

Datum
2021-11-17

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen

kallas härmed till sammanträde **tisdagen den 30 november 2021 kl. 08:15 i KS-salen, rådhuset.**

- 08.15 Upprop
- 08.20 Handlingsplan våld i nära relationer – Anna-Karin Hasselborg, våldsförebyggande samordnare
- 08.25 Verksamhetsbesök socialnämnden – Krister Fagerström McCarthy (S), Birgitta Alevård (V), 1:e vice ordförande, Margareta Tjärnlund (M), 2:e vice ordförande och Mats Kollin, förvaltningschef
- 09.05 Översiktsplan – Maja Nordmark, översiktsplanerare, samhällsplanerare
- 09.30 Fika
- 09.50 Bottnia Sweden sjöfart – Annelie Kuusisto, utvecklare, strateg
- 10.10 Markanvisning – Seminariet och Mörtsal – Hanna Viklund och Henrik Olsson, mark och exploateringshandläggare
- 10.30 Paus
- 10.35 Överförmyndarsamverkan – Jonas Nyberg, enhetschef överförmyndarenheten
- 10.45 Hyresavtal Geresta, Navet, Tvätteriet och Nytt LSS –boende – Eric Liljeström, enhetschef lokalförsörjning
- 11.00 Investeringsbeslut för en ny Nybro – Lars Liljedahl, kommundirektör
- 11.20 Ekonomisk oktoberprognos 2021 – Lars Liljedahl
- 11.30 Ärendegenomgång
- 12.00 Lunch och gruppmöte
- 14.15 Fika
- 14.30 Beslutsmöte

Föredragningslista

1. Informationsärenden
2. Val av justerare
3. Fastställande av föredragningslista 2021
4. Motion om distansarbete i Härnösands kommun
5. Ekonomisk månadsrapport kommunstyrelsen 2021
6. Ekonomisk oktoberprognos 2021
7. Kommunstyrelsens uppsiktsplikt 2021
8. Attestförteckning kommunstyrelsen 2022
9. Vatten och avloppstaxa 2022
10. Avfallstaxa 2022
11. Avtalssamverkan överförmyndarsamverkan Härnösand Kramfors
12. Omförhandlat hyresavtal för Navet, Fastlandet 2:84

13. Hyresavtal Gerestaskolan
14. Förnyad medfinansiering av trygghetsboende för Stiftelsen Vårsta Diakonigård
15. Hyresavtal - Tvätteri, Palmen 6
16. Hyresavtal - Nytt Serviceboende enligt LSS inom fastigheten Kapellsberg 1:4
17. Taxor och avgifter för teknik
18. Taxa för ärenden enligt plan- och bygglagen
19. Taxa för prövning och tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen, lagen om sprängämnesprekursorer samt för samhällsnämndens utfärdande av saneringsintyg
20. Taxa för kommunens avgifter inom livsmedelslagstiftningen
21. Investeringsbeslut för en ny Nybro
22. Arrende - Bondsjö 2:390
23. Översiktsplan 2040 granskning
24. Markanvisning, del av fastigheten Härnösand seminariet 18
25. Markanvisning, del av fastigheten Härnösand Mörtsal 2:13
26. Personalpolitisk policy
27. Verksamhetsbidrag för år 2022 - Kvinnojouren
28. Valärende 2021
29. Kommunstyrelsens uppdragsbeslut 2021
30. Anmälan av delegationsbeslut 2021
31. Anmälan av ärenden för kännedom till kommunstyrelsen 2021
32. Frågor och svar

Andreas Sjölander
ordförande

Datum
2021-11-05

Kommunstyrelseförvaltningen
Petra Werner, 0611-34 85 30
petra.werner@harnosand.se

Verksamhetsbesök socialnämnden 2021

Socialnämnden är inbjuden till kommunstyrelsens möte den 30 november. Kommunstyrelsen tar emot verksamheter för redovisning kring hur bolag och nämnder arbetar och planerar att arbeta kring uppdrag enligt ägardirektivet och reglementen och andra styrande dokument.

I november är det socialnämndens tur att beskriva sitt uppdrag. Kommunstyrelsens arbetsutskott formulerar frågeställningar och tema inför verksamhetens besök. Deltar gör nämndens presidium samt förvaltningschef.

Socialnämndens ansvarsområden formuleras i reglementet:

Enligt kommunallagen 6 kap. §6 ska nämnden inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Nämnden ska också se till att internkontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt.

Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av kommunallagen 10 kap. §1 har lämnats över till någon annan.

Socialnämnden ansvarar för:

- kommunens uppgifter inom individ- och familjeomsorg
- kommunens uppgifter inom omsorg om funktionshindrade
- kommunens uppgifter inom äldreomsorg
- kommunens uppgifter inom hemtjänst
- kommunens uppgifter inom kommunala hälso- och sjukvården
- kommunens uppgifter inom vad som i lag sägs om socialnämnd
- insatser och avgifter inom socialtjänsten för vård och omsorg till äldre och funktionshindrade
- kommunens uppgifter inom socialtjänsten för individ- och familjeomsorg
- att familjerådgivning kan erbjudas den som begär det

- fördelning av bidrag till ideella organisationer inom nämnds verksamhetsområde
- fördelning av bidrag ur fonder inom nämndens verksamhetsområde
- insatser och avgifter med stöd av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387) förutom korttidstillsyn avseende elever i den obligatoriska skolan
- insatser och avgifter inom den kommunala hälso- och sjukvården
- insatser, avgifter och upphandling enligt lagen om kommunala befogenheter att tillhandahålla servicetjänster åt äldre inom nämndens ansvarsområde
- uppgifter enligt lagen om valfrihetssystem (2008:962)
- ensamkommande asylsökande barn/unga, och barn/unga som beviljats uppehållstillstånd

Temafrågor:

Socialnämnden har ökat sin personalvolym i verksamheterna, och sedan december 2018 är det en ökning med 34 årsarbetare i nämndens verksamheter. Pandemin har påverkat personalvolymerna och en minskning har skett i antalet årsanställda från december till september 2021 med cirka 25 årsanställda. De senaste åren har nämnden varit beroende har bemanningslösningar för att tillse att kompetens finns att tillgå. Socialnämnden hade inte vid tiden för verksamhetsdialog (april 2021) inte påbörjat en strategisk kompetensförsörjningsplan.

- Beskriv nämndens och verksamheternas nuläge och framtida arbetsprocess för att forma en strategisk kompetensförsörjningsplan för att säkra framtida kompetensbehov.

Nämnden har ett ansvar för att se till att den interna kontrollen är tillräcklig. En tydlig och stabil intern kontroll bidrar till att verksamheten når sina mål, att rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och att verksamheten efterlever lagar och regler.

- På vilket sätt involveras socialnämnden i internkontrollprocessen?

Enligt kommunens gemensamma reglemente ska nämnden inom ramen för sitt uppdrag samverka internt i kommunen och med externa aktörer för att utveckla kommunens verksamheter. Socialnämnden och dess verksamheter samverkar bland annat med skolnämnden.

- Vilka effekter ser socialnämnden att man uppnått och förväntas uppnå genom samverkan med skolnämnden? Vilka utmaningar identifieras som kan påverka att önskvärda effekter inte uppnås?

2021 har varit ett ekonomiskt utmanande år för socialnämnden. Verksamhetsområdet hemtjänst gick till och med september månad med ett

underskott om cirka 22 mkr, i jämförelse mot budget. Samtidigt visar brukarundersökningar att verksamheten har arbetat med personalkontinuitet och minskat antal personal som hemtjänsttagare möter till hälften mellan åren 2017 - 2020. Trots förbättrad kontinuitet har brukarbedömningarna en negativ trend, brukarnas upplevda hälsa har försämrats och andelen som besväras av ensamhet har ökat markant.

- Hur avser socialnämnden möta den ekonomiska utmaningen och samtidigt förbättra hemtjänstbrukarnas bedömning av hemtjänsten i sin helhet?

I verksamhetsdialogen lyfte socialnämnden upp en önskan om förändring gällande rollfördelningen i samband med hanteringen av privata utförare där nämnden idag är både beställare och utförare.

- Beskriv vad nämndens önskan grundar sig i och hur man önskar att rollfördelningen skulle kunna vara.

Datum
20211118Dnr
KS/2021-000343

Kommunstyrelseförvaltningen
Pernilla Unander
pernilla.unander@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Motion om distansarbete i Härnösands kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsens föreslå kommunfullmäktige

att anse motionen besvarad.

Beskrivning av ärendet

I en motion från Moderaterna föreslås att det ska utarbetas en ny policy för distansarbete utifrån den positiva effekt som pandemin inneburit för jobb på distans.

Under året har det genomförts ett arbete med att utforma en reviderad personalpolitisk policy. Arbetet har utgått från kommunstyrelsens arbetsutskott. I samband med arbetet har bland annat distansarbete diskuterats. I den nu föreslagna personalpolitiska policyn står att arbetsgivaren erbjuder flexibla arbetsplatslösningar där det är möjligt. Att lyfta ut ett detaljområde som distansarbete i en separat policy skulle kunna innebära att fler detaljområden separeras från den viktiga personalpolitiska policyn som i sin helhet ska tydliggöra arbetsgivarens viljeinriktning och ge stöd för aktivitet och handling.

Samtidigt pågår ett arbete med att ta tillvara erfarenheterna av distansarbete och hur det kan bidra till moderna och flexibla arbetssätt för medarbetare där verksamheten så tillåter. Där ingår bland annat att tydliggöra förutsättningar för att möta behovet av den fysiska och digitala arbetsplatsen på arbetsplatsen, i hemmet och på andra platser.

Utifrån detta föreslås att anse motionen besvarad då motionärens förslag tillgodoses inom ramen för pågående arbete och inga nya beslut behövs.

Socialt perspektiv

Ingen påverkan

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ingen påverkan

Beslutsunderlag

Motion från Moderaterna om distansarbete i Härnösands kommun – 2021-09-06.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Pernilla Unander
HR-chef

Motion om distansarbete i Härnösands kommun

Pandemin har på många sätt förändrat stora delar av arbetslivet med helt andra sätt att jobba på distans med hjälp av digitala lösningar. Detta gäller framförallt i den växande tjänstesektorn där allt fler vill ha ökad flexibilitet. Utvecklingen av distansarbete inom många områden i Härnösands kommun är i många avseenden positiv och behöver tas tillvara och utvecklas. Forskningen visar att det verkar vara lagom att arbeta hemifrån några dagar i veckan. Då löser man många fallgropar, som isolering och bristande social kontakt. Det behövs därmed en variation av att jobba på arbetsplatsen tillsammans med sina kollegor likväl som möjligheten att jobba på distans från den fysiska arbetsplats som man själv väljer. Den variationen behöver arbetas fram och ytterst behöver den balansgången möjliggöras av den närmsta chefen.

Arbetsgivaren Härnösands kommun behöver bejaka den här utvecklingen ur en rad olika perspektiv. Nuvarande och framtida anställda kommer säkerligen förvänta sig det här arbetssättet på den moderna arbetsmarknaden och det kan därmed skapa en attraktivitet i rekryteringsprocessen. Vi vet även att arbetsmarknadsregionerna blir större, vilket gör att du kan spara ganska mycket tid om du slipper pendla alla dagar i veckan.

En policy för distansarbete visar att Härnösands kommun är en flexibel och modern arbetsgivare med en ambition om att distansarbete ska vara möjligt i så många verksamheter som möjligt samt att det finns en tydlighet i frågor om när, var och hur man ska arbeta på distans.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi att kommunfullmäktige beslutar:

Att utarbeta en ny policy för distansarbete utifrån den positiva effekt som pandemin inneburit för jobb på distans.

Linda Borg (M)

Eva-Clara Viklund (M)

Datum
2021-11-09Dnr
KS/2021-000001**KOMMUNSTYRELSEN**Åsa Rönnlund, 0611 34 80 55
asa.ronnlund@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Ekonomisk månadsrapport Kommunstyrelsen 2021**Förslag till beslut**

Ekonomiavdelningen föreslår kommunstyrelsen besluta
att godkänna informationen och lägga den till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen genom ekonomiavdelningen sammanställer efter varje avslutad månad en ekonomisk månadsrapport för att ge en översiktlig och kortfattad bild av kommunens ekonomiska situation och utveckling löpande under året

Lars Liljedahl
KommundirektörÅsa Rönnlund
Ekonomistrateg**Bilagor**

Månadsrapport oktober 2021

MÅNADSRAPPORT
KOMMUNSTYRELSEN
OKTOBER 2021

Månadsrapportens syfte är att ge en översiktlig bild av kommunens ekonomiska situation och utveckling löpande under året. Den ekonomiska situationen ges en kortfattad sammanfattning och ska ses som ett komplement till kommunens fyramånaders – och delårsbokslut där en djupare analys och prognos görs.

Rapporten baseras på nämndernas resultat och är upprättad utifrån nämndernas månadsbokslut.

SAMMANFATTNING OKTOBER 2021

Nämndernas ackumulerade utfall t.o.m. oktober är lägre än det budgeterade resultatet för perioden. Två av fem nämnder har ett I/K-tal som är precis eller över 1,00, vilket innebär att två av fem nämnder har intäkter lika stora som eller större än kostnaderna.

Likviditeten per den sista dagen i månaden är högre för oktober månad än för september, samt högre än för den sista oktober 2020. Figur 7 visar att det under månaden betalats ut 4669,0 tkr avseende investeringsprojekt, totalt hittills under året 26 075,2 tkr. Checkräkningskrediten på 90 000 tkr har inte utnyttjats under månaden.

Kommunens låneportfölj är oförändrad under oktober månad, och ligger kvar på 210 000 tkr.

För september månad hade Härnösands kommun en total arbetslöshet på 10,0% enligt Arbetsförmedlingens statistik.

ACKUMULERAT RESULTAT 2021 EXKL FINANSEN

Figur 1 – ackumulerat resultat 2021 exkl. Finanserna

Kommunens ackumulerade resultat, exklusive Finanserna, är per den sista oktober -49 595,6 tkr. Budgeterat resultat för perioden är -423,8 tkr exklusive Finanserna* **.

**Denna graf visar ackumulerad budget samt utfall på kommunens nämnder inklusive kommungemensam verksamhet. Finanserna, där kommunens resultat budgeterats är exkluderat ur denna graf. Utfallet på Finanserna är för oktober månad ett överskott på 53 277,3 tkr, att jämföras med budgeterat överskott på 25 686,8 tkr. Finansens resultat för månaden är således 27 590,5 tkr högre än budgeterat, att läggas till ovanstående resultat för att se kommunen som helhet*

*** För oktober månad är semesterlöneskuldens påverkan på resultatet en prognostiserad siffra, baserat på tidigare års utfall. Detta då bytet till nytt HR-system medfört att faktiska siffror inte kunnat tas fram.*

NÄMNDERNAS ÅRSBUDGET 2021

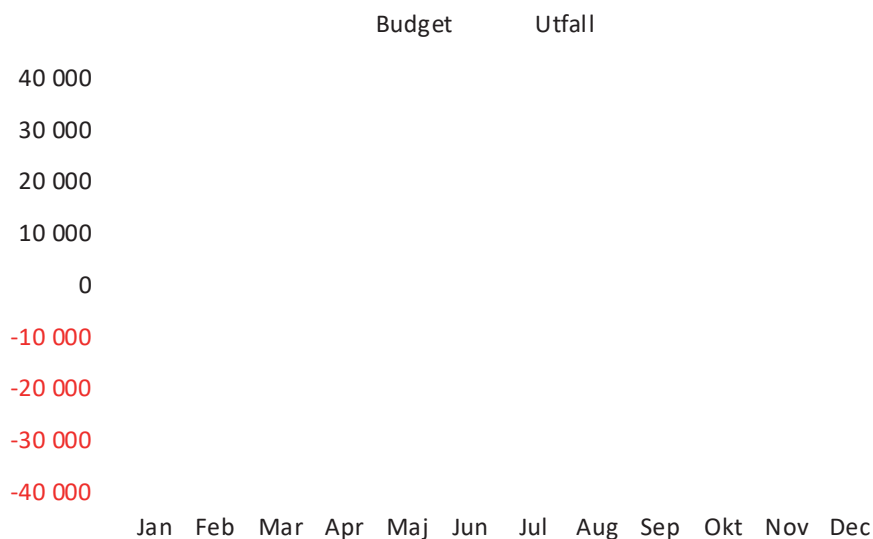
Driftsbudget (tkr)	<i>Kommunstyrelse</i>	<i>Arbetslivsnämnd</i>	<i>Samhällsnämnd</i>	<i>Skolnämnd</i>	<i>Socialnämnd</i>
Skattemedel	192 350	58 000	183 250	621 400	624 424
Övriga intäkter	66 917	82 486	29 843	126 327	99 667
Kostnader	-259 267	-140 486	-213 093	-747 727	-724 091
Investeringsbudget (tkr)	<i>Kommunstyrelse</i>	<i>Arbetslivsnämnd</i>	<i>Samhällsnämnd</i>	<i>Skolnämnd</i>	<i>Socialnämnd</i>
Skattemedel	6 795	1 500	49 547	5 815	1 385
Annan finansiering					

ACKUMULERAT RESULTAT FÖR NÄMNDERNA 2021

Nämndernas budget för 2021 är 0 tkr på helår, vilket innebär att nämnderna den sista december 2021 ska ha kostnader vars storlek inte överstiger intäkterna. Som den svarta kurvan nedan visar har nämnderna dock vissa smärrevariationer sett över hela budgetåret. Under våren ligger den svarta kurvan en bit över 0-strecket, vilket betyder att nämnderna då har budgeterat med ett överskott, som sedan successivt planar ut till en nollbudget på helåret.

Den blå kurvan visar nämndernas samlade utfall för perioden. Så länge den blå kurvan håller sig ovanför den svarta är det samlade utfallet för nämnderna bättre än vad som budgeterats för perioden, dvs. nämnderna har högre intäkter eller lägre kostnader än vad de budgeterat, och därmed ett positivt resultat.

Det ackumulerade utfallet t.o.m. sista oktober visar att den blå utfallskurvan är nedanför den svarta och att nämnderna således har ett sämre utfall än vad som budgeterats för perioden: - 29 350,0 tkr mot budgeterade - 423,8 tkr.

Figur 2 – Ackumulerat resultat för nämnderna 2021

ACKUMULERAT I/K-TAL PER NÄMND

Målet för ekonomi i balans är ett I/K-tal över 1,00, som visar att intäkterna är högre än kostnaderna. För oktober månad är I/K-talet 1,00 eller där över för två av fem nämnder: kommunstyrelsen och arbetslivsnämnden. Samhällsnämndens I/K-tal är 0,987, skolnämndens I/K-tal är 0,995 och socialnämndens I/K-tal är 0,969.

Figur 3 – Ackumulerat I/K-tal per nämnd

ACKUMULERAT RESULTAT PER NÄMND

En vit ruta innebär ett resultat bättre än 0. Ett blått/mörkblått resultat innebär ett underskott, av mindre/större karaktär. Denna figur visar det faktiska utfallet per nämnd, oavsett budget för perioden.

Det samlade utfallet för nämnderna är alltså -29 350 tkr lägre än noll, medan figur 2 visar utfallet ställt i relation till budget för perioden.

tkr	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
KS	1 760	3 161	5 825	11 039	9 954	6 421	13 612	16 563	21 191	19 888		
ALN	-780	146	318	-831	-1 869	-820	-1 172	-861	-2 770	705		
SAM	10 898	-20	403	-2 593	-3 202	8 506	2 317	-9 634	-5 298	-4 175		
SKO	1 489	4 332	1 479	1 412	-3 030	-5 848	-8 949	-12 044	-10 993	-7 600		
SOC	1 556											
Total	14 924										0	0

Figur 4 – Ackumulerat resultat per nämnd

ACKUMULERAT RESULTAT FÖR NÄMNDERNAS INVESTERINGAR*

	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
KS	0,0	0,0	-32,3	-32,3	-114,2	-151,5	-161,4	-548,2	-1 780,8	-3 359,8		
ALF	0,0	-791,8	-791,8	-791,8	-791,8	-791,8	-791,8	-791,8	-791,8	-1 150,8		
SAM	148,0	-796,6	-1 195,3	-1 499,8	-2 654,9	-3 016,4	-3 812,5	-6 265,4	-10 110,1	-16 203,4		
SKO	-4,0	-225,0	-250,0	-328,8	-378,8	-481,2	-483,6	-779,9	-909,3	-1 083,7		
SOC	35,9	11,5	35,9	35,9	35,9	35,9	35,9	-759,1	-829,5	-829,5		
Ackumulerat utfall	179,90	-1 801,90	-2 233,50	-2 616,80	-3 903,80	-4 405,00	-5 213,40	-9 144,40	-14 421,50	-22 627,20		
Total årsbudget:		-65 042 tkr										

Figur 5 – Ackumulerat resultat för nämndernas investeringar

Nämnderna har för året en total investeringsbudget på 65 042 tkr. Av denna har 22 627,2 tkr förbrukats per den sista oktober, varav huvuddelen inom kommunstyrelsen och samhällsnämnden.

*Notera att denna figur visar de bokförda kostnaderna under perioden, och därför skiljer sig från figur 7, som visar faktiska utbetalningar från kommunens bankkonto avseende investeringar. En del av det som betalades ut i januari 2021 har kostnadsförts redan i december 2020, men blir inte utbetalt förrän 2021 eftersom kommunen tillämpar 30 dagars betalningsvillkor på samtliga fakturor.

LIKVIDITET

Under oktober månad uppnåddes det högsta värdet på kontot 2021-10-21 med ett saldo på 173 999 tkr. Månadens lägsta värde noteras 2021-10-20, med ett saldo på 72 799 tkr. Checkkrediten för kommunen är 90 000 tkr och har inte utnyttjats under månaden. Likviditeten per den sista dagen i månaden är högre för oktober månad än för september, samt högre än för den sista oktober 2020.

200 000
150 000
100 000
50 000
0
-50 000
-100 000

2020 2021

Figur 6 - Likviditet

INVESTERINGARNAS PÅVERKAN PÅ LIKVIDITETEN

I figur 7 visas investeringsprojektens likvidpåverkan under perioden. De visar att det från kommunens bankkonto under oktober utbetalades sammanlagt 4 669,0 tkr avseende investeringsprojekt. Hittills under 2021 har investeringarnas likvidpåverkan varit 26 075,2 tkr.

Månad	2021	2020	Differens år
Jan	-11 298,5	-9 543,5	-1 755,0
Feb	-1 247,9	-836,2	-411,7
Mar	-390,6	-1 221,4	830,8
Apr	-652,1	-450,9	-201,2
Maj	-318,2	-945,5	627,3
Jun	-1 333,9	-1 562,1	228,2
Jul	-1 278,7	-2 750,9	1 472,2
Aug	-2 095,5	-3 197,4	1 101,9
Sep	-2 790,8	-3 340,1	549,3
Okt	-4 669,0	-7 711,9	3 042,9
Nov		-4 261,3	
Dec		-10 463,5	
Totalt	-26 075,2	-46 284,7	5 484,7

Figur 7 – Investeringarnas påverkan på likviditeten

LÅNEPORTFÖLJ

Långgivare	Lånenr	Lånedatum	Förfallo-datum	Ränta	Räntebindningstid	Belopp tkr
Kommuninvest	104009	2018-11-14	2021-11-16	0,19%	90	50 000
Kommuninvest	112551	2019-06-17	2023-11-13	0,15%	90	50 000
Kommuninvest	124918	2020-06-01	2022-05-16	0,27%	Fast	50 000
Kommuninvest	112131	2019-06-03	2024-06-03	0,46%	90	20 000
Kommuninvest	108601	2019-03-01	2022-03-23	0,38%	Fast	40 000
					Summa:	210 000

Figur 8 - Låneportfölj

Kommunens låneportfölj uppgår till 210 000 tkr per den sista oktober. Inga nya lån har tecknats under perioden. Ett lån förfaller till betalning under resterande del av året: 2021-11-16.

P.g.a. byte till nytt HR-system finns för oktober månad inga personalnyckeltal tillgängliga, varpå avsnittet utgår i oktober månads rapport.

Arbetsmarknadsstatistiken i denna rapport har en månads fördröjning, då ny statistik inte hunnit publiceras i samband med skapandet av rapporten. Samtliga data är hämtade från Arbetsförmedlingen.

I Härnösands kommun är arbetslösheten per den sista september 2021 10,0%, att jämföra med länets 7,7%, samt rikets 7,5%. Det totala antalet arbetslösa i åldersspannet 16-64 år inom Härnösands kommun är 1 140 individer, vilket är en minskning med 316 individer jämfört med september 2020. Av dessa har 636 personer varit arbetslösa i mer än 12 månader.

Figur 11 inkluderar även de grupper som särskiljs i figur 12 och 13.

Figur 11 – Arbetsökande totalt 16-64 år

I Härnösands kommun finns per den sista september 2021 162 arbetslösa ungdomar mellan 18-24 år, vilket är en minskning med 60 individer jämfört med september 2020. Av dessa har 75 personer varit arbetslösa i mer än 6 månader. Ungdomsarbetslösheten i Härnösands kommun är för september 14,4%, att jämföra med länets 12,1% och rikets 9,8%.

Figur 12 – Arbetsökande ungdom 18-24 år

I Härnösands kommun finns per den sista september 2021 626 arbetslösa utrikesfödda mellan 16-64 år, vilket är en minskning med 163 individer jämfört med augusti 2020. Av dessa har 389 personer varit arbetslösa i mer än 12 månader. Arbetslösheten bland utrikesfödda i Härnösands kommun är för september 30,3%, att jämföra med länets 23,9% och rikets 18,5%.

Figur 13 – Arbetsökande utrikesfödda 16-64 år

Datum
2021-11-24

Dnr KS2021-000445

KOMMUNSTYRELSENÅsa Rönnlund, 0611 34 80 55
asa.ronnlund@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Ekonomisk månadsrapport med prognos okt 2021**Förslag till beslut**

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta att lägga informationen till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen genom ekonomiavdelningen sammanställer för oktober månad 2021 en ekonomisk månadsprognos för att ge en översiktlig och kortfattad bild av kommunens ekonomiska prognos för helåret.

Anna Bostedt
KanslichefÅsa Rönnlund
Ekonomistrateg**Bilagor**

Ekonomisk oktoberprognos 2021

EKONOMISK
OKTOBERPROGNOS
2021

Resultatet för helåret prognostiseras bli ett överskott på 5,7 mnkr i oktober månads helårsprognos. Detta är en prognosförbättring med 7,0 mnkr jämfört med helårsprognosen som lades i augusti, och en förbättring med 16,6 mnkr sedan april månads prognos. Prognosen visar på en negativ avvikelse mot budget med -11,8 mnkr. Kommunfullmäktige beslutade under oktober månad att förändra kommunens finansiella mål från 17,5 mnkr till 1,7 mnkr, vilket gör att kommunen trots en negativ avvikelse jämfört mot budget prognostiseras uppnå sitt finansiella mål för året.

Under avsnitt Prognos visas prognosförändring mer detaljerat per budgetram, störst förbättring av prognosen under året har KS inklusive KF samt Finanserna.

(mnkr)	Budget helår	Prognos	Avvikelse
April	17,5	-10,9	-28,4
Augusti	17,5	-1,3	-18,8
Oktober	17,5	5,7	-11,8

Resultatet för kommunstyrelsen inklusive kommunfullmäktige prognostiseras på helår bli ett överskott på 10,2 mnkr, vilket är en förbättring med 0,5 mnkr jämfört med augustiprognosen som var 9,8 mnkr på helår. De största prognosförändringarna för kommunstyrelsens del jämfört med augustiprognosen är -1,3 mnkr för HÄR-presentkort till anställda (julklapp), +0,7 mnkr personal/konsulter, +0,4 mnkr personal/resor/kursavgifter samt +0,7 mnkr system- och licenskostnader.

Resultatet för kommungemensam verksamhet prognostiseras på helår bli ett överskott på 0,9 mnkr, vilket är en försämring med -0,9 mnkr jämfört med augustiprognosen som var 1,8 mnkr på helår. Denna förändring beror främst på förändringar i kommunens prognostiserade pensionskostnader.

Resultatet för arbetslivsnämnden prognostiseras på helår bli ett överskott på 1,7 mnkr, vilket är en förbättring med 2,0 mnkr jämfört med augustiprognosen som var -0,3 mnkr på helår. Den främsta prognosförändringen finns inom satsning för minskad arbetslöshet där nu samtliga beviljade medel inryms i prognosen. Utöver detta finns smärre prognosförändringar inom arenaverksamhet, arbetslivsrehabilitering, yrkeshögskola samt uppdragsutbildning.

Resultatet för samhällsnämnden prognostiseras på helår bli ett underskott på -3,5 mnkr, vilket är oförändrat mot för delårsprognosen från augusti. Fritidsverksamheten visar fortfarande ett prognostiserat underskott på 5,2 mnkr, samma som prognosen för delåret. Trafikverksamheten förbättrar sin prognos något från ett underskott med 1,7 mnkr vid delårsprognosen i augusti till ett underskott med 0,9 mnkr för oktober. Kollektivtrafikmyndighetens delårsrapport beräknar att främst färdtjänstkostnaderna för 2021 kommer att vara lägre än budgeterat vilket har en positiv inverkan på kommunens trafik kostnader. Teknikverksamheten försämrar sin prognos från ett överskott på 0,2 mnkr per augusti till ett underskott på 0,8 mnkr i den senast framtagna prognosen. Det är främst högre förstudiekostnader kopplat till investeringsprojekt och konsultkostnader som är högre än budgeterat.

Resultatet för skolnämnden prognostiseras på helår bli ett underskott på -16,3 mnkr, vilket är en förbättring med 3,7 mnkr mot för delårsprognosen från augusti som var -20,0 mnkr på helår. Den största prognosförändringen består av ökade intäkter från Skolverket, där två bidrag som avser 2020 varit delreserverade på balanskonto i väntan på Skolverkets godkännande av redovisning men nu påverkar prognosen positivt med 3,0 mnkr. Personalkostnaderna prognostiseras för helåret till ett underskott på -15,3 mnkr, vilket är en förbättring med 3,3 mnkr mot för augustis prognostillfälle. Utöver detta minskar bidrag från Migrationsverket i förhållande till budget.

Resultatet för socialnämnden prognostiseras på helår bli ett underskott på -42,4 mnkr, vilket är en försämring med -5,5 mnkr mot för delårsprognosen från augusti som var -37,0 mnkr på helår. Den största prognosförändringen består av ökade volymer inom personlig assistans och hemtjänstpeng, samt inom vuxensidan inom Individ- och familjeomsorgen. Nämnden har även haft stora kostnader gällande inhyrd personal. Hemtjänsten (hemtjänstpeng, kommunal hemtjänst och nattpatrull) visar på en helårs prognos på ett underskott motsvarande -38,4 mnkr. Det är både volymen som är högre än budgeterat samt att den kommunala hemtjänsten inte klarar att utföra uppdraget inom den beviljade timkostnaden. Färre HVB-placeringar inom Individ- och familjeomsorgen, lägre kostnader för ekonomiskt bistånd samt vakanta tjänster inom Omsorgen om funktionshindrade bidrar positivt till socialnämndens prognos.

Resultatet för finanserna prognostiseras på helår bli ett överskott på 55,0 mnkr, vilket är en förbättring med 7,2 mnkr jämfört med augustiprognosen som var 47,9 mnkr på helår. Anledningen till denna prognosförbättring är främst den nya skatteprognos som förbättrar resultatet med +6,9 mnkr.

Nämnd	Budget helår	Investeringsprognos		
		apr	aug	okt
Kommunstyrelsen, inkl KF	6,8	6,8	3,5	3,5
Arbetslivsnämnden	1,5	1,5	1,5	1,5
Samhällsnämnden	49,5	49,8	45,5	46,5
Skolnämnden	5,8	5,8	5,9	5,8
Socialnämnden	1,4	1,4	1,4	1,4
Total	65,0	65,3	57,8	58,7

Prognosen för kommunstyrelsen inklusive kommunfullmäktige är att 3,5 mnkr av budgeterade 6,8 mnkr i investeringsmedel kommer att förbrukas under året, dvs. ett prognosöverskott på 3,3 mnkr. Prognosen är oförändrad mot för augustis prognos.

Prognosen för arbetslivsnämnden är att hela investeringsbudgeten på 1,5 mnkr kommer att förbrukas under året. Prognosen är oförändrad mot för augustis prognos.

Prognosen för samhällsnämnden är att 46,5 mnkr av budgeterade 49,5 mnkr i investeringsmedel kommer att förbrukas under året, dvs. ett prognosöverskott på 3,0 mnkr. Överskottet beror främst på den långsamma investeringstakten hittills under året, samt att omprioriteringar gjort att ett visst utrymme troligtvis kommer att finnas kvar vid årets slut inom ramen för 2021. Ett antal projekt kan komma att bli aktuella för överflyttning av budgetmedel beroende på hur mycket som färdigställs under 2021, detta kan förändra prognosen något och följs upp i den novemberprognos som görs särskilt för samhällsnämndens investeringar.

Prognosen för skolnämnden är att hela investeringsbudgeten på 5,8 mnkr kommer att förbrukas under året. Prognosen är 0,1 mnkr lägre än augustis prognos.

Prognosen för socialnämnden är att hela investeringsbudgeten på 1,4 mnkr kommer att förbrukas under året. Prognosen är oförändrad mot för augustis prognos.

Datum
2021-11-25Dnr
KS/2020-000513

Kommunstyrelseförvaltningen
Ina Lindström, 0611 34 80 17

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt 2021

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen besluta

att kommundirektören ges i uppdrag att påbörja en dialog mellan bolaget och kommunstyrelsen för att utreda hur en fördjupad samverkan skulle kunna utformas.

att därefter lägga verksamhetsuppföljningen av Technichus till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsens uppgift är att utöva ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning och tillse att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelsen ska också se till att internkontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt.

Kommunstyrelsen och nämnderna ska se till att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Styrelsen samordnar, genom att leda och styra, den kommunala verksamheten. Styrelsen leder och fastställer övergripande förutsättningar för planering och uppföljning av hela den kommunala verksamheten inklusive de kommunala bolagen. Kommunstyrelsen ska ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet samt kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund och besluta i frågor om samordning mellan nämnder och gränsdragning mellan nämndernas kompetens när något är oklart eller tvistigt.

Kommunstyrelsen utövar sin uppsiktsplikt genom fördjupad verksamhetsuppföljning, verksamhetsredovisningar i kommunstyrelsen, genom kvartalsmöten med bolagen, delårsbokslut samt årsberättelse.

Den bilagda rapporten är resultatet av en fördjupad verksamhetsuppföljning genom dialog mellan kommunstyrelseförvaltningens tjänstepersoner och Technichus ordförande och verkställande direktör.

Socialt perspektiv

Bedöms inte påverka perspektivet

Ekologiskt perspektiv

Bedöms inte påverka perspektivet

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

I ett juridiskt perspektiv är det av stor vikt att kommunstyrelsen har uppsikt över bolagens verksamhet och föreslår eller rekommenderar förändringar där behov av förändringarna identifieras och som bidrar till kommunens utveckling. Genom att dokumentera uppföljningen blir det möjligt för verksamheterna, de politiska instanserna samt invånarna att få insyn i hela processen och följa de beslut som sedan följer av uppsiktens resultat.

Beslutsunderlag

Anna Bostedt
Kanslichef

Ina Lindström
Utredare

Bilagor

Bilaga – Verksamhetsrapport Technichus 2021-11-25

Verksamhetsuppföljning Technichus 2021

Innehåll

1	Syftet med verksamhetsuppföljningen	3
2	Technichus uppdrag	4
3	Uppföljning av verksamheterna	5
4	Samverkan och samordning.....	6
5	(Verksamhets)utveckling.....	7
5.1	Arbetsmiljöpolicy och arbetet med arbetsmiljö	7
5.2	Den ekonomiska utvecklingen	7
6	Utmaningar och möjligheter på längre sikt.....	8
7	Bedömning.....	9

1 Syftet med verksamhetsuppföljningen

Kommunallagen anger att nämndens huvuduppgift är att besluta i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ansvara för samt besluta i de frågor som kommunfullmäktige delegerat till dem.

Kommunstyrelsens uppgift är att utöva ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning och tillse att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelse/nämnd ska se till att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Styrelsen samordnar, genom att leda och styra, den kommunala verksamheten. Styrelsen leder och fastställer övergripande förutsättningar för planering och uppföljning av hela den kommunala verksamheten inklusive de kommunala bolagen. Kommunstyrelsen ska ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet samt kommunal verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, stiftelser och kommunalförbund och besluta i frågor om samordning mellan nämnder och gränsdragning mellan nämndernas kompetens när något är oklart eller tvistigt.

Technichus är ett dotterbolag till Invest i Härnösand AB som ägs av Härnösands kommun. För de kommunala bolagen i Härnösands kommun finns ingen juridisk koncern. Bolaget ska dock i sin verksamhet tillämpa ett koncerntänkande genom att i samråd söka lösningar som tillgodoser koncernens (Härnösands kommuns) samlade intressen. Samordning av funktioner ska ske där fördel kan uppstå för koncernen (Härnösands kommun) som helhet. Om nackdelar kan uppstå för bolaget ska samråd ske med kommunstyrelsen.

Technichus styrelse och verkställande direktör har att följa utfärdade direktiv, såvida dessa inte strider mot bolagsordningen, mot tvingande bestämmelser i lag eller annan författning, exempelvis aktiebolagslagen och offentlighets - och sekretesslagen, eller strider mot bolagets intresse.

Technichus står enligt 6 kap. 1 § kommunallagen under uppsikt av kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen utövar kommunens ledningsfunktion över bolaget i enlighet med vad som anges i kommunstyrelsens reglemente. Kommunstyrelsen har rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt granska bolaget och dess verksamhet. Technichus ska lämna kommunstyrelsen den information om verksamheten som den begär. Den närmare omfattningen av informationen fastställs i samråd med bolagets styrelse, samt i kommunstyrelsens riktlinjer för uppsiktsplikt och i rutinbeskrivning för kommunstyrelsens uppsikt över bolagen.

Kommunstyrelsen utövar sin uppsiktsplikt genom fördjupad verksamhetsuppföljning, verksamhetsredovisningar i kommunstyrelsen, ekonomiska uppföljningar och kvartalsmöten.

Denna rapport är resultatet av en fördjupad verksamhetsuppföljning genom dialog mellan kommunstyrelseförvaltningens tjänstepersoner och Technichus ordförande och verkställande direktör.

2 Technichus uppdrag

”Nämndens huvuduppgift är att besluta i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ansvara för samt besluta i de frågor som kommunfullmäktige delegerat till dem.”

Det yttersta ansvaret för Technichus uppdrag och utförande ligger hos kommunen (kommunfullmäktige). Technichus lyder under bolagets styrelse som är den instans som i praktiken utifrån ägardirektiv, tillser att uppdraget genomförs.

Syftet med Technichus verksamhet är, utöver vad som anges i bolagsordningen att:

- Driva och utveckla ett science center med därmed förenlig verksamhet. Skapa intresse för vetenskap med fokus på teknik och entreprenörskap hos barn och ungdomar.
- Särskilt inrikta sig mot lokala och regionala utvecklingsfrågor samt olika perspektiv på och verktyg inom digitalisering.
- Arbete ska ske med nära anknytning till skolan, från förskola till universitet.
- Bidra till att arenor och mötesplatser skapas för att koppla samman science centers med akademien, näringsliv och andra samhällsaktörer.
- Samverka med närliggande kommuner, näringsliv och föreningar.
- Bedriva även uppdragsutbildning, utvecklingsuppdrag som är inom ramen för bolagets ändamål, viss försäljning, konferens- och caféverksamhet.

Utifrån bolagsordningen som fastställs i kommunfullmäktige, ägardirektiv samt övriga riktlinjer som Technichus arbetar efter är uppdraget tydligt och täcker de uppgifter som utförs.

Ett av Technichus uppdrag är att:

*Driva och utveckla ett science center med därmed förenlig verksamhet.
Skapa intresse för vetenskap med fokus på teknik och entreprenörskap hos barn och ungdomar*

Bolaget upplever inte att det finns några målkonflikter mellan skolverkets riktlinjer för science center och ägardirektivet. Att man ska vara ett science center finns utpekat i ägardirektivet, och det är kommunen som har bestämt att man ska vara det. Däremot lyfter bolaget att det har skett förändringar i bidraget till science center från skolverket.

Ägardirektivet är vitt och ger stora möjligheter att utforma verksamheten. Bolagets grundverksamhet är tätt sammanflätad med ägardirektivet. Företaget har kontinuerlig dialog med kommunen runt utvecklingsfrågor och andra frågor som rör företagets verksamhet.

3 Uppföljning av verksamheterna

Technichus har i sin strategiplan formulerat följande övergripande vision:

Technichus är ett etablerat och erkänt företag med ett starkt varumärke inom kunskap och lärande. Företaget verkar primärt på den regionala marknaden, men samarbetar även med partners på nationell såväl som på internationell nivå. Företaget bedriver affärsverksamhet med koppling till forskning och utveckling (FoU) inom kunskap och lärande där skolutveckling gällande digitalisering, lärmiljöer, pedagogisk utveckling inom naturvetenskap, teknik och entreprenörskap utgör centrala affärsområden.

Technichus är en samverkanspart i utvecklingsområden som är kopplade till företagets ändamål. Med slutanvändarens behov i centrum driver företaget innovation och utveckling tillsammans med offentlig sektor, akademi och företag. Genom att involvera invånaren i utvecklingsprocessen skapas aktuellt och attraktivt innehåll för slutanvändaren som stimulerar framtida kompetensförsörjning och breddad rekrytering.

Technichus kännetecknas av hög attraktion och teknisk höjd och är en självklar aktör inom den växande besöksnäringen. Technichus är en publik mötesplats där vetenskap finns tillgänglig för alla! Hos Technichus får besökarna möjlighet att stärka sitt vetenskapliga kapital, individuellt och tillsammans med andra.

Det sker ingen strukturerad uppföljning av besökarnas upplevelse men de värddar som finns får en bra respons från besökarna. På de kurser och utbildningar som anordnas får man bra feedback från deltagarna.

Eftersom många av Technichus besökare, till skillnad mot andra bolag, inte är registrerade kunder finns inget register över dem. Det är därför inte möjligt att skicka ut enkäter eller liknande till dem, på samma sätt som andra bolag kan göra.

4 Samverkan och samordning

Technichus är delaktig i flera övergripande processer som kommunen organiserar och driver som till exempel processerna runt hållbarhetsfrågor och tillväxstrategin.

Technichus vill speciellt lyfta fram krisledningsarbetet under pandemin, där bolaget har varit en aktiv part inom många områden.

Man lyfter också sin samverkan med framförallt skolförvaltningen, när det kommer till bland annat programutveckling, matematikutveckling, forum för kompetensutveckling och digitalisering.

I sin strategiplan har Technichus en vision inom området ”Samverkan med förskola/skola/universitet/näringsliv samt andra samhällsaktörer” som lyder:

Företaget bedriver affärsverksamhet med koppling till forskning och utveckling (FoU) inom kunskap och lärande där skolutveckling gällande digitalisering, lärmiljöer, pedagogisk utveckling inom naturvetenskap, teknik och entreprenörskap utgör centrala affärsområden.

Technichus är stolta över att ha ett etablerat samarbete med skolans alla åldrar, från förskolan till gymnasiet och även samtliga skolförmer i kommunen, vilket innebär grundskola, grundsärskola, gymnasiesärskola, specialskola, gymnasiet mfl.

Ett utvecklingsområde som Technichus lyfter är att få vara mer delaktiga inom IT och digitalisering. Man är det inom skolan men skulle önska att vara det mer inom resten av kommunen också. Även samarbetet med skolförvaltningen skulle kunna fördjupas genom att parterna när det är möjligt involverar varandra i utvecklingsprocesser i tidigare skeden. Technichus är vana att driva utvecklingsprocesser och skulle gärna vara mer behjälpliga till övriga förvaltningar.

Technichus lyfter även fram koncernledningsgruppen som något positivt, där man tar en aktiv del och känner att det varit en positiv utveckling den senaste tiden.

5 (Verksamhets)utveckling

5.1 Arbetsmiljöpolicy och arbetet med arbetsmiljö

Technichus är en uppskattad arbetsgivare bland sina anställda med en organisation där personal trivs och känner att man utvecklas och får möjlighet att utveckla organisationen.

Technichus uppger att man har en god arbetsmiljö, och att man innan pandemin har framgångsrikt arbetat med att minska sjukfrånvaron.

5.2 Den ekonomiska utvecklingen

Den ekonomiska uppföljningen som kommunstyrelsen tar del av gällande utvecklingen för Technichus sker genom delårsbokslut samt årsbokslut, om inget oväntat sker under året som ger behov av ytterligare uppföljning.

Det ekonomiska resultatet för bolaget är gott, vilket Technichus uppger beror på en kombination av att man har goda finansieringskällor i kombination med stram ekonomisk hushållning.

Bolaget är beroende av att ha en stor kund, i det här fallet kommunen, som köper tjänster av bolaget, t.ex. att utbilda skolor och att ha öppet för allmänheten.

6 Utmaningar och möjligheter på längre sikt

Technichus är ett bolag som driver projekt från start till slut vilket ställer krav på verksamheten och finansiering. För att kunna driva projekt krävs det att finansiärer finns.

En annan utmaning är att få fler att förstå hur bred Technichus verksamhet är, det är inte bara ett besöksmål utan mycket mer. Här finns det ett utvecklingsområde i hur kommunen kan använda Technichus som en partner i kommunövergripande processer i framtiden.

En annan utmaning är personalfrågan, där effektiv bemanning också gör verksamheten sårbar vid eventuell frånvaro. Många har specialkompetens där det inte finns en back-up.

Slutligen är det även en utmaning att prioritera vilka projekt och frågor bolaget ska engagera sig i eftersom uppdraget är brett och det finns ett stort engagemang för många frågor är det viktigt att också våga säga nej och avstå vissa delar.

7 Bedömning

Technichus är en verksamhet som präglas av entreprenörskap och en vilja att vara med och utveckla inte bara sin egen verksamhet utan även på en kommunövergripande nivå.

Det ganska vida ägardirektivet lämnar utrymme för bolaget att utforma sin verksamhet på ett sätt som kan gynna både den egna verksamheten men också samverkande partner, där bland annat kommunen och Mittuniversitetet finns med.

Värt att uppmärksamma är Technichus breda verksamhet där den omfattande verksamheten mot både skolor, barn- och unga och universitetet är en stor del. På bilden syns Technichus olika delar som de presenterar den i sin verksamhetsberättelse.

Här finns utvecklingspotential och även ett behov av att tydligare synliggöra den delen av Technichus verksamhet.

Ett utvecklingsområde inför framtiden är hur Technichus tydligare kan involveras i kommunens övriga verksamheter. Inom kommunens arbete med framtagande av övergripande mål och visioner menar Technichus att de kan

Bild från Technichus verksamhetsberättelse 2020

användas mer. Ett exempel är miljöpolicy, där Technichus skulle kunna vara aktören som arbetar med att "utbilda nästa generations klimatsmarta medborgare", i enlighet med policy,

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att en dialog påbörjas mellan bolaget och kommunstyrelsen för att utreda hur en sådan fördjupad samverkan skulle kunna utformas.

Datum
2021-11-18Dnr
KS/2021-000424

Kommunstyrelseförvaltningen
Matilda Minell, 0611-34 82 03
matilda.minell@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Attestförteckning kommunstyrelsen 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta
att anta reviderad attestantförteckning daterad 2022-01-01, samt
att attestförteckningen börjar gälla 2022-01-01.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningens attestantförteckning har reviderats utifrån
genomförda personalförändringar.

Socialt perspektiv

Ingen påverkan bedöms.

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan bedöms.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ingen påverkan bedöms.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Matilda Minell
Controller

Bilagor

Attestantförteckning daterad 2022-01-01

ATTESTANTFÖRTECKNING

Kommunstyrelsen

Gäller från och med
2022-01-01

Ansvär	Verksamhet	Ansvarsnamn	Attestant	Ersättare	Beloppsgräns	Beloppsgräns	Notering
					Drift	Investering	
*	*****	Generell attest kommunen	Lars Liljedahl	Linda Högdal	60 000 000	40 000 000	
*	*****	Generell attest kommunen	Anna Bostedt	Uno Jonsson	60 000 000	40 000 000	
10*	*****	Generell attest	Lars Liljedahl	Anna Bostedt	40 000 000	40 000 000	
101*	*****	Politisk ledning	Andreas Sjölander	Christina Lindberg, Carl-Fredrik Edgren	50 000	50 000	
101030	*****	Kommunstyrelse	Andreas Sjölander	Christina Lindberg, Carl-Fredrik Edgren	50 000	50 000	
102*	*****	Förvaltningsledning	Lars Liljedahl	Anna Bostedt	3 000 000	5 000 000	
102010	*****	Förvaltningsledning	Lars Liljedahl	Anna Bostedt	3 000 000	5 000 000	Personliga utlägg KS presidium
103*	*****	HR-avdelning	Pernilla Unander	Marcus Selin	1 000 000	1 000 000	Ny ersättare
103010	*****	HR-avdelning	Pernilla Unander	Marcus Selin	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg kommundirektör
103011	*****	Lönekamrer	Marcus Selin	Pernilla Unander	300 000	300 000	
103014	*****	HR-enheten	Marie Englund	Pernilla Unander	300 000	300 000	Personliga utlägg personalchef
103015	*****	Löneenheten	Marcus Selin	Pernilla Unander	300 000	300 000	Personliga utlägg personalchef
104*	*****	Ekonomiavdelning	Lars Liljedahl	Linda Högdal	40 000 000	10 000 000	
104010	*****	Ekonomiavdelning ledning och adm	Lars Liljedahl	Linda Högdal	40 000 000	10 000 000	Personliga utlägg KS presidium
104011	*****	Moms	Marie Åkerlund	Ein Nydahl	40 000 000	0	
104012	*****	Redovisningsenhet	Linda Högdal	Lars Liljedahl	300 000	300 000	Personliga utlägg ekonomichef
104013	*****	Upphandlingsenheten	Linda Högdal	Lars Liljedahl	300 000	300 000	Personliga utlägg ekonomichef
104014	*****	Controllerenheten	Lars Liljedahl	Linda Högdal	300 000	300 000	Personliga utlägg KS presidium
105*	*****	Kommunledningskontor	Anna Bostedt	Jonas Nyberg	1 000 000	1 000 000	Ny ersättare
105010	*****	Kansli- och utvecklingsenhet	Anna Bostedt	Jonas Nyberg	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg kommundirektör, ny ersättare
105011	*****	Kostnhet	Marie Holmberg	Ulrika Olsson, Kia Olsson	300 000	300 000	Borttaget ansvar
105011	051000	Område 051	Anders Kjellberg	Marie Holmberg, Kia Olsson	300 000	300 000	Borttaget ansvar
105011	052000	Område 052	Kia Olsson	Ulrika Olsson	300 000	300 000	Borttaget ansvar
105011	053000	Område 053	Ulrika Olsson	Marie Holmberg, Kia Olsson	300 000	300 000	Borttaget ansvar
105014	*****	Överförmyndarenheten	Jonas Nyberg	Anna Bostedt	300 000	300 000	Personliga utlägg kanslichef
105020	*****	Lokalför-sörjningsenhet	Eric Liljeström	Anna Bostedt	300 000	300 000	Personliga utlägg kanslichef
106*	*****	Tillväxtavdelning	Uno Jonsson	Petra Forsström	1 000 000	1 000 000	Ny ersättare
106010	*****	Utveckling	Uno Jonsson	Petra Forsström	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg kommundirektör
106012	*****	Näringslivsutveckling och turism	Petra Forsström	Uno Jonsson	300 000	300 000	Personliga utlägg tillväxtchef
106013	*****	High Coast invest	Mikael Aamissepp	Uno Jonsson	300 000	300 000	Personliga utlägg tillväxtchef
10602*	*****	Kulturenhet	Elisabeth Oxelhöjd	Susanne Hägglund	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg tillväxtchef
106020	*****	Kulturenhet	Elisabeth Oxelhöjd	Susanne Hägglund	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg tillväxtchef
106021	*****	Härnösands bibliotek	Susanne Hägglund	Elisabeth Oxelhöjd	300 000	300 000	Personliga utlägg tillväxtchef
106030	*****	Sambiblioteket	Uno Jonsson	Petra Forsström	2 500 000	300 000	
107*	*****	Kommunikationsavdelning	Tomas Wahlund	Uno Jonsson	1 000 000	1 000 000	Ny ersättare
107010	*****	Kommunikationsavdelning	Tomas Wahlund	Uno Jonsson	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg kommundirektör, ny ersättare
108*	*****	IT-avdelning	Lena Salomonsson	Patric Groop	1 000 000	1 000 000	
108010	*****	IT-avdelning	Lena Salomonsson	Patric Groop	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg kommundirektör
108012	*****	IT-driftenhet	Patric Groop	Lena Salomonsson	300 000	300 000	Personliga utlägg IT-chef
109*	*****	Utveckling och bidrag	Uno Jonsson	Lars Liljedahl	20 000 000	10 000 000	

ATTESTANTFÖRTECKNING

Kommunstyrelsen

Gäller från och med

2022-01-01

109010	*****	Utveckling och bidrag	Uno Jonsson	uno.jonsson@harnosand.se	Lars Liljedahl	20 000 000	10 000 000
190000	*****	Kommungemensam verksamhet	Lars Liljedahl	lars.liljedahl@harnosand.se	Linda Högdal	40 000 000	10 000 000
190000	092000	Kommungemensam verksamhet	Lena Salomonsson	lena.salomonsson@harnosand.se	Linda Högdal	500 000	0
890*	*****	Finansen	Lars Liljedahl	lars.liljedahl@harnosand.se	Linda Högdal	40 000 000	10 000 000
890000	*****	Finansen	Lars Liljedahl	lars.liljedahl@harnosand.se	Linda Högdal	40 000 000	10 000 000

Denna attestantförteckning visar vilka personer som har beslutsattesträtt för ett eller flera ansvar och verksamheter.

Attestantförteckningen är upprättad i enlighet med fastställt attestreglemente och dess tillämpningsanvisningar.

Datum
2021-11-09Dnr
KS/2021-000425**KOMMUNSTYRELSEN**Petra Werner, 0611-34 85 30
petra.werner@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Vatten och avloppstaxa 2022

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta vatten och avloppstaxa för 2022 enligt Härnösands Energi & miljö AB:s förslag, samt

att den nya taxan börjar gälla från och med 2022 - 01-01.

Beskrivning av ärendet

Härnösands Energi & miljö AB (HEMAB) har inkommit med en hemställan till kommunfullmäktige om en höjning av vatten och avloppstaxa (VA - taxa).

HEMAB föreslår en taxehöjning med 3,4 procent (motsvarande 2 mnkr) för 2022. Taxehöjningen innebär att bolagets ambition om låga priser för kunderna upprätthålls samtidigt som stora behov av att möta reinvesteringar i ledningsnät och anläggningar möjliggörs.

I arbetet med budget för 2021 har HEMAB genomfört en översyn avseende VA-taxan. Några viktiga ingångsdata har varit:

- Ökade lönekostnader med 2 %
- En fortsatt fondering för nödvändiga investeringar i dricksvattenförsörjningen samt avloppsrening.
- Driftbidrag från kommunen för del i utbyggnad av vatten och avlopp på södra Härnön betalas in.
- Kostnadsökningar särskilt kopplat till asfalteringar, materialkostnader, ökat spolningsbehov och ledningsarbeten.
- Pågående arbete med att reducera kostnader och arbeta med effektiviseringar minskar taxeökningen.

Bedömning

Kommunledningskontoret gör bedömningen att höjningen är skälig i förhållande till utgångpunkterna för översynen av taxan. Därför föreslår kommunledningskontoret kommunstyrelsen och därefter kommunfullmäktige att anta HEMAB:s förslag till VA - taxa för 2022.

Socialt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Enligt HEMAB:s ägardirektiv ska bolaget prioritera konkurrenskraftiga, och för Härnösand gynnsamma, priser och taxor före hög avkastning. Dricksvattnet ska vara av god kvalitet och hög leveranssäkerhet inom kommunala verksamhetsområden för vatten och långsiktigt verka för att säkra kommunens vattentäkter. Hemab ska också erbjuda miljö- och sanitetsmässigt god avloppsrening inom kommunala verksamhetsområden för avlopp.

Beslutsunderlag

Hemställan om beslut av VA - taxa för 2022
Härnösands energi och miljö AB:s förslag på va-taxa för 2022.

Anna Bostedt
Kanslichef

Petra Werner
Verksamhetscontroller

Härnösands kommun
Kommunfullmäktige
871 80 HÄRNÖSAND

Hemställan om beslut om VA-taxa 2022

Härnösand Energi & Miljö AB, HEMAB, hemställer härmed att Härnösands kommunfullmäktige fastställer VA-taxa för 2022 enligt bifogade handlingar.

I arbetet med budget för 2022 har en översyn gjorts avseende VA-taxan. Några viktiga ingångsdata har varit:

- Ökade lönekostnader med 2 %.
- En fortsatt fondering för nödvändiga investeringar i dricksvattenförsörjningen samt avloppsrening.
- Driftbidrag från kommunen för del i utbyggnad av VA Södra Härnön betalas in.
- Pågående arbete med att reducera kostnader och arbeta med effektiviseringar minskar taxeökningen.
- Kostnadsökningar särskilt kopplat till asfalteringar, materialkostnader, ökat spolningsbehov och ledningsarbeten.

Med hänsyn till ovanstående finns en VA-taxehöjning med 3,4 % (motsvarande 2 Mkr) som underlag för budget 2022. Taxehöjningen innebär att bolagets ambition om låga priser för kunderna upprätthålls samtidigt som stora behov av att möta reinvesteringar i ledningsnät och anläggningar möjliggörs.

HEMAB:s styrelse har fattat beslut om den nya VA-taxa vid styrelsemötet den 19 oktober 2021.

Med vänlig hälsning

HÄRNÖSAND ENERGI & MILJÖ AB
Lena af Geijerstam Unger
VDIrene Hedlund
Affärsområde Vatten

Bilaga: VA-taxa 2022

VA-taxa 2022

för allmänna VA-anläggningar i Härnösands kommun

Gäller från och med 2022-01-01

Innehåll

ALLMÄNT	4
§ 1 Betalningsansvarig	4
§ 2 Avgifter	4
§ 3 Definitioner	4
§ 4 Avgiftsskyldighet	5

TAXANS INFÖRANDE	16
§ 24 Ikraftträdande	16

ALLMÄNT

Härnösand Energi & Miljö AB är huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen (VA-anläggningen) i Härnösands kommun. Kommunfullmäktige i Härnösands kommun beslutar om principer för Härnösand Energi & Miljö ABs taxor. Härnösand Energi & Miljö ABs styresle beslutar om avgiftsnivåerna inom de ramar Kommunfullmäktige beslutat. Avgifter enligt denna taxa skall betalas till Härnösand Energi & Miljö AB.

§ 1 Betalningsansvarig

För att täcka nödvändiga kostnader för Härnösands kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning skall ägare av fastighet eller annan avgiftsskyldig inom anläggningens verksamhetsområde betala avgifter enligt denna taxa.

Avgiftsskyldig är alternativt den som enligt 2 och 4 §§ lagen om allmänna vattentjänster (2006:412) jämföras med fastighetsägare. Avgiftsskyldig för ändamålet Dagvatten gata (Dg), är även den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § i lagen om allmänna vattentjänster är uppfyllda.

§ 2 Avgifter

Avgifterna utgörs av anläggningsavgifter och bruksavgifter.

§ 3 Definitioner

I dessa taxeföreskrifter avses med;

Bostadsfastighet:

Fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas för bostadsändamål.

Lokalfastighet:

Fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas, för sådana ändamål, andra än bostad, där lokalytan är det viktigaste sett från användarsynpunkt. Exempel på sådana är;

Kontor	Förvaltning	Stormarknader
Butiker	Utställningslokaler	Sporthallar
Hotell	Restauranger	Utbildning
Hantverk	Småindustri	Sjukvård

Annan fastighet:

Fastighet som inte är att hänföra till bostads- eller lokalfastighet och som uppfyller följande kriterier samtidigt; fastighet som i detaljplan är klassad som industrimark och fastighetens areal är det viktigaste ur användarsynpunkt (till skillnad från lokalfastighet), samt att verksamheten i huvudsak har karaktären av tillverkningsindustri eller liknande såsom exempelvis materialförädling, upplag, förvaring med mera.

Industrifastighet:

Fastighet som uteslutande eller huvudsakligen är bebyggd eller enligt beviljat bygglov avses att bebyggas för industriell verksamhet av process- eller tillverkningsindustriell art och som inte är att hänföra till lokalfastighet eller annan fastighet enligt ovan.

Obebyggd fastighet:

Fastighet som enligt detaljplan är avsedd för bebyggande, men inte ännu bebyggs.

Lägenhet:

Ett eller flera utrymmen i byggnad som i upplåtelsehänseende bildar en enhet. I fråga om sådana utrymmen i bostadsfastighet, eller lokalfastighet, där begreppet lägenhet inte är tillämplig för viss typ av byggnad, räknas varje påbörjat 200-tal m² bruttoarea (BTA) enligt svensk standard SS 02 10 53 som en lägenhet.

Allmän platsmark:

Mark som i detaljplan enligt plan- och bygglagen (1987:10) redovisas som allmän plats, eller om marken inte omfattas av detaljplan, väg eller mark som i övrigt motsvarar sådan mark.

§ 4 Avgiftsskyldighet

4.1 Avgift tas ut för nedan angivna ändamål:

Ändamål	Anläggningsavgift	Brukningsavgift
V, vattenförsörjning	Ja	Ja
S, spillvattenavlopp	Ja	Ja
Df, dag- och dränvattenavlopp från fastighet	Ja	Ja
Dg, dagvattenavlopp från allmän platsmark	Ja	Ja

4.2 Avgiftsskyldighet för vart och ett av ändamålen V, S och Df inträder när huvudmannen upprättat förbindelsepunkt för ändamålet och informerat fastighetsägaren om förbindelsepunktens läge.

Avleds Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt upprättats, inträder avgiftsskyldighet när åtgärder för bortledandet av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren informerats om detta.

Härvid förutsätts att samtliga i 24 § första stycket 1 och 2 i lagen om allmänna vattentjänster angivna förutsättningar för avgiftsskyldighet är uppfyllda.

4.3 Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg inträder när åtgärder för bortledande av dagvatten blivit utförda och fastighetsägaren informerats om detta.

4.4 Avgiftsskyldighet för ändamålet Dg gäller även den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls, om förutsättningarna i 27 § i lagen om allmänna vattentjänster är uppfyllda.

4.5 Anläggningsavgift skall beräknas enligt taxa som gäller vid den tidpunkt när avgiftsskyldighet inträder.

		Utan moms	Med moms
a)	en avgift avseende framdraging av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V, S och Df om	47 325 kr	59 156 kr
b)	en avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df om	990 kr	1 237,50 kr
c)	en avgift per m ² tomtyta om	23,60 kr	29,50 kr
d)	en avgift per lägenhet om	5 200 kr	6 500 kr
e)*	en grundavgift för bortledning av Df, om bortledning av dagvatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats	0 kr	0 kr

från fastighet för vilken tomtteavgift inte skall anses vara förut erlagd.

Vid beräkning av avgift för tillkommande tomtyta iakttas begränsningsregeln i 5.3.

5.7 Sker om- eller tillbyggnad, uppförs ytterligare byggnad eller ersätts riven bebyggelse på fastighet skall erläggas avgift enligt 5.1 d) för varje tillkommande lägenhet.

5.8 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättats, skall erläggas avgift enligt 5.1 e).

§ 6 Annan fastighet

6.1 För annan fastighet skall erläggas anläggningsavgift.

Avgift utgår per fastighet med:

	Utan moms	Med moms
a) en avgift avseende framdragnin- g av varje uppsättning servisled- ningar till förbindelsepunkter för V, S och Df om	47 325 kr	59 156 kr
b) en avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df om	990 kr	1 237,50 kr
en avgift per m ² tomtyta;		
c) 1-2 500 m ²	23,60	29,50
2 501-4 000 m ²	11,80	14,75
> 4 001 m ²	4,72	5,90
d)* en grundavgift för bortledande av Df, om bortledande av dag- vatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats	0 kr	0 kr

**Avgift enligt 6.1 d) tas ej ut om avgift uttages för Df enligt 6.1 a) och b). I det fall avgift enligt 6.1 d) tas ut reduceras avgift enligt 6.1 a) och 6.1 b) enligt § 8 eftersom servisledning och förbindelsepunkt i detta inte lagts respektive upprättats.*

6.2 Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 6.1 a) lika mellan fastigheterna.

6.3 Tomtytan utgörs av fastighetens areal enligt förrättningskarta, nybyggnadskarta eller annan karta som huvudmannen godkänner.

6.4 Huvudmannen kan, om godtagbar säkerhet ställs, medge anstånd med erläggande av tomtteavgift för andel av fastighets areal, motsvarande mark som tillsvidare inte utnyttjas för verksamheten på fastigheten.

Anstånd medges för viss tid, högst 10 år. Om mark under anståndstiden genom fastighetsbildningsåtgärd frångår fastigheten upphör anståndsmedgivandet att gälla och resterande tomtteavgift förfaller till betalning.

Utestående belopp löper med ränta enligt 5 § räntelagen (SFS 1975:635) från den dag anståndet beviljades tills anståndet upphör. För tid därefter utgår dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen.

6.5 Dras ytterligare servisledningar fram och upprättas ytterligare förbindelsepunkter skall erläggas avgifter enligt 6.1 a) och b).

6.6 Ökas fastighets tomtyta, skall erläggas avgift enligt 6.1 c) för tillkommande tomtyta som härrör från fastighet för vilken tomtyteavgift inte skall anses vara förut erlagd.

6.7 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättas, skall erläggas avgift enligt 6.1 d).

§ 7 Industrifastighet

7.1 För industrifastighet skall erläggas anläggningsavgift.

	Utan moms	Med moms
a) en avgift avseende framdraging av varje uppsättning servisledningar till förbindelsepunkter för V, S och Df	47 325 kr	59 156 kr
b) en avgift avseende upprättande av varje uppsättning förbindelsepunkter för V, S och Df	990 kr	1 237,50 kr
c) en avgift per m ² tomtyta;		
1-2500 m ²	23,60	29,50
>2501 m ²	11,80	14,75
d)* en grundavgift för bortledande av Df, om bortledande av dagvatten sker utan att förbindelsepunkt för Df upprättats.	0 kr	0 kr

**Avgift enligt 7.1 d) tas ej ut om avgift uttages för Df enligt 7.1 a) och b). I det fall avgift enligt 7.1 d) tas ut reduceras avgift enligt 7.1 a) och 7.1 b) enligt § 9 eftersom servisledning och förbindelsepunkt i detta inte lagts respektive upprättats.*

7.2 Är förbindelsepunkt gemensam för två eller flera fastigheter, fördelas avgifter enligt 7.1 a) lika mellan fastigheterna.

7.3 Tomtytan utgörs av fastighetens areal enligt förrättningskarta, nybyggnadskarta eller annan karta som huvudmannen godkänner.

7.4 Huvudmannen kan, om godtagbar säkerhet ställs, medge anstånd med erläggande av tomtyteavgift för andel av fastighets areal, motsvarande mark som tillsvidare inte utnyttjas för verksamheten på fastigheten.

Anstånd medges för viss tid, högst 10 år. Om mark under anståndstiden genom fastighetsbildningsåtgärd frångår fastigheten upphör anståndsmedgivandet att gälla och resterande tomtyteavgift förfaller till betalning.

Utestående belopp löper med ränta enligt 5 § räntelagen (SFS 1975:635) från den dag anståndet beviljades tills anståndet upphör. För tid därefter utgår dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen.

7.5 Dras ytterligare servisledningar fram och upprättas ytterligare förbindelsepunkter skall erläggas avgifter enligt 7.1 a) och b).

7.6 Ökas fastighets tomtyta, skall erläggas avgift enligt 7.1 c) för tillkommande tomtyta som härrör från fastighet för vilken tomtyteavgift inte skall anses vara förut erlagd.

7.7 Tillkommer bortledning av Df till den allmänna anläggningen utan att förbindelsepunkt för Df upprättas, skall erläggas avgift enligt 7.1 d).

§ 8 Obebyggd fastighet

8.1 För obebyggd fastighet skall erläggas del av full anläggningsavgift. Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

Avgift utgår per fastighet med:

		Bostadsfastighet och lokalfastighet		Annan fastighet och industrifastighet
Servisavgift	5.1 a)	100 %	6.1 a) 7.1 a)	100 %
Avgift per uppsättning förbindelsepunkter	5.1 b)	100 %	6.1 b) 7.1 b)	100 %
Tomtyteavgift	5.1 c)	100 %	6.1 c) 7.1 c)	70 %
Lägenhetsavgift	5.1 d)	0 %	-	
Grundavgift för Df, om förbindelsepunkt för Df inte upprättats	5.1 e)	100 %	6.1 d) 7.1 d)	100 %

Avgift enligt 5.1 c) tas ut endast intill ett belopp som motsvarar summan av avgifterna 5.1 a) och b), eller i det fall dagvatten bortleds till den allmänna anläggningen men förbindelsepunkt för Df inte upprättats, summan av avgifterna enligt 5.1 a), b) och e), jfr 5.3 andra stycket.

8.2 Bebyggs obebyggd fastighet skall erläggas resterande avgifter enligt följande:

		Bostadsfastighet och lokalfastighet		Annan fastighet och industrifastighet
Tomtyteavgift	5.1 c)	0 %*	6.1 c) 7.1 c)	30 %
Lägenhetsavgift	5.1 d)	100 %	-	

**Bebyggs bostadsfastighet eller lokalfastighet tas ut ytterligare avgift enligt 5.1 c) om föreskriften i 5.3 andra stycket så medger. Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift. § 9 Reduceringsregler*

§ 9 Reduceringsregler

9.1 Föreligger inte avgiftsskyldighet för samtliga i 4.1 angivna ändamål, skall erläggas reducerade avgifter enligt följande:

Avgifter för framdragen servisledning

En ledning	70 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a) och 7.1 a)
Två ledningar	85 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a) och 7.1 a)
Tre ledningar	100 % av avgift enligt 5.1 a) respektive 6.1 a) och 7.1 a)

Avgifter i övrigt:

		V	S	Df	Dg
Avgift per uppsättning förbindelsepunkter	5.1 b)	30 %	50 %	20 %	-
Tomtyteavgift	5.1 c)	30 %	50 %	-	20 %
Lägenhetsavgift	5.1 d)	30 %	50 %	-	20 %
Grundavgift Df utan förbindelsepunkt	5.1 e)	-	-	100 %	-
Avgift per uppsättning förbindelsepunkter	6.1 b) 7.1 b)	30 %	50 %	20 %	-
Tomtyteavgift	6.1 c) 7.1 c)	30 %	50 %	-	20 %
Grundavgift Df utan förbindelsepunkt	6.1 d) 7.1 d)	-	-	100 %	-

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

För avgiftsändamålet Df tas endast en av avgifterna ut enligt 5.1 b) respektive 5.1 e), 6.1 b) respektive 6.1 d) eller 7.1 b) respektive 7.1 d).

9.2 Inträder avgiftsskyldighet för ändamål, för vilket avgiftsskyldighet inte tidigare förelegat, skall erläggas avgifter enligt 9.1.

Vid tillämpning av begränsningsregeln enligt 5.3 inräknas de sammanlagda avgifterna för tillkommande servisledningar inte till högre belopp än 100 % av avgiften enligt 5.1 a), respektive 6.1a och 7.1a, även om servisledningarna lagts vid olika tillfällen och avgifterna därmed blivit högre.

9.3 För servisledning som på fastighetsägarens begäran utförs senare än övriga servisledningar för fastigheten skall, utöver avgift enligt 9.1, erläggas en etableringsavgift om 20 % av avgiften enligt 5.1 a), 6.1 a) eller 7.1 a). Etableringsavgiften avses täcka huvudmannens merkostnader till följd av att arbetet inte utförs i samband med framdragnings av övriga servisledningar.

§ 10 Allmän platsmark

Den som svarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls skall erlägga anläggningsavgift.

Avgift utgår med:

	Utan moms	Med moms
En avgift per m ² allmän platsmark för anordnande av dagvattenbortledning om	0 kr	0 kr

§ 11 Index

Avgifter enligt §§ 5–7 är baserade på indextalet 301,98 (2008-08) i konsumentprisindex, KPI. När detta index ändras, har huvudmannen rätt att reglera avgiftsbeloppen därefter, dock inte oftare än en gång årligen.

§ 12 Särtaxa

Om för viss eller vissa fastigheter kostnaden för att förse fastigheterna med vatten och avlopp i beaktansvärd omfattning avviker från fastigheterna inom verksamhetsområdet i övrigt, skall enligt lagen om allmänna vattentjänster avgifter utgå enligt särskilt antagen särtaxa.

Är det inte skäligt att för viss fastighet beräkna avgift enligt §§ 5–9 får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 13 Debitering

13.1 Sedan avgiftsskyldighet inträtt, skall avgift betalas inom tid som anges i räkning.

13.2 Betalas debiterat belopp inte inom tid som anges i räkningen, skall erläggas dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle ha skett.

13.3 Enligt 36§ lagen om allmänna vattentjänster skall en anläggningsavgift fördelas på årliga inbetalningar under en viss tid, längst tio år, om avgiften uppgår till belopp som är betungande med hänsyn till fastighetens ekonomiska bärkraft och övriga omständigheter, om fastighetsägaren så begär och godtagbar säkerhet ställs. Ränta skall erläggas enligt 5 § räntelagen på varje del av avgiften som förfaller till betalning i framtiden från den dag då den första inbetalningen skall ske till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta skall erläggas till dess ifrågavarande del av avgiften betalas eller ränta skall erläggas enligt 13.2.

13.4 Avgiftsskyldighet enligt 5.6, 5.7, 6.6, 7.6 eller 8.2 föreligger, då bygglov för avsett ändrat förhållande meddelats eller ändrat förhållande – till exempel ökning av tomtyta – inträtt utan att bygglov erfordrats eller meddelats. Det åligger fastighetsägaren att omgående anmäla till huvudmannen när det ändrade förhållandet inträtt. Försummar fastighetsägaren denna anmälningsplikt, tas dröjsmålsränta enligt 13.2 ut för tiden från det två månader förflutit sedan avgiftsskyldighet inträdde och fram till dess tilläggsavgiften betalas.

§ 14 Särskilda åtgärder

14.1 Om efter ansökan från fastighetsägare och särskilt medgivande av huvudmannen ledningar utförts på annat sätt eller försetts med andra anordningar än huvudmannen bedömt nödvändiga, skall fastighetsägaren som begärt arbetets utförande ersätta huvudmannen överenskomna kostnader härför.

14.2 Om en fastighetsägare begär att ny servisledning skall utföras i stället för redan befintlig och finner huvudmannen skäl bifalla ansökan om detta, är fastighetsägaren skyldig att bekosta dels den nya servisledningens allmänna del med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick, dels borttagandet av den tidigare servisledningens allmänna del.

14.3 Finner huvudmannen påkallat att utföra ny servisledning i stället för och med annat läge än redan befintlig, är huvudmannen skyldig att ersätta fastighetsägaren hans kostnad för fastighetens del av den nya servisledningen och dess inkoppling med det avdrag som befinns skäligt med hänsyn till den tidigare servisledningens ålder och skick.

		Utan moms	Med moms
a)	en fast avgift per år om	2 247,20 kr	2 809,00 kr
b)	en avgift per m ³ levererat vatten om	13,15 kr	16,44 kr
c)	en avgift per år och lägenhet för bostadsfastighet och lokal- fastighet och därmed jämställd fastighet om	1 941,60 kr	2 427,00 kr
d)	en avgift per år och varje påbörjat 10-tal m ² tomtyta för annan fastighet om	5,56 kr	6,95 kr

		V	S	Df	Dg
Fast avgift	15.1 a)	40 %	60 %	-	-
Avgift per m ³	15.1 b)	40 %	60 %	-	-
Avgift per lägenhet	15.1 c)	40 %	60 %	-	-
Avgift efter tomtyta	15.1 d)	40 %	60 %	-	-

uppskatta förbrukningen.

Fastighetsägare som inte godtar huvudmannens beslut efter genomförd undersökning eller huvudmannens uppskattning av förbrukningen, kan begära prövning av frågan hos Mark- och miljödomstolen.

15.7 Har fastighetsägare begärt undersökning av vattenmätare och mätaren härvid godkänns, skall fastighetsägaren ersätta huvudmannen för undersökningskostnaderna i enlighet med vad som framgår av § 19.

15.8 För spillvattenmängd, som enligt huvudmannens medgivande avleds till dagvattenledning (kylvatten och dylikt), skall erläggas avgift med 40 % av avgiften enligt 15.1 b).

§ 16 Allmän platsmark

Den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls skall erlägga bruksavgift.

Avgift utgår med:

	Utan moms	Med moms
En avgift per m ² allmän platsmark för bortledning av dagvatten om	0 kr	0 kr

§ 17 Debitering av spillvatten

Tillförs avloppsnätet större spillvattenmängd än som svarar mot levererad vattenmängd eller avleds inte hela den levererade vattenmängden till avloppsnätet skall avgift för spillvattenavlopp erläggas efter den mängd spillvatten som avleds till avloppsnätet.

Mängden skall bestämmas genom mätning på fastighetsägarens bekostnad av ifrågavarande vatten- eller spillvattenmängd eller på annat sätt som överenskommit mellan huvudmannen och fastighetsägaren.

En förutsättning för att avgiften för avlett spillvatten skall debiteras efter annan grund än efter levererad mängd vatten är att skillnaden mellan mängderna vatten och spillvatten är avsevärd.

§ 18 Obebyggd fastighet

För obebyggd fastighet inom detaljplan skall erläggas bruksavgift enligt 15.1 a).

Föreligger inte avgiftsskyldighet för samtliga i 4.1 angivna ändamål reduceras den fasta avgiften.

Följande avgifter skall därvid erläggas för respektive ändamål:

		V	S	Df	Dg
Fast avgift	14.1 a)	40 %	60 %	0 %	0 %

Avgifterna är uttryckta i procent av full avgift.

§ 19 Vattenmätare

Har huvudmannen på fastighetsägarens begäran vidtagit åtgärd eller har på grund av att fastighetsägaren åsidosatt sin skyldighet vattentillförseln avstängts eller reducerats eller annan åtgärd vidtagits av huvudmannen debiteras följande avgifter:

	Utan moms	Med moms
Nedtagning av vattenmätare	336 kr	420 kr
Uppsättning av vattenmätare	336 kr	420 kr
Avstängning av vattentillförsel	336 kr	420 kr
Påsläpp av vattentillförsel	336 kr	420 kr
Montering och demontering av strypbricka i vattenmätare	672 kr	840 kr
Undersökning av vattenmätare	Verklig kostnad	Verklig kostnad
Länsning av vattenmätarbrunn	672 kr	840 kr

För arbeten som på fastighetsägarens begäran utförs utanför ordinarie arbetstid debiteras ett tillägg om 50 % av ovan angivna belopp.

§ 20 Särtaxa

Om för viss eller vissa fastigheter kostnaden för att förse fastigheterna med vatten och avlopp i beaktansvärd omfattning avviker från fastigheterna inom verksamhetsområdet i övrigt, skall enligt lagen om allmänna vattentjänster avgifter utgå enligt särskilt antagen särtaxa.

Är det inte skäligt att för viss fastighet beräkna avgift enligt §§ 15–18 får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 21 Debitering

Avgift enligt 15.1 a), c) och d) debiteras i efterskott per månad, kvartal, tertiäl eller halvår enligt beslut av huvudmannen. Avgift enligt 15.1 b) debiteras i efterskott på grundval av enligt mätning förbrukad vattenmängd, uppskattad förbrukning eller annan grun som anges i §§ 15 och 17.

Betalas debiterat belopp inte inom tid som anges i räkningen, skall erläggas dröjsmålsränta på obetalt belopp enligt 6 § räntelagen från den dag betalningen skulle skett.

Sker enligt huvudmannens beslut mätaravläsning inte för varje debitering, får mellanliggande debiteringar ske efter uppskattad förbrukning. Mätaravläsning och debitering efter verklig förbrukning bör ske i genomsnitt minst en gång per år. Avläsning och debitering bör därjämte ske på fastighetsägarens begäran med anledning av fastighetsöverlåtelse.

§ 22 Särskilda åtgärder

Har fastighetsägare begärt att huvudmannen skall företa åtgärd för att underlätta eller möjliggöra hans brukande av anläggningen i visst fall eller avseende eller har i övrigt särskild åtgärd påkallats på grund av fastighetens VA-förhållanden, får huvudmannen i stället komma överens med fastighetsägaren eller annan avgiftsskyldig om avgiftens storlek.

§ 23 Index

Avgifter enligt § 15 är baserade på indextalet 301,98 (2008-08) i konsumentprisindex, KPI. När detta index ändras får huvudmannen reglera avgiftsbeloppen därefter, dock inte oftare än en gång årligen.

TAXANS INFÖRANDE

§ 24 Ikraftträdande

Denna taxa träder i kraft 2022-01-01. De bruksavgifter enligt 15.1, 15.4 och 15.8 samt § 17, som är baserade på uppmätning hos fastighetsägare, skall därvid tillämpas i fråga om den vattenmängd som levereras och den spillvattenmängd som släpps ut efter den ovan angivna dagen för taxans ikraftträdande.

Mål som rör tvist mellan fastighetsägare och huvudmannen beträffande tillämpning och tolkning av denna taxa prövas av Mark- och miljödomstolen.

Datum
2021-11-10Dnr
KS/2021-000426**KOMMUNSTYRELSEN**Petra Werner, 0611-34 85 30
petra.werner@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Avfallstaxa 2022

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta avfallstaxa för 2022 enligt Härnösands Energi & miljö ABs förslag, samt

att den nya taxan ska börja gälla från och med 2022 - 01-01.

Beskrivning av ärendet

Härnösands Energi & miljö AB (HEMAB) har inkommit med en hemställan till kommunfullmäktige om höjd avfallstaxa.

Taxan för avfallshanteringen föreslås höjas sammantaget med 3,6 procent. Det ger en intäktsökning med cirka 1,1 mnkr. HEMAB anser det nödvändig för att kunna nå sitt budgetmål för 2022.

I arbetet med budget för 2022 har HEMAB genomfört en översyn av avfallstaxan. Några viktiga ingångsdata har varit:

- ökade lönekostnader i lönerrevision med 2 procent som finns som underlag till budgeten.
- ökade kostnader för nytt ansvar för returpapper om 0,2 mnkr.
- Ökade kostnader för destruktionstransporter, bränsle, reparation och underhåll samt avfallsförbränning om 1,2 mnkr.
- kostnadsreduceringar och besparingar genomförs fortlöpande inom organisationen.

Avfallstaxans konstruktion

Avfallstaxan består av en grundavgift, hämtningsavgift och avgift för eventuella tilläggstjänster.

Grundavgift

Grundavgiften tas ut av samtliga bebyggda fastigheter i kommunen och är kopplad till boendeform. För de som beviljats uppehåll i hämtning betalas endast grundavgiften. Verksamheter betalar grundavgift per kärl.

Grundavgiften finansierar kostnader av mer övergripande karaktär som inte rör själva insamlingen av avfallet. Det gäller bland annat information, avfallsplanering, miljöarbete, återvinningscentraler, farligt avfall, småbatterier, kylmöbler samt viss hantering av grovavfall.

Hämtningsavgift

Denna avgift består av kostnader för hämtning och behandling av hushållsavfallet samt förekommande skatter. Hämtningsavgiften för hushållsavfallet beror på vilken kärllösning, kärllstorlek samt vilket hämtningsintervall som kunden har.

Bedömning

Kommunledningskontoret gör bedömningen att den föreslagna höjningen av avfallstaxan är skälig med hänvisning till de kostnadsökningar HEMAB redogör för. I ägardirektivet framgår att taxan ska grundas på företagets kostnader för hela renhållningsverksamheten enligt den s.k. självkostnadsprincipen. Kommunledningskontoret anser att den föreslagna taxehöjningen följer självkostnadsprincipen och grundas på företagets ökade kostnader.

Socialt perspektiv

Bedöms inte påverka perspektivet

Ekologiskt perspektiv

Bedöms inte påverka perspektivet

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Enligt HEMAB:s ägardirektiv ska bolaget prioritera konkurrenskraftiga, och för Härnösand gynnsamma, priser och taxor före hög avkastning samt utforma förslag till renhållningstaxa som bidrar till att relevanta miljö mål uppnås.

Beslutsunderlag

Hemställan om beslut av avfallstaxa 2022

Härnösands Energi och miljö AB:s förslag på avfallstaxa 2022.

Anna Bostedt
Kanslichef

Petra Werner
Verksamhetscontroller

Avfallstaxa 2022 Härnösands kommun

Innehåll

1. Allmänna bestämmelser

1.1 Principer

Avfallstaxans konstruktion

Grundavgift

Hämtningsavgift

1.2 Definitioner

Småhus

Fritidshus

Lägenhet

Verksamheter

1.3 Avgiftsskyldighet

1.4 Undantag enligt föreskrifter om avfallshantering

Uppehåll i hämtning

Gemensamma avfallsbehållare

1.5 Felsortering

2. Kundens ansvar och skyldigheter

Kärl ska ställas ut

Kärl ska vara placerat

Kärlet ska alltid placeras med draghandtaget tillgängligt

Det är kundens eller fastighetsägarens ansvar

Matavfall och brännbart ska paketeras.

Farligt avfall, elektronik, tyngre avfall

Kärlets lock

Vid överfullt soprum

Flerfackskärlens insatser

Om behållarvolymen vid fastigheten

När extrasäck hämtas

Rengöring och städning av soprum,

Kunden ska

3. Avgifter

3.1 Grundavgift

Kundkategori

Grundavgift per år

3.2 Hämtningsavgift

4. Hämtningsavgifter för småhus

Alt. 1 Sortering med flerfackskärl

Behållarstorlek

Hämtningsfrekvens

Avgift, kr/år

**Kärl 2 - töms två gånger i månaden
(varannan vecka)
Matavfall**

Brännbart

Tidningar

Färgat glas.

**Kärl 1 - töms en gång i månaden
(var fjärde vecka)
Pappersförpackningar**

Plastförpackningar

Ofärgat glas.

Metallförpackningar

Batterier och ljuskällor

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Behållarstorlek

Hämtningsfrekvens

Avgift, kr/år

Alt. 3 Hemkomposterare

Behållarstorlek

Hämtningsfrekvens

Avgift, kr/år

4.1 Tilläggstjänster för småhus Kompletteringskärl

Extra hämtning av avfall vid enstaka tillfälle

Avgift för extrahämtning i samband med ordinarie hämtningstillfälle, kr/säck.

Avgift för extrahämtning utanför ordinarie hämtningstillfälle, kronor per kärl.

Lock-i-lock

5. Hämtningsavgifter för fritidshus

Fritidshus med egna kärl

Alt. 1 Sortering med flerfackskärl

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
-----------------	-------------------	---------------

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
-----------------	-------------------	---------------

Fritidshus med gemensamhetslösning, så som underjordsbehållare eller gemensamma större kärl. Sortering av matavfall och brännbart avfall.

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
-----------------	-------------------	---------------

5.1 Tilläggstjänster fritidshus Kompletteringskärl

Extratömning av avfall vid enstaka tillfälle

Avgift för extrahämtning i samband med ordinarie hämtningstillfälle, kronor/säck.

Avgift för extrahämtning utanför ordinarie hämtningstillfälle, kronor/kärl.

Lock-i-lock

6. Hämtningsavgifter för flerfamiljshus och samfälligheter

Alt. 1 Sortering med flerfackskärl

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
-----------------	-------------------	---------------

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Avfallstyp →	Matavfall	Brännbart			
Volym →	140 liter	190 liter	240 liter*	370 liter	660 liter
Tömningsintervall					

Alt. 3 Underjordsbehållare

Avfallstyp →	Matavfall			Brännbart	
Volym →	0-0,8 m ³	0,9-1,5 m	1,6-2,9 m ³	3 m ³	5 m ³
Tömningsintervall					

Fastighetsnära insamling – FNI

7. Hämtningsavgifter för verksamheter

Alt. 1 Sortering med flerfackskärl

Behållarstorlek	Hämtningsfrekvens	Avgift, kr/år
-----------------	-------------------	---------------

Alt. 2 Sortering av matavfall och brännbart avfall

Avfallstyp →	Matavfall	Brännbart			
Volym →	140 liter	190 liter	240 liter*	370 liter	660 liter
Tömningsintervall					

Alt. 3 Underjordsbehållare

Avfallstyp →	Matavfall			Brännbart	
Volym →	0-0,8 m ³	0,9-1,5 m ³	1,6-2,9 m ³	3 m ³	5 m ³
Tömningsintervall					

Alt. 4 Säckhämtning*

Hämtningsfrekvens	Kostnad per säck brännbart	Kostnad per säck brännbart
-------------------	----------------------------	----------------------------

8. Slamtömning brunn och tank

8.1 Brunnar

8.2 Sluten tank

8.3 Gemensamhetsanläggning

8.4 Fosforfilter, ordinarie tömning

8.5 Tilläggsavgifter

9. Tilläggstjänster

9.1 Byte hemtagning och utställning av avfallskärl

Nytecknande av abonnemang eller ny fraktion

Avsluta abonnemang

Byte av kärl (storlek eller sort)

Utöka abonnemang

Minska abonnemang

9.2 Hämta och ställa tillbaka kärlet i avfallsutrymmet

Hämtintervall

kronor/kärl/år

9.3 Utkörning av matavfallspåsar

9.4 Latrinhämtning

9.5 Framtagande av statistik

9.6 Evenemangstaxa

10. Övrigt fastighetsrenhållning

10.1 Hämtning flera gånger per vecka

Hämtintervall

Faktor

10.2 Avgift vid felaktig sortering

Kundkategori

Avgift, kronor

10.3 Överfullt kärl

Flerfackskärl utan insats

10.4 Matavfallsinsamling

10.5 Återvinningscentraler

11. Fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar och tidningar

11.1 Kärl eller häck köpt av kunden

Plastkärl	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor per år, kärl
-----------	-------------------	----------------------------

Häckar eller balar	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor per år, kärl
--------------------	-------------------	----------------------------

11.2 Kärl eller häck tillhandahålls och ägs av HEMAB

	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor/år och kärl
Plastkärl		

975

Häckar eller balar	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor per år, kärl
--------------------	-------------------	----------------------------

11.3 Kärl och häckar

Kärlstorlek	Användningsområde
-------------	-------------------

11.4 Underjordsbehållare eller markbehållare

Underjordsbehållare eller markbehållare	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor per år och behållare
--	-------------------	------------------------------------

11.5 Hämtning av batterier och ljuskällor i behållare

Batterier i batteriholk Ljuskällor i lampholk	Hämtningsfrekvens	Avgift kronor per år
--	-------------------	----------------------

Härnösands kommun
Kommunfullmäktige
871 80 HÄRNÖSAND

Hemställan om beslut om avfallstaxa 2022

Härnösand Energi & Miljö AB, HEMAB, hemställer härmed att Härnösands kommunfullmäktige fastställer avfallstaxa för 2022 enligt bifogade handlingar.

I arbetet med budget för 2022 har en översyn gjorts avseende avfallstaxan. Några viktiga ingångsdata har varit:

- Ökade lönekostnader med 2 % finns som underlag till budgeten.
- Ökade kostnader för nytt ansvar för returpapper 200 tkr
- Ökade kostnader för destruktionstransporter, bränsle, reparation och underhåll samt avfallsförbränning 1,2 Mkr
- Kostnadsreducering och besparingar görs fortlöpande inom organisationen

Prisjustering behövs för att underskott inom Fastighetsrenhållningen inte ska öka. Prisjusteringen hanterar endast de icke påverkbara kostnaderna. Med hänsyn till ovanstående är bolagets bedömning att en intäktsökning med är nödvändig för att nå budgetmål 2022 motsvarande 3,6% (1,1 Mkr).

HEMAB:s styrelse har fattat beslut om den nya avfallstaxan vid styrelsemötet den 19 oktober 2021.

Med vänlig hälsning

HÄRNÖSAND ENERGI & MILJÖ AB

Lena af Geijerstam Unger
VD

Irene Hedlund
Affärsområde Återvinning

Bilaga: Avfallstaxa 2022

Datum

2021-11-22

Kommunstyrelseförvaltningen

Jonas Nyberg, 0611 - 34 80 09

jonas.nyberg@harnosand.se

Avtal överförmyndarsamverkan Härnösand Kramfors

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att ingå avtalssamverkan med Kramfors kommuns överförmyndare, samt

att avtalssamverkan börjar gälla från och med 2022-02-02.

Beskrivning av ärendet

Överförmyndaren är en lagfäst kommunal förvaltningsmyndighet med det huvudsakliga uppdraget att se till att den som har god man eller förvaltare, och barn som står under förmyndarskap, inte lider några rättsförluster på grund av ställföreträdarskapet. Överförmyndarens verksamhet är juridiskt komplex och ställer höga krav på rättssäkerhet, juridisk kompetens och verksamhetsmässig kontinuitet.

Redan år 2017 väcktes frågan om en samverkansmodell för överförmyndarens verksamhet. Inom ramen för samarbete mellan kommuner kan sådant samarbete ske genom gemensam nämnd och/eller genom avtalssamverkan för förvaltningen. Detta regleras i 9 kap. 19–36 §§ respektive 37 § kommunallagen (2017:72) (KL). 2017 initierades frågan gemensamt av såväl politik som förvaltning och avsåg sammanslagning av nämnder samt förvaltning. Aktuella samverkanskommuner var då Härnösand, Kramfors och Sollefteå. Efter respektive kommuns ställningstagande framgick dock att Sollefteå kommuns överförmyndarnämnd motsatte sig samarbete vad gällande både gemensam nämnd och förvaltning och frågan fortsatte därefter inte utredas.

Som anledning till att frågan åter aktualiseras finns främst två grunder.

1. I sviterna av Covid-19, verksamheternas sårbarhet och tänkbara möjligheter att säkra verksamheternas kontinuitet och kvalitet, så aktualiserades frågan återigen under 2020–2021. Denna gång dock från Härnösands och Kramfors kommuns överförmyndarförvaltningar, och då utifrån perspektivet avtalssamverkan.

2. Regeringen beslutade den 18 juli 2019 att tillkalla en särskild utredning för att göra en översyn över reglerna om gode män och förvaltare (dir. 2019:44). Genom tilläggsdirektiven den 3 december 2020 förlängdes tiden för uppdraget till den 23 april 2021 (dir 2020:129). Utredningen utmynnande sedermera i betänkandet SOU 2021:36, ”Gode män och förvaltare – en översyn”. Av betänkande framgår bland annat förslag till lag om ändring av föräldrabalken, samt en utveckling mot fler nämnder och större överförmyndarverksamheter. Mot denna bakgrund stärktes frågan ytterligare om avtalssamverkan mellan Härnösand och Kramfors kommun.

Det övergripande syftet med samverkan är att åstadkomma förbättringar för de personerna som har behov av ställföreträdare och samtidigt stödja och stärka ställningen för huvudmännen i linje med SOU 2021:36. Som en del av arbetet antas kommunerna att verka för en större överförmyndarverksamhet, likaså förutspår SKR, förbundsjurist Kalle Larsson, att överförmyndaren kommer tillskrivas fler och mer komplexa uppgifter som tidigare ålegat domstolsväsendet. Som förslag i SOU 2021:36 framgår även att överförmyndarnämnd, på sikt, kan komma att utgöra obligatorisk organisationsform för politiken.

Att gå samman i större tjänstemannaorganisationer inom överförmyndarområdet medför möjlighet att skapa bättre förutsättningar att utöva tillsyn, erbjuda utbildning samt hantera rekrytering av gode män och förvaltare på ett sådant sätt som lagen föreskriver. Det främsta argumentet för en samverkan är att säkerställa rättssäkra, ändamålsenliga och effektiva processer samt handläggning. Utgångspunkten för den gemensamma organisationen är att bygga en robust verksamhet som klarar såväl personalomsättning som oförutsedda omvärldshändelser och förändrad lagstiftning med nya och högre krav på verksamheten.

Socialt perspektiv

Medborgarens nyttoperspektiv är en fundamental aspekt att väga in vid upprättande av en gemensam överförmyndarorganisation. Ett sammangående av Härnösands och Kramfors överförmyndarförvaltningar innebär flera verksamhetsfördelar såsom förutsättning att bygga en robust organisation med bättre möjligheter att möta kommande utmaningar såsom digitaliseringsbehov, lagförändringar och personalomsättning. En väl rustad och stabil organisation minskar individberoende och leder till generell ökad kvalitet, rättssäkerhet och tillgänglighet för medborgaren. En gemensam, större, organisation medför likaså ökad flexibilitet för att på bästa sätt möta medborgarens behov.

Ekologiskt perspektiv

Ärendet handlar om organisationsfrågor och har ingen anknytning till miljöfrågor.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Den gemensamma organisationens kostnadsfördelning regleras genom en fördelningsnyckel baserat på befolkningsmängd.

• Fördelningsnyckel
inför budget år Y
utgår från
invånarantal år X

• Fördelningsnyckel
inför budget år Z
utgår från
invånarantal år Y

• Fördelningsnyckel
inför budget
kommande år
utgår från
invånarantal år Z

Fördelningsnyckeln innebär att värdkommun och samverkanskommun bär budgetandel utifrån hur stor del av den egna kommunens befolkning utgör vid en sammanslagning. Om värdkommunen vid tillfället bär 25 000 invånare och samverkanskommunen bär 18 000 invånare ger det budgetandel om $25\,000 / 43\,000 = 58,14\%$ respektive $18\,000 / 43\,000 = 41,86\%$ av budget.

Ur ett ekonomiskt perspektiv är syftet att bygga en effektiv organisation. På kort sikt kommer vissa fördyrande kostnader, för till exempel konsolidering, uppstå etc., men i ett längre perspektiv finns synergieffekter som medför kostnadseffektivitet. I och med en sammanslagning av överförmyndarsorganisationerna Härnösand och Kramfors finns en ökad ekonomisk möjlighet att genomföra processer inom digitalisering.

Vad gäller avtalssamverkan så regleras sådan samverkan i 9 kap. 37 § KL. I 6 kap. 1 § KL regleras att sådan samverkan som sker enligt 9 kap. 37 § KL står under kommunstyrelsens uppsikt.

Beslutsunderlag

Förstudie överförmyndarsamverkan Härnösand Kramfors,
daterad 2021-10-14

Anna Bostedt
Kanslichef

Jonas Nyberg
Enhetschef

Bilagor

Överförmyndarsamverkan Härnösand Kramfors

FÖRSTUDIE

Överförmyndarsamverkan Härnösand Kramfors

Titel: **Förstudie ÖVERFÖRMYNDARSAMVERKAN
HÄRNÖSAND KRAMFORS**

Projekt: **ÖVERFÖRMYNDARSAMVERKAN
HÄRNÖSAND KRAMFORS** Dnr

Skreven av: **Jonas Nyberg, Enhetschef
Överförmyndarenheten
Härnösands kommun** Datum: 2021-10-14

Godkänd av: **Anna Bostedt, kanslichef
Kommunstyrelseförvaltningen** Datum:

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	3
	2.1 Bakgrund	3
	2.2 Syfte.....	4
3	Nuläge	4
	3.1 Problem i nuvarande processer	4
4	Lösningförslag.....	5
	4.1 Tidsuppskattning	5
	4.2 Kostnader	5
5	Nyttovärdering	5
	5.1 Nyttostuktur	6
6	Tidplan.....	6

1 Sammanfattning

Denna förstudie avhandlar samverkan mellan Härnösands- och Kramfors kommuns överförmyndarverksamhet. Samverkan innebär i sammanhanget att Härnösands kommun kommer att utgöra värdkommun och att Kramfors kommun utgör samverkanskommun. Samverkan avser endast tjänstemannaorganisationen vilket innebär att värdkommun och samverkanskommun behåller respektive politisk organisation för överförmyndaren. Det övergripande syftet med samverkan är att säkerställa rätt och kontinuerlig kompetens, minskad sårbarhet samt kostnadseffektiv verksamhet. Tidsplanen för sammanslagning är att det ska genomföras den 1 januari 2022.

2 Inledning

I korthet är överförmyndaren en kommunal förvaltnings- och tillsynsmyndighet. Det betyder att de lagar och bestämmelser som gäller för kommunen även gäller överförmyndaren i tillämpliga delar, och då framför allt kommunallagen. Överförmyndaren är också en myndighet och därmed gäller som exempel de bestämmelser som framgår i förvaltningslagen om exempelvis myndigheters serviceskyldighet och hur beslut kan överklagas. I övrigt är överförmyndarens huvudsakliga uppgift att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Genom sin tillsyn ska överförmyndaren motverka rättsförluster för de svagaste i samhället. Grundläggande för alla förvaltningsmyndigheter är vidare att dessa ska ”i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saktighet och opartiskhet”. I Regeringsformen (RF) har detta angetts i 1 kap. 9 §. Överförmyndaren ska därför ha detta som generell rättesnöre i sin verksamhet.

Överförmyndaren också till sin uppgift att ansvara för att gode män och förvaltare erbjuds erforderlig utbildning för sina uppdrag som ställföreträdare.

2.1 Bakgrund

Regeringen beslutade den 18 juli 2019 att tillkalla en särskild utredning för att göra en översyn över reglerna om gode män och förvaltare (dir. 2019:44). Genom tilläggsdirektiven den 3 december 2020 förlängdes tiden för uppdraget till den 23 april 2021 (dir 2020:129). Utredningen utmynnande sedermera i betänkandet SOU 2021:36: Gode män och förvaltare – en översyn. Av betänkandet framgår bland annat förslag till lag om ändring av föräldrabalken, blandat annat en utveckling mot fler nämnder och större överförmyndarverksamheter. Mot bakgrund av detta har många av Sveriges kommuner, som inte redan ingår i någon typ av samverkan med andra kommuner kring överförmyndarverksamheten, initierat denna tankegång. Överförmyndarens verksamhet är juridiskt komplicerad och vid samverkan finns goda förutsättningar att bygga en organisation som med kontinuitet besitter rätt kompetens, är rättssäker, kvalitativ och kostnadseffektiv. Små verksamheter blir per definition sårbara och individberoende.

Under sensommaren 2021 initierades frågan om samverkan mellan tjänsteorganisationerna för överförmyndarverksamheten i Härnösands kommun och Kramfors kommun. Utifrån inledande samtal mellan ansvarig för respektive verksamhet klarlades att Kramfors kommun antas vara samverkanskommun och Härnösands Kommun antas som värdkommun.

2.2 Syfte

Syftet med att samverka i en gemensam tjänstemannaorganisation är att:

- Säkerställa rätt kompetens
- Säkerställa en kostnadseffektiv verksamhet
- Säkerställa kontinuitet genom minskad sårbarhet i en liten men komplex verksamhet

3 Nuläge

De uppgifter som ligger under överförmyndaren kan inte läggas under en annan nämnd. Att så är fallet följer av att föräldrabalkens bestämmelser inte ändrades i samband med 1991 års kommunallag. I propositionen 1990/01:117 behandlades den fria nämndorganisationen och resultatet blev att följdändringar i andra lagar gjorde det möjligt att kommunerna fick möjlighet att skapa de nämnder man fann vara nödvändiga. Några lagändringar som gjorde det möjligt för överförmyndarens verksamhet att ingå i en annan nämnd genomfördes aldrig och därmed gäller föräldrabalkens bestämmelser att i varje kommun ska det finnas en överförmyndare eller överförmyndarnämnd om kommunfullmäktige väljer den formen.¹ I Härnösands kommun har fullmäktige beslutat om ensam överförmyndare med ersättare, och Kramfors kommun har motsvarande en överförmyndarnämnd. För den politiska organisationen finns därutöver en tjänstemannaorganisation² som utifrån överförmyndarens, eller överförmyndarnämndens, delegation utgör den dagliga verksamheten. Respektive kommun har således i nuläget egen politisk organisation med egen tjänstemannaorganisation.

3.1 Problem i nuvarande processer

Överförmyndarens verksamhet är starkt lagreglerad och innefattar till allra största delen myndighetsutövning. Detta kräver kunskap om de gällande lagarna³ och rättstillämpningen och ställer därför stora krav på den enskilde som ska utreda och handlägga dessa ärenden. Det kan vara svårt att känna till alla bestämmelser, både inom förmyndarskapslagstiftningen och

¹ Se 19 kap. 1-2 §§ Föräldrabalken (1949:381) (FB)

² Se 19 kap. 14 § FB

³ Se främst Föräldrabalken, Förmyndarskapsförordningen, Kommunallagen (2017:725), Lag 2005:429) om god man för ensamkommande barn, Förvaltningslagen (2017:900), Offentlighets- och sekretesslagen, Skadeståndslagen, Äktenskapsbalken, Sambolagen, Ärvdabalken, Lag (1924:323) om verkan av avtal, som slutits under påverkan av en psykisk störning, Lag (2017:310) om framtidsfullmakter

kommunalrätten, liksom de förvaltningsrättsliga reglerna. Vidare kan problemet formuleras i en liten organisations sårbarhet. I en mindre organisation finns en inbyggd sårbarhet korrelerat sjukdom, föräldraledighet, personalomsättning, oförutsedda omvärldshändelser och förändrad lagstiftning med nya och högre krav på verksamheten.

4 Lösningförslag

Att gå samman i större tjänstemannaorganisationer inom överförmyndarområdet antas skapa bättre förutsättningar att utöva tillsyn, erbjuda utbildning samt hantera rekrytering av gode män och förvaltare på ett sådant sätt som lagen föreskriver. Det främsta argumentet för en samverkan är att säkerställa en rättssäker, ändamålsenlig och effektiv handläggning. Utgångspunkten är att bygga en robust verksamhet som klarar såväl personalomsättning som oförutsedda omvärldshändelser och förändrad lagstiftning med nya och högre krav på verksamheten. Praktiskt innebär en sammanslagning att Kramfors kommuns tjänstemannaorganisation kommer att uppgå i Härnösands kommuns tjänstemannaorganisation vad gällande överförmyndarverksamhet. Den nya organisationen kommer att organiseras i Härnösand (värdkommun). Lösningförslaget omfattar inte sammanslagning av överförmyndarens politiska organisation(er).

4.1 Tidsuppskattning

Sammanslagning av Härnösands kommuns överförmyndare och Kramfors kommuns överförmyndare uppskattas vara klart 1 januari 2022.

4.2 Kostnader

Kostnader för den nya organisationen kommer att fördelas mellan samverkanskommun och värdkommun enligt fördelningsnyckel utifrån befolkningsmängd.

Vissa mindre kostnader kommer uppstå inför sammanslagning. Dessa utgörs av engångskostnader för konsolidering av verksamhetssystemets databaser, eventuell uppgradering av befolkningsregister etc. Övriga mindre kostnader som kommer att tillkomma är kostnader för inköp av aktskåp, kontorsmöbler och teknisk utrustning.

5 Nyttovärdering

Nyttan av sammanslagning kan delas in i tre olika nivåer.

1. Direkta nyttor (direkt avläsbara på ett ekonomiskt resultat)
2. Indirekta nyttor (nyttan uppkommer först efter två eller flera steg)
3. Svårvärderade nyttor (nyttan är svårt att kvantifiera i ekonomiska termer)

Som direkta nyttor kommer, i samband med en större organisation, bland annat effekter som bättre möjligheter till fördelning av arbete, vilket leder till

minskad stress som i sin tur har direkt negativ verkan på både medarbete och organisationen i stort.

En större organisation medger även bibehållen kompetens och kostnadssynergier. Initialt kan kostnader komma bli högre, men som i steg två är målbilden att en större och mer effektiv organisation kommer att leda till minskade kostnader för både samverkanskommun och värdkommun.

Vidare, som en mer svårkvantifierad nytta, ses en nytta vara minskad sårbarhet med upprätthållen god och kvalitativ verksamhet vid sjukfrånvaro, semester med mera. Som svårkvantifierad nytta tillkommer även högre tillgänglighet för medborgaren, ökad rättssäkerhet och effektivare handläggning.

5.1 Nyttostruktur

Nedan illustreras nyttostruktur i stora drag.

6 Tidplan

Ska vara genomfört den 1 januari 2022.

AvtalDatum
2021-11-22Kommunstyrelseförvaltningen
Överförmyndarenheten**Samverkansavtal om gemensam överförmyndarförvaltning
Härnösand och Kramfors kommun**

Mellan Härnösands kommun (nedan värdkommunen) och Kramfors kommun (nedan samverkanskommunen) träffas genom detta avtal överenskommelse om samverkan i gemensam tjänstemannaorganisation avseende lagstadgad överförmyndarverksamhet i respektive kommun. Tjänstemannaorganisationens säte ska vara i Härnösand. Syftet med samverkan är att gemensamt nyttja resurser för att få en organisation som långsiktigt klarar såväl ökad ärendetillströmning som skärpta lagkrav på överförmyndarens¹ verksamhet. Strävan inom den gemensamma organisationen är att upprätthålla kontinuitet, kompetens, kvalitet (rättssäkerhet) och effektivitet.

§1. Inledning

Stöd för inrättande av gemensam förvaltning finns i 9 kap. 37 § kommunallagen. Syftet med samverkan genom gemensam tjänstemannaorganisation är att långsiktigt kunna upprätthålla kompetens och kvalitet i en kunskapsintensiv verksamhet. Vidare minskar respektive organisations sårbarhet i samband med fusion av verksamheterna. Avseende Överförmyndaren i Härnösand kommun och Överförmyndarnämnden i Kramfors kommun påverkar detta avtal inte ansvaret som respektive politisk organisation bär för sin verksamhet², och respektive kommun hanterar sin egen nämnds administration. Den nya organisationens namn är ”Överförmyndarsamverkan Härnösand Kramfors”.

§2. Genomförande

Samverkansorganisationen och verksamhetsövergång ska vara i drift den 1 januari 2022. Värdkommunen ska, i samråd med samverkanskommunen, leda införandeprojektet. Det åligger både värdkommun och samverkanskommun att bidra till införande och att genomföra sina respektive åligganden enligt detta samverkansavtal för att möjliggöra sammanslagning inom stipulerad tid.

¹ Med ”överförmyndare” inräknas både ensam överförmyndare samt överförmyndarnämnd

² Se prop. 2017/18:151 s. 29

§3. Vårdkommun som arbetsgivare

Vårdkommunen är arbetsgivare och har fullt arbetsgivaransvar för all personal. Vårdkommunen tillser kontor, teknisk utrustning och utbildning vad gällande befintlig personal från samverkanskommunen. Verksamheten ska ha den bemanning som behövs för att möta krav om god kvalitet, service och rättssäkerhet. Arkiv för personakter tillhörande samverkanskommun ska lokaliseras i vårdkommunen.

§4. Försäkring och pensioner

Vårdkommunen ansvarar för att anställd personal och lös egendom hålls försäkrade. Pensionskostnader som uppstått hos respektive organisation ansvarar denne för.

§5. Överförmyndare

Detta avtal reglerar inte överförmyndarens politiska organisation, utan var kommun kvarhåller sin egen överförmyndare eller nämnd. Den gemensamma tjänstemannaorganisationen ska utföra de uppgifter som ankommer på överförmyndare eller nämnd i respektive kommun. Mellan samverkanskommunens överförmyndarnämnd och vårdkommunens tjänstemannaorganisation upprättas ett särskilt personuppgiftsbiträdesavtal. I sådant avtal utgör nämnden personuppgiftsansvarig och tjänstemannaorganisationen personuppgiftsbiträde.

Överförmyndaren eller nämnden kan enligt 19 kap. 14 § föräldrabalken (FB) inte delegera beslutanderätt i följande ärenden:

- Framställning eller yttrande till kommunfullmäktige
- Beslut om entledigande av förordnad ställföreträdare på grund av olämplighet
- Beslut om att häva avtal om samlevnad i oskiftat dödsbo
- Vitesförelägganden
- Avslagsbeslut
- Beslut i tveksamma fall³

Beslut som fattas på delegation behöver, enligt 19 kap. 14 § FB, inte anmälas till respektive överförmyndare eller nämnd.

§6. Tjänstemannaorganisation

Den gemensamma samverkansorganisationen ska utföra följande uppgifter:

- Samtliga de uppgifter som delegerats till organisationen enligt 19 kap. 14 § FB⁴

³ Beslut får då av delegat hänskjutas till överförmyndare eller nämnd för beslut i ärendet

⁴ Tjänstemannen kan vara anställd av annan kommun än den som ger delegationen, se prop. 1993/94:251 s. 291

- Inom ramen för delegationen ansvara för överförmyndarens eller nämndens tillsynsverksamhet över gode män, förvaltare och förmyndare enligt 16 kap. FB
- Övriga uppgifter för överförmyndaren eller nämnden som inte är beslutsfattande såsom hållande av personakter, registerhållning och diarieföring
- Initiera, presentera och föreslå beslut eller åtgärder till respektive överförmyndare eller nämnd i de ärenden som inte kan delegeras
- Informera samverkanskommun om förändringar och tillhandahålla statistik, budgetuppföljningar etc.
- Rekrytera ställföreträdare
- Utbilda ställföreträdare och framställa informationsmaterial och blanketter
- Fullgöra i framtiden samtliga ställda krav på överförmyndarverksamheten

Samverkanskommunen ska, å sin sida, utföra följande:

- Medverka till att samverkanskommunens kommuninvånare kan ta del av information och blanketter rörande överförmyndarverksamheten. Detta sker på så vis samverkanskommunen finner lämpligt.
- Tillhandahålla och vid behov boka lokal för besök
- Av värdkommunen att, månadsvis, motta faktura för samverkanskommunens arvoden till ställföreträdare samt att reglera sådan faktura inom en månad från mottagande
- Ta emot och vidarebefordra handlingar som inkommit eller upprättats av Kramfors överförmyndarnämnd till Överförmyndarsamverkan Härnösand Kramfors

§7. Organisation och personal

Värdkommunen avgör hur Överförmyndarsamverkan Härnösand Kramfors (HK) ska organiseras och bemannas. Om samverkanskommunen har anställt personal inom överförmyndarverksamheten åvilar det värdkommunen enligt 6b LAS och skyldigheterna vid övertagande av verksamhet, att överta denna personal. Värdkommunen ska senast tre månader efter startdatum för den gemensamma organisationen, från samverkanskommunen, erhålla ersättning som motsvarar kostnaden för övergången av personal uttagen semester och icke kompenserad övertid, fyllnadstid, jour- och beredskap. Direkta kostnader som är att härleda till sammanslagningen av värdkommun och samverkanskommun delas solidariskt med lika delar. Exempel på sådan kostnad är sammanslagning Wärna GO databaser, kontorsmöbler, arkivmöbler och liknande som uppstår på grund av övergången personal.

Värdkommunen ansvarar för att personakter och register, både fysiska och digitala, hålls ordnade och strukturerade på så sätt att de utan omfattande åtgärder kan återbördas till samverkanskommunen vid till exempel

Samverkansavtalets upphörande, beslut av nämnd eller arkivmyndighet. Vad gällande personakter som härrör samverkanskommunens medborgare ska värdkommunen bevara handlingarna i enlighet med rådande dokumenthanteringsplan. Personakt överlämnas därefter till samverkanskommunens kommunarkiv för arkivering. Informationssäkerhetsansvarig hos värdkommunen utgör dataskyddsombud för den gemensamma organisationen.

Den gemensamma organisationen Överförmyndarsamverkan Härnösand Kramfors (HK) ska verka för digital ärendehantering med möjlighet till export av information till e-arkiv.

§8. Budget och kostnadsfördelning och uppföljning

Värdkommunen kommun fastställer budget för överförmyndaren och nämndens verksamhet. Detta sker efter budgetsamtal med samverkanskommun. Förslag till årsbudget överlämnas till samverkanskommun årligen efter överenskommelse och utgår från fördelningsnyckel.

Budgetsamtal ska genomföras av värdkommun, samverkanskommun samt ansvarig för överförmyndarkontoret.

Kommunernas andel av budget relateras till antalet invånare den 1 januari året före verksamhetsåret.

•Fördelningsnyckel inför budget år Y utgår från invånarantal år X

•Fördelningsnyckel inför budget år Z utgår från invånarantal år Y

•Fördelningsnyckel inför budget kommande år utgår från invånarantal år Z

Samverkanskommunen betalar för innevarande budgetår i förskott mot faktura, efter budgeterat belopp, och senast den 31 mars.

Om över- eller underskott uppkommer i verksamheten fördelas detta mellan kommunerna efter samma principer som kostnadsfördelningen. Reglering görs efter prognos per 30 november för 1 jan– 30 nov. Slutlig reglering av kostnaderna görs senast den 31 mars året efter verksamhetsåret.

I samband med budgetsamtal ska parterna även följa upp avtalsamverkan, uppdrag och diskutera förbättringsmöjligheter. Vid uppföljning av samverkansavtal ska avhandlas sådan information som respektive Kommunstyrelse fordrar för återrapportering om avtalsamverkan till kommunfullmäktige enligt 9 kap. 38 § kommunallagen (2017:725) (KL).

§9. Arvoden

Kostnader för arvoden till ställföreträdare och politikers arvoden ingår inte i fördelningsnyckeln utan finansieras av respektive kommun.

§10. Insyn

Samverkanskommunen har rätt till löpande insyn i förvaltningen och redovisning. Sekretess gäller som huvudregel mellan respektive överförmyndare och nämnd samt respektive fullmäktige och andra nämnder. Sekretessbelagda uppgifter får lämnas mellan myndigheter endast enligt vad som framgår av offentlighets- och sekretesslagen.⁵

§11. Revision

Överförmyndare och nämnd granskas av respektive revision i värdkommun och samverkanskommun.

§.12 Regressrätt

Värdkommunen kan för det fall skadeståndsskyldighet uppkommer till följd av samverkande kommuns agerande och/eller underlåtenhet att agera, ställa regresskrav på samverkandeskommunen motsvarande skadeståndet.

§.13 Tvist

Tvist rörande tolkning eller tillämpning av detta avtal ska i första hand lösas genom förhandlingar mellan parterna och i andra hand avgöras av allmän domstol.

§.14 Avtalstid, uppsägning och förlängning

Detta avtal gäller från och med 1 januari 2022 till och med 31 december 2024. Därefter kan uppsägning av detta avtal göras av var och en av de samverkande kommunerna. Sådan uppsägning ska ske skriftligen senast ett år före den löpande avtalstidens utgång om inte parterna kommer överens om något annat. Sker ingen uppsägning förlängs avtalet med ett år i taget.

Parterna kan under avtalsperioden överenskomma om förändring och tillägg till detta avtal under förutsättning att ändringen inte medför att avtalets övergripande karaktär ändras.

Överenskommelsen om avtalsförändring enligt ovan sker efter båda parter godkännande och fastställs skriftligen.

Vid behov under avtalstiden ska parterna, utöver vad som framgår i §.8 i detta avtal, mötas för att följa upp avtalet, uppdrag och diskutera förbättringsmöjligheter.

⁵ Bestämmelse om överföring av sekretess, primär sekretess, är en bestämmelse som innebär att en sekretessbestämmelse som är tillämplig på en uppgift hos en myndighet, ska tillämpas på uppgiften även av en myndighet som uppgiften lämnas till eller som har elektronisk tillgång till uppgiften hos den förstnämnda myndigheten, 3 kap. 1 § Offentlighets- och sekretesslag (2009:400) (OSL).

Datum
2021-11-17Diarienummer
KS 2021-000462

Kommunstyrelseförvaltningen
Sofie Wallblom
sofie.wallblom@harnosand.se

Omförhandlat hyresavtal för Navet, Fastlandet 2:84

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår Kommunstyrelsen besluta
att godkänna hyresavtalet avseende lokaler för Navet, samt
att uppdra till kommundirektören att teckna bilagt hyresavtal avseende lokaler för Navet med en total årshyra om 2 500 000 kronor.

Beskrivning av ärendet

Lokalgruppen beslutade i december 2020 att låta hyresavtalet löpa i ytterligare tre år till och med 2024-12-31.

Enligt nuvarande avtal har hyresgästen ansvaret för utrustning och inre underhåll och det finns ett omfattande behov av utbyte av kokgrytor samt att utföra visst inre underhåll. Kostnader för utbyte av grytor och inre underhåll beräknas till ca 2,8 miljoner kronor under den kommande femårsperioden.

Efter förhandlingar med hyresvärden har denne lämnat ett förslag som innebär att befintliga kokgrytorna med ångdrift byts ut till nya kokgrytor med eldrift samt att golvet i anslutning till grytorna renoveras. Därutöver utför hyresvärden inre underhåll på golv i korridorer och godsmottagning samt i personalrum.

Hyresvärden erbjuder sig nu att utföra och bekosta ovan angivna åtgärder villkorat att nytt hyresavtal tecknas för en löptid om tio år från 2022-08-01 till och med 2032-07-31 samt att bashyran höjs med ca 300 000 kr per år. I övrigt ska samma villkor gälla för det omförhandlade hyresavtal.

Socialt perspektiv

Beslutet påverkar inte det sociala perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Det ekologiska perspektivet påverkas inte av beslutet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet innebär en ökad hyreskostnad för Samhällsförvaltningen på 300 000 kronor per år. Samt att hyresavtalet förlängs med tio år, till och med 2031-12-31.

Beslutsunderlag

Beslut i Samhällsnämnden 2021-11-18 §6

Beslut i lokalgruppen 2021-11-07 §3D

Eric Liljeström
Enhetschef lokalförsörjning

Sofie Wallblom
Intendent

Bilagor

Bilaga 1 Hyresavtal nr: 88902323-00108-02

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

1. Hyresvärd	Namn: SBB i Norrland Fastighets AB		Personnr/orgnr: 556974-7776			
2. Hyresgäst	Namn: Härnösands kommun		Personnr/orgnr: 212000-2403			
Aviseringsadress:						
3. Lokalens adress m.m	Kommun: Härnösand	Fastighetsbeteckning: Fastlandet 2:84				
	Gata: Södra vägen 3-5	Trappor/hus:	Lokalens nr:			
4. Lokalens användning	Lokalen med tillhörande utrymmen hyrs ut för att användas till Produktionskök					
☐ Användningsändamålet har närmare angetts i bifogad specifikation.				Bilaga:		
5. Hyrestid	Från och med den: 2022-08-01	Till och med den: 2032-07-31				
6. Uppsägningstid/ Förlängningstid	Uppsägning av detta kontrakt ska ske skriftligen minst <u>12</u> månader före den avtalade hyrestidens utgång. I annat fall är kontraktet för varje gång förlängt med ☒ <u>5</u> år ☐ _____ månader					
7. Lokalens skick	Lokalen hyrs ut i befintligt skick. ☐ En beskrivning av lokalens skick vid detta kontrakts tecknande samt uppgift om vem som på tillträdesdagen i förekommande fall ska ha ombesörjt och bekostat dels åtgärdandet av brister, dels överenskomna ändringar framgår av bifogat besiktnings- och åtgärdsprotokoll.					
8. Lokalens storlek och omfattning	Areatyp	Plan	ca m ²	Areatyp	Plan	ca m ²
		BV	2 088			
Om i kontraktet angiven area avviker från faktisk area medför avvikelsen inte rätt för hyresgästen till återbetalning eller sänkning av hyran respektive hyresvärden rätt till högre hyra. ☒ Omfattningen av den förhyrda lokalen framgår av bifogade ritning(ar).						
☐ Tillfart för bil för i- och urlastning ☐ Plats för skylt ☐ Plats för skyltskåp/automat ☐ Parkeringsplats(er) för _____ bil(ar) ☐ Garageplats(er) för _____ bil(ar) ☐						Bilaga: 1
9. Inredning	Lokalen uthyrs ☒ utan särskild för verksamheten avsedd inredning ☐ med särskild för verksamheten avsedd inredning enl bilaga					Bilaga:
10. Underhåll	☐ Hyresvärden ska utföra och bekosta erforderligt underhåll av lokalen och inredning som hyresvärden eventuellt särskilt tillhandahåller för verksamheten.					
☒ Hyresgästen ska utföra och bekosta erforderligt underhåll dels av ytskikt på golv, väggar och tak, dels av inredning som hyresvärden eventuellt särskilt tillhandahåller för verksamheten.						
☐ Annan fördelning av underhållsansvaret, se bilaga.						
Om hyresgästen åsidosätter sin underhållsskyldighet enligt ovan och inte inom skälig tid vidtar rättelse efter skriftlig uppmaning har hyresvärden rätt att fullgöra skyldigheten på hyresgästens bekostnad.						
Om inte annat överenskommits mellan parterna ansvarar hyresvärden för underhåll av allmänna och gemensamma utrymmen.						
Allmänna och gemensamma utrymmen	☐ Annan överenskommelse enligt bilaga					Bilaga:
11. Ledningar för telefoni och data-kommunikation	☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen					
bekostar erforderlig dragning av ledningar för telefoni och datakommunikation från den anslutningspunkt operatören anger till de ställen i lokalen som hyresgästen i samråd med hyresvärden väljer.						
☐ Annan fördelning av ansvaret för telefoni och datakommunikation, se bilaga.						

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

12. Skyltar, markiser m.m.	<p>Hyresgästen har efter samråd med hyresvärden rätt att sätta upp för verksamheten sedvanlig skylt, under förutsättning att hyresvärden inte har befogad anledning att vägra samtycke och att hyresgästen har inhämtat erforderliga tillstånd av berörda myndigheter. Övriga anordningar såsom markiser och antenner får inte sättas upp utan hyresvärdens tillstånd. Vid avflyttning ska hyresgästen återställa husfasaden i godtagbart skick.</p> <p>Vid mera omfattande fastighetsunderhåll såsom fasadrenovering ska hyresgästen på egen bekostnad och utan ersättning nedmontera och återuppmontera skyltar och andra anordningar som hyresgästen satt upp på byggnaden.</p> <p>Hyresvärden förbinder sig att inte sätta upp automater och skyltskåp på ytterväggarna till den av hyresgästen förhyrda lokalen utan hyresgästens medgivande samt medger hyresgästen företrädesrätt att uppsätta automater och skyltskåp på ifrågakvarande väggar.</p> <p>☐ Hyresgästen förbinder sig att följa bifogat skyltprogram.</p>	Bilaga:
13. Hyra	Kronor 2.500.000 kr per år exklusive nedan markerade tillägg	
14. Index	☒ Ändring av ovan angiven hyra sker i enlighet med bifogad indexklausul.	Bilaga: 2
15. Fastighetsskatt	☒ Fastighetsskatt ersätts i enlighet med bifogad fastighetsskatteklausul. ☐ Fastighetsskatt ingår i hyran.	Bilaga: 3
16. Driftskostnader	<p>Hyresvärden tillhandahåller/ombesörjer</p> <p>☒ El ☒ VA ☒ Värme ☒ Varmvatten ☐ Kyla ☒ Ventilation</p> <p>Betalning:</p> <p>El ☐ Hyresgästen har eget abonnemang. ☒ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☐ Ingår i hyran.</p> <p>VA ☐ Hyresgästen har eget abonnemang. ☒ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☐ Ingår i hyran.</p> <p>Värme ☐ Hyresgästen har eget abonnemang. ☐ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☒ Ingår i hyran.</p> <p>Varmvatten ☐ Hyresgästen har eget abonnemang. ☒ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☐ Ingår i hyran.</p> <p>Kyla ☐ Hyresgästen har eget abonnemang. ☐ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☐ Ingår i hyran.</p> <p>Ventilation ☐ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☒ Ingår i hyran.</p>	<p>Bilaga: 6</p> <p>Bilaga: 6</p> <p>Bilaga:</p> <p>Bilaga: 6</p> <p>Bilaga:</p> <p>Bilaga: 6</p>
17. Mätare	Om hyresgästen ska ha eget abonnemang enligt ovan och mätare saknas utförs och bekostas installationen av erforderliga mätare av ☐ hyresvärden ☒ hyresgästen	
18. Avfalls- hantering	<p>I den omfattning hyresvärden är skyldig att dels tillhandahålla utrymme för lagring av avfall, dels ordna borttransport av avfall är hyresgästen skyldig att placera avfall i avsett kärl på avsedd plats liksom att utan kompensation medverka till den ytterligare källsortering som hyresvärden kan komma att besluta. Härutöver gäller följande:</p> <p>☒ Hyresgästen ska svara för och bekosta borttransport av avfall som härrör från den verksamhet som hyresgästen bedriver i lokalen (dock ligger det hyresvärdens att tillhandahålla avfallskärl och erforderligt avfallsutrymme). Hyresgästen förbinder sig att med renhållningsentreprenör teckna och vidmakthålla kontrakt om borttransport av avfall.</p> <p>☐ Hyresvärden samordnar borttransport av avfall för flera hyresgästers verksamhet i fastigheten. Hyresgästen ska som tillägg till hyran till hyresvärden betala ersättning för hyresgästens andel av kostnaden för borttransporten. Lokalens andel av denna kostnad ska anses vara _____ procent. Hyrestillägget uppgår vid detta kontrakts tecknande till _____ kronor per år.</p> <p>☐ Kostnaden för borttransport av avfall som härrör från den verksamhet som hyresgästen bedriver i lokalen ingår i hyran.</p> <p>☐ Särskild reglering enligt bilaga</p>	Bilaga:
19. Snöröjning och sandning	☒ ingår i hyran ☐ ombesörjs och bekostas av hyresgästen ☐ annan reglering enligt bilaga	Bilaga:
20. Oförutsedda kostnader	<p>Skulle efter kontraktets tecknande oförutsedda kostnadsökningar uppkomma för fastigheten på grund av</p> <p>a) införande eller höjning av särskild för fastigheten utgående skatt, avgift eller pålaga som riksdag, regering, kommun eller myndighet kan komma att besluta om, eller</p> <p>b) generella ombyggnadsåtgärder eller liknande på fastigheten som inte enbart avser lokalen och som hyresvärden är skyldig att utföra till följd av beslut av riksdag, regering, kommun eller myndighet</p> <p>ska hyresgästen med verkan från inträdd kostnadsökning betala ersättning till hyresvärden för den på lokalen belöpande andelen av den totala årliga kostnadsökningen för fastigheten.</p> <p>Lokalens andel ska under hyrestiden anses vara _____ procent.</p> <p>Har andelen inte angetts utgörs denna av hyresgästens hyra (exkl. eventuell moms) i förhållande till de i fastigheten vid tidpunkten för kostnadsökningen utgående hyrorna (exkl. eventuell moms) för lokaler och bostadslägenheter. För lokaler och bostadslägenheter som inte är uthyrda görs därvid en uppskattning av marknadshyran respektive bruksvärdeshyran.</p> <p>Med skatt enligt a) ovan avses inte moms och fastighetsskatt i den mån ersättning för dessa ska erläggas. Med oförutsedda kostnader menas sådana kostnader som vid kontraktets ingående inte beslutats av de under a) och b) angivna instanserna. Ersättningen betalas enligt nedanstående regler om hyrans betalning.</p>	

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

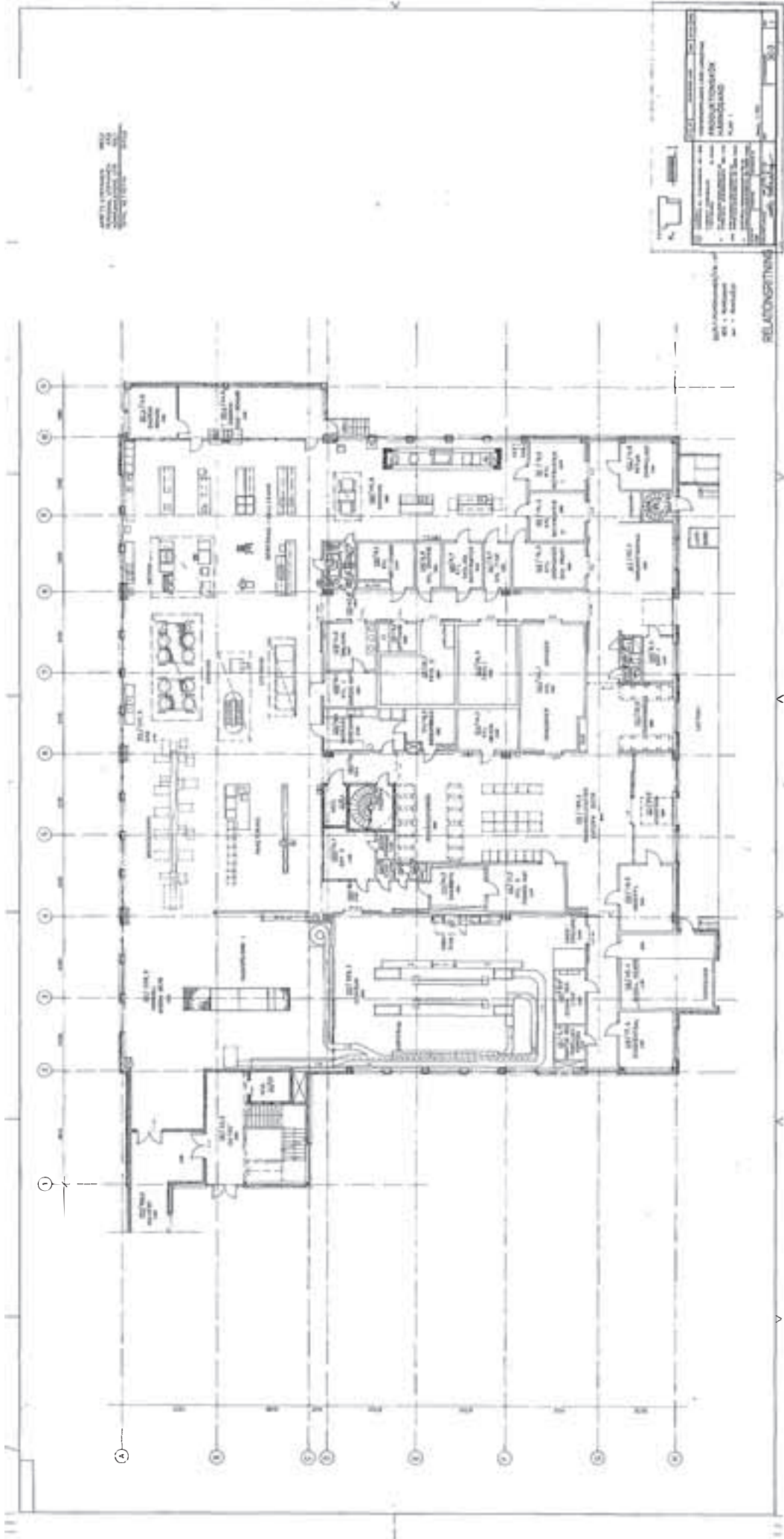
21. Mervärdesskatt (moms)			
Hyresgästens momsplikt	☒ Hyresgästen ska bedriva momspliktig verksamhet i lokalen. ☐ Hyresgästen ska inte bedriva momspliktig verksamhet i lokalen.		
Hyresvärdens momsplikt	☒ Fastighetsägaren/hyresvärdens är skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen. Hyresgästen ska utöver hyran erlagga vid varje tillfälle gällande moms. ☐ Om fastighetsägaren/hyresvärdens väljer att bli skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen ska hyresgästen utöver hyran erlagga vid varje tillfälle gällande moms.		
<p>Momsen, som ska betalas samtidigt med hyran, beräknas på angivet hyresbelopp jämte, enligt vid varje tidpunkt gällande regler för moms på hyran, på i förekommande fall enligt hyreskontraktet utgående tillägg och andra ersättningar.</p> <p>Om hyresvärdens till följd av hyresgästens självständiga agerande – såsom exempelvis upplåtelse av lokalen helt eller delvis i andra hand (även upplåtelse till eget bolag), eller överlåtelse – blir jämkningskyldig för moms enligt bestämmelserna i mervärdesskattelagen, ska hyresgästen fullt ut ersätta hyresvärdens för dennes förlorade avdragsrätt. Hyresgästen ska vidare utge ersättning för den kostnadsökning som följer av hyresvärdens förlorade avdragsrätt för ingående moms på driftskostnader som uppstår genom hyresgästens agerande.</p>			
22. Hyrans betalning	Hyran betalas utan anfordran i förskott senast sista vardagen före varje ☐ kalendermånads början ☒ kalenderkvartals början genom insättning på	PlusGiro nr:	BankGiro nr: Enl avi
23. Ränta, betalningspåminnelse	Vid försenad hyresbetalning ska hyresgästen betala dels ränta enligt räntelagen, dels ersättning för skriftlig betalningspåminnelse enligt lagstiftningen om ersättning för inkassokostnader m.m.		
24. Nedsättning av hyra	Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyran för tid då hyresvärdens låter utföra arbete för att sätta lokalen i avtalat skick eller annat arbete som särskilt anges i detta kontrakt med tillhörande bilagor.		
Avtalat skick m.m.			
Sedvanligt underhåll	☐ Nedsättning av hyran för hinder eller men i nyttjanderätten till följd av att hyresvärdens låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt utgår enligt hyreslagens regler. ☒ Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyran för hinder eller men i nyttjanderätten till följd av att hyresvärdens låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt. Det åligger dock hyresvärdens att i god tid underrätta hyresgästen om arbetets art och omfattning samt när och under vilken tid arbetet ska utföras. ☐ Parterna är överens om att rätten till nedsättning av hyran när hyresvärdens låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt ska regleras enligt särskild bilaga.		
Bilaga:			
25. Miljöpåverkan	Hyresgästen ska före tillträdet inhämta erforderliga tillstånd för den verksamhet för vilken lokalen upplåts. Verksamheten ska bedrivas på ett sådant sätt att den uppfyller vid varje tidpunkt gällande miljölagstiftning och övriga föreskrifter för miljön. Hyresgästens ansvar för miljöpåverkan gäller även efter kontraktets upphörande och preskriberas inte enligt bestämmelserna i 12 kap. 61 § jordabalken. ☐ För ytterligare bestämmelser avseende miljöfarlig verksamhet, se bifogad miljöklausul. ☐ Parterna har träffat en överenskommelse om att minska fastighetens och lokals miljöpåverkan, se grön bilaga.		
Bilaga: Bilaga:			
26. Revisionsbesiktningar	Om det vid en av myndighet påkallad revisionsbesiktning av installationer såsom el- eller sprinkleranordningar konstateras fel och brister i hyresgästen tillhörig installation, ska hyresgästen på egen bekostnad utföra begärda åtgärder inom den tid myndigheten har föreskrivit. Om hyresgästen inom nämnda tid inte har åtgärdat fel och brister har hyresvärdens rätt att på hyresgästens bekostnad utföra sådana åtgärder som myndigheten har föreskrivit.		
27. Tillgänglighet till vissa utrymmen	Hyresgästen ansvarar för att tillträde till sådana utrymmen som hyresvärdens eller någon som företräder hyresvärdens eller som personal från energibolag, va-bolag, telekombolag eller motsvarande måste ha tillgång till för skötsel och drift av fastigheten inte hindras genom förhållanden i hyresgästens verksamhet.		
28. PBL-avgifter	Om hyresgästen utan erforderligt bygglov, annat lov eller tillstånd vidtar ändringar avseende lokalen och hyresvärdens till följd av detta enligt reglerna i plan- och bygglagen (PBL) tvingas utge byggsanktionsavgift eller vite, ska hyresgästen till hyresvärdens betala ersättning med motsvarande belopp.		
29. Brandskydd	☒ Parternas skyldigheter gentemot varandra avseende brandskydd regleras i bifogad brandskyddsklausul.		
Bilaga: 4			
30. Myndighetskrav m.m.	☐ Hyresvärdens ska på eget ansvar och egen bekostnad svara för de åtgärder som myndighet, domstol eller försäkringsbolag med stöd av nu gällande eller framtida lagstiftning eller avtal fr.o.m. tillträdesdagen kan komma att kräva för lokals nyttjande för avsedd användning. Hyresgästen ska samråda med hyresvärdens innan åtgärder vidtas. ☒ Hyresgästen		
31. Ombyggnads- och ändringsarbete	Hyresgästen får inte utan skriftligt tillstånd från hyresvärdens utföra ombyggnads- eller ändringsarbeten inom lokalen eller fastigheten i övrigt. Om inte annat framgår av hyresvärdens skriftliga tillstånd ska hyresgästen ansvara för allt som denne anskaffar för sin verksamhet eller bygger in i lokalerna, även om egendomen är att betrakta som fastighets- eller byggnadstillbehör. Hyresgästen ska bereda hyresvärdens insyn i ombyggnadsprojektet, bjuda in hyresvärdens till byggmöten och när hyresvärdens begär det, ge hyresvärdens tillträde till lokalen under ombyggnadstiden. Hyresgästen svarar för att hyresgästens arbeten i lokalen inte skadar byggnaden eller stör den verksamhet som andra hyresgäster i byggnaden bedriver och är skyldig att i skäligen omfattning ersätta hyresvärdens om krav på nedsättning av hyra riktas mot denne med anledning av hinder eller men i annans nyttjanderätt. Om parterna kommer överens om och genomför en ombyggnation eller omdisponering av lokalen ska nya ritningar upprättas. Kostnaden för upprättandet av dessa ska bäras av den part som påkallat förändringen. ☐ Annan överenskommelse enligt bilaga.		
Bilaga:			
Byggsvarudeklaration	Om hyresgästen utför arbeten avseende lokalen ska hyresgästen för hyresvärdens i god tid före arbetets utförande företa byggsvarudeklarationer — i den mån sådana finns utarbetade — för de produkter och material som ska tillföras lokalen.		

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

32. Säkerhet	Hyresgästen ska till hyresvärden senast den _____ lämna säkerhet för sina förpliktelser enligt detta kontrakt genom ☐ borgen ställd av _____ ☐ bankgaranti intill ett belopp om _____ ☐ annan säkerhet i form av _____ Bilaga: _____	
	Om avtalad säkerhet inte lämnats senast vid föreskriven tidpunkt är detta kontrakt förfallet, om hyresvärden före tillträdet så påfordrar.	
33. Försäkringar	Hyresvärden är skyldig att teckna och vidmakthålla sedvanlig fastighetsförsäkring avseende den fastighet inom vilken den förhyrda lokalen ligger. Hyresgästen är skyldig att teckna och vidmakthålla en företagsförsäkring som innehåller egendomsskydd, avbrottskydd och ansvar för den egna verksamheten. ☐ Annan överenskommelse om försäkring, se bilaga. Bilaga: _____	
34. Yttre åverkan	☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen ska svara för skador på grund av åverkan på till lokalen tillhörande fönster, skyltfönster, skyltar samt entré- och andra dörrar eller portar som leder till eller från lokalen. I samtliga fall omfattar ansvaret även karmar, bågar och foder.	
35. Låsanordningar	☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen ska utrusta lokalerna med sådana lås- och stölskyddsanordningar som krävs för hyresgästens företagsförsäkring.	
36. Återställande vid avflyttning	Senast vid hyresförhållandets upphörande ska hyresgästen, om inte annan överenskommelse har träffats, ha bortfört sin egendom och återställt lokalen i godtagbart skick. ☐ Annan överenskommelse om bortförande och återställande enligt bilaga. Bilaga: _____ Parterna är eniga om att senast sista dagen av hyresförhållandet gemensamt genomföra besiktning av lokalen. Om till följd av hyresgästens åtgärder – vidtagna med eller utan hyresvärdens medgivande – lokalen vid avflyttning innehåller material, som inte särskilt överenskommit att hyresvärden svarar för, ska hyresgästen avlägsna materialet eller ersätta hyresvärden denneskostnader för kvittblivning såsom förekommande avfallsskatt, transport och avgift för deponering eller motsvarande.	
37. Force majeure	Hyresvärden fritar sig från skyldighet att fullgöras in del av kontraktet och från skyldighet att betala skadestånd om hyresvärdens åtaganden inte alls eller endast till onormalt hög kostnad kan fullgöras på grund av krig eller upplopp, på grund av sådan arbetsinställelse, blockad, eldsvåda, explosion eller ingrepp av offentlig myndighet som hyresvärden inte råder över och inte heller kunnat förutse.	
38. Hantering av personuppgifter	☐ Information till hyresgäst om behandling av personuppgifter, se bilaga. Bilaga: _____	
39. Särskilda bestämmelser	Ritning	Bilaga: 1
	Indexklausul	Bilaga: 2
	Fastighetsskatt	Bilaga: 3
	Brandskyddsklausul	Bilaga: 4
	Gränsdragningslista för restaurang	Bilaga: 5
	Särskilda bestämmelser	Bilaga: 6
		Bilaga: _____
40. Underskrift	Detta kontrakt, som inte utan särskilt medgivande får inskrivas, har upprättats i två likalydande exemplar, av vilka parterna tagit var sitt. Tidigare kontrakt mellan parterna avseende denna lokal upphör att gälla fr.o.m. detta kontrakts ikraftträdande.	
	Ort/datum:	Ort/datum:
	Hyresvärdens namn: SBB i Norrland Fastighets AB	Hyresgästens namn: Härnösands kommun
	Namnteckning(firmatecknare/ombud): ☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namnteckning(firmatecknare/ombud): ☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
	Namnförtydligande:	Namnförtydligande:

Avser	Hyreskontrakt nr: 88902323-00108-02	Fastighetsbeteckning: Fastlandet 2:84
Hyresvärd	Namn: SBB i Norrland Fastighets AB	Personnr/orgnr: 556974-7776
Hyresgäst	Namn: Härnösands kommun	Personnr/orgnr: 212000-2403
Klausul	<p>Av det i kontraktet angivna hyresbeloppet - kronor <u>2.500.000 kr</u> ska <u> </u> % eller <u> </u> kronor utgöra bashyra. Under hyrestiden ska med hänsyn till förändringarna i konsumentprisindex (totalindex med 1980 som basår) tillägg till hyresbeloppet utgå med en viss procent av bashyran enligt nedanstående grunder.</p> <ul style="list-style-type: none"> - För hyresavtal som börjar löpa någon gång under tiden 1/1 - 30/6 anses bashyran anpassad till indextalet för oktober månad året innan. - För hyresavtalet som börjar löpa någon gång under tiden 1/7 - 31/12 anses bashyran i stället anpassad till indextalet för oktober månad under samma tid. - Indextalet för den oktobermånad till vilken bashyran enligt ovan anses anpassad utgör bastalet såvida inte annat avtalats enligt följande genom angivande av år. Annat överenskommet bastalet, nämligen indextalet för oktober månad år <u>2021</u>. <p>Skulle indextalet någon påföljande oktobermånad ha stigit i förhållande till bastalet, ska tillägg utgå med det procenttal varmed indextalet ändrats i förhållande till bastalet. I fortsättningen ska tillägg utgå i förhållande till indextalet, varvid hyresförändringen beräknas på basis av den procentuella förändringen mellan bastalet och indextalet för respektive oktobermånad.</p> <p>Utgående hyra ska dock aldrig sättas lägre än det i kontraktet angivna hyresbeloppet.</p> <p>Hyresändringen sker alltid fr o m den 1 januari efter det att oktoberindex föranlett omräkning.</p> <p>På sidan 2 intagna anvisningar gäller för avtalet.</p>	
Underskrift	Ort/datum:	Ort/datum:
	Hyresvärd: SBB i Norrland Fastighets AB	Hyresgäst: Härnösands kommun
	Namn-teckning(firmatecknare/ombud): ☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namn-teckning(firmatecknare/ombud): ☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
	Namn-förtydligande:	Namn-förtydligande:

Hyresvärdensegnanoteringar om bastalet:

Anvisningar till Indexklausul för lokal

Bashyra

Om hela eller viss andel av det i avtalet angivna hyresbeloppet ska utgöra bashyra är en förhandlingsfråga och kan bero på hyresvillkoren i övrigt (såsom exempelvis hyrans i kr/m² och år samt vilka övriga förpliktelser som åvilar hyresgästen mm).

Bastalet

Indextalet för den oktobermånad till vilken bashyran anses anpassad utgör bastalet såvida inte annat anges genom angivande av år (se bestämmelserna på sidan 1).

Jämförelse mellan indextalen sker så snart årets oktoberindex blir känt. De senaste åren har oktoberindex blivit känt i mitten av november.

Beräkning av tillägget

- 1) Beräkna skillnaden mellan aktuellt oktoberindex och bastalet.
- 2) Om skillnaden är positiv, divideras den framräknade skillnaden med bastalet.
- 3) Tilläggets storlek beräknas genom att denna kvot multipliceras med bashyran.

Exempel

Beräkning av hyrestillägg för år 2002

Bashyran antas vara 100 000 kr/år och anpassad till konsumentprisindex (KPI) för oktober 1999, som är 259,7 (bastalet). Oktoberindex för år 2001 är 269,1.

1. Beräkna skillnaden mellan indextalet 269,1 och 259,7. Skillnaden är positiv och uppgår 9,4.
2. Dividera 9,4 med 259,7 och multiplicera kvoten (utan avrundning) med bashyran 100 000 kr. Resultatet blir 3 619,56 kr och utgör hyrestillägget för år 2002 enligt klausulen.

Alternativ A: Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än året innan t ex 262,0 (oktoberindex år 2000 var 262,6).

Skillnaden mellan antagna 262,0 och bastalet 259,7 hade fortfarande blivit positiv och uppgått till 2,3. Kvoten mellan 2,3 och bastalet 259,7, multiplicerad med bashyran 100 000 kr hade resulterat i ett hyrestillägg på 885,63 kr. Den sammalagda hyran hade dock blivit lägre än för år 2001.

Alternativ B: Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än bastalet 259,7 t ex 259,5.

Skillnaden mellan 259,5 och bastalet 259,7 hade då varit negativ. Inget hyrestillägg skulle då utgå. Det i avtalet angivna hyresbeloppet skulle gälla.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

Avser	Hyreskontrakt nr: 88902323-00108-02	Fastighetsbeteckning: Fastlandet 2:84
Hyresvärd	Namn: SBB i Norrland Fastighets AB	Personnr/orgnr: 556974-7776
Hyresgäst	Namn: Härnösands kommun	Personnr/orgnr: 212000-2403
Klausul	<p>Tillämpligt alternativ markeras med kryss i ruta och ifyllande av nödvändiga uppgifter.</p> <p>I den mån de delar av fastigheten som utgörs av lokaler blir eller är skattepliktig till fastighetsskatt ska hyresgästen samtidigt med hyran till hyresvärderna betala ersättning för skatten enligt markerat alternativ.</p> <p>☐ Hyresgästen ska utöver i avtalet angivet hyresbelopp årligen betala ersättning för sin andel av vid varje tillfälle utgående fastighetsskatt för lokaler. Hyresgästens andel ska anses vara _____ procent. Enligt de regler som gäller vid avtalets tecknande utgör ersättningen vid hyrestidens början _____ kronor per år.</p> <p>☒ Ersättning som för den andel av fastighetsskatten som belöper på lokalen ingår i det hyresbelopp som har angetts i hyresavtalet och utgör vid avtalets tecknande 46,446 kronor. Lokalens andel av fastighetsskatten för lokaler ska anses vara _____ procent. Hyresgästen ska betala ersättning för sin andel av, efter avtalets tecknande, inträffade ändringar (oavsett skälet till dessa) av fastighetsskatten för lokaler i den mån skatten överstiger den i hyran ingående ersättningen för fastighetsskatten.</p> <p>Skulle fastighetsskatten minska eller upphöra så att hyresgästens andel av ersättningen understiger den ersättning som enligt ovan ingår i den i avtalet angivna hyran ska hyran likväl utgå med minst ursprungligt belopp. Sålunda medför i avtalet förekommande andra klausuler (t.ex. index) att det totala hyresbeloppet hyresgästen betalar är eller kan vara högre än den i avtalet angivna hyressumman.</p> <p>Hyresgästens ovan angivna andel som ska vara oförändrad under hyrestiden har beräknats enligt följande:</p>	
Underskrift	<p>På sidan 2 intagna anvisningar gäller för avtalet.</p>	
	Ort/datum:	Ort/datum:
	Hyresvärdens namn: SBB i Norrland Fastighets AB	Hyresgästens namn: Härnösands kommun
	Namnteckning (firmatecknare/ombud): ☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namnteckning (firmatecknare/ombud): ☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
	Namnförtydligande:	Namnförtydligande:

Anvisningar

1.

Klausulen är utformad i juni 1995, dvs före den tidpunkt (normalt den 1 januari 1996) från vilken fastighetsskatt gäller för lokaler. Klausulen har därför en lydelse som gör att den kan införas i avtal som tecknas innan skatt utgår liksom i avtal som tecknas när skatt faktiskt utgår.

2.

Ersättningen ska kompensera för ökade kostnader i förvaltningen oavsett vem som faktiskt är skattskyldig. Skattskyldig är fastighetsägare/hyresvärd. Om handelsbolag är fastighetsägare/ hyresvärd var enligt tidigare regler delägarna skattskyldiga. Tillägget skulle givetvis ändå betalas till hyresvärden. Efter den 1 januari 1997 är däremot handelsbolag som ägare skattskyldigt till fastighetsskatt.

3.

Enligt 19 § hyreslagen ska hyran – med några undantag – vara till beloppet bestämd i hyresavtalet. Om hyrestiden är bestämd och minst tre år gäller dessutom förbehåll om att hyran ska utgå med belopp som bestäms enligt en "annan beräkningsgrund", t ex indexreglering. Det innebär också att hyrestiden måste vara bestämd och minst tre år för att hyresvärden ska kunna ta ut kompensation för fastighetsskatt med ett belopp som kan variera allt efter som skatten ändras. Vidare måste beräkningsgrunden vara angiven i avtalet. Klausulen förutsätter därför att parterna anger hur stor andel av skatten hyresgästen ska betala ersättning för.

Enligt de regler som gäller vid denna klausuls utarbetande utgör skatten en viss procent av taxeringsvärdet för lokaler (både mark och byggnader). Uppgiften finns redovisad på taxeringsbeskedet. Hyresgästens andel av skatten för lokalen kan bestämmas som förhållandet mellan den area hyresgästen hyr och uthyrningsbar lokalarea i fastigheten eller som förhållandet mellan hyresgästens hyra och de totala lokalhyrorna i fastigheten.

Det blir en förhandlingsfråga vilket beräknings sätt parterna väljer. Även andra beräkningsgrunder kan användas. För enkelhetens skull bör dock hyresgästens andel vara oförändrad under hyrestiden och därmed oberoende av bl a hur skatten fortsättningsvis kan komma att beräknas och eventuella förändringar i uthyrningsläget.

Det är lämpligt att på därför avsett ställe ange hur lokalens andel har beräknats. Skulle uppgift om detta inte fyllas i ska det dock inte medföra att överenskommelsen blir ogiltig. På en fastighet kan finnas olika byggnader med olika värdeår och olika typer av taxeringsenhet (småhusenhet, hyreshusenhet, industrienhet och specialenhet). Den skatt – för vilken hyresgästen ska betala ersättning – ska endast avse den byggnad där lokalen är belägen. Med byggnad avses normalt varje byggnadskropp. Behövliga uppgifter kan hämtas från den underrättelse om beslut om allmän fastighetstaxering som skattemyndigheten skickat till fastighetsägaren. Den fastighetsägare som har problem med att beräkna hyresgästens andel bör ta kontakt med sin fastighetsägareförening för att få hjälp.

Fyll i hyresgästens andel!

4.

Klausulen innehåller två alternativ. I det första utgår ersättning för skatten som ett tillägg "vid sidan" om det i avtalet angivna hyresbeloppet. Försvinner skatten försvinner tillägget automatiskt. Det andra alternativet förutsätter att parterna enas om en viss hyra vari bl a ingår ersättning för den vid tillfället gällande skatten. Skulle skatten höjas oavsett skälet härtill (t ex höjd skattesats, ökat taxeringsvärde m m) ska hyresgästen dock betala ersättning för den ökade kostnaden. Skulle skatten försvinna återgår hyran till ursprungsbeloppet, dvs den överenskomna hyran (som inkluderar ersättning för den inledningsvis gällande skatten som upphört). Givetvis ska hyresgästen alltså betala andra förekommande tillägg såsom för indexförändringar, ändrade bränslekostnader osv.

5.

I den mån hyresgästen ska betala tillägg för fastighetsskatt bör tillägget redovisas separat på hyresavin.

6.

Markera med kryss vilket alternativ som väljs. I det valda alternativet anges hyresgästens andel samt aktuellt belopp. Ange vidare hur hyresgästens andel beräknats.

Avser	Hyreskontrakt nr: 88902323-00108-02	Fastighetsbeteckning: Fastlandet 2:84
Hyresvärd	Namn: SBB i Norrland Fastighets AB	Personnr/orgnr: 556974-7776
Hyresgäst	Namn: Härnösands kommun	Personnr/orgnr: 212000-2403
Klausul	<p>Om denna klausul strider mot bestämmelse i huvudavtalet, gäller i förstahand denna klausul.</p> <p>Enligt lagen om skydd mot olyckor ska fastighetsägare eller nyttjanderättshavare i skäligen omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka. Samma lag föreskriver att ägare och nyttjanderättshavare i övrigt ska vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.</p> <p>☒ Hyresvärden ansvarar för att lokalen vid tillträdet uppfyller kraven på brandskydd som krävs för det avtalade användningsändamålet med förhyrningen.</p> <p>☐ Parterna har kommit överens om fördelningen av ansvaret för brandskydd inför tillträdet. Parternas ansvar för att ordna brandskydd inför tillträdet regleras i bilaga. [Bilaga:</p> <p>Hyresgästen ansvarar för underhåll och utbyte av sådant brandskydd i lokalen som är synligt och åtkomligt för denne, såsom exempelvis nödutgångsskyltar och andra brandskyddsanordningar som enbart betjänar lokalen och som inte är styrda av byggnadens centrala system. Hyresgästen svarar också för sådana brandskyddsanordningar som hyresgästen har tillfört lokalen.</p> <p>Hyresgästen ansvarar för och bekostar därutöver sådant brandskydd som efter tillträdet kan komma att krävas för lokalens nyttjande för avsedd användning.</p> <p>Hyresgästen ska utan dröjsmål anmäla brister som denne upptäcker eller borde upptäcka, i det brandskydd som hyresvärden tillhandahåller och svarar för.</p> <p><u>Systematiskt brandskyddsarbete</u></p> <p>Parterna åtar sig att bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete i enlighet med de allmänna råd som behörig myndighet meddelat. Vardera part är dessutom skyldig att en gång om året bereda den andre parten tillfälle att få ta del av dokumentation och uppföljning av partens systematiska brandskyddsarbete.</p> <p>Hyresgästen förbinder sig att se till</p> <p>att räddnings- och utrymningsvägar alltid hålls öppna och inte vare sig helt eller delvis blockeras</p> <p>att funktionen av sprinkler- och andra brandskyddsanordningar aldrig försämras genom t.ex. förbyggnad eller uppställning av föremål,</p> <p>att branddörrar hålls stängda och brandceller är intakta</p> <p>att plomberingar av handtag aldrig bryts annat än i händelse av brand eller brandövning.</p>	
Underskrift	Ort/datum:	Ort/datum:
	Hyresvärdens namn: SBB i Norrland Fastighets AB	Hyresgästens namn: Härnösands kommun
	Namn-teckning (firmatecknare/ombud): ☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namn-teckning (firmatecknare/ombud): ☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
	Namn-förtydligande:	Namn-förtydligande:

Avser	Hyreskontrakt nr: 88902323-00108-02	Fastighetsbeteckning: Fastlandet 2:84					
Hyresvärd	Namn: SBB i Norrland Fastighets AB			Personnr/Orgnr: 556974-7776			
Hyresgäst	Namn: Härnösands kommun			Personnr/Orgnr: 212000-2403			
	Resturangens namn:						
	Adress:						
Rekommendationer om hur gränsdragningslistan bör fyllas i	<ol style="list-style-type: none"> 1. Markera ägar- och underhållsansvar med X vid varje punkt nedan. Observera att installationer avser såväl lokalen som byggnaden och fastigheten i övrigt. Var noggrann med att gå igenom hela gränsdragningslistan. Markera även om utrustning saknas, genom anteckning eller strykning av punkten. Detta är viktigt för att undvika framtida tvister mellan parterna. 2. Parterna kan, till ledning för ett ställningstagande när en viss utrustning bör bytas, göra en anmärkning om den förväntade återstående användningstiden med hänsyn till t.ex. teknisk eller ekonomisk livslängd. 3. Om ett särskilt underhållsansvar krävs för viss utrustning bör det göras en anmärkning om detta. 						
Generella villkor	<p>Framgår det inte av gränsdragningslistan eller annan överenskommelse vem som har ägar- eller underhållsansvar för viss utrustning, inredning eller annat gäller följande.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fastighetsägaren/hyresvärden ansvarar för allt som enligt jordabalkens bestämmelser kan hänföras till fastighets- eller byggnadstillbehör. 2. Hyresgästen ansvarar för all lös utrustning och inredning och allt som hyresgästen för sin verksamhet anskaffar och även bygger in i lokalerna under pågående kontraktstid. 3. Markerad ägare ansvarar för att viss angiven installation finns. 4. Markerad ägare ansvarar för nödvändiga utbyten oavsett vem som har underhållsansvar. 5. Den som har markerats som underhållsansvarig för viss utrustning, inredning eller annan anordning ansvarar i förekommande fall också för att serviceavtal beträffande utrustningen etc. tecknas och vidmakthålls. 						
FASTIGHETEN			Ägare	Underhållsansvar			
			Hyresvärd	Hyresgäst	Anmärkning		
Byggnaden	Takoch fasader		☒	☐	☒	☐	
	Entré- och andra dörrar som leder till eller från lokalen		☒	☐	☒	☐	
	Glaspartier, skyltytor		☒	☐	☐	☒	
	Fönster		☒	☐	☒	☐	
	Fasadskyltar		☐	☒	☐	☒	
	Markiser		☐	☒	☐	☒	
	Flaggstänger		☐	☒	☐	☒	
	Kyllda avfallsutrymmen		☐	☒	☐	☒	
	Övriga avfallsutrymmen		☐	☒	☐	☒	
	Kyllda kärl för avfall		☐	☒	☐	☒	
	Övriga kärl för avfall		☐	☒	☐	☒	
	Lastintag/-kaj		☒	☐	☐	☒	
				☐	☐	☐	☐
			☐	☐	☐	☐	
			☐	☐	☐	☐	
Utomhusytor/ tomtmark	Entréytor		☒	☐	☒	☐	
	Angöringsytor		☐	☐	☐	☐	
			☐	☐	☐	☐	
INSTALLATIONER							
Värme	Luftvärme		☐	☐	☐	☐	
	Värmecentraler		☒	☐	☒	☐	
	Värmeväxlare		☒	☐	☒	☐	
	Värmeåtervinningssystem		☒	☐	☒	☐	

INSTALLATIONER forts.		Ägare		Underhållsansvar		Anmärkning	
		Hyresvärd	Hyresgäst	Hyresvärd	Hyresgäst		
Värme forts.	Övriga värmeanläggningar	☐	☐	☐	☐		
	Mätare	☒	☐	☒	☐		
	Ledningar	☒	☐	☒	☐		
		☐	☐	☐	☐		
		☐	☐	☐	☐		
Vatten, avlopp	Brandpostledningar	☒	☐	☒	☐		
	Sprinkleranläggning	☐	☒	☐	☒		
	Varmvattenberedare	☒	☐	☒	☐		
	Övriga anläggningar för vatten	☒	☐	☒	☐		
	Utslagsbackar	☐	☒	☐	☒		
	Fettavskiljare	☒	☐	☐	☒	Tömning HG	
	Avloppsanläggningar	☐	☐	☐	☐		
	Mätare	☒	☐	☒	☐		
	Ledningar	☒	☐	☒	☐		
			☐	☐	☐	☐	
El	Mätare	☒	☐	☒	☐		
	Ledningar	☒	☐	☒	☐		
		☐	☐	☐	☐		
Kyla och ventilation	Rumskyla	☐	☐	☐	☐		
	Frånluftsventilation	☒	☐	☒	☐		
	Till- och frånluftsventilation	☒	☐	☒	☐		
	Kyldtill- och frånluftsventilation	☐	☐	☐	☐		
	Kyla till data- och/eller serverrum	☐	☐	☐	☐		
	Kyla till förvarings- och avfallsrum	☐	☒	☐	☒		
	Andra fläktanordningar än köksfläktar	☐	☒	☐	☒		
	Mätare	☐	☐	☐	☐		
	Ledningar	☐	☐	☐	☐		
		☐	☐	☐	☐		
		☐	☐	☐	☐		
Imkanaler och ventilation	Filter och spjäll	☐	☒	☐	☒		
	Imkåpor	☐	☒	☐	☒		
	Anordning för köksfläktar	☐	☒	☐	☒		
	Sotning	☐	☒	☐	☒		
			☐	☐	☐	☐	
			☐	☐	☐	☐	
Lås, larm, övervakning	Inbrottslarm	☐	☒	☐	☒		
	Överfallslarm	☐	☐	☐	☐		
	Övervakningskameror	☐	☒	☐	☒		

INSTALLATIONER forts.		Ägare		Underhållsansvar		Anmärkning
		Hyresvärd	Hyresgäst	Hyresvärd	Hyresgäst	
Lås, larm, övervakning forts.	Monitorer, övervakning	☐	☒	☐	☒	
	Lokala stöldlarm	☐	☒	☐	☒	
	Dörrlås till entréer och andra dörrar som leder till eller från lokalen	☐	☒	☐	☒	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Belysning	Fasadbelysning	☒	☐	☒	☐	
	Skyltbelysning	☐	☒	☐	☒	
	Belysningsarmaturer utomhus	☒	☐	☒	☐	
	Fast allmän belysning inomhus	☐	☒	☐	☒	
	Lösarmatur, allmän belysning	☐	☒	☐	☒	
	Särskilt anpassad belysning	☐	☒	☐	☒	
	Fast platsbelysning i våtrum	☒	☐	☐	☒	
	El-uttag	☒	☐	☒	☐	Åverkan/skadegörelse HG
	Nödljusanläggningar	☐	☒	☐	☒	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Hissar	Personhissar	☒	☐	☒	☐	
	* korgar, dörrar, maskineri	☐	☐	☐	☐	
	Gods-/varuhissar	☒	☐	☐	☒	
	* korgar, dörrar, maskineri	☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Tele- och data- kommunikation	Ledning för telefoni	☐	☒	☐	☒	
	Ledning för data	☐	☒	☐	☒	
	Ledning för bredband	☐	☒	☐	☒	
	Ledning för kabeltv	☐	☒	☐	☒	
	Anordningar för trådlös Tv	☐	☒	☐	☒	
		☐	☐	☐	☐	
RESTAURANGENS LOKALER						
Matsal	Golvbeläggning	☐	☐	☐	☐	
	Ytskikt	☐	☐	☐	☐	
	Väggar, dörrar	☐	☐	☐	☐	
	Undertak	☐	☐	☐	☐	
	Lösinredning, möbler	☐	☐	☐	☐	
			☐	☐	☐	☐
Fast inredning	Hyllor	☐	☒	☐	☒	
	Förvaring	☐	☒	☐	☒	
	Barinredning	☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
RESTAURANGENS LOKALER forts.						
		Ägare		Underhållsansvar		Anmärkning
		Hyresvärd Hyresgäst		Hyresvärd Hyresgäst		

		Ägare	Underhållsansvar				
		Hyresvärd	Hyresgäst	Hyresvärd	Hyresgäst	Anmärkning	
Restaurangkök	Golvbeläggning	☐	☒	☐	☒		
	Ytskikt	☐	☒	☐	☒		
	Väggar, dörrar	☒	☐	☐	☒		
	Undertak	☒	☐	☐	☒		
	Köksmaskiner, fasta	☐	☒	☐	☒		
	Stekbord	☐	☒	☐	☒		
	Spisar	☐	☒	☐	☒		
	Kåpor	☐	☒	☐	☒		
	Fettfilter	☐	☒	☐	☒		
	Pizzaugn/vedugn	☐	☐	☐	☐		
	Salamander(ugn)	☐	☒	☐	☒		
	Diskrumsinredning	☐	☒	☐	☒		
	Diskmaskin/rullbanor	☐	☒	☐	☒		
	Grovdiskmaskin	☐	☒	☐	☒		
	Kyl- och frysum	☒	☐	☐	☒		
	Hyllställning	☐	☒	☐	☒		
	Rangerställ	☐	☒	☐	☒		
	Övrig köksinredning, t.ex. dryckesmaskiner	☐	☒	☐	☒		
	Kokgrytor installerade 2022	☒	☐	☒	☐		
	All övrig inredning - utrustning	☐	☒	☐	☒		
		☐	☐	☐	☐		
Förråd/ ekonomi- utrymmen	Golvbeläggning	☒	☐	☐	☒		
	Ytskikt	☒	☐	☐	☒		
	Väggar, dörrar	☒	☐	☐	☒		
	Undertak	☒	☐	☐	☒		
		☐	☐	☐	☐		
Personal- utrymmen	Golvbeläggning	☒	☐	☐	☒		
	Ytskikt	☒	☐	☐	☒		
	Väggar, dörrar	☒	☐	☐	☒		
	Undertak	☒	☐	☐	☒		
	Fast skåpinredning	☒	☐	☐	☒		
	Hyllor	☐	☒	☐	☒		
	Fasta speglar	☐	☒	☐	☒		
	Lös inredning, bänkar, m.m.	☐	☒	☐	☒		
	Kaffemaskin och övriga vitvaror	☐	☒	☐	☒		
Micro	☐	☒	☐	☒			
Våtrum	Golvbeläggning	☒	☐	☐	☒		
	Ytskikt, väggar, dörrar	☒	☐	☐	☒		
	Undertak	☒	☐	☐	☒		
	Sanitetsporstin	☒	☐	☐	☒		
	Duschar	☒	☐	☐	☒		
RESTAURANGENS LOKALER forts.			Ägare	Underhållsansvar			
			Hyresvärd	Hyresgäst	Hyresvärd	Hyresgäst	Anmärkning

GRÄNSDRAGNINGSLISTA
FÖR RESTAURANGLOKAL
FÖRDELNING AV ÄGAR- OCH
UNDERHÅLLSANSVAR

Våtrum forts.	Pappershållare, m.m.	☐	☒	☐	☒	
	Tvålautomater, m.m.	☐	☒	☐	☒	
	Fast skåpinredning	☐	☒	☐	☒	
	Hyllor	☐	☒	☐	☒	
	Blandare, kranar	☒	☐	☒	☐	
	Fasta speglar	☒	☐	☐	☒	
	Lös inredning, bänkar, m.m.	☐	☒	☐	☒	
			☐	☐	☐	☐
Kompletteringar		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
	Underskrift	Ort/datum:			Ort/datum:	
	Hyresvärdens namn: SBB i Norrland Fastighets AB			Hyresgästens namn: Härnösands kommun		
	Namnteckning(firmatecknare/ombud):	☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt		Namnteckning(firmatecknare/ombud):	☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	
	Namnförtydligande:			Namnförtydligande:		

Undertecknade har denna dag träffat överenskommelse om följande tillägg.

Avser	Hyreskontrakt nr: 88902323-00108-02	Fastighetsbeteckning: Fastlandet 2:84
Hyresvärd	Namn: SBB i Norrland Fastighets AB	Personnr/Orgnr: 556974-7776
Hyresgäst(er)	Namn: Härnösands kommun	Personnr/Orgnr: 212000-2403
	Namn:	Personnr/Orgnr:
Tillägg	<p>Mediakostnad Ökar el/vatten/varmvatten-förbrukning i jämförelse med år 2023 skall vara hyresgästen bekosta överskjutande del. (Anledning är en ev ökning av produktionen)</p> <p>Grytor 2st 300 liter byggs om från ånga till el. 2st 300 liter nya grytor installeras 4st 200 liter nya grytor installeras 2st 100 liter nya grytor installeras 2st 50 liter nya grytor installeras Ny golvbeläggning i anslutning till de nya grytorna</p> <p>Lunchrum Väggar målas och golv byts.</p> <p>Lastkaj Golv i korridor mot lastkaj målas.</p>	
Underskrift	Ort/datum:	Ort/datum:
	Hyresvärdens namn: SBB i Norrland Fastighets AB	Hyresgästens namn: Härnösands kommun
	Namnteckning(firmatecknare/ombud): ☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namnteckning(firmatecknare/ombud): ☐ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
	Namnförtydligande:	Namnförtydligande:

Samhällsnämnden

§ 156

Dnr 2021-000170 2.6.1.2

Nytt hyresavtal Navet**Samhällsnämndens beslut**

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen besluta

att uppdra till kommundirektören att teckna omförhandlat hyresavtal för Navet.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Magnus Oskarsson (S).

Propositionsordning

Ordföranden finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordföranden frågar om samhällsnämnden avser besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande finner att samhällsnämnden beslutat i enlighet med liggande förslag.

Bakgrund

Lokalgruppen beslutade i december 2020 att låta hyresavtalet löpa i ytterligare tre år till och med 2024-12-31.

Enligt nuvarande avtal har hyresgästen ansvaret för utrustning och inre underhåll och det finns ett omfattande behov av utbyte av kokgrytor samt att utföra visst inre underhåll. Kostnader för utbyte av grytor och inre underhåll beräknas till ca 2,8 miljoner kronor under den kommande 5-årsperioden.

Efter förhandlingar med hyresvärden har denne lämnat ett förslag som innebär att befintliga kokgrytorna med ångdrift byts ut till nya kokgrytor med eldrift samt att golvet i anslutning till grytorna renoveras. Därutöver utför hyresvärden inre underhåll på golv i korridorer och godsmottagning samt i personalrum.

Hyresvärden erbjuder sig nu att utföra och bekosta ovan angivna åtgärder villkorat att nytt hyresavtal tecknas för en löptid om tio år från 2022-08-01 till och med 2032-07-31 samt att bashyran höjs med ca 300 000 kr per år. I övrigt ska samma villkor gälla för det omförhandlade hyresavtal.

Samhällsnämnden

Socialt perspektiv

Beslutet påverkar inte det sociala perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet påverkar inte det sociala perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kommunens budget påverkas av hyreshöjningen enligt förslaget. En investering i annans fastighet skulle också påverka budgeten för kommunen och lokalgruppen samt samhällsförvaltningen förordar att underhåll av beskriven typ regleras enligt omförhandlat avtalsförslag.

Beslutsunderlag

Datum
2021-11-04Dnr
SAM/2021-000170

Samhällsförvaltningen
Thomas Jenssen, 070-3401509
thomas.jenssen@harnosand.se

Samhällsnämnden

Omförhandlat hyresavtal Navet

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen besluta

att uppdra till kommundirektören att teckna omförhandlat hyresavtal för Navet.

Beskrivning av ärendet

Lokalgruppen beslutade i december 2020 att låta hyresavtalet löpa i ytterligare tre år till och med 2024-12-31.

Enligt nuvarande avtal har hyresgästen ansvaret för utrustning och inre underhåll och det finns ett omfattande behov av utbyte av kokgrytor samt att utföra visst inre underhåll. Kostnader för utbyte av grytor och inre underhåll beräknas till ca 2,8 miljoner kronor under den kommande 5-årsperioden.

Efter förhandlingar med hyresvärden har denne lämnat ett förslag som innebär att befintliga kokgrytorna med ångdrift byts ut till nya kokgrytor med eldrift samt att golvet i anslutning till grytorna renoveras. Därutöver utför hyresvärden inre underhåll på golv i korridorer och godsmottagning samt i personalrum.

Hyresvärden erbjuder sig nu att utföra och bekosta ovan angivna åtgärder villkorat att nytt hyresavtal tecknas för en löptid om tio år från 2022-08-01 till och med 2032-07-31 samt att bashyran höjs med ca 300 000 kr per år. I övrigt ska samma villkor gälla för det omförhandlade hyresavtal.

Socialt perspektiv

Beslutet påverkar inte det sociala perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet påverkar inte det sociala perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kommunens budget påverkas av hyreshöjningen enligt förslaget. En investering i annans fastighet skulle också påverka budgeten för kommunen och lokalgruppen samt samhällsförvaltningen förordar att underhåll av beskriven typ regleras enligt omförhandlat avtalsförslag.

Beslutsunderlag

Thomas Jenssen
Förvaltningschef

Marie Holmberg
Avdelningschef kosten

Bilagor

Bilaga – Hyreskontrakt för lokal Fastlandet 2:84

Datum
2021-11-25Dnr
KS/2021-000400

KOMMUNSTYRELSEN
Johanna Laine, 0611-34 80 08
johanna.laine@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Hyresavtal Gerestaskolan

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna tilläggsavtal och genomförandeavtal för Gerestaskolan enligt bilagda avtal, samt

att uppdra till kommundirektören att teckna bilagt genomförandeavtal och tilläggsavtal.

Beskrivning av ärendet

Gerestaskolans matsal är för liten och det är inte möjligt för alla elever att äta lunch i matsalen, utan vissa klasser äter i sina klassrum. Av den anledning har en om- och utbyggnation under flera år utretts. I skolförvaltningens budget för 2021 och 2022 avsattes investeringsmedel för en ombyggnation i annans fastighet.

Under processen har fastighetsägaren erbjudit sig att bekosta och genomföra utbyggnationen mot en tilläggs hyra från skolförvaltningen.

Då kommunstyrelsen beslutar om kommunens hyresavtal föreslår skolnämnden att kommunstyrelsen ska besluta att ge i uppdrag till kommundirektören att underteckna genomförandeavtal för projektet samt ett tilläggsavtal avseende hyreskostnaden som bygget innebär. Det framgår i beslutsunderlaget att skolnämnden önskar att avtalen skrivs utifrån de med fastighetsägaren överenskomna förutsättningarna.

Socialt perspektiv

Kommunledningskontoret instämmer i skolförvaltningens bedömning om skolmåltidens viktiga roll i elevernas vardag och konstaterar att den ligger i linje med kommunens måltidspolicy. Därutöver kan tilläggas att fungerande och ändamålsenlig matsal är även en arbetsmiljöfråga för lärarna och skolpersonalen.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet innebär att mat och disk inte längre behöver transporteras med fyrhjuling mellan matsalen och de olika skolbyggnaderna.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Om- och utbyggnationen beräknades i december 2020 uppgå till 7 850 000 kronor. Denna kostnad tas av fastighetsägaren SBB, medan verksamheten får en ökad hyreskostnad på 500 000 kronor per år. Gällande hyresavtal förlängs till att löpa femton år efter att matsalen färdigställs. Tilläggshyran indexuppräknas enligt KPI.

Skulle kostnaden överstiga 7 850 000 kronor bekostar Härnösands kommun överstigande del med en annuitet på fem procent över femton år.

Uppskattat så har material- och byggkostnaderna ökat med tio procent sedan kostnadsberäkningen togs fram.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag skolnämnden 2021-10-21 § 113

Tjänsteskrivelse skolförvaltningen 2021-10-12

Eric Liljeström
Enhetschef

Sofie Wallblom
Intendent

Bilagor

Bilaga 1 Genomförande avtal

Bilaga 2 Tilläggsavtal

2021-11-19

Genomförandeavtal

Mellan

SBB i Norrland Fastighet AB

och

Härnösands kommun

1 Parter

- 1.1 SBB i Norrland Fastighets AB, org.nr 556974-7776, c/o Newsec Property Asset Management AB, Box 11405, 404 29 Göteborg ("**Hyresvärden**"); och
- 1.2 Härnösands kommun, org.nr 212000-2403, 871 80 Härnösand ("**Hyresgästen**").
- 1.3 Hyresvärden och Hyresgästen benämns nedan envar för "Part" och gemensamt för "Parterna".

2 Bakgrund

- 2.1 Hyresvärden är lagfaren ägare till fastigheten Härnösand Geresta 1 ("**Fastigheten**"). Hyresvärden upplåter en lokal på Fastigheten om ca 10 484 kvm till Hyresgästen i enlighet med hyresavtal nr 8590500 00101 02 (internt nr 88902322-00101-02) ("**Hyresavtalet**"). Parterna önskar bygga ut byggnaden på Fastigheten i syfte att tillskapa en ny skolmatsal i enlighet med Bilaga 1 ("**Projektet**").
- 2.2 I syfte att reglera Parternas rättigheter och skyldigheter under Projektet har Parterna denna dag ingått detta genomförandeavtal ("**Genomförandeavtalet**").
- 2.3 Det noteras att Parterna denna dag även har ingått ett tilläggsavtal till Hyresavtalet, i enlighet med Bilaga 2, ("**Tilläggsavtalet**") för att reglera vissa förändringar av hyresvillkoren med anledning av Projektet. Definierade begrepp i Tilläggsavtalet ska, om inte annat uttryckligen anges, ha samma betydelse i detta Genomförandeavtal.

3 Ansvarsfördelning

- 3.1 Hyresgästen ska ansvara för och initialt bekosta projekteringsfasen av Projektet, innefattande samtlig utrednings- och förberedelsearbete inför ingående av Entreprenadavtalet (definierad nedan), innefattande, dock inte begränsat till, ansvar för att införskaffa samtliga nödvändiga myndighets tillstånd (såsom bygglov) för Projektet.
- 3.2 Hyresvärden ska, från och med överlåtelsen av Entreprenadavtalet, i enlighet med punkt 6.7 nedan, ansvara för Projektet. Hyresvärden ska bekosta Projektet i dess helhet. Kostnader som Hyresgästen erlagt med anledning av projekteringsfasen ska faktureras till Hyresvärden.
- 3.3 Parterna bedömer preliminärt att de totala kostnaderna för Projektet, inklusive projekteringsfasen, kommer att uppgå till SEK 7 875 000 exklusive mervärdesskatt och Parterna har mot bakgrund av detta i Tilläggsavtalet kommit överens om att bashyran från och med Tillträdesdagen ska utökas med SEK 500 000 och därmed totalt uppgå till SEK 10 295 000 per år exklusive mervärdesskatt.

- 3.4 För det fall kostnaderna för Projektet överstiger SEK 7 875 000 exklusive mervärdesskatt, har Parterna i Tilläggsavtalet kommit överens om att Hyresgästen ska erlægga ett årligt hyrestillägg såsom en annuitet under kvarvarande hyrestid beräknat i enlighet med nedanstående:

Överstigande investeringskostnad (överstigande SEK 7 875 000 exklusive mervärdesskatt), skall betalas av Hyresgästen med en annuitet på 5%.

- 3.5 Vid beställning av eventuella ändrings- och tillägsarbeten (enligt definition i Entreprenadavtalet), har Parterna i Tilläggsavtalet kommit överens om att Hyresgästen ska erlægga betalning för dessa genom ett årligt hyrestillägg såsom en annuitet under kvarvarande hyrestid beräknat i enlighet med ovanstående.

4 Avtalstid och Tillträdesdag

Detta Genomförandeavtal träder i kraft vid Parternas undertecknande och gäller till dess att Hyresgästen tillträtt Lokalen i enlighet med Tilläggsavtalet.

5 Preliminär tidplan

Parternas avsikt är att Projektet ska genomföras enligt följande preliminära tidplan. Det noteras att Tillträdesdag regleras och meddelas av Hyresvärden i enlighet med Tilläggsavtalet.

Bygglov erhålles	2022-02-01
Tilläggsavtal ingås	Senast 2021-12-17
Genomförandeavtalet ingås	Senast 2021-12-17
Entreprenad påbörjas	2022-03-31
Tillträdesdag	2022-11-01

6 Upphandling

- 6.1 Hyresgästen är en kommunal verksamhet som omfattas av lag (2016:1145) om offentlig upphandling ("LOU"). Hyresgästen ska tillse att planerad nybyggnation/Projektet följer gällande regler om offentlig upphandling.
- 6.2 Hyresgästen tar tillsammans med Hyresvärden fram upphandlingsdokument inför upphandlingen med hjälp av konsultfirman Arconi. Respektive part ansvarar för korrektheten i de handlingar som de tagit fram. Såväl Hyresgäst som Hyresvärd ska granska och godkänna samtliga upphandlingsdokument innan annonsering.
- 6.3 Hyresgästen ombesörjer och bekostar annonser samt i elektronisk databas som är allmänt tillgänglig.
- 6.4 Hyresgästen sköter all kontakt med anbudsgivarna under upphandlingen, vilket bl.a. omfattar att besvara de frågor anbudsgivarna ställer i samband med upphandlingen. Hyresgästen ska samråda med Hyresvärden innan frågorna besvaras, under förutsättning att frågorna inte endast är av upphandlingsrättslig eller administrativ karaktär.
- 6.5 Anbud inlämnas till Hyresgästen.
- 6.6 Hyresgästen genomför utvärdering av de inkomna anbuden samt tar fram beslutsunderlag. Beslutsunderlaget består av följande:

- Tilldelningsbeslut (undertecknas av Hyresgästen efter godkännande av Hyresvärden)
- Utvärderingsrapport (undertecknas av Hyresgästen efter godkännande av Hyresvärden)

6.7 Hyresgästen tar gemensamt med Hyresvärden fram ett utkast till entreprenadavtal ("**Entreprenadavtalet**"). När beslut om tilldelning skett ska Hyresgästen ingå Entreprenadavtalet med entreprenören ("**Entreprenören**"), förutsatt att Hyresvärden godkänt villkoren i Entreprenadavtalet. Entreprenadavtalet ska innehålla en bestämmelse som ger Hyresgästen rätt att överlåta Entreprenadavtalet och samtliga rättigheter och skyldigheter med anledning därav, till Hyresvärden. Därefter övergår ansvaret för Projektet till Hyresvärden som blir beställare av Projektet. Hyresvärden åtar sig att tillse att reglerna i LOU tillämpas efter det att Entreprenadavtalet överlåts.

6.8 Parterna är införstådda med att upphandlingssekretess LOU/LUFS råder fram till dess att tilldelningsbeslut offentliggjorts.

7 Avbrytande av Projektet efter avslutad utvärdering

Om lägsta inkomna anbud för Projektet överstiger SEK 9 500 000 exklusive mervärdesskatt har Part rätt att avbryta Projektet. Meddelande om avbrytande ska ske skriftligen senast fyra (4) veckor efter avslutad anbudstid och Tilläggsavtalet och detta Genomförandeavtal ska i så fall omedelbart upphöra att gälla. På grund av sekretess ska ett eventuellt avbrytande av upphandlingen publiceras på Hyresgästens upphandlarprofil innan det offentliggörs på annat sätt. För det fall lägsta inkomna anbud överstiger 9 500 000 kr exklusive mervärdesskatt ska Parterna i god anda, innan Genomförandeavtalet ska anses vara utan verkan, tillsammans föra en dialog med avsikten att enas om fortsatt projekt och Genomförandeavtalets bestående. Den part som väljer att avsluta projektet står för upparbetade projektkostnader.

8 Hyresgästmöten

8.1 Under tiden från det att Projektet påbörjats till dess att entreprenaden slutbesiktigats och interimistiskt slutbesked erhållits från Byggnadsnämnden, som inte begränsar Hyresgästens användning av Lokalerna enligt Hyresavtalet ska Hyresvärden ansvara för att kalla Hyresgästen till möten ("**Hyresgästmöten**"). Parterna ska enas om frekvens och schemaläggning av dessa möten och om inte Parterna kan enas ska Hyresvärden sammankalla till Hyresgästmöten vid behov och annars minst en (1) gång per månad. Vid Hyresgästmöte ska Part företrädas av projektledaren.

8.2 Projektets budget ska kontinuerligt följas upp. Vid Hyresgästmöten ska en ekonomisk avstämning göras.

8.3 Vid Hyresgästmöten ska Hyresvärden föra protokoll, vilka ska justeras av Hyresgästen och Hyresvärden. Protokollen ska tillhandahållas snarast och anses godkända av Hyresgästen om inte invändning skriftligen framställs inom sju (7) arbetsdagar efter mottagandet. Hyresgästen åtar sig att returnera det justerade protokollet inom sju (7) arbetsdagar efter erhållandet. I protokollet ska bl.a. anges vilka handlingar som Parterna har tillhandahållit varandra samt de frågor som tagits upp och eventuella beslut som fattats. Parterna är ense om att löpande kommunikation som sker muntligen inom ramen för Projektet ska följas upp med en notering i protokoll från hyresgästmöten för att vara gällande, om inte Parterna skriftligen kommer överens om annat.

8.4 Hyresgästen har rätt att ta Lokalerna i bruk efter godkänd slutbesiktning och erhållit slutbesked.

9 Byggmöten

Hyresvärden ska tillse att Hyresgästen får möjlighet att närvara på byggmöten. Hyresgästen ska även få möjlighet att delta vid slutbesiktning, slutsamråd och samordnad provning av entreprenaden.

10 Besked från Parterna

Projektet ska genomföras av Hyresvärden i nära samarbete med Hyresgästen. Hyresgästen ska därvid stå till Hyresvärdens förfogande och ska ansvara för att erforderliga besked och synpunkter lämnas i alla verksamhetsspecifika fastighetsfrågor, till Hyresvärden eller av Hyresvärden anlitad entreprenör, i enlighet med den beskedtidplan som tas fram av Hyresvärden.

11 ÄNDRINGS- OCH TILLÄGGSARBETEN M.M.

- 11.1 Parterna är överens om att LOU ska tillämpas på ändrings- och tilläggsarbeten (och andra typer av kompletteringsarbeten) och är medvetna om att LOU kan medföra begränsningar i möjligheten att efter Entreprenadavtalets ingående beställa ändrings- och tilläggsarbeten eller göra andra förändringar av Entreprenadavtalet utan ny konkurrensutsättning enligt LOU.
- 11.2 Hyresgästen har rätt att framställa önskemål om att påverka skick, utformning, utförande och funktioner genom ändring och tillägg av entreprenaden (enligt definition i Entreprenadavtalet).
- 11.3 Om Hyresgästen önskar ändring/tillägg av entreprenaden ska Hyresgästen framställa önskemål om ändring/tillägg till Hyresvärden. Hyresvärden ska därefter lämna offert med redovisning av tillkommande kostnader eller uppkomna besparingar (inklusive underlag för bedömning av kostnadens/besparingens storlek) samt eventuell tidspåverkan i anledning av begärda ändringar/tillägg. Om framtagning av offert samt underlag för kostnadsreglering eller tidskonsekvens erfordrar projektering eller annan utredning ska Hyresvärden tydligt redovisa detta innan sådant arbete utförs. Hyresgästen ska svara för samtliga kostnader för framtagande av sådan offert och underlag.
- 11.4 Hyresvärden får inte utan skälig anledning vägra genomförande av ändring/tillägg i enlighet med Hyresgästens önskemål. Skälig anledning för att vägra genomföra ändring/tillägg kan t.ex. vara att ändringen/tillägget medför en värdeminskning av byggnaden, att ändringen/tillägget påverkar fasaden, att andra hyresgäster inom byggnaden påverkas negativt av ändringen/tillägget, att ändringen/tillägget medför en påverkan av tekniska system inom byggnaden m.m. Hyresvärden behöver endast godkänna sådana ändringar/tillägg som inte påverkar Tillträdesdagen, såvida inte Parterna också kommer överens om att senarelägga Tillträdesdagen.
- 11.5 Parterna ska, avseende sådan ändring/tillägg som Hyresvärden ska genomföra, träffa särskild skriftlig överenskommelse gällande genomförande av ändringen/tillägget.

- 11.6 Av Parternas överenskommelse ska, utöver en precisering av ändringen/tillägget, framgå (i) de totala kostnader som ska belasta Hyresgästen och som förorsakas av överenskommelsen, alternativt de besparingar som Hyresvärden/Hyresgästen kan tillgodogöra sig, (ii) överenskommelsens eventuella tidskonsekvens med avseende på Tillträdesdagen, (iii) hur Hyresgästen ska erlägga betalning för ändringen/tillägget, (iv) ansvar för drift, underhåll och utbyte, (v) äganderätt till eventuellt installerad egendom och (vi) eventuellt återställandeansvar.
- 11.7 Först efter det att skriftlig överenskommelse av ändring/tillägg har ingåtts enligt denna punkt är Hyresvärden berättigad/skyldig att utföra önskad ändring/tillägg. Därefter förs överenskommelsen om arbetet upp på en av Hyresvärden särskild för ändramålet upprättad förteckning över överenskomna ändringar/tillägg.
- 11.8 Har Tillträdesdagen enligt Tilläggsavtalet senarelagts på grund av att Hyresgästen har beställt ändringar/tillägg, är Parterna överens om att full hyra jämte tillägg ändå ska utgå från och med Tillträdesdagen.
- 11.9 Kostnadsreglering ska för ändringar/tillägg ske efter kalkylerad kostnad/besparing. Den kalkylerade kostnaden ska omfatta alla kostnader för att genomföra ändringen/tillägget, t.ex. arbets- och materialkostnad, platsomkostnader, bygglov, påslag från entreprenör och underentreprenör, kostnad för eget respektive konsults arbete och övriga projekteringskostnader etc.
- 11.10 Om Hyresgästens önskemål om ändring/tillägg medför projekteringskostnader för Hyresvärden ska Hyresgästen ersätta Hyresvärden för alla kostnader och uteblivna intäkter, t.ex. projekteringskostnader, ökade entreprenadkostnader etc. Detta gäller oberoende av om Parterna senare träffar överenskommelse om att genomföra ändringen/tillägget. Tidigare bestämt utförande gäller tills nytt utförande är överenskommet. Det noteras att alla tjänster som har koppling till Projektet kan vara föremål för LOU och Parterna åtar sig att följa LOU vid upphandling av dessa.
- 11.11 Om ändring/tillägg leder till ökade kostnader ska kostnadsreglering ske i form av ett hyrestillägg beräknat i enlighet med punkt 6 i Tilläggsavtalet (se även punkt 3 ovan). Om ändring/tillägg leder till minskade kostnader ska detta regleras enligt anvisning från Hyresvärden.
- 11.12 Hyresvärden äger rätt att, efter samråd med Hyresgästen, besluta om mindre ändringar av planlösningen och/eller funktionen som kan komma att krävas av författning, myndighetsbeslut, bygglov, detaljplan, konstruktions- eller liknande skäl.

12 Hyresgästens sidoentreprenader

- 12.1 Hyresgästen har rätt att påbörja egna installationsarbeten före Tillträdesdagen ("Förberedande Installationsarbeten").
- 12.2 Under entreprenadtiden ansvarar Hyresvärden för samordning av arbetsmiljön avseende arbeten som ska utföras av Hyresgästens och Hyresvärdens entreprenörer. I Hyresvärdens åtagande ingår att ansvara för bl.a. samordningsfrågor avseende arbetsplatsens ordningsregler, tillgång till tillfälliga anordningar/hjälpmiddel, arbetarskydd och fackligt godkännande avseende arbeten som ska utföras av Hyresgästens sidoentreprenörer. Vidare ska Hyresvärden tillse att Hyresvärdens entreprenörer svarar för tidssamordning av Hyresvärdens entreprenadarbeten och Hyresgästens egna entreprenader.

- 12.3 Hyresgästen ska ges möjlighet att låta utföra de sidoentreprenader som krävs för Hyresgästens verksamhet. Hyresvärden ska tillse att erforderlig tid avsätts i tidplanen för entreprenaden avseende sidoentreprenader. Vidare ska Hyresvärden tillse att tekniska utrymmen är färdigställda före Tillträdesdagen.

13 Tillgänglighet

Hyresvärden ansvarar för att byggnationen på Tillträdesdagen uppfyller:

- Boverkets Byggregler, BBR, gällande tillgänglighet till offentlig byggnad.

14 Organisation

- 14.1 Parterna har utsett respektive projektorganisation som följer nedan.

- 14.2 Projektledare hos Hyresgästen är:

Namn: Sofie Wallblom

Telefon: 070-301 51 81

E-post: sofie.wallblom@harnosand.se

Projektansvarigt ombud hos Hyresgästen är:

Namn: Eric Liljeström

Telefon: 070-301 28 59

E-post: eric.liljestrom@harnosand.se

Projektansvarigt ombud hos Hyresvärden är:

Namn: Christer Melander

Telefon: 070-661 93 30

E-post: christer.melander@sbbnorden.se

Projektledare hos Hyresvärden är:

Namn: Daniel Blixt

Telefon: 073-940 35 72

E-post: daniel.blixt@sbbnorden.se

15 Villkor för Genomförandavtalets giltighet

- 15.1 Detta Genomförandavtals giltighet och bestånd är villkorad av att:

- a) att Hyresgästen erhåller samtliga nödvändiga myndighets tillstånd såsom bygglov för att genomföra projektet;
- b) att Parterna samtidigt som detta Genomförandavtal ingås, också ingår Tilläggsavtalet;
- c) att Tilläggsavtalet består;
- d) att Projektet upphandlas enligt LOU; och
- e) att Hyresgästen ingår entreprenadavtal med den leverantör som slutligt tilldelas Projektet efter upphandling, att Entreprenadavtalet överläts till Hyresvärden, samt att Entreprenadavtalet består (dvs inte av någon anledning upphör innan Tillträdesdagen).

- 15.2 För det fall villkoren ovan inte uppfylls, ska Genomförandeaftalet vara utan verkan och ingen av Parterna ska ha några som helst anspråk på den andra Parten av vad slag det vara må med undantag för vad som framgår nedan.
Parterna kan dock skriftligen överenskomma att detta Genomförandeaftal ska anses giltigt och Projektet genomföras oaktat att någon punkt ovan ej uppfylls.
- 15.3 Oaktat ovanstående ska Hyresgästen, för det fall Entreprenadaftalet ingås och överläts till Hyresvärden men upphör att gälla innan Tillträdesdagen, ersätta Hyresvärden för alla kostnader och all skada med anledning härav. Detta gäller förutsatt att entreprenadaftalet inte har upphört att gälla till följd av Hyresvärdens agerande.

16 Skadelöshet

Hyresgästen ska hålla Hyresvärden skadeslös för det fall Projektet påverkas till följd av bestämmelserna i LOU, gällande exempelvis, dock inte begränsat till, överprövning och inhibition.

17 Giltighet av vissa bestämmelser

För det fall detta Genomförandeaftal upphör att gälla eller förklaras ogiltigt/ förfallet ska punkterna 15.3 och 16 i detta Genomförandeaftal alljämt tillämpas.

18 Tvist

För Genomförandeaftalet gäller svensk rätt. Tvist i anledning av Genomförandeaftalet ska prövas i svensk allmän domstol.

Bilagor:

Bilaga 1 Ritning dat. 2021-10-01 från Arconi
Bilaga 2 Tilläggsavtal

Av detta Genomförandeaftal har två (2) exemplar upprättats varav Parterna tagit var sitt.

Ort och datum

Ort och datum

SBB i Norrland Fastighets AB

Härnösands kommun

Namnförtydligande:

Namnförtydligande:

Namnförtydligande:

Namnförtydligande:

TILLÄGGSAVTAL NR 2

1 PARTER

- 1.1 SBB i Norrland Fastighets AB, org.nr 556974-7776, c/o Newsec Property Asset Management AB, Box 11405, 404 29 GÖTEBORG ("**Hyresvärden**"); och
- 1.2 Härnösands kommun, org.nr 212000-2403, 871 80 HÄRNÖSAND ("**Hyresgästen**").
- 1.3 Hyresvärden och Hyresgästen benämns nedan envar för "Part" och gemensamt för "Parterna".
- 1.4 **Bakgrund**
- 1.5 Hyresvärden är lagfaren ägare till fastigheten Härnösand Geresta 1 ("**Fastigheten**"). Hyresvärden och Hyresgästen har omkring den 8 maj 2019 ingått ett hyresavtal nr 8590500-00101-02 (internt nr 88902322-00101-02) ("**Hyresavtalet**") avseende upplåtelse av en lokal på Fastigheten om ca 10 484 kvm ("**Lokalen**"). Lokalens upplåts för att användas till en skola.
- 1.6 Parterna önskar bygga ut byggnaden på Fastigheten i syfte att tillskapa en ny skolmatsal ("**Projektet**") och har med anledning av detta ingått ett genomförandeavtal ("**Genomförandeavtalet**") för att reglera villkoren avseende Projektet. Projektet utgör tillbehör till Fastigheten och ägs av Hyresvärden.
- 1.7 Med anledning av Projektet önskar Parterna även göra vissa justeringar avseende hyresvillkoren och Parterna har med anledning av detta ingått detta Tilläggsavtal.
- 1.8 Avsikten med Tilläggsavtalet är endast att reglera villkoren för hyresförhållandet Parterna emellan. Vad gäller Projektet kommer ett särskilt entreprenadavtal att upprättas och upphandlas separat enligt Lag (2016:1145) om offentlig upphandling ("**LOU**").

2 TILLTRÄDESDAG

Tillträdesdagen beräknas preliminärt till den 1 november 2022 ("**Tillträdesdagen**"). Hyresvärden äger rätt att ensidigt vid ett eller flera tillfällen justera Tillträdesdagen genom skriftligt meddelande till Hyresgästen. Hyresgästen äger inte rätt till nedsättning av hyra, ersättning för skada eller rätt att säga upp Tilläggsavtalet för det fall Tillträdesdagen justeras.

3 AREA

Lokalens area kommer efter färdigställandet av Projektet att uppgå till ca 10 664 kvm, i enlighet med ritning i Bilaga 1.

4 HYRESTID

Hyrestiden skall från och med Tillträdesdagen förlängas och löpa till och med den 31 augusti 2037.

5 ÖKNING AV BASHYRA

- 5.1 Hyresgästen skall från och med Tillträdesdagen, utöver bashyran och hyrestilläggen i Hyresavtalet, erlægga ett hyrestillägg på bashyran uppgående till SEK 500 000 per år exklusive mervärdesskatt.
- 5.2 Hyrestillägget skall indexeras lika med huvudavtalet med okt index 2022.
- 5.3 Hyrestillägget erläggs enligt reglerna för hyrans betalning.

6 HYRESTILLÄGGET

- 6.1 Det noteras att entreprenadavtal för genomförandet av Projektet per denna dag inte har ingåtts och att kostnaderna avseende Projektet ännu inte är kända. Parterna bedömer preliminärt att kostnaderna för Projektet kommer att uppgå till SEK 7 875 000 exklusive mervärdesskatt. För det fall att kostnaderna för Projektet överstiger SEK 7 875 000 exklusive mervärdesskatt, skall Hyresgästen, utöver bashyran och hyrestilläggen i Hyresavtalet samt Tilläggsavtalet enligt punkt 5 ovan, från och med Tillträdesdagen, erlægga ett årligt hyrestillägg såsom en annuitet under kvarvarande hyrestid i enlighet med nedanstående:
- 6.2 Överstigande investeringskostnad (överstigande SEK 7 875 000 exklusive mervärdesskatt), skall betalas av Hyresgästen med en annuitet på 5%.
- 6.3 För det fall det förekommer ändrings- och tilläggsarbeten skall Hyresgästen erlægga betalning för dessa genom ett årligt hyrestillägg beräknat i enlighet med punkt 6.2.
- 6.4 Hyrestillägget erläggs enligt reglerna för hyrans betalning.
- 6.5 Parterna skall i samband med Tillträdesdagen, skriftligen dokumentera hyrestilläggets storlek.

7 INTEGRERAD DEL

Detta Tilläggsavtal skall utgöra en integrerad del av Hyresavtalet. Vid motstridigheter mellan Hyresavtalet och detta Tilläggsavtal skall Tilläggsavtalet äga företräde.

8 VILLKOR FÖR TILLÄGGSAVTALETS GILTIGHET

- 8.1 Detta Tilläggsavtals giltighet och bestånd är villkorad av:

- a) att Hyresgästen erhåller samtliga nödvändiga myndighets tillstånd såsom bygglov för att genomföra Projektet;
- b) att Parterna samtidigt som detta Tilläggsavtal ingås, också ingår Genomförandeavtalet;
- c) att Genomförandeavtalet består;
- d) att Projektet upphandlas enligt LOU; och
- e) att Hyresgästen ingår entreprenadavtal med den leverantör som slutligt tilldelas Projektet efter upphandling, samt att entreprenadavtalet överlåts till Hyresvärden, i enlighet med bestämmelserna i Genomförandeavtalet samt att nämnda entreprenadavtal består (dvs inte av någon anledning upphör innan Tillträdesdagen).

8.2 För det fall något av villkoren ovan inte uppfylls skall Tilläggsavtalet vara utan verkan och ingen av Parterna skall ha några som helst anspråk på den andra Parten av vad slag det vara må med undantag för vad som framgår nedan.

8.3 Oaktat ovanstående skall Hyresgästen, för det fall entreprenadavtalet ingås och överlåts till Hyresvärden men upphör att gälla innan Tillträdesdagen, ersätta Hyresvärden för alla kostnader och all skada med anledning härav. Detta gäller förutsatt att entreprenadavtalet inte har upphört att gälla till följd av Hyresvärdens agerande.

8.4 Skulle Tilläggsavtalet vara utan verkan skall Hyresavtalet gälla oförändrat.

9 GILTIGHET AV VISSA BESTÄMMELSER

För det fall detta Genomförandeavtal upphör att gälla eller förklaras ogiltigt/ förfallet ska punkterna 8.3 och 8.4 i detta Tilläggsavtal alltjämt tillämpas.

Ort:
Datum:

Ort:
Datum:

SBB i Norrland Fastighets AB

Härnösands kommun

Namnförtydligande:

Namnförtydligande:

Namnförtydligande:

Namnförtydligande:

Skolnämnden

§ 113

Dnr 2019-000205 2.6.2.1

Gerestaskolans matsal**Skolnämndens beslut**

Skolnämnden föreslår kommunstyrelsen besluta

att uppdra till kommundirektören att teckna genomförandeavtal och tilläggsavtal avseende utbyggnad av Gerestaskolans matsal i enlighet med i denna skrivelse redovisade ekonomiska förutsättningar.

Bakgrund

I skolförvaltningens budget för år 2021 och 2022 har avsatts investeringsmedel avseende utbyggnad av Gerestaskolans matsal såsom investering i annans fastighet. Arbetet med att ta fram underlag för en upphandling av utbyggnaden har genomförts.

Fastighetsägaren har nu istället erbjudit sig att genomföra och bekosta utbyggnaden och erbjuder ekonomiskt fördelaktiga villkor för detta.

Beslutsunderlag

Skolförvaltningens tjänsteskrivelse Genomförande- och tilläggsavtal för utbyggd matsal på Gerestaskolan 2021-10-12.

Skolförvaltningen
Lena Albonius

Skolnämnden

Genomförande- och tilläggsavtal för utbyggd matsal på Gerestaskolan

Förslag till beslut

Skolnämnden föreslår kommunstyrelsen besluta

att uppdra till kommundirektören att teckna genomförandeavtal och tilläggsavtal avseende utbyggnad av Gerestaskolans matsal i enlighet med i denna skrivelse redovisade ekonomiska förutsättningar.

Beskrivning av ärendet

I skolförvaltningens budget för år 2021 och 2022 har avsatts investeringsmedel avseende utbyggnad av Gerestaskolans matsal såsom investering i annans fastighet. Arbetet med att ta fram underlag för en upphandling av utbyggnaden har genomförts.

Fastighetsägaren har nu istället erbjudit sig att genomföra och bekosta utbyggnaden och erbjuder ekonomiskt fördelaktiga villkor för detta.

Socialt perspektiv

Skolmåltiden är en viktig del av skolans fysiska och psykosociala arbetsmiljö. Bra måltidsmiljöer skapas genom exempelvis lämplig schemaläggning, trivsam fysisk måltidsmiljö, låg ljudnivå, ett bra bemötande och en trygg stämning i skolrestaurangen.

Konsekvenserna av beslutet skulle innebära att samtliga elever på Gerestaskolan får inta sin lunch i skolmatsalen och inte som idag, att klasser får sin mat serverad i sina hemvister.

Matsalen anpassas även utifrån tillgänglighet och logistik. En bättre logistik och tagordning ger ett effektivt flöde med minimala köer och en lugn miljö för de som äter.

Ekologiskt perspektiv

Ur ett ekologiskt perspektiv skulle beslutet innebära att mat och disk inte

längre behöver transporteras med fyrhjuling mellan matsal och skolbyggnader, där elever idag intar sin måltid.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Forskning visar att elever som äter sin skollunch i en trivsamt miljö, förutom att de presterar bättre, genererar litet tallrikssvinn.

Beslutsunderlag

Kostnaden för om- och utbyggnad av matsalen kostnadsberäknades i december 2020 till 7 850 000 kr. Fastighetsägaren, SBB, erbjuder sig nu att utföra åtgärder för denna kostnad mot en tilläggshyra på 500 000 kr per år i det fall gällande hyresavtalet förlängs till att löpa 15 år efter att matsalen färdigställts. Beloppet uppräknas enligt konsumentprisindex, KPI. Fastighetens nuvarande hyresavtal löper till och med 2031-12-31.

Eventuellt överskjutande om- och tillbyggnadskostnad över 7 850 000 kr ersätts av Härnösands Kommun som en annuitet om 5 % över 15 år.

Noterbart är att byggkostnaderna bedöms ha ökat med 10 % sedan kostnadsberäkningen gjordes i december 2020.

Ovanstående är i överensstämmelse med de krav Härnösands Kommun tidigare i förhandlingar med SBB framställt som villkor för att teckna tilläggsavtal.

Marie Blomberg
Förvaltningschef

Lena Albonius
Verksamhetsstrateg

Bilagor

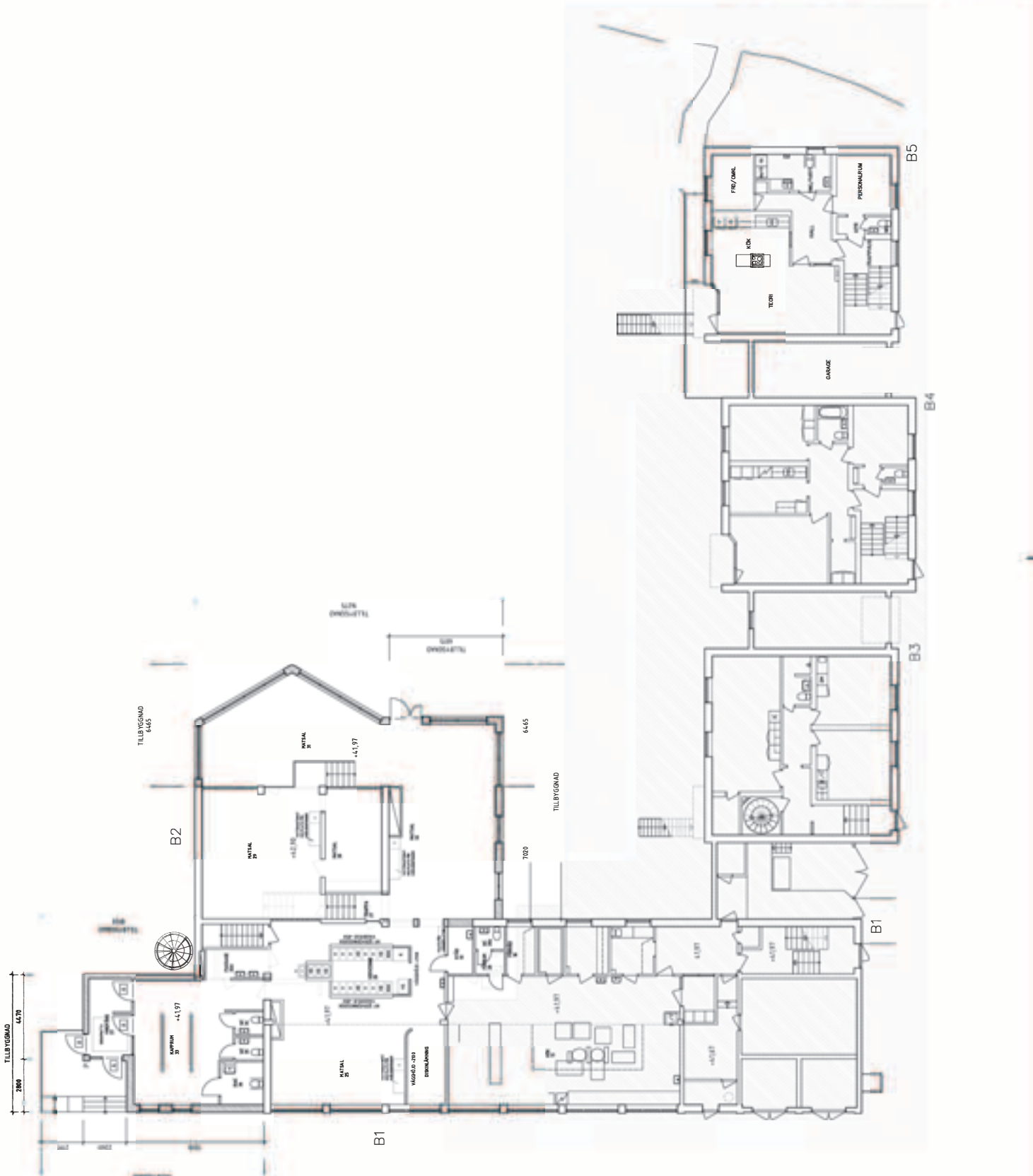
Bilaga 1 "[Skriv text här]"

FÖRKÄRLINGAR

- BEF. VÄGG
- NY VÄGG
- RIVES
- BEF. DÖRR
- NY DÖRR
- NY GLASDÖRR
- = DÖRRAUTOMATIK
- = PASSAGEKONTROLL

- NY UTRIKSTING
- AB = AVLASTNINGSBORD
- KB = KYLBOX
- KBD = KYLBYGD
- T = TALLRIKSHYLLOR
- V = VÄRMEI

- BEHANDL. UTRIKSTING
- K = KYLSKÅP
- VS = VÄRMEKÅP

BYGGLOVHANDLING
Härnösands kommun

GERESTA SKOLAN

Geresta 1, Härnösands kommun
 Om- och tillbyggnad av matsal

PROJEKTANT	J. Ederberg	TEKNIKANSVARIG	M. Nerdin
BYGGLOVNUMMER	A-480-2	BYGGLOVNUMMER	2021-09-26
BYGGLOVNUMMER	RB 08-1h	BYGGLOVNUMMER	HUS B1-B5
BYGGLOVNUMMER	PLAN 1	BYGGLOVNUMMER	

1:100 (A3)
 1:200 (B3) | A-40-1-01

Datum
2021-11-03Dnr
KS/2021-000401

Kommunstyrelseförvaltningen
Henrik Petre, 0611-348015
henrik.petre@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Förnyad medfinansiering av trygghetsboende för Stiftelsen Vårsta Diakonigård

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att Stiftelsen Vårsta Diakonigård beviljas fortsatt medfinansiering enligt Härnösands kommuns policy för trygghetsboende med 339 000 kr per år för 2022-2024 exkl. indexuppräknning,

att basår för indexuppräknning är 2015 och basmånad för indexuppräknning är maj.

att kostnaden för 2022 inarbetas i kommunstyrelsens detaljbudget, kostnaderna för 2023 och 2024 beaktas i kommande budgetarbete.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige fattade 2013-05-27 beslut om att anta ”Policy för medfinansiering av trygghetsboenden och reviderades senast 2019. Syftet med policyn är att stimulera bostadsbygganden som redan vid färdigställande är anpassade för äldre.

I policyn står bland annat att Härnösands kommun vill erbjuda sina medborgare tillgängliga och trygga boendemiljöer av hög kvalitet, med möjlighet till utökad service, social gemenskap, deltagande i gemensamma måltider och övrig samhällsservice. Med hög kvalitet avses bland annat att boendemiljöerna ska vara flexibla, miljömässigt hållbara och estetiskt tilltalande.

Stiftelsen Vårsta

Stiftelsen Vårsta Diakonigård uppfyller kriterierna för Boverkets krav på trygghetsboende och har beviljades investeringsstöd från Länsstyrelsen vid sin uppstart 2015. Härnösands kommun har medverkat till medfinansiering enligt kommunens policy för medfinansiering av trygghetsboendet fram tom 2021-12-31. Vårsta har nu ansökt om att få beslutet omförhandlat och förnyat.

Grund för beviljad fortsättning av avtalet med kommunen

Trygghetsboendet Fristads mål är:

1. att utgöra ett attraktivt, tryggt och gemenskapsfrämjande boende för äldre, och
2. att genom aktiviteter och gemenskap främja äldre människors fysiska och psykiska hälsa

Fristad ingår som ett verksamhetsområde inom Stiftelsen Vårsta Diakonigård och omfattas av dess övergripande målsättning, verksamhetsidé, övergripande policydokument och personalhantering. (Se beskrivning av verksamhet i ansökan.)

Beredningsgrupp

Härnösands kommun har en särskild utsedd beredningsgrupp som hanterar frågor kring trygghetsboenden. Beredningsgruppen ser årligen till att avstämningsmöten genomförs i syfte att avtal för trygghetsboenden följs.

Härnösands kommuns beredningsgrupp för trygghetsboende består av tjänstemän från kommunstyrelseförvaltningen (sammankallande), socialförvaltningen och samhällsförvaltningen med kunskap om sociala frågor och tillgänglighet. Gruppen har granskat verksamheten utifrån policyn, tillgänglighetskrav och sociala förväntningar samt gått igenom rutinen för bidrag på nytt.

Bedömning

Beredningsgruppen har berett ärendet och bedömer att verksamheten uppfyller kommunens policy för trygghetsboende på alla ”ska-krav”. Dessutom uppfylls de flesta ”bör-punkter” i policyn.

Trygghetsboende har nu varit i drift under sex år och har även under den tiden uppfyllt alla skallkrav under perioden. Fristads trygghetsboende har också uppfyllt många börkrav som fastställts i policyn. Vårsta har utvecklat verksamheten kontinuerligt utifrån hyresgästernas önskemål och i linje med kommunens policy. Beredningsgruppen rekommenderar fortsatt anslag utifrån att trygghetsboendet kan innebära att behovet av kommunalt äldreboende minskar.

Socialt perspektiv

Plus- och Trygghetsboende i Härnösand förstärker invånarnas möjlighet till alternativ och eget val av boendeform. Trygghetsboendet kan innebära att behovet av kommunalt äldreboende minskar.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan ur ett ekologiskt perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet påverkar kommunens ekonomi, men i ett längre perspektiv kan det påverka ekonomin positivt. Trygghetsboendet kan innebära att behovet av kommunalt äldreboende minskar, och att hemtjänstliknande insatser utförs genom trygghetsboendet service till sina hyresgäster.

Beslutsunderlag

Policy för medfinansiering av trygghetsboende.

Ansökan om medfinansiering för trygghetsboende

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Henrik Petre
Utredare

Ansökan om medfinansiering av trygghetsboenden.

Som grundsats gäller att kommunen beviljar medfinansiering för etablering av trygghetsboenden som uppfyller kraven i enlighet med förordningen om investeringsstöd till äldreboenden (2007:159) och Boverkets reglering, samt kraven fastställda i Härnösand kommuns Policy för kommunal medfinansiering av trygghetsboenden. Policydokumentet finns tillgänglig på hemsidan.

Kontaktuppgifter

Fastighetsägare

Stiftelsen Vårsta Diakonigård

Adress

Lönegrensgratan 12, 871 40 Härnösand

E-postadress

info@varsta.se

Kontaktperson

Yrja Blomqvist, Marie Adelgren Thorén, Maria Hedvall

Telefon

0611-127 11

Verksamhetens mål och inriktning

Trygghetsboendet Fristads mål är:

Att utgöra ett attraktivt, tryggt och gemenskapsfrämjande boende för äldre.

Att genom aktiviteter och gemenskap främja äldre människors fysiska och psykiska hälsa.

Fristad ingår som ett verksamhetsområde inom Stiftelsen Vårsta Diakonigård och omfattas av den övergripande målsättning och verksamhetsidé som gäller för hela stiftelsen.

Köhantering och fördelningsätt

Allt sedan inflyttningen 2016 så dateras intresseanmälningarna och kölista upprättas.

De som redan idag vill ställa sig på kö för framtiden dateras också och kommer sedan få erbjudanden vid ledig lägenhet enligt turordning och önskemål om lägenhetsstorlek. Ingen kostnad för att stå i kö och man står kvar på sin plats även om man tackat nej en eller flera gånger till erbjudanden. Förtur gäller för de som redan är hyresgäster när det blir något ledigt, om de då vill byta lägenhet.

Beskrivning av fastigheten, bostadens standard samt typ av boendeform, bifoga gärna ritning

Fastigheten ligger inom Vårsta Diakonigårds område, med tillgång till lunchrestaurang i närliggande hus, grönområden, trädgård och växthus, samt bönsal och andra salongsutrymmen i Diakonisshuset.

Fastigheten uppfyller de krav på standard som krävs för trygghetsboende.

Egna lägenheter, med balkong, och tillgång till gemensamhetslokaler av olika slag. P-plats med motorvärmare för de som önskar. Bredband är installerat.

Ritningar, presentationsfolder och enklare teknisk beskrivning av fastigheten finns tillgängligt vid behov.

Antal lägenheter i trygghetsboendet

Lägenheternas storlek

20 stycken

1:or, 2:or, 3:or (40 - 78 kvm)

Beskrivning av lägenheterna, bifoga gärna ritning

Alla lägenheter har standard som uppfyller gällande krav för trygghetsboende beträffande tillgänglighet. Alla lägenheter har balkong förutom tre lägenheter i suterrängplanet som istället har stora uteplatser. Det är förberett för diskmaskin, tvättmaskin och torktumlare i varje lägenhet men det ingår inte som standard vilket innebär att vissa hyresgäster själva utrustat lägenheten med detta och andra inte. Golven är trälamell och i badrummen är det halksäker plastmatta.

Ritningar, presentationsfolder och enklare teknisk beskrivning av fastigheten finns tillgängligt vid behov.

Beskrivning av gemensamhetslokal och storlek, bifoga gärna ritning

En stor gemensamhetslokal på plan 4 (58 kvm) och en mindre på plan 3 (15 kvm).

En gemensam balkong på plan 3 finns med gemensamma möbler. Likaså ett par uteplatser av olika karaktär som är gemensamma. Det finns ett grönområde med promenadvägar och bänkar. Det finns möjlighet att odla i några pallkragar på området. Det finns också bärbuskar och äppelträd. En hälsoinriktad utemiljö för äldre!

Ritningarna vad gäller lokalerna och grönområde finns tillgängliga vid behov.

Beskrivning av serviceinsatser gemensamhetslokal, storlek, möjlighet till gemensamma måltider, gemensamma aktiviteter etc

Den stora gemensamhetslokalen har komplett kök och tillgänglighetsanpassad toalett. Den är möblerad med bord för möjlighet att äta/fika tillsammans, ett piano och en bokhylla. Där kan man umgås, ha gemensamma aktiviteter (sång, andakt, filmvisning, studiecirkel etc, allt efter hyresgästernas egna förmågor och önskemål). Det finns möjlighet att låna lokalen för t ex ett eget kalas.

Den mindre lokalen innehåller frisorstol och fotvårdsstol, vilka bokas av var och en vid behov.

Uteaktiviteter i Vårstas grönområde; det anordnas bl a boule och bingopromenader, nationaldagsfirande mm.

Beskrivning av värdens/värdinnans uppgifter, arbetstider och tillgång till personalrum, kök och toalett

Rekryterades under 2015. Arbetstiden är nu 75% flexibla arbetsdagar, främst vardagar. Uppgiften är: att främja gemenskap och aktiviteter

att ta tillvara hyresgästernas intressen, idéer och förmågor

att skapa kontakt mellan hyresgästerna samt med externa föreningar och organisationer

att vara inspiratör och ha äldres friskvård i fokus (fysisk och psykisk hälsa).

Personalutrymmen dels i Fristad, dels i Diakonishuset. Del av Vårstas personal. Även gårdsdiakon finns.

Beskrivning av hur man tänkt om att marknadsföra trygghetsboendet

Vårsta Diakonis egen hemsida, foldrar, utskick till pensionärsföreningar, medverkan på t ex företagsmässor. Även på kommunens hemsida beträffande boendevalternativ för äldre.

Finansiering som söks för gemensamhetslokal
Summa:

Finansiering som söks för värd/värdinna
Summa:

2 kvm x 20 lgh x 1 688:- = 67.520:- 2018 års nivå + index

284 429:- i 2018 års nivå + index

Ansökan skickas till Näringslivenheten

Jonas Wessling
Nybrogatan 13
871 80 Härnösand

För mer information kontakta:

Jonas Wessling
073-270 45 55, jonas.wessling@harnosand.se

Härnösands kommun
Näringslivenheten
Telefon 0611 - 34 80 00
e-post: socialforvaltningen@harnosand.se

Besöksadress
Nybrogatan 13
871 80 Härnösand

Policy för kommunalt stöd till trygghetsboenden i Härnösands kommun

Dokumentnamn	Policy för kommunalt stöd till trygghetsboenden i Härnösands kommun	Dokumenttyp	Policy				
Fastställd/uppriktad av	Kommunfullmäktige	Datum	2013-05-27	Diarienummer	2		
Dokumentansvarig	Kommunstyrelseförvaltningen	Version	2:1	Senast reviderad	2019-10-10	Giltig t o m	2022-04-30
Dokumentinformation	Anger kommunens förhållningssätt till årligt stöd av kommunala trygghetsboenden						
Dokumentet gäller för	Nämnder och förvaltningar i Härnösands kommun						
Annan information	Ersätter tidigare beslutad dokument Policy för medfinansiering av trygghetsboende dnr 2013—27-003 Kommunstyrelseförvaltningen äger rätt att vid behov göra revideringar under löptid i bilaga						

1 Bakgrund

Härnösands kommuns befolkningsutveckling visar att andelen äldre är förhållandevis hög i relation till riksgenomsnittet. En fortsatt ökning är att vänta under de kommande decennierna. 2017 var ca 6 500 personer över 65 år. År 2035 kommer ålderspensionärerna att vara ca 6 900 personer. Den stora ökningen sker framför allt i åldersgruppen 80 år och äldre.

De flesta människor önskar bo kvar i sina ordinära bostäder så länge som möjligt och det är också vad samhället planerar för. Men nästan hälften av de bostäder där äldre människor bor idag har bristande tillgänglighet och trygghet och är därför mindre lämpliga för kvarboende på sikt.

Ett av de övergripande målen för Härnösands kommun är att skapa förutsättningar för attraktiva boendemiljöer och att göra miljöerna trygga.

Mot denna bakgrund och med hänsyn till den åldrande befolkningen och dess behov samt kommunens övergripande mål om att vara en attraktiv boendekommun, har kommunen antagit en policy för kommunalt stöd av trygghetsboende. Policyn bygger på de grundförutsättningar som finns angivna i dokumentet. Utöver dessa ska sökande uppfylla kriterier som presenteras i bilaga 1.

1 Policy för kommunalt stöd av trygghetsboende

Härnösands kommun vill erbjuda sina medborgare tillgängliga och trygga boendemiljöer av hög kvalitet, med möjlighet till utökad service, social gemenskap, deltagande i gemensamma måltider och övrig samhällsservice. Med hög kvalitet avses bland annat att boendemiljöerna ska vara flexibla, miljömässigt hållbara och estetiskt tilltalande enligt de grundförutsättningar som finns beskrivna i detta dokument.

2 Grundförutsättningar

Grundförutsättningen för kommunalt stöd av trygghetsboenden är följande:

- ✓ Att trygghetsboendet resulterar i ett nytillskott av bostäder för äldre inom Härnösands kommun och att bostäderna upplåts att användas som trygghetsbostäder enligt villkoren för Boverkets stöd under åtta år framåt.
- ✓ Trygghetsbostäder ska kunna upplåtas med hyresrätt, kooperativ hyresrätt eller bostadsrätt
- ✓ Bostäderna ska innehas av personer som fyllt 65 år. När det gäller makar, sambor eller syskon räcker det att en av personerna har fyllt 65 år
- ✓ Utrymmen för samvaro, måltider, hobbyverksamhet och rekreation ska finnas för att främja gemenskap och trygghet. Länsstyrelsen bedömer om de

gemensamma utrymmen du planerar är tillräckliga för att bostäderna ska få stöd.

- ✓ Trygghetsboende ska bemannas med personal vissa tider varje dag i veckan inkl. helgerna för kontakt och för att ordna med gemensamma sociala och kulturella aktiviteter. Det finns inga särskilda krav på vilka tjänster det handlar om, utan länsstyrelsen bedömer om tjänsterna uppfyller kraven för att få stöd.
- ✓ Trygghetsbostäder ska uppfylla höjd nivå (utökad tillgänglighet) enligt Svensk Standard SS 91 42 21:2006.

Härutöver ska de kriterier som presenteras i bilaga 1 uppfyllas för trygghetsboendets fysiska utformning, sociala innehåll samt närmiljö, exempelvis i fråga om närhet till kommunikationer, samhällsservice och andra trygghets- och tillgänglighetsaspekter. Avsteg kan accepteras utifrån aktuell situation utifrån att det skapas trygghetsboende där behov av denna form av bostad bedöms vara särskilt angelägen.

3 Ansökan om kommunal medverkan

Ansökan/intresseanmälan lämnas av företag¹ till kommunstyrelseförvaltningens beredningsgrupp för trygghetsboenden. Kommunstyrelsen beslutar om kommunens medverkan för varje enskilt objekt. Vid bedömningen ska säkerställas att bostadsområden med störst behov enligt den av kommunfullmäktige antagna utredningsrapporten "Behov av boende för äldre, dementa och för personer med psykisk funktionsnedsättning" (Henrik Petré, KS/2018-000413) i första hand får medverkan.

Kommunalt stöd kan ges i fem år, till efter kommande mandatperiods utgång eller tills annat avtalats.

3.1 Kommunen medverkar med

1. Årlig kostnadsersättning² eller tillhandahållande av värd/värdinna enligt följande

- a) Boenden med fler än 60 lägenheter finansieras med 501 113 kr.
- b) Boenden med 31-60 lägenheter finansieras med 393 288 kr.
- c) Boenden med upp till 30 lägenheter finansieras med 284 429 kr.

Samt finansiering av gemensamhetsutrymmen, detta uppgår till 2 kvadratmeter per lägenhet och år, där varje kvadratmeter motsvarar 1688 kr.

3.2 Den enskildes ansökan om trygghetsboende

För att få tillträde till ett trygghetsboende hos både kommunala och privata fastighetsägare ska en person i hushållet ha fyllt 65 år. Intresseanmälan lämnas direkt till berörd fastighetsägare. Trygghetsboendet är inte biståndsprovat.

¹ Med företag avses fastighetsägare (hyresrätt, bostadsrättsförening, kooperativ hyresrätt) eller företag som förvaltar en fastighet

² Årlig uppräknings med KPI gäller för samtliga subventioner kostnadsersättning i kr gäller 2018

Postadress
Kommunstyrelsen
871 80 Hämösand

Besöksadress

Hemsida
www.hamosand.se
E-post
kommun@hamosand.se

Telefon
0611-34 80 00 vx
Fax
0611-34 80 40

Organisationsnr
212000-2403
Bankgiro
5576-5218

Datum
2021-11-15Diarienummer
2021-000449

Kommunstyrelseförvaltningen
Sofie Wallblom
sofie.wallblom@harnosand.se

Hyresavtal tvätteri, Palmen 6

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna hyresavtal avseende lokaler för kommunalt tvätteri, inom fastighet Palmen 6, samt

att uppdra till kommundirektören att teckna bilagt hyresavtal avseende lokaler för kommunalt tvätteri till en total årshyra om 520 300 kronor.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen hyr arbetskläder, lakan m.m. inom hemtjänst, hemsjukvård och SÄBO av Textilia i Långsele som även tvättar textilierna.

Arbetslivsförvaltningen och socialförvaltningen har gjort en överenskommelse där arbetslivsförvaltningen framöver ska sköta tvätt och inköp av textilier som behövs i socialförvaltningens verksamheter.

Vid lokalgruppens möte 2021-01-25 uppdrogs till Lokalförsörjningsenheten att ta fram förslag på lokaler till ett tvätteri. En bred förfrågan skickades ut på lämpliga industrilokaler till tretton olika fastighetsägare. Av dessa fastighetsägare var det tre som lämnade förslag på lokaler och efter det har förhandlingar genomförts. Den planerade förhyrningen är placerad inom fastigheten Palmen 6 med adress Industrigatan 12. Lokalen ligger i nära anslutning till övriga lokaler på Industrigatan som Resursgruppen förfogar över. Avtalet tecknas på 10 års löptid, 9 månaders uppsägningstid och med möjlighet till 36 månaders förlängning.

Socialt perspektiv

Ur ett socialt perspektiv innebär satsningen på ett kommunalt tvätteri att det skapas fler arbetstillfällen som kan erbjudas personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Ekologiskt perspektiv

Ur ett ekologiskt perspektiv bidrar förslaget till en bättre miljö genom minskade transporter.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ur ett ekonomiskt perspektiv innebär det att arbetslivsförvaltningen hyr lokal och bemannar tvätteriet. På lång sikt innebär det att de personer som anställs i tvätteriet som står långt ifrån arbetsmarknaden får lättare att etablera sig på en ordinarie arbetsmarknad.

Ur ett juridiskt perspektiv ger satsningen ingen påverkan.

Beslutsunderlag

Beslut från Lokalgruppen 2021-11-04.

Arbetslivsförvaltningens ordförandebeslut 2021-11-11

Eric Liljeström
Enhetschef lokalförsörjning

Sofie Wallblom
Intendent

Bilagor

Bilaga 1 Hyresavtal nummer 001-001-2001

Arbetslivsförvaltningen

Ingrid Nilsson, 0611-34 85 75

ingrid.nilsson@harnosand.se

Arbetslivsnämnden

Förslag till beslut

Arbetslivsnämndens ordförande föreslår kommunstyrelsen

att uppdra till kommundirektören att teckna bilagt hyresavtal avseende lokaler för ett tvätteri till en total årshyra om 520 300 kr, eller 1 100 kr per kvm.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Vid lokalgruppens möte 2021-01-25 uppdrogs till Lokalförsörjningsenheten att ta fram förslag på lokaler till ett tvätteri. Socialförvaltningens hyr arbetskläder, lakan m m inom hemtjänst, hemsjukvård och SÄBO av Textilia i Långsele som även tvättar textilierna. Arbetslivsförvaltningen och socialförvaltningen har gjort en överenskommelse där arbetslivsförvaltningen ska sköta all tvätt och inköp av textilier som behövs i verksamheterna.

Ärende

En bred förfrågan skickades ut på lämpliga industrilokaler till 13 olika fastighetsägare. Av dessa fastighetsägare har 3 lämnat förslag på lokaler. Efter det har förhandlingar genomförts. Den planerade förhymningen är placerad inom fastigheten Palmen 6 med adress Industrigatan 12. Lokalen ligger i nära anslutning till övriga lokaler på Industrigatan som Resursgruppen förfogar över. Avtalet tecknas på 10 års löptid, 9 månaders uppsägningstid och 36 månaders förlängning.

Förslag till hyresavtal

Hyresavtalet omfattar en lokal som tomträttsinnehavare NSI Invest ska bygga om till ett fungerande tvätteri. Lokalerna har god tillgänglighet och det finns gott om parkeringar i anslutning till lokalen. I dagsläget täcker de föreslagna lokalerna det planerade tvätteriet med plats för fler maskiner. Om verksamheten skulle behöva större lokaler finns det en lokal vägg i vägg som skulle kunna förhyras i ett senare skede. Årshyran för de föreslagna lokalerna, som är 473 m², uppgår till 520 300 kr per år eller 1 100 kr/m² och inkluderar alla lokalkostnader förutom verksamhetsel, VA-kostnad och avfallshantering.

Datum
2021-11-11

Dnr

Socialt perspektiv

Ur ett socialt perspektiv innebär satsningen på ett kommunalt tvätteri att det skapas fler arbetstillfällen som kan erbjudas personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Ekologiskt perspektiv

Ur ett ekologiskt perspektiv bidrar förslaget till en bättre miljö genom minskade transporter.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ur ett ekonomiskt perspektiv innebär det att arbetslivsförvaltningen hyr lokal och bemannar tvätteriet. På lång sikt innebär det att de personer som anställs i tvätteriet som står långt ifrån arbetsmarknaden får lättare att etablera sig på en ordinarie arbetsmarknad. Ur ett juridiskt perspektiv ger satsningen ingen påverkan.

Beslutsunderlag

Hyresavtal

Planritning

Protokoll extra lokalgruppsmöte

Förslag till beslut lokalgrupp

Nina Skyttberg
Arbetslivsnämndens 1:e vice ordförande

Marie Örjestål
marie.orjestal@harnosand.se

Extra Lokalgruppsmöte november 2021

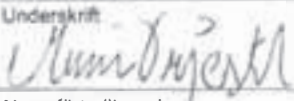

Datum Torsdag den 4 november 2021
Tid 09:40 – 10:26
Plats Via mail
Deltagare Lars Liljedahl, ordf
Marie Örjestål
Thomas Jensen
Ingrid Nilsson
Göran Albertsson
Mats Collin
Eric Liljeström

1. Dagordning

Endast ett brådskande ärende behandlas.

2. Beslutsärenden

- A. Palmen 6 - Tvätteri. Lokalgruppen föreslår Arbetslivsförvaltningen att föreslå Arbetslivsnämnden att föreslå Kommunstyrelsen besluta att uppdra till kommundirektören att teckna bilagt hyresavtal avseende lokaler för kommunalt tvätteri.

Sekreterare	Ordförande
Underskrift 	Underskrift
Namnförtydligande Marie Örjestål	Namnförtydligande Lars Liljedahl

Plan 1

SKALA A1: METER

SKISSFÖRSLAG	
NSI INVEST AB	
PALMÉN 6	
BPI	
BPI AB	
BPI AB, Box 100, SE-101 21 Stockholm	
Tel: +46 (0)8 441 1000	
E-post: bpi@bpi.se	
www.bpi.se	
© 2010 BPI AB	

HYRESKONTRAKT FÖR LOKAL

Sid 1 (4)

Nr: 001-001-2001

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

Hyresvärd	Namn: NSI Invest i Härnösand AB	Personnr/orgnr: 556980-9394				
Hyresgäst	Namn: Härnösands kommun	Personnr/orgnr: 212000-2403				
	Aviseringsadress: Rådhuset, 871 80 Härnösand					
Lokalens adress m.m	Kommun: Härnösand	Fastighetsbeteckning: Palmen 6				
	Gata: Industrigatan 12, 871 53 Härnösand	Trappor/hus: BV	Lokalens nr: 2001			
Lokalens användning	Lokalen med tillhörande utrymmen hyrs ut för att användas till Tvätteri					
	Användningsändamålet har närmare angetts i bifogad specifikation.			Bilaga:		
Lokalens skick	Lokalen hyrs ut i befintligt skick. En beskrivning av lokalens skick vid detta kontrakts tecknande samt uppgift om vem som på tillträdesdagen i förekommande fall ska ha ombesörjt och bekostat dels åtgärdandet av brister, dels överenskomna ändringar framgår av bifogad besiktnings- och åtgärdsprotokoll.			Bilaga:		
Lokalens storlek och omfattning	Areatyp	Plan	ca m ²	Areatyp	Plan	ca m ²
	Lokal	BV	473			
	Om i kontraktet angiven area avviker från faktisk area medför avviken inte rätt för hyresgästen till återbetalning eller sänkning av hyran respektive hyresvärdens rätt till högre hyra.					
	Omfattningen av den förhyrda lokalen framgår av bifogade ritning(ar).			Bilaga:	4	
	Tillfart för bil för i- och urlastning	Plats för skylt	Plats för skyltskåp/ automat	Parkeringsplats(er) för bil(ar)	Garageplats(er) för bil(ar)	
Hyrestid	Från och med den: 2022-01-01		Till och med den: 2031-12-31			
Uppsägningstid/ Förlängningstid	Uppsägning av detta kontrakt ska ske skriftligen minst 9 månader före den avtalade hyrestidens utgång. I annat fall är kontraktet för varje gång förlängt med 36 månader					
Hyra	Kronor	520.300:- per år exklusive nedan markerade tillägg				
Indexklausul	Ändring av ovan angiven hyra sker i enlighet med bifogad indexklausul.					Bilaga: 1
Fastighetsskatt	Fastighetsskatt ersätts i enlighet med bifogad fastighetsskatteklausul. Fastighetsskatt ingår i hyran.					Bilaga:
Tillhanda- hållande av och betalning för el, va, värme, varmvatten, kyla och ventilation	Hyresvärdens tillhandahåller/ombesörjer					
	El	va	Värme	varmvatten	Kyla	Ventilation
	Betaling:					
	El	Hyresgästen har eget abonnemang.		Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul.		Ingår i hyran. Bilaga:
	va	Hyresgästen har eget abonnemang.		Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul.		Ingår i hyran. Bilaga:
	Värme	Hyresgästen har eget abonnemang.		Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul.		Ingår i hyran. Bilaga:
	varmvatten	Hyresgästen har eget abonnemang.		Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul.		Ingår i hyran. Bilaga:
	Kyla	Hyresgästen har eget abonnemang.		Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul.		Ingår i hyran. Bilaga:
	Ventilation			Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul.		Ingår i hyran. Bilaga:
Mätare	Om hyresgästen ska ha eget abonnemang enligt ovan och mätare saknas utförs och bekostas installationen av erforderliga mätare av hyresvärdens hyresgästen					

HYRESKONTRAKT FÖR LOKAL

Sid 2 (4)

Nr: 001-001-2001

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

Avfalls- hantering	<p>I den omfattning hyresvärden är skyldig att dels tillhandahålla utrymme för lagring av avfall, dels ordna borttransport av avfall är hyresgästen skyldig att placera avfall i avsett kärl på avsedd plats liksom att utan kompensation medverka till den ytterligare källsortering som hyresvärden kan komma att besluta. Härutöver gäller följande:</p> <p>Hyresgästen ska svara för och bekosta borttransport av avfall som härrör från den verksamhet som hyresgästen bedriver i lokalen (dock åligger det hyresvärden att tillhandahålla avfallskärl och erforderligt avfallsutrymme). Hyresgästen förbinder sig att med renhållningsentreprenör teckna och vidmakthålla kontrakt om borttransport av avfall.</p> <p>Hyresvärden samordnar borttransport av avfall för flera hyresgästers verksamhet i fastigheten. Hyresgästen ska som tillägg till hyran till hyresvärden betala ersättning för hyresgästens andel av kostnaden för borttransporten. Lokalens andel av denna kostnad ska anses vara procent. Hyrestillägget uppgår vid detta kontrakts tecknande till kronor per år.</p> <p>Kostnaden för borttransport av avfall som härrör från den verksamhet som hyresgästen bedriver i lokalen ingår i hyran.</p> <p>Annan reglering enligt bilaga</p>			Bilaga:
Trappstädning	ingår i hyran	ombesörjs och bekostas av hyresgästen	annan reglering enligt bilaga	Bilaga:
Snöröjning och sandning	ingår i hyran	ombesörjs och bekostas av hyresgästen	annan reglering enligt bilaga	Bilaga:
Oförutsedda kostnader	<p>Skulle efter kontraktets tecknande oförutsedda kostnadsökningar uppkomma för fastigheten på grund av</p> <p>a) införande eller höjning av särskild för fastigheten utgående skatt, avgift eller påлага som riksdag, regering, kommun eller myndighet kan komma att besluta om, eller</p> <p>b) generella ombyggnadsåtgärder eller liknande på fastigheten som inte enbart avser lokalen och som hyresvärden är skyldig att utföra till följd av beslut av riksdag, regering, kommun eller myndighet</p> <p>ska hyresgästen med verkan från inträdd kostnadsökning betala ersättning till hyresvärden för den på lokalen belöpande andelen av den totala årliga kostnadsökningen för fastigheten.</p> <p>Lokalens andel ska anses vara 86,3 procent. Har andelen inte angetts utgörs denna av hyresgästens hyra (exkl eventuell moms) i förhållande till de i fastigheten vid tidpunkten för kostnadsökningen utgående lokalhyrorna (exkl eventuell moms). För lokal som inte är uthyrd görs därvid en uppskattning av marknadshyran för lokalen.</p> <p>Med skatt enligt a) ovan avses inte moms och fastighetsskatt. Den mån ersättning för denna betalas i enlighet med överenskommelse. Med oförutsedda kostnader menas sådana kostnader som vid kontraktets ingående inte beslutats av de under a) och b) angivna instanserna. Ersättningen betalas enligt nedanstående regler om hyrans betalning.</p>			
Mervärdesskatt (moms)				
Hyresgästens momsplikt	Hyresgästen ska bedriva momspliktig verksamhet i lokalen. Hyresgästen ska inte bedriva momspliktig verksamhet i lokalen.			
Hyresvärdens momsplikt	Fastighetsägaren/hyresvärden är skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen. Hyresgästen ska utöver hyran erlagga vid varje tillfälle gällande moms. Om fastighetsägaren/hyresvärden väljer att bli skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen ska hyresgästen utöver hyran erlagga vid varje tillfälle gällande moms.			
Hyrans betalning	Hyran betalas utan anfordran i förskott senast sista vardagen före varje kalendermånads början		PlusGiro nr:	BankGiro nr:
	kalenderkvartals början genom insättning på			631-4082
Ränta, betalningspåminnelse	Vid försenad hyresbetalning ska hyresgästen betala dels ränta enligt räntelagen, dels ersättning för skriftlig betalningspåminnelse enligt lagstiftningen om ersättning för inkassokostnader m.m.			
Miljöpåverkan	Hyresgästen ska före tillträdet inhämta erforderliga tillstånd för den verksamhet för vilken lokalen upplåts. Verksamheten ska bedrivas på ett sådant sätt att den uppfyller vid varje tidpunkt gällande miljölagstiftning och övriga föreskrifter för miljön. Hyresgästens ansvar för miljöpåverkan gäller även efter kontraktets upphörande och preskriberas inte enligt bestämmelserna i 12 kap. 61 § jordabalken.			
	För ytterligare bestämmelser avseende miljöfarlig verksamhet, se bifogad miljöklausul.			Bilaga:
	Parterna har träffat en överenskommelse om att minska fastighetens och lokalens miljöpåverkan, se grön bilaga.			Bilaga:
Byggvarudeklarationer	Om hyresgästen i enlighet med bestämmelser i detta kontrakt eller i annat fall utför underhålls-, förbättrings- eller ändringsarbeten avseende lokalen ska hyresgästen för hyresvärden i god tid före arbetets utförande förete byggvarudeklarationer — i den mån sådana finns utarbetade — för de produkter och material som ska tillföras lokalen.			
Revisionsbesiktningar	Om det vid en av myndighet påkallad revisionsbesiktning av installationer såsom el- eller sprinkleranordningar konstateras fel och brister i hyresgästen tillhörig installation, ska hyresgästen på egen bekostnad utföra begärda åtgärder inom den tid myndigheten har föreskrivit. Om hyresgästen inom nämnda tid inte har åtgärdat fel och brister har hyresvärden rätt att på hyresgästens bekostnad utföra sådana åtgärder som myndigheten har föreskrivit.			
Tillgänglighet till vissa utrymmen	Hyresgästen ansvarar för att tillträde till sådana utrymmen som hyresvärden eller någon som företräder hyresvärden eller som personal från energibolag, va-bolag, telekombolag eller motsvarande måste ha tillgång till för skötsel och drift av fastigheten inte hindras genom förhållanden i hyresgästens verksamhet.			
PBL-avgifter	Om hyresgästen utan erforderligt bygglov, annat lov eller tillstånd vidtar ändringar i lokalen och hyresvärden till följd av detta enligt reglerna i plan- och bygglagen (PBL) tvingas utge byggsanktionsavgift eller vite, ska hyresgästen till hyresvärden betala ersättning med motsvarande belopp.			

HYRESKONTRAKT FÖR LOKAL

Sid 3 (4)

Nr: 001-001-2001

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kruss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

Brandskydd	Parternas skyldigheter gentemot varandra i anledning av lagstiftningen om skydd mot olyckor regleras i bifogad brandskyddsklausul.		Bilaga: 2
Myndighetskrav m.m.	Hyresvärden ska på eget ansvar och egen bekostnad svara för de åtgärder som myndighet, domstol eller försäkringsbolag med stöd av nu gällande eller framtida lagstiftning eller avtal fr.o.m. tillträdesdagen kan komma att kräva för lokalens nyttjande för avsedd användning. Hyresgästen ska samråda med hyresvärden innan åtgärder vidtas.		
Inredning	Lokalen uthyrs utan särskild för verksamheten avsedd inredning	med särskild för verksamheten avsedd inredning enl bilaga	Bilaga:
Underhåll	Hyresvärden ska utföra och bekosta erforderligt underhåll av lokalen och av hyresvärden särskild för verksamheten tillhandahållen inredning	Hyresgästen svarar dock för enl bilaga	Bilaga:
	Hyresgästen ska utföra och bekosta erforderligt underhåll dels av ytskikt på golv, väggar och tak, dels av inredning som hyresvärden särskilt tillhandahåller för verksamheten.	Hyresgästens underhållsskyldighet omfattar däruöver enl bilaga	Bilaga:
	Annan fördelning av underhållsansvaret, se bilaga.		Bilaga: 3
	Om hyresgästen åsidosätter sin underhållsskyldighet enligt ovan och inte inom skälig tid vidtar rättelse efter skriftlig uppmaning har hyresvärden rätt att fullgöra skyldigheten på hyresgästens bekostnad.		
Skötsel, drift och ändringsarbeten	Om inte annat överenskommit ska hyresvärden i förekommande fall ombesörja skötsel, drift och underhåll av allmänna och gemensamma utrymmen.		
	Annan överenskommelse avseende allmänna och gemensamma utrymmen		Bilaga:
	Hyresgästen får inte utan hyresvärdens skriftliga godkännande, i lokalen eller annars inom fastigheten, utföra inrednings- och/eller installations- eller ändringsarbeten som direkt berör bärande byggnadsdelar eller för fastighetens funktion viktiga anläggningar eller installationer såsom el, va och ventilation.		
	Installationer såsom sprinklerhuvuden och anordningar för ventilation får inte av hyresgästen byggas in i inredning så att effekten av sådana anordningar försämras. Hyresgästen ska vid utförande av inredningsarbeten se till att funktionen hos radiatorer och andra uppvärmningsanordningar i allt väsentligt behålls.		
Ledningar för telefoni och data-kommunikation	Hyresvärden	Hyresgästen	
	bekostar erforderlig dragning av ledningar för telefoni och datakommunikation från den anslutningspunkt operatören anger till de ställen i lokalen som hyresgästen i samråd med hyresvärden väljer.		
	Annan fördelning av ansvaret för telefoni och datakommunikation, se bilaga.		Bilaga:
Skyltar, markiser m.m.	Hyresgästen har efter samråd med hyresvärden rätt att sätta upp för verksamheten sedvanlig skylt, under förutsättning att hyresvärden inte har befogad anledning att vägra samtycke och att hyresgästen har inhämtat erforderliga tillstånd av berörda myndigheter. Övriga anordningar såsom markiser och antenner får inte sättas upp utan hyresvärdens tillstånd. Vid avflyttning ska hyresgästen återställa husfasaden i godtagbart skick.		
	Vid mera omfattande fastighetsunderhåll såsom fasadrenovering ska hyresgästen på egen bekostnad och utan ersättning nedmontera och återuppmontera skyltar och andra anordningar som hyresgästen satt upp på byggnaden.		
	Hyresvärden förbinder sig att inte sätta upp automater och skyltskåp på ytterväggarna till den av hyresgästen förhyrda lokalen utan hyresgästens medgivande samt medger hyresgästen företrädesrätt att uppsätta automater och skyltskåp på ifrågavarande väggar.		
	Hyresgästen förbinder sig att följa bifogat skyltprogram.		Bilaga:
Försäkringar	Det åligger hyresvärden att teckna och vidmakthålla sedvanlig fastighetsförsäkring avseende den fastighet inom vilken den förhyrda lokalen är belägen. Hyresgästen är skyldig att teckna och vidmakthålla företagsförsäkring för den verksamhet som bedrivs i lokalen. Såväl hyresvärdens som hyresgästens försäkring ska omfatta skada orsakad av tredje man.		
Yttre åverkan	Hyresvärden	Hyresgästen	
	ska svara för skador på grund av åverkan på till lokalen tillhörande fönster, skyltfönster, skyltar samt entré- och andra dörrar eller portar som leder till eller från lokalen. I samtliga fall omfattar ansvaret även karmar, bågar och foder.		
Låsanordningar	Hyresvärden	Hyresgästen	
	ska utrusta lokalerna med sådana lås- och stöldskyddsanordningar som krävs för hyresgästens företagsförsäkring.		
Nedsättning av hyra			
Avtalat skick m.m	Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyran för tid då hyresvärden låter utföra arbete för att sätta lokalen i avtalat skick eller annat arbete som särskilt anges i detta kontrakt med tillhörande bilagor.		
Sedvanligt underhåll	Nedsättning av hyran för hinder eller men i nyttjanderätten till följd av att hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt utgår enligt hyreslagens regler.		
	Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyran för hinder eller men i nyttjanderätten till följd av att hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt. Det åligger dock hyresvärden att i god tid underrätta hyresgästen om arbetets art och omfattning samt när och under vilken tid arbetet ska utföras.		
	Parterna är överens om att rätten till nedsättning av hyran när hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt ska regleras enligt särskild bilaga.		
			Bilaga:

HYRESKONTRAKT FÖR LOKAL

Sid 4 (4)

Nr: 001-001-2001

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

Återställande vid avflyttning	Senast vid hyresförhållandets upphörande ska hyresgästen, om inte annan överenskommelse har träffats, ha bortfört sin egendom och återställt lokalen i godtagbart skick. Annan överenskommelse om bortförande och återställande enligt bilaga.		Bilaga:	
Force majeure	Parterna är eniga om att senast sista dagen av hyresförhållandet gemensamt genomföra besiktning av lokalen. Om till följd av hyresgästens åtgärder – vidtagna med eller utan hyresvärdens medgivande – lokalen vid avflyttning innehåller material, som inte särskilt överenskommit att hyresvärden svarar för, ska hyresgästen avlägsna materialet eller ersätta hyresvärden dennes kostnader för kvittblivning såsom förekommande avfallsskatt, transport och avgift för deponering eller motsvarande.			
Säkerhet	Hyresvärden fritar sig från skyldighet att fullgöra sin del av kontraktet och från skyldighet att betala skadestånd om hyresvärdens åtaganden inte alls eller endast till onormalt hög kostnad kan fullgöras på grund av krig eller upplopp, på grund av sådan arbetsinställelse, blockad, eldsvåda, explosion eller ingrepp av offentlig myndighet som hyresvärden inte råder över och inte heller kunnat förutse.			
Säkerhet	Hyresgästen ska till hyresvärden senast den _____ lämna säkerhet för sina förpliktelser enligt detta kontrakt genom borgen ställd av _____ bankgaranti intill ett belopp om _____ annan säkerhet i form av _____		Bilaga:	
Hantering av personuppgifter	Om avtalad säkerhet inte lämnats senast vid föreskriven tidpunkt är detta kontrakt förfallet, om hyresvärden före tillträdet så påfordrar. Information till hyresgäst om behandling av personuppgift, se bilag.		Bilaga:	
Särskilda bestämmelser	NSI Invest ansvarar för eventuell brand- och utrymningslarm om det krävs enligt den brandskyddsbeskrivning som ska upprättas.		Bilaga: 5 Bilaga: Bilaga: Bilaga: Bilaga: Bilaga: Bilaga:	
Underskrift	Detta kontrakt, som inte utan särskilt medgivande får inskrivas, har upprättats i två likalydande exemplar, av vilka parterna tagit var sitt. Tidigare kontrakt mellan parterna avseende denna lokal upphör att gälla fr.o.m. detta kontrakts ikraftträdande. Ort/datum: Hämösand 2021-10- Hyresvärdens namn: NSI Invest I Hämösand AB	Ort/datum: Hämösand 2021-10- Hyresgästens namn: Hämösands kommun		
Överlåtelse	Namnsteckning(firmatecknare/ombud): Namnförtydligande: Kristofer Johansson	Firmatecknare Ombud enligt fullmakt	Namnsteckning(firmatecknare/ombud): Namnförtydligande: Lars Liljedahl	Firmatecknare Ombud enligt fullmakt
Underskrift	Övanstående hyreskontrakt överläts fr.o.m. den _____ Frånträdande hyresgäst (namn):		Tillträdande hyresgäst (namn):	Personnr/orgnr
Hyresvärdens godkännande	Namnsteckning (frånträdande hyresgäst): Namnförtydligande (frånträdande hyresgäst):	Firmatecknare Ombud enligt fullmakt	Namnsteckning (tillträdande hyresgäst): Namnförtydligande (tillträdande hyresgäst):	Firmatecknare Ombud enligt fullmakt
Hyresvärdens godkännande	Hyresvärden godkänner överlåtelsen Ort/datum: Hyresvärdens namn:		Namnsteckning (firmatecknare/ombud): Namnförtydligande (hyresvärd/firmatecknare):	Firmatecknare Ombud enligt fullmakt

INDEXKLAUSUL FÖR LOKAL

Sid 1 (2)

Bilaga nr:

1

Avser Hyreskontrakt nr: 001-001-2001 Fastighetsbeteckning: Palmen 6

Hyresvärd Namn: NSI Invest i Härnösand AB Personnr/orgnr: 556980-9394

Hyresgäst Namn: Härnösands kommun Personnr/orgnr: 212000-2403

Klausul Av det i kontraktet angivna hyresbeloppet - kronor 520.300:- ska 100 %
eller kronor utgöra bashyra. Under hyrestiden ska med hänsyn till förändringarna i konsumentprisindex (totalindex med 1980 som basår) tillägg till hyresbeloppet utgå med en viss procent av bashyran enligt nedanstående grunder.

- För hyresavtal som börjar löpa någon gång under tiden 1/1 - 30/6 anses bashyran anpassad till indextalet för oktober månad året innan.
- För hyresavtalet som börjar löpa någon gång under tiden 1/7 - 31/12 anses bashyran i stället anpassad till indextalet för oktober månad under samma tid.
- Indextalet för den oktobermånad till vilken bashyran enligt ovan anses anpassad utgör bastalet såvida inte annat avtalats enligt följande genom angivande av år. Annat överenskommet bastalet, nämligen indextalet för oktober månad år 2020.

Skulle indextalet någon påföljande oktobermånad ha stigit i förhållande till bastalet, ska tillägg utgå med det procenttal varmed indextalet ändrats i förhållande till bastalet. I förutsättningen ska tillägg utgå i förhållande till indexändringarna, varvid hyresförändringen beräknas på basis av den procentuella förändringen mellan bastalet och indextalet för respektive oktobermånad.

Utgående hyra ska dock aldrig sättas lägre än det i kontraktet angivna hyresbeloppet.

Hyresändringen sker alltid fr o m den 1 januari efter det att oktoberindex föranlett omräkning.

På sidan 2 intagna anvisningar gäller för avtalet.

Underskrift Ort/datum: Härnösand 2021-10- Ort/datum: Härnösand 2021-10-
Hyresvärd: NSI Invest I Härnösand AB Hyresgäst: Härnösands kommun

Namnteckning(firmatecknare/ombud):

 Firmatecknare
Ombud enligt
fullmakt

Namnteckning(firmatecknare/ombud):

 Firmatecknare
Ombud enligt
fullmaktNamnförtydligande:
Kristofer JohanssonNamnförtydligande:
Lars Liljedahl

Hyresvärdens egna noteringar om bastalet:

Anvisningar till Indexklausul för lokal

Bashyra

Om hela eller viss andel av det i avtalet angivna hyresbeloppet ska utgöra bashyra är en förhandlingsfråga och kan bero på hyresvillkoren i övrigt (såsom exempelvis hyrans i kr/m² och år samt vilka övriga förpliktelser som åvilar hyresgästen mm).

Bastalet

Indextalet för den oktobermånad till vilken bashyran anses anpassad utgör bastalet såvida inte annat anges genom angivande av år (se bestämmelserna på sidan 1).

Jämförelse mellan indextalen sker så snart årets oktoberindex blir känt. De senaste åren har oktoberindex blivit känt i mitten av november.

Beräkning av tillägget

- 1) Beräkna skillnaden mellan aktuellt oktoberindex och bastalet.
- 2) Om skillnaden är positiv, divideras den framräknade skillnaden med bastalet.
- 3) Tilläggets storlek beräknas genom att denna kvot multipliceras med bashyran.

Exempel

Beräkning av hyrestillägg för år 2002

Bashyran antas vara 100 000 kr/år och anpassad till konsumentprisindex (KPI) för oktober 1999, som är 259,7 (bastalet). Oktoberindex för år 2001 är 269,1.

1. Beräkna skillnaden mellan indextalet 269,1 och 259,7. Skillnaden är positiv och uppgår 9,4.
2. Dividera 9,4 med 259,7 och multiplicera kvoten (utan avrundning) med bashyran 100 000 kr. Resultatet blir 3 619,56 kr och utgör hyrestillägget för år 2002 enligt klausulen.

Alternativ A: Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än året innan t ex 262,0 (oktoberindex år 2000 var 262,6).

Skillnaden mellan antagna 262,0 och bastalet 259,7 hade fortfarande blivit positiv och uppgått till 2,3. Kvoten mellan 2,3 och bastalet 259,7, multiplicerad med bashyran 100 000 kr hade resulterat i ett hyrestillägg på 885,63 kr. Den sammalagda hyran hade dock blivit lägre än för år 2001.

Alternativ B: Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än bastalet 259,7 t ex 259,5.

Skillnaden mellan 259,5 och bastalet 259,7 hade då varit negativ. Inget hyrestillägg skulle då utgå. Det i avtalet angivna hyresbeloppet skulle gälla.

**BRANDSKYDDSKLAUSUL
FÖR LOKALHYRESAVTAL**

Sid 1 (1)

Bilaga nr:

2

Avser Hyreskontrakt nr: 001-001-2001 Fastighetsbeteckning: Palmen 6

Hyresvärd Namn: NSI Invest i Härnösand AB Personnr/orgnr: 556980-9394

Hyresgäst Namn: Härnösands kommun Personnr/orgnr: 212000-2403

Klausul Om denna klausul strider mot bestämmelse i huvudavtalet, gäller i första hand denna klausul.

Enligt lagen om skydd mot olyckor ska fastighetsägare eller nyttjanderättshavare i skäligen omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka. Samma lag föreskriver att ägare och nyttjanderättshavare i övrigt ska vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

Hyresvärden ansvarar för att lokalen vid tillträdet uppfyller kraven på brandskydd som krävs för det avtalade användningsändamålet med förhyrningen.

Parterna har kommit överens om fördelningen av ansvaret för brandskydd inför tillträdet. Parternas ansvar för att ordna brandskydd inför tillträdet regleras i bilaga.

Bilaga:

Hyresgästen ansvarar för underhåll och utbyte av sådant brandskydd i lokalen som är synligt och åtkomligt för denne, såsom exempelvis nödutgångsskyltar och andra brandskyddsanordningar som enbart betjänar lokalen och som inte är styrda av byggnadens centrala system. Hyresgästen svarar också för sådana brandskyddsanordningar som hyresgästen har tillfört lokalen.

Hyresgästen ansvarar för och bekostar därutöver sådant brandskydd som efter tillträdet kan komma att krävas för lokalens nyttjande för avsedd användning.

Hyresgästen ska utan dröjsmål anmäla brister som denne upptäcker eller borde upptäcka, i det brandskydd som hyresvärden tillhandahåller och svarar för.

Systematiskt brandskyddsarbete

Parterna åtar sig att bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete i enlighet med de allmänna råd som behörig myndighet meddelat. Vardera part är dessutom skyldig att en gång om året bereda den andre parten tillfälle att få ta del av dokumentation och uppföljning av partens systematiska brandskyddsarbete.

Hyresgästen förbinder sig att se till

att räddnings- och utrymningsvägar alltid hålls öppna och inte vare sig helt eller delvis blockeras

att funktionen av sprinkler- och andra brandskyddsanordningar aldrig försämras genom t.ex. förbyggnad eller uppställning av föremål,

att branddörrar hålls stängda och brandceller är intakta

att plomberingar av handtag aldrig bryts annat än i händelse av brand eller brandövning.

Underskrift Ort/datum: Härnösand 2021-10- Ort/datum: Härnösand 2021-10-

Hyresvärdens namn: NSI Invest I Härnösand AB Hyresgästens namn: Härnösands kommun

Namnteckning (firmatecknare/ombud):

Firmatecknare
Ombud enligt
fullmakt

Namnteckning (firmatecknare/ombud):

Firmatecknare
Ombud enligt
fullmakt

Namnförtydligande:
Kristofer Johansson

Namnförtydligande:
Lars Liljedahl

**GRÄNSDRAGNINGSLISTA
FÖR LOKAL
FÖRDELNING AV UNDERHÅLLS- OCH
UTBYTESANSVAR**

Sid 1 (4)

Bilaga nr: 3

Avser	Hyreskontrakt nr: 001-001-2001	Fastighetsbeteckning: Palmen 6	
Hyresvärd	Namn: NSI Invest i Härnösand AB		Personnr/Orgnr: 556980-9394
Hyresgäst	Namn: Härnösands kommun		Personnr/Orgnr: 212000-2403

Framgår det inte av gränsdragningslistan eller annan överenskommelse vem som har underhålls- eller utbytesansvar gäller följande.

1. Fastighetsägaren/hyresvärden ansvarar för allt som enligt jordabalkens bestämmelser kan hänföras till fastighets- eller byggnadstillbehör.
2. Hyresgästen ansvarar för all lös egendom. Hyresgästen ansvarar också för allt som denne anskaffar för sin verksamhet eller bygger in i lokalerna under pågående kontraktstid, även om egendomen är att betrakta som fastighets- eller byggnadstillbehör.

**Hur gräns-
dragningslistan
ska fyllas i**

1. Gränsdragningslistan rör bara objekt som ingår i upplåtelsen enligt hyresavtalet.
2. Markera underhålls- och utbytesansvar med X vid varje punkt nedan. Var noggrann med att gå igenom hela gränsdragningslistan. Markera även om utrustning saknas, genom anteckning eller strykning av punkten. Detta är viktigt för att undvika framtida tvister mellan parterna.
3. Parterna kan, till ledning för ett ställningstagande när en viss utrustning bör bytas, göra en anmärkning om den förväntade återstående användningstiden med hänsyn till t.ex. teknisk eller ekonomisk livslängd.
4. Om ett särskilt underhållsansvar krävs för viss utrustning, exempelvis att serviceavtal ska tecknas, bör en anmärkning göras om detta.
5. Om en part har underhållsansvar men kostnaden ska bäras av den andra parten, bör en anmärkning göras om detta.

Definitioner

1. Underhåll

Åtgärder vilka syftar till att löpande upprätthålla funktionen hos ett objekt så att objektet uppnår normal livslängd. Den funktion som ska upprätthållas är den för objektet avsedda med hänsyn till objektets skick vid hyresförhållandets början, objektets ålder och prestanda. Åtagandet omfattar planerad skötsel av objektet såväl som reparation och byte av engångsartiklar och förslitningsdetaljer. Åtgärder ska utföras fackmässigt.

2. Utbyte

Med utbyte avses att byta ut ett nedan markerat objekt i sin helhet. Utbyte ska ske när livslängden uppnåtts, när underhåll inte längre kan utföras eller inte längre kan utföras till en skälig kostnad.

ALLMÄNT

		Underhållsansvar		Utbytesansvar		Anmärkning
		Hv	Hg	Hv	Hg	
Lokalen, utvändigt	Entré- och andra dörrar som leder till eller från lokalen					
	Dörröppnare och dörrstängare					
	Skyltar, skyltskåp					
	Fönster och karmar					
	Markiser					
	Lastintag/-kaj					
	Belysningsarmaturer					
	Skyltbelysning					
Lokalen, invändigt	Ytskikt väggar					
	Ytskikt tak					
	Ytskikt golv					
	Innerdörr, inklusive beslag, dörrstängare					
	Dörröppnare och dörrstängare					

**GRÄNSDRAGNINGSLISTA
FÖR LOKAL
FÖRDELNING AV UNDERHÅLLS- OCH
UTBYTESANSVAR**

Sid 2 (4)

Bilaga nr: 3

**ALLMÄNT
forts.**

Underhållsansvar Utbytesansvar
Hv Hg Hv Hg Anmärkning

**Lokalen,
invändigt
forts.**

Fönster och karmar
Glaspartier i lokalen
Skyltar
Rulljalousier
Fast belysning
Särskilt anpassad belysning för verksamheten

Våtrum

Sanitetsporcelain
Duschar
Ytskikt golv
Ytskikt väggar
Ytskikt tak

Toalett

Sanitetsporcelain
Ytskikt golv
Ytskikt väggar
Ytskikt tak

Pentry

Maskiner i kök och pentry

**Inredning
som
hyresvärden
särskilt
tillhand-
håller för
verksam-
heten**

INSTALLATIONER

Värme

Luftvärme
Värmecentraler
Värmeväxlare
Värmeåtervinningssystem
Övriga värmeanläggningar
Mätare

**GRÄNSDRAGNINGSLISTA
FÖR LOKAL
FÖRDELNING AV UNDERHÅLLS- OCH
UTBYTESANSVAR**

Sid 3 (4)

Bilaga nr: 3

**INSTALLATIONER
forts.**

Underhållsansvar Utbytesansvar
Hv Hg Hv Hg Anmärkning

Värme forts.

**Vatten,
avlopp** Varmvattenberedare
 Utslagsbackar
 Mätare
 Golvbrunnar

EI Elmätare
 Elcentraler
 Eluttag och dosor

**Kyla och
ventilation** Särskilt kylaggregat
 Till- och frånluftsdon
 Kylaggregat till data- och/eller serverrum
 Kylaggregat till förvarings- och avfallsrum
 Andra fläktanordningar
 Mätare

**Lås och
säkerhet,
i lokalen** Lås
 Larm
 Monitorer och detektorer
 Övervakningskameror

**Lås och
säkerhet,
skalskydd** Dörrlås till entréer och andra dörrar
 som leder till eller från lokalen
 Övervakningskameror
 Monitorer och detektorer

**Hissar och
rulltrappor** Personhissar
 Gods-/varuhissar
 Rulltrappor

**GRÄNSDRAGNINGSLISTA
FÖR LOKAL
FÖRDELNING AV UNDERHÅLLS- OCH
UTBYTESANSVAR**

Sid 4 (4)

Bilaga nr: 3

**INSTALLATIONER
forts.**

Underhållsansvar Utbytesansvar
Hv Hg Hv Hg Anmärkning

**Hissar och
rulltrappor
forts.** Andra flyttanordningar

**Tele- och
datakom-
munikation** Ledning för telefoni
Ledning för data
Ledning för bredband
Ledning för kabeltv
Anordningar för trådlöst tv

**Särskilda
underhållsavtal**

Underhållsavtal med extern leverantör fordras för följande utrustning/installation: Avtal tecknas av
Hv Hg Anmärkning

Rulltrappor

Personhiss

Varuhiss

Kylaggregat

Fjärrkyla

Ventilation

Underskrift

Ort/datum:
Härnösand 2021-10-

Hyresvärdens namn:
NSI Invest I Härnösand AB

Ort/datum:
Härnösand 2021-10-

Hyresgästens namn:
Härnösands kommun

Namn-teckning(firmatecknare/ombud):

Firmatecknare
Ombud enligt
fullmakt

Namn-teckning(firmatecknare/ombud):

Firmatecknare
Ombud enligt
fullmakt

Namn-förtydligande:
Kristofer Johansson

Namn-förtydligande:
Lars Liljedahl

Datum
2021-11-17Dnr
KS 2021-000204**KOMMUNSTYRELSEN**Sofie Wallblom, 070-301 51 81
Sofie.wallblom@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Hyresavtal - Nytt Serviceboende enligt LSS inom fastigheten Kapellsberg 1:4**Förslag till beslut**

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna hyresavtal för nytt LSS-boende inom fastigheten Kapellsberg 1:4, samt

att uppdra till kommundirektören att teckna bilagt hyresavtal.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har aviserat behov för en utökning av boendeplatser inom LSS. Det har utretts en möjlighet att etablera ett serviceboende i Härnösandshus lokaler i fastigheten Kapellsberg 1:4, som nyligen inhyste den före detta dagliga verksamheten Ringen.

Serviceboendet är tänkt att inhysa platser för totalt tio brukare fördelat på fem stycken inom ovan nämnda lokal på ca 285 kvm, samt cirka fem stycken satelitlägenheter i markplan i närområdet.

Fastighetsägaren har offererat en årshyra på 486 000 beräknat på en 15-årig avtalslängd. Därutöver tillkommer hyran för de fem externa lägenheterna.

De fem externa lägenheterna tillsammans har en uppskattad årshyra av cirka 360 000 kr (beräknad på en månadshyra av 6 000 kr) det innebär att den totala årshyran blir cirka 835 000 kr. Och pris per vård dygn blir då cirka 230 kr, vilket får anses vara konkurrenskraftigt. För de externa lägenheterna tecknas separata lägenhetshyresavtal.

Det är framtaget en planlösning som verksamheten har godkänt. Nästa steg är att fastighetsägaren utför en upphandling av entreprenör för ombyggnaden. Lokalen beräknas vara klar för inflyttning september-oktober 2022.

Offrerad hyra kan komma att förändras något beroende på upphandlingen.

Socialt perspektiv

Ur ett socialt perspektiv får brukarna egna entréer med god tillgänglighet på första våningen med egna uteplatser.

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan ut ett ekologiskt perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ur ett ekonomiskt perspektiv blir det ett boende med konkurrenskraftigt pris 230 kronor per vård dygn, med Härnösandshus AB som hyresvärd.

Ur ett juridiskt perspektiv styrs boendet av LSS och LSO.

Beslutsunderlag

Socialhämndens beslut 2021-04-22 § 47.

Beslut från lokalgrupp 2021-04-20 §3A

Eric Liljeström
Enhetschef lokalförsörjningen

Marie Örjestål
Intendent

Bilagor

Utkast till hyresavtal nummer: 361-04-01-1301

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

1. Hyresvärd	Namn: AB Härnösandshus		Personnr/orgnr: 556160-8430	
2. Hyresgäst	Namn: Härnösands kommun, socialförvaltningen		Personnr/orgnr: 212000-2403	
	Aviseringsadress: Fakturaenheten, 871 80 Härnösand			
3. Lokalens adress m.m	Kommun: Härnösand	Fastighetsbeteckning: Kapellsberg 1:4		
	Gata: Flöjtgatan 54-60	Trappor/hus:	Lokalens nr:	
4. Lokalens användning	Lokalen med tillhörande utrymmen hyrs ut för att användas till Gruppboende			
	☐ Användningsändamålet har närmare angetts i bifogad specifikation.			Bilaga:
5. Hyrestid	Från och med den: 2022-09-01	Till och med den: 2037-08-31		
6. Uppsägningstid/ Förlängningstid	Uppsägning av detta kontrakt ska ske skriftligen minst <u>9</u> månader före den avtalade hyrestidens utgång. I annat fall är kontraktet för varje gång förlängt med ☒ <u>3</u> år ☐ månader			
7. Lokalens skick	Lokalen hyrs ut i befintligt skick.			
	☐ En beskrivning av lokalens skick vid detta kontrakts tecknande samt uppgift om vem som på tillträdesdagen i förekommande fall ska ha ombesörjt och bekräftat dels åtgärdandet av brister, dels överenskomna ändringar framgår av bifogad besiktnings- och åtgärdsprotokoll			Bilaga:
8. Lokalens storlek och omfattning	Areatyp	Plan	Area m ²	
	Gruppboende	1	285	
	Förråd		22	
	Om i kontraktet angiven area avviker från faktisk area medför avvikelser inte rätt för hyresgästen till återbetalning eller sänkning av hyran respektive hyresvärden rätt till högre hyra.			
	☒ Omfattningen av den förhyrda lokalen framgår av bifogade ritning(ar).			Bilaga: 1
	☐ Tillfart för bil för i- och urlastning	☐ Plats för skylt	☐ Plats för skyltskåp/automat	☐ Parkeringsplats(er) för _____ bil(ar)
			☐ Garageplats(er) för _____ bil(ar)	☐
9. Inredning	Lokalen uthyrs			
	☒ utan särskild för verksamheten avsedd inredning ☐ med särskild för verksamheten avsedd inredning enl bilaga			Bilaga:
10. Underhåll	☐ Hyresvärden ska utföra och bekosta erforderligt underhåll av lokalen och inredning som hyresvärden eventuellt särskilt tillhandahåller för verksamheten.			
	☐ Hyresgästen ska utföra och bekosta erforderligt underhåll dels av ytskikt på golv, väggar och tak, dels av inredning som hyresvärden eventuellt särskilt tillhandahåller för verksamheten.			
	☒ Annan fördelning av underhållsansvaret, se bilaga.			Bilaga: 2
	Om hyresgästen åsidosätter sin underhållsskyldighet enligt ovan och inte inom skälig tid vidtar rättelse efter skriftlig uppmaning har hyresvärden rätt att fullgöra skyldigheten på hyresgästens bekostnad.			
	Om inte annat överenskommit mellan parterna ansvarar hyresvärden för underhåll av allmänna och gemensamma utrymmen.			
Allmänna och gemensamma utrymmen	☐ Annan överenskommelse enligt bilaga			Bilaga:
11. Ledningar för telefoni och data-kommunikation	☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen			
	bekostar erforderlig dragning av ledningar för telefoni och datakommunikation från den anslutningspunkt operatören anger till de ställen i lokalen som hyresgästen i samråd med hyresvärden väljer.			
	☐ Annan fördelning av ansvaret för telefoni och datakommunikation, se bilaga.			Bilaga:

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

<p>12. Skyltar, markiser m.m.</p>	<p>Hyresgästen har efter samråd med hyresvärden rätt att sätta upp för verksamheten sedvanlig skylt, under förutsättning att hyresvärden inte har befogad anledning att vägra samtycke och att hyresgästen har inhämtat erforderliga tillstånd av berörda myndigheter. Övriga anordningar såsom markiser och antenner får inte sättas upp utan hyresvärdens tillstånd. Vid avflyttning ska hyresgästen återställa husfasaden i godtagbart skick.</p> <p>Vid mera omfattande fastighetsunderhåll såsom fasadrenovering ska hyresgästen på egen bekostnad och utan ersättning nedmontera och åter uppmontera skyltar och andra anordningar som hyresgästen satt upp på byggnaden.</p> <p>Hyresvärden förbinder sig att inte sätta upp automater och skyltskåp på ytterväggarna till den av hyresgästen förhyrda lokalen utan hyresgästens medgivande samt medger hyresgästen företrädesrätt att uppsätta automater och skyltskåp på ifrågakommande väggar.</p> <p>☐ Hyresgästen förbinder sig att följa bifogat skyltprogram.</p>	<p>Bilaga:</p>
<p>13. Hyra</p>	<p>Kronor 486 000 per år exklusive nedan markerade tillägg</p>	
<p>14. Index</p>	<p>☒ Ändring av ovan angiven hyra sker i enlighet med bifogad indexklausul.</p>	<p>Bilaga: 3</p>
<p>15. Fastighetsskatt</p>	<p>☐ Fastighetsskatt ersätts i enlighet med bifogad fastighetsskatteklausul. ☒ Fastighetsskatt ingår i hyran.</p>	<p>Bilaga:</p>
<p>16. Driftskostnader</p>	<p>Hyresvärden tillhandahåller/ombesörjer</p> <p>☒ El ☒ VA ☒ Värme ☒ Varmvatten ☐ Kyla ☒ Ventilation</p> <p>Betalning:</p> <p>El ☒ Hyresgästen har eget abonnemang. ☐ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☐ Ingår i hyran.</p> <p>VA ☐ Hyresgästen har eget abonnemang. ☐ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☒ Ingår i hyran.</p> <p>Värme ☐ Hyresgästen har eget abonnemang. ☐ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☒ Ingår i hyran.</p> <p>Varmvatten ☐ Hyresgästen har eget abonnemang. ☐ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☒ Ingår i hyran.</p> <p>Kyla ☐ Hyresgästen har eget abonnemang. ☐ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☐ Ingår i hyran.</p> <p>Ventilation ☐ Hyresgästen betalar i enlighet med bifogad driftskostnadsklausul. ☒ Ingår i hyran.</p>	<p>Bilaga: Bilaga: Bilaga: Bilaga: Bilaga: Bilaga:</p>
<p>17. Mätare</p>	<p>Om hyresgästen ska ha eget abonnemang enligt ovan och mätare saknas utförs och bekostas installationen av erforderliga mätare av ☐ hyresvärden ☒ hyresgästen</p>	
<p>18. Avfalls- hantering</p>	<p>I den omfattning hyresvärden är skyldig att dels tillhandahålla utrymme för lagring av avfall, dels ordna borttransport av avfall är hyresgästen skyldig att placera avfall i avsett kärl på avsett plats liksom att utan kompensation medverka till den ytterligare källsortering som hyresvärden kan komma att besluta. Härutöver gäller följande:</p> <p>☐ Hyresgästen ska svara för och bekosta borttransport av avfall som härrör från den verksamhet som hyresgästen bedriver i lokalen (dock åligger det hyresvärden att tillhandahålla avfallsskär och erforderligt avfallsutrymme). Hyresgästen förbinder sig att med renhållningsentreprenör teckna och vidmakthålla kontrakt om borttransport av avfall.</p> <p>☐ Hyresvärden samordnar borttransport av avfall för flera hyresgästers verksamhet i fastigheten. Hyresgästen ska som tillägg till hyran till hyresvärden betala ersättning för hyresgästens andel av kostnaden för borttransporten. Lokalens andel av denna kostnad ska anses vara _____ procent. Hyrestillägget uppgår vid detta kontraktstecknande till _____ kronor per år.</p> <p>☐ Kostnaden för borttransport av avfall som härrör från den verksamhet som hyresgästen bedriver i lokalen ingår i hyran.</p> <p>☒ Särskild reglering enligt bilaga</p>	<p>Bilaga: 4</p>
<p>19. Snöröjning och sandning</p>	<p>☒ ingår i hyran ☐ ombesörjs och bekostas av hyresgästen ☐ annan reglering enligt bilaga</p>	<p>Bilaga:</p>
<p>20. Oförutsedda kostnader</p>	<p>Skulle efter kontraktets tecknande oförutsedda kostnadsökningar uppkomma för fastigheten på grund av</p> <p>a) införande eller höjning av särskild för fastigheten utgående skatt, avgift eller pålaga som riksdag, regering, kommun eller myndighet kan komma att besluta om, eller</p> <p>b) generella ombyggnadsåtgärder eller liknande på fastigheten som inte enbart avser lokalen och som hyresvärden är skyldig att utföra till följd av beslut av riksdag, regering, kommun eller myndighet</p> <p>ska hyresgästen med verkan från inträdd kostnadsökning betala ersättning till hyresvärden för den på lokalen belöpande andelen av den totala årliga kostnadsökningen för fastigheten.</p> <p>Lokalens andel ska under hyrestiden anses vara _____ procent.</p> <p>Har andelen inte angetts utgörs denna av hyresgästens hyra (exkl. eventuell moms) i förhållande till de i fastigheten vid tidpunkten för kostnadsökningen utgående hyror (exkl. eventuell moms) för lokaler och bostadslägenheter. För lokaler och bostadslägenheter som inte är uthyrda görs därvid en uppskattning av marknadshyran respektive bruksvärdeshyran.</p> <p>Med skatt enligt a) ovan avses inte moms och fastighetsskatt i den mån ersättning för dessa ska erläggas. Med oförutsedda kostnader menas sådana kostnader som vid kontraktets ingående inte beslutats av de under a) och b) angivna instanserna. Ersättningen betalas enligt nedanstående regler om hyrans betalning.</p>	

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

<p>21. Mervärdesskatt (moms)</p> <p>Hyresgästens momsplikt</p> <p>☒ Hyresgästen ska bedriva momspliktig verksamhet i lokalen. ☐ Hyresgästen ska inte bedriva momspliktig verksamhet i lokalen.</p> <p>Hyresvärdens momsplikt</p> <p>☒ Fastighetsägaren/hyresvärden är skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen. Hyresgästen ska utöver hyran erlagga vid varje tillfälle gällande moms. ☐ Om fastighetsägaren/hyresvärden väljer att bli skattskyldig till moms för uthyrning av lokalen ska hyresgästen utöver hyran erlagga vid varje tillfälle gällande moms.</p> <p>Momsen, som ska betalas samtidigt med hyran, beräknas på angivet hyresbelopp jämte, enligt vid varje tidpunkt gällande regler för moms på hyran, på i förekommande fall enligt hyreskontraktet utgående tillägg och andra ersättningar.</p> <p>Om hyresvärden till följd av hyresgästens självständiga agerande – såsom exempelvis upplåtelse av lokal helt eller delvis i andra hand (även upplåtelse till eget bolag), eller överlåtelse – blir jämkningskyldig för moms enligt bestämmelserna i mervärdesskattelagen, ska hyresgästen fullt ut ersätta hyresvärden för dennes förlorade avdragsrätt. Hyresgästen ska vidare utge ersättning för den kostnadsökning som följer av hyresvärdens förlorade avdragsrätt för ingående moms på driftkostnader som uppstår genom hyresgästens agerande.</p>			
<p>22. Hyrans betalning</p> <p>☐ kalendermånads början ☒ kalenderkvartals början genom insättning på</p>	<p>Plus konto nr:</p>	<p>BankGiro nr:</p>	<p>415-0314</p>
<p>23. Ränta, betalningspåminnelse</p>	<p>Vid försenad hyresbetalning ska hyresgästen betala dels ränta enligt räntelag och ersättning för driftkostnader m.m. skriftlig betalningspåminnelse enligt lagstiftningen om ersättning för inkassokostnader m.m.</p>		
<p>24. Nedsättning av hyra</p> <p>Avtalat skick m.m</p> <p>Sedvanligt underhåll</p>	<p>Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyran för tid då hyresvärden låter utföra arbete för att sätta lokalen i avtalat skick eller annat arbete som särskilt anges i detta kontrakt med tillhörande bilaga.</p> <p>☐ Nedsättning av hyran för hinder eller men i nyttjanderätten till följd av att hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt utgår enligt hyreslagen i gällande lydelse.</p> <p>☒ Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyran för hinder eller men i nyttjanderätten till följd av att hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt. Det åligger dock hyresvärden att i god tid underrätta hyresgästen om arbetets art och omfattning samt när och under vilken tid arbetet ska utföras.</p> <p>☐ Parterna är överens om att rätta till nedsättning av hyran när hyresvärden låter utföra sedvanligt underhåll av lokalen eller fastigheten i övrigt skiljer ut särskild bilaga.</p>		
<p>25. Miljöpåverkan</p>	<p>Hyresgästen ska före tillträdet inhämta erforderliga tillstånd för den verksamhet för vilken lokalen upplåts. Verksamheten ska bedrivas på ett sådant sätt att den uppfyller vid varje tidpunkt gällande miljölagstiftning och övriga föreskrifter för miljön. Hyresgästens ansvar för miljöpåverkan gäller även efter kontraktets upphörande och preskriberas inte enligt bestämmelserna i 12 kap. 61 § Jordabalken.</p> <p>☐ För ytterligare bestämmelser avseende miljöfarlig verksamhet, se bifogad miljöklausul.</p> <p>☐ Parterna har träffat en överenskommelse om att minska fastighetens och lokalens miljöpåverkan, se grön bilaga.</p>		
<p>26. Revisionsbesiktningar</p>	<p>Om det vid en av myndighet påkallad revisionsbesiktning av installationer såsom el- eller sprinkleranordningar konstateras fel och brister i hyresgästen tillhörig installation, ska hyresgästen på egen bekostnad utföra begärda åtgärder inom den tid myndigheten har föreskrivit. Om hyresgästen inom nämnda tid inte har åtgärdat fel och brister har hyresvärden rätt att på hyresgästens bekostnad utföra sådana åtgärder som myndigheten har föreskrivit.</p>		
<p>27. Tillgänglighet till vissa utrymmen</p>	<p>Hyresgästen ansvarar för att tillträde till sådana utrymmen som hyresvärden eller någon som företräder hyresvärden eller som personal från energibolag, va-bolag, telekombolag eller motsvarande måste ha tillgång till för skötsel och drift av fastigheten inte hindras genom förhållanden i hyresgästens verksamhet.</p>		
<p>28. PBL-avgifter</p>	<p>Om hyresgästen utan erforderligt bygglov, annat lov eller tillstånd vidtar ändringar avseende lokalen och hyresvärden till följd av detta enligt reglerna i plan- och bygglagen (PBL) tvingas utge byggsanktionsavgift eller vite, ska hyresgästen till hyresvärden betala ersättning med motsvarande belopp.</p>		
<p>29. Brandskydd</p>	<p>☒ Parternas skyldigheter gentemot varandra avseende brandskydd regleras i bifogad brandskyddsklausul.</p>		
<p>30. Myndighetskrav m.m.</p>	<p>☐ Hyresvärden ska på eget ansvar och egen bekostnad svara för de åtgärder som myndighet, domstol eller försäkringsbolag med stöd av nu gällande eller framtida lagstiftning eller avtal fr.o.m. tillträdesdagen kan komma att kräva för lokalens nyttjande eller stöd den verksamhet som andra hyresgäster i byggnaden bedriver och är skyldig att i skäligen omfattning ersätta hyresvärden om krav på nedsättning av hyra riktas mot denne med anledning av hinder eller men i annans nyttjanderätt.</p> <p>☒ Hyresgästen ska samråda med hyresvärden innan åtgärder vidtas.</p>		
<p>31. Ombyggnads- och ändringsarbete</p> <p>Byggarvuklaring</p>	<p>Hyresgästen får inte utan skriftligt tillstånd från hyresvärden utföra ombyggnads- eller ändringsarbeten inom lokalen eller fastigheten i övrigt.</p> <p>Om inte annat framgår av hyresvärdens skriftliga tillstånd ska hyresgästen ansvara för allt som denne anskaffar för sin verksamhet eller bygger in i lokalerna, även om egendomen är att betrakta som fastighets- eller byggnadstillbehör.</p> <p>Hyresgästen ska bereda hyresvärden insyn i ombyggnadsprojektet, bjuda in hyresvärden till byggmöten och när hyresvärden begär det, ge hyresvärden tillträde till lokalen under ombyggnadstiden. Hyresgästen svarar för att hyresgästens arbeten i lokalen inte skadar byggnaden eller stöd den verksamhet som andra hyresgäster i byggnaden bedriver och är skyldig att i skäligen omfattning ersätta hyresvärden om krav på nedsättning av hyra riktas mot denne med anledning av hinder eller men i annans nyttjanderätt.</p> <p>Om parterna kommer överens om och genomför en ombyggnation eller omdisponering av lokalen ska nya ritningar upprättas. Kostnaden för upprättandet av dessa ska bäras av den part som påkallat förändringen.</p> <p>☐ Annan överenskommelse enligt bilaga.</p> <p>Om hyresgästen utför arbeten avseende lokalen ska hyresgästen för hyresvärden i god tid före arbetets utförande förete byggarvudeklarationer – i den mån sådana finns utarbetade – för de produkter och material som ska tillföras lokalen.</p>		

Undertecknande parter har denna dag träffat följande hyresavtal.

Kryss i ruta innebär att den därefter följande texten gäller

<p>32. Säkerhet</p>	<p>Hyresgästen ska till hyresvärden senast den _____ lämna säkerhet för sina förpliktelser enligt detta kontrakt genom</p> <p>☐ borgen ställd av _____ ☐ bankgaranti intill ett belopp om _____ ☐ annan säkerhet i form av _____</p> <p>Bilaga: _____</p> <p>Om avtalad säkerhet inte lämnats senast vid föreskriven tidpunkt är detta kontrakt förfallet, om hyresvärden före tillträdet så påfordrar.</p>	<p>Bilaga: _____</p>
<p>33. Försäkringar</p>	<p>Hyresvärden är skyldig att teckna och vidmakthålla sedvanlig fastighetsförsäkring avseende den fastighet inom vilken den förhyrda lokalen ligger. Hyresgästen är skyldig att teckna och vidmakthålla en företagsförsäkring som innehåller egendomsskydd, avbrottskydd och ansvar för den egna verksamheten.</p> <p>☐ Annan överenskommelse om försäkring, se bilaga.</p>	<p>Bilaga: _____</p>
<p>34. Yttre åverkan</p>	<p>☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen</p> <p>ska svara för skador på grund av åverkan på till lokalen tillhörande fönster, skyltfönster, skyltar samt entré- och andra dörrar eller portar som leder till eller från lokalen. I samtliga fall omfattar ansvaret även karmar, bägar och fönsterbänkar.</p>	
<p>35. Låsanordningar</p>	<p>☐ Hyresvärden ☒ Hyresgästen</p> <p>ska utrusta lokalerna med sådana lås- och stöldsdydsanordningar som krävs för att hyresgästen ska kunna genomföra företagsförsäkring.</p>	
<p>36. Återställande vid avflyttning</p>	<p>Senast vid hyresförhållandets upphörande ska hyresgästen, om inte parterna överenskommit annat vid träffats, ha bortfört sin egendom och återställt lokalen i godtagbart skick.</p> <p>☐ Annan överenskommelse om bortförande och återställande se bilaga.</p> <p>Parterna är eniga om att senast sista dagen av hyresförhållandet ska parterna tillsammans genomföra besiktning av lokalen. Om till följd av hyresgästens åtgärder – vidtagna med eller utan hyresvärdens tillstånd – lokalen vid avflyttning innehåller material, som inte särskilt överenskommit att hyresvärden svarar för, ska hyresgästen avlämna materialet eller betala hyresvärden dennes kostnader för kvittblivning såsom förekommande avfallsskatt, transport och avgift för deponering eller motsvarande.</p>	<p>Bilaga: _____</p>
<p>37. Force majeure</p>	<p>Hyresvärden fritar sig från skyldighet att fullgöra sin del av kontraktet och från skyldighet att betala skadestånd om hyresvärdens åtaganden inte alls eller endast till onormalt högt kostnad fullgörs på grund av krig eller upplopp, på grund av sådan arbetsinställelse, blockad, eldsvåda, explosion eller ingrepp av offentlig myndighet som hyresvärden inte råder över och inte heller kunnat förutse.</p>	
<p>38. Hantering av personuppgifter</p>	<p>☐ Information till hyresgäst om behandling av personuppgifter, se bilaga.</p>	<p>Bilaga: _____</p>
<p>39. Särskilda bestämmelser</p>	<p>Ritning</p> <p>Gränsdragningslista</p> <p>Indexklausul</p> <p>Särskilda bestämmelser</p> <p>Brandskyddsklausul</p>	<p>Bilaga: 1</p> <p>Bilaga: 2</p> <p>Bilaga: 3</p> <p>Bilaga: 4</p> <p>Bilaga: 5</p> <p>Bilaga: _____</p> <p>Bilaga: _____</p>
<p>40. Underskrift</p>	<p>Detta kontrakt, som inte utan särskilt medgivande får inskrivas, har upprättats i två likalydande exemplar, av vilka parterna tagit var sitt. Tidigare kontrakt mellan parterna avseende denna lokal upphör att gälla fr.o.m. detta kontrakts ikraftträdande.</p> <p>Ort/datum: Härnösand 2021-</p> <p>Hyresvärdens namn: AB Härnösandshus</p> <p>Namn-teckning(firmatecknare/ombud): ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt</p> <p>Namnförtydligande: Göran Albertsson</p>	<p>Ort/datum: Härnösand 2021-</p> <p>Hyresgästens namn: Härnösands kommun</p> <p>Namn-teckning(firmatecknare/ombud): ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt</p> <p>Namnförtydligande: Lars Liljedahl</p>

Avser	Hyreskontrakt nr: 361-04-01-1301	Fastighetsbeteckning: Kapellsberg 1:4
Hyresvärd	Namn: AB Härnösandshus	Personnr/Orgnr: 556160-8430
Hyresgäst	Namn: Härnösands kommun, socialförvaltningen	Personnr/Orgnr: 212000-2403

Framgår det inte av gränsdragningslistan eller annan överenskommelse vem som har underhålls- eller utbytesansvar för följande.

1. Fastighetsägaren/hyresvärdens ansvarar för allt som enligt jordabalkens bestämmelser kan hänföras till fastighets- eller byggnadstillbehör.
2. Hyresgästen ansvarar för all lös egendom. Hyresgästen ansvarar också för allt som denne anskaffar för sin verksamhet eller bygger in i lokalerna under pågående kontraktstid, även om egendomen är att betrakta som fastighets- eller byggnadstillbehör.

Hur gränsdragningslistan ska fyllas i	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gränsdragningslistan rör bara objekt som ingår i upplåtelsen enligt hyresavtalet. 2. Markera underhålls- och utbytesansvar med X vid varje punkt nedan. Var försiktig med att rita ut hela gränsdragningslistan. Markera även om utrustning saknas, genom anteckning eller strykning av punkten. Detta är viktigt för att undvika framtida tvister mellan parterna. 3. Parterna kan, till ledning för ett ställningstagande när en viss utrustning bör bytas ut, göra en anmärkning om den förväntade återstående användningstiden med hänsyn till t.ex. teknisk eller ekonomisk livslängd. 4. Om ett särskilt underhållsansvar krävs för viss utrustning, som exempelvis att serviceavtal ska tecknas, bör en anmärkning göras om detta. 5. Om en part har underhållsansvar men kostnaden ska betras av den andra parten, bör en anmärkning göras om detta.
---------------------------------------	---

Definitioner	<ol style="list-style-type: none"> 1. Underhåll Åtgärder vilka syftar till att löpande upprätthålla funktionen för ett objekt så att objektet uppnår normal livslängd. Den funktion som ska upprätthållas är den för objektet förordad med hänsyn till objektets skick vid hyresförhållandets början, objektets ålder och prestanda. Åtagandet omfattar planerad skötsel av objektet såväl som reparation och byte av engångsartiklar och förslitningsdetaljer. Åtgärder ska utföras fackmässigt. 2. Utbyte Med utbyte avses att byta ut ett nedan markerat objekt i sin helhet. Utbyte ska ske när livslängden uppnåtts, när underhåll inte längre kan utföras eller inte längre kan utföras till en skälig kostnad.
--------------	---

ALLMÄNT		Underhållsansvar		Utbytesansvar		Anmärkning
		Hv	Hg	Hv	Hg	
Lokalen, utvändigt	Entré- och andra dörrar som leder till eller från lokalen	☒	☐	☒	☐	
	Dörröppnare och dörrstängare	☒	☐	☒	☐	
	Skyltar, skyltskåp	☒	☐	☒	☐	HG ansvarar för egna skyltar
	Fönster och karmar	☒	☐	☒	☐	
	Markiser	☐	☒	☐	☒	
	Lastintag/-kaj	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Belysningsarmaturer	☒	☐	☒	☐	
	Skyltbelysning	☒	☐	☒	☐	HG ansvarar för egna skyltar
Lokalen, invändigt	Ytskikt väggar	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt tak	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt golv	☒	☐	☒	☐	
	Innerdörr, inklusive beslag, dörrstängare	☒	☐	☒	☐	
	Dörröppnare och dörrstängare	☒	☐	☒	☐	

GRÄNSDRAGNINGSLISTA
FÖR LOKAL
FÖRDELNING AV UNDERHÅLLS- OCH
UTBYTESANSVAR

ALLMÄNT forts.		Underhållsansvar		Utbytesansvar		Anmärkning
		Hv	Hg	Hv	Hg	
Lokalen, invändigt forts.	Fönster och karmar	☒	☐	☒	☐	
	Glaspartier i lokalen	☐	☒	☐	☒	
	Skyltar	☐	☒	☐	☒	
	Rulljalousier	☐	☐	☐	☐	Ej sampligt
	Fast belysning	☒	☐	☒	☐	Arbetsbelysning
	Särskilt anpassad belysning för verksamheten	☐	☒	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Våtrum	Sanitetsporcelain	☒	☐	☐	☐	
	Duschar	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt golv	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt väggar	☐	☐	☒	☐	
	Ytskikt tak	☒	☐	☒	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Toalett	Sanitetsporcelain	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt golv	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt väggar	☒	☐	☒	☐	
	Ytskikt tak	☒	☐	☒	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Pentry	Maskiner i kök och pentry	☒	☐	☒	☐	Fast installerade
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Inredning som hyresvärden särskilt tillhand- håller för verksam- heten		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
INSTALLATIONER						
Värme	Luftvärme	☒	☐	☒	☐	
	Värmecentraler	☒	☐	☒	☐	
	Värmeväxlare	☒	☐	☒	☐	
	Värmeåtervinningssystem	☒	☐	☒	☐	
	Övriga värmeanläggningar	☒	☐	☒	☐	
	Mätare	☒	☐	☒	☐	

GRÄNSDRAGNINGSLISTA
FÖR LOKAL
FÖRDELNING AV UNDERHÅLLS- OCH
UTBYTESANSVAR

INSTALLATIONER forts.		Underhållsansvar		Utbytesansvar		Anmärkning
		Hv	Hg	Hv	Hg	
Värme forts.		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Vatten, avlopp	Varmvattenberedare	☒	☐	☒	☐	
	Utslagsbackar	☒	☐	☒	☐	
	Mätare	☒	☐	☒	☐	
	Golvbrunnar	☐	☒	☒	☐	UH ansvar även ev. rensning
	Vattenlås	☐	☒	☒	☐	UH ansvar även ev. rensning
		☐	☐	☐	☐	
El	Elmätare	☒	☐	☒	☐	
	Elcentraler	☐	☐	☒	☐	
	Eluttag och dosor	☐	☐	☒	☐	
	Uttag för data	☐	☒	☐	☒	
			☐	☐	☐	☐
Kyla och ventilation	Särskilt kylaggregat	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Till- och frånluftsdon	☐	☒	☒	☐	Rengöring utan demontering
	Kylaggregat till data- och/eller serverrum	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Kylaggregat till förvarings- och avfallsrum	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Andra fläktanordningar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Mätare	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Lås och säkerhet, i lokalen	Lås	☐	☒	☐	☒	
	Larm	☐	☒	☐	☒	
	Monitorer och detektorer	☐	☒	☐	☒	
	Övervakningskameror	☐	☒	☐	☒	I förekommande fall
	Passersystem	☐	☒	☐	☒	
		☐	☐	☐	☐	
Lås och säkerhet, skalskydd	Dörrlås till entréer och andra dörrar som leder till eller från lokalen	☐	☒	☐	☒	
	Övervakningskameror	☐	☒	☐	☒	Övervakningskameror
	Monitorer och detektorer	☐	☒	☐	☒	
			☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	
Hissar och rulltrappor	Personhissar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Gods-/varuhissar	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt
	Rulltrappor	☐	☐	☐	☐	Ej tillämpligt

GRÄNSDRAGNINGSLISTA
FÖR LOKAL
FÖRDELNING AV UNDERHÅLLS- OCH
UTBYTESANSVAR

INSTALLATIONER forts.		Underhållsansvar		Utbytesansvar		Anmärkning
		Hv	Hg	Hv	Hg	
Hissar och rulltrappor forts.	Andra flyttanordningar	☐	☒	☐	☒	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Tele- och datakom- munikation	Ledning för telefoni	☐	☒	☐	☒	
	Ledning för data	☐	☒	☐	☒	
	Ledning för bredband	☐	☒	☐	☒	
	Ledning för kabeltv	☐	☒	☐	☒	
	Anordningar för trådlös tv	☐	☒	☐	☒	
		☐	☐	☐	☐	
		☐	☐	☐	☐	
Särskilda underhållsavtal	Underhållsavtal med extern leverantör fordras för följande utrustning/installation:			Avtal tecknas av		Anmärkning
				Hv	Hg	
	Rulltrappor			☐	☐	
	Personhiss			☐	☐	
	Varuhiss			☐	☐	
	Kylaggregat			☐	☐	
	Fjärrkyla			☐	☐	
	Ventilation			☐	☐	
			☐	☐		
			☐	☐		
Underskrift	Ort/datum: Härnösand 2021-			Ort/datum: Härnösand 2021-		
	Hyresvärdens namn: AB Härnösandshus			Hyresgästens namn: Härnösands kommun		
	Namnteckning(firmatecknare/ombud):	☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt			Namnteckning(firmatecknare/ombud):	☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
	Namnförtydligande: Göran Albertsson			Namnförtydligande: Lars Liljedahl		

Avser	Hyreskontrakt nr: 361-04-01-1301	Fastighetsbeteckning: Kapellsberg 1:4
Hyresvärd	Namn: AB Härnösandshus	Personnr/orgnr: 556160-8430
Hyresgäst	Namn: Härnösands kommun, socialförvaltningen	Personnr/orgnr: 212000-2403
Klausul	<p>Av det i kontraktet angivna hyresbeloppet - kronor <u>486 000</u> ska <u>100</u> % eller _____ kronor utgöra bashyra. Under hyrestiden ska med hänsyn till förändringarna i hyresprisindex (totalindex med 1980 som basår) tillägg till hyresbeloppet utgå med en viss procent av bashyran enligt nedanstående grunder.</p> <ul style="list-style-type: none"> - För hyresavtal som börjar löpa någon gång under tiden 1/1 - 30/6 anses bashyran anpassad till indextalet för oktober månad året innan. - För hyresavtalet som börjar löpa någon gång under tiden 1/7 - 31/12 anses bashyran i stället anpassad till indextalet för oktober månad under samma tid. - Indextalet för den oktobermånad till vilken bashyran enligt ovan anses anpassad utgör bastal såvida inte annat avtalats enligt följande genom anförande år. Annat önskoskommet bastal, nämligen indextalet för oktober månad år <u>2011</u>. <p>Skulle indextalet någon påföljande oktobermånad förändras i förhållande till bastalet, ska tillägg utgå med det procenttal varmed indextalet ändrats i förhållande till bastalet. I förutsättning ska tillägg utgå i förhållande till indexändringarna, varvid hyresförändringen beräknas på basis av den procentuella förändringen mellan bastalet och indextalet för respektive oktobermånad.</p> <p>Utgående hyra ska dock aldrig sättas lägre än den i kontraktet angivna hyresbeloppet.</p> <p>Hyresändringen sker alltid fr o m den 1 januari efter det att oktoberindex föränlett omräkning.</p> <p>På sidan 2 intagna anvisningar gäller för avtal.</p>	
Underskrift	Ort/datum: Härnösand 2021-	Ort/datum: Härnösand 2021-
	Hyresvärd: AB Härnösandshus	Hyresgäst: Härnösands kommun
	Namnsteckning(firmatecknare/ombud): ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namnsteckning(firmatecknare/ombud): ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
	Namnförtydligande: Göran Albertsson	Namnförtydligande: Lars Liljedahl

Hyresvärdens egna noteringar om bastal:

Anvisningar till Indexklausul för lokal

Bashyra

Om hela eller viss andel av det i avtalet angivna hyresbeloppet ska utgöra bashyra är en förhandlingsfråga och kan bero på hyresvillkoren i övrigt (såsom exempelvis hyrans i kr/m² och år samt vilka övriga förpliktelser som åvilar hyresgästen mm).

Bastalet

Indextalet för den oktobermånad till vilken bashyran anses anpassad utgör bastalet såvida inte annat anges genom avtalet för det av år (se bestämmelserna på sidan 1).

Jämförelse mellan indextalens sker så snart årets oktoberindex blir känt. De senaste åren har oktoberindex blivit känt i mitten av november.

Beräkning av tillägget

- 1) Beräkna skillnaden mellan aktuellt oktoberindex och bastalet.
- 2) Om skillnaden är positiv, divideras den framräknade skillnaden med bastalet.
- 3) Tilläggets storlek beräknas genom att denna kvot multipliceras med bashyran.

Exempel

Beräkning av hyrestillägg för år 2002

Bashyran antas vara 100 000 kr/år och anpassad till konsumentprisindekset (KPI) för oktober 1999, som är 259,7 (bastalet). Oktoberindex för år 2001 är 269,1.

1. Beräkna skillnaden mellan indextalet 269,1 och 259,7. Skillnaden är positiv och uppgår 9,4.
2. Dividera 9,4 med 259,7 och multiplicera kvoten (utifrån avrundning) med bashyran 100 000 kr. Resultatet blir 3 619,56 kr och utgör hyrestillägget för år 2002 enligt klausulen.

Alternativ A: Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än året innan t ex 262,0 (oktoberindex år 2000 var 262,6).

Skillnaden mellan antagna 262,0 och bastalet 259,7 hade fortfarande varit positiv och uppgått till 2,3. Kvoten mellan 2,3 och bastalet 259,7, multiplicerad med bashyran 100 000 kr hade resulterat i ett hyrestillägg på 892,3 kr. Den sammalagda hyran hade dock blivit lägre än för år 2001.

Alternativ B: Om KPI för oktober 2001 i stället skulle ha blivit lägre än bastalet 259,7 t ex 259,5.

Skillnaden mellan 259,5 och bastalet 259,7 hade då varit negativ. Inget hyrestillägg skulle då utgå. Det i avtalet angivna hyresbeloppet skulle gälla.

Undertecknade har denna dag träffat överenskommelse om följande tillägg.

Avser	Hyreskontrakt nr: 361-04-01-1301	Fastighetsbeteckning: Kapellsberg 1:4
Hyresvärd	Namn: AB Härnösandshus	Personnr/Orgnr: 556160-8430
Hyresgäst(er)	Namn: Härnösands kommun, socialförvaltningen	Personnr/Orgnr: 212000-2403
	Namn:	Personnr/Orgnr:
Tillägg	<p>1. LOKALENS STORLEK, OMFATTNING, IORDNINGSSTÄLLANDE SKICK OCH ANVÄNDNING</p> <p>1.1 LOKALENS STORLEK , OMFATTNING, IORDNINGSSTÄLLANDE OCH SKICK Lokalen har den storlek och omfattning som framgår av sidan 1 i förhållande till enligt bilagda ritningar, bilaga 1.</p> <p>Till lokalen hör ett förråd i en angränsande byggnad.</p> <p>Lokalerna byggs om för verksamheten enligt överenskommelse mellan hyresgäst och hyresvärd vilket innebär att lokalerna vid starten av hyresförhållande hyrs ut i befintligt skick.</p> <p>Om inflyttning försenas till följd av att ombyggnationen av lokalerna inte är färdigställda vid hyrestidens början förskjuts hyrestiden så att löptiden ändå uppgår till femton år. I händelse av försening av ombyggnationen har hyresvärden rätt att erbjuda punkter efter besiktning samt göra injusteringar av installationer efter att hyresgästen tillträtt lokalen, utan att det medför rätt till nedsättning av hyran för hyresgästen.</p> <p>1.2 LOKALENS ANVÄNDNING Lokalen hyrs ut för att användas som s.k. LSS-boende och omfattar fem lägenheter med tillhörande gemensamhetsutrymmen för personal och för gemensamma aktiviteter.</p> <p>De fem lägenheterna hyrs ut i andra hand till brukarna genom hyresvärdens försorg.</p> <p>Hyresgästen ombesörjer och bekostar att nödvändiga myndighetstillstånd finns för att bedriva verksamheten.</p> <p>Hyresgästen får inte ändra verksamheten utan hyresvärdens skriftliga godkännande.</p> <p>Hyresgästen skall svara för städning av den förhyrda lokalen. Det åligger hyresgästen att ständigt hålla förhyrda utrymmen snygga och välstädade. Detta gäller även uteplatser och entréer.</p> <p>1.3 LOKALENS INREDNING Lokalen hyrs ut utan särskild för verksamheten avsedd inredning.</p> <p>1.4 UTEMILJÖ I anslutning till varje lägenhet finns en uteplats som disponeras av hyresgästen. Hyresgästen ansvarar för att hålla uteplatserna välstädade och i god ordning. Markskötsel runt uteplatserna utförs genom hyresvärdens försorg, dock ansvarar hyresgästen för att utföra snöröjning och sopning i direkt anslutning till entrén.</p> <p>1.5 PARKERINGSPLATSER FÖR PERSONAL SAMT FÖR LÄMNING OCH HÄMTNING AV BOENDE På den parkeringsplats väster om byggnaden finns besöksparkering och boendeparkering med möjlighet till hämtning och lämning av hyresgäster samt för andra besök i fastigheten. Möjlighet att hyra parkeringsplatser med motorvärmare finns och sker separat av respektive hyresgäst eller personal.</p> <p>2 HYRA OCH TILLÄGG TILL HYRA</p> <p>2.1 HYRA Från och med tillträdesdagen ska Hyresgästen betala hyra och samtliga enligt detta hyresavtal utgående hyrestillägg och liknande. Hyran jämte hyrestillägg ska, för det fall inte annat framgår nedan, erläggas kvartalsvis i förskott utan anfordran senast sista vardagen före varje kalenderkvartals början.</p> <p>2.2 EMBALLAGE OCH AVFALLAHANTERING Kostnad för normala hushållssopor inom fraktionerna brännbart och matavfall för vilka hyresvärden tillhandahåller underjordsbehållare ingår i hyran. Fraktioner för källsorteringsmaterial såsom tidningar, glas, pappers-, plast-, och metallförpackningar saknas i området och ingår ej i hyran. Annat avfall såsom exempelvis stora emballage, deponi, eller större mängder källsorteringsmaterial ingår inte heller i hyran. Det åligger Hyresgästen att själv svara för och bekosta uppsamling, sortering, lagring och transport av denna typ</p>	

Undertecknade har denna dag träffat överenskommelse om följande tillägg.

av sopor.

2.3 MOMS

Hyresvärden är frivilligt skattskyldig till moms för delar av lokalen som utgör verksamhetslokaler. Hyresgästen bedriver momspliktig verksamhet eller verksamhet som möjliggör att lokalen kan omfattas av frivillig skattskyldighet till moms för hyresvärden, t.ex. verksamhet som bedrivs av kommun, regioner eller statlig myndighet. Om hyresgästen upphör att bedriva momspliktig verksamhet i lokalen eller sådan verksamhet som medför att hyresvärdens frivilliga skattskyldighet upphör, ska hyresgästen förutom vad som anges på sidan 3 i formuläret även fullt ut ersätta hyresvärden för skattetillegg och ränta.

I de fall lokalen helt eller delvis har vidareupplåtits, i ett eller flera led, är hyresgästen även ersättningskyldig gentemot hyresvärden enligt ovan för åtgärd som vidtas av andrahands- eller tredjehandshyresgäst.

3. DRIFT, UNDERHÅLL OCH BRUKANDE

3.1 ANSVAR FÖR UNDERHÅLL MM

Fastighetens grundinstallationer avseende ventilation är i drift dygnet runt.
Hyresvärden garanterar ej viss temperatur i Lokalen.

Hyresvärden ska fortlöpande underhålla Lokalen vad avser byggnadsstomme och byggnadens fasta installationer för att försörja byggnaden med el, VA, värme, varmvatten och ventilation.

Fördelning av ägar- och underhållsansvar övrigt. Se övriga gränsdragningslista, bilaga 2.

För åtgärder som Hyresgästen ger upphov till genom slaktig användning, onormalt slitage och åverkan ska hyresgästen alltid stå det fulla ansvaret.

3.3 AVFALLSHANTERING

Hyresgästen ska sköta sin hantering av avfall så att det inte orsakar olägenheter för andra hyresgäster i bostadsområdet eller tredje man. Hyresgästen ska tillse att avfall hanteras i enlighet med vid varje tid gällande bestämmelser meddelade i allmänt författning eller av Hyresvärden. Hyresgästen svarar för eventuella kostnader för anpassning av sophanteringssystem i Lokalen. Hyresgästen har även att informera sina anställda och anlitate entreprenörer om gällande avfalls- och miljöbestämmelser.

3.4 LOKALVÅRDSANSVAR

Hyresgästen ansvarar för lokalvård inom förhyrd yta.

3.4 ANSVAR FÖR ÅTAGANDEN MM

Om Hyresgästen åsidosätter sina åtaganden enligt Hyresavtalet, förutom betalning av hyra och hyrestillägg, och inte efter anmaning vidtar rättelse utan dröjsmål, har Hyresvärden rätt att fullgöra skyldigheten på Hyresgästens bekostnad.

3.5 NEDSÄTTNING AV HYRA

Tillfälligt avbrott i försörjningen av el, vatten, avlopp, värme, ventilation eller dylikt medför inte rätt till nedsättning av hyra eller skadestånd. Om Hyresgästens verksamhet påverkas även vid ett tillfälligt avbrott i mediaförsörjningen åligger det hyresgästen att säkerställa att det finns erforderligt back-up system.

4 ÖVRIGA BESTÄMMELSER

4.1 ORDNINGSGREGLER

Hyresgästen är skyldig att följa de säkerhetsföreskrifter och ordningsregler som Hyresvärden, försäkringsbolag, eller myndigheter utfärdar.

4.2 OLYCKSSKYDD MM

Hyresvärden och Hyresgästen ansvarar gemensamt för Lokalens brandskydd enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Hyresvärden och Hyresgästen ska på begäran av den andre lämna de uppgifter som denne behöver för att kunna fullgöra sin skyldigheter enligt lagen och därtill hörande föreskrifter.

Hyresgästen är skyldig att inom Lokalen i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka. Hyresgästen är skyldig att vidta de åtgärder inom Lokalen som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Hyresgästen förbinder sig även att inte på något sätt blockera Fastighetens utrymningsvägar, samt tillåter, att Fastighetens övriga hyresgäster nyttjar eventuella i Lokalen belägna utrymningsvägar vid nödsituationer.

Det är av synnerlig vikt för Hyresvärden att Hyresgästen fullgör sina förpliktelser enligt ovan.

Ansvarsfördelning mellan parterna avseende brandskydd i övrigt under hyresförhållandet framgår av till

Undertecknade har denna dag träffat överenskommelse om följande tillägg.

Hyresavtalet hörande brandskyddsklausul för lokaler, bilaga 5.

4.3 SKYLTAR MM

Hyresgästen har först efter särskild skriftlig överenskommelse rätt att i eller på Fastigheten uppsätta skylt, ljusreklam, annan skyltning eller markiser, antenn, parabol eller dylikt på av hyresvärden anvisad plats. Hyresgästen svarar för inhämtande av myndighetstillstånd som krävs (t.ex. bygglov) och alla kostnader med anledning av uppsättandet. Hyresgästen ansvarar för all skada orsakad av vad som uppsatts eller som kommer till följd av arbeten som utförs på detta. Vid fastighetsunderhåll såsom t.ex. fasadrenovering ska Hyresgästen ombesörja och bekosta nedmontering och efter renoveringens färdigställande, uppmontering av vad som nedmonterats. Vid Hyresavtalets upphörande ska Hyresgästen ombesörja nedmontering av vad som uppsatts samt återställa eventuella skador på fasaden. Hyresgästen ska betala Hyresvärden för eventuell reklamskatt som upplåtelsen kan medföra.

4.4 ANSVAR FÖR SKADOR MM

Hyresgästen ska väl vårda Lokalen och Gemensamma utrymmen samt utöva ett löslöpande noggrann tillsyn. Hyresgästen svarar fullt ut för alla skador i Lokalen samt för yttre åveningar, såvida inte skadan orsakats av Hyresvärden.

4.5 LÅS OCH LARM MM

Hyresgästen ansvarar för att Lokalen är utrustad med för verksamheten erforderliga lås-, larm-, och säkerhetssystem. Hyresgästen ska samråda med Hyresvärden innan installation vidtas. Hyresgästen ska iaktta de säkerhetsföreskrifter som Hyresvärden utfärdar beträffande låsning av dörrar m.m. Hyresgästen ansvarar under hyresförhållandet för säkerhetskostnader för nycklar och eventuella passerkort till Lokalen och Fastigheten. Hyresgästen ska betala alla eventuella kostnader med anledning av förlust av nycklar eller passerkort eller bristande handhavande i övrigt, inkluderat låsbyte och andra följdkostnader.

4.6 ÖVERLÅTELSE, UPPLÅTELSE I ANDRA HAND OCH ÄNDRAD VERKSAMHET

Hyresgästen får inte utan Hyresvärdens skriftliga godkännande överlåta hyresrätten enligt Hyresavtalet eller upplåta Lokalen, helt eller delvis, i andra hand.

Hyresgästen får inte utan Hyresvärdens skriftliga godkännande ändra verksamheten i Lokalen.

4.7 FULLSTÄNDIGHET, ÄNDRINGAR OCH TILLÄGG

Hyresavtalet utgör parternas fullständiga reglering av alla frågor som Hyresavtalet berör. Alla eventuella skriftliga eller muntliga åtaganden och utfästelser som föregår/föregått Hyresavtalet ersätts av innehållet i Hyresavtalet.

Eventuella ändringar och tillägg till Hyresavtalet ska vara skriftligen avfattade och undertecknade av parterna för att vara bindande.

4.8 FÖRETRÄDESDORDNING

Om det förekommer motstridiga uppgifter ska vad som angivits i denna bilaga gälla före vad som angivits i Formuläret eller i andra bilagor tillhörande Hyresavtalet.

Underskrift	Ort/datum: Härnösand 2021-	Ort/datum: Härnösand 2021-
	Hyresvärdens namn: AB Härnösandshus	Hyresgästens namn: Härnösands kommun
	Namnteckning(firmatecknare/ombud): ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namnteckning(firmatecknare/ombud): ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
	Namnförtydligande: Göran Albertsson	Namnförtydligande: Lars Liljedahl

Avser	Hyreskontrakt nr: 361-04-01-1301	Fastighetsbeteckning: Kapellsberg 1:4
Hyresvärd	Namn: AB Härnösandshus	Personnr/orgnr: 556160-8430
Hyresgäst	Namn: Härnösands kommun, socialförvaltningen	Personnr/orgnr: 212000-2403
Klausul	<p>Om denna klausul strider mot bestämmelse i huvudavtalet, gäller i första hand denna klausul.</p> <p>Enligt lagen om skydd mot olyckor ska fastighetsägare eller nyttjanderättshavare i skäligen omfattning ha tillräcklig utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka. Samma lag föreskriver att ägare och nyttjanderättshavare dessutom ska vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.</p> <p>☒ Hyresvärden ansvarar för att lokalen vid tillträdet uppfyller kraven på brandskydd som avses för det avtalade användningsändamålet med förhyrningen.</p> <p>☐ Parterna har kommit överens om fördelningen av ansvaret för brandskydd för tillträdet. Parternas ansvar för att ordna brandskydd inför tillträdet regleras i bilaga.</p> <p>Hyresgästen ansvarar för underhåll och utbyte av sådant brandskydd i lokalen som inte är synligt och åtkomligt för denne, såsom exempelvis nödutgångsskyltar och andra brandskyddsanordningar som normalt inte syns från lokalerna och som inte är styrda av byggnadens centrala system. Hyresgästen svarar också för sådana brandskyddsanordningar som hyresgästen har medfört i lokalen.</p> <p>Hyresgästen ansvarar för och bekostar därutöver alla andra brandskyddsåtgärder efter tillträdet kan komma att krävas för lokalens nyttjande för avsedd användning.</p> <p>Hyresgästen ska utan dröjsmål anmäla brister i brandskyddet som denne upptäcker eller borde upptäcka, i det brandskydd som hyresvärden tillhandahåller och svarar för.</p> <p>Systematiskt brandskyddsarbete</p> <p>Parterna åtar sig att bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete i enlighet med de allmänna råd som behörig myndighet meddelat. Vardera part är dessutom skyldig att en gång om året bereda den andre parten tillfälle att få ta del av dokumentation och uppföljning av partens systematiska brandskyddsarbete.</p> <p>Hyresgästen förbinder sig att se till</p> <ul style="list-style-type: none"> att räddnings- och utrymningsvägar alltid hålls öppna och inte vare sig helt eller delvis blockeras att funktionen av sprinkler- och andra brandskyddsanordningar aldrig försämrats genom t.ex. förbyggnad eller uppställning av föremål, att branddörrar hålls stängda och brandceller är intakta att plombering av handtag aldrig bryts annat än i händelse av brand eller brandövning. 	
Underskrift	Ort/datum: Härnösand 2021-	Ort/datum: Härnösand 2021-
	Hyresvärdens namn: AB Härnösandshus	Hyresgästens namn: Härnösands kommun
	Namnsteckning (firmatecknare/ombud): ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt	Namnsteckning (firmatecknare/ombud): ☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt
	Namnförtydligande: Göran Albertsson	Namnförtydligande: Lars Liljedahl

Ansvarsfördelning av brandskyddsåtgärder m.m.

Avser	Gränsdragningslista av brandskyddsåtgärder m.m. avseende					
	Hyreskontrakt nr: 361-04-01-1301	Fastighetsbeteckning: Kapellsberg 1:4				
Ansvar för åtgärder	Hyresvärden (Hv) och hyresgästen (Hg) har vid inventering av brandskyddsåtgärder i lokalen kommit överens om följande ansvarsfördelning (med ansvarig avses drift och underhållsskyldighet) N/A betyder ej tillämplig:					
	Benämning	Del av fastighet	Beskrivning	Ansvarig		
				Hv	Hg	N/A
Byggnadstekniskt brandskydd						
Brandcellsgränser	Utanför uthyrningsenhet		X			
	Inom uthyrningsenhet		X			
Dörrar i brandcellsgräns	Utanför uthyrningsenhet		X			
	Inom uthyrningsenhet		X			
Dörrar i utrymningsvägar	Utanför uthyrningsenhet		X			
	Inom uthyrningsenhet		X			
Lås och beslag dörrar i brandcellsgräns och/eller utrymningsväg	Utanför uthyrningsenhet		X			
	Inom uthyrningsenhet			X		
Brandgasventilation, rökluckor	Inom fastighet				X	
Skydd mot brand- och brandgas-spridning via ventilationssystemet	Inom fastighet		X			
Brandskydd av bärande stomme	Inom fastighet		X			
Skydd mot brandspridning till närliggande byggnad	Inom fastighet		X			
Brandtätningar	Utanför uthyrningsenhet		X			
	Inom uthyrningsenhet		X			
Ytskikt och beklädnader	Utanför uthyrningsenhet		X			
	Inom uthyrningsenhet		X			
Utrymning			Hv	Hg	N/A	
Utrymningsvägar	Utanför uthyrningsenhet		X			
	Inom uthyrningsenhet			X		
Utrymningsplan						
Nödbelysning	Utanför uthyrningsenhet		X			
	Inom uthyrningsenhet		X			
Vägledande markering	Utanför uthyrningsenhet		X			
	Inom uthyrningsenhet		X			
Lås och beslag på utrymningsdörr	Utanför uthyrningsenhet		X			
	Inom uthyrningsenhet			X		
Brandsläckning och brandskyddsanläggningar			Hv	Hg	N/A	
Brandlarm	Utanför uthyrningsenhet				X	
	Inom uthyrningsenhet			X		
Utrymningslarm	Utanför uthyrningsenhet				X	
	Inom uthyrningsenhet			X		

Ansvarsfördelning av brandskyddsåtgärder m.m.

Ansvar för åtgärder	Hyresvärden (Hv) och hyresgästen (Hg) har vid inventering av brandskyddsåtgärder i lokalen kommit överens om följande ansvarsfördelning (med ansvarig avses drift och underhållsskyldighet) N/A betyder ej tillämplig:					
	Benämning	Del av fastighet	Beskrivning	Ansvarig		
	Brandsläckning och brandskyddsanläggning forts.			Hv	Hg	N/A
	Stigarledning	Utanför uthyrningsenhet				X
		Inom uthyrningsenhet				X
	Sprinklerledning	Utanför uthyrningsenhet				X
		Inom uthyrningsenhet		X		
	Handbrandsläckare	Utanför uthyrningsenhet				X
		Inom uthyrningsenhet			X	
	Tillträdesväg för räddningstjänst	Utanför uthyrningsenhet		X		
		Inom uthyrningsenhet			X	
	Organisatoriska brandskyddsåtgärder			Hv	Hg	N/A
	Brandskyddsdocumentation			X		
	Insatsplan			X		
Driftsinstruktioner, kontrollplan och rutiner				X		
Övningar	Utrymning fastighet			X		
Övrigt						
Underskrift	Ort/datum:			Ort/datum:		
	Härnösand 2021-			Härnösand 2021-		
	Hyresvärdens namn:			Hyresgästens namn:		
	AB Härnösandshus			Härnösands kommun, socialförvaltningen		
	Namnteckning (firmatecknare/ombud):			Namnteckning (firmatecknare/ombud):		
☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt			☒ Firmatecknare ☐ Ombud enligt fullmakt			
Namnförtydligande:			Namnförtydligande:			
Göran Albertsson			Lars Liljedahl			

Socialnämnden

§ 47

Dnr 2021-000099 1.1.3.0

Nytt LSS-boende inom fastigheten Kappelsberg 1:4**Socialnämndens beslut**

Socialnämnden beslutar

att föreslå Kommunstyrelsen besluta att hyresavtal ska tecknas för nytt LSS-boende inom fastigheten Kappelsberg 1:4.

Bakgrund

Socialförvaltningen har behov av utökning av boendeplatser inom LSS. Det har utretts en möjlighet att etablera ett serviceboende i Härnösandshus lokaler som nyligen inhyste den f d dagliga verksamheten "Ringen" med fastighetsbeteckning Kappelsberg 1:4.

Beskrivning av ärendet

Serviceboendet är tänkt att inhysa platser för totalt tio brukare fördelat på fem stycken inom ovan nämnda lokal på ca 287 kvm, samt fem stycken i externa lägenheter i markplan inom närområdet.

Fastighetsägaren har offererat en årshyra på 475 000 beräknat på en 15-årig avtalslängd. Därutöver tillkommer hyran för de fem externa lägenheterna.

Om de fem externa lägenheterna tillsammans har en uppskattad årshyra av ca 360 000 (beräknad på en månadshyra av 6000 kr) blir den totala årshyran ca 835 000 som ger ett pris per vård dygn av ca 230 kr, vilket enligt kommunens fastighetsintendent anses vara konkurrenskraftigt. För de externa lägenheterna tecknas separata lägenhetshyresavtal.

Det arbetas nu med att fastställa lokalutformningen, sedan följer startmöte för projektering. Därefter utför fastighetsägaren en upphandling av entreprenör för ombyggnaden strax innan alternativt direkt efter semestrarna. Lokalen beräknas vara klar för inflyttning i början av kvartal 2 2022.

Offererad hyra kan komma att ändras något i det fall lokalutformningen ändras på så sätt att ombyggnadskostnaderna väsentligt ökar.

Förslag

Ärendet behandlades av kommunens lokalgrupp den 20 april och lokalgruppen tillstyrkte att Socialnämnden föreslår att Kommunstyrelsen uppdras besluta att hyresavtal ska tecknas för nytt serviceboende inom

§ 47. Fort

Socialnämnden

fastigheten Kappelsberg 1:4. Innan kommunstyrelsen fattar sitt beslut bör slutgiltig planlösning och hyresnivå fastställts.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningen, tjänsteskrivelse 2021-04-21, med tillhörande bilagor.

Datum
2021-04-21Socialförvaltningen
Mats Collin
mats.kollin@harnosand.se

Socialnämnden

Nytt Serviceboende enligt LSS inom fastigheten Kappelsberg 1:4

Förslag till beslut

Socialförvaltningen föreslår socialnämnden besluta

att föreslå Kommunstyrelsen besluta att hyresavtal ska tecknas för nytt serviceboende inom fastigheten Kappelsberg 1:4.

Bakgrund

Socialförvaltningen har behov av utökning av boendeplatser inom LSS. Det har utretts en möjlighet att etablera ett serviceboende i Härnösandshus lokaler som nyligen inhyste den f d dagliga verksamheten "Ringén" med fastighetsbeteckning Kappelsberg 1:4.

Beskrivning av ärendet

Serviceboendet är tänkt att inhysa platser för totalt tio brukare fördelat på fem stycken inom ovan nämnda lokal på ca 287 kvm, samt fem stycken i externa lägenheter i markplan inom närområdet. Fastighetsägaren har offererat en årshyra på 475 000 beräknat på en 15-årig avtalslängd. Därutöver tillkommer hyran för de fem externa lägenheterna.

Om de fem externa lägenheterna tillsammans har en uppskattad årshyra av ca 360 000 (beräknad på en månadshyra av 6000 kr) blir den totala årshyran ca 835 000 som ger ett pris per vård dygn av ca 230 kr, vilket enligt kommunens fastighetsintendent anses vara konkurrenskraftigt. För de externa lägenheterna tecknas separata lägenhetshyresavtal.

Det arbetas nu med att fastställa lokalutförningen, sedan följer startmöte för projektering. Därefter utför fastighetsägaren en upphandling av entreprenör för ombyggnaden strax innan alternativt direkt efter semestrarna. Lokalen beräknas vara klar för inflyttning i början av kvartal 2 2022.

Offererad hyra kan komma att ändras något i det fall lokalutförningen ändras på så sätt att ombyggnadskostnaderna väsentligt ökar.

Förslag

Ärendet behandlades av kommunens lokalgrupp den 20 april och lokalgruppen tillstyrkte att Socialnämnden föreslår att Kommunstyrelsen

uppdras besluta att hyresavtal ska tecknas för nytt serviceboende inom fastigheten Kappelsberg 1:4. Innan kommunstyrelsen fattar sitt beslut bör slutgiltig planlösning och hyresnivå fastställts.

Mats Collin
Förvaltningschef

Beslutsunderlag:

Offert Härnösandshus
Skiss till LSS-boende

Gemensam	104,0 m ²
LGH 1	129,5 m ²
LGH 2	31,0 m ²
LGH 3	31,4 m ²
LGH 4	31,4 m ²
LGH 5	31,6 m ²
	380,2 m ²

SKALA 1:50 0 1 2 5 m

Ringens Dagcenter, Härnösand - Skissförslag 210319

2021-03-19 - M Hermans, M Norberg

Marie Örjestål
marie.orjestal@harnosand.se

Lokalgruppsmöte april 2021

Datum	Tisdag den 20 april 2021	
Tid	Kl 14:30 – 15:00	
Plats	Skype	
Deltagare	Lars Liljedahl, ordf Mats Collin Inger Nilsson Marie Örjestål	Eric Liljeström Thomas Jenssen Göran Albertsson Markus Nordenberg

1. Genomgång av föregående protokoll

Punkten hanns inte med.

2. Dagordningen godkänns med ändring

På grund av tidsbrist behandlas endast punkt 3 A, B och C samt pkt 8 A och B.

3. Beslutsärenden

- A. Förhyring av LSS-boende Ringen. - -Beslut: Lokalgruppen föreslår socialförvaltningen att föreslå Socialnämnden att efter att slutgiltig planlösning och hyresnivå fastställts föreslå Kommunstyrelsen att besluta att hyresavtal ska tecknas för nytt LSS-serviceboende inom fastigheten Kappelsberg 1:4
- B. Utbyggnad av Gerestaskolans matsal. - -Lokalgruppen beslutar att uppdra till lokalförstöjningsenheten att slutföra förhandlingar med hyresvärden om villkor i tilläggsavtal avseende tillbyggnad av Gerestaskolans matsal, att låta genomföra projektering och upphandling av utbyggnaden samt att efter genomförd upphandling av utbyggnaden redovisa resultatet och ny totalkostnads kalkyl för Lokalgruppen för slutgiltigt beslut om att teckna tilläggsavtal och låta genomföra utbyggnaden.
- C. Förhyring av Öbacka Sportcenter – Beslut: Lokalgruppen föreslår samhällsförvaltningen att föreslå Samhällsnämnden att föreslå Kommunstyrelsen att beslut om att bilagda hyresavtal ska tecknas och att gällande överenskommelser om hyror, driftbidrag och hantering av uthyrning av halltider ska upphöra.

Datum
2021-04-20**4. Uppsägningsbara hyresavtal**

- A. Stenhammar 1:225 – Gruppbestad.

5. Nya uppdrag till lokalförsörjningsorganisationen

- A. Från Skolförvaltningen – .
B. Från Socialförvaltningen –
C. Från Samhällsförvaltningen –
D. Från Arbetslivsförvaltningen –
E. Från Kommunstyrelseförvaltningen – .

6. Brandskyddsfrågor**7. Rapport från pågående projekt**

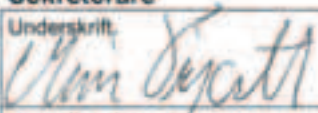
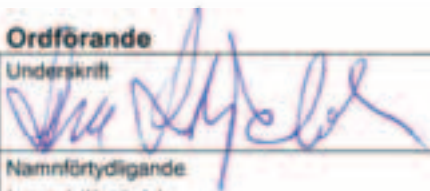
- A. Nytt SoL-boende.
B. Idrottshall på Fastlandet
C. Lokaler för tvätt av arbetskläder m m
D. Nya lokaler för fritidsgård

8. Information

- A. Uppsägning för villkorsändring från SBB Högsjögården – Den av SBB begärda hyran motsvarar en kostnad per boende(i nuläget 27 personer) på 130 000 kr/år eller 356 kr/vårddyg. Detta är jämförbart med kostnad i nyproducerade äldreboenden. Lars och Mats informerar politikerna. Eric börjar förhandla, om vi behöver kan hyresnämnden kopplas in.
- B. Uppsägning för villkorsändring från SBB – Murbergets förskola – SBBs förslag är i samma paritet som det som gäller för punkt 8 A. Eric tar frågan med Markus om hur vi ska ställa oss i förhandlingen med SBB.

9. Lägesrapport från förvaltningarna

Nästa möte tisdag den 8 juni kl 08:00

Sekreterare	Ordförande
Underskrift. 	Underskrift
Namnförtydligande Marie Örstäl	Namnförtydligande Lars Liljedahl

Datum
2021-11-17Dnr
KS/2021-000408

KOMMUNSTYRELSEN
Johanna Laine, 0611-34 80 08
johanna.laine@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Taxor och avgifter för teknik

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att handläggningskostnaden för teknikavdelningens ansvarsområden ska uppgå till 1050 kr per timme för år 2022 och

att anta Taxa för teknik enligt bilaga 1.

Beskrivning av ärendet

Samhällsnämnden föreslår både revidering av taxa för teknikavdelningens ansvarsområden och indexuppräknning av flera avgifter. Revidering av taxan avser borttagning av gamla avgifter som inte längre är aktuella samt tillförande av nya avgifter på områden där avgift får tas ut men som inte finns med i den tidigare versionen av taxan. För transportdispenser, flytt av fordon samt tillstånd enligt ordningslagen har delar av kriterier ändrats och avgiften omräknats. Beslut om taxor ligger på fullmäktige.

Samhällsnämnden föreslår även att fullmäktige ska till nämnden delegera uppgiften att årligen själv besluta om indexregleringen i enlighet med Sveriges kommuners och regioners (SKR) prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Detta är fullt möjligt men kräver ett mer omfattande beslut än ett enkelt uppdrag till nämnden. Det är alltid fullmäktige som beslutar om taxan och det ansvaret kan inte delegeras bort. Däremot kan ansvarig nämnd besluta om indexjusteringar av avgifterna i befintlig taxa för att följa kostnadsutvecklingen i samhället. Vid större ändringar i kostnader kan taxan behöva revideras från grunden av fullmäktige. Fullmäktige behöver därmed först besluta om principerna för hur en indexuppräknning ska gå till och anta en taxa som nämnden utgår ifrån.

Kommunledningskontoret anser att det istället för ett beslut avseende enskild nämnd vore mer fördelaktigt att kommunfullmäktige beslutar om en gemensam kommunövergripande princip för indexuppräknning som sedan kan tas med i och tillämpas på kommunens samtliga taxedokument där indexuppdatering är aktuell. Ett sådant arbete initieras lämpligen från

kommunstyrelsen och förslag kan tas fram tillsammans med berörda nämnder.

Socialt perspektiv

Ärendet har ingen social anknytning.

Ekologiskt perspektiv

Ärendet påverkar inte miljön.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kommunens verksamheter behöver följa upp och uppdatera avgifterna som tas ut för att se till att avgifternas nivå följer den lagstadgade självkostnadsprincipen. Avgifterna ska kontinuerligt anpassas till att motsvara verkligheten så att de inte är för höga eller för låga. Välskött ekonomi är ett av kommunens övergripande mål och skapas av att varje verksamhet sköter sin del. De av samhällsnämnden föreslagna revideringar i taxan för teknikavdelningens ansvarsområden är välmotiverade såvitt kommunledningskontoret kan bedöma. På flera områden gäller speciallagstiftning såsom Trafikförordningen (1998:1276) eller Lag (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall. Det framgår av underlaget att nämnden även har egna styrdokument som är anknutna till flera av områdena såsom grävbestämmelser och riktlinjer för ansökan om utplacering av blomlådor. Vid antagning av uppdaterad taxa kan även uppdatering av aktuell riktlinje vara påkallat.

Kommunens rätt att ta ut avgifter regleras allmänt i 2 kap. kommunallagen (2017:725) där även självkostnadsprincipen förklaras. Hos SKR finns kommungemensamt underlag och information om juridiska förutsättningar för beslut om taxor och indexregleringar.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag samhällsnämnden 2021-10-21 § 143

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-10-15

Anna Bostedt
Kanslichef

Johanna Laine
Kommunsekreterare

Bilagor

Förslag taxa för teknik

Förslag taxa för Teknik -Torg-Ordningsslagen-Transporter-Grävning- Odlingslotter

Taxa	2020	2021	
Grävstillstånd			
Tillstånd inkl. förlängning av beviljat tillstånd	-	1000 kr	
Gräva utan tillstånd	-	10 000 kr	
Ej återställda eller felaktigt återställda Akuta grävningar utan anmälan inom 2 dagar	-	3000 kr + återställning	
	-	5000 kr	
Transportdispens-tillstånd			
Bredd högst 450 cm	-	900 kr	
Längd högst 35 m	-	900 kr	
Bredd över 450 cm	-	1500 kr	
Längd över 35 m	-	1500 kr	
Tung transport	-	1500 kr	
Kombinationer av ovanstående	-	1500 kr	
Handläggningstid kortare än 3 dagar	200 kr	Dubbel kostnad	
Transportdispens-enklare handläggning	500 kr	Utgår	
Tung transport bredare än 450cm och längre än 35m	900 kr	Utgår	
Undantag från LTF-dispens			
Dispens som avser undantag från LTF	100 kr	200 kr	
Flytt av fordon			
Bärgning, även om bilen är borta, "bom"	-	Faktisk kostnad	
Förvaring- uppställningskostnad	-	Faktisk kostnad	
Arbete/arvode	-	Timtaxa	
Skrotning husvagn		Faktisk kostnad	
Flyttning och uppställning på mark- eller fordonsägarens bekostnad		Faktisk kostnad	
Blomlådor			
Kostnad tillstånd		900 kr	
Reflexer	-	1000 kr	Godkända reflexer för ändamålet ska köpas hos kommunen eller kommunens entreprenör
Torghandel			
Tillfällig-skolklasser o dyl	0	0	
Saluplats 3x4 m / dag	165 kr	200 kr	
per vecka mån-lör	827 kr	800 kr	
per år	1985 kr	2400 kr	
Saluplats 3x6 m /dag	248 kr	300 kr	
per vecka mån-lör	1241 kr	1200 kr	
per år	2978 kr	3600 kr	

El - 10A /dag	17 kr	30 kr
10A/år fast plats	551 kr	2000 kr
16A /dag	193 kr	150 kr
16A /år, fast plats	8271 kr	9000 kr

Tillstånd enligt ordningslagen

Kiosk kommersiell försäljning	2500-5000/år	3500 kr	
Servering gångbana, veranda, friluftserv	100 kr/kvm/säs	120 kr	
Tillfällig försäljning julgran, lotter, bär, svamp mm	50 kr /dag 250 kr/v	200 kr /dag 800 kr/v	
Fristående stånd för försäljning, korv mm	325 kr/mån	1000 kr/mån	
Cirkus, tivoli	1500 kr/dag	2000/dygn	
Mötestält	21.50 kr/kvm /g 1000 kr	22 kr/kvm/g 1300 kr	
Övrig utrustning, minigolf, boule, grill	/plats/år	/plats/år	
Upplag, bod, prov. byggnad	18.75kr/kvm/ år	30 kr/kvm/år	
Container, växelflak, stora behållare, mobilkran skylift, saxlift	125 kr/kvm/v	125 kr/kvm/v	
Byggställning	18.75 kr/m2/år	40 kr/kvm/år	
Övrig reklam, tillfällig affischering	125 kr/kvm	125 kr/kvm /tillf timtaxa + ev Entr arbete	
Avstängning med skylt, utfärda LTF	250 kr		
Trottoarpratere, mer än 1 st per butik	-	500 kr st	
Konserter och event med inträde	-	3 kr /m2/dag	
_ Uppbyggnad och nedtagning konsert och event	-	3 kr /m2/dag	
Användande av yta/mark /kvm för övriga event och arrangemang	-	1.50 kr/m2/dag	
Lägsta debiterbara kostnad bestäms till	200 kr	500 kr	
Ideella föreningar som står som arrangör för ovan nämnda verksamheter skall erlägga 10% av beslutade avgifter, dock minst -		500 kr	
Fasta affischtavlor	1875 kr/år	Utgår	avtal skrivs med MEX
Rörliga affischtavlor	5000 kr/år	Utgår	avtal skrivs med MEX
Avspärrning avgiftsbelagd parkering	Inkomstbortfall	Utgår	på grund av P-skiva

Odlingslotter

Odlingslåda	100 kr	150 kr
Odlingslott 50 kvm	200 kr	400 kr
Odlingslott 100 kvm	300 kr	600 kr

Samhällsnämnden

§ 143

Dnr 2021-000166 1.1.3.1

Taxor och avgifter för teknik**Samhällsnämndens beslut**

Samhällsnämnden föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att handläggningskostnad per timme för Teknikavdelningens ansvarsområden 2022 ska uppgå till 1050 kr,

att anta föreslagna taxor för Teknikavdelningens ansvarsområden enligt dokumentet taxor och avgifter för teknik samt

att uppdra till samhällsnämnden att årligen räkna om taxor inom teknikavdelningens ansvarsområde enligt följande:

- Taxor för Grävtillstånd, Transportdispenser och undantag från lokala trafikföreskrifter, Flytt av fordon, Blomlådor samt handläggningskostnad per timme räknas om 1 januari årligen i enlighet med Prisindex för kommunal verksamhet (PKV).
- Taxor för Torghandel, Tillstånd enligt ordningslagen samt Odlingslotter räknas om 1 januari årligen i enlighet med Konsumentprisindex (KPI) med basmånad september 2021.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Knapp Britta Thyr (MP).

Propositionsordning

Ordföranden finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordföranden frågar om samhällsnämnden avser besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande finner att samhällsnämnden har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Bakgrund

Nuvarande gällande taxor är enligt beslut antagna 2009, 2011 och 2015. De är behov av översyn och behöver anpassas till dagens rådande förhållanden.

Samhällsnämnden

Inga mallar eller riktlinjer från SKR finns att använda för taxor gällande torghandel och tillstånd enligt ordningslagen. Under arbetet med dessa taxor har jämförelser med andra kommuner i länet gjorts.

Kommunernas rätt att ta ut avgifter allmänt sett framgår av kommunallagen (2017:725) som har följande lydelse: "Kommuner och landsting får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller."

Första stycket ger kommunerna rätt att ta ut avgifter inom hela den sektorn som regleras i kommunallagen. Det enda kravet är att kommunen tillhandahåller en tjänst eller nytta som motprestation.

Vid genomgång av samtliga taxor för samhällsförvaltningen noterade ledningsgruppen att flera taxor inte var uppdaterade på många år och därmed behövde ses över och justeras. Ledningsgruppen beslutade då att alla avdelningar på samhällsförvaltningen skulle se över alla gällande taxor för respektive avdelning. Detta arbete skulle göras så att nya taxor kan börja gälla fr.om 2022-01-01.

Teknikavdelningen har under detta arbete uppmärksammat att det saknas taxa för grävillstånd och blomlådor. För transportdispenser, flytt av fordon samt tillstånd enligt ordningslagen har delar av kriterier ändrats och nivåer justerats. För övriga taxor har justering av nivåer gjorts.

Grävillstånd

Taxan indexregleras 1/1 varje år med Prisindex för kommunal verksamhet.

Nya grävbestämmelser för Härnösands kommun antogs av samhällsnämnden 2019-09-19. Där regleras all grävning i samt återställning av kommunal mark.

Härnösand saknar i dagsläget taxa för grävillstånd, många andra kommuner har någon form av taxa. År 2014 genomfördes en konsultutredning där delar av utredningsförslaget nu inarbetats i förslaget till ny taxa för grävillstånd.

Transportdispenser och undantag från Lokal trafikföreskrift

Taxan indexregleras 1/1 varje år med Prisindex för kommunal verksamhet.

I Trafikförordningen (1998:1276) finns bestämmelser om undantag.

En kommun får medge undantag från bestämmelserna om vikt, bredd och längd, om färden (transportsträckan) endast rör kommunen.

Dispens kan även medges från de bestämmelser som meddelats genom lokala trafikföreskrifter.

En kommun har rätt enligt Trf 13 kap. 11§ och i lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor att ta ut en avgift för prövning av ansökningar

Samhällsnämnden

Avgift tas ut vid alla prövningar, vilket innebär att om beslutet blir ett avslag eller att handläggningen avbryts ska avgift erläggas. Har inget arbete nedlagts på ärendet utgår ingen avgift.

Flytt av fordon

Taxan indexregleras 1/1 varje år med Prisindex för kommunal verksamhet.

Lag (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall 7§ ger kommunen rätt att ta ut ersättning för kostnader i samband med flytt av fordon.

Ägaren av ett fordon som har flyttats med stöd av denna lag är skyldig att ersätta kostnaden för flyttningen och de övriga åtgärder som vidtagits med stöd av lagen. Ersättningskyldighet föreligger inte, om ägaren gör sannolikt att fordonet fränhänts honom genom brott.

Blomlådor

Taxan indexregleras 1/1 varje år med Prisindex för kommunal verksamhet.

Kommunen erbjuder boende i Härnösands kommun att ansöka om utplacering av blomlådor som en hastighetssänkande åtgärd. Riktlinjer för detta antogs i samhällsnämnden 2014-05-14.

Torghandel

Taxan indexregleras 1/1 varje år med KPI- basmånad september 2021

Torghandelstaxan antogs av kommunfullmäktige 2008-12-15, och har sedan dess indexuppräknats varje år. I torghandelstaxan föreslås mindre ändringar med ett fast kvadratmeterpris som ligger till grund för taxan och en uppskattad nyttjandegrad för vecko- och årsvis upplåtelse. Skolklasser och andra ickekommersiella aktörer föreslås kunna nyttja en mindre yta dagsvis utan kostnad.

Tillstånd enligt ordningslagen

Taxan indexregleras 1/1 varje år med KPI- basmånad september 2021

Ansökan om tillstånd enligt Ordningslagen för begagnande av offentlig plats, allmän sammankomst och offentlig tillställning skickas till polismyndigheten. Polismyndigheten lämnar sedan ansökan till samhällsförvaltningen för yttrande. För ansökan tar polisen avgift och kommunen tar en avgift för upplåtelsen som styrs av typ av arrangemang, tid och yta. Nu gällande taxa antogs av kommunfullmäktige 2008-12-15, och flera av taxorna används inte idag. Samhällsförvaltningens förslag på taxeändring är en modernisering av taxorna samt att kostnaderna för tillfällig försäljning likställs med kostnad för torghandelsplats. Lägsta debiterbara kostnad bestäms till 500 kr.

Ideella föreningar som står som arrangör för nämnda verksamheter skall erlägga 10% av beslutade avgifter, dock minst 500 kr.

Samhällsnämnden**Odlingslotter**

Taxan indexregleras 1/1 varje år med KPI- basmånad september 2021

Kommunfullmäktige antog 2015-04-27 avgifter för kolonilotter.

Kommunen har 2 odlingsområden med totalt 87 st. odlingslotter som är 50 m2 respektive 100 m2 stora och det finns 7st tillgänglighetsanpassade odlingslådor. I parkentreprenaden ingår skötsel av odlingslotter såsom sommarvatten, trimning, borttransport av komposthögar och slaghack kring området. Samhällsförvaltningen har även årligen beställt fräsning av obrukade lotter. 100% av kolonilotterna är i dagsläget uthyrda och ca 60 personer står i kö. Flera arrendatorer årligen väljer att inte bruka sin lott och blir därmed uppsagda. För att få omsättning på odlingslotterna och nå en bättre kostnadstäckning för kommunens utgifter skulle avgiften behöva höjas.

Socialt perspektiv

Beslutet bedöms inte ha påverkan på socialt perspektiv.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte ha påverkan på ekologiskt perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet anses ha ringa eller ingen påverkan på kommunens budget.

Beslutet anses inte ha någon påverkan på kommunens andra styrdokument.

Beslutet anses komma att ha ringa ekonomiska konsekvenser för invånarna.

Beslutsunderlag

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-10-15

Bilaga 1 – Förslag taxa för Teknik

Datum
2021-10-15Dnr
SAM 2021-166

Samhällsförvaltningen
Niclas Hälldahl, 0611-34 80 37
niclas.halldahl@harnosand.se

Samhällsnämnden

Förslag till ändring av taxa för Teknikavdelningen, Gata-Torg-Ordningsslagen-Transporter-Odlingslotter

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att handläggningskostnad per timme för Teknikavdelningens ansvarsområden 2022 ska uppgå till 1050 kr,

att anta föreslagna taxor för Teknikavdelningens ansvarsområden enligt bilaga 1 samt

att uppdra till samhällsnämnden att årligen räkna om taxor inom teknikavdelningens ansvarsområde enligt följande:

- Taxor för Grävtillstånd, Transportdispenser och undantag från lokala trafikföreskrifter, Flytt av fordon, Blomlådor samt handläggningskostnad per timme räknas om 1 januari årligen i enlighet med Prisindex för kommunal verksamhet (PKV).
- Taxor för Torghandel, Tillstånd enligt ordningsslagen samt Odlingslotter räknas om 1 januari årligen i enlighet med Konsumentprisindex (KPI) med basmånad september 2021.

Beskrivning av ärendet

Nuvarande gällande taxor är enligt beslut antagna 2009, 2011 och 2015. De är behov av översyn och behöver anpassas till dagens rådande förhållanden.

Inga mallar eller riktlinjer från SKR finns att använda för taxor gällande torghandel och tillstånd enligt ordningsslagen. Under arbetet med dessa taxor har jämförelser med andra kommuner i länet gjorts.

Kommunernas rätt att ta ut avgifter allmänt sett framgår av kommunallagen (2017:725) som har följande lydelse: ”Kommuner och landsting får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller.”

Första stycket ger kommunerna rätt att ta ut avgifter inom hela den sektorn som regleras i kommunallagen. Det enda kravet är att kommunen tillhandahåller en tjänst eller nytta som motprestation.

Vid genomgång av samtliga taxor för samhällsförvaltningen noterade ledningsgruppen att flera taxor inte var uppdaterade på många år och därmed behövde ses över och justeras. Ledningsgruppen beslutade då att alla avdelningar på samhällsförvaltningen skulle se över alla gällande taxor för respektive avdelning. Detta arbete skulle göras så att nya taxor kan börja gälla fr.om 2022-01-01.

Teknikavdelningen har under detta arbete uppmärksammat att det saknas taxa för gräv tillstånd och blomlådor. För transportdispenser, flytt av fordon samt tillstånd enligt ordningslagen har delar av kriterier ändrats och nivåer justerats. För övriga taxor har justering av nivåer gjorts.

Gräv tillstånd

Taxan indexregleras 1/1 varje år med Prisindex för kommunal verksamhet.

Nya grävbestämmelser för Härnösands kommun antogs av samhällsnämnden 2019-09-19. Där regleras all grävning i samt återställning av kommunal mark.

Härnösand saknar i dagsläget taxa för gräv tillstånd, många andra kommuner har någon form av taxa. År 2014 genomfördes en konsultutredning där delar av utredningsförslaget nu inarbetats i förslaget till ny taxa för gräv tillstånd.

Transportdispenser och undantag från Lokal trafikföreskrift

Taxan indexregleras 1/1 varje år med Prisindex för kommunal verksamhet.

I Trafikförordningen (1998:1276) finns bestämmelser om undantag.

En kommun får medge undantag från bestämmelserna om vikt, bredd och längd, om färden (transportsträckan) endast rör kommunen.

Dispens kan även medges från de bestämmelser som meddelats genom lokala trafikföreskrifter.

En kommun har rätt enligt Trf 13 kap. 11§ och i lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor att ta ut en avgift för prövning av ansökningar

Avgift tas ut vid alla prövningar, vilket innebär att om beslutet blir ett avslag eller att handläggningen avbryts ska avgift erläggas. Har inget arbete nedlagts på ärendet utgår ingen avgift.

Flytt av fordon

Taxan indexregleras 1/1 varje år med Prisindex för kommunal verksamhet.

Lag (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall 7§ ger kommunen rätt att ta ut ersättning för kostnader i samband med flytt av fordon.

Ägaren av ett fordon som har flyttats med stöd av denna lag är skyldig att ersätta kostnaden för flyttningen och de övriga åtgärder som vidtagits med stöd av lagen. Ersättningskyldighet föreligger inte, om ägaren gör sannolikt att fordonet frånhänts honom genom brott.

Blomlådor

Taxan indexregleras 1/1 varje år med Prisindex för kommunal verksamhet.

Kommunen erbjuder boende i Härnösands kommun att ansöka om utplacering av blomlådor som en hastighetssänkande åtgärd. Riktlinjer för detta antogs i samhällsnämnden 2014-05-14.

Torghandel

Taxan indexregleras 1/1 varje år med KPI- basmånad september 2021

Torghandelstaxan antogs av kommunfullmäktige 2008-12-15, och har sedan dess indexuppräknats varje år. I torghandelstaxan föreslås mindre ändringar med ett fast kvadratmeterpris som ligger till grund för taxan och en uppskattad nyttjandegrad för vecko- och årsvis upplåtelse. Skolklasser och andra ickekommersiella aktörer föreslås kunna nyttja en mindre yta dagsvis utan kostnad.

Tillstånd enligt ordningslagen

Taxan indexregleras 1/1 varje år med KPI- basmånad september 2021

Ansökan om tillstånd enligt Ordningenslagen för begagnande av offentlig plats, allmän sammankomst och offentlig tillställning skickas till polismyndigheten. Polismyndigheten lämnar sedan ansökan till samhällsförvaltningen för yttrande. För ansökan tar polisen avgift och kommunen tar en avgift för upplåtelsen som styrs av typ av arrangemang, tid och yta. Nu gällande taxa antogs av kommunfullmäktige 2008-12-15, och flera av taxorna används inte idag. Samhällsförvaltningens förslag på taxeändring är en modernisering av taxorna samt att kostnaderna för tillfällig försäljning likställs med kostnad för torghandelsplats. Lägsta debiterbara kostnad bestäms till 500 kr.

Ideella föreningar som står som arrangör för nämnda verksamheter skall erlägga 10% av beslutade avgifter, dock minst 500 kr.

Odlingslotter

Taxan indexregleras 1/1 varje år med KPI- basmånad september 2021

Kommunfullmäktige antog 2015-04-27 avgifter för kolonilotter. Kommunen har 2 odlingsområden med totalt 87 st. odlingslotter som är 50 m² respektive 100 m² stora och det finns 7st tillgänglighetsanpassade odlingslådor. I parkentreprenaden ingår skötsel av odlingslotter såsom sommarvatten, trimning, borttransport av komposthögar och slaghack kring området. Samhällsförvaltningen har även årligen beställt fräsning av obrukade lotter. 100% av kolonilotterna är i dagsläget uthyrda och ca 60 personer står i kö. Flera arrendatorer årligen väljer att inte bruka sin lott och blir därmed uppsagda. För att få omsättning på odlingslotterna och nå en bättre kostnadstäckning för kommunens utgifter skulle avgiften behöva höjas.

Socialt perspektiv

Beslutet bedöms inte ha påverkan på socialt perspektiv.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte ha påverkan på ekologiskt perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet anses ha ringa eller ingen påverkan på kommunens budget.

Beslutet anses inte ha någon påverkan på kommunens andra styrdokument.

Beslutet anses komma att ha ringa ekonomiska konsekvenser för invånarna.

Beslutsunderlag

Thomas Jenssen
Förvaltningschef

Niclas Hälldahl
Teknikchef

Bilagor

Bilaga 1 – Förslag taxa för Teknik

Datum
2021-11-16Dnr
KS/2021-000409

Kommunstyrelseförvaltningen
Johanna Laine, 0611-34 80 08
johanna.laine@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Taxa för ärenden enligt plan- och bygglagen

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att handläggningskostnaden för ärenden enligt plan- och bygglagen ska uppgå till 1275 kr per timme för år 2022 och

att anta reviderad Taxetabell A.

Beskrivning av ärendet

Samhällsnämnden föreslår indexuppräkningskostnaden för handläggningen av ärenden enligt plan- och bygglagen samt godkännande av mindre ändringar i Taxetabell A, att gälla för år 2022. Kommunen får enligt 2 kap. 5 § kommunallagen (2017:725) ta ut avgifter för att finansiera sina verksamheter men avgifterna ska hållas i nivå med de faktiska kostnaderna enligt självkostnadsprincipen. Det ankommer på fullmäktige att besluta om taxor.

Samhällsnämnden föreslår även att fullmäktige ska till nämnden delegera uppgiften att årligen själv besluta om indexregleringen i enlighet med Sveriges kommuners och regioners (SKR) prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Detta är fullt möjligt men kräver ett mer omfattande beslut än ett enkelt uppdrag till nämnden. Det är alltid fullmäktige som beslutar om taxan och det ansvaret kan inte delegeras bort. Däremot kan ansvarig nämnd besluta om indexjusteringar av avgifterna i befintlig taxa för att följa kostnadsutvecklingen i samhället. Vid större ändringar i kostnader kan taxan behöva revideras från grunden av fullmäktige. Fullmäktige behöver därmed först besluta om principerna för hur en indexuppräknings ska gå till och anta en taxa som nämnden utgår ifrån.

Kommunledningskontoret anser att det istället för ett beslut avseende enskild nämnd vore mer fördelaktigt att kommunfullmäktige beslutar om en gemensam kommunövergripande princip för indexuppräkningskostnader som sedan kan tas med i och tillämpas på kommunens samtliga taxedokument där indexuppdatering är aktuell. Ett sådant arbete initieras lämpligen från

kommunstyrelsen och förslag kan tas fram tillsammans med berörda nämnder.

Socialt perspektiv

Ärendet har ingen social anknytning.

Ekologiskt perspektiv

Ärendet har ingen ekologisk anknytning.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kommunens verksamheter behöver följa upp och uppdatera avgifterna som tas ut för att se till att avgifternas nivå följer den lagstadgade självkostnadsprincipen. Avgifterna ska kontinuerligt anpassas till att motsvara verkligheten så att de inte är för höga eller för låga. Välskött ekonomi är ett av kommunens övergripande mål och skapas av att varje verksamhet sköter sin del. Kommunens rätt att ta ut avgifter regleras allmänt i 2 kap. kommunallagen (2017:725) där även självkostnadsprincipen förklaras. I plan- och bygglagens 12 kap. regleras avgifterna för ärenden enligt plan- och bygglagen. Hos SKR finns kommungemensamt underlag och information om juridiska förutsättningar för beslut om taxor och indexregleringar.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag samhällsnämnden 2021-10-21 § 141

Samhällsnämndens tjänsteskrivelse 2021-10-15

SKR:s förslag till taxebestämmelser, publicerade 30 september 2021

Anna Bostedt
Kanslichef

Johanna Laine
Kommunsekreterare

Bilagor

Bilaga - Utdrag ur Taxetabell A

Bilaga 1. Ändringar och tillägg av rader i taxetabell A1 och A2.

Grön markering redovisar ändrad namngivning
Gul markering redovisar förslag till ny differentierad taxa.

A 1 Tidsuppskattning												
Bygglöv och teknisk kontroll för en- och tvåbostadshus och komplementbyggnader												
Ärendetyp	Start av ärende	Bygglövsprovning	Expediering och kungörelse	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbetsplatsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Avslut av ärende	Summa tid	Avgift	
A 1.1	Planenligt	1	5	1,5	4,5	2	3	4,5	1,5	1	24	30 600 kr
A 1.2	Nybyggnad av ett en- eller tvåbostadshus	1	9	2	4,5	2	3	4,5	1,5	1	28,5	36 338 kr
A 1.3	Utanför planlagt område	1	11	2	4,5	2	3	4,5	1,5	1	30,5	38 888 kr
A 1.4	Nybyggnad av ett fritidshus med högst två bostäder	1	4	1,5	4,5	2	3	4	1,5	1	22,5	28 688 kr
A 1.5	Liten avvikelse	1	8	2	4,5	2	3	4	1,5	1	27	34 425 kr
A 1.6	Utanför planlagt område	1	10	2	4,5	2	3	4	1,5	1	29	36 975 kr
A 1.7	Nybyggnad av komplementbyggnad upp till 50 m ² , med tekniskt samråd	1	2	0,5	2	1	1,5	3	1	1	13	16 575 kr
A 1.8	Liten avvikelse	1	6	1,5	2	1	1,5	3	1	1	18	22 950 kr
A 1.9	Utanför planlagt område	1	3	1,5	2	1	1,5	3	1	1	15	19 125 kr
A 1.7.1	Nybyggnad av komplementbyggnad över 50 m ² , med tekniskt samråd	1	2	1,5	2	1	1,5	3	1	1	14	17 850
A 1.8.1	Liten avvikelse	1	6	2	2	1	1,5	3	1	1	18,5	23 587,5
A 1.9.1	Utanför planlagt område	1	6	2	2	1	1,5	3	1	1	18,5	23 588 kr
A 1.10	Nybyggnad av komplementbyggnad upp till 50 m ² , utan tekniskt samråd	1	2	0,5	x	0,5	x	x	1	1	6	7 650 kr
A 1.11	Liten avvikelse	1	3	1,5	x	0,5	x	x	1	1	8	10 200 kr
A 1.12	Utanför planlagt område	1	3	1,5	x	0,5	x	x	1	1	8	10 200 kr
A 1.10.1	Nybyggnad av komplementbyggnad över 50 m ² , utan tekniskt samråd	1	2	1,5	x	0,5	x	x	1	1	7	8 925 kr
A 1.11.1	Liten avvikelse	1	6	2	x	0,5	x	x	1	1	11,5	14 663 kr
A 1.12.1	Utanför planlagt område	1	6	2	x	0,5	x	x	1	1	11,5	14 663 kr
A 1.13	Planenligt	1	2	1,5	2	1	1,5	3	1	1	14	17 850 kr
A 1.14	Liten avvikelse	1	6	2	2	1	1,5	3	1	1	18,5	23 588 kr
A 1.15	Utanför planlagt område	1	6	2	2	1	1,5	3	1	1	18,5	23 588 kr
A 1.16	Planenligt	1	2	1,5	x	0,5	x	x	1	1	7	8 925 kr
A 1.17	Liten avvikelse	1	4	2	x	0,5	x	x	1	1	9,5	12 113 kr
A 1.18	Utanför planlagt område	1	3	2	x	0,5	x	x	1	1	8,5	10 838 kr
A 1.19	Planenligt	0,5	2	1,5	3	1	2	2	1	1	14	17 850 kr
A 1.20	Liten avvikelse	0,5	6	2	3	1	2	2	1	1	18,5	23 588 kr
A 1.21	Utanför planlagt område	0,5	6	2	3	1	2	2	1	1	18,5	23 588 kr
A 1.22	Planenligt	0,5	2	0,5	x	0,5	x	x	1	1	5,5	7 013 kr
A 1.23	Liten avvikelse	0,5	3	2	x	0,5	x	x	1	1	8	10 200 kr
A 1.24	Utanför planlagt område	0,5	3	2	x	0,5	x	x	1	1	8	10 200 kr

A 1.25	Per styck för nybyggnad av fler likartade en- eller tvåbostadshus utöver det första, i en och samma ansökan (gruppbebyggelse)	0	1	1	1	2	1,5	2	1	0,5	10	12 750 kr
A 1.26	Mindre fasadändringar	0,5	1	0,5	x	0,5	x	x	0,5	0,5	3,5	4462,5

A 2 Tidsuppskattning													
Bygglöv och teknisk kontroll för byggnader som inte är en- eller tvåbostadshus eller komplementbyggnader													
Ärendetyp													
	Start av ärende	Bygglövsprövning	Expediering och kungörelse	Tekniskt samråd	Startbesked	Arbets-platsbesök	Slutsamråd	Slutbesked	Avslut av ärende	Summa tid	Avgift	Kommentar	
A 2.1	Planerligt	1	5	1,5	1,5	1	3	1,5	1	16,5	21 038 kr		
A 2.2	Nybyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), med tekniskt samråd	1	9	2	1,5	1	3	1,5	1	21	26 775 kr		
A 2.3	Utanför planlagt område	1	13	2	1,5	1	3	1,5	1	25	31 875 kr		
A 2.4	Planerligt	1	5	1,5	x	1	x	x	1	10,5	13 388 kr		
A 2.5	Nybyggnad 0-100 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	1	9	2	x	1	x	x	1	15	19 125 kr		
A 2.6	Utanför planlagt område	1	13	2	x	1	x	x	1	19	24 225 kr		
A 2.7	Planerligt	1	15	2	5	4	4	5	2	39	49 725 kr		
A 2.8	Nybyggnad 101-1000 kvm (BTA+OPA) med tekniskt samråd	1	25	2,5	5	4	4	5	2	49,5	63 113 kr		
A 2.9	Utanför planlagt område	1	30	2,5	5	4	4	5	2	54,5	69 488 kr		
A 2.7.1	Planerligt	1	15	2	x	4	x	2	2	27	34 425 kr		
A 2.8.1	Nybyggnad 101-1000 kvm (BTA+OPA), utan tekniskt samråd	1	25	2,5	x	4	x	2	2	37,5	47 813 kr		
A 2.9.1	Utanför planlagt område	1	30	2,5	x	4	x	2	2	42,5	54 188 kr		
A 2.10	Planerligt	1	25	2	8	6	8	8	5	64	81 600 kr	Innebär alltid teknisk samråd	
A 2.11	Nybyggnad 1001-5000 kvm (BTA+OPA)	1	35	2,5	8	6	8	8	5	74,5	94 988 kr		
A 2.12	Utanför planlagt område	1	40	2,5	8	6	8	8	5	79,5	101 362,5		
A 2.10.1	Planerligt	1	4	1	8	3	4	4	2	28	35700	Innebär alltid teknisk samråd. Tillgänglighet etc behöver inte beaktas.	
A 2.11.1	Enkel ouppvärmad hallbyggnad 101-3000 kvm, Text lagerbyggnader, enkla rådhus, tältballar	1	8	2	8	3	4	4	2	33	42075		
A 2.12.1	Utanför planlagt område	1	8	2	8	3	4	4	2	33	42 075 kr		
A 2.13	Planerligt	1	35	2	8	6	8	8	5	74	94 350 kr		
A 2.14	Nybyggnad ≥5001 kvm (BTA+OPA)	1	45	2,5	8	6	8	8	5	84,5	107 737,5		
A 2.15	Utanför planlagt område	1	50	2,5	8	6	8	8	5	89,5	114 112,5		

A 2.16	Planenligt	1	4	1,5	3	1	2	3	1	1	17,5	22 313 kr
A 2.17	Liten avvikelse	1	6	2	3	1	2	3	1	1	20	25 500 kr
A 2.18	Utanför planlagt område	1	6	2	3	1	2	3	1	1	20	25 500 kr
A 2.19	Planenligt	1	4	1,5	x	1	x	x	1	1	9,5	12 113 kr
A 2.20	Liten avvikelse	1	6	2	x	1	x	x	1	1	12	15 300 kr
A 2.21	Utanför planlagt område	1	6	2	x	1	x	x	1	1	12	15 300 kr
A 2.22	Planenligt	1	6	1,5	6	6	4	6	5	1	36,5	46 538 kr
A 2.23	Liten avvikelse	1	10	2	6	6	4	6	5	1	41	52 275 kr
A 2.24	Utanför planlagt område	1	12	2	6	6	4	6	5	1	43	54 825 kr
A 2.25	Planenligt	1	6	1,5	8	6	8	8	5	1	44,5	56 738 kr
A 2.26	Liten avvikelse	1	10	2	8	6	8	8	5	1	49	62 475 kr
A 2.27	Utanför planlagt område	1	12	2	8	6	8	8	5	1	51	65 025 kr
A 2.28	Planenligt	1	4	1	2	1	2	2	1	1	15	19 125 kr
A 2.29	Liten avvikelse	1	6	1	2	1	2	2	1	1	17	21 675 kr
A 2.30	Planenligt	1	4	1	x	1	x	x	0,5	1	8,5	10 838 kr
A 2.31	Liten avvikelse	1	6	1	x	1	x	x	0,5	1	10,5	13 388 kr
A 2.30.1	Planenligt	1	2	0,5	x	1	x	x	0,5	1	6	7 650 kr
A 2.32	Planenligt	1	10	1	6	3	5	6	3	1	36	45 900 kr
A 2.33	Liten avvikelse	1	15	1	6	3	5	6	3	1	41	52 275 kr
A 2.34	Utanför planlagt område	1	15	1	6	3	5	6	3	1	41	52 275 kr
A 2.35	Planenligt	1	10	1	x	3	x	x	3	1	19	24 225 kr
A 2.36	Liten avvikelse	1	15	1	x	3	x	x	3	1	24	30 600 kr
A 2.37	Utanför planlagt område	1	15	1	x	3	x	x	3	1	24	30 600 kr

Samhällsnämnden

§ 141

Dnr 2021-000161 3.1.1.1

Taxa för ärenden enligt plan- och bygglagen SAM 2021–2759

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att handläggningskostnaden per timme för år 2022 ska räknas upp i enlighet med Prisindex för kommunal verksamhet (PKV),

att handläggningskostnaden per timme för år 2022 ska uppgå till 1275 kr,

att uppdra till samhällsnämnden att taxan för plan- och bygglov 1 januari årligen ska indexregleras i enlighet med prisindex för kommunalverksamhet (PKV) samt

att anta föreslagna tillägg och ändringar i taxetabell A för lovanmälan mm som antogs av kommunfullmäktige 2019.

Propositionsordning

Ordföranden finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordföranden frågar om samhällsnämnden avser besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande finner att samhällsnämnden har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Bakgrund

Enligt kommunalrättsliga grundsatser har kommunerna fritt att finansiera sin verksamhet med skattemedel. Kommunerna är därför inte skyldiga att ta ut avgifter för sin verksamhet, utan kan välja att helt eller delvis skattefinansiera verksamheten.

Kommunernas rätt att ta ut avgifter framgår av 2 kap. 5 § kommunallagen (2017:725). Självkostnadsprincipen gäller som huvudregel för kommunal verksamhet (2 kap. 6 § kommunallagen), ”kommuner och regioner får inte ta ut högre avgifter än som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstinget tillhandahåller (självkostnaden)”. Kostnaderna i det enskilda fallet har inte någon betydelse

Samhällsnämnden

för självkostnadsprincipen. Principen är närmast att se som en målsättning som innebär att syftet med verksamheten inte får vara att ge vinst.

Vid beräkningen av självkostnaderna får, utöver externa kostnader, alla relevanta direkta och indirekta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på direkta kostnader är personalkostnader, personalomkostnader, material och utrustning, försäkringar med mera. Exempel på indirekta kostnader är lokalkostnader, kapitalkostnader och administrationskostnader.

Av betydelse för avgiftsuttaget i enskilda fall i kommunal verksamhet är den så kallade likställighetsprincipen som framgår av 2 kap. 3 § kommunallagen, ”kommuner och regioner skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat”. Likställighetsprincipen innebär vid fördelning av avgifter att lika avgift ska utgå för lika prestation eller att kommunmedlemmar som befinner sig i motsvarande läge ska betala samma avgifter.

Rätten att ta ut avgifter för verksamhet inom plan- och byggområdet framgår av 12 kap. 8 § plan- och bygglagen, PBL.

Den taxa för plan- och bygglov som antogs av kommunfullmäktige 2019 ska, i enlighet med fullmäktiges beslut, indexregleras en gång per år i enlighet med prisindex för kommunalverksamhet (PKV). Enligt Sveriges kommuner och Regioner (SKR) är PKV för år 2022 2,1%.

Samhällsförvaltningen föreslår därför att handläggningskostnaden per timme för år 2022 ska uppdateras i enlighet med index till 1275 kr.

Utöver detta föreslår samhällsförvaltningen att avgifterna för vissa ärendetyper differentieras ytterligare i taxetabell A (lovanmälan mm) då den nuvarande taxan inte anses vara rimlig för främst vissa mindre åtgärder. Namnsättningen av raderna i taxatabellen rättas även till för tidigare justeringar som gjorts sedan denna modell började användas 2018. Differentieringen samt rättade namngivna rader redovisas i bilaga 1.

Socialt perspektiv

Förslaget om reviderad taxa bedöms inte påverka perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Förslaget om reviderad taxa bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Samhällsförvaltningen gör bedömningen att detta beslut kan ge positiva ekonomiska och juridiska konsekvenser för allmänheten och Härnösands kommun. Med en indexreglering av taxorna så hålls intäkterna uppe och anpassas efter marknadens nivåer vilket är positivt för kommunen och medborgarna. För den enskilde kan beslutet vara både positivt eller negativt,

Samhällsnämnden

beroende på vilken ärendetyp den enskilde ansöker om. Beslutet föreslår en generell ökning av taxorna utifrån föreslagen indexuppräkning, men samtidigt differentieras vissa ärendetyper vilket innebär att kostnaderna kan minska för den enskilde.

Beslutsunderlag

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-10-15

SKR:s förslag till taxebestämmelser, publicerade 30 september 2021

Bilaga - Utdrag ur taxetabell med nya rader samt rättade namngivna rader

Datum
2021-10-15

Dnr
SAM 2021-161
SAM 2021-2759

Samhällsförvaltningen
Malin Sjöstrand, 0611-34 81 08
malin.sjostrand@harnosand.se

Samhällsnämnden

Taxa för plan- och bygglov, Härnösands kommun

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att handläggningskostnaden per timme för år 2022 ska räknas upp i enlighet med Prisindex för kommunal verksamhet (PKV),

att handläggningskostnaden per timme för år 2022 ska uppgå till 1275 kr,

att uppdra till samhällsnämnden att taxan för plan- och bygglov 1 januari årligen ska indexregleras i enlighet med prisindex för kommunalverksamhet (PKV) samt

att anta föreslagna tillägg och ändringar i taxetabell A för lovanmälan mm som antogs av kommunfullmäktige 2019.

Beskrivning av ärendet

Enligt kommunalrättsliga grundsatser har kommunerna fritt att finansiera sin verksamhet med skattemedel. Kommunerna är därför inte skyldiga att ta ut avgifter för sin verksamhet, utan kan välja att helt eller delvis skattefinansiera verksamheten.

Kommunernas rätt att ta ut avgifter framgår av 2 kap. 5 § kommunallagen (2017:725). Självkostnadsprincipen gäller som huvudregel för kommunal verksamhet (2 kap. 6 § kommunallagen), ”kommuner och regioner får inte ta ut högre avgifter än som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstinget tillhandahåller (självkostnaden)”. Kostnaderna i det enskilda fallet har inte någon betydelse för självkostnadsprincipen. Principen är närmast att se som en målsättning som innebär att syftet med verksamheten inte får vara att ge vinst.

Vid beräkningen av självkostnaderna får, utöver externa kostnader, alla relevanta direkta och indirekta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på direkta kostnader är personalkostnader, personalomkostnader, material och utrustning, försäkringar med mera. Exempel på indirekta kostnader är lokalkostnader, kapitalkostnader och administrationskostnader.

Av betydelse för avgiftsuttaget i enskilda fall i kommunal verksamhet är den så kallade likställighetsprincipen som framgår av 2 kap. 3 § kommunallagen, ”kommuner och regioner skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat”. Likställighetsprincipen innebär vid fördelning av avgifter att lika avgift ska utgå för lika prestation eller att kommunmedlemmar som befinner sig i motsvarande läge ska betala samma avgifter.

Rätten att ta ut avgifter för verksamhet inom plan- och byggområdet framgår av 12 kap. 8 § plan- och bygglagen, PBL.

Den taxa för plan- och bygglov som antogs av kommunfullmäktige 2019 ska, i enlighet med fullmäktiges beslut, indexregleras en gång per år i enlighet med prisindex för kommunalverksamhet (PKV). Enligt Sveriges kommuner och Regioner (SKR) är PKV för år 2022 2,1%.

Samhällsförvaltningen föreslår därför att handläggningskostnaden per timme för år 2022 ska uppdateras i enlighet med index till 1275 kr.

Utöver detta föreslår samhällsförvaltningen att avgifterna för vissa ärendetyper differentieras ytterligare i taxetabell A (lovanmälan mm) då den nuvarande taxan inte anses vara rimlig för främst vissa mindre åtgärder.

Namnsättningen av raderna i taxatabellen rättas även till för tidigare justeringar som gjorts sedan denna modell började användas 2018.

Differentieringen samt rättade namngivna rader redovisas i bilaga 1.

Socialt perspektiv

Förslaget om reviderad taxa bedöms inte påverka perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Förslaget om reviderad taxa bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Samhällsförvaltningen gör bedömningen att detta beslut kan ge positiva ekonomiska och juridiska konsekvenser för allmänheten och Härnösands kommun. Med en indexreglering av taxorna så hålls intäkterna uppe och anpassas efter marknadens nivåer vilket är positivt för kommunen och medborgarna. För den enskilde kan beslutet vara både positivt eller negativt, beroende på vilken ärendetyp den enskilde ansöker om. Beslutet föreslår en generell ökning av taxorna utifrån föreslagen indexuppräknings, men samtidigt differentieras vissa ärendetyper vilket innebär att kostnaderna kan minska för den enskilde.

Beslutsunderlag

SKR:s förslag till taxebestämmelser, publicerade 30 september 2021.

Thomas Jenssen
Förvaltningschef

Malin Sjöstrand
Plan- och Byggchef

TJÄNSTESKRIVELSE

Härnösands kommun
Samhällsförvaltningen

Datum
2021-10-15 15

Dnr
SAM 2021-161
SAM 2021-2759

Bilagor

Utdrag ur taxetabell med nya rader samt rättade namngivna rader

KOMMUNSTYRELSEN

Johanna Laine, 0611-34 80 08
johanna.laine@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Taxa för prövning och tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen, lagen om sprängämnesprekursorer samt för utfärdande av saneringsintyg

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad Taxebilaga 1, avgifter för tillsyn och prövning enligt miljöbalken, daterad 2021-10-11,

att ändra timavgiften till 1054 kr för:

- prövning och tillsyn enligt miljöbalken,
- prövning och tillsyn inom strålskyddslagens område,
- tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer och
- utfärdande av saneringsintyg

samt

att det reviderade Taxebilaga 1 samt de uppdaterade timavgifterna ska börja gälla från och med den 1 januari 2022.

Beskrivning av ärendet

I Härnösand ligger kommunens uppgifter inom prövning och tillsyn enligt miljöbalken under samhällsnämndens ansvar. Verksamheten är avgiftsfinansierad enligt den i kommuner allmänt gällande självkostnadsprincipen. Timavgifterna kräver regelbunden översyn och uppdatering och räknas upp enligt Sveriges kommuner och regioners (SKR) prisindex för kommunal verksamhet (PKV). Samhällsnämnden kan, om fullmäktige beslutat om principerna för indexjustering, själv besluta om uppräknningen av de egna taxorna. För närvarande finns dock ingen sådan delegering från fullmäktige till samhällsnämnden varför det faller på fullmäktige att besluta om ändringar av de i ärendet aktuella taxorna.

Ändringarna i Taxebilaga 1 avser justering av handläggningstider under rubrikerna: Inrättande av enskilt avlopp och Anmälan om inrättande av värmepump. Samtliga tider justeras uppåt för att bättre motsvara den

faktiska tidsåtgången. De uppräknade timavgifterna har tagits fram utifrån SKR:s rekommendationer.

Socialt perspektiv

Ärendet har ingen direkt påverkan på det sociala perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Att avgifterna som finansierar verksamheten motsvarar kostnaderna kan ha betydelse för miljöhandläggningens kvalitet. För övrigt har samhällsförvaltningen bedömt att ärendet inte har någon påverkan ur ekologiskt perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kommunen behöver hålla sina taxor och avgifter uppdaterade som en del av den goda ekonomiska hushållningen. SKR rekommenderar att ansvarig nämnd delegeras beslutanderätt om indexjusteringar för att möjliggöra en kontinuerlig anpassning av ett grundpris efter en viss kostnadsutveckling. En fördel med att uppräknarna beslutas av fullmäktige kan dock anses vara att fullmäktige behåller insyn i verksamheternas kostnader.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag samhällsnämnden 2021-10-21 § 140

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-10-11

Protokollsutdrag KF 2018-11-26, § 120.

Protokollsutdrag KF 2018-11-26, § 121.

SKR:s beräkning av handläggningskostnad per timme för tillsyn enligt miljöbalken.

27 kap. 1 § miljöbalken.

8 kap 14 § strålskyddsförordningen (2018:506).

11 § lag (2014:799) om sprängämnes-prekursorer

25 § lag (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa samt 8 § förordning (2007:156) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa

Anna Bostedt
Kanslichef

Johanna Laine
Kommunsekreterare

Samhällsnämnden

§ 140

Dnr 2021-000157 1.1.3.1

Förslag till ändring av taxa för provning och tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen, lagen om sprängämnesprekursorer samt för samhällsnämndens utfärdande av saneringsintyg SAM 2021–2716

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad taxa för provning och tillsyn av enskilda avlopp och anmälan om installation av värmepump, enligt taxebilaga 1,

att ändra timavgiften för provning och tillsyn enligt miljöbalken till 1054 kronor per timme,

att uppdateringen av taxa för provning och tillsyn enligt miljöbalken ska gälla från och med den 1 januari 2022,

att ändra timavgiften till 1054 kronor per timme för samhällsnämndens provning och tillsyn inom strålskyddslagens område,

att uppdateringen av timavgiften för provning och tillsyn enligt strålskyddslagen ska gälla från och med den 1 januari 2022,

att ändra timavgiften till 1054 kronor per timme för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer,

att taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer ska gälla från och med den 1 januari 2022,

att ändra timavgiften till 1054 kronor per timme för samhällsnämndens utfärdande av saneringsintyg samt

att uppdateringen av timavgiften för samhällsnämndens utfärdande av saneringsintyg ska gälla från och med den 1 januari 2022

Propositionsordning

Ordföranden finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordföranden frågar om samhällsnämnden avser besluta i enlighet med liggande förslag.

Samhällsnämnden

Ordförande finner att samhällsnämnden har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Bakgrund

Samhällsnämnden fullgör kommunens uppgifter med prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Kostnaderna för prövning och tillsyn enligt miljöbalken finansieras genom avgifter för de verksamhetsutövare som är föremål för tillsynen. Timavgift och övriga bestämmelser behöver regelbunden översyn. Kommunfullmäktige beslutade den 26 november 2018, § 120, om uppdatering av taxa för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, strålskyddslagen och samhällsnämndens utfärdande av saneringsintyg. Kommunfullmäktige beslutade den 26 november 2018, § 121, om att anta taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer.

I samband med att timavgiften enligt miljöbalken ändras behöver taxorna för prövning och tillsyn inom strålskyddslagens område, taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer och samhällsnämndens utfärdande av saneringsintyg också ändras. Samhällsförvaltningen bedömer att timavgiften ska vara densamma som för miljöbalken.

Tillsyn och prövning enligt miljöbalken

Taxebilaga 1. ”Avgifter för prövning av ansökan, handläggning av anmälan samt övrig tillsyn.”

Taxan enligt miljöbalken innehåller olika delar. Samhällsförvaltningen anser att taxebilaga 1 som avser ”Avgifter för prövning av ansökan, handläggning av anmälan samt övrig tillsyn.” behöver ändras i följande avseende:

Inrättande av enskilt avlopp

Utifrån erfarenhet av samhällsförvaltningens prövning och vid en jämförelse i länet gällande tillstånd för inrättande av enskild avloppsanordning kan förvaltningen konstatera att avgiften bör höjas i taxebilaga 1.

Samhällsförvaltningen har sedan taxan enligt miljöbalken antogs 2018 infört ett mer omfattande remissförfarande som administreras från förvaltningen avseende att höra närliggande grannar som ges möjlighet att yttra sig över inlämnad ansökan. Tidigare låg uppdraget på sökanden att inhämta yttrande från grannar. Det är emellertid förvaltningens ansvar att inhämta yttrande från grannar. Det innebär att handläggningen av ansökan numera tar längre tid än tidigare. Förvaltningen anser att följande ändringar ska göras:

- Ansökan om tillstånd till inrättande av en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till med avloppsutsläpp till mark eller vatten: höjs från 6 timmar till 8 timmar.

Samhällsnämnden

- Anmälan om ändring av en avloppsanordning med ansluten vattentoalett med avloppsutsläpp till mark eller vatten: höjs från 4 timmar till 6 timmar.
- Ansökan om tillstånd att ansluta vattentoalett till slutna tank: höjs från 2 timmar till 3 timmar.

Anmälan om inrättade av värmepump

Utifrån erfarenhet av samhällsförvaltningens handläggning avseende anmälan om inrättade av värmepump är den handläggningstid på en timme som vi har idag inte tillräcklig samt även i jämförelse med kommuner i övriga landet. Avgiften bör höjas från en timme till 1,5 timmars handläggningstid.

Handläggning av anmälan om inrättade av värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten. Avgift: 1,5 timmar

Indexuppräknig av timtaxa

Vid kommunfullmäktiges beslut den 26 november 2018, § 120, bestämdes timavgiften till 965 kronor per timme efter en beräkningsmodell framtagen av SKL. Vid beräkning enligt samma beräkningsmodell blir timavgiften idag 1054 kronor.

Självkostnadsprincipen

För kommunal verksamhet gäller allmänt självkostnadsprincipen. Självkostnadsprincipen syftar på det totala avgiftsuttaget för en verksamhet. Kostnaderna i det enskilda fallet har inte någon betydelse för tillämpningen av självkostnadsprincipen.

Vid beräkning av kommunens kostnader för prövning och tillsyn kan t.ex. nedanstående handläggning ingå gällande uppehåll i sophämtning:

- Registrering, komplettering av ärende.
- Inläsning och beredning av ärende.
- Interna och externa kontakter med sakkunniga, t.ex. jurister.
- Upprättande av skrivelser.
- Beslutsfattande.
- Expediering

I detta ärende har miljöchef Helene Lager deltagit.

Socialt perspektiv

Förslaget om reviderad taxa bedöms inte påverka perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Samhällsnämnden

Förslaget om reviderad taxa bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

För kommunal verksamhet gäller allmänt självkostnadsprincipen så även för prövning och tillsyn inom aktuella lagstiftningsområden.

Beslutsunderlag

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-10-11

Protokollsutdrag KF 2018-11-26, § 120.

Protokollsutdrag KF 2018-11-26, § 121.

SKR:s beräkning av handläggningskostnad per timme för tillsyn enligt miljöbalken.

27 kap. 1 § miljöbalken.

8 kap 14 § strålskyddsförordningen (2018:506).

11 § lag (2014:799) om sprängämnes-prekursorer.

25 § lag (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa samt 8 § förordning (2007:156) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa.

Härnösands kommun 2021-10-11. Taxebilaga 1

Huvudrubrikerna (miljöbalkskapitlen) har så långt möjligt samma ordningsföljd och lydelse som rubrikerna i förordning (1998:948) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT).

Beskrivning	Lagrum	Avgift
AVGIFTER FÖR MILJÖFARLIG VERKSAMHET OCH HÄLSOSKYDD		
Prövning av ansökan		
Ansökan om tillstånd till inrättande av en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till, och som inte omfattas av fast avgift enligt taxebilaga 2.	13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Vattentoalett med avloppsutsläpp till mark eller vatten: 8 timmar . Vattentoalett till sluten tank: 3 timmar . Inrättande av avloppsanordning där geo-/hydrologisk utredning utgör underlag för bedömning: Halv avgift.
Ansökan om tillstånd till anslutande av en vattentoalett till en befintlig avloppsanordning, och som inte omfattas av fast avgift enligt taxebilaga 2.	13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	4 timmar
Ansökan om tillstånd till inrättande av annat slag av toalett än vattentoalett enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa, och som inte omfattas av fast avgift enligt taxebilaga 2.	13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Ansökan om tillstånd till inrättande av värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten, eller grundvatten enligt vad kommunen har föreskrivit för att skydda människors hälsa eller miljön och som inte omfattas av fast avgift enligt taxebilaga 2.	17 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Ansökan om tillstånd till hållande av vissa djur inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa.	39 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Prövning av ansökan enligt lokala hälsoskydds-föreskrifter att inom område med detaljplan hålla: 1. Nötkreatur, häst, get, får eller svin: 4 timmar. 2. Pälsdjur eller fjäderfä som inte är sällskapsdjur: 4 timmar. För ansökan om att hålla maximalt 5 höns och inte har någon tupp tas dock ingen avgift ut. 3. Orm som inte avses i 4: 4 h 4. Giftig orm: 6 timmar
Ansökan om tillstånd till spridning av naturlig gödsel, slam och annan orenlighet inom område med detaljplan eller intill sådant område enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa, per spridningstillfälle.	40 och 42 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 9 kap 12 § miljöbalken	4 timmar
Ansökan om tillstånd eller dispens i andra frågor enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa.	40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 9 kap 12 § miljöbalken	Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan om miljöfarlig verksamhet.	9 kap 6 §, 1 kap 10 § miljöprövnings-förordningen (2013:251)	Timavgift
Anmälan om ändring av miljöfarlig verksamhet, och som inte omfattas av fast avgift enligt taxebilaga 2.	1 kap 11 § miljöprövnings-förordningen (2013:251)	Timavgift
Anmälan om inrättande av en avloppsanordning utan vattentoalett, och som inte omfattas av fast avgift enligt taxebilaga 2.	13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	4 timmar
Anmälan om ändring av en avloppsanordning och som inte omfattas av fast avgift enligt taxebilaga 2.	14 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	6 timmar
Anmälan om inrättande av värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten och som inte omfattas av fast avgift enligt taxebilaga 2.	17 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	1,5 timme
Anmälan om anläggande av gödselstad eller annan upplagsplats för djurspillning inom ett område med detaljplan.	37 och 42 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	2 timmar

Anmälan om spridning av naturlig gödsel, slam och annan orenlighet inom område med detaljplan eller intill sådant område enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa.	40 och 42 § § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 9 kap 12 § miljöbalken	4 timmar
Anmälan i andra frågor enligt vad kommunen har föreskrivit för att förhindra olägenheter för människors hälsa.	40 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 9 kap 12 § miljöbalken	Timavgift
Anmälan om att driva eller arrangera anmälningspliktig hälsoskyddsverksamhet där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling som innebär risk för blodsmitta.	38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Nivå 1, påtaglig hälsorisk: tatuering, piercing, fotvård, skönhetsbehandling som innebär silikoninjektioner. 5 timmar. Nivå 2, måttlig hälsorisk; örnhåltagning, akupunktur. 3 timmar.
Anmälan om att driva eller arrangera anmälningspliktig hälsoskyddsverksamhet med bassängbad för allmänheten, eller som annars används av många människor.	38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	5 timmar
Anmälan om att driva eller arrangera anmälningspliktig hälsoskyddsverksamhet som utgörs av förskola, öppen förskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, specialskola, sameskola eller internationell skola.	38 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Skol- och fritidsverksamhet. - Skola med mer än 400 elever: 7 timmar. - Skola med mer än 100 och mindre än 400 elever: 5 timmar. - Skola med högst 100 elever: 3 timmar. - Förskola, öppen förskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet eller förskoleklass: 5 timmar.
Tillsyn		
Annan miljöfarlig verksamhet, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	26 kap 3 § 3 st miljöbalken, 2 kap 31 § p 1 miljötillsynsförordningen	Timavgift
Byggnader, lokaler och anläggningar som kräver särskild uppmärksamhet och som inte omfattas av avgift för tillsyn enligt taxebilaga 3; 1. byggnader som innehåller en eller flera bostäder och tillhörande utrymnen, 2. lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande, 3. samlingslokaler där många människor brukar samlas, 4. hotell, pensionat och liknande lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds tillfällig bostad, 5. idrottsanläggningar, campinganläggningar, badanläggningar, strandbad och andra liknande anläggningar som är upplåtna för allmänheten eller som annars utnyttjas av många människor, 6. lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling, 7. lokaler för förvaring av djur.	26 kap 3 § 3 st miljöbalken, 45 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Radon i bostäder och lokaler för allmänna ändamål.	26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
Annan hälsoskyddsverksamhet, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
AVGIFT FÖR KEMISKA PRODUKTER OCH BIOTEKNISKA ORGANISMER		
LAGRING AV BRANDFARLIGA VÄTSKOR		
Tillsyn		
Information innan installation påbörjas eller hantering inleds av brandfarliga vätskor eller spillolja i cistern ovan eller i mark som rymmer mer än 1 m ³ vätska (inom vattenskyddsområde hantering av mer än 250 liter brandfarliga vätskor eller spillolja) med tillhörande rörledning.	3 kap 1 § 1 st Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vatten-förorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor (NFS 2017:5), 2 kap 31 § p 5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	2 timmar
Information om cistern som tagits ur bruk.	6 kap 1 § Naturvårds-verkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor (NFS 2017:5), 2 kap 31 § p 5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift

Kopior på rapporter från kontroller, inklusive periodiska kontroller, av cisterner och rörledningar.	3 kap 1 § 2 st Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vatten-förorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor (NFS 2017:5), 2 kap 31 och 32 §§ miljötillsyns-förordningen (2011:13)	Timavgift
Övrig tillsyn av hantering av brandfarliga vätskor och spillolja, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vatten-förorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor (NFS 2017:5), 26 kap 3 § miljöbalken, 2 kap 31 § p 5 miljö-tillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
FLUORERADE VÄXTHUSGASER		
Tillsyn		
Underrättelse och samråd innan installation eller konvertering sker av sådan utrustning som innehåller 14 ton koldioxidkvalenter f-gas eller mer.	14 § förordning (2016:1128) om fluorerade växthus-gaser, 2 kap 31 och 32 §§ miljötillsyns-förordningen (2011:13)	1 timme
Rapport om det under någon del av ett kalenderår finns minst 14 ton koldioxidkvalenter i en stationär anläggning eller i en mobil utrustning som omfattas av läckagekontroll enligt 11 § eller enligt artikel 3.3 andra stycket och 4.1-4.3 i EU-förordningen om f-gaser.	15 § förordning (2016:1128) om fluorerade växthusgaser, 2 kap 31 och 32 §§ miljötillsyns-förordningen (2011:13)	2 timmar
Övrig tillsyn av fluorerade växthusgaser, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 31 och 32 §§ miljötillsyns-för-ordningen (2011:13)	Timavgift
OZONNEDBRYTANDE ÄMNEN		
Tillsyn		
Utrustning i motorfordon, flyg och tåg som innehåller kontrollerade ämnen.	Förordning (EU) nr 517/2014, förordning (EG) nr 1005/2009, 2 kap 31 § p 6 miljötillsyns-förordningen (2011:13)	Timavgift
Verksamhet där ozonnedbrytande ämne används för laboratorie- och analysarbeten som betraktas som viktiga enligt bilagan till Kommissionens förordning (EU) nr 291/2011, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	Förordning (EG) 1005/2009, förordning (EG) nr 291/2011, 2 kap 31 § p 5 miljötillsyns-förordningen (2011:13)	Timavgift
VÄXTSKYDDSMEDEL		
Prövning av ansökan		
Ansökan om särskilt tillstånd till yrkesmässig användning av växtskyddsmedel.	2 kap 40 § förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel	Timavgift
Ansökan om tillstånd att yrkesmässigt använda växtskyddsmedel inom ett vattenskyddsområde som har inrättats före den 1 januari 2018 eller där föreskrifterna inte har ändrats efter den 1 januari 2018.	6 kap 1 och 2 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2)	Timavgift
Ansökan om dispens från förbudet att använda växtskyddsmedel på ängs- eller betesmark som inte är lämplig att plöja men som kan användas till slätter eller bete.	2 kap 37 och 39 §§ förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel	Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan om yrkesmässig användning av växtskyddsmedel.	2 kap 41 § Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel	Timavgift
Tillsyn		
Underrättelse vid olyckor då en större mängd växtskyddsmedel läckt ut eller kan befaras läcka ut.	9 kap 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2), 2 kap 31 § p 5 och 2 kap 32 § 1 st p 2b miljötillsyns-förordningen (2011:13) i lydelsen som gäller fr o m 1 juli 2018.	Timavgift
Underrättelse om vattentäkt, grundvatten eller en sjö eller ett vattendrag befaras bli förorenat av växtskyddsmedel.	9 kap 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2), 2 kap 31 § p 5 och 2 kap 32 § 1 st p 2b miljötillsyns-förordningen (2011:13) i lydelsen som gäller fr o m 1 juli 2018.	Timavgift
Övrig tillsyn av växtskyddsmedel, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 31 § p 5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
BIOCIDPRODUKTER		
Prövning av ansökan		
Ansökan om undantag från bestämmelserna om information och underrättelse i 4 kap 1-3 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av vissa biocidprodukter (NFS2015:3).	4 kap 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av vissa biocidprodukter (NFS2015:3)	Timavgift
Tillsyn		
Underrättelse i samband med spridning av biocidprodukt på en plats som allmänheten har tillträde till som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	4 kap 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av vissa biocidprodukter (NFS2015:3), 2 kap 31 § p 5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift

Övrig tillsyn av biocidprodukter, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av vissa biocidprodukter (NFS2015:3), 2 kap 31 § p 5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
PCB		
Prövning av ansökan		
Anökan om dispens från kravet om avlägsnande av PCB-produkt i byggnader och anläggningar och som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	17 b § förordningen (2007:19) om PCB m.m.	Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan om avlägsnande av fogmassa eller halkskyddad golvmassa enligt 17, 17 a eller 17 b § förordning (2007:19) om PCB m.m. och som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2	18 § förordningen (2007:19) om PCB m.m.	Timavgift
Tillsyn		
Övrig tillsyn av PCB-varor och PCB-produkter som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	Förordningen (2007:19) om PCB m.m., 26 kap 3 § 3 st miljöbalken, 2 kap 31 § p 5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
KOSMETISKA PRODUKTER		
Tillsyn		
Kosmetiska produkter, de uppgifter som enligt artiklarna 24, 25.1, 25.5 första stycket, 26, 27.1 och 27.5 i förordning (EG) nr 1223/2009 ska skötas av behörig myndighet, samt rådgöra med Läkemedelsverket innan åtgärder vidtas enligt artikel 27.1 i förordningen.	Förordning (EG) nr 1223/2009, 2 kap 34 § miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
ÖVRIGT AVSEENDE KEMISKA PRODUKTER		
Tillsyn		
Primärleverantörers hantering av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor som inte innebär utsläppande på marknaden, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 32 § miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
Hantering av kemiska produkter, biotekniska organismer och varor i andra verksamheter än miljöfarliga verksamheter enligt 9 kap miljöbalken, utom den tillsyn som Kemikalieinspektionen utövar över primärleverantörers utsläppande på marknaden	2 kap 31 § p 5 miljötillsynsförordningen (2011:13)	Timavgift
Övrig tillsyn av kemiska produkter, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	1 kap 19 och 20 §§, 2 kap 32 § samt 2 kap 19 § p 7-9, p 11-14, p 16, p 17, p 19 miljötillsynsförordningen (2011:13), 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
AVGIFT FÖR VISS ÖVRIG VERKSAMHET		
ÄRENDE OM ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLER ENLIGT 2 KAP MILJÖBALKEN		
Tillsyn		
Hushållning med energi samt användning av förnyelsebara energikällor, i verksamhet eller vid vidtagande av åtgärd som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 5 § samt 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
I verksamhet eller vid vidtagande av åtgärd som inte omfattas av fast avgift i taxebilaga 2, utnyttja möjligheterna att 1. minska mängden avfall, 2. minska mängden skadliga ämnen i material och produkter, 3. minska de negativa effekterna av avfall, och 4. återvinna avfall.	2 kap 5 § samt 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
Övrig tillsyn över att miljöbalkens hänsynsregler efterlevs, i verksamhet eller vid vidtagande av åtgärd som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 2-4 §§ miljöbalken 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
ÄRENDE ENLIGT 7 OCH 12 KAP MILJÖBALKEN		
Prövning av ansökan		
Ansökan om dispens från strandskydds föreskrifter	7 kap 18 b § miljöbalken	8 timmar Prövning av ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelserna som avser enkelt ärende. (Exempelvis komplementbyggnad, mindre åtgärd längs strandlinjen, brygga, pir, bastu, restaureringsåtgärder i vattendrag, transformatorstation, ändrad användning, ramp) : 5,5 timmar

Ansökan om tillstånd till verksamhet eller åtgärd som inte får utföras utan tillstånd enligt föreskrifter för natur- eller kulturresevat eller vattenskyddsområde.	Gällande föreskrifter	2 timmar
Ansökan om tillstånd till åtgärd som är förbjuden för att den strider mot syftet med det tilltänkta skyddet av ett område eller föremål som omfattas av ett interimistiskt beslut meddelat av kommunen enligt 7 kap 24 §.	7 kap 24 § miljöbalken	Timavgift
Ansökan om dispens eller undantag från föreskrifter för natur- eller kulturresevat, naturminne, djur- och växtskyddsområde eller vattenskyddsområde.	Gällande föreskrifter, 7 kap 7 § miljöbalken, 9 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.	2 timmar
Ansökan om nya eller ändrade villkor i ett beslut om tillstånd eller dispens avseende natur- eller kulturresevat, naturminne, djur- och växtskyddsområde eller vattenskyddsområde.	Gällande föreskrifter, 7 kap 7 § miljöbalken, 9 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.	Timavgift
Ansökan om dispens från förbudet att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön i ett biotopskyddsområde.	7 kap 11 § 2 st miljöbalken, 1 kap 19 och 20 §§ samt 2 kap 8 § miljöföreläggningsföreskriften (2011:13)	Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan om en verksamhet eller åtgärd inom natur- eller kulturresevat eller vattenskyddsområde som kräver anmälan enligt föreskrifter meddelade för natur- eller kulturresevat eller vattenskyddsområde.	Gällande föreskrifter	2 timmar
Tillsyn		
Naturresevat, kulturresevat, naturminnen, biotopskyddsområden, vattenskyddsområden som kommunen har beslutat om, djur- och växtskyddsområden som kommunen har meddelat föreskrifter om, område eller föremål som omfattas av ett interimistiskt beslut meddelat av kommunen enligt 7 kap 24 § miljöbalken, strandskydd utom det som länsstyrelsen har tillsyn över när det gäller väg- och järnvägsanläggningar.	2 kap 9 § miljöföreläggningsföreskriften	Timavgift
Verksamhet som berörs av föreskrifter i fråga om 1. begränsningar av antalet djur i ett jordbruk, 2. försiktighetsmått för gödselhanteringen, och 3. växtodlingen och som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	12 kap 10 § miljöbalken, 2 kap 32 § miljöföreläggningsföreskriften (2011:13)	Timavgift
Övrig tillsyn av skötsel av jordbruksmark och annan markanvändning i jordbruket och som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	2 kap 8 § p 7 samt 1 kap 19 och 20 §§ miljöföreläggningsföreskriften (2011:13) eller 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
ÄRENDET OM VERKSAMHETER SOM ORSAKAR MILJÖSKADOR ENLIGT 10 KAP MILJÖBALKEN		
Handläggning av anmälan		
Anmälan om avhjälpande av vissa föroreningsskador.	28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	Timavgift
Tillsyn		
Underrättelse om upptäckt av en förorening på en fastighet och föroreningen kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.	10 kap 11 § miljöbalken	Timavgift
Underrättelse om upptäckt av en överhängande fara för att en verksamhet eller åtgärd medför en allvarlig miljöskada.	10 kap 12 och 14 §§ miljöbalken	Timavgift
Underrättelse om upptäckt av att en allvarlig miljöskada har uppstått.	10 kap 13 och 14 §§ miljöbalken	Timavgift
Övrig tillsyn av föroreningsskador som inte omfattas av länsstyrelsens tillsynsansvar och andra miljöskador om skadorna har orsakats av en verksamhet eller åtgärd som den kommunala nämnden har tillsynsansvaret för.	2 kap 31 § p 3 miljöföreläggningsföreskriften (2011:13), 26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift
ÄRENDET ENLIGT 15 KAP MILJÖBALKEN		
Prövning av ansökan		
Ansökan om tillstånd från en fastighetsinnehavare att på fastigheten själv återvinna eller bortskafta avfall även om ett sådant tillstånd inte krävs.	15 kap 25 § p 2 miljöbalken	2 timmar

Ansökan om dispens avseende uppehåll i hämtning, gemensam behållare, total befrielse från hämtning av avfall enligt kommunens föreskrifter om avfallshantering	75 § avfallsförordningen (2011:927)	Uppehåll i hämtning: 1 timme. Gemensam behållare: 0,5 timmar Total befrielse: 2 timmar Glesare hämtningsintervall av hushållsavfall till 4 veckors hämtningsintervall: 1 timme Eget omhändertagande av latrin: 1 timme Eget omhändertagande av slam: 2 timmar Förlängt hämtningsintervall av slam: 1 timme
Övriga ansökningar	75 § avfallsförordningen (2011:927)	Timavgift
Handläggning av anmälan		
Anmälan från fastighetsägare att på fastigheten själv kompostera eller på annat sätt återvinna eller bortskaffa annat hushållsavfall än trädgårdsavfall	15 kap 19 och 24 §§ miljöbalken, 45 § avfallsförordningen (2011:927)	0,5 timme
Övriga anmälningar enligt kommunens föreskrifter om avfallshantering.	75 § avfallsförordningen (2011:927)	Timavgift
Tillsyn		
Avfallshantering, som inte omfattas av fast avgift för tillsyn enligt taxebilaga 2.	26 kap 3 § 3 st miljöbalken	Timavgift

Kommunfullmäktige

§ 120

Dnr 2018-000405 406

Uppdatering av taxa för prövning och tillsyn enligt miljöbalken och strålskyddslagen samt samhällsnämndens utförande av saneringsintyg

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta Taxebestämmelser för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område inklusive taxebilaga ett och två, Avgifter för prövning och tillsyn av olika verksamheter enligt miljöbalken, samt

att de nya taxebestämmelserna ska ersätta de tidigare taxebestämmelserna och gäller från och med 2019-01-01,

att timavgiften för samhällsnämndens prövning och tillsyn inom strålskyddslagens område, höjs från 800 kr timmen till 965 kr timmen från och med 2019-01-01, samt

att timavgiften för samhällsnämndens utfärdande av saneringsintyg höjs från 800 kr timmen till 965 kr timmen, från och med 2019-01-01.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Knapp Britta Thyr (MP) och Ida Skogström (M).

Yrkanden

Knapp Britta Thyr (MP) och Ida Skogström (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Kommunfullmäktiges ordförande finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordförande frågar om kommunfullmäktige avser att besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande finner att kommunfullmäktige har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Kommunfullmäktige

Bakgrund

Samhällsnämnden har beslutat att föreslå kommunfullmäktige att höja taxorna för prövning och tillsyn av miljöbalken, Strålskyddslagen och utfärdande av saneringsintyg. Samtliga taxor har inte justeras sedan 2008.

Tjänsteskrivelsens förslag på nya taxor är delade i tre olika kategorier med separat timavgift. Nedan redovisas varje taxa för sig.

Prövning och tillsyn enligt miljöbalken

Samhällsnämnden fullgör kommunens uppgifter med prövning och tillsyn enligt miljöbalken. Kostnaderna för prövning och tillsyn enligt miljöbalken finansieras genom avgifter för de verksamhetsutövare som är föremål för tillsynen. Timavgift och övriga bestämmelser behöver regelbunden översyn.

Den 1 januari 2017 genomfördes ett antal redaktionella ändringar i miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251) för att den ska stämma överens med Sveriges kommuner och landstings (SKL) miljöprövningsförordning.

”Taxebestämmelser för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område”

I maj 2018 gav SKL ut ett förslag till revidering av taxetexterna. Revideringen är av redaktionell karaktär jämfört med skrivningarna för gällande taxebestämmelser.

Taxebilaga 1. ”Avgifter för prövning av ansökan, handläggning av anmälan samt övrig tillsyn.”

Nytt inom taxebilaga 1 är:

1. Bilagan följer strukturen i förordningen om avgifter för prövning och tillsyn (FAPT) när det gäller rubriknamn och ordningen på MB-kapitlen. Tillägg av rubriker har gjorts för områden där kommunen har tillsyns-/prövningsansvar men inte staten.
2. Lagrum anges, uppdaterat till 2018 års lagstiftning.

Inrättande av enskilt avlopp

Samhällsnämnden föreslår i sitt beslut att ett antal ändringar ska göras i taxebilaga 1 gällande inrättande av enskilda avlopp. Detta baserar sig på erfarenhet av samhällsförvaltningens prövning och en jämförelse i länet.

Samhällsnämnden anser att följande ändringar ska göras:

Ansökan om tillstånd till inrättande av en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till: sänks från 8 timmar till 6 timmar.

Anmälan om inrättande av en avloppsanordning utan vattentoalett: sänks från 6 timmar till 4 timmar.

Ansökan om tillstånd att ansluta vattentoalett till slutna tank: sänks från 4 timmar till 2 timmar.

Kommunfullmäktige

Ovanstående är inlagt i taxebilaga 1.

Uppehåll i sophämtning

Kommunfullmäktige beslutade 2013-12-19, § 203 att sänka taxan för prövning av ansökan om uppehåll i sophämtning från 1 timme till 0,5 timmar. Utifrån erfarenheter bedömer samhällsförvaltningen handläggningstiden som för låg. Vid en jämförelse i länet används en timmes handläggningstid alternativt timtaxa för denna typ av dispens. Förvaltningen anser att taxan ska höjas till 1 timme igen. Detta är inlagt i taxebilaga 1.

Taxebilaga 2. "Avgiftsklasser för miljöfarlig verksamhet och hälsoskyddsverksamheter"

SKL har i maj 2017 lämnat ett uppdaterat underlag, utifrån senaste revideringarna i miljöprövningsförordningen. De flesta förändringarna i miljöprövningsförordningen beror på en anpassning till framför allt industriutsläppsdirektivet.

Timtaxa

SKL har tagit fram en mall för att beräkna handläggningkostad per timme. Vid beräkning enligt SKL:s mall blir timavgiften 965 kr per timme. Timavgiften är idag 849 kr enligt kommunfullmäktige beslut den 18 december 2017, § 187. Nuvarande timavgift bygger på en indexuppräknings av timavgiften som antogs av kommunfullmäktige 2014.

Strålskyddslagen

Samhällsnämnden har tillsynsansvar enligt strålskyddslagen och dess föreskrifter över solarieverksamhet. Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2008, § 178, att anta taxa för prövning och tillsyn inom strålskyddslagen samt fastställa timavgiften till 800 kr per timme att börja gälla från och med 1 januari 2009.

Utfärdande av saneringsintyg

Samhällsnämnden har ansvar för utfärdande av saneringsintyg för att förebygga, upptäcka och hantera internationella hot mot människors hälsa. Det syftar även till att minska risken för att smittämnen eller andra ämnen som utgör eller som kan utgöra ett hot mot människors hälsa förs in i landet eller sprids till andra länder. I Sverige har Folkhälsomyndigheten utsett 53 kommuner som har rätt att utfärda saneringsintyg efter inspektion. Härnösand är en av dessa kommuner

Kommunfullmäktige beslutade den 15 december 2008, § 178, att anta taxa för utfärdande av saneringsintyg samt fastställa timavgiften till 800 kr per timme att börja gälla från och med 1 januari 2009.

Kommunledningskontorets bedömning

Kommunledningskontoret har inget att anmärka i de förslagna höjningarna utan ställer sig bakom samhällsnämndens beslut.

Kommunfullmäktige

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag kommunstyrelsen § 191, 2018-11-06

Protokollsutdrag kommunstyrelsens arbetsutskott § 72, 2018-10-16

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2018-10-08

Protokollsutdrag samhällsnämnden § 164, 2018-09-27

Taxebestämmelser

Taxebilaga 1 och 2

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2018-08-30

Kommunfullmäktige

§ 121

Dnr 2018-000406 406

Taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta ”Taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer” samt

att taxa för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer ska gälla från och med den 1 januari 2019.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Knapp Britta Thyr (MP).

Yrkanden

Knapp Britta Thyr (MP) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Kommunfullmäktiges ordförande finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordförande frågar om kommunfullmäktige avser att besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande finner att kommunfullmäktige har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Bakgrund

För att minska möjligheterna att tillverka hemgjorda sprängämnen infördes den 2 september 2014 nya regler för produkter som innehåller vissa kemiska ämnen, så kallade sprängämnesprekursorer. Reglerna har sin grund i en EU-förordning (98/2013) och har implementerats i Sverige genom lagen (2014:799) och förordningen (2014:880) om sprängämnesprekursorer.

Syftet med reglerna är att minska möjligheterna till tillverkning av hemgjorda sprängämnen. I Härnösands kommun är det samhällsnämnden som ansvarar för tillsyn enligt denna lag.

Kommunfullmäktige

Privatpersoner behöver ha tillstånd från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för att förvärva, införa, inneha och använda produkter som innehåller mer än 12 viktprocent väteperoxid (blekvätska, desinfektionsmedel, rengöringsmedel)

mer än 30 viktprocent nitrometan (bränsle för modellfarkoster)

mer än 3 viktprocent salpetersyra (etsningsmedel, betningsmedel, propplösare)

Kommunen ska vid tillsyn granska om butikerna kontrollerar att privatpersonerna har tillstånd att köpa dessa ämnen samt att produkterna är märkta med frasen "privatpersoners köp, innehav och användning omfattas av restriktioner".

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har tagit fram en mall för att beräkna handläggningskostad per timme för tillsyn enligt miljöbalken. Vid beräkning enligt SKL:s mall blir timavgiften 965 kr per timme.

Ärendet har varit uppe på samhällsnämndens sammanträde 2018-09-27 § 165 då fullmäktige har delegerat ansvaret för sprängämnesprekursorer till samhällsnämnden. Ärendet måste beslutas av kommunfullmäktige då det är fullmäktige som beslutar om taxor.

Samhällsnämnden föreslår fullmäktige att timavgiften för tillsyn enligt miljöbalken ska ändras till 965 kr enligt en beräkningsmall från SKL samt att timavgiften för tillsyn enligt lagen om sprängämnesprekursorer bör vara den samma som för tillsyn enligt miljöbalken. Det är en ny avgift som inte funnits innan.

Kommunledningskontoret gör ingen annan bedömning än samhällsförvaltningen och samhällsnämnden.

Socialt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet har ingen påverkan på detta perspektiv.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag kommunstyrelsen § 192, 2018-11-06

Protokollsutdrag kommunstyrelsens arbetsutskott § 73, 2018-10-16

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2018-10-16

Protokollsutdrag samhällsnämnden § 165, 2018-09-27

Taxebestämmelser

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2018-08-30 _____

KOMMUNSTYRELSEN

Johanna Laine, 0611-34 80 08
johanna.laine@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Taxa för kommunens avgifter inom livsmedelslagstiftningen

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad Taxa för kommunens avgifter inom livsmedelsområdet,

att fastställa timavgiften till 1043 kr och

att den reviderade taxan börjar gälla från och med 2022-01-01.

Beskrivning av ärendet

Taxedokumentet för kommunens avgifter inom livsmedelslagstiftningen behöver uppdateras och timavgiften räknas upp för att täcka verksamhetens kostnader. Det finns även ny nationell lagstiftning på området som beaktats i den reviderade taxan. Indexuppräkningsen av timavgiften har tagits fram enligt Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) prisindex för kommunal verksamhet (PKV) och föreslås justeras från 1002 kr till 1043 kr.

Den nya avgiftsförordningen (Förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter) gäller från och med 1 april 2021 och innebär bland annat att kommunen behöver ändra hur avgifterna debiteras. Från den gällande årliga förskottsbetalningen behöver kommunen övergå till efterhandsdebitering senast vid utgången av 2023.

Det ligger på fullmäktige att besluta om grundavgifterna och uppräkningsen av dessa om den inte beslutat att överlåta indexjusteringar till ansvarig nämnd.

Socialt perspektiv

Ärendet har ingen social anknytning.

Ekologiskt perspektiv

I ärendet aktuell revidering av taxa påverkar inte miljön på något sätt.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kommunen följer såväl internationell som nationell livsmedelslagstiftning

och området är detaljreglerat. Kommunala styrdokument behöver vara uppdaterade för att följa kostnadsutvecklingen och gällande lagar samt för att bidra till god ekonomisk hushållning i ett större perspektiv. I aktuellt fall behöver taxedokumentet uppdateras för att täcka kostnaderna för livsmedelskontrollen och för att möjliggöra successiv övergång till efterhandsdebitering enligt den nya avgiftsförordningen.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag samhällsnämnd 2021-10-21 § 139
Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-10-07
SKR:s förslag till taxebestämmelser, publicerade 30 september 2021

Anna Bostedt
Kanslichef

Johanna Laine
Kommunsekreterare

Bilagor

Taxa för kommunens avgifter inom livsmedelslagstiftningen

Samhällsnämnden

§ 139

Dnr 2021-000152 3.2.2.0

Taxa för kommunens avgifter inom livsmedelslagstiftningen SAM 2021–2715

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad taxa för kommunens avgifter inom livsmedelsområdet och

att fastställa timavgiften till 1043 kr

Propositionsordning

Ordföranden finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordföranden frågar om samhällsnämnden avser besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande finner att samhällsnämnden har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Bakgrund

Bakgrund

Kommunernas rätt att ta ut avgifter för livsmedelskontrollen styrs av regler på både europeisk och nationell nivå. Kontrollförordningen (EU) 2017/625 styr i stor detalj hur den offentliga kontrollen inom livsmedelskedjan ska genomföras, och till viss del också hur och när avgifter får tas ut. En allmän princip är att medlemsstaterna ska säkerställa att tillräckliga finansiella resurser finns tillgängliga för att tillhandahålla nödvändig personal och andra resurser som de behöriga myndigheterna behöver för att genomföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Medlemsstaterna kan i stor utsträckning välja om livsmedelskontrollen ska finansieras med avgifter eller med offentliga medel. Regleringen på EU-nivå kompletteras därför med bestämmelser på nationell nivå.

Med anledning av den nya kontrollförordningen antog riksdagen den 25 februari 2021 ändringar i livsmedelslagen och regeringen beslutade om en helt ny förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel

Samhällsnämnden

och vissa jordbruksprodukter, hädanefter kallad avgiftsförordningen. Ändringarna gäller, med några undantag, från och med 1 april 2021.

De anpassningar som gjorts i svensk lagstiftning innebär bland annat att det nya begreppet annan offentlig verksamhet införts och det tidigare systemet med årlig förskottsbetalning avskaffades och istället infördes ett system med obligatorisk efterhandsdebitering. Bestämmelsen om efterhandsdebitering trädde i kraft 1 april 2021, men bestämmelserna om årlig avgift i den gamla avgiftsförordningen får tillämpas till utgången av 2023. Det är alltså fullt möjligt att ta ut årliga avgifter i förväg till utgången av 2023 alternativt göra en stegvis övergång till efterhandsdebitering.

I och med den nya kontrollförordningen och de anpassningar som gjordes i svensk rätt under våren 2021 har Sveriges kommuner och regioner SKR arbetat med att ta fram ett uppdaterat underlag och vägledning för hur kommunernas taxor kan utformas den 30 september 2021. Taxeförslaget möjliggör bland annat en succesiv övergång till efterhandsdebitering och debitering av annan offentlig verksamhet, som exempelvis avgiftsgrunder för kostnader för inköp under dold identitet och hantering av RASFF-ärenden. I samband med detta presenterade också SKR en ny beräkningsmall för att underlätta beräkningen av vilken timavgift som behöver ligga till grund för livsmedelskontrollens avgifter för att möjliggöra kostnadstäckning.

Nuvarande av kommunfullmäktige fastställd taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen, KF 2019-12-16 (§ 160) har gällt sedan 2020 och stödjer sig visserligen på den nu gällande kontrollförordningen men inte på nuvarande svensk reglering. I samma beslut fastställdes timavgiften till 1002 kr och har inte justerats sedan dess.

Motivering

Om taxan inte revideras innan årsskiftet finns risk att avgifterna inte täcker livsmedelskontrollens faktiska kostnader och det saknas också möjlighet att succesivt övergå till efterhandsdebitering.

Samhällsförvaltningen bedömer därför att taxan ska revideras enligt bilaga 1 och föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Socialt perspektiv

Förslaget om reviderad taxa bedöms inte påverka perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Förslaget om reviderad taxa bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kontrollmyndigheterna är skyldiga att ta ut avgifter för livsmedelskontrollen i tillräcklig omfattning så att kostnaderna för livsmedelskontrollen täcks. På

Samhällsnämnden

grund av den tajta tidsplanen har samhällsförvaltningen inte haft möjlighet att ta fram en ny timavgift men i väntan har nuvarande timavgift på 1002 kr indexuppräknats enligt PKV till 1043 kr. Förslaget innebär en mindre höjning för de avgifter som debiteras aktörerna men bedöms nödvändig eftersom kostnaderna för livsmedelskontrollen ökar över tid.

Förslaget om att anta en reviderad taxa innebär också en juridisk möjlighet att ta ut avgifter för vissa arbetsuppgifter inom annan offentlig verksamhet men framföra även succesivt övergå till efterhandsdebitering, vilket ligger i linje med lagstiftarens intentioner och vilket det funnits önskemål om att kunna genomföra.

Beslutsunderlag

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2021-10-07

SKR:s förslag till taxebestämmelser, publicerade 30 september 2021

Datum
2021-10-07Dnr
SAM 2021-152
SAM 2021-2715**Samhällsförvaltningen**
Linda Fransson, 0611-34 81 92
linda.fransson@harnosand.se

Samhällsnämnden

Taxa för kommunens avgifter inom livsmedelsområdet

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta reviderad taxa för kommunens avgifter inom livsmedelsområdet och

att fastställa timavgiften till 1043 kr

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Kommunernas rätt att ta ut avgifter för livsmedelskontrollen styrs av regler på både europeisk och nationell nivå. Kontrollförordningen (EU) 2017/625 styr i stor detalj hur den offentliga kontrollen inom livsmedelskedjan ska genomföras, och till viss del också hur och när avgifter får tas ut. En allmän princip är att medlemsstaterna ska säkerställa att tillräckliga finansiella resurser finns tillgängliga för att tillhandahålla nödvändig personal och andra resurser som de behöriga myndigheterna behöver för att genomföra offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Medlemsstaterna kan i stor utsträckning välja om livsmedelskontrollen ska finansieras med avgifter eller med offentliga medel. Regleringen på EU-nivå kompletteras därför med bestämmelser på nationell nivå.

Med anledning av den nya kontrollförordningen antog riksdagen den 25 februari 2021 ändringar i livsmedelslagen och regeringen beslutade om en helt ny förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter, hädanefter kallad avgiftsförordningen. Ändringarna gäller, med några undantag, från och med 1 april 2021.

De anpassningar som gjorts i svensk lagstiftning innebär bland annat att det nya begreppet annan offentlig verksamhet införts och det tidigare systemet med årlig förskottsbetalning avskaffades och istället infördes ett system med obligatorisk efterhandsdebitering. Bestämmelsen om efterhandsdebitering trädde i kraft 1 april 2021, men bestämmelserna om årlig avgift i den gamla avgiftsförordningen får tillämpas till utgången av 2023. Det är alltså fullt

möjligt att ta ut årliga avgifter i förväg till utgången av 2023 alternativt göra en stegvis övergång till efterhandsdebitering.

I och med den nya kontrollförordningen och de anpassningar som gjordes i svensk rätt under våren 2021 har Sveriges kommuner och regioner SKR arbetat med att ta fram ett uppdaterat underlag och vägledning för hur kommunernas taxor kan utformas den 30 september 2021. Taxeförslaget möjliggör bland annat en succesiv övergång till efterhandsdebitering och debitering av annan offentlig verksamhet, som exempelvis avgiftsgrunder för kostnader för inköp under dold identitet och hantering av RASFF-ärenden. I samband med detta presenterade också SKR en ny beräkningsmall för att underlätta beräkningen av vilken timavgift som behöver ligga till grund för livsmedelskontrollens avgifter för att möjliggöra kostnadstäckning.

Nuvarande av kommunfullmäktige fastställd taxa för offentlig kontroll inom livsmedelslagstiftningen, KF 2019-12-16 (§ 160) har gällt sedan 2020 och stödjer sig visserligen på den nu gällande kontrollförordningen men inte på nuvarande svensk reglering. I samma beslut fastställdes timavgiften till 1002 kr och har inte justerats sedan dess.

Motivering

Om taxan inte revideras innan årsskiftet finns risk att avgifterna inte täcker livsmedelskontrollens faktiska kostnader och det saknas också möjlighet att succesivt övergå till efterhandsdebitering.

Samhällsförvaltningen bedömer därför att taxan ska revideras enligt bilaga 1 och föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Socialt perspektiv

Förslaget om reviderad taxa bedöms inte påverka perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Förslaget om reviderad taxa bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kontrollmyndigheterna är skyldiga att ta ut avgifter för livsmedelskontrollen i tillräcklig omfattning så att kostnaderna för livsmedelskontrollen täcks. På grund av den tajta tidsplanen har samhällsförvaltningen inte haft möjlighet att ta fram en ny timavgift men i väntan har nuvarande timavgift på 1002 kr indexuppräknats enligt PKV till 1043 kr. Förslaget innebär en mindre höjning för de avgifter som debiteras aktörerna men bedöms nödvändig eftersom kostnaderna för livsmedelskontrollen ökar över tid.

Förslaget om att anta en reviderad taxa innebär också en juridisk möjlighet att ta ut avgifter för vissa arbetsuppgifter inom annan offentlig verksamhet men framföra även succesivt övergå till efterhandsdebitering, vilket ligger i linje med lagstiftarens intentioner och vilket det funnits önskemål om att kunna genomföra.

TJÄNSTESKRIVELSE

Hämösands kommun
Samhällsförvaltningen

Datum
2021-10-12

Dnr
SAM 2021–152
SAM 2021–2715

Beslutsunderlag

SKR:s förslag till taxebestämmelser, publicerade 30 september 2021

Thomas Jenssen
Förvaltningschef

Linda Fransson
Miljöhandläggare

Bilagor

Bilaga 1 Förslag på reviderad taxa för kommunens avgifter inom livsmedelsområdet.

Taxa för kommunens avgifter inom livsmedelslagstiftningen

Inledande bestämmelser

1 § Denna taxa gäller avgifter för Härnösands kommuns kostnader för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet enligt livsmedelslagen (2006:804), lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel och lagen (2013:363) om kontroll av ekologisk produktion samt de föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lagstiftning, inklusive förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter, och de EU-bestämmelser som lagstiftningen kompletterar.

Med livsmedel i denna taxa avses även det som enligt 3 § 2 st. livsmedelslagen jämföras med livsmedel.

Allmänna bestämmelser om avgift

2 § Avgift enligt denna taxa betalas av den aktör vars verksamhet är föremål för nämndens offentliga kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen enligt 1 §, om inte annat följer av denna taxa. Med aktör avses varje livsmedelsföretagare, annan verksamhetsutövare och aktör inom ekologisk produktion som åläggs ansvar och skyldigheter enligt regleringen i 1 §.

3 § Avgift enligt denna taxa tas inte ut för handläggning som föranleds av att beslut enligt livsmedelslagstiftningen eller enligt lagen om kontroll av ekologisk produktion överklagas.

4 § Beslut om avgift eller nedsättning av avgift i enskilda fall fattas av samhällsnämnden alternativt kommunstyrelsen efter handläggning.

Särskilda bestämmelser om avgifter

5 § För offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som utförs enligt de bestämmelser som avses i 1 § ska en avgift betalas för nämndens nedlagda kontrolltid enligt 6 §.

I 9–16 §§ finns särskilda bestämmelser om avgift för

1. registrering av anläggningar och verksamheter (9 §)
2. uppföljande kontroll (10 §)
3. utredning av klagomål (11-12 §§)
4. kostnader för korrigerande åtgärder (13 §)
5. exportkontroll och utfärdande av exportintyg (14 §)
6. importkontroll (15 §) samt
7. avgift för inköp under dold identitet (16 §)

Timavgift

6 § Vid tillämpningen av denna taxa är timavgiften **1043 kronor** per timme kontrolltid.

7 § Nämnden får besluta att ta ut avgifter för planerad kontroll enligt bestämmelserna i 7 a § om årlig avgift eller 7 b § om faktisk kontrolltid.

Nämnden ska fatta beslut om verksamhetens riskklass som ska ligga till grund för årlig avgift (7 a §) eller kontrollintervall för verksamheten (7 b §).

7 a § För offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen av en livsmedelsanläggning ska en fast årlig kontrollavgift betalas. Den årliga kontrollavgiften beräknas genom att kontrolltiden (timmar) som framgår av det riskklassningsbeslut som beslutats av samhällsnämnden alternativt kommunstyrelsen multipliceras med timavgiften.

Fast årlig avgift omfattar kalenderår och ska betalas i förskott.

Avgiften ska därefter betalas med helt avgiftsbelopp för varje helt kalenderår.

Om en tillämpning av första stycket skulle medföra att kontrolltiden för en anläggning blir uppenbart oriktig i förhållande till det faktiska kontrollbehovet enligt nämndens riskbedömning, ska anläggningen istället tilldelas kontrolltid på grundval av nämndens bedömning av anläggningens kontrollbehov.

Den årliga kontrollavgiften ska betalas av den som äger eller innehar livsmedelsanläggningen vid kalenderårets början.

7 b § Avgiftsuttag sker i förhållande till faktiskt nedlagd kontrolltid i varje ärende eller enligt de andra grunder som anges i taxan.

Avgift för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen ska debiteras efter det att kontrollen har utförts, om inte annat följer av denna taxa.

Kontrollen utförs med det kontrollintervall som föranleds av anläggningens riskklassningsbeslut som fastställs av samhällsnämnden alternativt kommunstyrelsen.

Indexuppräknings

8 § Timavgiften i denna taxa är bestämd med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla.

Samhällsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja timavgiften med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Avgift för registrering av anläggningar och verksamheter

9 § Den som anmäler en livsmedelsanläggning för registrering ska betala avgift för 1 timme kontrolltid enligt 6 §. Detsamma gäller för den som anmäler en anläggning eller verksamhet som ska registreras enligt regelverket för material i kontakt med livsmedel. Av 1 § 2 st. i taxan framgår att anläggningar för det som enligt livsmedelslagen definieras som livsmedel omfattas av taxan.

Avgiftsskyldigheten gäller även den som anmäler registrering av en anläggning med anledning av att den övergått till en ny aktör.

Avgift för uppföljande kontroll

10 § För offentlig kontroll som ursprungligen inte var planerad, och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen, ska en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid enligt 6 § betalas om kontrollen blivit nödvändig efter det att bristande efterlevnad upptäckts under en offentlig kontroll och utförs för att bedöma omfattningen och konsekvenserna av denna bristande efterlevnad eller för att verifiera att korrigerande åtgärder har vidtagits.

Avgift för utredning av klagomål

11 § För utredning av klagomål ska en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid enligt 6 § betalas för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen i de fall där bristande efterlevnad hos aktören kan bekräftas.

12 § För offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen som utförs efter ett meddelande inom systemet för snabb varning (RASSF) enligt artikel 50 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, ska en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid enligt 6 §, om det efter det att aktören erhöll meddelandet blivit nödvändigt för nämnden att vidta åtgärder för att spåra eller återkalla de varor som omfattas av meddelandet.

Avgiften ska betalas av den aktör som innehar eller har importerat, producerat, bearbetat, framställt eller distribuerat de varor som omfattas av meddelandet.

Avgift för korrigerande åtgärder

13 § För korrigerande åtgärder som blivit nödvändiga efter att bristande efterlevnad har konstaterats i syfte att åtgärda eller förebygga upprepning av den bristande efterlevnaden ska en avgift betalas motsvarande nämndens faktiska utgifter som hänger samman med åtgärden.

Avgift exportkontroll

14 § För exportkontroll som föranleds av införselbestämmelser i tredje land ska en avgift för nämndens nedlagda kontrolltid enligt 6 § betalas för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen samt för utfärdande av exportintyg och andra intyg.

Avgiften ska betalas av den aktör som innehar den exportkontrollerade anläggningen.

Avgift importkontroll

15 § För kontroll av varor som importeras från ett tredjeland ska en avgift enligt 6 § betalas av den aktör som ansvarar för sändningen, med ett belopp som motsvarar nämndens nedlagda kontrolltid för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet som hänger samman med kontrollen.

För uppföljning av prover som har lett till anmärkning ska en avgift enligt 6 § betalas med ett belopp som motsvarar nämndens nedlagda kontrolltid samt nämndens övriga faktiska utgifter. Avgiften ska betalas av importören, dennes ombud eller den som annars ansvarar för livsmedlen.

Avgift för inköp under dold identitet

16 § För inköp under dold identitet som är nödvändiga för att kontrollera att ett livsmedel uppfyller kraven i livsmedelslagstiftningen ska en avgift motsvarande nämndens faktiska utgifter för köpet betalas.

Om ett inköp under dold identitet utförs som ett led i en klagomålskontroll enligt 11-12 §§ tas avgift enligt första stycket ut endast om bristande efterlevnad kan bekräftas.

Justering av avgift i enskilt fall

17 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till en verksamhets art, omfattning, tillsynsbehov eller övriga omständigheter, får samhällsnämnden alternativt kommunstyrelsen i ett enskilt ärende besluta att sänka en avgift enligt denna taxa.

Första stycket gäller dock inte en avgift enligt 10 §. En sådan avgift får endast ändras enligt de förutsättningar som anges i artikel 79.3 förordning (EU) 2017/625.

18 § Om den sammanlagda kontrolltiden understiger en halv timme under ett och samma kalenderår får nämnden besluta att ingen timavgift ska tas ut av aktören under det kalenderåret.

Detsamma gäller andra avgifter enligt denna taxa än timavgift om beloppet i det enskilda fallet är så lågt att det inte är ekonomiskt motiverat att ta ut avgiften.

Avgiftens erläggande

19 § Betalning av avgift enligt denna taxa ska ske till Härnösands kommun genom dess samhällsnämnd. Betalning ska ske inom tid som anges i beslutet om avgift eller i faktura.

Överklaganden

§ 20 Nämndens beslut om avgift överklagas till länsstyrelsen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

§ 21 Denna taxa träder i kraft den 1 januari 2022 och tillämpas på ärenden som kommer in från och med denna dag. För ärenden som påbörjats innan denna taxas ikraftträdande tillämpas tidigare gällande taxa.

Avgift enligt 7 b § tillämpas från och med 1 januari 2023.

Bestämmelserna i 7 § första stycket och 7 a § upphör att gälla den 1 januari 2024.

Kommunstyrelseförvaltningen
Uno Jonsson, 0611 - 34 82 52
uno.jonsson@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Inriktningsbeslut Nybron

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktig besluta

att uppdra till Samhällsnämnden att påbörja arbetet med en ny Nybro, samt
att finansieringen för åren 2023-2026 beaktas i kommande budgetarbete och i arbetet med en 10-årig investeringsbudget.

Beskrivning av ärendet

Härnön förbinds med fastlandet vid två olika platser idag, Mellanholmen och Kronholmen. Härnösands kommun har redan genomfört en förnyelse (klart år 2016) av den öppningsbara Västra Kanalbron vid Mellanholmen och nu finns det behov av förnyelse av Nybron. Förbindelsen mellan Kronholmen och Härnön är en primär länk in i stadens centrum för både vägtrafik och båtliv och ska fortsatt vara öppningsbar för passerande fritidsbåtar.

En livslängsutredning är genomförd (år 2015) av WSP på uppdrag av samhällsförvaltningen för att utreda bronns fysiska och funktionella tillstånd, återstående livslängd och kostnadsberäkna framtida åtgärder. Nybron är byggd i slutet av 1930-talet och har för sin ålder en relativt normal skadebild. Utredningen kom fram till att den samhällsekonomiskt mest lönsamma åtgärden är att utföra minimalt underhåll på befintlig konstruktion för att upprätthålla och säkerställa funktion i avvaktan på att bron ersätts med en helt ny konstruktion. Idag är Nybron viktbegränsad till en lägre kapacitet för att minska på vibrationerna i bron och bron har även för tiden en omodern trafikantutformning.

Samhällsförvaltningens samlade bedömning utifrån genomförda utredningar är att en förnyelse av Nybron behöver startas upp omgående så att bron kan stå färdig år 2026. Detta för att undvika risken att bron behöver stängas av och genomgå en oplanerad förnyelse, vilket sannolikt medför betydligt högre kostnader än om förnyelsen genomförs planerat.

En förnyelse av Nybron är en av flera viktiga infrastrukturinvesteringar i Härnösands kommun och har förankrats med bred politisk samsyn. Senaste förankringen genomfördes i juni 2021 där behoven av flera investeringsprojekt presenterades med förstärkning i deltagande från alla partier och bolagens presidier. Nybron är ett av de mest prioriterade projekten och även det mest tidskritiska i och med att bron är ålderstigen.

Kommunstyrelseförvaltningen delar samhällsförvaltningens bedömning att genomföra det alternativ som visar på störst samhällsnytta och föreslår att arbetet startas upp omgående för att byta ut Nybron till år 2026.

Beskrivning av planerad förnyelse av Nybron

En ny öppningsbar bro byggs i befintligt läge för att klara av den högsta kapaciteten för tunga transporter och med mindre förändringar såsom bredd och lutning. För att få starta bygget krävs miljödom för vattenverksamhet, vilket genomförs i projekteringsskedet. I miljödomen tas även muddring av farleden med.

Närmare beskrivning av processen från projektering, byggnation och färdig bro beskrivs i beslutsunderlaget "Processbeskrivning byte av Nybron". I underlaget beskrivs även hur den tillfälliga bron ska hanteras under byggtiden samt behov och genomförandet av muddringen för att bibehålla funktionen för både bron och farleden.

Socialt perspektiv

Härnösands kommun har ett befolkningsmål på 30 000 invånare och 11 500 arbetstillfällen till år 2040 vilket en ny bro bidrar positivt till. För att nå målet behöver fler boendemiljöer utvecklas på Härnön vilket kräver en god och hållbar infrastruktur i form av de broanslutningar som kopplar ihop fastlandet med Härnön. Förutom detta kommer företag och verksamheter komma att behöva broförbindelserna för att kunna fortsatt bedriva och utveckla verksamheterna på Härnön.

Bron är även av vikt för utveckling av besöksnäringen ur ett regionalt perspektiv, då exempelvis Smitingen och Härnösands centrum är beroende av stabila förhållanden mellan Härnön och fastlandet.

Den nya bron kommer att ha en bättre funktion och kapacitet och ska på ett säkrare sätt (särskilt för barn och unga) kunna tillgodose behoven hos alla trafikslag. Om framtida utredningar visar att det är möjligt att anlägga gång- och cykelväg under bron så förbättras trafiksäkerheten ytterligare.

Ekologiskt perspektiv

Byte av bro och muddring påverkar miljön. Utbyte av bro och muddring är en åtgärd som kräver tillstånd där miljökonsekvenser ska beskrivas och hanteras för att begränsa påverkan. I vilken omfattning som miljökonsekvenserna behöver hanteras är beroende av det beslut som Mars- och miljödomstolen fattar.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

För 2022 finns sedan tidigare beslut om att tilldela Samhällsnämnden 6 mkr i investeringsmedel för att starta arbetet med en ny Nybro.

Sveriges kommuners och regioners (SKR) ekominrapport för oktober 2021 pekar på en snabbare återhämtning i de svenska offentliga finanserna än vad man tidigare förväntat sig. Samtidigt som de långsiktiga konsekvenserna av pandemin i dagsläget är svåra att överblicka. Det gör att det i dagsläget är svårt att prognostisera om investeringen till alla delar kommer kunna självfinansieras eller om lån behöver upptas. I framtida budgetarbetet blir det viktigt att besluta hur kommande investeringar i kommunen mest fördelaktigt ska finansieras.

Beslutsunderlag

Processbeskrivning byte av Nybro

Samhällsförvaltningen
Staffan Gilliusson, 0611-34 81 93
Staffan.gilliusson@harnosand.se

Samhällsförvaltningen
Härnösands kommun

Processbeskrivning byte av Nybron

Bakgrund

Nybron är en av två broförbindelser Härnön har med fastlandet, båda broarna är öppningsbara och färleden passerar broarna. Nybron är belägen på Nybrogatan som är en central gata i Härnösand och också den gata som har mest trafik av de kommunala gatorna. Nybrogatan är en viktig länk i stadens trafiksystem, en huvudgata där bärigheten för hela gatan borde vara högsta klass "BK4" (tidigare BK1). Gatan utgör även en viktig länk mellan statliga vägar på fastlandet och Härnön och har därför även ett vägnummer.

I dag är Nybron viktbegränsad och fordon får väga högst 38 ton i bruttovikt (BK3 bärighetsklass), detta för att spara klaffen och för att minska vibrationerna i bron.

Bron byggdes i slutet av 1930-talet och har en trafikantutförmning som inte uppfyller dagens trafikantanspråk. Brons tekniska livslängd är uppnådd och statusbesiktningar har visat att hela bron behöver bytas ut.

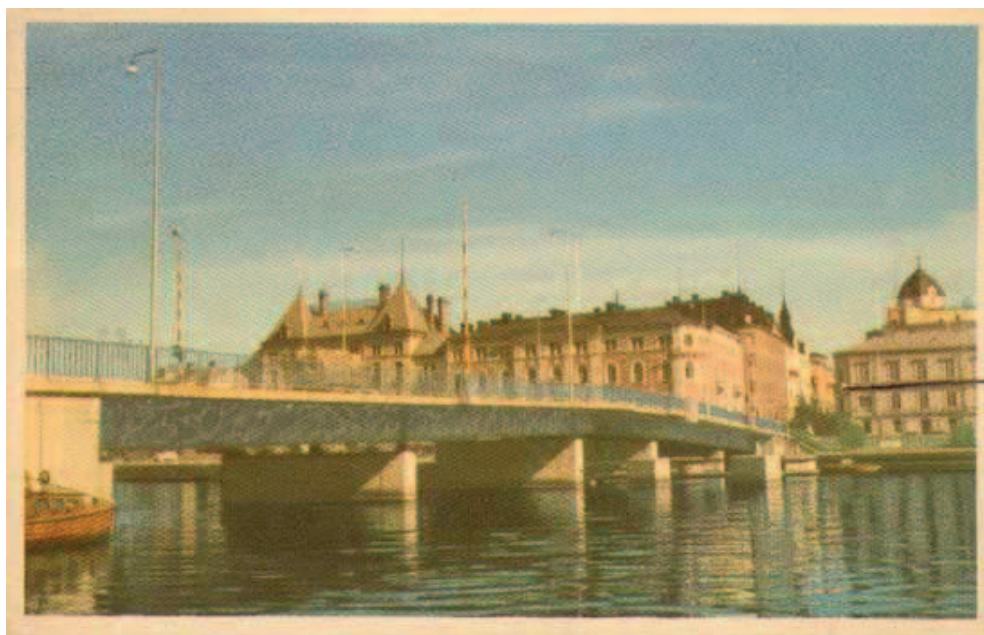

Bild nr 1 Kolorerad bild från 1938, Nybron

Förutsättningar för den nya bron

Befintligt läge

En ny öppningsbar bro byggs i befintligt läge på Nybrogatan och utrymmet för trafikanterna anpassas till dagens behov. Brons utformning och storlek styrs inte av eventuell förändring av Nybrogatans utformning då möjligheten att bredda bron är begränsade. Bron breddas 4 – 6 meter och längden blir oförändrad. Från sidan kommer bron i stort sett att se ut som idag, med endast mindre justeringar i höjdlid och lutningar. Se befintlig bro i bild nr 2.

Brons bärighetsklass ska vara BK4, och alltså kunna ta emot fullt lastade långtradare med bruttovikt för fordonsekipage upp till 74 ton.

Gång- och cykeltrafik

På bronns båda sidor breddas både gång- och cykelfälten. Cykelfälten kommer att vara dubbelriktade så inte cyklister behöver byta sida då de når bron. Utredning får visa om det finns möjlighet att anlägga gång- och cykelväg under bron på Härnösidan.

Båttrafiken

Nybron ska även fortsatt vara öppningsbar och farleden ska passera bron. Under bron kommer båttrafiken att kunna passera mellan vissa bro stöd och i farleden där klaffen är. Utredningar får visa om klaffen och farleden kan flyttas närmare fastlandetsidan.

Nybrogatan

Bron får en trafikantutformning som ansluts till Nybrogatan på båda sidor. Möjligheten att förändra placeringen av bilarnas körfält och gång- och cykelfälten är små.

Bild nr 2 Nuvarande Nybro, södra sidan

Processbeskrivning

Från projektstart till färdigt bygge beräknas det ta 4,5 år uppdelat på projektering (1,5 år), entreprenadförberedelser (1 år), muddring och byggnation av tillfällig bro (0,5 år) och byggnation av Nybron (1,5 år.)

Projekteringsskedet

Projekteringsskedet inleds med två mindre utredningar som innefattar broutseende:

- Val av konstruktionstyp för bronns öppningbarhet
- Sektion för olika trafikslag på bron.
- Arkitektoniska överväganden kommer att utredas, de kan vara formen på räcket, vindavvisare samt ljussättning.

Samt underlag för ansökan om vattenverksamhet:

- För att få starta bygget krävs miljödom för vattenverksamhet, ansökan tas fram i detta skede och i den tas även med muddringen av farleden. I ansökan kommer en miljökonsekvensbeskrivning att tas fram.

För att klara av ovanstående utredningar genomförs de geotekniska utredningarna som krävs för både byggnationerna och för muddringen av farleden. Geotekniska utredningarna handlar främst om att få ytterligare kunskap om botten beskaffenhet och hållfasthet samt eventuella miljöföroreningar i bottensedimenten. Undersökningarna kommer också att visa på de viktiga parametrarna vart fast mark är och kvaliteten på berget.

Miljödom

När projekteringsskedet är genomfört och miljödomstolen i Östersund har kommit med domslut så kan byggentreprenör handlas upp enligt LOU.

Byggskedet

När det finns en byggentreprenör på plats startar en planeringsfas inför byggnationen där en tillfällig bro, ledningsomläggning och muddring ska byggas innan befintlig Nybro rivs.

Entreprenören börjar med att muddra farleden från Västra Kanalbron fram till läget för den tillfälliga bron. Eventuellt flyttas farleden under bron närmare fastlandet, det blir i så fall sista biten på muddringen. När muddringen är klar kan ledningsägarna flytta sina ledningar i det nya läget på botten en bit från nya bron.

Själva brobygget inleds med att entreprenören bygger upp en tillfällig militärbro, se bild nr 3 på sidan 5, när trafiken har lagts om till den kan arbetet med att riva gamla Nybron starta.

Bild nr 3 Militärbro över Norrbyån i Hälsingland

Tillfällig bron

Innan rivningsarbetet startar kommer trafiken flyttas över till en tillfällig militärbro som byggs upp med placering mellan Holmgatans förlängning och Skeppsbron, ungefärligt läge redovisas med svart streck i bild nr 4.

Bron ska klara trafik med bärighetsklass BK1, bruttovikt 60 ton samt rymma gång- och cykeltrafikanter. Exakt utrymme som krävs runt bron och placering planeras med antagen byggtreprenör.

Bild nr 4 Muddring av farled från Västra Kanalen samt placering av tillfälliga bron

Muddring i kanalen

Muddring i kanalen utförs endast på de ställen där själva rännan har rasat igen genom åren. Muddring sker i den blåa linjen se bild nr 4. Under tiden muddring sker kommer farleden att behöva stängas av tillfälligt i det område där muddring sker. Muddermassor miljöprovatas och tippas på anvisad plats enligt miljödom.

Trafiksituation under byggtiden

Trafiksituationen under byggtiden (2 år) kommer att vara starkt påverkad.

Skeppsbronsidan

Tillfälliga bron kommer att ansluta Skeppsbron vid tomten norr om Postenhuset (parkering på Matrosen 16). En mindre trafikplats anläggs som kan ta emot både bilar, gående och cyklister.

Fastlandetsidan

Tillfälliga bron ansluts i Holmgatans förlängning, befintliga gång- och cykelstråk byggs om och leds till den tillfälliga bron. Vid landfästet på Nybrogatan planeras parken på norra sidan att vara byggarbetsplats, här kommer entreprenören att förvara material och byggbodar med personal.

Påverkan på båttrafiken

Farleden planeras vara stängd för alla fritidsbåtar under hela byggtiden från sensommaren 2024 till våren 2026. Under den tillfälliga bron kommer mindre fritidsbåtar att kunna passera. Gästhamnen med tillhörande flytbrygga/hus får tillfälligt flyttas längre ut i hamnen.

Gästhamnen är kvar som vanligt vid Simhallen/Kanaludden.

Bild nr 5 Nybron vintern 1936

Förslag till tidplan

Processen med byte av bro beräknas pågå under 4,5 år från beslut till färdigställande av bron. Det kommer krävas upphandling av både brokonsult och byggtreprenör och miljödom. Vissa delar av byggnationen måste också anpassas till tidpunkter på året då det är gynnsamt/tillåtet att bygga/riva exempelvis så kort byggtid som möjligt under sommartid för att minimera störningar i båttrafiken samt rivning under vinter då vattenståndet/djurlivets störningar minimeras.

Bytet av bro kan få följande preliminära tidplan, omvänd kronologisk ordning:

Aktivitet	Datum
Färdig Nybro	maj 2026
Byggstart av bron	december 2024
Rivning av bron	november 2024

Tillfälliga bron byggs	augusti 2024
Muddring för bron och i kanalen	juli 2024
Annonsering av entreprenad	juli 2023
Fortsatt projektering inför upphandling av entreprenör	augusti 2022 – juli 2023
Inlämning av miljödom för vattenverksamhet	juli 2022
Startmöte projekterande konsult	januari 2022
Internt startmöte projektering	november 2021

Bild nr 6, Tabell för projektets tidplan.

Thomas Jensen
Förvaltningschef

Staffan Gilliusson
Projektledare investering

Kommunstyrelseförvaltningen
Henrik Olsson, 0611-348276
Henrik.olsson@hamosand.se

Kommunstyrelsen

Arrende – Bondsjö 2:390

Förslag till beslut

Tillväxtavdelningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna bifogat avtal om arrende på del av fastigheten Bondsjö 2:390 med GlobalConnect AB.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen har delegation från kommunstyrelsen att teckna avtal upp till fem (5) år på arrenden och nyttjanderätter på kommunal mark.

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat förslag till avtal gällande arrende för uppförande av en teknikbod, på del av fastigheten Bondsjö 2:390. Arrendatorn avser att bygga en teknikbod på ca 60 m2 för att stärka fiberinfrastruktur. Arrendet gäller i 15 år med 5 års förlängning om uppsägning ej sker 24 månader innan arrendetidens slut. Avtalet är villkorat med att teknikboden ska vara uppförd senast 30 oktober 2022. I det fall villkoren ej är uppfyllda upphör avtalet omedelbart att gälla utan uppsägning.

Socialt Perspektiv

Bidrar till de nationella bredbandsmålen.

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ingen betydande påverkan

Beslutsunderlag

Tillväxtavdelningen har upprättat ett arrendeavtal med arrendatorn, se bilaga 1.

2021-11-17

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Henrik Olsson
Utvecklare mark- och exploatering

Bilagor

Bilaga 1 Avtal om anläggningsarrende

Dnr KS

Avtal om arrende

Jordägare

Härnösands kommun, Org nr: 212000-2403, genom dess kommunstyrelse.

Postadress: 871 80 Härnösand

Kontaktperson: Henrik Olsson

Tel: 0611-348276

Arrendator

GlobalConnect AB , Org.nr:556597-6122

Bäverns gränd 17

753 81 Uppsala

Tel: 08-8431000

1 § Arrendeställe

Del av fastigheten Bondsjö 2:390 Arrendestället har markerats med röd yta på **bifogad** karta. Det totala arrende området avser ca 400m² med en beräknad byggyta om ca 60 m².

2 § Ändamål

Arrendeområdet upplåts för uppförande och bibehållande av anläggningar utgörande teknikbod/station med tillhörande anläggningar, ledningar, utrustning och installationer nödvändiga för utbyggnad, bibehållande och underhåll av fibernät (nedan kallat "Anläggningarna"). Arrendatorn har rätt att förlägga jordtag utanför Arrendeområdet. Vidare har Arrendatorn rätt att på egen bekostnad dra fram erforderliga fiberkablar och kraftledningar till och inom Arrendeområdet. Detta skall ske på sådant sätt att ingen väsentlig olägenhet eller väsentlig störning uppkommer för Jordägaren. Arrendatorn får inte på arrendestället uppföra någon annan anläggning utan jordägarens samtycke.

3 § Arrendetid

Arrendet gäller i 15 år från och med 2022-01-01. Förutsatt att villkoren enligt §13 har uppfyllts.

Arrendetiden förlängs därefter med fem år i sänder om uppsägning inte sker senast 24 månader före arrendetidens slut.

4 § Arrendeavgift

Arrendeavgiften är 25 000 kronor för varje år.

Avgiften skall betalas i förskott, mot faktura.

Arrendeavgiften är baserad på konsumentprisindextalet (totalindex) 330,72 för oktober månad 2020 och gäller under det första arrendeåret. För varje följande arrendeår skall avgiften justeras så att den följer indexändringarna fram till oktober månad närmast före det aktuella arrendeårets början.

Vid försenad betalning ska dröjsmålsränta utgå med den procentsats som följer av den räntelag som gällde vid avtalets ingående.

5 § Förbud mot överlåtelse

Arrendatorn äger rätt att överlåta avtalet till annat företag som har ägaranknytning till Arrendatorn. Arrendatorn ska informera Jordägaren om sådan överlåtelse. I övrigt äger arrendatorn eller hans konkursbo inte rätt att utan jordägarens skriftliga samtycke överlåta arrendet eller annars sätta annan i sitt ställe.

6 § Arrendeställets skick

Arrendestället utarrenderas i det skick det befins på tillträdesdagen.

Arrendatorn ansvarar för drift och underhåll av arrendeområdet och är skyldig att alltid hålla arrendestället i ett vårdat skick..

Arrendatorn svarar för att miljöfarlig verksamhet ej bedrivs i arrendeområdet.

På arrendestället får inte anordningar för reklam annat än för den rörelse som bedrivs på området sätts upp. Arrendatorn är skyldig att söka erforderliga tillstånd.

Arrendatorn äger oinskränkt tillträde till Arrendeområdet och Anläggningarna för installation, tillsyn, underhåll, service, reparation, respektive nedtagning av utrustning, samt övriga åtgärder som Arrendatorn finner nödvändiga. Om Jordägaren ser det erforderliga att ha låst grind eller bom på väg som löper fram till Anläggningarna, skall Arrendatorn erhålla nyckel till detta lås.

7 § Inskrivningsförbud

Arrenderätten får inte inskrivas.

8 § Arrendet upphörande

När arrendet upphör ska arrendatorn bortföra samtliga anläggningar och återställa området i så vitt möjligt ursprungligt skick- eller enligt jordägarens

anvisningar. Arrendatorn ansvarar även för att åtgärda eventuella skador när upplåtelseiden upphör. Arrendatorn ska meddela Jordägaren då

avstädning/återställning av området är verkställt så att besiktning kan genomföras. Om arrendatorn inte uppfyller sitt åtagande i denna del har Jordägaren rätt att åtgärda bristerna på arrendatorns bekostnad.

9 § Avträdesersättning

Bestämmelserna i 11 kap, 5-6 §§ gäller inte för detta avtal. Det innebär att arrendatorn inte har rätt till ersättning med anledning av arrendets upphörande.

10§ Fastighetsskatt

På arrendet belöpande fastighetsskatt ingår i arrendeavgiften. Fastighetsskatt belöpande på av arrendatorn uppförda byggnader och anläggningar skall betalas av arrendatorn. Om arrendestället erhåller eget taxeringsvärde skall den på arrendestället belöpande fastighetsskatten betalas av arrendatorn.

11§ Moms

Om jordägaren är eller blir skatteskyldig för mervärdesskatt (moms) för upplåtelsen, skall arrendatorn utöver arrendeavgiften även erlægga moms med vid varje tid gällande skattesats.

12§ Försäkring

Arrendatorn är skyldig att teckna och vidmakthålla en ansvarsförsäkring för sin verksamhet på arrendestället.

13 § Särskilda villkor

För arrendet skall härutöver gälla följande villkor:

Kommunstyrelsen skall godkänna avtalet.

I det fall arrendatorn inte har ansökt om, och erhållit ett lagakraftvunnet bygglov, samt uppfört en teknikbod inom arrendeområdet senast 30 oktober 2022 upphör avtalet omedelbart (dvs 221030) att gälla utan uppsägning.

Arrendatorn ansvarar även för att införskaffa eventuell elanslutning till området, och erlägger avgift för den elkraft han förbrukar och motsvarande fasta avgifter som hänför sig till arrendestället.

Arrendatorn har, utöver vad som följer av lag, rätt att häva och frånträda avtalet i följande situationer:

- (a) om Arrendatorn inte erhåller nödvändiga bygglov, tillstånd, medgivanden etc. för uppförande, bibehållande och underhåll av Anläggningarna;
- (b) om elnätsägaren inte kan leverera erforderlig kraft till Arrendeområdet (3x63A med uppgraderingsmöjligheter till 80A); eller
- (c) om kostnaden för anslutning till elnätet överstiger 100 000 kronor.

Om Arrendatorn häver avtalet av någon av dessa anledningar ska avtalet vara utan verkan som om det aldrig ingåtts och ingen av parterna har någon rätt till ersättning från den andre parten. Om Arrendatorn har tillträtt

Arrendeområdet ska Arrendatorn ta ner sin utrustning och återställa Arrendeområdet till det skick som förelåg vid tidpunkten för upplåtelsen.

Erlagd arrendeavgift återbetalas ej.

14 § Skiljedom

Tvister i anledning av detta arrendeförhållande skall avgöras av skiljemän enligt lag om skiljeförfarande (1999:116). Länets arrendenämnd skall vara skiljenämnd.

15 § Hänvisning till jordabalken

I övrigt gäller vad i 7 och 8 kap. jordabalken eller annars i lag stadgas om lägenhetsarrende.

16 § Kontraktsexemplar

Detta avtal har upprättats i två exemplar, av vilka jordägaren och arrendatorn tagit var sitt.

Härnösand 2019-

Uno Jonsson
Tillväxtchef, Härnösands kommun

Henrik Olsson
Utvecklare Mark & exploatering

Härnösand 2018-

XXX
Arrendator

XX
Arrendator

Bilagor

Bilaga 1, karta över arrendeområdet

Kommunstyrelseförvaltningen
Tillväxtavdelningen

Kommunstyrelsen

Granskningsförslag - Översiktsplan 2040

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen

att godkänna granskningsförslaget inklusive bilagor för översiktsplan 2040 samt

att granskningsförslaget finns ut på granskning under perioden 2021-12-01 – 2022-02-15.

Beskrivning av ärendet

Lagstiftning

I enlighet med plan och bygglagens 3 kapitel (1 §) ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. (2 §) Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön, men även vägledning för beslut om:

1. hur mark- och vattenområden ska användas, och
2. hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Upprättande av granskningsförslaget

Härnösands kommun har sedan 2019 utarbetat ett förslag på översiktsplan 2040. Arbetet har utgått ifrån gällande översiktsplan 2011–2025, dialoger med myndigheter, näringsliv och invånare samt kommunens styrande dokument, program och riktlinjer. Det upprättade förslaget på översiktsplan ska i enlighet med Plan- och bygglagens 3 kapitel granskas under minst två månader. Projektets mål är antagen översiktsplan i kommunfullmäktige år 2022.

Figur 1: Planprocessen för översiktsplan.

Granskningsskedet

Härnösands kommun har i ett tidigt skede av översiktsplanearbetet genomfört omfattande dialoger i form av: Ortsdialoger i hela kommunen,

workshops med föreningar och näringsliv, samarbeten med gymnasieskola och samtal med kommunala råd. Dialogresultatet har varit grundläggande vid framtagande av förslag på översiktsplan. Första förslaget på översiktsplan (samrådshandlingen) var på samråd våren 2021.

Efter detta har förslaget till översiktsplan bearbetas utifrån de yttranden som kom in, samt att dessa samlats och besvarats i en samrådsredogörelse. Det slutliga förslaget (granskningshandlingen) ställs ut för granskning i minst två månader. Den som vill lämna synpunkter under granskningstiden ska göra detta skriftligen till kommunen i enlighet med PBL.

Efter granskningen ska kommunen sammanställa synpunkter som kommit in i ett granskningsutlåtande och även redogöra för vilka eventuella ändringar i planen som synpunkterna har lett till. Om planförslaget efter granskningen har ändrats väsentligt måste kommunen ställa ut förslaget för granskning på nytt.

Granskningsförslaget

Härnösands översiktsplan 2011–2025 tillsammans med de två tematiska tilläggen: Vindkraft i Härnösand 2013 och Landsbygdsutveckling i strandnära läge 2015 kommer att ersättas av den nya kommunövergripande översiktsplanen 2040.

Samrådsförslaget är till viss del utformat enligt boverkets ÖP-modell 2.1 både strukturen i planförslaget och de digitala plankartorna. Översiktsplanen kommer att finnas i en interaktiv kartberättelse som förenar ställningstaganden och karta för att tydligare förmedla översiktsplanens intentioner.

Parallellt med översiktsplanarbetet har Härnösands kommun ingått i ett regionalt samarbete med Sundsvallsregionen gällande att ta fram en gemensam utvecklingsinriktning för översiktsplaneringen. Allt enligt Boverkets ÖP-modell 2.1. Arbetet har samspelat med kommunens eget arbete och resultatet blivit en del av Härnösands förslag på översiktsplan.

Handlingar i granskningsförslaget

- Digital kartberättelse (www.harnosand.se/op2040)
- Planförslag och plankartor (Pdf)
- Hållbarhetsbedömning (Miljökonsekvensbeskrivning)
- Handlingsplan
- Samrådsredogörelse

Beslutsunderlag

- Plan- och bygglagen
- Tidigare versioner av översiktsplaner 2011–2025 och 1992.

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Maja Nordmark
Översiktsplanerare

Bilagor

- Bilaga 1 Planförslag med kartor – Översiktsplan 2040
- Bilaga 2 Handlingsplan – Översiktsplan 2040
- Bilaga 3 Hållbarhetsbedömning (MKB) – Översiktsplan 2040
- Bilaga 4 Samrådsredogörelse
- Bilaga 5 Nuvarande tematiska tillägg för Landsbygdsutveckling i strandnäraläge utgår och blir underlag till översiktsplan 2040. (Bilagas ej)
- Bilaga 6 Nuvarande tematiska tillägg för Vindkraft utgår och blir underlag till översiktsplan 2040. (Bilagas ej)
- Bilaga 7 Sundsvallsregionens förslag på utvecklingsinriktning (<https://karta.sundsvall.se/utvecklingsinriktning/>)

Mitt Härnösand 2040

ÖVERSIKTPLAN

Planförslag

Förord

Att ta fram en översiktsplan handlar om att bestämma hur den fysiska miljön ska utvecklas för att skapa ett samhälle som vi vill leva och verka i, som vi med glädje välkomnar besökare till och som vi med stolthet kan lämna över till kommande generationer. Att förutspå framtiden tjugo år framöver är svårt, men genom att tillsammans i olika sorts dialoger enas om vilka frågor som är viktiga för vårt framtida samhälle har vi kommit en bra bit i arbetet med att rita upp visionen om framtidens Härnösand.

Arbetet och dialogerna har även fört oss närmare varandra och visat att Härnösands kommun består av en mångfald av platser, berättelser och människor som tillsammans skapar helheten. Detta är något vi ska ta vara på inför framtiden. Vi behöver också vara flexibla och lyhörda för framtida utmaningar och vända dem till möjligheter när vi planerar vårt samhälle.

Härnösand som plats erbjuder så mycket värdefullt och är en fantastisk resurs att bygga vårt gemensamma samhälle kring. Samtidigt som vi värnar det vi har ska vi utveckla och skapa möjligheter för helt nya saker som ger ett gott liv. Med innovations- och utvecklingskraft ska vi välkomna nya invånare och branscher.

Nu fortsätter vi arbetet mot 2040 genom att stärka våra kvaliteter, fira framgångarna och framförallt möjliggöra en utveckling mot 30 000 Härnösandsbor om tjugo år! Denna översiktsplan (ÖP) anger riktningen för detta arbete.

Andreas Sjölander, Kommunstyrelsens ordf.

Christina Lindberg, Kommunstyrelsens 2:e vice ordf.

Lars Liljedahl, Kommundirektör

Innehåll

VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?	6	GRÖNOMRÅDE OCH PARK.....	33
PROCESSEN FÖR FRAMTAGANDE.....	7	VERKSAMHETER OCH INDUSTRI.....	35
ÖVERSIKTSPLANENS OLIKA DELAR.....	8	Handel och kommersiell service	36
ORDLISTA	9	Industri och storskaliga verksamheter	37
Del 1 Utgångspunkt, strategi & riktning		BESÖKSNÄRING OCH TURISM	38
UTGÅNGSPUNKTER.....	11	AREELLA NÄRINGAR	41
HÅLLBAR UTVECKLING.....	13	Jordbruk.....	41
STRATEGIER	15	Fiskenäring	41
Härnösands tillväxtstrategi 2040	15	Skogsbruk	42
Planeringsstrategi översiktsplan 2040	16	Rennäring	42
REGIONALA SAMBAND	17	NATUR	45
REGIONAL UTVECKLINGSINRIKTNING -		Ekosystemtjänster	46
SUNDSVALLSREGIONEN.....	20	Skyddad natur i Härnösand	46
LOKAL UTVECKLINGSINRIKTNING - HÄRNÖ-		VATTEN.....	48
SAND	22	Kust och hav.....	49
Del 2 - Kommunövergripande riktlinjer		FRILUFTSLIV	51
BOSTADSFÖRSÖRJNING	25	KULTUR.....	52
BEBYGGELSEUTVECKLING	28	KULTURMILJÖER.....	55
LIS - LANDSBYGDSUTVECKLING I		TRANSPORTINFRASTRUKTUR	59
STRANDNÄRA LÄGE	30	Gång och cykel	60
IDROTT OCH MOTION	31	Motortrafik	60
		Kollektivtrafik	61
		Järnväg och tågtrafik.....	62
		Sjöfart	62
		Fritidsbåt och kusttrafik.....	63
		Flygplatser	63

TEKNISK ANLÄGGNING	65
Avfall och materialåtervinning	65
Bredband.....	66
Dricksvattenförsörjning.....	66
Avloppsrening.....	67
Dagvatten	67
El- och värmeförsörjning.....	68
Vindkraft.....	68
Solkraft.....	69
Fjärrvärme.....	69
MILJÖ OCH RISKER	70
Brandskydd	70
Klimatförändringar.....	71
Ras, skred och erosion.....	73
Förorenade områden	73
Farligt gods.....	73
Miljöfarliga verksamheter	74
Skyddsrum.....	74
Ljusföroreningar	74
MILJÖKVALITETSNORMER	75
Vatten.....	75
Luft	76
Buller.....	76

Del 3 – Mitt Härnösand 2040

MITT HÄRNÖSAND 2040	79
HÄRNÖSANDS TÄTORT	81
Centrala Härnösand.....	82
SÄBRÅ	89

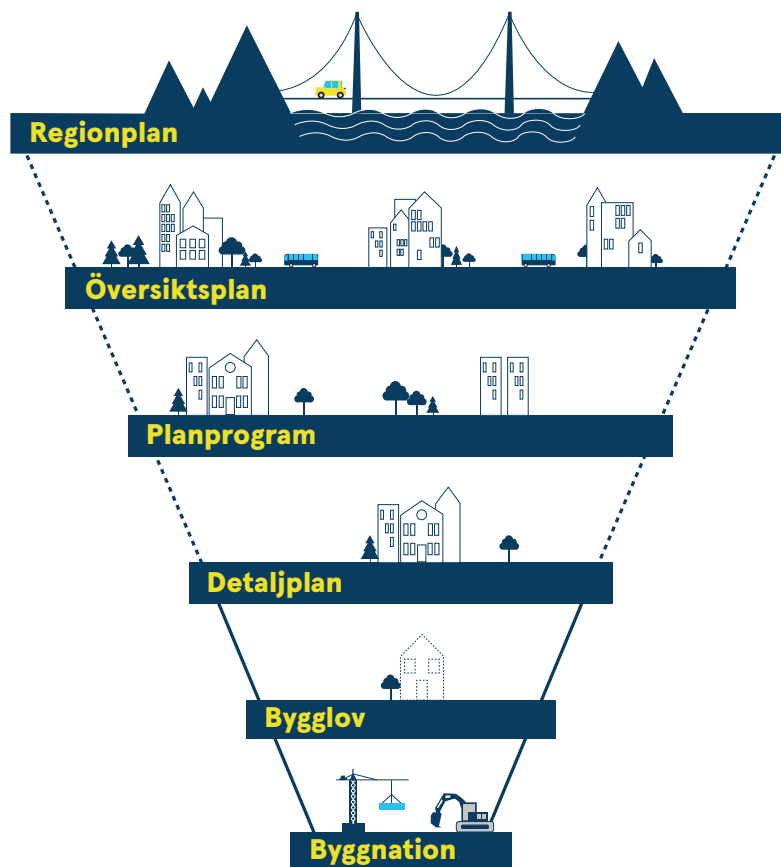
ÖARNA	93
HÄGGDÅNGER	97
STIGSJÖ	101
HÖGSJÖ	105
VIKSJÖ	109

Del 4 – Riksintressen

TOTALKARTA - RIKSINTRESSEN	112
VAD ÄR ETT RIKSINTRESSE?	114
Rennäring	114
Vindbruk.....	115
Yrkesfiske	115
Naturvård	115
Friluftsliv	115
Natura-2000	116
Kulturmiljövård	116
Kommunikationer	117
Totalförsvaret.....	118
Övriga riksintressen	118
RIKSINTRESSEN & ÖVERSIKTSPLAN 2040 ...	119
STÄLLNINGSTAGANDEN	
- MARK- & VATTENANVÄNDNING	125

Vad är en översiktsplan?

I översiktsplanen beskriver vi på vilket sätt som Härnösands kommun bör utvecklas för att forma ett framtida samhälle där människor mår bra och fler väljer för att bo, leva och verka. Översiktsplanen ska ta hänsyn till nationella mål och riktlinjer, men även statliga intressen som finns i kommunen, så kallade riksintressen. Men framförallt utgår översiktsplanen från regionala mål och strategier för att säkerställa att den lokala utvecklingen samspelar bidrar till utvecklingen av Västernorrland. Nedan presenteras en figur som förklarar hur Härnösands översiktsplan förhåller sig till andra steg inom samhällsplaneringsprocessen.

Den översiktliga planeringen styrs av Plan- och bygglagen och med stöd från Miljöbalken. Enligt Plan- och bygglagen (PBL) ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens geografi. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men ger invånare, näringsliv och myndigheter vägledning i hur kommunen kommer att ställa sig till viktiga frågor inför framtiden. Översiktsplanen är även det främsta underlaget i arbetet med till exempel detaljplaner och bygglov.

ENLIGT PBL SKA EN ÖVERSIKTSPLAN BLAND ANNAT:

- ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön

- ge vägledning i hur mark- och vattenområden ska användas
- ge vägledning i hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras

NUVARANDE ÖVERSIKTSPLAN MED TILLÄGG

Härnösands översiktsplan 2011–2025 tillsammans med de två tematiska tilläggen: Vindkraft i Härnösand 2013 och Landsbygdsutveckling i strandnära läge 2015 kommer att ersättas av den nya kommunövergripande översiktsplanen 2040. Dokumenten kommer att finnas kvar som underlag till Översiktsplan 2040, tillsammans med andra relaterande planer och program.

Processen för framtagande

Processen för att ta fram en översiktsplan är lång och innehåller flera tillfällen där myndigheter, föreningar och invånare kan delta för att påverka förslaget på översiktsplan. Projektet för översiktsplan 2040 förväntas pågå mellan åren 2019 - 2022. Nedan presenteras en modell över planprocessen och en beskrivning om vad de olika skedena innebär

UTREDNING

Under utredningsskedet genomfördes flera dialoger med myndigheter, föreningar och invånare för att samla kunskap om hur framtidens Härnösand ska planeras. Många av dessa dialoger finns samlade som underlag till översiktsplanen.

SAMRÅD

Under samrådsskedet presenterades ett förslag på översiktsplan, där alla som ville kunde lämna synpunkter på förslaget. Efter samrådet sammanställdes och besvarades synpunkterna i en samrådsredogörelse, samt att ändringar på förslaget genomfördes.

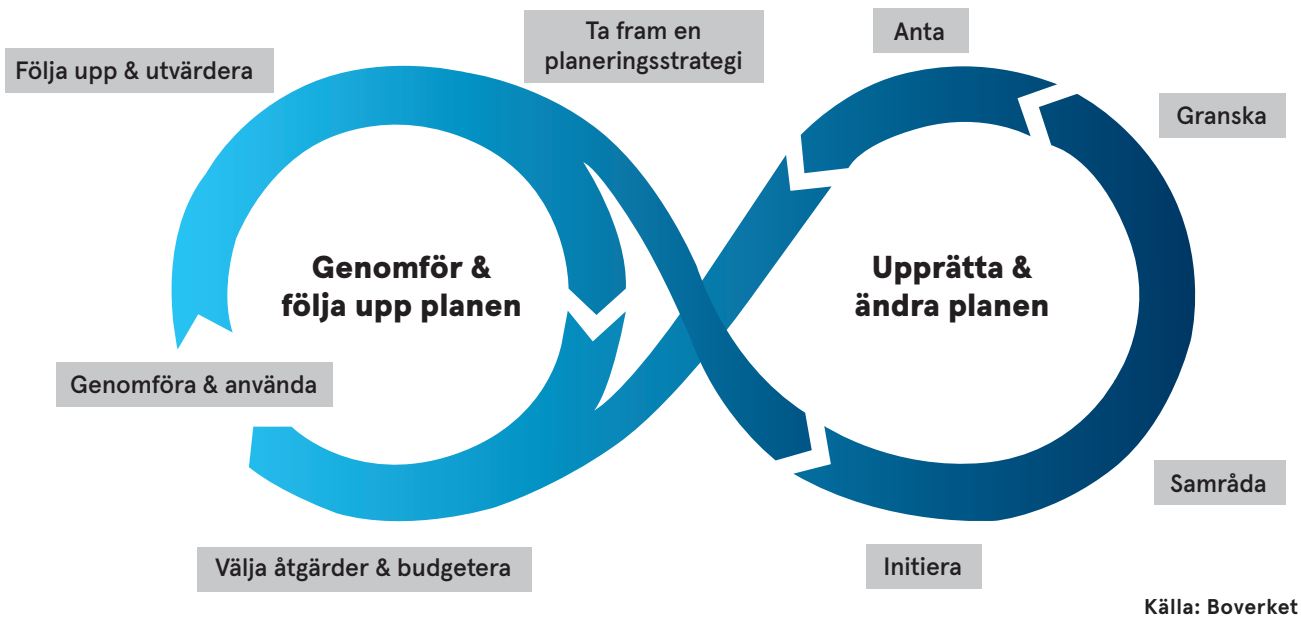
GRANSKNING

Under granskningen ställs det ändrade översiktsplane-

förslaget ut en sista gång innan det antas i kommunfullmäktige. Om det kommer in synpunkter som har en stor inverkan på förslaget, kommer de att inarbetas i handlingarna och förslaget ställs ut igen.

ANTAGANDE

Efter beslut har fattats om antagande i kommunfullmäktige, läggs översiktsplanen ut till allmänheten och arbetet med att förverkliga översiktsplanens intentioner inleds. Första steget är att välja åtgärder ur handlingsplanen och budgetera dessa för att senare genomföra åtgärderna. I god tid före nästa valperiod ska översiktsplanen följas upp för att se om den behöver revideras, fördjupas eller nya åtgärder tas fram. Detta fastslås i en ny planeringsstrategi som tas fram efter avslutad valperiod.

LÄS MER:

- Riktlinjer för framtagande av översiktsplaner enligt Boverkets ÖP-modell på Boverkets hemsida.

Översiktsplanens olika delar

Översiktsplan 2040 är framtagen i linje med Boverkets översiktsplanemodell 2.1, men har frångått modellen genom att dela på riksintressen, LIS och andra värden. Detta då LIS av kommunen uppfattas som en del av den kommunala utvecklingen. Riksintressen är statliga intressen som kommunens utveckling ska förhålla sig till och andra värden är sådant av kommunen särskilt värdefullt att bevara eller beakta.

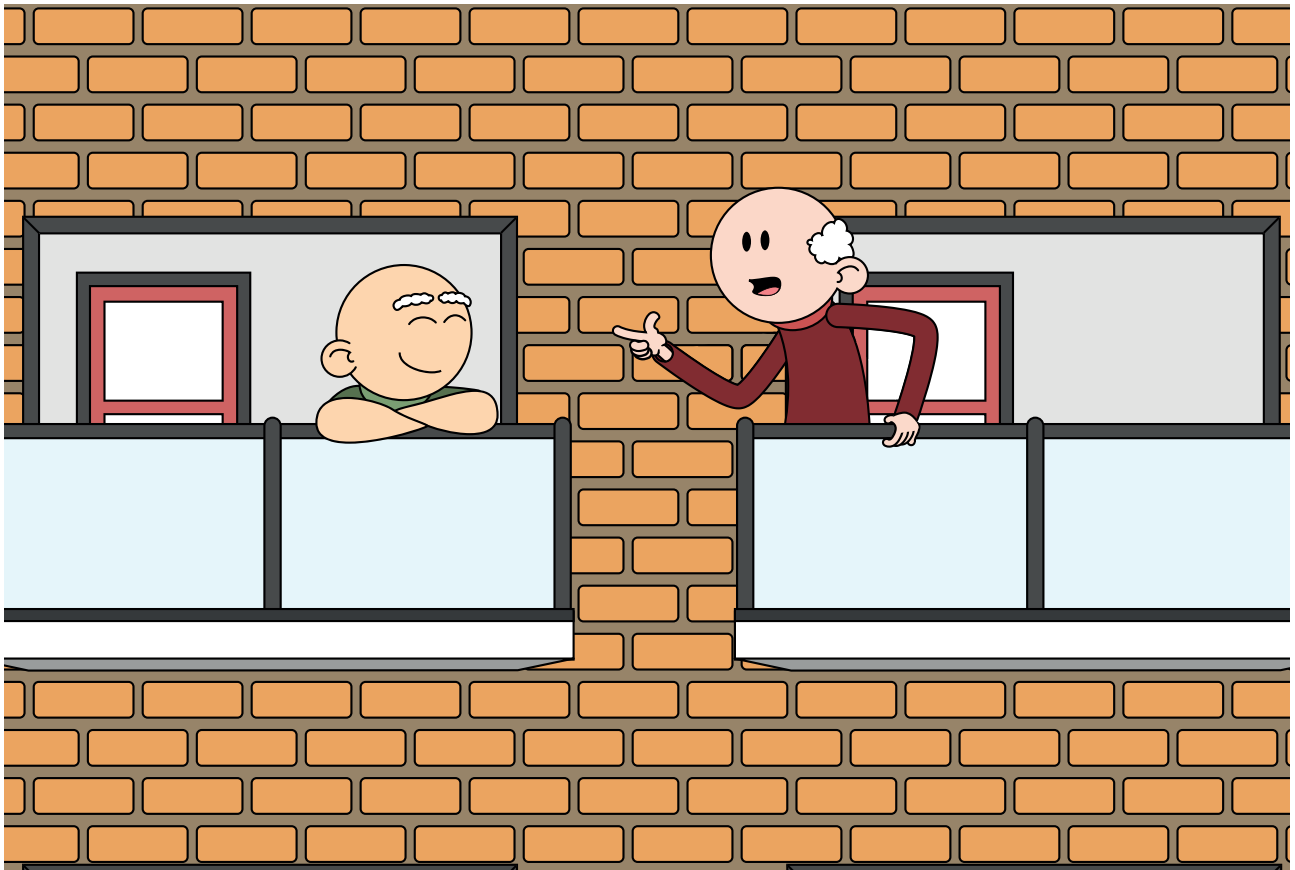
ÖP-modell 2.1

Källa: Boverket

Översiktsplanen består av flera olika dokument, dessa är: Planhandling, Plankartor, Miljökonsekvensbeskrivning (hållbarhetsbedömning) och handlingsplan. Planhandlingen är det dokument som ni nu tar del av. Planhandlingen är indelad i olika avsnitt:

- Utgångspunkt, strategi och riktning
- Övergripande riktlinjer
- Mitt Härnösand 2040
- Riksintressen

Ordlista

HEMAB Härnösands Energi och Miljö AB ett kommunalt bolag som har ansvar för bland annat vatten- och avloppsfrågor, uppvärmningsfrågor, energiproduktion och avfallshantering.

PBL Förkortning för plan- och bygglagen.

MB Förkortning för miljöbalken.

VA Förkortning för vatten och avlopp, hanteras oftast som en del av teknisk försörjning.

GC Förkortning för gång- och cykel.

BIOLOGISK MÅNGFALD Variationsrikedom bland levande organismer av alla ursprung och i alla miljöer, såväl på land som i vatten, och de ekologiska sambanden som finns mellan organismerna.

BYGGLOV Tillstånd att bygga eller ändra byggnad. Bygglov krävs enligt plan- och bygglagen vid yttre utformning och pla-

tering på tomt, ändrad användning, vissa anläggningar, skyltar med mera. Inom detaljplan medges bygglov om åtgärden stämmer med detaljplanen.

DAGVATTEN Regn-, spol- och smältvatten som rinner på hårdgjorda ytor, eller på genomsläpplig mark via diken eller ledningar till sjöar och vattendrag, eller till reningsverk.

FÖRTÄTNING Nybyggnation inom eller i nära anslutning till tätort som bidrar till högre befolknings- och/eller bebyggelse-täthet i hela eller del av staden.

GRÖNA STRÅK Korridorer med grönska som gynnar spridning mellan två isolerade livsmiljöer för arter och som samtidigt kan användas av människor för rekreation.

GRÖNSTRUKTUR All yta som inte är hårdgjord, exempelvis- parker och andra grönområden.

KULTURMILJÖ Den del av miljön som i större eller mindre utsträckning påverkats och formats av människan. Det kan exempelvis röra sig om bebyggelse, lämningar eller hela landskap.

MARKANVÄNDNING Den funktion ett geografiskt område har, utifrån hur marken används. Markanvändningen kan exempelvis vara grönområde eller bostadsområde.

LIS Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, vilket kommunen kan peka ut för att underlätta strandskyddsdispenser i områden på landsbygden som kan utvecklas särskilt.

KLIMATANPASSNING Att anpassa ett område eller en bebyggd miljö för att kunna hantera och motverka risker som ett förändrat klimat kan komma att innebära.

EXPLOATERING När ett område bebyggs med nya bostäder, verksamheter med mera.

Utgångspunkt, strategi och riktning

Del 1 Översiktsplan

Utgångspunkter

Utgångspunkter för översiktsplaneringen är kommunala mål- och styrdokument, som de mål, planer och program på regional och nationell nivå som har betydelse för en hållbar utveckling. Ett urval av dessa presenteras nedan.

RELATERANDE PLANER OCH PROGRAM PÅ LOKAL NIVÅ:

- Översiktsplan 1992
- Översiktsplan 2011–2025
- Planeringsunderlag Vindkraft (tidigare tematiskt tillägg)
- Planeringsunderlag Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (tidigare tematiskt tillägg)
- Trafikprogram 2015–2050
- Avfallsplan 2018–2020
- Grönplan 1998
- Gestaltungsprogram 2019
- Bredbandspolicy 2014–2020
- Bostadsförsörjningsprogram 2017–2022
- Klimatplan 2017–2020
- Tillväxtstrategi 2021
- Kulturprogram 2021
- Klimatanpassningsplan (under framtagande)
- Naturvårdsprogram (revideras)
- VA-program (under framtagande)
- Friluftspan (under framtagande)
- Gång- och cykelprogram (under framtagande)

RELATERANDE PLANER OCH PROGRAM PÅ REGIONAL NIVÅ:

- Regional utvecklingsstrategi 2030 och tillhörande handlingar, exempelvis:
 - *Trafikförsörjningsprogram*
 - *Regional transportplan*
 - *Energi- och klimatstrategi*
 - *Besöksnäringstrategi Höga kusten*
 - *Smart specialiseringsstrategi*
 - *Kulturarvsprogram*
 - *Regional vattenförsörjningsplan*
 - *Handlingsplan för gröninfrastruktur* (Länsstyrelsen Västernorrland)
 - *Utvecklingsinriktning för Sundsvallsregionen* (Sundsvallsregionen)

NATIONELLT, EU OCH INTERNATIONELLT:

Översiktsplanen kommer inte att översiktligt redogöra för hur kommunen hanterat nationella och internationella måldokument. Det innebär inte att de aktuella målen, planerna och programmen inte hanteras utan att det sker som en integrerad del av planprocessen.

OLIKA PERSPEKTIV

För att skapa goda förutsättningar för ett framtida Härnösand där olika människor vill bo, leva och verka, behöver översiktsplaneringen beakta flera olika perspektiv. Men det kräver även att resterande delar av planeringsprocessen så som framtagande av detaljplaner, planprogram och bygglov hanteras på liknande sätt. Det kan även komma att behöva tillkomma nya perspektiv under dessa arbeten då det beror på exempelvis den geografiska platsens förutsättningar eller befintliga och framtida användare av platsen. Nedan finns några särskilt viktiga perspektiv listade som ska beaktas vid samhällsplaneringsprojekt i Härnösands kommun.

FOLKHÄLSOPERSPEKTIV – Innebär att vi i den fysiska planeringen ska skapa miljöer att trivas, utvecklas och må bra i. Detta kan innebära att skapa platser för vila och eftertanke men även som uppmuntrar till rörelse och motion. Trygghet och trivsel inkluderas som en del av folkhälsoperspektivet i översiktsplanen, vilket innefattar att människors behov av en trygg och säker boendemiljö ska ligga till grund för den fysiska planeringen i både centrum och kommundelarna. Trygghet som mycket annat innebär olika saker för olika individer vilket kräver en förståelse och samordning med resterande perspektiv.

TILLGÄNGLIGHET OCH TRYGGHETSPERSPEKTIV

– Allmänna platser ska vara tillgängliga för alla på lika villkor. Funktionsnedsättningar ska inte vara ett hinder för att delta i samhällslivet. Tillgänglighetsperspektivet ska finnas med vid allt utvecklingsarbete, så att både inne- och utemiljöer blir anpassade för alla. Allmänna platser ska även utformas på ett sådant sätt att de i stor utsträckning uppfattas som trygga. Det ska både innefatta fysisk trygghet och individens upplevda trygghet när den tolkar en platsens utformning. Någon som är olika för olika målgrupper och under olika tider på dygnet. Dessa perspektiv överlappar andra under detta avsnitt, dvs att det finns tydliga skillnader mellan barn och vuxna samt mellan könsidentitet och ålder.

JÄMSTÄLLT OCH INTERSEKTIONELLT PERSPEKTIV

– För samhällsplaneringen innebär det att jämställdhetsperspektivet finns med i alla steg av planeringsprocessen

och gärna i ett tidigt skede, eftersom detta skapar större möjligheter att påverka resultatet. När vi talar om jämställdhet är det viktigt att ha i åtanke att varken gruppen kvinnor eller gruppen män är enhetlig. Alla män, och alla kvinnor, har till exempel inte samma livserfarenheter eller levnadsvillkor. Därför är det i ett jämställdhetsarbete viktigt att se att olika maktordningar kan samspela. Faktorer som kön spelar stor roll när det gäller levnadsvillkoren för äldre, barn, utrikes födda, personer med funktionsnedsättningar etcetera. Hur olika maktordningar samspelar synliggörs med hjälp av ett så kallat intersektionellt perspektiv.

BARNPERSPEKTIV – Att skapa en plats som är bra för barn är att inkludera barnens behov och intressen i ett tidigt skede av planeringen, det kan vara att samplanera tillsammans med barn eller lyfta in frågor som berör dem i planeringen. Som stöd för arbetet att inkludera barnen i planeringen finns barnkonventionens 3 och 12 artikel som säger att ”Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad. Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa”.

BESÖKSPERSPEKTIV – Att skapa en plats som är bra för besökare innebär att skapa trivsel, tydlighet och tillgänglighet i den bebyggda miljön. Exempelvis en plats där det är enkelt att förflytta sig mellan kommunens olika besöksmål, något som även gynnar kommunens invånare.

Hållbar utveckling

Härnösands kommun har som övergripande mål att vara en ledande miljökommun med ett aktivt omställningsarbete till en fossilfri ekonomi. All utveckling i Härnösand ska präglas av hållbarhet och genomföras med gemensam kraft för att bekämpa klimatförändringarna. Med kunskap ska vi utvecklas och skapa ett hållbart samhälle och en hållbar framtid. Då är vi också med och bidrar till att de nationella och globala målen nås.

Vårt klimatlöfte är att leva som vi lär och visa vägen till den framtida vardagen i Härnösand, med mål om ett klimat där människan är i balans med miljön senast år 2045. För att hålla det löftet behöver Härnösands kommun

minska utsläppen med 85 procent inom det geografiska området jämfört med år 1990. I Härnösands kommuns klimatplan finns prioriterade insatsområden och inriktningar för åtgärder för att uppnå kommunens klimatlöfte.

GLOBALA MÅLEN - AGENDA 2030

FN har antagit 17 globala mål och en agenda för att nå ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Världens länder ska fram till år 2030 gå mot en hållbar, rättvis och jämlik framtid utan fattigdom och hunger. Samtliga mål är odelbara och vägledande för en hållbar samhällsplanering för Härnösands kommun. Vid framtagande av översiktsplanen har några av de globala målen utpekats som extra viktiga.

Förutom de globala målen så har två av de nationella miljömålen inkluderats särskilt i arbetet med översiktsplanen.

Generationsmålet och målet god bebyggd miljö.

God bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska vara en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska placeras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas”

(Riksdagens definition av miljömålet, källa: Sveriges miljömål).

Härnösand ska eftersträva en god vardagsmiljö för invånare och besökare genom närhet till olika typer av service, bra bostadskvalitet och möjligheter till en god fritid och en tilltalande utemiljö där grönsruketuren står i fokus.

Generationsmålet

”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att lämna över ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser”

(Riksdagens definition av miljömålet, källa: Sveriges miljömål).

Utvecklingen av Härnösand ska ha framtida generationer i åtanke och skapa ett samhälle som vi med stolthet kan lämna över till våra barn och barnbarn

Strategier

HÄRNÖSANDS TILLVÄXTSTRATEGI 2040

Härnösands tillväxtstrategi är ett av kommunens styrande dokument vilket är framtaget i ett brett samarbete mellan Härnösands kommun, näringslivet och myndigheter. Tillväxtstrategin har varit en viktig utgångspunkt vid översiktsplanens framtagande och ska genomsyra allt utvecklingsarbete.

Övergripande målbild:

MITT HÄRNÖSAND 2040 *Tillsammans i en kreativ och företagsam livsmiljö*

Vi är 30 000 medborgare. *(Jämförelse år 2020, 25 114 medborgare.)*

Vi har 11 500 arbetstillfällen. *(Jämförelse år 2019, 10 580 arbetstillfällen.)*

Sex delstrategier för att nå målbilden

1. GEMENSAM KRAFT
2. UTBILDNING SOM GRUNDAR
3. FÖRETAGSAMHET
4. DEN PERSONLIGA LIVSMILJÖN
5. HÅLLBARHET GENOMSYRAR ALLT
6. INFRASTRUKTUR - BASEN FÖR UTVECKLING

PLANERINGSSTRATEGI ÖVERSIKTSPLAN 2040

Härnösands strategi för översiktsplaneringen är framtagen i ett tidigt skede av arbetet och i ett brett samarbete inom kommunkoncernen. Strategin ska förverkliga tillväxtstrategins delmål och målbild ur ett samhällsplaneringsperspektiv.

NÄRA OCH VÄLKOMNANDE

Den fysiska planeringen ska verka för att bygga vidare på Härnösands närhet. Närhet mellan invånare och besökare. Närhet mellan kommundelarna. Närhet mellan kommunen, länet och resten av Sverige. Det här gör vi genom att utveckla befintliga kommundelar med välkomnande entréer och mötesplatser, men även stråken och infrastrukturen som knyter dem samman.

KRETSLOPPSFRÄMJANDE OCH FÖRNYBART

Den fysiska planeringen ska verka för att skapa en plats där människan är i balans med miljön. Samtidigt som vi möjliggör för nya invånare och företag ska naturens värden värnas för att skapa en balanserad helhet. Vi återbrukar före vi producerar nytt och testar nya ändamål för befintliga platser, byggnader och verksamheter.

FÖRETAGSAMT OCH FRAMÅTSTRÄVANDE

Den fysiska planeringen ska möjliggöra för nya företag, föreningar och verksamheter på strategiska platser. Planeringen ska vara framåtsträvande och göra det enkelt att vara en del av att utveckla Härnösand. Men även vara modig och lämna över planeringen och möjligheten att testa nya idéer och initiativ i den fysiska miljön.

MULTIFUNKTIONELLT OCH MULTIKULTURELLT

Den fysiska planeringen ska eftersträva att anta fler perspektiv, bemöta framtida problem genom gemensamma lösningar. Platser och områden ska ges flera funktioner och skapa en blandning som attraherar fler målgrupper.

Regionala samband

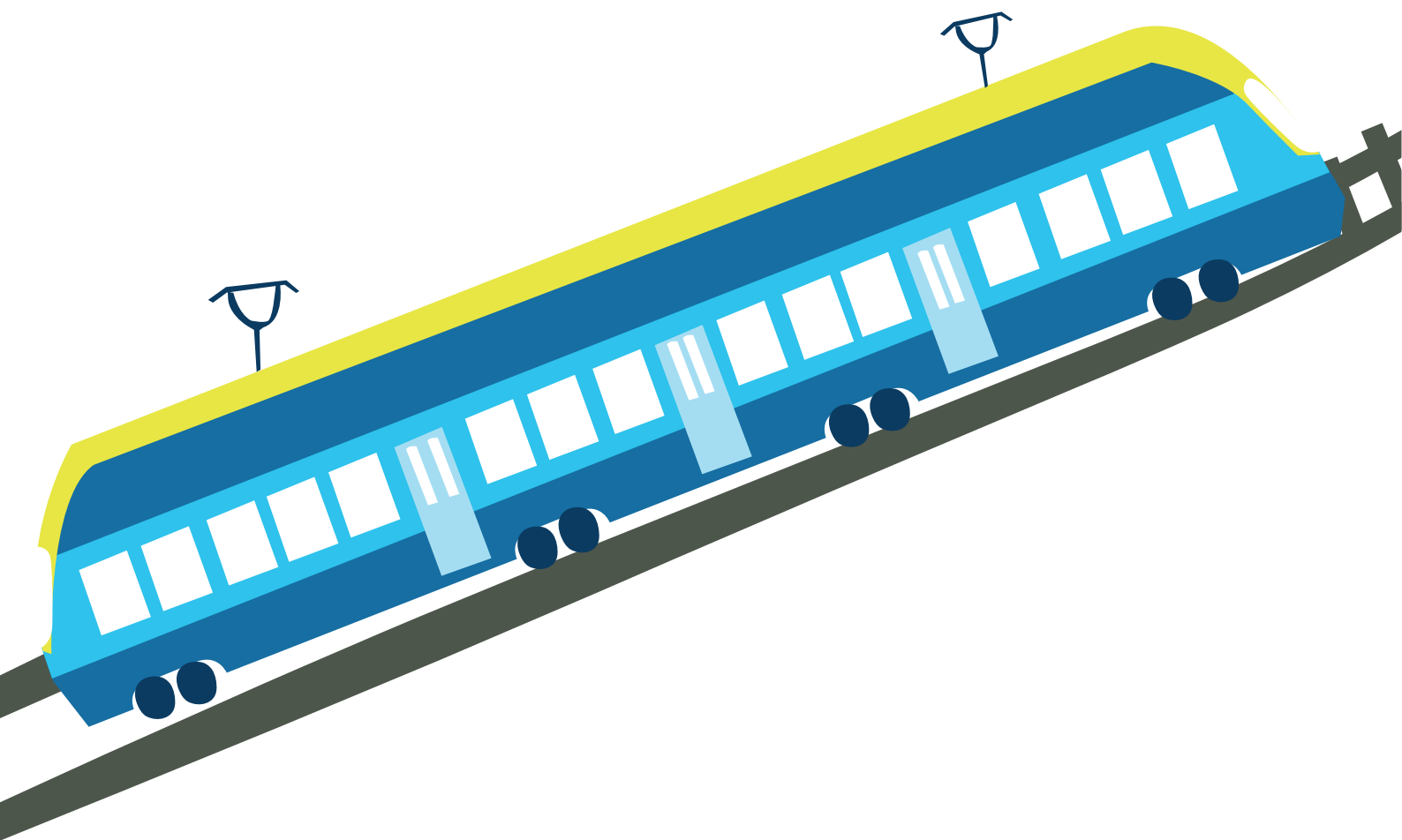
Den fysiska miljön och den enskilda individen tar sällan hänsyn till administrativa gränser. Därför är Härnösand delaktig i flera betydelsefulla samarbeten med myndigheter och grannkommuner för att med gemensam kraft skapa en hållbar framtid.

Härnösands kommun är en del av **ETT VÄSTERNORRLAND** som genom sin naturkraft samarbetar för att till 2030 skapa en växande region med attraktiva, livskraftiga städer och landsbygder (Läs den regionala utvecklingsstrategin på Region Västernorrlands hemsida).

Härnösands kommun är en del av **SUNDSVALLSREGIONEN** med Sundsvall som regional kärna. Sundsvallsregionen består av 6 kommuner (Sundsvall, Ånge, Timrå, Nordanstig, Hudiksvall) och två olika län (Västernorrland och Gävleborg). I samverkan med Sundsvallsregionens kommuner skapas förutsättningar för en bättre samhällsplanering genom att lyfta planeringsfrågor av vikt för alla kommuner i Sundsvallsregionen. Samarbetet har resulterat i en gemensam övergripande utvecklingsinriktning som ligger till grund för den fortsatta planeringen i Sundsvallsregionen men även lokalt i Härnösand. Läs mer om detta i till översiktsplanens underlag.

Härnösands kommun samverkar med Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsviks kommuner i destinationsbolaget **HÖGA KUSTEN DESTINATIONSUTVECKLING**. Bolagets mål är att skapa de bästa förutsättningarna för boende och besökare i Höga Kusten och att till år 2025 skapa 800 nya arbetstillfällen inom besöksnäringen. Kommunerna samarbetar även kring samhällsplaneringsfrågor för att skapa en sammanhållen och hållbar destination inom Höga Kusten.

Mellankommunala frågor av intresse för kommunerna inom Sundsvallsregionen hanteras i den gemensamma utvecklingsinriktningen, som kan läsas i sin helhet som ett underlag till Härnösands Översiktsplan 2040. Utöver denna inriktning är det av vikt att gemensamt verka för exempelvis framtida etableringar av stora verksamheter/industrier då detta direkt påverkar och kompletterar kringliggande kommuners arbetsmarknad, bostadsförsörjning men även behovet av exempelvis regional kollektivtrafik och elförsörjning. Dagens reserelationer med kollektivtrafik ska upprätthållas eller utvecklas med fler turer mellan viktiga målpunkter i regionen. Detta för att möjliggöra för vardagsresande och arbetspendling mellan våra arbetsmarknadsområden samt minimera behovet av bil för invånare och besökare.

Mellankommunala frågor av intresse för kommunerna inom Höga Kusten utreds i ett gemensamt projekt

som inte kommer att vara avslutat vid översiktsplanens antagande. Viktiga frågor att belysa i detta samarbete är framförallt en hållbar utveckling av besöksnäringen, vilket innefattar att gemensamt utveckla och värna befintliga och nya platser med ett helhetsperspektiv i åtanke. Kommunerna bör tillsammans möjliggöra för utvecklingen av framtida boendemiljöer samt beakta att många fritidshusområden kan komma att fortsätta omvandlas till året runt bostäder vilket kommer att ställa högre krav på kringliggande och anslutande infrastruktur. I Höga Kusten är den regionala kollektivtrafiken särskilt viktig för att minimera belastningen på parkeringar och naturmiljöer för besökare, men även som en möjliggörare för arbetspendling och vardagsresande.

Övriga frågor som är viktiga att samverka kring är: Havsplanering, Vattenplanering, Energiförsörjning samt storskaliga etableringar som innebär många arbetstillfällen.

Regional utvecklingsinriktning – Sundsvallsregionen

GEMENSAMMA STÄLLNINGSTAGANDEN

Ställningstaganden för viktiga stråk, noder och områden

Vi har gemensamma ställningstaganden för utveckling av exempelvis större infrastrukturstråk och platser som är viktiga för regional tillväxt.

Se kartan digitalt i vår karttjänst: karta.sundsvall.se/utvecklingsinriktning/

Sundsvall är den regionala kärnan som ger drivkraft till hela regionen med sitt utbud av arbetsplatser, handel och kultur mm. Kommunerna utvecklas i samverkan med Mittuniversitetet och näringsliv.

Kommunernas centralorter har unika karaktärer som tillsammans bidrar till Sundsvallsregionens styrka. Infrastrukturen som knyter samman orterna med varandra och omvärlden ska fortsätta att utvecklas.

Vi lyfter regionens större besöksmål och använder deras dragningskraft genom att utveckla markanvändning och infrastruktur för besöksnäringen i dessa områden.

Vi gör det möjligt för längre vandringar genom utveckling av S:t Oloavsleden, Kustleden och en förlängning av Höga Kusten-leden. Kring dessa leder ska markanvändning som gynnar besöksnäringen prioriteras.

Vi främjar besöksmål för kustturism som möjliggör hela resan med fritidsbåt längs kusten. Där anpassas markanvändningen för att utveckla infrastruktur och bebyggelse som gynnar besöksnäring.

Sundsvall-Timrå Airport är både viktig för regionens utveckling och för att möjliggöra samhällsviktig verksamhet. Flygplatsen länkar samman regionen med omvärlden.

Inom Sundsvallsregionen ska vi kunna ta emot alla djupgående fartyg och ha effektiva hamnar för alla typer av gods och persontransporter. Respektive hamn ska därför fortsätta utvecklas utifrån sina tekniska förutsättningar.

Vi samverkar för förbättrad framkomlighet på våra viktigaste transportleder för både gods och människor. Omkring dessa transportstråk anpassas markanvändningen för att gynna verksamhetsetableringar och hållbart resande.

Vi ser järnvägen som ett sammanhängande system. Vi samverkar för att Ostkustbanan byggs ut med hög kapacitet och för att Ostkustbanan och Mittbanan ges en hög standard för långväga snabbtåg, regionaltrafik, godstrafik och på längre sikt även lokaltrafik.

Vid tåghållplatser främjas förtätning med bostäder, arbetsplatser och service. Pendlarparkeringar och cykelinfrastruktur ska vidareutvecklas.

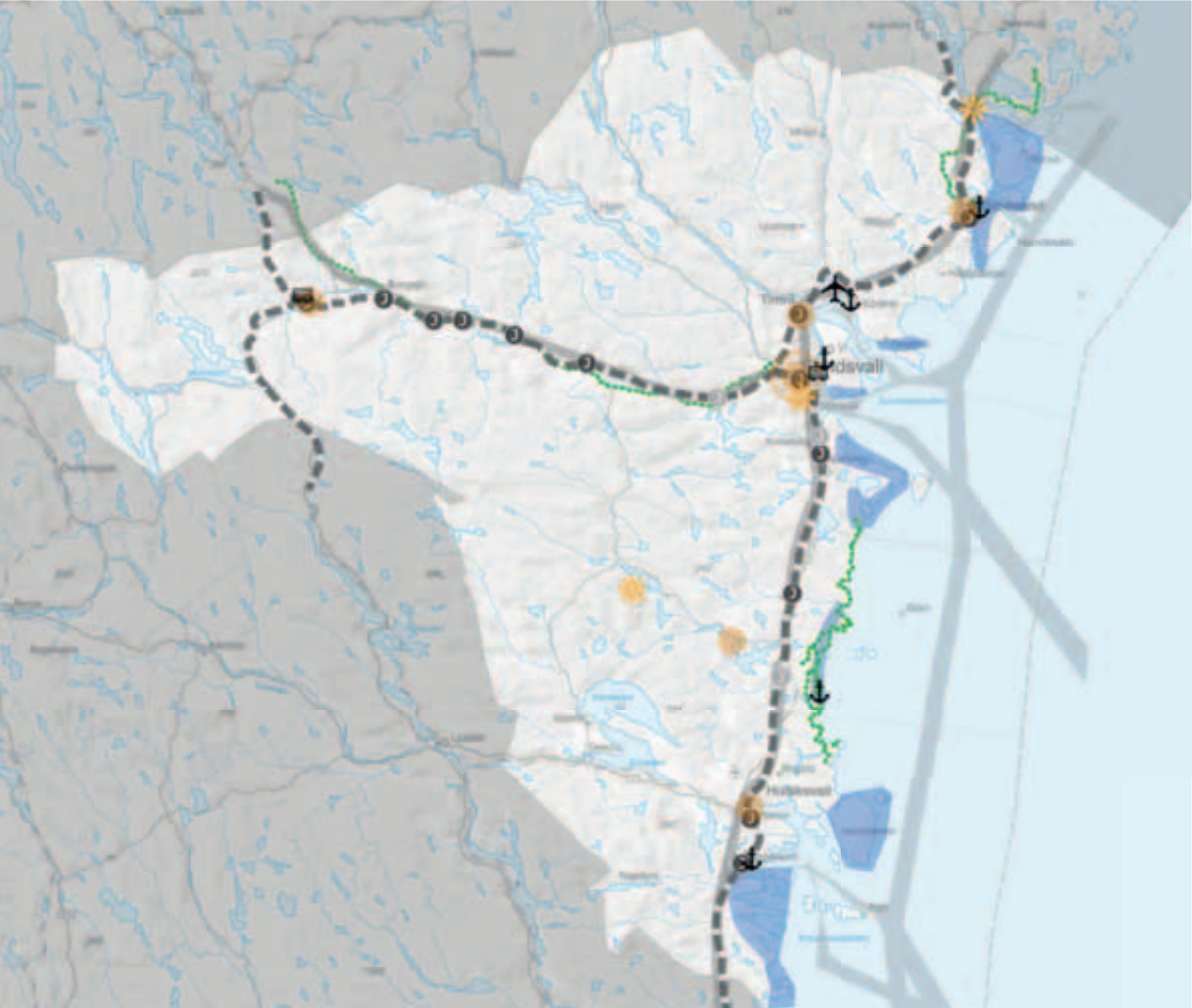
På längre sikt kompletteras järnvägsstråken med fler mindre tåghållplatser för lokal och/eller regional trafik. Kring potentiella hållplatslägen främjas redan nu förtätning med bostäder, arbetsplatser och service.

Sundsvallsregionens farleder ska fortsätta hålla god funktion anpassat till riksintressen och statlig havsplanering.

Logistiknoderna i Sundsvall och Ånge kopplar mot alla fyra väderstreck. Vi samverkar för utveckling av transportstråkens anslutningar till de större omlastningspunkterna för gods, så att dessa bidrar till ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv.

Nedan finns gemensamma ställningstaganden som gäller oavsett plats, och som därför inte markerats i kartan:

HÅLLBAR PLANERING

Vi ser till att den fysiska planeringen medverkar till en hållbar klimatsäkrad utveckling genom att utgå från globala och nationella hållbarhetsmål vid framtagande av kommunala översiktsplaner.

BESÖKARE BLIR INVÅNARE

Vi möjliggör och lockar allt fler besökare och invånare till vår region genom att lyfta våra värden och skapa attraktiva miljöer för boende, verksamheter och fritid.

ENASTÅENDE NATUR- OCH KULTURARV

Vi lyfter fram vårt enastående natur- och kulturlandskap som värdefullt och en viktig resurs för framtida utveckling. Helhetssyn och långsiktighet ska vara en utgångspunkt för planering av mark- och vattenanvändning i våra kommuner.

VÄRLDENS BÄSTA DRICKSVATTEN

Vi är rädda om den unika tillgången på naturligt rent vatten i våra älvar. Med utgångspunkt i regionala och lokala vattenförsörjningsplaner låter vi skyddet av vårt dricksvatten väga tyngre än andra markanvändningsintressen.

SAMVERKAN GER ENERGI

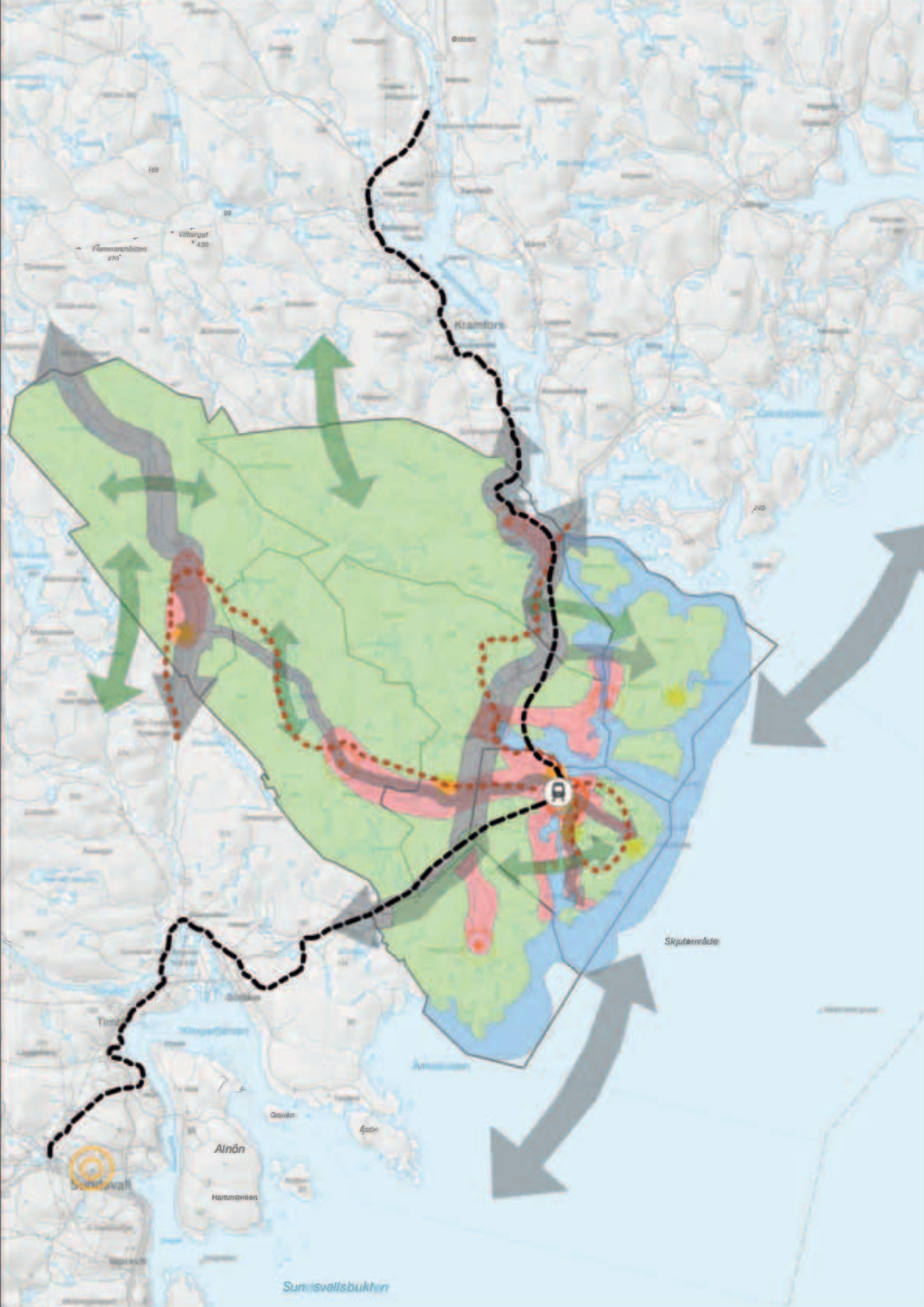
Vid etablering av vindkraft som påverkar fler än en kommun, direkt eller indirekt, samverkar kommunerna för en helhetslösning i avvägningar mellan olika intressen.

STARKA OCH EFFEKTIVA TILLSAMMANS

Vi låter den fysiska planeringen vara drivkraften för samverkan och skapar en gränslös region med effektiv, hållbar och klimatsäkrad tillväxt.

Lokal utvecklingsinriktning – Härnösand

Tecken-förklaring	Kategori boverket	Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
	Kommunikation (punkt)	Förbindelse för kollektivtrafik	Resecentrum	Härnösand Central ska vara den primära transportnoden i Härnösands kommun och ska utvecklas ur ett regionalt perspektiv med särskilt fokus på besökare.
	Kommunikation (yta)	Annan utvecklingsinriktning	Transportstråk	Transportstråk på land och vatten för oss närmare varandra lokalt, regionalt, nationellt och globalt och möjliggör för personliga livsmiljöer och företagsamhet i hela kommunen.
	Kommunikation (linje)	Annan utvecklingsinriktning	Järnväg	Järnvägen är en särskilt viktig transportinfrastruktur för framtidens hållbara resande och förflyttning av gods. Förbättrade restider genom utvecklad ostkustbana skapar en större arbetsmarknadsregion och stärker Härnösand som boende- och besöksort.
	Natur- och friluftsliv (yta)	Viktig funktion för natur och friluftsliv	Vattenområdet	Allt fler väljer att färdas till Härnösand och Höga Kusten via vattnet. Befintliga landstigningsplatser har utvecklats med faciliteter, service och eller besöksmål som ökar attraktionskraften.
	Natur- och friluftsliv (yta)	Sammanhängande område för natur och friluftsliv	Gröna strukturer	Sammanhängande grönstrukturer är en förutsättning för den personliga livsmiljön, företagsamhet och ett rikt växt och djurliv.
	Natur- och friluftsliv (yta)	Viktigt samband för natur och friluftsliv	Gröna korridorer	Gröna korridorer ska knyta grönstrukturerna närmare varandra och koppla dem samman. För en ökad biologisk mångfald och högre upplevelsevärden för friluftslivet.
	Natur- och friluftsliv (yta)	Annan utvecklingsinriktning	Vandringsled	Längre leder ska utvecklas i kommunen för att koppla samman kommundelarna och ansluta kringliggande kommuner ur ett friluftslivs- och besöksnäringssperspektiv.
	Bebyggelse (punkt)	Regional kärna	Sundsvall	Till den regionala kärnan Sundsvall har effektiva och hållbara kommunikationer prioriterats men även nya boendemiljöer i anslutning till kommunens transportnoder. Detta har stärkt Härnösand som boendeort och förstorat den lokala arbetsmarknaden.
	Bebyggelse (punkt)	Centralort	Centrala Härnösand	Centrala Härnösand ska utvecklas som en sammanhållen enhet med gångavstånd mellan viktiga målpunkter. Mångfunktionell bebyggelse ska eftersträvas med exempelvis bostäder, verksamheter och kontor för att befolka kvarteren under fler timmar på dygnet. Offentliga platser ska värdas högt och liv mellan husen ska eftersträvas.
	Bebyggelse (punkt)	Kommundelscentrum	Brunne, Viksjö, Hälledal, Häggdånger och Öarna. Härnösands tätort hänvisas som centralort i utvecklingsinriktningen.	Kommundelscentrumen ska fungera som en lokal marknad och transportnod där utveckling av ny bebyggelse, service och verksamheter ska förläggas i första hand för att uppnå täthet.
	Bebyggelse (punkt)	Större besöksmål	Dala, Hemsön, Västanå, Västernorrlandsmuseum, Kanaludden, Vårdkasen, Smitingen.	Många små och unika besöksanledningar har skapat en helhet som gör destination Härnösand till ett självklart stopp för besökare till Västernorrland och Höga Kusten. Dessa ska uppmärksammas som en del av helheten vid all planering. Stora besöksmål ska särskilt utvecklas för besökare och fler säsonger.
	Bebyggelse (yta)	Utbyggnadsriktning	Stråk som ska utvecklas med bostäder, verksamheter och annan bebyggelse.	Fler personliga livsmiljöer ska utvecklas och förstärka befintliga bostadsområden och bebyggelsestråk.
	Bebyggelse (linje)	Annan utvecklingsinriktning	Kommundelsuppdelningen	Kommundelarnas individuella värden ska beaktas vid utveckling för att göra dem än mer attraktiva för nya invånare, besökare och näringslivet.

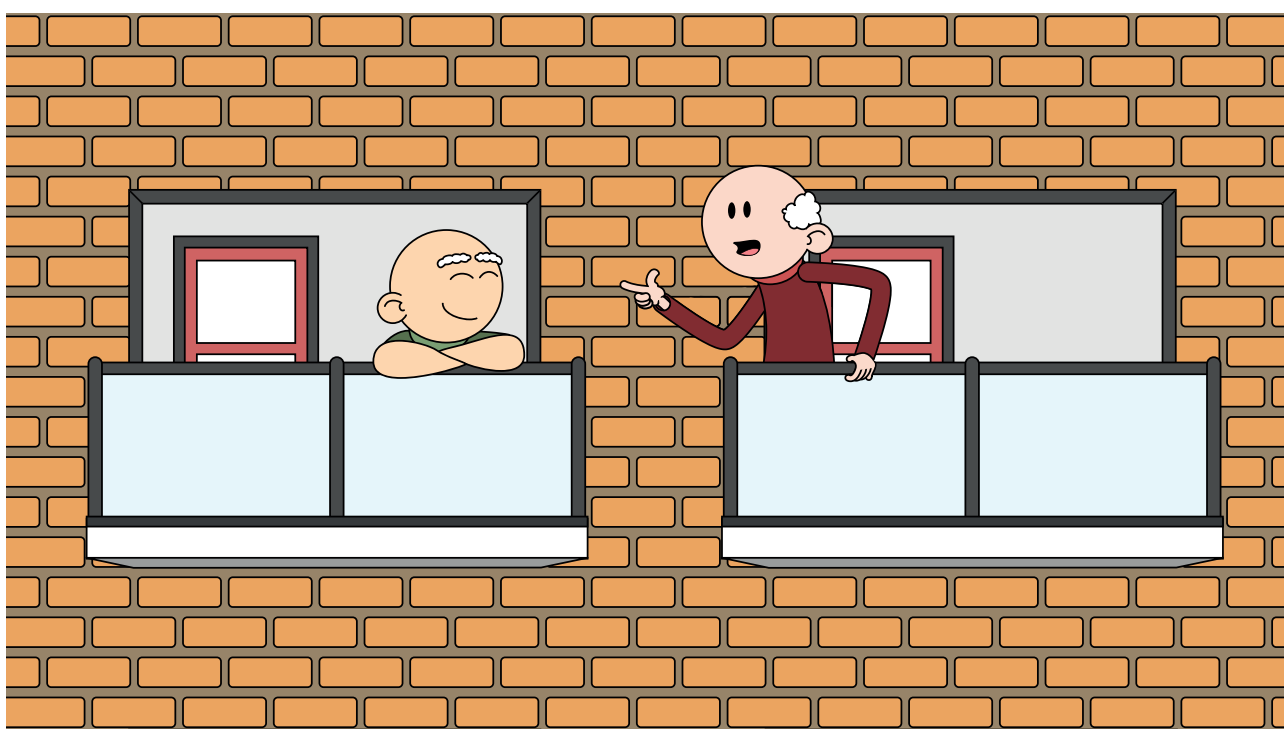
Kommunövergripande riktlinjer

Del 2 Översiktsplan

I det här avsnittet presenteras kommunövergripande riktlinjer för framtida utveckling. Riktlinjerna är inte juridiskt bindande, men är mycket viktiga och ska beaktas för att möjliggöra en hållbar utveckling till 2040.

Bostadsförsörjning

Härnösands kommun har ansvar för att tillgodose den framtida bostadsförsörjningen samt att skapa förutsättningar för alla våra invånare att leva i bra bostäder. I linje med befintligt bostadsförsörjningsprogram (2017–2022) ska Härnösand verka för 3000 nya bostäder fram till år 2035, vilket översiktsplaneringen har omvandlat till ett befolkningsmål på 30 000 invånare till år 2040. För att nå målet behöver flera olika kompletterande åtgärder genomföras i Härnösands kommun, som innefattar att bygga nytt, återbruka och omvandla befintligt samt utveckla bostäder för specifika målgrupper som möjliggör för en flyttkedjor inom bostadsmarknaden.

Ett ständigt föränderligt samhälle kräver en flexibel och långsiktigt hållbar bostadsplanering. Samhällsförändringar som exempelvis en utbyggnad till dubbelspår på Ostkustbanan påverkar in- och utflyttningen till kommunen genom att den skulle underlätta arbetspendling till kringliggande arbetsmarknadsområden. I översiktsplaneringen tar kommunen hänsyn till dessa förändringar genom att uppmantra till bebyggelse- och verksamhetsutveckling via en förändrad mark- och vattenanvändning. Riktlinjerna visar på hur förändringarna ska genomföras och vad som är viktigt att beakta vid utvecklingen.

Härnösands kommun har liksom riket som helhet en åldrande befolkning. I kommundelarna utanför tätorten

blir detta särskilt tydligt. Det kräver eftertanke och extra insatser ur ett bostadsförsörjningsperspektiv. De invånardialoger som genomförts som en del av arbetet med översiktsplanen, visar på att många har en vilja av att kunna bo kvar i sin kommun oavsett ålder. Samtidigt finns det ett intresse för hemvändare och barnfamiljer att flytta hit. Detta ska beaktas som en möjlighet att främja inflyttning, genom att skapa nya former av boenden som exempelvis generationsboende, bo gemenskaper och mindre bostäder som öppnar upp och skapar rörelse på bostadsmarknaden.

I planeringen ska även framtida generationers behov beaktas vilket innefattar barns uppväxt- och läromiljöer.

Här är det särskilt viktigt att barnkonventionen beaktas och att barns perspektiv och barnperspektivet inkluderas i tidiga skeden av planeringen, läs mer om skillnaden mellan perspektiven i utgångspunkter. Bostadsförsörjningen ska fokusera särskilt på boendemiljöer för barnfamiljer vid planeringen av kommundelarna Härnösands tätort, Häggdånger, Stigsjö, Älandsbro och Högsjö för att stärka elevunderlaget och möjligheten att hålla en hög kvalitet på skola och förskola.

Vid planering av nya boendemiljöer är det viktigt att eftersträva jämlik hälsa, genom socialt hållbara boendemiljöer som inte förstärker eller skapar segregation eller otrygghet i vår kommun. Den bebyggda miljön ska vara i balans med grönstrukturen för att tillgodose människans behov av vila, umgänge och aktivitet samtidigt som den har flera positiva funktioner för vår biologiska mångfald och vid ett förändrat klimat.

Invånardialogerna visar även på att allt fler vill ha ett nära liv. Det ska vara nära till vatten, hav och friluftsområden, men också till andra invånare, kollektivtrafik och service. Det här är en styrka för Härnösands kommun som ska värna och förstärka genom att undvika att bygga barriärer mellan stadsdelar och områden, samt komplettera och förtäta där det redan finns bebyggelse utan att för den delen bygga bort andra värden. Alla dessa aspekter har beaktats vid utpekandet av nya boendemiljöer men då översiktsplanen inte ska vara på en detaljerad nivå är det av vikt att dessa aspekter beaktas vid efterföljande planering som detaljplaneläggning och bygglov.

RIKTLINJER

- Vilken typ av bostäder som planeras ska alltid utgå från befolkningsprognoser, platsens förutsättningar samt i dialog med invånarna.
- Bostadsförsörjningen ska verka för ett varierat utbud, möta förändrade boendemönster och uppmuntra bebyggelse utanför tätorten.
- Trygghet och tillgänglighet ska prioriteras i befintliga och nya boendemiljöer.
- Barnens perspektiv ska prioriteras i bostadsförsörjningen för att skapa goda uppväxtmiljöer för barn.

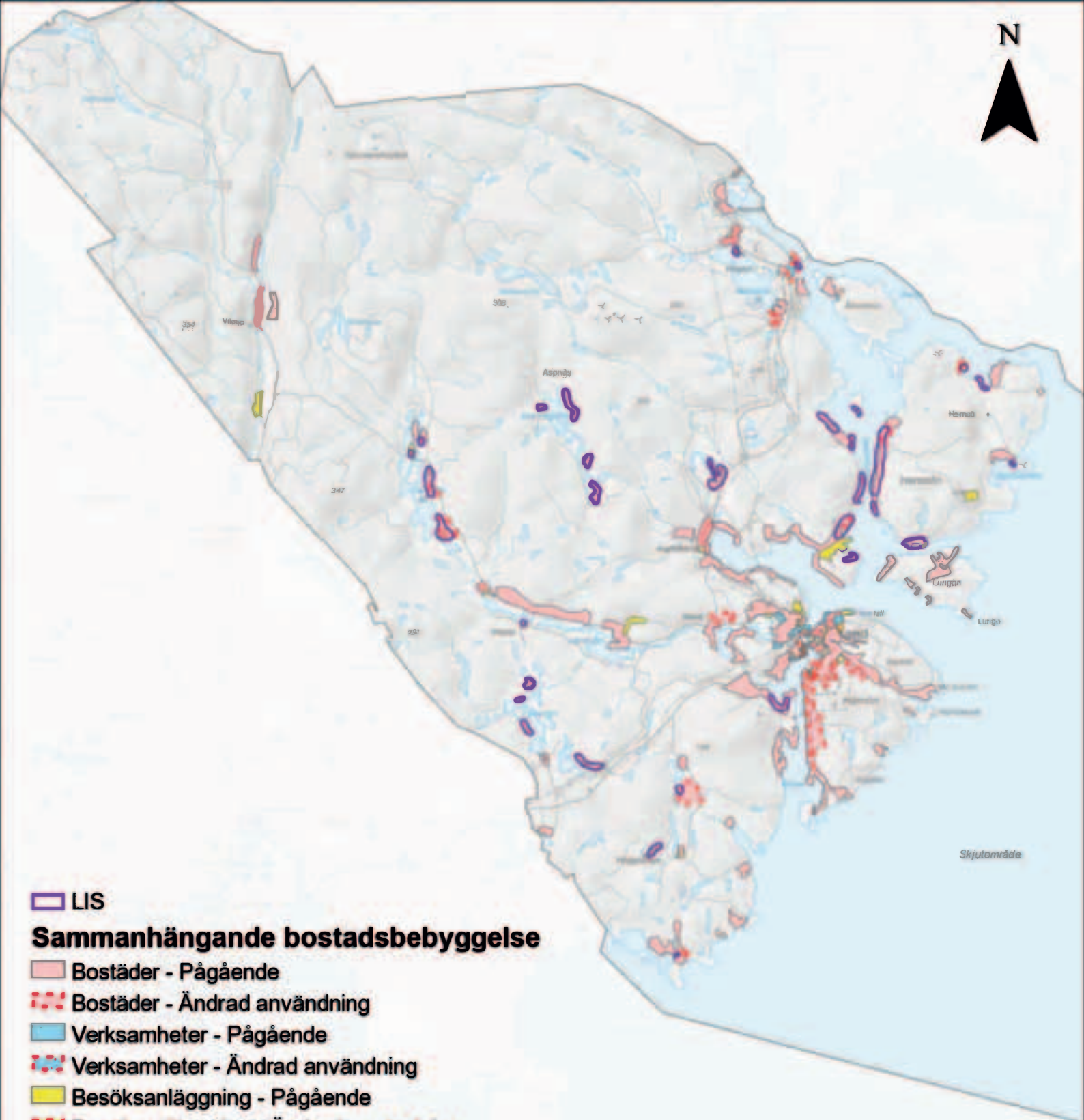
ATT GÖRA

- Ta fram en ortsanalys över Härnösands kommundelar.
- Utvärdera och marknadsföra obebyggda detaljplaner.
- Ta fram en strategi för framtida utveckling av boende, äldrevård och omsorg i kommundelarna.

LÄS MER

- Härnösands kommuns bostadsförsörjningsprogram (2017–2022)
- Rädda barnens hemsida, sök på barnkonventionen.

 LIS

Sammanhängande bostadsbebyggelse

- Bostäder - Pågående
- Bostäder - Ändrad användning
- Verksamheter - Pågående
- Verksamheter - Ändrad användning
- Besöksanläggning - Pågående
- Besöksanläggning - Ändrad användning
- Annat samhällsviktigt ändamål - Pågående

Mångfunktionell bebyggelseyta

- Bostäder - Pågående
- Bostäder - Ändrad användning
- Centrum - Pågående
- Begravningsplats - Pågående
- Verksamhet - Pågående
- Besöksanläggning - Pågående
- Skola - Pågående
- Kontor - Pågående

Bebyggelseutveckling

I översiktsplanen presenteras en övergripande och generell indelning av områden för befintlig bebyggelse och där ny bebyggelse kan komma att utvecklas. Men även riktlinjer som behöver beaktas för att utvecklingen ska vara hållbar och gå i linje med kommunens uppsatta mål.

Ny bebyggelse ska komplettera den omgivande bebyggelsen på ett tilltalande sätt, både genom innehåll, gestaltning och arkitektur. Bebyggelsestrukturen ska vara så mångfunktionell och flexibel som platsen tillåter och karaktärsbyggnader får uttrycka vår tids samhällsbygge. I tätorten och kommunalscenerummen är bebyggelsen tät och mångfunktionell då den ofta innefattar bostäder, kontor, handel eller annan verksamhet. På dessa platser kan det finnas begränsad eller liten möjlighet till storskalig bebyggelseutveckling i brist på exploaterbar mark. Därför ska bebyggelseutvecklingen inom Härnösands tätort och övriga kommunalscenerum i första hand innefatta förtätning och komplettering av befintlig bebyggelsestruktur. Dessa förändringar kommer inte att pekas ut enskilt i översiktsplanen utan som en del av mångfunktionell bebyggelse eller sammanhängande bostadsbebyggelse. Vid förtätning ska detta i första hand genomföras på hårdgjorda eller redan exploaterade områden. Grönområden ska så långt som det är möjligt skyddas mot ianspråktagande. Om grönområden måste bebyggas utifrån allmänna intressen och behov ska dessa ytor ersättas med jämnvärdig yta/kvalitet i närheten.

Bebyggelseutveckling utanför tätort och kommunalscenerummen innefattar utveckling och omvandling av fritids- och bostadsområden, enskilda bostadshus eller villagator på de platser där det finns markområden, dessa presenteras som sammanhängande bebyggelse. Lägenhets- och radhusområden kan förekomma men ska i första hand förläggas i anslutning till kommunalscenerummen.

Inom de utpekade områdena för bebyggelse behöver kommande prövningar ta hänsyn till exempelvis strandskydd, natur- och kulturvärden och riksintressen. Men även utgå från den enskilda platsens förutsättningar och behov.

SÄRSKILT VIKTIGT ATT BEAKTA VID BEBYGGELSEUTVECKLING

TILLGÄNGLIGA VATTENOMRÅDEN - Många av Härnösands framtida bostadsområden återfinns intill vatten. Vattenkontakt är ett stort värde för Härnösands kommun, både för ett attraktivt boende, för friluftslivet och för besöksnäringens utveckling. Det är därför av stor vikt att värdena i vattenområden och tillgång till stränder säkerställs och inte byggs bort eller helt privatiseras.

ETT NÄRA LIV - I Härnösand kan de flesta ha ett nära liv. Att samla olika funktioner inom nära avstånd och dessutom i anknytning till gång- och cykelstråk eller kollektivtrafik, gör det enkelt för människor att nå målpunkter som de dagligen besöker. Exempelvis bör offentlig service samlas i centrala Härnösand eller i något av kommundelscentrumen i andra hand vid enskilda transportnoder.

LIVET MELLAN HUSEN - I Härnösand ska invånare och besökare uppmuntras till att vistas i det offentliga rummet och vara delaktiga i utformningen av det. Det kan exempelvis vara att uppmuntra till rörelse via fots eller cykel, möjliggöra för tillfällig användning av en plats för exempelvis kultur. Men även genom samarbeten med fastighetsägare och företag för att skapa spännande besöksmål och mötesplatser. Trygghet och tillgänglighet är särskilt viktigt att beakta på offentliga platser.

HÅLLBART BYGGANDE - Vid renovering, ombyggnation av befintlig bebyggelse eller vid ny exploatering ska en högre energieffektivitet och en god inomhusmiljö eftersträvas. I dialog med exploatörer, genom markavtal

och ägardirektiv till allmännyttan ska långsiktigt hållbara val premieras. Med långsiktigt hållbara val inkluderas gestaltning och arkitektur av byggnader till utomhusmiljö och grönområden till användandet av hållbara materialval. Exempelvis kan trä som byggnadsmaterial användas i en större utsträckning. Men framförallt att uppmuntra till återbruk och restaurering av befintliga byggnader som ett komplement till nyproduktion.

KLIMATANPASSNING AV BEBYGGELSE - Förändrade klimatförhållanden innebär i Härnösands kommun främst konsekvenser som ökade nederbördsmängder, värmeböljor och stigande temperaturer. Vid kraftigare regn i framtiden blir det ännu viktigare att bereda möjligheten att hantera nederbörden på ett genomtänkt sätt. Andelen hårdgjorda ytor ska därför begränsas i förmån för genomsläppliga material, gröna värden utvecklas och grönstruktur ersätts vid nybyggnation.

Möjligheten att hantera översvämningar får inte byggas bort vilket kan bli en risk att beakta vid förtätning av framförallt centrumområden. Det kommer att behövas ytor som är planerade för att ta hand om vatten, gärna mångfunktionella ytor som kan användas till andra ändamål när de inte är översvämmade. Höjdsättning av ny bebyggelse intill vattenområden ska rekommenderas för att undvika skador i framtiden. Bebyggelse för offentlig service som vård, skola och omsorg ska kunna hantera både varmare och kallare klimat, likväl som utomhusmiljön ska kunna erbjuda skugga.

RIKTLINJER

- Vid framtida detaljplanering ska frimärkesplaner (små områden för enskilda fastighetsägare) undvikas, för att kunna utveckla områden ur ett helhetsperspektiv.
- Planeringen av allmänna platser ska möjliggöra för levande miljöer, som upplevs som trygga, tillgängliga och tilltalande för invånare och besökare.
- Fler gemensamhetsytor och mötesplatser ska utvecklas i rekreativstråk, bytespunkter eller där det finns ett behov.
- Hållbart byggande ska främjas genom information, incitament och markavtal med berörda aktörer.
- Återbruk av befintliga byggnader ska eftersträvas som ett komplement till nya etableringar.

- Förtätning eller nybyggnationer ska inte öka den sammanlagda belastningen på befintligt dagvattensystem eller skapa negativa följd effekter för kringliggande bebyggelse.
- Vid ny bebyggelse i nära anslutning till sjöar och hav ska framtida vattennivåer beaktas.

ATT GÖRA

- Utredda allmän höjdsättning för bostadsbebyggelse i närheten av vattenområden som kan komma att få förhöjda vattennivåer i framtiden.
- Ta fram en ersättningsstrategi för grönstruktur vid exploatering exempelvis grönytefaktorer.
- Ta fram ett program för hållbart byggande i Härnösands kommun

LIS – Landsbygdsutveckling i strandnära läge

Landsbygdsutveckling i strandnära läge innebär att kommunen kan peka ut områden i översiktsplanen som är lämpliga för bebyggelseutveckling som kan gynna våra kommundelar (Miljöbalken 7 kap. § 18d-e). Syftet med att peka ut LIS-områden är att styra exploateringen till de platser där ny bebyggelse, verksamheter eller anläggningar anses lämpliga och kan möjliggöra för utvecklingen av kommundelarna utanför tätorten. Där LIS-områden utpekade ska det bli enklare att bygga om och bygga till men även utveckla helt nya bostäder, fritidshus eller verksamheter. Områdena ska vara i anslutning till befintlig bebyggelse, trafikinfrastruktur och helst vara i nära något kommundelscentrum då det möjliggör för serviceunderlag.

Kommunens områden för Landsbygdsutveckling i strandnäralägen pekades ut 2012 i ett tematiskt tillägg och sedan dess har ingen påtaglig utveckling på vissa av dessa skett. I översiktsplan 2040 har flertalet områden tagits bort och andra områden förlängts ihop för tydlighet för efterkommande planering. Detta då exempelvis detaljplaner utarbetats för vissa områden, de ansågs olämpliga eller att det fanns en vilja att styra utvecklingen till andra platser.

Det tematiska tillägget bli ett underlag till översiktsplanen där det går att läsa mer om respektive LIS-område. Nya LIS-områden kommer att behöva utarbetas under perioden till nästa översyn av översiktsplanen.

ATT GÖRA

- Översyn och utredning av nya LIS-områden som samspelar med områden för bebyggelseutvecklingen i översiktsplanen.

TA HÄNSYN TILL

- Vid påtaglig utveckling av kommunens LIS-områden ska dess påverkan på vattenförekomsten beaktas.
- Allmänhetens, djur- och växtlivets tillgänglighet till vattenområdet ska värnas även inom eller i anslutning till utpekade LIS-områden för att inte hela sträckor ska privatiseras.

LÄS MER

- Underlaget "Landsbygdsutveckling i strandnära läge", 2012. (tidigare tematiskt tillägg)

Idrott och motion

I det här avsnittet hanteras idrott- och motionsområden som är en del av den bebyggda miljön. I Härnösand ska det kännas roligt, motiverande och tryggt att delta i idrottsaktiviteter eller motionera på egen hand. Något som kräver ett utbud av olika aktiviteter på olika platser i kommunen. Något som minskar klyftor i folkhälsan och ökar kvaliteten på våra boendemiljöer.

Områden för idrott- och motion kan exempelvis vara: träningsanläggningar, idrotts- och simhallar, spontanidrottsplatser, utomhusgym, skateramper, klättrväggar, badplatser och i vissa fall skolgårdar. Aktiviteterna ska komplettera boendemiljöerna och uppmuntra fler målgrupper till rörelse. Dessa platser ska prioriteras högt vid planering av kollektivtrafik och gång- och cykelstråk. Både för att uppmuntra hållbart resande och motion, men även för att öka tillgängligheten till dessa platser. Tillgängliga och stimulerande platser för idrott som bemöter lokala behov underlättar även möjligheterna att bedriva föreningsverksamheter. I vissa områden kan det vara värdefullt att planera lek, och idrottsplatser tillsammans med skola och förskola då gemensamma satsningar kan ge större mervärden för både boendeområdet runt om och verksamheten.

I Härnösand ska befintliga platser för idrott och motion upprätthållas och vidareutvecklas för att tilltala fler målgrupper. Det kan innefatta kan knyta an fler befintliga aktiviteter till ett område för att skapa samordningsfördelar och trygghetsskapande åtgärder som uppstår när fler använder platserna på fler timmar av dygnet. Spontanidrottsplatser och utomhusgym ska förläggas intill befintliga stråk eller bostadsområden för att göra dem tillgängliga men även för att skapa liv och rörelse på fler platser i den fysiska miljön. Där många människor motionerar eller rör sig ska det skapas fler möjligheter till spontanträning. Hela kommunen behöver vidareutvecklas i dessa avseenden men framförallt kommundelarna utanför tätorten, där ambitionen bör vara att utveckla någon form av aktivitetsområde i varje kommunedel, förslagsvis placerat i kommundelscentrumet.

Kommunens simhallar och badplatser spelar en viktig roll för folkhälsan, simkunnigheten och som mötesplatser. Dessa ska värnas särskilt och inte byggas bort eller privatiseras utan snarare kompletteras med fler användningsområden, exempelvis för friluftslivet eller för bad under hela året. Det är även av vikt att det finns tillgängliga

badplatser både i tätorten och i kommundelarna utanför, särskilt för målgrupper med exempelvis funktionsnedsättning. Idrotts- och motionsområden pekas ut i plankartorna som besöksanläggningar som en del av den multifunktionella eller sammanhållande bebyggelsen.

RIKTLINJER

- Vid utveckling av idrottsplatser ska fokus vara: rörelse, motion, jämlikhet och tillgänglighet.
- Sametableringar tillsammans med näringslivet uppmuntras vid planering av stora arenor och idrottshallar.
- Spontanidrottsplatser ska eftersträvas i hela kommunen.
- Planerade områden för idrott och motion ska ligga i anslutning till gång-, cykel- eller kollektivtrafikstråk.
- Motions- och idrottsplatser ska utvecklas i samråd med dess användare och föreningslivet.
- Samplanering tillsammans med kommunens skolor uppmuntras när det gäller lekparker, spontan- och idrottsanläggningar.
- Den fysiska planeringen värna om och förbättra tillgängligheten till välbesökta vattenområden och badplatser.

ATT GÖRA

- Utreda områden i kommundelarna utanför tätorten som är möjliga att utveckla för motion och rörelse.
- Utveckla och bredda aktivitetsutbudet på befintliga idrottsområden i Härnösands tätort.

Grönområde och park

Parker och grönområden är särskilt viktiga för att våra bebyggda områden ska kunna fungera som goda livsmiljöer. Grönområden fyller många funktioner, till exempel ekosystemtjänster så som träd för skugga och god luftkvalitet, grönstruktur för dagvattenhantering, säkra biologisk mångfald. Utöver dessa livsviktiga ekosystemtjänster bidrar grönstruktur till platsers karaktär, skapar rumslighet till den bebyggda miljön och säkerställer kulturhistoriska värden.

Tillgång till grönstruktur har även visat sig utjämna skillnaden i hälsa mellan socioekonomiskt svaga och starka grupper. I den fortsatta planeringen och utvecklingen av gröna stråk i Härnösand bör hänsyn även tas till att närheten och tillgängligheten till ett grönområde har en stor betydelse för användningen och därmed de positiva hälsoeffekterna. Forskning visar att ett grönområde behöver ligga inom 300 meter från bostaden, arbetsplatsen eller skolan för att besökas ofta.

Förutom närheten har också tillgängligheten till områdena betydelse, det vill säga att det finns säkra och trygga vägar dit. Även kvaliteten på utemiljön, det vill säga upplevelsevärden och användningsmöjligheter har stor betydelse. Gröna bostadsgårdar, parker och grönområden är därför en viktig faktor för att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Ur ett beredskapsperspektiv är dessa platser särskilt viktiga, genom att vara gröna mötesplatser och naturupplevelser i närheten av bostadsområden. Det är viktigt att identifiera den gröna strukturen så att den, precis som annan infrastruktur, kan ligga som underlag vid kommunens samhällsplanering.

I enlighet med kommunens grönplan ska befintliga grönytor av vikt för sitt omland bevaras och nya grönytor med värden för människa och miljö tillskapas. Särskilt viktigt är det att beakta gröna värden vid förtätning och utveckling av ny bebyggelse i Härnösands tätort och kommundelscentrum. Utöver detta ska de gröna sambanden förstärkas och knyta samman befintliga och nya grönområden med gröna korridorer. Dessa gröna korridorer är viktiga för att pollinerande djur och insekter ska kunna förflytta sig mellan grönområden. Metoder som växtbeklädda väggar och tak ska uppmuntras för att föra in och knyta ihop grönytor i tätbebyggda områden. Stadsnära ängsmarker och odlingsområden som exempelvis kolonilotter ska uppmuntras för att möjliggöra för en utökad variation av arter för biologisk mångfald.

RIKTLINJE

- Grönstrukturen ska prioriteras lika högt som bebyggelsestrukturen för att skapa attraktiva livsmiljöer.
- Kommundelscentrumen ska kompletteras med fler grönområden och parker av hög kvalitet och mångfunktionalitet.
- Vid planering av och kring grönområden ska de gröna sambanden mellan dessa uppmärksammas och förstärkas.
- Vardagsnära grönområden ska utvecklas till tillgängliga, trygga och attraktiva platser för kommunens invånare och besökare.
- Stadsnära ängsmarker och odlingsområden ska bevaras och utvecklas.

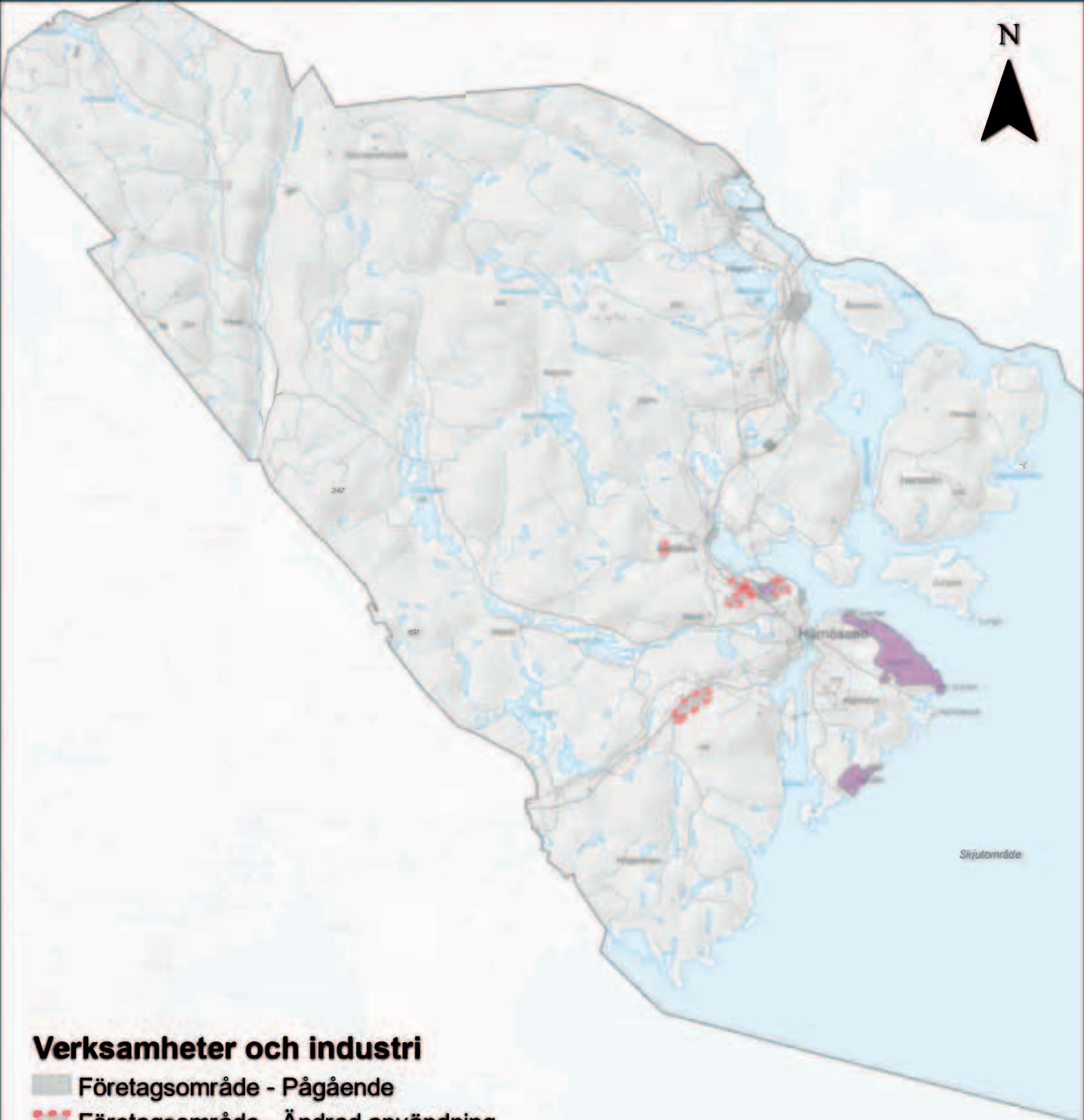
ATT GÖRA

- Uppdatera kommunens grönplan och inkludera grönytefaktorer och ekosystemtjänster.
- Inventera och analysera behov av grönområden, parker och allmänna ytor i tätorten och kommundelscentrumen.

LÄS MER

- Härnösands kommuns Gestaltningssprogram (2019)
- Härnösands kommuns grönstrukturplan (1998)
- Boverkets hemsida – Sök på grönytefaktorer
- Länsstyrelsen Västernorrlands handlingsplan för grön infrastruktur.

Verksamheter och industri

- Företagsområde - Pågående
- Företagsområde - Ändrad användning
- Materialutvinning - Pågående
- Ytkrävande anläggning/offentlig verksamhet - Pågående

Verksamheter och industri

Näringslivets företag och föreningar ska ges rätt förutsättningar och verktyg för att utvecklas i Härnösands kommun. Goda förutsättningar för etablering och expansion genererar lust och engagemang för vidareutveckling. Det är detta engagemang som framför allt skapar fler arbetstillfällen, innovationer och nya företag.

Företagsamheten stärks genom att arbeta med gemensam kraft och tillsammans planera samlokalisera av verksamheter som kan dra nytta av varandra på olika sätt. En god regional samverkan ska eftersträvas för att skapa en attraktiv och stark region som lockar nya etableringar och kan tillgodose framtida kompetens-försörjning.

Pendlingsmöjligheterna måste fortsätta att utvecklas inom och utanför regionen för att skapa en större arbetsmarknad. Här är det viktigt att samhällsplaneringen möter upp och skapar en samhällsstruktur som tillgodoser näringslivets framtida behov. God samhällsplanering bidrar helt enkelt till att göra våra kommundelar

RIKTLINJER

- Inom alla sektorer och näringar ska samarbete och synergi-effekter uppmuntras och eftersträvas för ett hållbart näringsliv.
- Tillgänglig mark och färdiga detaljplaner ska finnas för att tillgodose framtida behov från näringslivet.
- Infrastrukturplaneringen ska möta framtida behov från näringslivet i Härnösand.
- Nya Ostkustbanans och Ådalsbanans utveckling ska vara en prioriterad utvecklingsfråga för framtida näringsliv för en utökad arbetsmarknad.

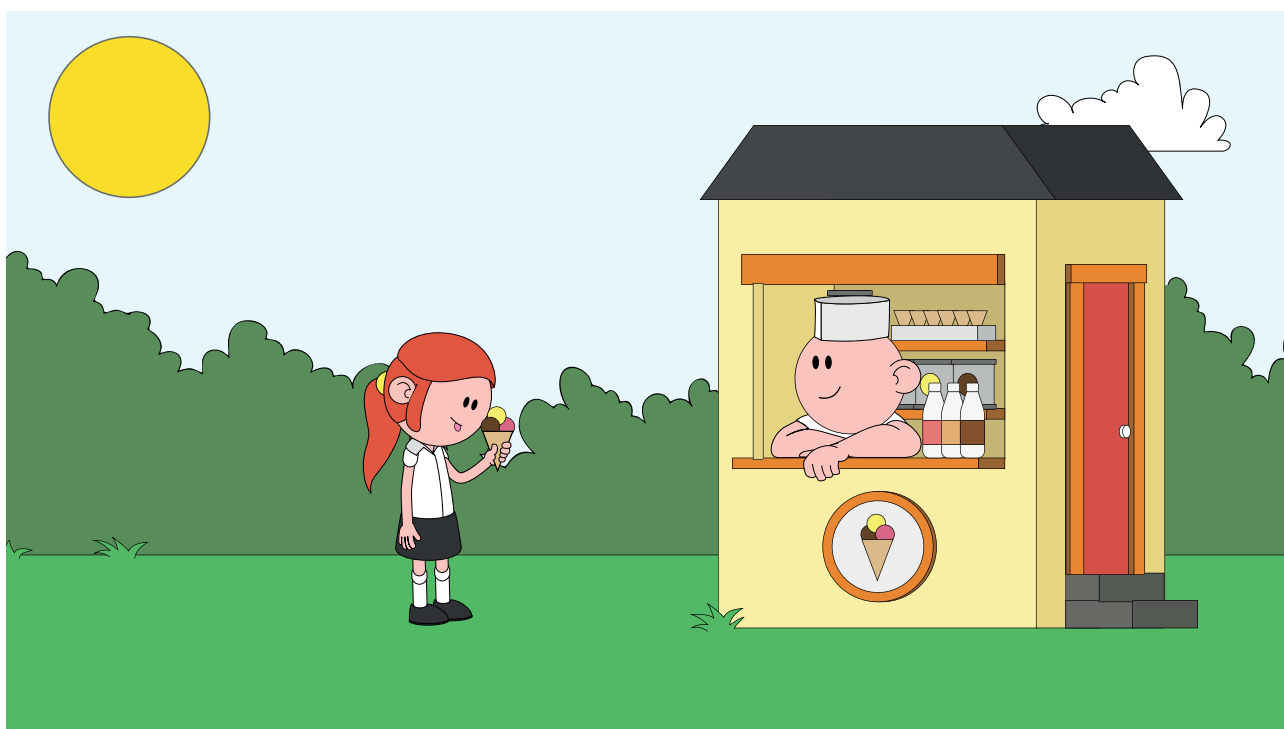
HANDEL OCH KOMMERSIELL SERVICE

Handeln är viktig för invånare och besökare till vår kommun. Den ger arbetstillfällen och ett bra utbud av varor och tjänster som stärker kommunens attraktivitet och bidrar till den personliga livsmiljön.

Handelsområden eller enstaka butiker är viktiga målpunkter. Det innebär att de påverkar rörelsemönster och trafikflöden i vår kommun. Det är därför viktigt att ha ett helhetstänk och en fungerande samplanering av verksamhets- och handelsområden och övrig samhällsplanering. Funktionsblandning innebär i Härnösand att inkludera hantverk, kreativa yrken och icke störande industrier till vår bebyggda miljö. Handeln i centrala Härnösand bör fortsatt vara småskalig och fokusera på upplevelser, restauranger och möten. Handelsområdena Ankaret och Saltvik ska komplettera stadens handel och vara av storköpskaraktär, här kan butiker som kräver större markarealer eller som i större utsträckning besöks med bil förläggas.

RIKTLINJER

- Handeln ska på ett naturligt sätt integreras med besöksnäringen genom att service och utbud bör passa både besökare och invånare.
- Vid befintliga och nya handelsplatser är tillgängligheten för gång-, cykel- och kollektivtrafik mycket angelägen.
- Ytkrävande handel ska lokaliseras på Saltviks och Ankarets industri- och verksamhetsområden.
- Ankaret och Saltviks handelskaraktärer ska förstärkas och komplettera centrumhandeln.
- Dagligvaruhandeln ska ses som en lokal marknad i stads- och kommunandelarna och eftersträvas i alla kommundelscentrum.

INDUSTRI OCH STORSKALIGA VERKSAMHETER

Det behövs särskilda områden för företag som på grund av exempelvis ett stort ytbehov, påverkan på omgivningen och olycksrisker måste ligga avskilt från övrig bebyggelse. I Härnösands kommun är andelen exploaterbar mark för verksamheter och industri särskilt begränsad. Inför framtiden ska det finnas en mark- och planberedskap som gör Härnösand redo för den här typen av utveckling.

I Härnösands tätort är Saltviks industri- och verksamhetsområde det prioriterade området för storskaliga etableringar. I resterande kommundelar hänvisas utveckling av industri- och verksamheter till Älandsbro kommun-delscentrum, Älands återvinnings-anläggning, Utansjö bruk och Gustavsviks varv. Ur ett långsiktigt perspektiv är Kittjärn/Antjärn utredningsområden för ytkrävande verksamheter och industri. Korridoren för den framtida järnvägen begränsar möjligheterna att fastslå ett exakt område i översiktsplan 2040.

Framtidens livsmedelsindustri

Livsmedelsbranschen står inför en betydande förändring. Härnösand ser möjligheter i att långsiktigt utvecklas till Norra Sveriges centrum för foodtech och har skapat strategiska sammanhang som stärker utvecklingsområdet. Det finns bra möjligheter för etablering av till exempel

landbaserade vattenbruk och odling av grödor i växthus utifrån nya tekniker. Utvecklingen kommer i likhet med annan storskalig verksamhet kräva stora markarealer, kraftfull energiförsörjning, bra logistiklösningar och avfallshantering. Därför hänvisas dessa till kommunens industri och verksamhetsområden.

RIKTLINJER

- Utveckling av verksamheter och industri ska i första hand hänvisas till befintliga områden för att inte ta nya markområden i anspråk.
- Icke-störande industrier och verksamheter i närheten av bostäder kan finnas kvar eftersom de bidrar till en blandning av funktioner i området.
- Vid företags- och verksamhetsområden ska tillgängligheten för gång-, cykel- och kollektivtrafik prioriteras.

MATERIALUTVINNING

I Härnösands kommun finns sju materialtäkter med miljötillstånd. Sex av dem är av berg/morän, en är av naturgrus. Målsättningen ur miljömålssynpunkt är att öka uttaget av berg och minska exploateringen av naturgrus. En annan målsättning är att se tillståndsgivning av materialtäkter ur ett regionalt perspektiv, vilket kräver dialog med kringliggande kommuner.

Besöksnäring och turism

Besöksnäringen är en starkt växande bransch och Höga Kusten som destination är attraktiv för besökare både från andra delar av världen som det egna länet. Härnösands kommun har många attraktiva besöksmål och en fördelaktig kombination av stad och stadsnära natur. Dessutom finns möjlighet att ta sig till vår destination med både direktflyg, båt, bil, tåg och buss.

Att ha med besöksnäringsspektivet vid samhällsplaneringsprojekt, skapar vi en sammanhållen, tillgänglig och tydlig destination som i sin tur också skapar mervärden för invånarna i Härnösand. Det är även av vikt både för besökare och invånare att utveckla med varsamhet för de lokala värdena som exempelvis kultur- och naturmiljöer. Landsbygdsutvecklingen och besöksnäringen är många gånger beroende av varandra vilket innebär att båda

perspektiven bör beaktas vid utvecklingen av den ena eller den andra.

För att besöksnäringen ska kunna växa och Höga Kusten fortsatt ska kunna vara en hållbar destination med konkurrenskraft både nationellt och internationellt är det kommunövergripande samarbetet en förutsättning. De fyra kommunerna Härnösand, Kramfors, Sollefteå och

Örnsköldsvik äger gemensamt destinationsbolaget Höga Kusten destinationsutveckling, som är en viktig del i att driva den strategiska utvecklingen av besöksnäringen i kommunerna. Det är även av stor vikt att offentliga och privata aktörer samarbetar nära för att nå gemensamma mål. Här är det näringslivsägda bolaget Höga Kusten Turism en viktig samarbetspart.

RIKTLINJER

- All efterföljande planering bör ha ett besöksnäringssperspektiv.
- Besöksnäringen ska utvecklas i samverkan med övriga kommuner i Destination Höga Kusten och kommunerna i Destination Sundsvall.
- Strategisk planering och kommunikation ska sprida flödet av besökare och därmed undvika alltför hög belastning på enbart vissa specifika målpunkter och naturområden.
- Värna kulturhistoriska bebyggelsemiljöer, grönområden och kulturlandskap av betydelse för besöksnäringen.
- Möjligheterna till cykling, vandring och skidåkning ska utvecklas inkluderas i utvecklingen av besöksnäringen.

ATT GÖRA

- Ta fram en handlingsplan för besöksnäringen som tar avstamp i Höga Kusten strategi mot 2030.

Areell näring

- Jordbruk - Pågående
- Skogsbruk - Pågående

Areella näringar

Areella näringar är ett samlingsbegrepp för näringar som använder biologiska och naturgeografiska resurser på land och i vatten. Hit räknas exempelvis jordbruk, fiske-, skogs- och rennäring. De areella eller gröna näringarna är viktiga basnäringar i Sverige och Västernorrland.

De står för en betydande del av markanvändningen utanför Härnösands tätort och har en unik roll som förvaltare av landskapets natur- och kulturvärden. Något som ger förutsättningar för att bedriva annan näringsverksamhet som till exempel verksamhet kopplat till upplevelser och rekreation.

De areella näringarna har alltid varit viktiga för vår självförsörjning, men desto fler människor som behöver

ta del av maten som produceras desto mer behöver sättet vi producerar den på utvecklas. Det traditionella sättet att producera mat behöver kompletteras med en industriell livsmedelsproduktion som kan sluta kretsloppen. I Härnösand ska framtidens livsmedelsindustri ha sitt centrum på Saltviks industriområde.

JORDBRUK

Jordbruket spelar en viktig roll i att hålla våra landskap öppna, skapar förutsättning för en ökad självförsörjning och biologisk mångfald, exempelvis är betande djur en förutsättning för artrika betesmarker med en mångfald av växter och insekter. Jordbruks- och odlingslandskapet är beroende av en levande landsbygd och ett fortsatt bruk av jorden, men påverkas också av de metoder som används.

För landsbygdsutvecklingen är det av största vikt att uppmuntra det småskaliga jordbruket och lokalproducerat i den mån det går framför importerat. Mathantverk och besöksnäring går hand i hand och det är av vikt att möjliggöra för lokala jordbrukare att inkludera besöksperspektivet som en del av sin verksamhet för att stimulera landsbygdsutveckling. Jordbruk och areella näringar som innebär att kulturlandskapet hålls öppet har företräde i dessa områden. Bebyggelseutveckling som kan generera ett större befolkningsunderlag till dessa platser ska uppmuntras. Men bebyggelsen ska placeras på mark som inte är odlad, gärna i höjdlägen eller i gränsområden mellan jordbruksmark och skog.

FISKERINÄRING

Härnösand bär på kulturarv och har kulturmiljöer som visar på en tid då fisket var centralt i vår kommun. Fisket som näring har minskat kraftigt sedan dess och mer övergått till ett fritidsintresse och en besöksanledning. Fiskerinäringen delas ofta upp i yrkes- och fritidsfiske,

där yrkesfisket till viss del är skyddat som ett riksintresse (läs mer under riksintressen). Precis som jordbruket behöver fiskerinäringen omvandlas för att möta framtida behov av självförsörjning.

SKOGSBRUK

Det kuperade skogslandskapet med i huvudsak sluten produktionsskog, är det mest dominerande karaktärsområdet i Härnösands kommun. Skogen är en förutsättning för friluftsliv, motion och levnadsmiljö för växter- och djur men även en grundförutsättning för utvecklingen av det lokala och regionala näringslivet.

Inom den fysiska planeringen handlar det i första hand om att hitta synergieffekter med andra näringar och utveckla en infrastruktur som möter framtida behov från näringen. Men även att bedriva skogsbruket på ett långsiktigt hållbart sätt för framtida generationer. Skogar som är populära för friluftsliv och rekreation bör ett försiktigt skogsbruk användas och alternativa metoder som exempelvis hyggesfritt skogsbruk rekommenderas. Något som är av värde även för besöksnäringen och naturturismen.

Härnösands kommun har ett skogsinnehav på ungefär 1300 hektar skogsmark, varav produktiv skogsmark är ungefär 1000 hektar. Den kommunala skogen återfinns framförallt i Härnösands tätort och eller i anslutning till bostadsområden. Områdena innehar ett högt socialt värde och innehar både stigar, skidspår, elljusspår och annat för det rörliga friluftslivet. För att bevara dessa värden krävs det att skogen förvaltas med långsiktigt hållbart och försiktigt skogsbruk. De senaste tio åren har skogsförvaltningen innefattat en omställning där det eftersträvas att ha kvar träd i marken under hela omloppstiden. Det kommunala skogsbeståndet är även certifierat enligt skogssällskapets miljö- och hållbarhetsmärkning FSC.

RENNÄRING

Härnösands kommun utgör renskötselområde för samebyarna Jijnjevaerie, Ohredahke, Voernese och Raedtievaerie. Information om den samiska kulturen och renskötelsen som bedrivs i kommunen är ett viktigt kunskapsunderlag inför framtida planering och exploatering. För att rennäringen ska kunna bedrivas på ett långsiktigt hållbart sätt behöver flyttleder, rastbeten, kärnområden och svåra passager fungera i praktiken vilket i sin tur ställer krav på att de beaktas i samhällsplaneringen.

Renen levererar ekosystemtjänster genom att de betar och underhåller växtlighet, alltifrån örter och gräs till lavar.

För att kunna bevara fjällområdets värden för renskötelsen och bibehålla områdets karaktär av betespräglad, storslaget landskap med vidsträckt sammanhängande områden behöver renen kunna följa sin årscykel och vandra mellan betesmarkerna från fjäll till kust. En exploatering vid kusten eller i skogslandet kan på så vis påverka rennäringen negativt och i sin tur begränsa möjligheterna till att uppnå miljömålet storskalig fjällmiljö.

RIKTLINJER

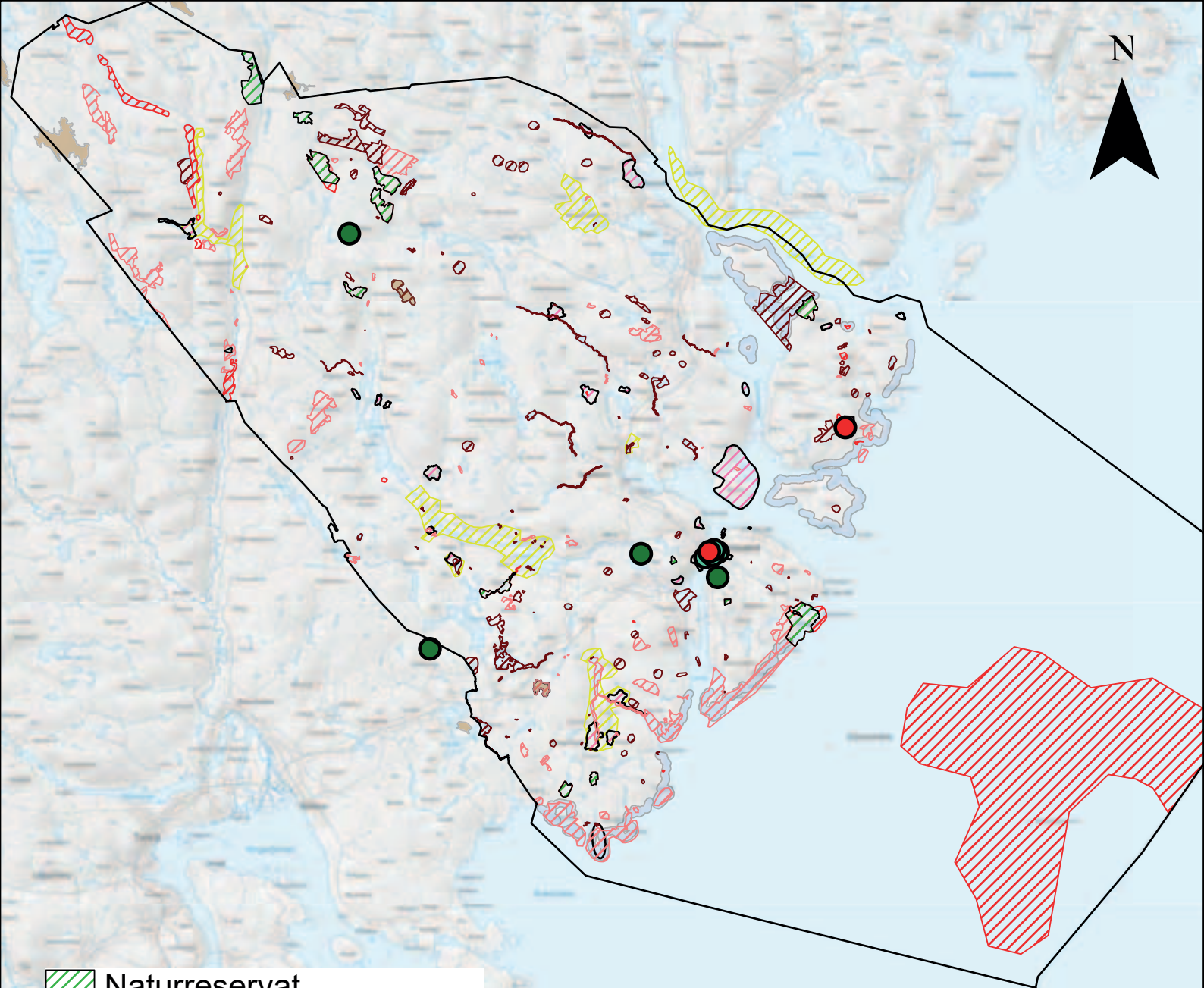
- Brukbar jordbruksmark ska inte tas i anspråk för exploatering om det inte är av väsentligt samhällsintresse och att annan mark inte finns att tillgå.
- Bebyggelseutveckling i jordbrukslandskapet ska placeras på mark som inte är odlad, gärna i höjdlägen eller i gränsområden mellan jordbruksmark och skog.
- Skogs- och jordbruk ska ske med största hänsyn till yt- och grundvatten, i synnerhet i närhet till dricksvattentäkter.
- Den kommunala skogsmarken ska skötas med långsiktigt hållbart och försiktigt skogsbruk.
- Skogsbruk ska ske med varsamhet i områden där det är särskild risk för ras-, skred-, och erosion.

- Skogsområden i anslutning till skola, vård och omsorg bör försiktigt skogsbruk utföras för att värna dess sociala värden.

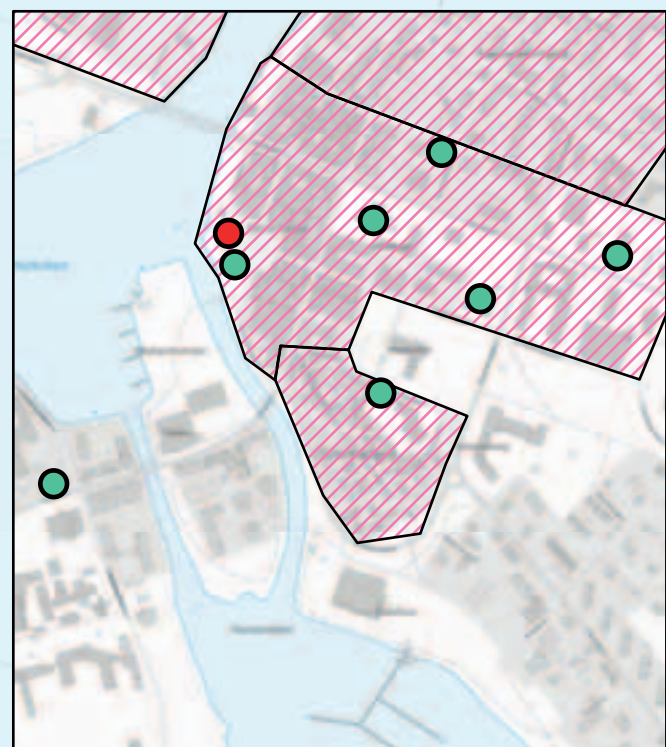
LÄS MER

- Gröninfrastrukturplan i Västernorrland, Länsstyrelsen Västernorrland.
- Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden, Länsstyrelsen Västernorrland 1993.
- Läs mer om rennäringen på Sametingets hemsida.

- Naturreservat
 - Odlingslandskapet
 - Kulturmiljövärden
 - Våtmarker
 - Utvidgat strandskydd
 - Naturminnen
 - Statliga byggnadsminnen
 - Enskilda byggnadsminnen
- Naturvårdsobjekt
- Naturvärde
- 1 Högsta värde
 - 2 Mycket högt värde
 - 3 Högt värde

Natur

De viktigaste beståndsdelarna i Härnösands kommuns natur kan sammanfattas med orden: Kusten – dalgångarna – skogen. Kusten är innehar stora skiftningar från vildmark och sommarstugeområden. I kulturlandskapets dalgångar har människor bott och arbetat i årtusenden. Mellan uppodlade marker syns granskogen. I kommunens västra delar finns rena vildmarksområden med björn och lodjur. Norra delen av kuststräckan i Härnösands kommun liknar i stort Höga kusten, men de topografiska skillnaderna minskar och de klippigare kustavsnitten avlöses här och där med flackare partier, med sand- och finsedimentstränder. Naturen med skogs och jordbruks samt vattenlandskapet är resurser som ska värnas vid kommande utveckling, men det kräver gemensam kraft.

I enlighet med den europeiska landskapskonventionen är landskapet en gemensam tillgång och ett gemensamt ansvar och såväl dagens som kommande generationer ska ges möjlighet att delta aktivt i värdering och förvaltning av landskapet.

Den vardagsnära naturen så som exempelvis grönområden och tätortsnära skogar är särskilt värdefulla då de är lättillgängliga och blir många invånares första möte med naturen. I Härnösand är större områden med tätortsnära skog utpekade som friluftsområden vilket innebär att de ska värnas särskilt och fortsätta utvecklas inför framtiden. Det kan vara med faciliteter som skyltning, bänkar och vindskydd. Skogsbruk ska utföras varsamt och hållbart, där storskalig bostadsbebyggelse eller annan exploatering

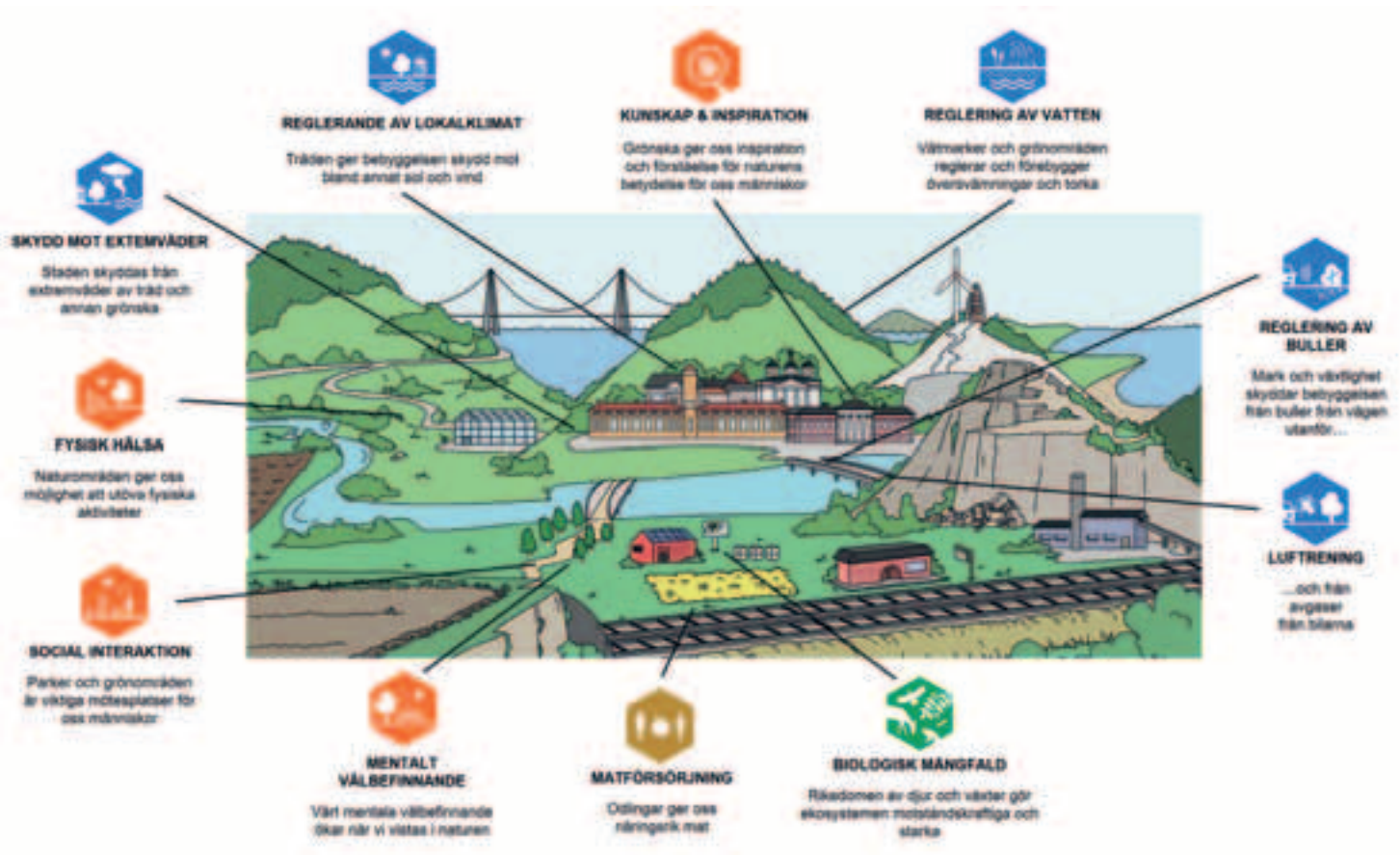
inte ska tillkomma om den inte kan samspela, tillgängliggör eller har en funktion för friluftslivet.

Våtmarker är särskilt värdefulla då de har många viktiga funktioner och tillhandahåller många ekosystemtjänster som behövs för en hållbar samhällsutveckling. Våtmarkerna är en viktig livsmiljö för växter och djur. Men även naturens egen vattenrenare, som tar bort miljögifter och lagrar kol samt bromsar vattenflöden vilket är särskilt viktigt vid ett förändrat klimat. Andelen våtmarker har minskat avsevärt det senaste seklet, framförallt i södra Sverige men det är ändå av värde att belysa våtmarkernas värden lokalt vid framtida utveckling. Härnösand bör sträva efter att skydda särskilt värdefulla våtmarker inför framtiden.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekosystemtjänster är visar på sambandet mellan naturen och samhällsekonomin. Det gör oss medvetna om att de flesta varor och tjänster som vi får från naturen är gratis, men att vi behöver värna om dem för deras och vår överlevnad. En planering som räknar med de värden som vi idag ser som gratis skapar ett samhälle som är mer

långsiktigt hållbart. För Härnösand handlar det om att uppmärksamma dessa värden, kan vara i en övergripande inventering till revidering av grönplanen eller vid mer specifika områden som hanteras vid detaljplanering och lovgivning.

SKYDDAD NATUR I HÄRNÖSAND

Långsiktigt skyddade naturmiljöer är viktiga för att bevara Härnösands och Sveriges natur- och kulturarv och för att tillvarata grundläggande värden som rent vatten och ren luft samt oförstörd natur. Fridlysta arter är en del av den skyddade naturen i enlighet med artskyddsförordningen men kommer inte att lyftas i översiktsplanen på grund av detaljeringsgrad. Att upprätta skyddade områden är en del av ett internationellt åtagande för att bevara naturmiljöer med särskilt stort värde för djur, växter och människor vilket i sin tur är det som kommunerna kan göra för att nå de nationella miljökvalitetsmålen. Inom begreppet skyddad natur ingår nationalparker, naturre-

servat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden och Natura 2000. Riksintresse för naturvård går att läsa mer om under riksintressen. Skyddad natur återfinns i plankartorna under andra värden eller underlag.

NATURRESERVAT

Beslut om naturreservat kan fattas av Härnösands kommun och Länsstyrelsen Västernorrland och bildas efter förhandlingar av markägarna om det är privatägd mark. Platser för reservatsbildning har höga naturvärden som behöver värnas, för att skydda biologisk mångfald och eller för att tillgodose behovet av rekreations- och

friluftsområden. Härnösands kommun har för tillfället 14 stycken naturreservat, samt ett blivande, Mjällådalen som Länsstyrelsen upprättar. Läs mer om respektive naturreservat hos Länsstyrelsen Västernorrland (sök på naturreservat) eller i kommunens naturvårdsprogram. Kommunens naturreservat kan ses i plankartorna under ”andra värden – skyddad natur”.

NATURA 2000

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest skyddsvärda naturområden. Länsstyrelsen Västernorrland utför stora delar av arbetet, men viktiga aktörer är också Skogsstyrelsen, Härnösands kommun, markägare och jordbrukare. Kommunens natura 2000 områden kan ses i plankartorna under ”riksintresse-naturvård”.

DJUR- OCH VÄXTSKYDDSOMRÅDEN

Djur- och växtskyddsområde bildas med stöd av miljöbalken 7 kap 12 §. Samtliga i länet är fågelskyddsområden. Kommunens djur- och växtskyddsområden kan ses i plankartorna under ”andra värden”.

BIOTOPSKYDDSOMRÅDEN

Biotopskyddsområden är mindre mark- och vattenområden som utgör livsmiljöer för hotade djur- och växtarter eller särskilt skyddsvärda djur- och växtarter. Inom ett biotopskyddsområde får det inte förekomma verksamheter eller åtgärder som kan skada naturmiljön. I Härnösands kommun finns idag enbart skogliga biotopskyddsområden. Kommunens biotopskyddsområden kan ses i plankartorna under ”andra värden”.

NATURMINNEN

Naturminnen är särpräglade naturföremål som träd, flytt-

block eller liknande som är punktojekt eller har en yta mindre än ett hektar. Kommunens naturminnen kan ses i plankartorna under ”andra värden”.

NATURVÅRDSOBJEKT

Naturvårdsobjekt är områden med kända höga naturvärden av olika slag. De är indelade i tre värdeklasser - 1, 2, 3, där 1 innebär högsta naturvärde. Kommunens naturvårdsobjekt kan ses i plankartorna under ”andra värden”.

STRANDSKYDD

Strandskyddet är ett allmänt skydd som gäller i hela landet och är därför inte presenterat i plankartorna. Det gäller vid alla kuster, sjöar och vattendrag, oavsett storlek. Inom strandskyddsområde är det förbjudet att bland annat uppföra nya byggnader. Det skyddade området är i de flesta fall 100 meter från strandkanten, både in på land och ut i vattnet. Dessa områden kommer inte att redovisas i plankartorna i översiktsplanen. I särskilda fall går det att ansöka om dispens från strandskyddet exempelvis på grunderna att området redan är i anspråkstaget.

Länsstyrelsen kan ändra gränsen för strandskyddet, både genom att utöka eller minska det. I Härnösand är delar av Härnökusten skyddad med ett utvidgat strandskydd på 200 meter för att bevara platsernas värden. Kommunens områden för utvidgat strandskydd kan ses i plankartorna under ”andra värden”.

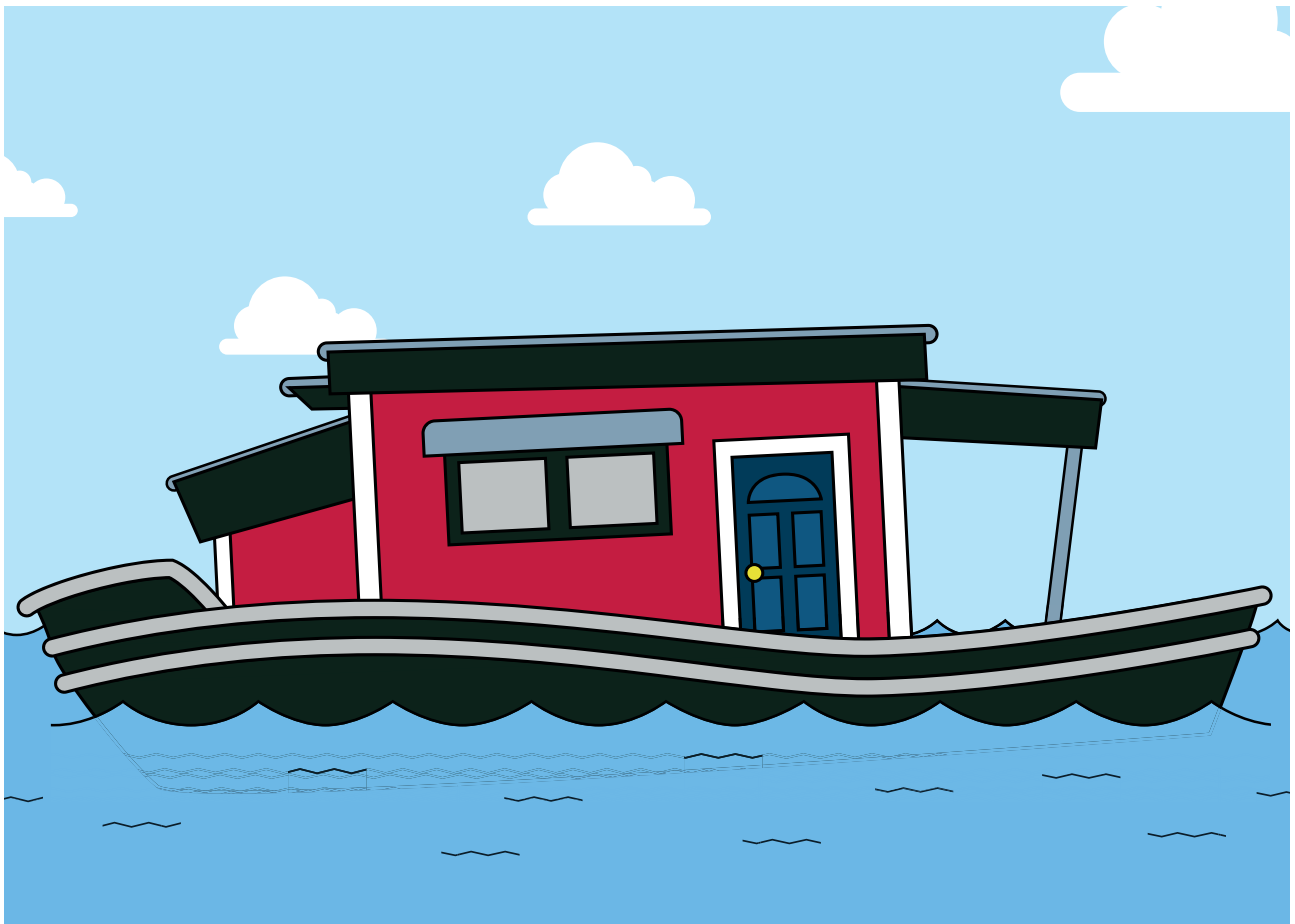
Strandskyddsreglerna i miljöbalken ger Härnösands kommun möjlighet att peka ut landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS-områden) för att gynna utvecklingen på landsbygden genom ännu ett skäl till strandskyddsdispens (läs mer om detta under bebyggelseutveckling).

RIKTLINJER

- Härnösand ska verka för att öka andelen skyddad natur för att säkerställa den som en resurs inför framtiden.
- Härnösands ska verka för att skydda värdefulla våtmarker.
- Strandskyddet ska värnas på platser av värde för allmänheten, djur och växtlivet.
- En ökad biodiversitet i Härnösands naturområden ska eftersträvas.

LÄS MER

- Härnösands kommuns naturvårdsprogram.
- Gröninfrastrukturplan i Västernorrland, Länsstyrelsen Västernorrland.
- Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden, Länsstyrelsen Västernorrland 1993.
- Naturvårdsverkets skrifter om multifunktionella våtmarker.
- Landskapskonventionen.
- Artskyddsförordningen.

Vatten

Vattenlandskapet är en viktig del av Härnösands naturmiljöer och innefattar havsområdet, men även sjöar och vattendrag. Vattenmiljöerna är viktiga ur flera perspektiv. De har ett kulturhistoriskt värde, viktiga för dricksvattenförsörjningen, som livsmiljöer för växter och djur, för friluftslivet och ger mervärden för boendemiljöer.

Det är av största vikt att värna om vattenmiljöerna och inkludera dem i alla delar av samhällsplaneringen. Detta innefattar exempelvis att inte överexploatera våra vattenområden, utan styra utvecklingen till delar av området kring en vattenmiljö. Att skydda särskilt känsliga vikar eller grunda vågskyddade mjukbottnar. Men även att ta hänsyn till det som ett förändrat klimat kan innebära, exempelvis översvämningar och torka. Men även låta vattendragen bli fria vandringsvägar för fisk, samt att låta växter och bottenfauna få sprida sig naturligt efter vattendragen.

Vattenmiljöer har haft en stor betydelse för människor under alla tider och vattnet har nyttjats på många olika sätt. Resultatet av detta är en koncentration av lämningar och kulturmiljöer vid och under vatten, som exempelvis broar, kvarnmiljöer, såglämningar och tvättstugor. Områden där dessa lämningar kan finnas ska värnas och lyftas fram som en del av utvecklingen. Kulturmiljöer under vattenytan är i första hand lämningar och vrak från fartyg som berättar om Härnösands historia som sjöfartsstad.

KUST OCH HAV

Härnösands kust är tolv mil lång och här ska många intressen samspela, särskilt i mötet mellan land och vatten. Sjöfarten och båtlivet är en del av kommunens identitet och en viktig utvecklingsfråga. Allt mer trafik i vårt kustband inverkar på natur- och kulturmiljöer. Det är därför av vikt att styra utvecklingen till specifika platser i kustbandet för att minimera belastningen och lämna vissa delar orörda.

Kusten och havet i Härnösand har båda höga natur- och kulturvärden som bör uppmärksammas, detta är bland annat lämningar och fyndplatser på havsbotten från skepp. Men även de höga naturvärden som utpekats vid Vänta Litets Grund som även är ett natura 2000-område och Helcom MPA-område, vilket innebär att Sverige har ett internationellt ansvar att trygga de marina värdena i området. Värdena ska beaktas och kunna samspela med andra intressen som finns i havsmiljön, exempelvis försvarsmaktens övningsområde. Något som redovisas i den nationella havsplanen.

Det finns en stor vilja att bo i närheten av vatten, havet är särskilt attraktivt som boendemiljö i Härnösand och är påtagligt mer exploaterat än vattendrag och sjöar i inlandet. Utvecklingen av nya boendemiljöer i närheten av kusten bör hänvisas till prioriterade utvecklingsstråk och i anslutning till redan bebyggda områden. Vid utveckling av dessa platser ska ytor lämnas närmast vattnet samt i korridorer för att säkra tillgången för allmänheten, djur- och växtliv till vattenområdet. Det ska även uppmärksammas att antalet bryggor kan antas öka i kustbandet vid bebyggelseutveckling som i sin tur kan störa djur- och växtliv i vattenmiljön.

Vid utveckling för fritidsbåtstrafiken är det av vikt att fortsatt skapa bra servicepunkter, för tankning, iläggning och avfalls- och latrinhantering. Men även att styra trafiken bort från känsliga vikar och till specifika platser i kustbandet för att minimera belastningen på vattenmiljön. Föroreningar som finns i havsmiljön ska uppmärksammas och hanteras vid utveckling för att minimera att dessa sprids.

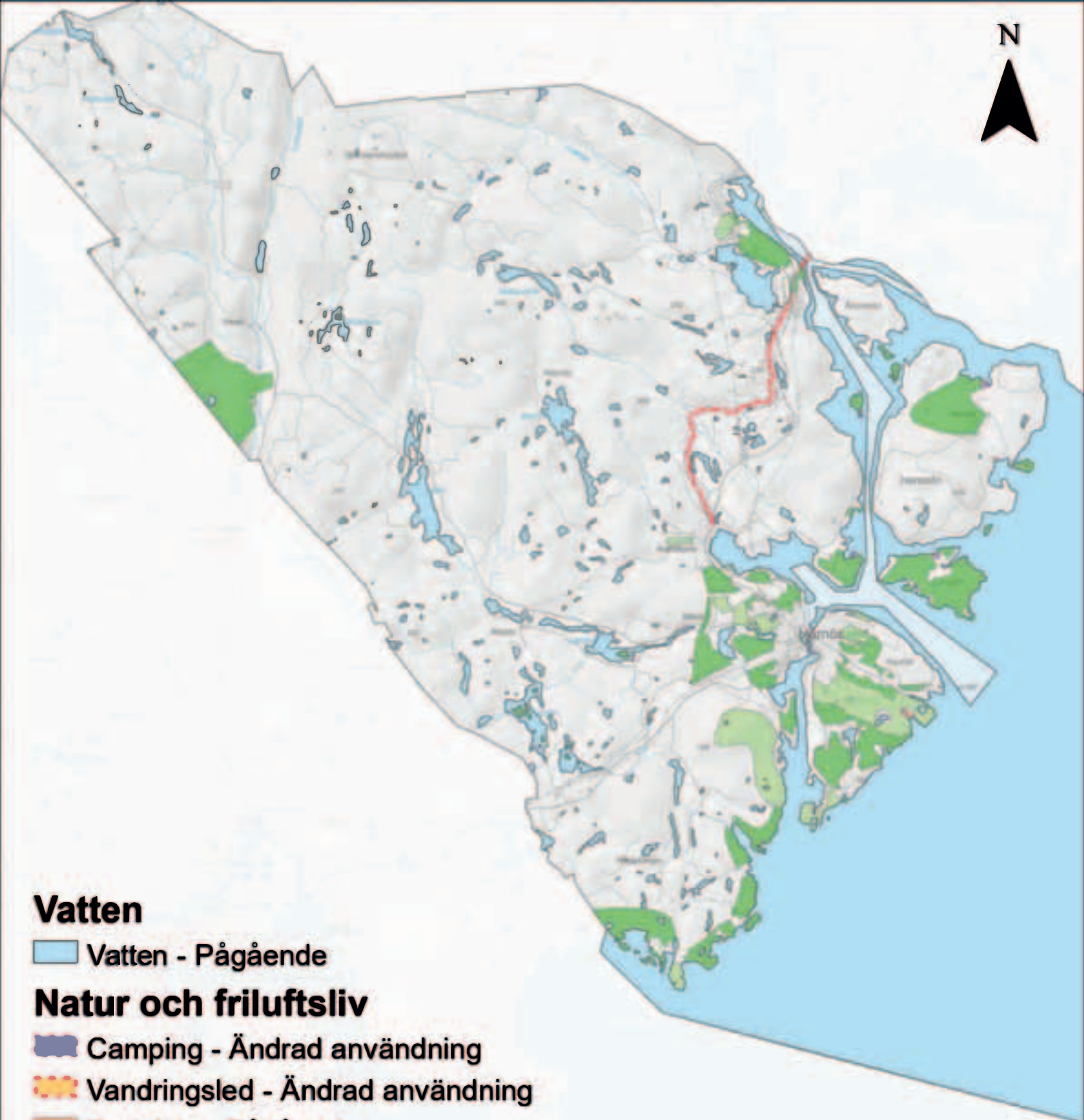
RIKTLINJER

- Verka för att skydda särskilt känsliga vikar och vågskyddade mjukbottnar som en del av naturvården.
- Vid planering av havsmiljön ska den nationella havsplanen beaktas.
- Vid planering och påtaglig utveckling av havsmiljön ska miljö kvalitetsnormer och statusklassning för vattenförekomsten beaktas (Läs mer på VISS).

- Vid påtaglig utveckling i kustområdet ska allmänna ytor och gröna korridorer lämnas närmast vattnet för att säkra tillgången till vattenområdet för allmänheten samt för djur- och växtliv.

LÄS MER

- VISS hemsida.
- Hav- och Vattenmyndighetens hemsida, sök på Nationella havsplanen.

Vatten

 Vatten - Pågående

Natur och friluftsliv

 Camping - Ändrad användning

 Vandringsled - Ändrad användning

 Badplats - Pågående

 Gästhamn - Pågående

 Naturområde - Pågående

 Friluftsområde - Pågående

Friluftsliv

Friluftsliv är en av de vanligaste formerna av fysisk aktivitet i Härnösand och en viktig besöksanledning. Friluftsliv har en stor betydelse för den psykiska och fysiska hälsan liksom för förståelsen för den kringliggande miljön samt djur- och naturlivet.

Naturvårdsverket menar på att ”grundläggande för friluftsliv är att det finns natur”, men för många olika människor kan det vara enklare eller svårare att ta sig ut i naturen. Därför är det av största vikt att vardagsnära natur- och friluftsområden bevaras och tillgängliggörs för att uppmuntra fler målgrupper att vistas ute i naturen.

Frilufts- och naturområden ska vara en naturlig lek- och utbildningsmiljö för barn och unga och skapa förutsättningar för kunskap kring naturvård och miljö.

Många av kommunens natur- och friluftsområden får nya funktioner olika säsonger. Sommartid är våra vattenmiljöer välbesökta badplatser, kanotleder och fiskeområden. På vintern förvandlas de till välbesökta skridskoisor, skid- och skoterleder, många platser efter Härnökusten är även populära för vågsurfing. Dessa förändringar ska inkluderas i vår planering av friluftslivet för att skapa platser och målpunkter som är användbara av många under hela året. Härnösands frilufts- och naturområden har olika identitet och karaktär, vilket ska beaktas vid utveckling och bevarande av dessa områden.

Organiserat friluftsliv återfinns i kommunens friluftsområden och naturreservat som innehåller och eller kan utvecklas med fler skyltade vandringsleder med bänkar och grillplatser för ett tillgängligt friluftsliv. Utöver dessa platser finns natur- och vattenmiljöer som är värdefulla för friluftslivet men som inte behöver utvecklas i samma omfattning utan där naturen får vara. Om det finns enskilda platser i dessa områden som ska utvecklas behöver detta genomföras tillsammans med markägarna.

År 2012 fastställdes tio mål för friluftspolitikens genomförande. Härnösand ska beakta målen vid kommunens friluftsplanering. Västernorrlands och destination Höga Kustens besöksanledningar är till stor del våra vackra och värdefulla natur- och kulturmiljöer. Det är därför viktigt att ha ett regionalt perspektiv när det gäller att utveckla och bevara viktiga områden för friluftslivet.

RIKTLINJER

- I Härnösand ska vi ha ett regionalt besöksnäringsspektiv när utveckling för friluftslivet planeras.
- Frilufts- och naturområdenas identitet och karaktär ska styrka dess utveckling och dess omfattning.
- Utvecklingen av kommunens och friluftsområden ska ske i samråd med dess användare.
- Organiserade friluftsområden ska i första hand utvecklas i anslutning till gång-, cykel- och kollektivtrafikstråk för att vara tillgängliga för fler.
- Inkludera friluftslivsmålen vid planering av och för friluftslivet i Härnösands kommun.

ATT GÖRA

- Inkludera uppföljning på friluftsmålen i den kommunala friluftsplaneringen.

LÄS MER

- Sök på Sveriges friluftsmål på naturvårdsverket.
- Sök på Natur och friluftsliv, på Härnösands kommuns hemsida.
- Länsstyrelsen Västernorrlands hemsida, sök på naturreservat.

Kultur

Kultur i dess vidaste mening handlar om vad som är viktigt för människor och samhällen. Om relationer, gemensamma minnen och upplevelser, men även identitet, historia och en känsla av platsens betydelse. Allt det som anses värdefullt att föra vidare till kommande generationer.

Men kultur är även vårt sätt att ansluta det förflutna med nuet och nuet med framtiden genom att värna och inkludera kulturarv och kulturmiljöer i utvecklingen (Läs mer om kulturens roll i samhället i Härnösands kulturprogram). I Härnösand är kulturella och kreativa näringar

en tillväxt- och utvecklingsfaktor, det är därför av vikt att tillgodose behov som funktionella arenor och mötesplatser, men även att låta dessa näringar inkluderas som ett perspektiv av näringslivet i Härnösand.

KONSTNÄRLIG GESTALTNING I DEN OFFENTLIGA MILJÖN

I Härnösand ska besökare och invånare kunna få betydelsefulla konstupplevelser i sin vardag. Det är därför av vikt att kulturen inkluderas i utformningen av den offentliga miljön, framför allt i Härnösands tätort, kommunalcentrum och vid viktiga mötespunkter. Med offentlig konst

kan vi skapa rumslighet, trivsel, vila och monumentalitet men även utmana, ge perspektiv, provocera och väcka känslor hos betraktaren. I enlighet med Härnösands kulturprogram ska vi avsätta medel för konstnärlig gestaltning vid utvecklingen av den fysiska miljön.

BIBLIOTEK

Kommunens bibliotek är viktiga kulturarenor och mötesplatser för kunskap, studier och samhällsinformation. Här ska alla individer känna sig inkluderade och ha möjlighet till livslångt lärande. Det är därför viktigt att bevara de befintliga biblioteken, men också att utveckla dem så att de blir mer flexibla och anpassade efter framtida behov. Att biblioteken i kommunalerna kan erbjuda exter-

na arbetsplatser är till exempel en förutsättning för att minimera behovet av resande till tätorten. Särskilt viktig är satsningen på att öka invånarnas digitala delaktighet genom kurser och handledning. Behovet av hjälp och stöd ökar i takt med den tekniska och digitala utvecklingen, vilket kräver att det fortsatt måste vara ett prioriterat verksamhetsområde för biblioteken.

RIKTLINJER

- Kulturen ska ses som en värdeskapare och identitetsstärkare i all samhällsplanering.
- Den fysiska planeringen och lovgivande ska uppmuntra till kultur i den offentliga miljön, särskilt där mötesplatser stärks eller skapas.
- Kulturella inslag och konstnärlig förnyelse ska uppmuntras, exempelvis i form av temporära utställningar och tillfällig arkitektur i den fysiska miljön.
- Vid omvandlings/utvecklingsprojekt av den fysiska miljön ska minst en procent av den totala budgeten

avsättas för konstnärlig utsmyckning/gestaltning.

- Representation ska vara en prioriterad fråga vid valet av offentlig konst och gestaltning.
- Biblioteken ska vara tillgängliga och multifunktionella för att tillgodose framtidens behov.
- Biblioteken i våra kommunalar ska vid planering ses som viktiga mötes-, studie- och arbetsplatser för invånare utanför tätorten.

LÄS MER

- Härnösands kulturprogram (2021)

Kulturmiljöer

En kulturmiljö kan vara såväl enskilda byggnader som helhetsmiljöer. Det är inte enbart påkostad arkitektur såsom slott och herrgårdar som innehar kulturvärden, utan även enkel och vardaglig bebyggelse som ett uthus, industrimiljö, en liten gränd eller ett lägenhetshus kan vara intresse för kulturmiljö. Det handlar om vad man kan utläsa ur en miljö, till exempel i form av levnadsvillkor och resurser i förfluten tid, byggnadstekniker, materialval, stil och form.

Forskning visar att våra historiska miljöer är viktiga för människor på en rad olika områden. De representerar en platsidentitet, skapar tillhörighet och sammanhang där människor får möjlighet att läsa platsen historia och förståelse för den tid vi lever i idag. Många kulturmiljöer är grunden för besöksnäringen och skapar attraktiva boendemiljöer. Hänsyn ska tas till kulturmiljö i alla avseenden och särskilt där det anses vara ett allmänt intresse. Vid renovering, planering och utveckling av markanvändningen ska den ske med varsamhet mot kulturmiljön. Flera lagstiftningar skyddar och reglerar ingrepp i kulturmiljön. Läs mer om Härnösands kulturmiljöer av riksintresse under avsnittet Riksintressen – Kulturmiljövård.

Förändrade klimatförhållanden med mer nederbörd och ökad luftfuktighet kan komma att kräva ett större behov av förvaltning och underhåll av värdefull bebyggelse och kulturmiljöer i framtiden. Något som kommer att komma behöva beaktas i samråd med fastighetsägare.

Miljöbalken skyddar bland annat riksintressanta miljöer och landskapsbilder där natur- och kulturvärden är av allmänt intresse. Fornlämningar, kyrkor och byggnadsminnen skyddas enligt Kulturmiljölagen. Plan- och bygglagen skyddar all bebyggelse genom krav på varsamhet vid ombyggnad och restaurering.

HÄRNÖSANDS KULTURMILJÖER

Härnösands kommun är rik på kulturmiljöer som är viktiga för kommunens självkänsla och identitet. Här finns spår och lämningar efter människors aktiviteter under tusentals år. Boplatser, jordbruksbygder, fiskelägen och handels- och mötesplatser vittnar om den betydelse platsen haft för olika människor och näringar. Den havsnära miljön har haft en avgörande betydelse för Härnösand som centrum för en månghundraårig trävaruindustri, sjöfartsnäring och militära etableringar. Den tidiga utnämningen som stad skapade förutsättningen för Härnösand som administrativt och kulturellt centrum som innefattade bland annat utbildning, biskopssäte och regional administration.

Bebyggelsemiljöer som speglar olika näringsvillkor under olika tidsperioder har vuxit fram, exempelvis fiskelägen, lämningar och fördämningar från sågbruksepoken och industriella miljöer. Under medeltiden anlades sockencentrum med kyrka och tillhörande byggnader, Sockenindelningarna är idag våra kommundelar och sockencentrum är i vissa fall våra kommundelscentrum. Många av jordbruksbyarna bär på en kulturhistoria från järnålderns åkerbrukande och boskapsskötande, vilket gör landskapsbilden till en viktig del av historien.

I plankartorna redovisas ett urval av lokalt värdefulla kulturmiljöer både i tätorten och i resterande kommundelar.

Underlaget till dessa är äldre inventeringar och översiktsplaner, vilka kommer uppdateras vid arbetet med framtagande av lokalt kulturmiljöprogram. Dessa kan åter ses i plankartorna under ”andra värden – kulturmiljövärden”.

Fornlämningar

Härnösands fornlämningar är koncentrerade till kusten. Fångstgropar kring sjöarna och vattendragen Mjällån, Stor-Vegsjön och Skälensjön tyder på att det kan finnas spår av boplatser även här. Men lämningar och fyndplatser finns även i våra kust- och havsområden. Fornlämningar presenteras inte i plankartorna till översiktsplanen, men ska beaktas vid efterföljande planering och lovgivning.

Värdefull bebyggelse

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader, miljöer och anläggningar kan skyddas som byggnadsminnen. Vilka byggnader som blir byggnadsminnen beslutas av Länsstyrelsen Västernorrland eller riksantikvarieämbetet. I Härnösands kommun är följande byggnader enskilda byggnadsminnen: Domkapitelhuset, före detta Landsarkivet, Gamla Landstatshuset, Rådhuset, St Petrilogen, Nybergsska huset, och Gamla Lasarettet. Statliga byggnadsminnen är Länsresidenset och Hemsö fästning.

RIKTLINJER

- Härnösand ska beakta det regionala kulturarvsprogrammet i arbetet med att värna och utveckla kulturmiljöer.
- Alla utvecklingsprojekt bör föregås av en kulturmiljöutredning för att synliggöra värden som kan bli en del av utvecklingen.
- Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av byggnader och bebyggelsemiljöer ska användas som värdeskapande vid nya etableringar.
- Historiska skeden i vår kommun ska gå att urskilja genom att varje byggnad ska få representera sin tid.
- Kulturmiljöer ska ses som resurs i samhällsutvecklingen och prioriteras som viktiga besöksmål i all planering som berör besöksnäringen.
- Kulturmiljöer i nära anslutning till förskolor och skolor ska bevaras och utvecklas till att bli en del av utbildningsmiljön.
- Lämningar eller områden där lämningar funnits ska skyddas mot skada och förvanskning. Området ska även ses som en resurs i utveckling som ett besöksmål och lärandemiljö.

ATT GÖRA

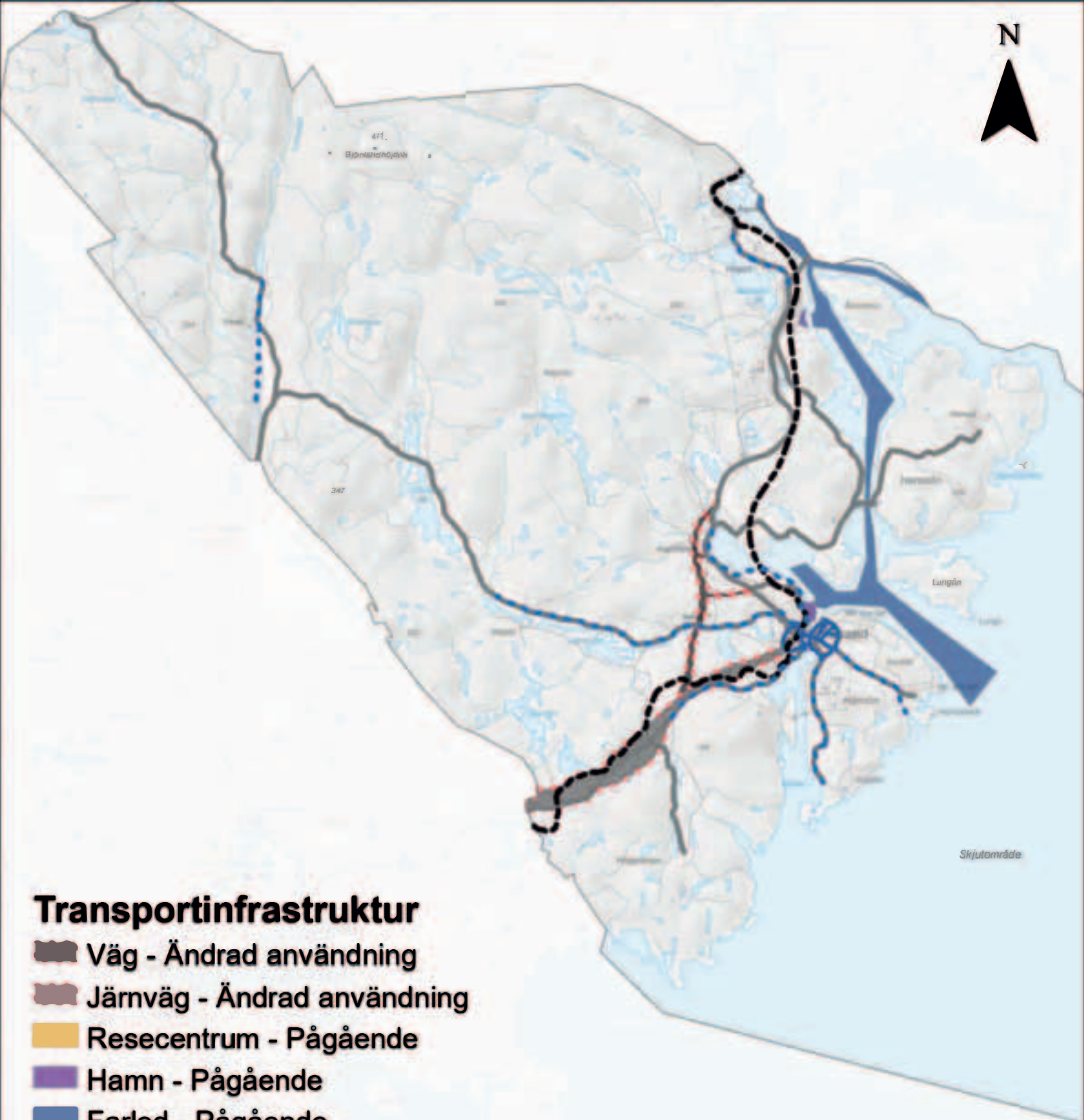
- Uppdatera äldre Kulturmiljöinventeringar och komplettera med nya inventeringar.
- Ta fram Kulturmiljöprogram med mål och strategi för kommunens kulturmiljöarbete.
- Uppdatera detaljplaner för att ge fullvärdigt skydd för kulturmiljöintressanta områden.

LÄS MER

Många av dessa underlag finner ni på Härnösands kommuns hemsida, sök på kulturmiljö.

- Kulturmiljöunderlag 2009, rapport 2009:6, Läns museet Västernorrland.
- Kulturhistoriska miljöer, Härnösands landsbygdsrapport nr 5 1983, Härnösands kommun.
- Härnösands kommuns hemsida, sök på översiktsplan, 1992. Avsnittet om Stadskaraktärer kap 2.
- Härnösands kommuns hemsida, sök på Gestaltningssprogram, 2019.
- Program för bevarande av odlingslandskapets natur och kulturmiljövärden, Länsstyrelsen Västernorrland 1993.

Transportinfrastruktur

- Väg - Ändrad användning
- Järnväg - Ändrad användning
- Resecentrum - Pågående
- Hamn - Pågående
- Farled - Pågående
- Färjeläge - Pågående

Transportinfrastruktur, linje

- Väg
- Gång- och cykelväg - Huvudstråk
- Järnväg
- Gång- och cykelväg - Anslutningsstråk

Transportinfrastruktur

Transportinfrastrukturen ska vara nätet som transportsystemet vilar på. Den knyter Härnösands olika bostadsområden, stadsdelar och kommundelar samman och gör det enkelt att förflytta sig mellan dem oavsett transportslag. Det bör beaktas att trafikinfrastrukturen kan skapa barriärer i den bebyggda miljön, exempelvis när en stor väg delar av ett bostadsområde eller en kommundel. Dessa barriärer kräver trygga övergångar, vilket inom tätorten kan innebära bevakade övergångsställen med ljussignaler. Utanför tätorten kan det vara passager under vägområdet eller andra lösningar som sänkta hastigheter inom bebyggt område. Perspektivet med säkra övergångar ska beaktas i trafikplaneringen och ska verkas för tillsammans med Trafikverket.

I HÄRNÖSAND PRIORITERAS TRANSPORTSLAGEN I FÖLJANDE ORDNING:

1. Cykeltrafik
2. Gångtrafik
3. Kollektivtrafik
4. Godstrafik
5. Biltrafik

Transportinfrastrukturen är även en förutsättning för ett välmående lokalt och regionalt näringsliv genom att den skapar förutsättningar för att byta och förflytta arbetskraft, besökare, varor och tjänster. Trygghet och tydlighet är nyckelfaktorer för hur människor upplever transportsystemet och olika grupper har olika behov. Det är viktigt att transportsystemet utformas så att alla människor, oavsett funktionsvariationer, får likvärdiga möjligheter att nå sina målpunkter. Vidare behöver barn kunna röra sig fritt och ha tillgång till platser där de kan vistas och leka utan vuxnas sällskap. Det förutsätter en anpassad kollektivtrafik och sammanhängande gång- och cykelstråk.

Resande inom och till Härnösand ska utgå från Härnösand central, som kommunens resecentrum. Platsen ska utvecklas med perspektivet att det är besökares första möte med kommunen. Härifrån ska det vara enkelt att byta till andra trafikslag, exempelvis kan fler lånesystem utvecklas för att minimera behovet av egen bil eller cykel som besökare eller vardagspendlare.

RIKTLINJER

- Utveckling av trafiksystemet ska utgå från Härnösand central som kommunens resecentrum.
- Utveckling av trafiksystemet ska bidra till en hållbar regionförstoring genom välfungerande gods- och persontransporter.
- Lokala bytespunkter ska samspela med regionala för att underlätta funktionella byten mellan olika trafikslag i ett nationellt transportsystem.
- Trafiksystemet ska uppmuntra ett hållbart resande till lokalt viktiga målpunkter, exempelvis nya bostadsområden och personalintensiva arbetsplatser.
- Trafikinfrastrukturen bör utformas på ett sådant sätt att det inte skapar barriärer i den bebyggda miljön.

HÄRNÖSAND
▶ CENTRAL

GÅNG OCH CYKEL

Gång- eller promenad är ett naturligt val för kortare sträckor inom Härnösands tätort och kommundelscentrum. Gator och torg ska utformas utifrån fotgängarens perspektiv och vara tydliga, trygga och tillgängliga. Tätbebyggda stråk med upplevelser, handel, parker eller målpunkter minskar avstånden och ökar trivselen. Detta är särskilt viktigt att beakta i Härnösands tätort och i kommundelscentrumen för att uppmuntra fler att röra sig till fots.

Det ska bli enklare, roligare och säkrare att cykla i Härnösands kommun, något som kräver ett sammanhållet och orienterbart cykelnät. Att fler väljer att gå eller cykla är hållbart ur flera perspektiv exempelvis för folkhälsa, klimat och markanspråk. Men framför allt skapar gång- och cykeltrafikanter en rörelse i det offentliga rummet, som gör att kommunen upplevs som levande.

För cyklister är det viktigt med framkomlighet och flyt. Möjligheten att cykla i olika hastigheter på olika delar eller hela sträckor är viktig. Gång- och cykelbanor som har många hinder eller är otydliga leder ofta till att cyklister använder sig av körfält för fordonstrafik, då de har bättre framkomlighet, vilket kan ha en negativ inverkan på övriga trafikflöden. I vissa fall leder bristerna i cykelstråken till att cyklister använder gångstråk, något som kan upplevas som otryggt för gångtrafikanter.

I Härnösands tätort ska ett komplett gång- och cykelhuvudnät utvecklas. Nätet ska vara orienterbart, tryggt och tillgängligt. Utanför huvudnätet ska behovet styra om det behövs anslutningsstråk. Den exakta placeringen av

huvudnätet och anslutningsstråken kommer att utarbetas i kommunens gång- och cykelprogram.

Längre cykelstråk ska på sikt utvecklas från Härnösand Central och sträcka sig ut mot Smitingen, Solumshamn, Brunne och Häggdånger. I Viksjö kommundelscentrum kan ett cykelstråk utvecklas från badplatsen till Västanå. Ett utvecklingsprojekt för besöksnäringen är att omvandla banvallen till gång- och cykelväg till Älandsbro och vandringsled upp till Mörtsal, i detta innefattar det att gång- och cykeltrafikanter ska få passera över Höga Kusten-bron. Något som behöver utvecklas tillsammans med Trafikverket. Översiktsplanen kommer inte att peka ut en prioriteringslista för utvecklingen av gång- och cykelstråk då den kringliggande utvecklingen i många fall direkt påverkar behovet av gång- och cykelstråk.

RIKTLINJER

- Gång- och cykeltrafik ska prioriteras och uppmuntras i Härnösands tätort och kommundelscentrum.
- Tydligheten i gaturummet ska förbättras genom exempelvis skyltar eller markeringar för prioriterade gång- och cykelstråk.
- Gång- och cykelvägar i anslutning till statliga eller regionala vägar ska utvecklas tillsammans med Trafikverket och regionen.

ATT GÖRA

- Ta fram en gång- och cykelprogram.
- Utveckla gång och cykelstråk på banvallen mellan Härnösands central och Älandsbro kommundelscentrum.

MOTORTRAFIK

För en levande och tillgänglig kommun kommer bilen även i framtiden ha en viktig funktion, men i samspel med och som komplement till övriga trafikslag. Vägnetet för motorfordon ska ha god framkomlighet och säkerhet, vilket kräver utveckling av vissa stråk i framförallt centrala Härnösand. Stor belastning på vägnätet upplevs framförallt kring broarna in på Härnön, här ska åtgärder de kommande åren skapa mer flyt och tydlighet för motortrafikanter. För att minska belastningen av fordon på Härnön under vissa tider bör strategisk planering av yteffektiva parkeringslösningar och samleveranser av godstransporter utredas utanför broarna.

Utvecklingen gällande alternativa och hållbarare drivmedel, tekniska lösningar och automation går fort

framåt och det är svårt att förutspå i vilken utsträckning det kommer att påverka utformningen av det framtida vägnätet. Men en mer elektrifierad transportsektor kräver rätt infrastruktur även för tyngre transporter. Vid rastplatser kommer exempelvis elinfrastrukturen komma att behöva utvecklas, vilket ska beaktas vid utvecklad rastplats i Mörtsal.

Parkering för bilar och andra fordon är en del av trafiksystemet i Härnösand och har betydelse för såväl boendemiljöer som för arbetsplatser och handel. Samtidigt är parkeringar ytkrävande och måste ställas i relation till annan markanvändning, särskilt i attraktiva lägen i centrala Härnösand och i kommundelscentrumen. En tätare bebyggelse kräver också en smartare hantering av

parkeringsytor, t.ex. parkeringshus eller integrerat med andra byggnader. Bilpooler och andra åtgärder kan också vara effektiva lösningar för att minimera behovet av bil. I centrala Härnösand är målet att få fler människor i rörelse till fots då det skapar trivsel för både boende och besökare, samt har flera positiva effekter på folkhälsa och miljö. Pendlarparkeringar ska fortsätta utvecklas i hållplatsnärslägen, i första hand i anslutning till färjeläget på Hemsön, Mörtsal och Brunne.

I Härnösands kommun är E4, väg 90 och väg 331 primära transportvägar för gods och farligt gods. Intill statligt vägnät ska Trafikverkets säkerhetsavstånd gälla och beaktas vid planering och exploatering. E4 passerar genom både Härnösands och Älandsbro tätorter. I dagsläget saknas en alternativ lämplig väg för transport av farligt gods. Med anledning av det vill kommunen att Trafikverket arbetar vidare med en möjlig förbifart, samt för att förbättra befintlig E4.

RIKTLINJER

- Markreservat för förflyttning av E4 utanför tätorten ska beaktas i samhällsplaneringen.
- Vägnätet ska vara effektivt och leda bilister till mål-

punkter utan att belasta offentliga platser av vikt för andra användare och trafikslag.

- Biltrafiken ska komplettera kollektivtrafiken och andra trafikslag.
- Vägnätet ska planeras med rätt hastighet för att öka trafiksäkerhet och trygghet i balans med den aktuella miljön.
- Gestaltning av gaturummet ska användas som trafikåtgärd för att styra olika hastigheter och gångfartsområden användas vid behov.
- Antalet parkeringar ska utgå från platsens förutsättningar, avstånd till kollektivtrafik och invånarnas behov.
- Skapa yteffektiva parkeringslösningar som till viss del kan reducera parkeringsplatserna i centrala Härnösand till förmån för verksamheter och besöksmål.
- Pendlarparkeringar för både cykel och bil ska utvecklas i anslutning till busstrafikens bytespunkter.
- Trafikverkets skyddsavstånd ska beaktas vid planering och exploatering i närhet av statligt vägnät.

ATT GÖRA

- Uppdatera och ta fram en parkeringsplan för Härnösands kommun.
- Utredda rastplats för godstransporter med alternativa drivmedel vid Mörtsal.

KOLLEKTIVTRAFIK

För att göra kollektivtrafiken attraktiv och konkurrenskraftig är det viktigt att tänka på flera olika faktorer. Det handlar förutom kostnaden även om restid i förhållande till bilen, turtäthet och tidtabeller, avstånd till hållplatser, komfort och tillgänglighet för personer med funktionsvariationer. Det är också viktigt att hållplatser och bytespunkter planeras med hela resan och resenären i fokus. Avgångar och busstider behöver anpassas efter målgrupper i behov av att använda kollektivtrafiken, exempelvis har barn och unga.

Den regionala kollektivtrafiken innefattar buss och tågtrafik. Den gör det möjligt för stora grupper att resa på ett kostnads- och utrymmeseffektivt sätt med låg miljöpåverkan och relativ hög trafiksäkerhet. En attraktiv, pålitlig och tillgänglig kollektivtrafik är även ett viktigt verktyg för utveckling, både för Härnösand och för regionen. Andelen resande med bil längs Västernorrlands kust är högt och det finns stor potential för en överflyttning till kollektivtrafik. Den viktigaste utvecklingsfrågan för framtidens regionala resande till och från Härnösand är en utvecklad Ostkustbana och Ådalsbanan. Befintliga regionala busslinjer exempelvis linje 50 och 90 är viktiga att de

upprätthålls och utvecklas för att möjliggöra för framtida vardags-, arbetspendling och för besöksnäringen. För Härnösands del är det även viktigt att den lokala kollektivtrafiken kan möta och följa den regionala utvecklingen vad gäller tidtabell och hållplatslägen.

En nära och blandad stad ger förutsättningar att minska behovet av att resa med bil. Det frigör ytor för andra mer yteffektiva trafikslag. Inom tätorten ska kollektivtrafiken framför allt trafikera viktiga målpunkter, till exempel större arbetsplatser, skolor, service, vård och platser för fritidsaktiviteter.

RIKTLINJER

- Kollektivtrafiken ska planeras utifrån ett "hela resan-perspektiv", med strategiskt lämpliga bytespunkter som ska samordnas med andra trafikslag.
- Kollektivtrafiken och bebyggelseplaneringen ska stödja varandra genom att förtäta bebyggelsen längs befintliga kollektivtrafikstråk.
- Härnösand ska verka för en effektiv och behovsanpassad kollektivtrafik till kommundelarna.

JÄRNVÄG OCH TÅGTRAFIK

Järnvägen och tågtrafiken är en prioriterad utvecklingsfråga för framtidens Härnösand. Ostkustbanan och Ådalsbanans utveckling är en förutsättning för en attraktiv och hållbar framtid, både lokalt och regionalt. En utbyggnad till dubbelspår och andra förbättringar på Ostkustbanan mellan Gävle och Härnösand skulle halvera restiderna och fyrdubbla kapaciteten. Det gynnar både person- och godstrafiken.

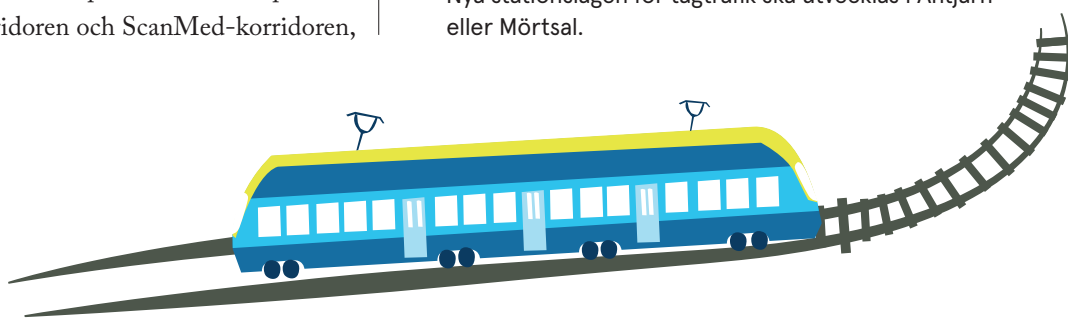
Ett dubbelspår knyter ihop norra och södra Sverige och gör så att den nybyggda Botniabanan fullt ut integreras i det nationella järnvägsnätet. Ur ett internationellt perspektiv ingår Ostkustbanan i två prioriterade transportkorridorer, Botniska korridoren och ScanMed-korridoren,

vars målsättning är att knyta samman Sveriges järnvägsnät med det europeiska stomnätet.

Härnösand central är kommunens resecentrum och en viktig transportnod för tågtrafiken. Om nya stationslägen ska utvecklas inom Härnösands kommun förespråkas Antjärn i södergående riktning och Mörtsal i norrgående riktning.

RIKTLINJER

- Skapa förutsättningar och aktivt arbeta tillsammans med kommunerna längst med Norrlandskusten och näringslivet utbyggnad av dubbelspår mellan Gävle och Härnösands (Västerasby).
- Nya stationslägen för tågtrafik ska utvecklas i Antjärn eller Mörtsal.

SJÖFART

Sjöfarten är en viktig del av framtidens transportinfrastruktur, då allt mer gods och persontransporter flyttar från väg till järnväg och sjöfart. Här har Härnösands kommun en konkurrensfördel, då djuphamnen ligger i den Mittnordiska korridoren med kort, bred, djup och säker insegling av varor och gods. Med detta som utgångspunkt kan andelen fartyg i Härnösand och regionen fortsätta öka i framtiden för att bemöta en utökad efterfrågan på godstransporter. Framtidens sjöfart innefattar att gå mot hållbara drivmedel, mer automatiserade och digitala fartyg som förenklar och effektiviserar transporter och logistik.

Utsprångskajen på Härnön ska omvandlas för att ta emot kryssningsfartyg och mindre person- och kusttrafik till Härnösand och Höga Kusten och därmed bidra till utvecklingen av besöksnäringen. Det korta avståndet till Härnösands centrum och andra viktiga målpunkter gör Utsprångskajen till en lämplig plats att utveckla för en växande sjöfart med persontrafik. Utsprångskajen kommer vid utvecklingen att bli en målpunkt på Skeppsbron och ska hanteras därefter, där promenad-, rekreationsstråk och grönstruktur ska prioriteras och inkluderas för att skapa en tilltalande plats för invånare och besökare.

Gustavsviks varv erbjuder förutom en rik kulturmiljö, den andra största torrdockan i Sverige. Det övergripande målet är att stärka och utveckla det maritima området i Norrland med Västernorrland och Härnösand som en stark nationell nod med havsbaserad testverksamhet som en av drivkrafterna. Här kommer varvet och kustmiljön att spela en grundläggande roll för utvecklingen. Området är även riksintresse för kulturmiljövård, vilket kan lyftas fram som en del av utvecklingen för att forma ett besöksmål med kulturhistoria.

RIKTLINJER

- Utsprångskajen ska renoveras för att ta emot persontrafik, utbildningsbåtar och möta behovet från andra maritima verksamheter.
- Härnösand ska bidra till att följa regeringens riktlinjer om att verka för att flytta gods från väg till järnväg och sjöfart.

TA HÄNSYN

- Vid utökad båttrafik i Härnösands kustband kan miljögifter i förorenade sediment spridas ut i vattnet. En spridning av miljögifter från bottensedimenten till vattenmassan skulle kunna försämra både kemisk och ekologisk status för kommunens kustvattenförekomster

FRITIDSBÅT OCH KUSTTRAFIK

Härnösands en gång i tiden stora handelsflotta har numera ersatts av fritidsbåtar som är ett tilltalade inslag i stadsmiljön men även som ett utvecklingsområde för besöksnäringen då allt fler väljer att besöka Härnösand och Höga kusten via havet.

Vid utveckling för fritidsbåtstrafiken är det av vikt att fortsatt skapa bra servicepunkter, för tankning, iläggning och avfalls- och latrinhantering. Men även att förlägga landstigningsplatser där det finns besöksmål, vandringsleder eller andra upplevelser. Det är även av vikt att styra trafiken bort från känsliga vikar i kustbandet för att minimera belastningen på vattenmiljön. Föreningar som finns i havsmiljön ska uppmärksammas och hanteras vid utveckling för att minimera att dessa sprids.

RIKTLINJER

- Farleden genom Nattviken ska fortsatt hållas öppen för orenade sediment saneras.
- Vid utveckling av nya landstigningsplatser som exempelvis gästhamnar ska muddring i grunda, vågskyddade områden med vegetation och i lek- och uppväxtområden för fisk undvikas.

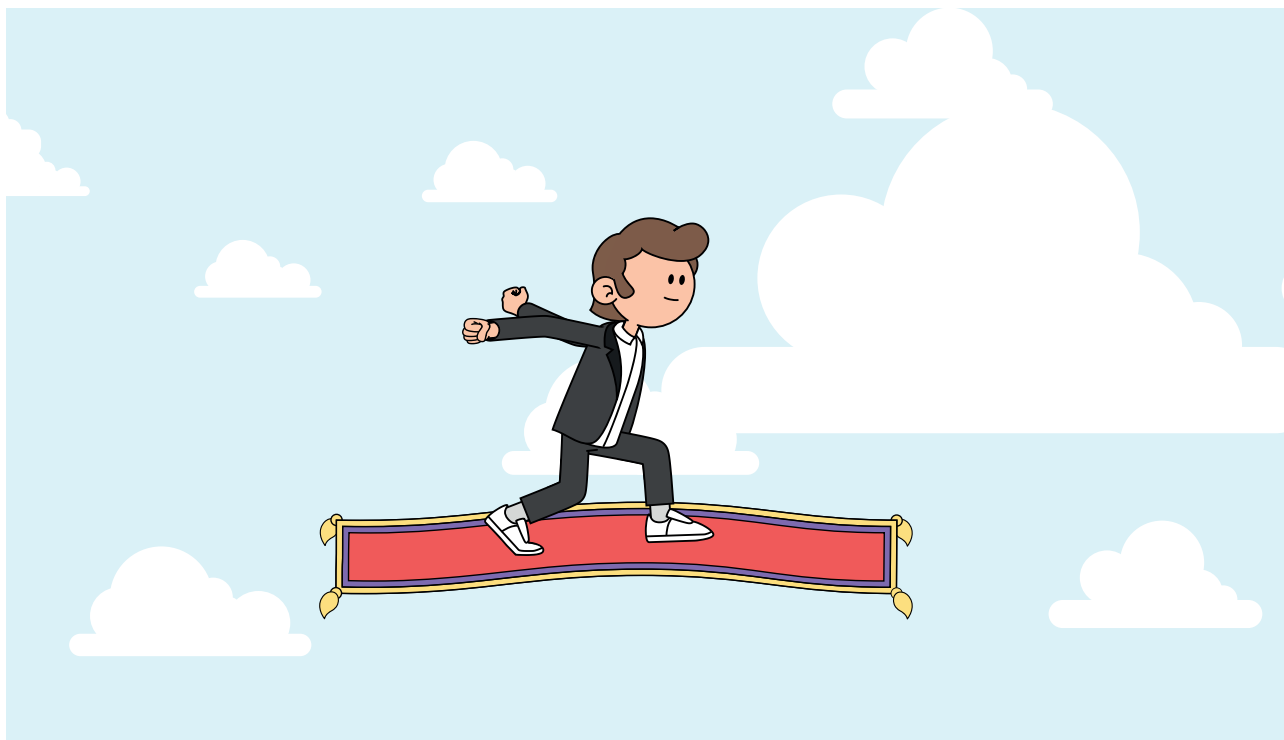

FLYGPLATSER

Flyget det trafikslag som idag erbjuder Härnösand och regionen möjlighet att resa långa sträckor med korta resor. Ett sammanhängande och hållbart transportsystem är viktigt för utvecklingen. Västernorrland bör verka för att ligga i framkant i arbetet mot ett fossilfritt flyg. Sundsvall-Timrå Airport är den flygplats som ligger närmast Härnösand, flygplatsen är prioriterad beredskapsflygplats vid kriser. Ur ett besöksnäringssperspektiv är Höga Kusten Airport av värde för tillgängligheten för långväga besökare till Höga Kusten.

RIKTLINJER

- Sundsvall-Timrå Airport ska finnas kvar i väntan på likvärdiga hållbara alternativ och prioriteras som en nationellt viktig beredskapsflygplats.
- Hållbart resande till och från Sundsvall-Timrå Airport ska eftersträvas.
- Verka för fossilfria flyg i regionen.

Teknisk anläggning

- Energiproduktion - Pågående
- Avloppshantering - Pågående
- Materialåtervinning - Pågående

Teknisk anläggning

Härnösands tekniska försörjningssystem är viktiga förutsättningar för ett välfungerande Härnösand nu och i framtiden. Dessa system är särskilt känsliga för klimatförändringar, naturolyckor och yttre angrepp. Det är därför viktigt att vi planerar för ett förändrat klimat och kontinuerligt gör risk- och sårbarhetsanalyser.

RIKTLINJER

- Kommunen ska eftersträva robusta och hållbara lösningar vid vatten, avlopp och annan teknisk försörjning.

AVFALL OCH MATERIALÅTERVINNING

För att Härnösand ska närma sig målet om att vara ett samhälle i balans med miljön ska vi verka för att allt avfall ska ingå i ett kretslopp. Den fysiska planeringen ska möjliggöra för fler invånare, företag och verksamheter vilket i sin tur genererar mer avfall. Därför ska arbete med att förebygga avfall, främja återvinning och ett ansvarsfullt återbruk inkluderas i samhällsplaneringen vid exempelvis utvecklingen av nya bostads- och verksamhetsområden.

Härnösand har genom HEMAB en återvinningscentral (Kretsloppsparken) och en återvinningsanläggning (Åland) som möjliggör för en hållbart omhändertagande av avfall för återanvändning, materialåtervinning eller energiåtervinning. Ålands återvinningsanläggning innefattar även lokal biogasproduktion som är en viktig resurs för hela Västernorrlands län. Anläggningen ska tillsammans med kretsloppsparken ges utrymme att växa för att tillhandahålla kretsloppsbaserade och hållbara tjänster för fler.

RIKTLINJER

- Avfallshantering, materialåtervinning och återbruk ska inkluderas i samhällsplaneringen vid exempelvis utvecklingen av nya bostads- och verksamhetsområden.
- Återvinnings- och biogasläggningen ska tillsammans med kretsloppsparken ges rätt förutsättningar för en ökad verksamhet för fler.

LÄS MER

- Avfallsplan 2018–2020 ska uppdateras.

BREDBAND

Infrastrukturen är basen för all utveckling och tillgången till bredband och mobiltäckning är en viktig utvecklings- och hållbarhetsfråga för Härnösands kommun. Den är en förutsättning för att fler ska kunna flytta hit, bo kvar, arbeta och utveckla företagsamheten och det kräver en utveckling i samtliga kommundelar.

Digitalisering och bredbandsutveckling kan ses som en form av trafik som gör kommunen mer sammanhållen och tillgänglig. Den motverkar polarisering genom att ge invånarna liknande förutsättningar för företagsamhet, inkludering och arbetstillfällen oavsett var man bor. Planeringen av bredband utgår från kommunens bredbandspolicy och handlingsplan. Den tekniska utvecklingen är expansiv. Det kräver en utveckling som i grunden är robust och framtidssäkrad, men som samtidigt låter ny teknik och flexibla, skalbara lösningar göra det möjligt

att uppfylla våra målsättningar i ett långsiktigt perspektiv. Områden som i Härnösands kommun är svåra att utveckla med nedgrävd fiber, ska annan teknik användas.

RIKTLINJER

- Ska fortsatt ingå i regionala samarbeten för digital utveckling.
- Ska arbeta för att tillgodose god mobiltäckning i våra kommundelar.
- Teknikutvecklingen ska styra bredbandsutvecklingen. I första hand bredbandsanslutningar via fiber, därefter prioriteras andra robusta teknislösningar.
- I delar av kommunen där traditionell fiberutbyggnad inte är möjlig ska andra accesslösningar och andra tekniker undersökas.

DRICKSVATTENFÖRSÖRJNING

En av våra viktigaste överlevnadsfrågor är tillgången till rent vatten. I Härnösands kommun är de naturliga förutsättningarna för kommunal vattenförsörjning begränsade, vilket gör det till en viktig fråga vid kommande utveckling. I takt med att exploateringen ökar och klimatet förändras så förändras även vår tillgång på vatten med god kvalitet. Därför ska vi arbeta för att skydda våra dricksvattenresurser, grund- och ytvatten. Men även de grundvattenförande geotoper som kan fungera som reservvattentäkt i framtiden, exempelvis vattentäkter i naturgrustäkter. Ytvattentäkter är särskilt känsliga för yttre påverkan vilket innebär att det på dessa platser gäller att verka och utveckla med försiktighet och hänsyn. Vid omfattande utveckling eller omvandling av exempelvis fritidshusområden ska behovet av kommunalt dricksvatten utredas.

Härnösand har både kommunala vattenverk med beslutade vattenskyddsområden, privata vattentäkter och enskilda brunnar. Strategiska åtgärder för att skydda och förbättra möjligheterna till dricksvatten i framtiden är bland annat att ta fram reservalternativ för dricksvattenförsörjningen vid exempelvis kris eller olycka. Men kan även vara att minimera trafik med farligt gods i närheten av dricksvattentäkter, skapa begränsningar i detaljplaner eller att göra strategiska markinköp. Områden där det kan uppstå problem med vattenförsörjningen hanteras i kommunala VA-planeringen. Kartmaterial för planering som berör kommunens dricksvattentäkter finns som en del av de interna planeringsunderlagen.

RIKTLINJER

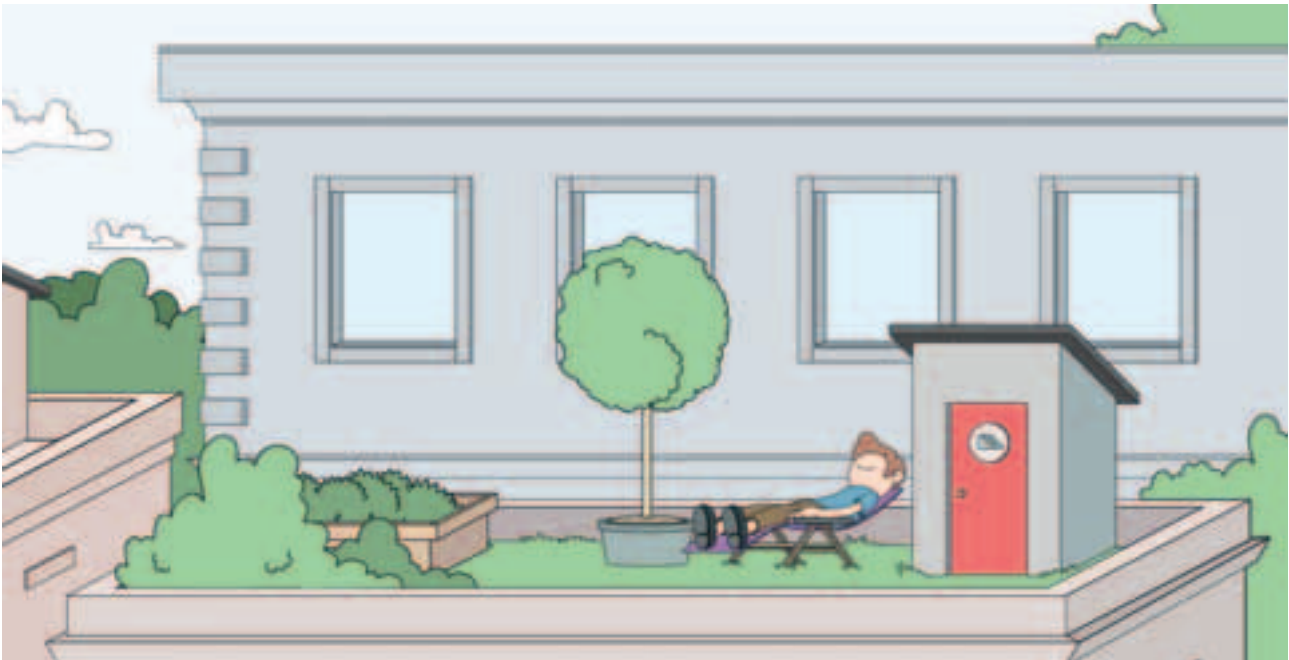
- Yt- och grundvattentäkter ska skyddas långsiktigt, oavsett om de är kommunala eller enskilda.
- Skogs- och jordbruk ska inom primär zon utföras med varsamhet om dricksvattenförsörjningen.
- I kommunens vattenskyddsområden ska inga storskaliga exploateringar tillåtas som kan påverka dricksvattenförsörjningen negativt.
- Kommunen ska arbeta aktivt med beredskapsplanering. (Exempelvis för kommande klimatförändringar och olyckor som kan påverka dricksvattenförsörjningen).
- Skoterleder bör inte placeras över vattenskyddsområden.

ATT GÖRA

- Ta fram vattenskyddsområden med bestämmelser som ger långsiktigt skydd för de kommunala vattentäkter som behöver den typen av skydd.
- Kommunen ska medverka till att ta fram en värdering av de kommunala vattentäkterna.

LÄS MER

- Kommunalt VA-Program (under framtagande)
- Skyddsföreskrifter för vattentäkter (Härnösands kommun)
- Livsmedelsverkets hemsida, sök på: Regler om dricksvatten

AVLOPPSRENING

För att vårt avloppsvatten inte ska orsaka miljö- och hälsoskydds-problem måste det renas innan det släpps ut i naturen. Avloppsvatten kan bidra till övergödning, syrefattiga bottenar samt sprida giftiga ämnen och sjukdomsframkallande mikroorganismer. Vatten- och avloppshuvudmannen HEMAB tar hand om avloppsvattnet från en stor del av Härnösands befolkning. I kommunen finns nio kommunala avloppsreningsverk, varav det största ligger vid Kattastrand och betjänar Härnösands tätort. De mindre kommunala avloppsverken finns främst i kommunalscentrumen. I övriga delar av kommunen finns både enskilda avlopp och småskaliga gemensamma lösningar.

Vid omfattande utveckling eller omvandling av exempelvis fritidshusområden ska behovet av kommunalt avlopp utredas. Utredningsarbetet kommer att genomföras i den kommunala VA-planeringen.

RIKTLINJER

- I områden utan kommunal avloppsanslutning bör enskilda gemensamma lösningar eftersträvas då dessa är ekonomiskt och miljömässigt bättre.

LÄS MER

- Avloppsguidens hemsida.
- Havs- och vattenmyndighetens hemsida sök på: enskilda avlopp
- Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten.
- Naturvårdsverkets hemsida, sök på avlopp.
- Bedömning av normal respektive hög skyddsnivå för enskilda avlopp (Härnösands kommun)

DAGVATTEN

Samhällsplanering som inkluderar dagvattenperspektivet kan reducera potentiella översvämningar och en negativ inverkan på befintlig och ny bebyggelse och infrastruktur. Härnösand ska arbeta för att rena dagvattnet i en större utsträckning för att motverka belastning på natur och miljö. Fler riktlinjer för hur dagvatten ska hanteras i planeringen och förvaltningen kommer specificeras i kommunen VA-program som är under framtagande och beräknas vara antaget 2022.

Läs mer om dagvatten vid planeringsskedet under övergripande riktlinjer för bebyggelse.

RIKTLINJER

- Kommunen ska arbeta för att minska påverkan på natur och miljö från dagvatten, genom exempelvis dagvattenrening.
- Vid förändringar i dagvattensystemet ska hänsyn tas till klimatrisker som skyfall och översvämningar, utifrån dagens och framtida klimatscenarier.

LÄS MER

- VA-Program (under framtagande)

EL- OCH VÄRMEFÖRSÖRJNING

Härnösands kommunkoncern, -verksamheter och -bolag är självförsörjande på lokalproducerad energi från sol, vind och biobränslen. Fram till 2040 ska allt fler kunna använda energi från förnybara energikällor, oavsett om man är boende i eller utanför tätorten. Vid en allt mer elektrifierad transportsektor, ska fler kunna ladda sina elfordon i hemmet och på strategiska platser i Härnösands kommun.

I den nära framtiden kommer antalet elbilar kommer att öka drastiskt vilket kommer att kräva ny laddinfrastruktur på alla kommunens besöksmål och större målpunkter som arbetsplatser och handel så som centrumkärnan. Detta kan komma att påverka elnätet, vilket ska förebyggas med kapacitetsförstärkning och bästa tillgängliga teknik. Utöver antalet elbilar behöver Härnösand förbereda för mer elintensiv industri och lagringsmöjligheter av el som produceras men inte används på en gång. Men även mer utökad användning av solceller på enskilda fastigheter.

Svenska kraftnät alltid involveras vid etablering av verksamheter som förbrukar mer än 100 MW. Stora elin-

tensiva industri- eller infrastrukturetableringar behöver alltid föregås av noggrann planering och samverkan med områdets berörda elnätägare.

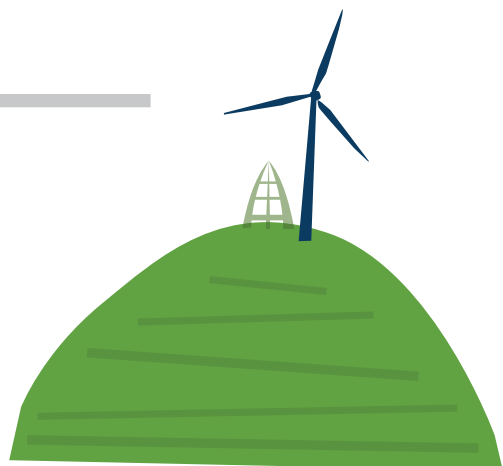
RIKTLINJER

- Elnätet skall anpassas och utvecklas utifrån bästa ekonomiska, tekniska och miljömässiga förutsättningar.
- För en god leveranssäkerhet ska driftsäker teknik som att lägga kabel i mark främst användas samt verka för alternativa matningsmöjligheter där det är möjligt.
- Nya etableringar av elintensiva verksamheter, ska i första hand placeras i närheten av befintligt elnät alternativt där det är ekonomiskt försvarbart att förlägga en anslutning.
- Vid en allt mer elektrifierad transportsektor ska fler kunna ladda sina elfordon i hemmet och på strategiska platser i Härnösands kommun.
- Svenska kraftnät alltid involveras vid etablering av verksamheter som förbrukar mer än 100 MW.
- Stora elintensiva industri- eller infrastrukturetableringar behöver alltid föregås av noggrann planering och samverkan med områdets berörda elnätägare.

VINDKRAFT

Vindkraft är en förnyelsebar, lokalproducerad och ren energikälla. Den begränsar påverkan på den lokala och globala miljön och kan ersätta fossila energislag som olja och kol. Vindbruk är numera en naturlig del i Sveriges energiförsörjning och spelar en viktig roll i omställningen av energisystemet.

Första vindkraftverket i Härnösand installerades redan 1985 som en del i stadens 400-årsjubileum. Kommunen antog ett tematiskt tillägg för vindkraft under år 2012, där

sex områden bedömdes som mest lämpliga för etablering av mindre eller större vindkraftsparker. På fyra av dessa områden finns det eller är på väg att etableras vindkraft. De övriga två områdena har tagits bort ur översiktsplan 2040 för att värna om våra natur-, kultur- och boendemiljöer. Befintliga vindkraftsområden ska kunna utvecklas genom att följa den tekniska utvecklingen för att bli mer effektiva. Dessa områden kan även förtätas med fler vindkraftverk, men det behöver bedömas i varje enskilt fall.

RIKTLINJER

- I dagsläget ska inga nya vindkraftsområden tillkomma i Härnösands kommun.
- Vid utveckling av mer vindkraft ska dessa förläggas i anslutning till redan anspråkstagna områden.
- Teknikutveckling av befintliga vindkraftsområden ska uppmuntras för att öka energieffektiviteten.

LÄS MER

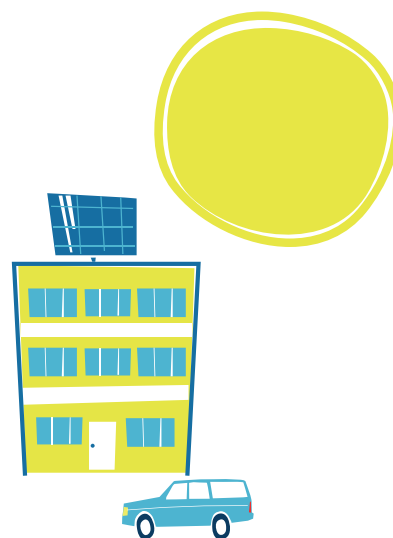
- Underlag – tidigare Tematiskt tillägg för Vindkraft, Härnösands kommun 2012.

SOLKRAFT

Härnösand ska vara flexibel och ständigt utveckla och ta del av nya tjänster för att skapa en hållbar fjärrvärme-, och elproduktion. En del i detta är att utreda nya möjliga energikällor som exempelvis solfångare, solceller och solfångarfält. På Högsletten finns idag en provanläggning av solfångare som efter utvärdering kan ges möjlighet att utvecklas och utökas, tillsammans med fler platser i kommunen. Solceller på och intill privata fastigheter ska uppmuntras, men behöver ta arkitektur och kulturmiljö i beaktning vid placering.

RIKTLINJER

- Markarealer för utveckling av solfångarfält ska fortsatt utredas som ett komplement till annan energiförsörjning.
- Solceller på privata fastigheter ska uppmuntras med bör ta ett arkitektoniskt och kulturmiljömässigt perspektiv i beaktning vid placering och val av solcell.

ATT GÖRA

- Fler markområden för utveckling av solfångarfält ska utredas i Härnösand efter testområdet har utvärderats.

FJÄRRVÄRME

Alla processer där externa och interna verksamheter kan bidra med värme till fjärrvärmenätet ska uppmuntras. Ett led i arbetet för en hållbar utveckling är att hitta samarbeten och synergieffekter som ökar energieffektiviteten och tar hand om restvärmen i Härnösand.

Kraftvärmeverket i Härnösand producerar värme och elektricitet och kan potentiellt bidra till en negativ koldioxidpåverkan. Högvärdig energi som elektricitet bör inte användas till uppvärmning när värme redan finns genom biobränsleldade kraftvärmeverk. Vid nybyggnationer inom kommunen där fjärrvärme finns och planeras finnas ska i första hand fjärrvärme användas.

Klimatförändringar med mer extremt väder bör beaktas. För att kunna klara av de tillfällen då elproduktionen är låg, men vintern är kall behöver kraftvärmen värnas och byggnader byggas energieffektivt.

RIKTLINJER

- Vid nybyggnationer inom kommunen där fjärrvärme finns och planeras finnas ska i första hand fjärrvärme användas.
- Nya etableringar som avger restvärme bör placeras i närheten av fjärrvärmenätet för att återvinna så mycket energi som möjligt.
- Samarbeten och synergieffekter genom strategiska placeringar av verksamheter ska eftersträvas.
- Alla nya och befintliga produktionsanläggningar ska på sikt enbart producera energi med hållbara energislag.

ATT GÖRA

- Bevaka och eventuellt utreda om kraftvärmeverket i Härnösand kan bli en producent av värme, elektricitet och negativ koldioxidpåverkan

Miljö och risker

Miljö- och riskfaktorer ska hanteras så att miljön i så stor utsträckning som möjligt inte tar skada och att risken för att människor utsätts för skada eller olägenhet minimeras. Vid detaljplanering och lovgivning ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat risken för naturolyckor som översvämning, ras, skred och erosion.

Naturolyckor är en risk som finns idag och tillhör en naturlig del av landskapet, men som kan påverkas negativt av ett framtida klimat. Till naturolyckor räknas exem-

pelvis översvämning, ras, skred, erosion, extrema skyfall, skogsbränder och snöoväder.

BRANDSKYDD

Brand i bebyggelse är vanligt förekommande och risker finns i särskilt tätbebyggda områden så som våra tätorter. Vid förtätning ska framkomligheten för blåljus alltid beaktas så att möjligheterna att komma fram med räddningsfordon inte byggs bort. Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen är därför en viktig aktör vid samhällsplanering både på en övergripande och detaljerad nivå. För kommande planering ska räddningstjänstens handlingsprogram beaktas.

Av särskild vikt tillgången till brandskydd när nya bostads- och verksamhetsområden etableras. I första hand

innefattar detta att ha ett utbyggt brandposter med kapacitet, men även särskilda brandskyddsåtgärder på platser med lång insatstid.

RIKTLINJER

- Brandpostnätverk bör konstrueras på ett sådant sätt att kapaciteten är utformad efter framtidens krav.

LÄS MER

- Handlingsprogram för räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen.

KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Samhällen påverkas redan idag av klimatförändringar, men konsekvenserna av ett förändrat klimat kommer att bli allt mer påtagligt i framtiden. Det är inte möjligt att i detalj förutse hur klimatet kommer att förändras på varken global eller lokal nivå. Men det finns klimatscenarier och kunskapsunderlag som är väl spridda och accepterade.

Förändrade klimatförhållanden i Härnösand innebär främst konsekvenser som följer av ökade nederbörds-mängder och stigande temperaturer. Vid ökad nederbörd

ökar risken för översvämningar, spridning av föroreningar och det kan även påverka jordens stabilitet vilket ökar risken för ras och skred i känsliga områden. Med ökade temperaturer kan människors liv och hälsa påverkas genom plötsliga och kortvariga händelser som värmeböljor, särskilt för utsatta grupper. Problem kan även uppstå genom ett mer långsiktigt förlopp med en gradvis ökad temperatur som påverkar risken för smittspridning via dricksvatten och badvatten.

FÖRÄNDRINGAR I KLIMATET TILL ÅR 2100

Högsta dygnsmedeltemperatur ökar 2-3 °C

Färre dagar med snötäcke och tjäle.

Nederbörds-mängderna förväntas öka och bli kraftigare.

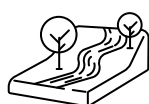
Vegetationsperioden ökar med en månad.

Något förhöjd havsnivå kan förväntas efter år 2080.*

Osäker trend för höga vindhastigheter.

Landhöjningen på 8 mm/år kompenserar förhöjda vattennivåer idag.

Osäker trend för frekvens av åska.

* De extrema vattenstånden bedöms öka något och uppgå till 144 cm över dagens medelvattennivå vid Spikarna/Draghällan för perioden 2071-2100.

Härnösand och Höga Kusten påverkas inte av stigande havsnivåer på samma sätt som södra Sverige med anledning av pågående landhöjning, men det är ändå ett viktigt perspektiv att beakta i den långsiktiga fysiska planeringen. Det kan uppstå problem med höga havsnivåer i dagens klimat vid vissa lufttrycks- och vindförhållanden. Detta behöver beaktas vid planering av bebyggelse som idag är nära vatten eller som planeras nära vatten. Därför behöver en allmän höjdsättning för bostadsbebyggelse i närheten av vattenområden utredas.

Klimatanpassningsåtgärder handlar om att anpassa både den byggda och naturliga miljön till ett förändrat klimat på ett sätt så att negativa konsekvenser begränsas och samtidigt ta tillvara positiva konsekvenser som kan upp-

stå. Det kan krävas flera typer av åtgärder för att lösa en specifik konsekvens av framtidens klimat, det kan handla om att styrningen och beredskap av verksamheter behöver förändras eller att en fysisk åtgärd behöver genomföras. Men också att mer kunskap behöver tillföras. Och det kan behövas flera olika typer av åtgärder för att hantera en konsekvens av en klimateffekt på ett tillfredställande sätt.

Härnösands kommun har utifrån en genomlysning av risker och konsekvenser i Härnösands kommun pekat ut tre områden för att närmare utreda behoven och genomförande av klimatanpassningsåtgärder. För mer ingående information läs om Härnösands kommuns arbete med klimatanpassning.

OMRÅDE	RISK	KLIMATANPASSNINGÅTGÄRDER
Trafikplats Godstjärn	Översvämning	Åtgärder behöver utredas i samverkan med flera intressenter.
Gerestabäcken	Översvämning Ras- och skred	Fysiska åtgärder genomförs nu och kunskapsunderlag finns.
Gådeå vattensystem	Översvämning Stigande temperatur	Åtgärder behöver utredas i samverkan med flera intressenter.

Härnösands kommun har genomfört en kartläggning av konsekvenser av kraftiga skyfall i Härnösand med syfte att ta fram en skyfallsplan för att begränsa de problem som kan uppstå i kommunen vid skyfall. Flera skyfall med olika intensitet har studerats som ligger i linje med de extrema skyfall som förväntas till år 2100 enligt SMHI:s klimatmodeller.

RIKTLINJER

- Vid planläggning, bygglovs- och tillståndsgivning samt tillsynsverksamhet ska kommunen beakta och upprätthålla mark- och vattenreservat för att göra det möjligt att utveckla åtgärder för att minska risken för översvämning.
- Mångfunktionella ytor ska eftersträvas så att identifierade översvämningssytor kan kombineras med andra funktioner under den tid ytan inte är översvämmad. Detta ska bevakas över tid så att möjligheten till planerade översvämningar inte byggs bort.
- Vid utformning av offentliga miljöer ska ekosystem-

tjänster som kan mildra effekterna av klimatförändringar användas.

- Dagvatten ska i första hand tas om hand i öppna system. Vattnet blir då mer synligt i staden och bidrar även till ökad attraktivitet och dämpar effekterna av ett förändrat klimat.
- Fastigheter för verksamheter med utsatta grupper, till exempel vård- och äldreboenden, förskolor och skolor, ska utformas så att inomhustemperaturen inte blir ohälsosamt hög i samband med värmeböljor.

ATT GÖRA

- Utreda allmän höjdsättning för bostadsbebyggelse i närheten av vattenområden som kan komma att få förhöjda vattennivåer i framtiden.
- Ta fram en handlingsplan för skyfall.

LÄS MER

- Klimatförändringar i Härnösands kommun (2014, Länsstyrelsen Västernorrland)
- Klimatanpassningsplan Härnösands kommun, 2021.

RAS, SKRED OCH EROSION

Markens stabilitet påverkas negativt av en ökad nederbörd genom att ett ökat vattentryck i markens porer minskar jordens stabilitet. Detta kan leda till en ökad risk för ras och skred utmed kusten och i vattendrag. Ökad nederbörd kan också leda till ökad avrinning samt flöden och vidare erosion som påverkar släntstabiliteten. Intensiva regn och vattenmättade jordlager ökar också benägenheten för skred i moränmark och slamströmmar. Då detta är att vänta i ett förändrat klimat så kan också sannolikheten för ras, skred och slamströmmar öka.

Områden som består av silt-, lera-, eller leriga moränjordar är extra känsliga för ras-, skred- och erosion vilket innebär att geologin på platsen behöver särskilt beaktas

i detaljplaneringen och lovgivningen i aktuella områden. Som stöd i planeringen finns de utredningsunderlag som visar områden som är särskilt känsliga för ras och skred. Det finns även underlag som visar områden som har eroderbarhet vid sjöar, vattendrag och havskust. Dessa underlag återfinns i de digitala plankartorna under ”underlag”.

RIKTLINJER

- Vid utveckling i områden där det finns risk för ras, skred och erosion behöver framtagna utredningar och underlag särskilt beaktas och vid behov mer detaljerade geotekniska utredningar genomföras.

FÖRORENADE OMRÅDEN

Förorenade områden är platser som riskerar att skada eller skapa olägenhet för miljön eller människors hälsa. I Härnösand finns på grund av den industriella verksamhet som bedrivits historiskt cirka 300 potentiellt förorenade områden identifierade. Det kan vara föroreningar i mark, vatten, sediment eller byggnader. Av dessa har sju stycken klassificerats i riskklass 1, mycket stor risk, och 14 stycken i riskklass 2, stor risk. (enligt MIFO – Metodik för Inventering av Förorenade Områden). Kommunens potentiellt förorenade områden finns i de digitala plankartorna under ”underlag”. Övriga identifierade förorenade områden har ännu inte riskklassificerats.

RIKTLINJER

- Förorenade områden ska succesivt saneras, exempelvis kan nya byggnationer på dessa platser vara en möjlighet till sanering av området.
- Förorenade sediment behöver det beaktas vid utökad sjöfart så föroreningarna inte sprids ut i vattenmiljön.

FARLIGT GODS

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som har sådana farliga egenskaper att de kan orsaka skador på människor, miljö eller egendom, om de inte hanteras på rätt sätt under en transport.

I Härnösands kommun är E4, väg 90 och väg 331 primära transportvägar för gods och farligt gods. Intill statligt vägnät ska Trafikverkets säkerhetsavstånd gälla och beaktas vid planering och exploatering för att minimera skador vid olycka. E4 passerar genom både Härnösand och Ålandsbro tätorter vilket kan skapa stora problem vid exempelvis olyckor. Härnösands kommun behöver därför fortsätta verka för en förbifart utanför tätorterna tillsammans med Trafikverket.

I dagsläget saknas en alternativ lämplig väg för transport av farligt gods. Med anledning av det vill kommunen att Trafikverket arbetar vidare med en möjlig förbifart, samt för att förbättra befintlig sträckning av E4. Väg 331 passerar genom områden med höga naturvärden vilket behöver uppmärksammas som en framtida risk.

RIKTLINJER

- Transporter av farligt gods bör minimeras i närheten av dricksvattentäkter.
- Alternativa vägar för farligt gods ska fortsätta utredas tillsammans med Trafikverket.

MILJÖFARLIGA VERKSAMHETER

Inom kommunen finns relativt få tillstånds- och anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter och anläggningar. Vid etablering av nya miljöfarliga verksamheter som kan orsaka störningar i form av buller, ljus eller utsläpp ska platser som ger minsta möjliga störningar för närboende och inverkan på miljön väljas. Den som bedriver miljöfarlig verksamhet måste ha en skälig beredskap, som komplement till kommunens beredskap vid en eventuell räddningsinsats.

De särskilda riskobjekten i Härnösands kommun är kemikalieverksamheter, bensinstationer samt de militära skjutfälten. Kemikalieverksamheterna omfattas av Sevesolagstiftningen som innehar en högre och lägre kravnivå. En av anläggningarna i Härnösand omfattas av den högre kravnivån och de andra två anläggningarna av den lägre. Enligt länsstyrelsen kan olyckor i eller i anslutning till verksamheterna orsaka allvarliga skador på människor eller miljö. De ansvariga för verksamheterna är skyldiga att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap för att hindra eller begränsa sådana skador.

Bensinstationer är en riskkälla och det är viktigt att skyddsavstånd till bebyggelse och annan verksamhet beaktas. Räddningstjänsten har en rekommendation på

ett observationsområde på 150 meter kring befintliga bensinstationer. Vid nybyggnation och förändring av verksamheter inom observationsområdet ska särskild hänsyn tas till säkerheten. Försvarsmakten har två skjutfält på Härnön. Vid försvarsövningar stängs markområdena av och havsområdena bevakas. Områdena ska därmed inte innebära någon ökad risk ur det hänseendet.

RIKTLINJER

- Nya etableringar av miljöfarlig verksamhet ska göras där det är lämpligt utifrån verksamhetens påverkan på människors hälsa och kringliggande miljö.
- Bebyggelse ska inte uppföras i närheten av verksamheter som kan innebära fara eller risker för hälsa och miljö.

LÄS MER

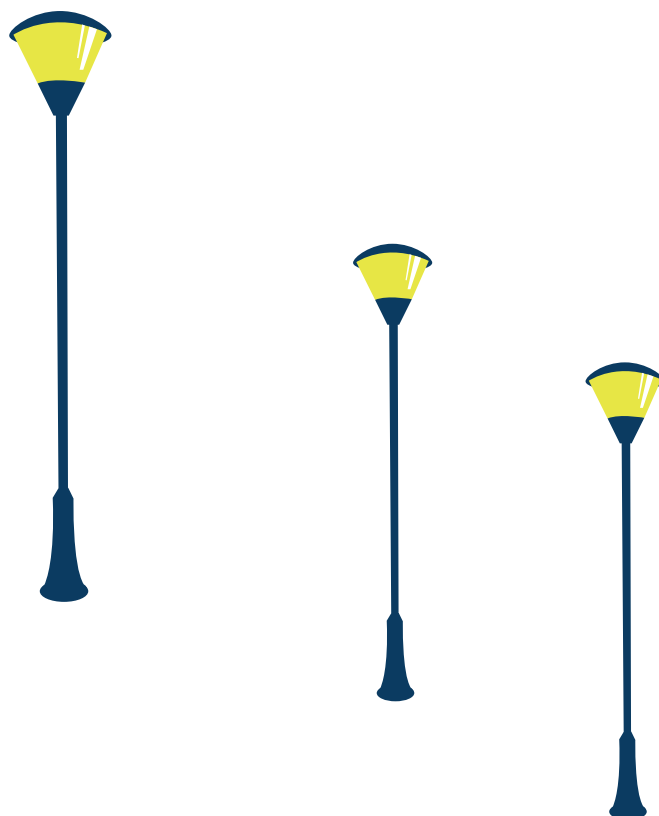
- Sevesolagstiftningen (1999:381)
- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalens hemsida.
- Försvarsmaktens hemsida.
- Härnösands kommuns hemsida, sök på risk och sårbarhetsanalys

SKYDDSRUM

Skyddsrum ska ge skydd åt befolkningen i krig därför är det viktigt att dessa möjligheter inte byggs bort. Fastighetsägarna har ansvar för att det ställs i ordning och görs tillgängligt vid höjd beredskap. Myndigheten MSB kontrollerar att de skyddsrum som finns vårdas och underhålls så att de fyller sin funktion. Kommunens skyddsrum finns i de digitala plankartorna under ”underlag”.

LJUSFÖRORENINGAR

Ljusföroreningar är det ljus som sprids nattetid från exempelvis belysning i väg- och gatumiljö, industriområden, bostadsområden och idrottsarenor. Dessa ljusföroreningar kan ha en negativ inverkan på många nattlevande arter. För att minimera andelen ljusföroreningar kan belysning släckas under vissa tider på dygnet alternativt kan modern belysning som startar vid rörelse användas för att inte skapa otrygga allmänna platser. I Härnösand är det framförallt Saltviks industriområde och idrottsanläggningar som är kraftigt upplysta. Dessa områden tillsammans med nya etableringar behöver beaktas.

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer regleras i miljöbalken där syftet är att skydda människors hälsa och miljön samt att uppfylla krav som ställs genom EU. Idag finns miljö kvalitetsnormer för buller, luft- och vattenkvalitet. Enligt plan- och bygglagen ska det framgå av översiktsplanen hur miljö kvalitetsnormerna följs.

VATTEN

Miljö kvalitetsnormerna för vatten beskriver den miljö kvaliteten, status, som ska uppnås vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vatten ska uppnå god kvalitet. Miljö kvalitetsnormerna måste alltid beaktas och ingen kvalitetsfaktor får försämrats av en verksamhet, åtgärd eller på grund av kommunens fysiska planering.

Vattenmyndigheterna beskriver vattenförekomsternas aktuella statusklassificering, det vill säga den befintliga vattenkvaliteten. Miljö kvalitetsnormen anger den önskade vattenkvaliteten och tidpunkten för när den senast ska uppnås. De åtgärdsprogram som tas fram till varje ny förvaltningscykel beskriver hur miljö kvalitetsnormerna ska nås. Statusklassificeringar, miljö kvalitetsnormer och övriga fakta om alla våra vatten finns tillgängliga i databasen Vatteninformationssystem Sverige, VISS som är öppen för alla.

Vid detaljplaneplanläggning i närhet till kommunens vattenområden ska sådan hänsyn tas att ingen kvalitetsfaktor för vattenförekomsten försämrats. Det kan innebära särskilda krav på dagvattenhantering eller utsläppskrav vid etablering och drift av en verksamhet. Särskilt viktigt är detta att beakta vid kommunens dricksvattensförekomster både yt- och grundvatten. Framtagen VA-policy ger stöd för kommunens syn på

vattenanvändning. När VA-programmet är klart år 2022 kommer det att innebära god vägledning för kommunens agerande där vattenförekomster berörs. Kartmaterial för miljö kvalitetsnormer och statusklassningar för vatten hittas under de digitala plankartorna under fliken ”underlag”.

RIKTLINJER

- Förändrad markanvändning (lov, förvaltning, planering) ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna enligt vattendirektivet uppfylls.
- Vid påtaglig utveckling och förtätning av bebyggelse, verksamheter eller areella näringar i närheten av vattenförekomsternas kemiska och ekologiska status beaktas för att inte påverka vattenförekomsterna negativt.
- Dricksvattenförsörjningen ska värnas vid all planering i nära anslutning till kommunens vattentäckter.

LÄS MER

- VA-program är under framtagande (2022)
- VISS hemsida, sök på miljö kvalitetsnormer.
- Vattenförvaltningsförordningen (2004:660).
- Vattenmyndighetens hemsida, sök på åtgärdsprogram.
- VA-översikt och VA-policy för Härnösands kommun

LUFT

Luftkvaliteten i kommunen är överlag god. Luftmätningar i centrala Härnösand har gjorts sedan 1970-talet. Mätningarna görs utifrån en framtagen regional strategi där länets kommuner, Länsstyrelsen och Trafikverket samarbetar. Lokala mätningar genomförs vart femte år. De största utsläppskällorna i kommunen är fordonstrafiken, kraftvärmeverket och SCA BioNorr. Genom att regelbundet göra trafikmätningar på kommunens gator kan utsläppen beräknas och ligga som underlag vid handläggningen av markanvändning. Miljökvalitetsnormerna för utomhusluft har aldrig överskridits vid mätningar i Härnösands kommun, men ska värnas och utredas i kommande planering. Vid påtaglig utveckling och förtätning av exempelvis tätorten kan mängden biltrafik komma att öka, vilket bör beaktas i den fortsatta planeringen. För att vara säkra på att varken buller eller luftkvalitet försämras i den mån att nivåerna för miljökvalitetsnormer överskrids.

RIKTLINJER

- Kommunens goda luftkvalitet ska värnas vid all samhällsplanering.
- Miljökvalitetsnormer för utomhusluft ska iakttas vid all planering och myndighetsarbete.
- Trafikmätningar ska genomföras regelbundet och verka som planeringsunderlag
- Luftmätningar inom Härnösands kommun ska ske genom regional samverkan.

LÄS MER

- Luftkvalitetsförordningen (2010:477).
- Härnösands kommuns hemsida, sök på klimat- och energiplan.
- Härnösands kommuns hemsida, sök på trafikprogram.
- Naturvårdsverkets hemsida, sök på miljökvalitetsnormer.

BULLER

Kommunen berörs inte av miljökvalitetsnormer för buller. Men önskat ljud som upplevs som buller, samt vibrationer, kan påverka vår hälsa och livskvalitet. Miljöer som är påverkade av buller är i första hand längs större transportleder som E4, järnvägen och fordonsintensiva kommunala vägar samt runt de militära skjutfälten. Trafikverket genomför bullermätningar för sin infrastruktur, för att kontrollera bullernivåerna. Vid ny bebyggelse ska placering i anslutning till dessa undvikas. Att få uppleva en god ljudmiljö är viktigt, inte minst när vi behöver återhämtning och vid natur- och kulturupplevelser. Vid nybyggnation ska gällande riktvärden för buller beaktas.

RIKTLINJER

- Gällande riktvärden för buller och vibrationer från centrala myndigheter ska följas.
- Det förebyggande bullerarbetet är viktigt, att till exempel ta hänsyn till bullerproblem redan vid planering av ny bebyggelse och infrastruktur.
- Bullerutredning ska göras när nya bostäder ska byggas inom 200–250 meter från störande verksamheter.

LÄS MER

- Förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader.
- Boverket Rapport 2015:21 om Industri – och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostäder.
- Boverkets allmänna råd 2008:1 "Buller i planeringen".

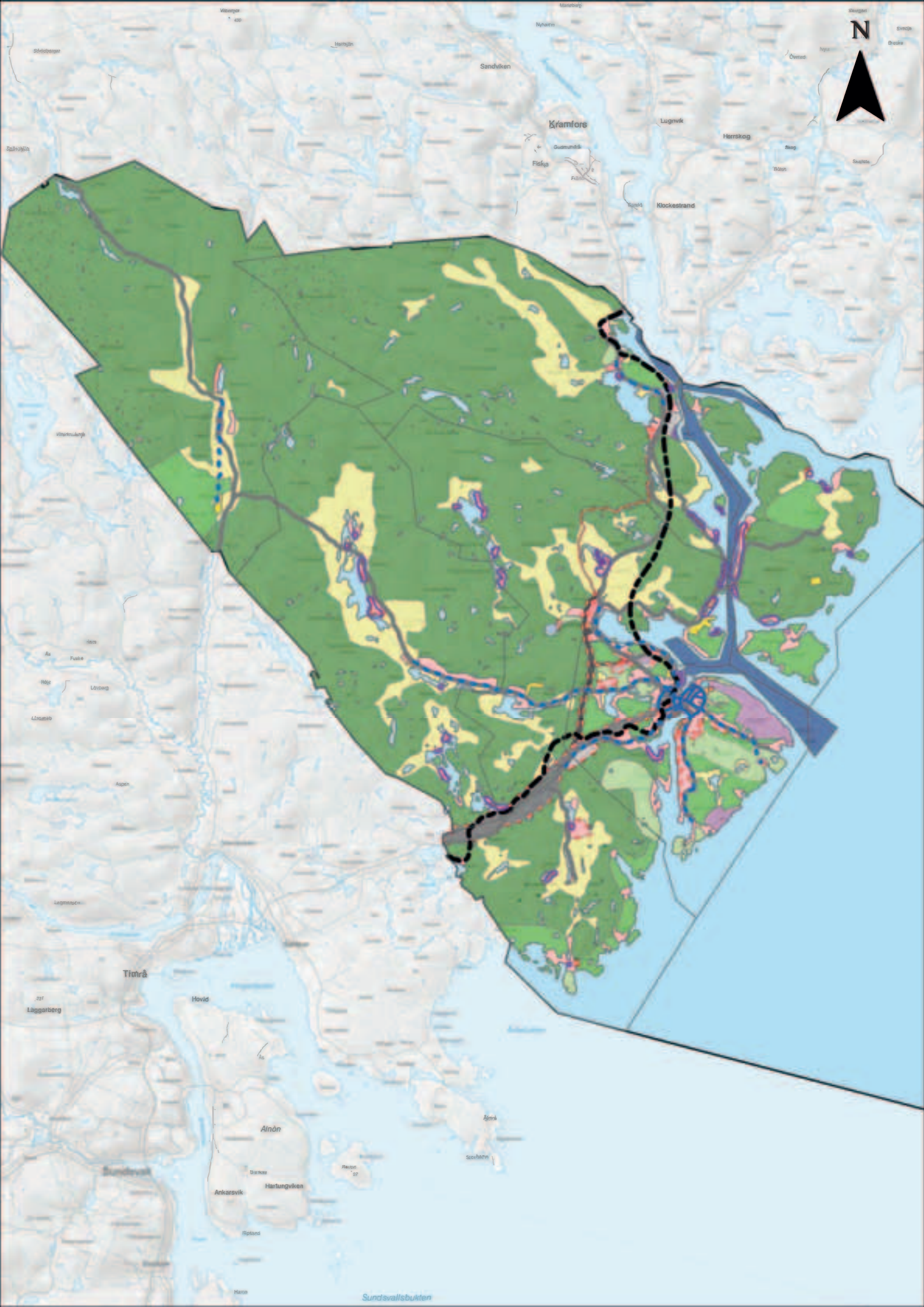
- Boverket Rapport 2011:10, Trafikbuller och nybyggda bostäder.
- Trafikverkets hemsida, sök på trafikbuller och vibrationer.
- Folkhälsomyndighetens hemsida, sök på buller.
- Naturvårdsverkets hemsida, sök på riktvärden buller.

Mitt Härnösand

Del 3 Översiktsplan

I det här avsnittet presenteras kommundelarnas framtida mark- och vattenanvändning samt vad som behöver beaktas vid utvecklingen. Där det inte finns någon utförligare beskrivning gäller de kommunövergripande riktlinjerna, som beskrivs i del 2.

Den förändrade mark- och vattenanvändningen ska tillsammans med förtätning av befintlig bebyggelse möjliggöra för 30 000 invånare och 11 500 arbetstillfällen i enlighet med tillväxtstrategins mål till 2040.

TOTALKARTA MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Här är en totalkarta över den framtida mark- och vattenanvändningen med teckenförklaring. Då kartan innehåller mycket detaljer men samtidigt ska visa på hela kommunen kan den uppfattas som otydlig. Vill du ta del av en mer detaljerad kartbild, rekommenderas de digitala kartorna på kommunens hemsida.

Mitt Härnösand 2040 – Sju personliga livsmiljöer

Härnösands kommun är i översiktsplanen indelad i sju geografiska områden som benämns som kommundelar. Dessa är: Härnösands tätort, Häggdånger, Säbrå, Stigsjö, Viksjö, Högsjö och Öarna (som innefattar Åbord, Lungön och Hemsön). Kommundelarna bildar tillsammans helheten Härnösands kommun, men har olika identiteter, förutsättningar och behov vilket ska genomsyra utvecklingen av dem. I detta kapitel återfinns beskrivningar av den framtida utvecklingen för respektive kommundel.

N

 LIS

Transportinfrastruktur, linje

- Väg
- Gång- och cykelväg - Huvudstråk
- Järnväg
- Gång- och cykelväg - Anslutningsstråk

Teknisk anläggning

- Energiproduktion - Pågående
- Avloppshantering - Pågående
- Materialåtervinning - Pågående

Areell näring

- Jordbruk - Pågående
- Skogsbruk - Pågående

Natur och friluftsliv

- Camping - Ändrad användning
- Badplats - Pågående
- Gästhamn - Pågående
- Naturområde - Pågående
- Friluftsområde - Pågående

Transportinfrastruktur

- Väg - Ändrad användning
- Järnväg - Ändrad användning
- Resecentrum - Pågående
- Hamn - Pågående
- Farled - Pågående

Vatten

- Vatten - Pågående

Sammanhängande bostadsbebyggelse

- Bostäder - Pågående
- Bostäder - Ändrad användning
- Verksamheter - Pågående
- Besöksanläggning - Pågående
- Annat samhällsviktigt ändamål - Pågående

Mångfunktionell bebyggelseyta

- Bostäder - Pågående
- Bostäder - Ändrad användning
- Centrum - Pågående
- Begravningsplats - Pågående
- Verksamhet - Pågående
- Besöksanläggning - Pågående
- Skola - Pågående
- Kontor - Pågående

Grönområde och park

- Park - Pågående
- Grönområde - Pågående
- Grönområde - Ändrad användning

Verksamheter och industri

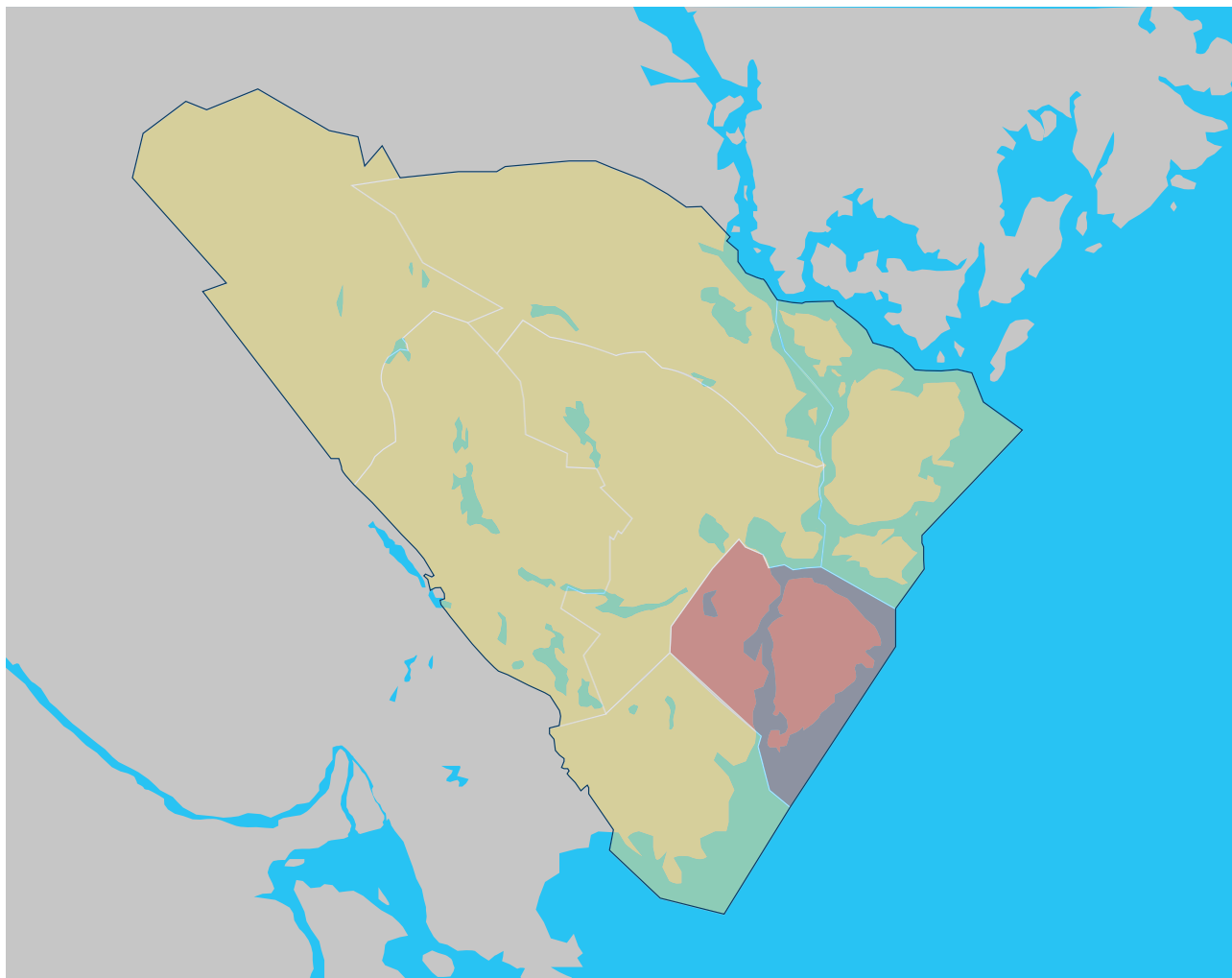
- Företagsområde - Pågående
- Företagsområde - Ändrad användning
- Ytkrävande anläggning/offentlig verksamhet - Pågående

Härnösands tätort

I Härnösands tätort är cirka 18 000 invånare bosatta. De flesta har nära till vatten- och naturområden men bor samtidigt inom tre kilometer från Härnösand Central som är kommunens resecentrum. Tätorten består av flera olika stadsdelar och bostadsområden. Stadsdelarna är sammanlänkade med trafikinfrastruktur och ramas in av vardagsnära natur och friluftsområden.

Ny bebyggelse i Härnösands tätort ska komplettera den befintliga bebyggelsen på ett tilltalande sätt, både genom innehåll, gestaltning och arkitektur. Bebyggelsestrukturen ska vara så flerfunktionell och flexibel som platsen tillåter och karaktärsbyggnader får uttrycka vår tids samhällsbygge. Bebyggelseutveckling inom Härnösands tätort innebär i första hand omvandling av befintliga byggnader och förtätning av befintlig bebyggelsestruktur. Dessa förändringar kommer inte att pekas ut enskilt i översiktsplanen utan som en del av mångfunktionell bebyggelse eller sammanhängande bostadsbebyggelse.

Vid förtätning ska grönområden och parker bevaras eller vidareutvecklas med nya värden som gör dem tilltalande för boende och besökare. Grön infrastruktur ska vara en prioriterad fråga för tätorten för att skapa sammanhållande gröna stråk för motion, rekreation och biologisk mångfald. Offentliga rum av hög kvalitet och mötesplatser ska eftersträvas i alla stadsdelar genom exempelvis odling, gemensamhetsytor, småskalig handel eller verksamheter. Länkar mellan stadsdelarna ska förstärkas, exempelvis genom sammanhängande och tydliga gång- och cykelstråk med skyltning men även genom gröninfrastruktur som knyter ihop natur och grönområdena med varandra.

CENTRALA HÄRNÖSAND

Centrala Härnösand är livsmiljön för den som vill bo i en stad. Centrumnära handel, företagande, kulturscener och nattliv ger tillsammans med blandad bebyggelse av höga arkitektoniska värden sin stadsmässighet. Dessa värden ska förstärkas vid kommande utveckling och bidra till att området uppfattas som en sammanhållen enhet. Här ska de offentliga platserna värderas högt och ett liv mellan husen prioriteras för att skapa miljöer som besökare och invånare vill vistas i och som uppfattas som levande under hela året.

Här uppmuntras gång- och cykeltrafik före transporter med bil eller buss. Detta ger ett rörelsemönster i centrum som skapar trygghet och uppmuntrar fler att vistas där. Det ger också möjlighet till spontana stopp som kan gynna det lokala näringslivet. En utveckling av den småskaliga handeln ska eftersträvas, liksom en mångfald i utbudet. Storskaliga handelsetableringar hänvisas till Ankaret eller Saltvik. Inriktningen är service, upplevelser, möten, handel och hantverk. Området från Sälsten till Kattastrand ska utvecklas till ett sammanhållet rekreativstråk för invånare och besökare. Området är idag välanvänt, men där parkeringar tar upp en stor del av ytan och tillgängligheten för trygga promenader är begränsad.

Bostäder

Bostadsutvecklingen i tätorten innefattar att ta vara på befintliga byggnader som kan omvandlas för nya behov, att förtäta, komplettera och skapa helt nya bostadsområden i attraktiva lägen. Stora områden i Härnösands tätort definieras som sammanhängande bostadsbebyggelse då det är bostadsområden där ett fåtal servicefunktioner kan förekomma.

Nedan presenteras områden för storskalig bostadsutveckling i Härnösands tätort som behöver beskrivas särskilt. Områdena innefattar större ytor, där markanvändningen kommer att förändras eller påtagligt påverkas av utvecklingen. Den exakta markanvändningen kommer att fastställas i efterföljande planeringsskede.

KRONHOLMEN

Kronholmen är ett område med stora möjligheter att utvecklas till en miljöanpassad stadsdel i centrumnära läge. Kronholmen ska utvecklas i form av blandstad, där verksamheter, service och bostäder ska samspela för att

RIKTLINJER

- Ska utvecklas som en sammanhållen enhet med gångstråk mellan viktiga målpunkter.
- Gång- och cykeltrafik uppmuntras före transportmedlen buss eller bil.
- Mångfunktionell bebyggelse ska eftersträvas med exempelvis bostäder, verksamheter och kontor för att befolka kvarteren under fler timmar på dygnet.
- Offentliga platser ska värderas högt och utveckling som skapar liv mellan husen ska uppmuntras.
- Handel ska koncentreras kring torget för att uppnå kommersiell täthet.
- Kopplingen mellan Härnösands centrum, Kronholmen och Ankaret ska stärkas genom utvecklad gatumiljö, bostäder och handel.

ATT GÖRA

- Kontinuerliga utbildningsinsatser och dialoger med handel, fastighetsägare och näringsliv för att skapa och uppmuntra ett liv mellan husen.
- Uppdatera detaljplaner i centrum för att skapa planberedskap för den framtida utvecklingen.

TA HÄNSYN TILL

- Området omfattas av Riksintresse kulturmiljö, centrala Härnösand utveckling ska ske med varsamhet och hänsyn för kulturvärdena

skapa en levande miljö som binder ihop handelsområdet Ankaret, Härnösand Central och centrala Härnösand. Storskaliga ytkrävande etableringar av handel ska undvikas för att minimera biltrafiken inom området och behålla den mänskliga skalan på bebyggelsen. För att komplettera nya bostadsområden ska befintliga parker värnas och tillskapas fler kvalitéer som gör dem till en del av helheten.

Nya Ostkustbanans utveckling och närheten till Härnösand Central gör att Kronholmen har stor potential att bli Härnösands framsida och en boendestadsdel för pendlare. Av största vikt är att Kronholmens karaktär och historiska arv får bli en del av den framtida bebyggelsen, att genomarbetade trafiklösningar minimerar biltrafiken inom stadsdelen och att mer grönska får ta plats i den bebyggda miljön. Kronholmen/Torsvik är en av entréerna till Härnön vilket gör platsen lämplig för yteffektiva parkeringslösningar som minimerar besökares behov av att köra in på ön, översiktsplanen föreslår området att utredas för ett parkeringshus med flera funktioner.

ATT GÖRA

- Omvandla och ta fram detaljplaner som hanterar framtida utveckling ur ett helhetsperspektiv.
- Utreda område för parkeringshus eller liknande yteffektiv parkeringslösning på Kronholmen/Torsvik.

TA HÄNSYN TILL

- Vid förtätning av bebyggelse måste grönstrukturen värnas, nya gröna värden skapas som kompensation och parkerna utvecklas med fler kvalitéer.
- Markföreningar finns i delar av området Kronholmen. Det kommer att kräva miljötekniska utredningar och saneringsåtgärder i efterföljande skeden.
- Området omfattas av Riksintresse kulturmiljö, centrala Härnösand utveckling ska ske med varsamhet och hänsyn för kulturvärdena.
- Området Kronholmen kan komma att påverkas av mer omfattande skyfall i framtiden, vilket innebär att klimatanpassningsåtgärder och hantering av dagvatten ska uppmärksammas vid förtätning av området. I första hand genom gröna åtgärder.

LÄS MER

- Visionsprogrammet "Det nära livet-Kronholmen Torsvik" (2009).
- Idéprogram "Stadens stränder" (2002).
- Härnösands kommuns gestaltungsprogram (2019).
- "Kronholmen en del av staden" - Idéprogram till fördjupad översiktsplan (1999).

SÖDRA HÄRNÖN

Södra Härnön består av en kuststräcka mellan tätorten och Solumhamn. Ur ett långsiktigt perspektiv förväntas södra Härnön ha utvecklats med mer bostadsbebyggelse och fler fritidshus omvandlats till året runt bostäder. Bryggaren strand, Nickebostrand och Kattastrand är områden för bostäder som har bebyggts eller planeras att byggas inom kommande år.

Översiktsplanen föreslår delområden på södra Härnön som ska utredas och detaljplaneläggas under kommande år för att möjliggöra för fler boenden i tätorts- och havsnära miljö. Områdena har även tillgång till Vårdkasens friluftsområde vilket möjliggör för att anslutningsspår för motion och friluftsliv integreras med kommande bostäder. Kring och emellan ny bebyggelse måste grönstruktur bevaras för att skydda platsens upplevelsevärden. Där det är möjligt i förhållande till befintliga bostäder ska gröna korridorer leda ner till vattnet för att möjliggöra passager för allmänhet, djur- och växtliv.

Trafikinfrastrukturen till södra Härnön består av statlig

väg som upplevs som smal och otrygg för många trafikanter. Sträckan bör kompletteras med gång- och cykelstråk ur ett långsiktigt perspektiv alternativt en breddad vägren ur ett kortsiktigt perspektiv, då allt fler väljer att motionera efter vägen. Vid Södra Härnöns udde bör en landstigningsplats utvecklas för frilufts- och båtliv.

ATT GÖRA

- Ta fram planprogram alt. detaljplaner för olika etapper i det utpekade stråket, Nickebostrand etapp 2 ska prioriteras i första hand.
- Utreda landstigningsplats och friluftsområde kring Storholmen/Tjärskär på Härnöns södra udde.
- Dialog med Trafikverket kring att utveckla gång- och cykelväg/område fortlöper för att bemöta den ökade trafiken efter vägen.
- Utreda anslutningsstråk för motion och friluftsliv till Vårdkasens friluftsområde från planerade bostadsområden.

TA HÄNSYN TILL

- Området ligger i nära anslutning till kustlinjen vilket kräver extra varsamhet för tillgängligheten till vattenområdet för människor, djur och växter.
- Delar av området är särskilt känsligt för ras och skred, vilket behöver beaktas vid planläggning och exploatering.
- Naturvårdsobjekt av "högt och mycket högt värde" finns i och i anslutning till området vilket behöver beaktas vid utveckling.

VANGSTA

Området Vangsta kan kompletteras med mer bebyggelse och verksamheter i form av gårdar, hästhållning eller småskaligt jordbruk. Utvecklingen av området ska förstärka den befintliga landskapsbilden och kan ha positiva effekter för Härnösand Hästsport Arena och andra verksamheter i området. I anslutning till Vangsta finns skola, service och handel samt anslutningar av lokal kollektivtrafik. Vårdkasens friluftsområde ska ansluta området med stigar och leder som höjer platsens värden.

Trafikinfrastrukturen till området består av statlig väg som upplevs som smal och otrygg för många trafikanter samt är en del av sträckan ut mot Smitingens havsbad som är ett stort och växande besöksmål i Härnösand. Sträckan bör kompletteras med gång- och cykelstråk ur ett långsiktigt perspektiv alternativt en breddad vägren ur ett kortsiktigt perspektiv.

ATT GÖRA

- Utveckla gång- och cykelväg till Hästsportarenan och vidare till Smitingens camping i samverkan med Trafikverket.

- Skapa anslutningsstråk för friluftsliv, idrott och motion till Vårdkasens friluftsområde.

TA HÄNSYN TILL

- Kraftledning finns inom området vilket kommer behöva grävas ned vid storskalig utveckling.
- Jordbrukslandskapets värden ska värnas vid kommande utveckling, se riktlinjer för areella näringar.

YTTERFÄLLE/SVARTVIK

Ytterfälle och Svartvik är ett område i närheten av Härnösands tätort och Fällebergets friluftsområde där allt fler fritidsbostäder omvandlas till permanentbostäder. Området ska ges förutsättningar att kompletteras med mer bebyggelse i anslutning till den befintliga, dock behöver grönstruktur ner mot vattnet bevaras för tillgängligheten för människa, djur och växtliv. Vid omfattande bebyggelseutveckling i området ska kommunalt vatten och avlopp utredas, liknande den utveckling som genomförts på södra Härnön.

LIS- område finns i Pålvik som kan möjliggöra till och ombyggnation samt enstaka ny bebyggelse då området redan är relativt exploaterat. Området kommer på lång sikt att påverkas av förhöjda havsnivåer, samt har låg eller viss eroderbarhet vilket kan behöva beaktas vid höjdsättning av främst ny bebyggelse.

ATT GÖRA

- Ta fram detaljplaner för områdena Ytterfälle och Svartvik för att möta kommande omvandling av bebyggelse och möjliggöra för fler bostäder i anslutning till den befintliga.

TA HÄNSYN TILL

- Vid storskalig utveckling och omvandling av bebyggelse ska kommunalt vatten och avlopp utredas, med anslutning till VA-ledning Södra Härnön.
- Naturvårdsobjekt av naturvärde "högt värde" behöver beaktas vid utveckling.

Verksamheter och industri

I Härnösands tätort finns många verksamheter av olika slag, allt från handel, storskalig industri, produktion och många företagsområden. Dessa verksamheter skapar en funktionsblandning på stadsdelnivå vilket genererar arbetstillfällen, mötesplatser, liv och rörelse till stadsdelarna. Verksamheter, företagsområden och enstaka handel som är förenliga med bostäder kommer att uppmuntras som en del av sammanhängande bostadsbebyggelse.

Storskaliga industri- och verksamhetsetableringar hänvisas till Saltvik som ska ges förutsättning att utvecklas västerut mot Säbrå och parallellt med planerad anslutning av framtida E4. Typ av verksamhet ska styra närheten till kringliggande bebyggelse. Ytkrävande handel för stor- och småsköpstillfällen som i större utsträckning kräver bil ska uppmuntras och utvecklas på Ankarets handelsområde eller Saltvik.

Friluftsliv, natur och motion

I Härnösands tätort spelar den vardagsnära skogen en särskilt viktig roll, då den kompletterar den bebyggda miljön och gör det enkelt för invånarna att få naturupplevelser i närheten av den egna bostaden. Något som är en grundförutsättning för en personlig livsmiljö i Härnösands kommun.

På fastlandet finns tre frilufts- och naturområden, Gådeåberget, Bondsjöhöjden och Murberget. Här finns populära stigar, leder, grill- och utsiktsplatser som ramar in tätortens bebyggelse. Dessa områden ska utvecklas för att på vissa håll bli tillgängliga för fler målgrupper genom skyltning, spångar och faciliteter men på andra håll ska

den rena naturupplevelsen värnas. Friluftsplaneringen ska eftersträva att knyta samman områdena tydligare genom att jobba med anslutningsstråk mellan dem. Bondsjöhöjden är även ett organiserat idrotts- och motionsområde som kan kompletteras med fler aktiviteter och möjligheter till rörelse både för den enskilda individen och föreningar.

På Härnön återfinns Vårdkasen och Högslettens frilufts- och motionsområden. Vårdkasen är Härnösands största organiserade friluftsområde med en mängd olika aktiviteter för olika säsonger. Området ska ges rätt förutsättningar att fortsätta utvecklas till ett attraktivt friluftsområde i stadsnära läge som tilltalar fler målgrupper och

besökare från andra kommuner både vad det gäller kvalité och utbud. Områdets koppling mot Smitingens havsbad kan förtydligas.

Högslätten är ett prioriterat utvecklingsområde när det gäller stora och småskaliga etableringar kopplat till fritid, idrott och motion. Här kan nya etableringar av hallar eller anläggningar genomföras genom förtätning. I nära anslutning till Högslättens friluftsområde finns värdefull vardagsnära natur men även Härnös skjutfält och övningsområde som är av riksintresse. Det är av vikt att friluftslivet här kan samspela med försvaret genom tydlig information och respekt för pågående verksamhet.

Smitingens havsbad är ett naturreservat, av riksintresse för friluftslivet och Natura-2000 område som är populärt besöksmål för boende och besökare i Härnösand. Här ska Norrlands nästa friluftdestination utvecklas genom en naturcamping som samspelar med den kringliggande miljön. Trafikinfrastrukturen till området ska utvecklas i samverkan med Trafikverket för att möjliggöra för tryggt resande särskilt för gång- och cykeltrafikanter till besöksmålet. Kollektivtrafiken ska utvecklas för att minimera behovet av att ta bilen för boende inom tätorten.

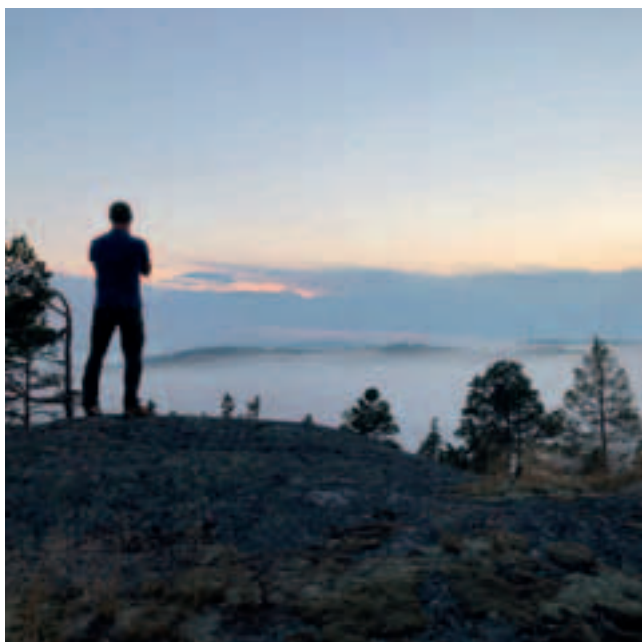
Från Härnösand central ska ett gång-, cykel- och rekreationsstråk utvecklas på den nedlagda banvallen. Stråket kommer att passera Ålandsbro kommunalsentrum och Mörtsal i Högsjö kommun del för att senare ansluta Höga Kusten-leden. Utvecklingen ska genomföras i etapper där Härnösand central och Ålandsbro är första etappen. Sträckan ska möjliggöra cykelpendling men även ha höga upplevelsevärden för besökare och boende.

ATT GÖRA

- Ta fram utvecklingsstrategi/handlingsplan för de vardagsnära friluft- och motionsområdena.

TA HÄNSYN TILL

- Utvecklingen av Smitingens campingområde ska samspela med naturmiljöerna och se dem som en resurs och ett värde att värna om för att bibehålla platsens attraktivitet.
- Smitingen är Natura-2000 område, riksintresse för friluftsliv, naturvårdsobjekt och naturreservat vilket innebär att området bör utvecklas med försiktighet och hänsyn till platsens värden.
- Vid utvecklingen av en camping på Smitingen ska kollektivtrafik och trafikinfrastrukturen utvecklas för att möjliggöra hållbart resande till besöksmålet.
- Parkering- och kollektivtrafiklösningar måste utredas vid Smitingen, Vårdkasen och Högslättens friluftsområden vid storskalig utveckling.

Kulturmiljö

Härnösands stad grundas 1585 som en av de första städerna i Norrland och historien har tydligt påverkat utvecklingen och utformningen av tätorten. Stadsplanen präglas av närheten till havet, ett strikt rutnätssystem samt Östanbäcken och Långgatans oregelbundna planstruktur. Den äldre stadskärnan har successivt kompletterats med nya bostadsområden utifrån påverkan av nya näringar. Den industriella utvecklingen under 1800-talet medförde nya industriområden och arbetarmiljöer. Stadens borgerskap byggde sommarvillor en bit utanför staden och hamnen utvecklades när försvar och handel växte. Under

1900-talet utvecklades utbildningsväsendet och fler bostadsområden byggdes i folkhemsandan. Med bostadsbristen under 1950- och 60-talen växte nya områden fram i miljonprogrammets anda i både mindre och större skala. Tätorten präglas än idag av olika tidslager där skilda planeringsideal satt prägel på stadens karaktär. Staden visar på en lång bebyggelseutveckling från 1700-talet fram till idag. De olika årsringarna är viktiga för att förstå stadsutvecklingen och viktiga att ta hänsyn till vid kommande planering.

RIKTLINJER:

- För stöd vid gestaltning i Härnösands tätort ska kommunens gestaltungsprogram beaktas.
- Inga bygglovsbefriade åtgärder gäller i särskilt värdefulla kulturmiljöer och värdena ska skyddas från oakt-sam renovering, gestaltning eller tillbyggnader.
- Gatustruktur och bebyggelsekaraktärer ska värnas vid utveckling i Härnösands tätort.
- Härnösand ska fortsätta utveckla stadssiluetten och arbeta med topografin som ett viktigt verktyg vid höjdsättning.
- Stadens moderna kulturarv, vardagsarkitektur och industrihistoria ska beaktas vid planeringen.
- Härnösands torg ska fortsätta vara en central plats för handel och möten mellan människor och kulturer.

- Stadens 1700-talsbebyggelse och stadens betydelse som lärosäte ska lyftas fram vid utveckling av centrala delar.

ATT GÖRA:

- Uppdatera tätortens kulturmiljöinventeringar.
- Utbildningsinsatser om tätortens kulturmiljöer till näringsliv, fastighetsägare och invånare ur ett utvecklingsperspektiv.

TA HÄNSYN TILL:

- Delar av centrala Härnösand är skyddade som riksintresse för kulturmiljö vilket kräver extra hänsyn till platsens kulturvärden vid kommande utveckling.

Transportinfrastruktur

Inom tätorten är biltrafiken och godstransporterna mer frekventa än utanför tätorten samtidigt som det är fler människor, bebyggelse och naturområden att ta hänsyn till. Då andelen transporter av gods väntas öka i framtiden behöver trafikinfrastrukturen följa utvecklingen utan att belasta transportsystemet ytterligare, detta kan möjliggöras genom omlastning av varor och gemensamma transporter inom tätorten. Broar som ansluter trafiken till Härnön behöver kunna hantera dagens och framtidens behov av transporter. Nybron kommer att bytas ut i anslutning till översiktsplanens antagande. Planering av yteffektiva parkeringslösningar ska förläggas på fastlandet för att minimera andelen trafik som behöver passera in på ön via broarna. Dessa ska dock fortfarande finnas i närheten till viktiga målpunkter och inom promenadavstånd från handeln i centrum. Förslagsvis ska framtida parkeringshus förläggas på Kronholmen alternativt i anslutning till Kanalbron/Mellanholmen.

En förflyttning av E4 utanför tätorten ska beaktas i samhällsplaneringen. I översiktsplanen ges ett övergripande funktionellt förslag på framtida dragning. Ett mer detaljerat förslag utreds i samverkan med Trafikverket. En förflyttning kommer att ha en positiv inverkan på transporter, trafik- och boendemiljö i Härnösands tätort. Vid en förflyttning ska befintlig E4 inom tätorten smalnas av och göras mer stadsmässig till fördel för mer bebyggelse och grönområden.

I tätorten ska ett komplett gång- och cykel huvudnät utvecklas, där flyt, tydlighet och trygghet ska vara ledorden. Åtgärder som upphöjda passager, minimerat antal trottoarkanter och skyltning är exempel på åtgärder som

ska prioriteras för huvudnätet. Där det finns ett behov ska anslutningsstråk utvecklas för att knyta ihop stadsdelar och målpunkter till huvudnätet för att succesivt göra det enkelt att välja att förflytta sig till fots eller cykel. Den exakta placeringen av huvudnätet kommer att utarbetas i kommunens gång- och cykelplan.

Längre cykelstråk ska utvecklas från Härnösand Central och sträcka sig ut mot Smitingen, Solumshamn och Byåker (i förlängningen Brunne) för att möjliggöra för pendling, cykelturism och motion. Användningsfrekvens, behov och förutsättningar ska styra omfattningen av utvecklingen. I Härnösands tätort behöver delvis allmänna parkeringar i attraktiva lägen förflyttas till mer yteffektiva alternativ så som exempelvis utveckling av parkeringshus.

RIKTLINJER

- Fortsatt verka för en förflyttning av E4 utanför tätorten i samverkan med Trafikverket.
- Utveckla möjligheterna för fler vardagspendlare att välja andra transportslag än bil.

ATT GÖRA

- Utredda placering av tätortens huvudnät för gång- och cykel med tillhörande anslutningsstråk i kommande gång- och cykelplan.
- Ta fram en planeringsstrategi som hanterar alternativ placering av parkeringar i anslutning till stråket Skeppsbron.

TA HÄNSYN TILL

- Många av de längre gång och cykelstråken kommer att behöva utvecklas på eller i anslutning till statlig väg. Här ska utvecklingen ske i samråd med Trafikverket och Region Västernorrland.

N

LIS

Areell näring

- Jordbruk - Pågående
- Skogsbruk - Pågående

Transportinfrastruktur

- Väg - Ändrad användning
- Järnväg - Ändrad användning
- Resecentrum - Pågående
- Hamn - Pågående
- Farled - Pågående
- Färjeläge - Pågående

Natur och friluftsliv

- Camping - Ändrad användning
- Vandringsled - Ändrad användning
- Badplats - Pågående
- Gästhamn - Pågående
- Naturområde - Pågående
- Friluftsområde - Pågående

Verksamheter och industri

- Företagsområde - Pågående
- Företagsområde - Ändrad användning
- Materialutvinning - Pågående
- Ytkrävande anläggning/offentlig verksamhet - Pågående

Teknisk anläggning

- Energiproduktion - Pågående
- Avloppshantering - Pågående
- Materialåtervinning - Pågående

Transportinfrastruktur, linje

- Väg
- Gång- och cykelväg - Huvudstråk
- Järnväg
- Gång- och cykelväg - Anslutningsstråk

Vatten

- Vatten - Pågående

Sammanhängande bostadsbebyggelse

- Bostäder - Pågående
- Bostäder - Ändrad användning
- Verksamheter - Pågående
- Besöksanläggning - Pågående
- Annat samhällsviktigt ändamål - Pågående

Mångfunktionell bebyggelseyta

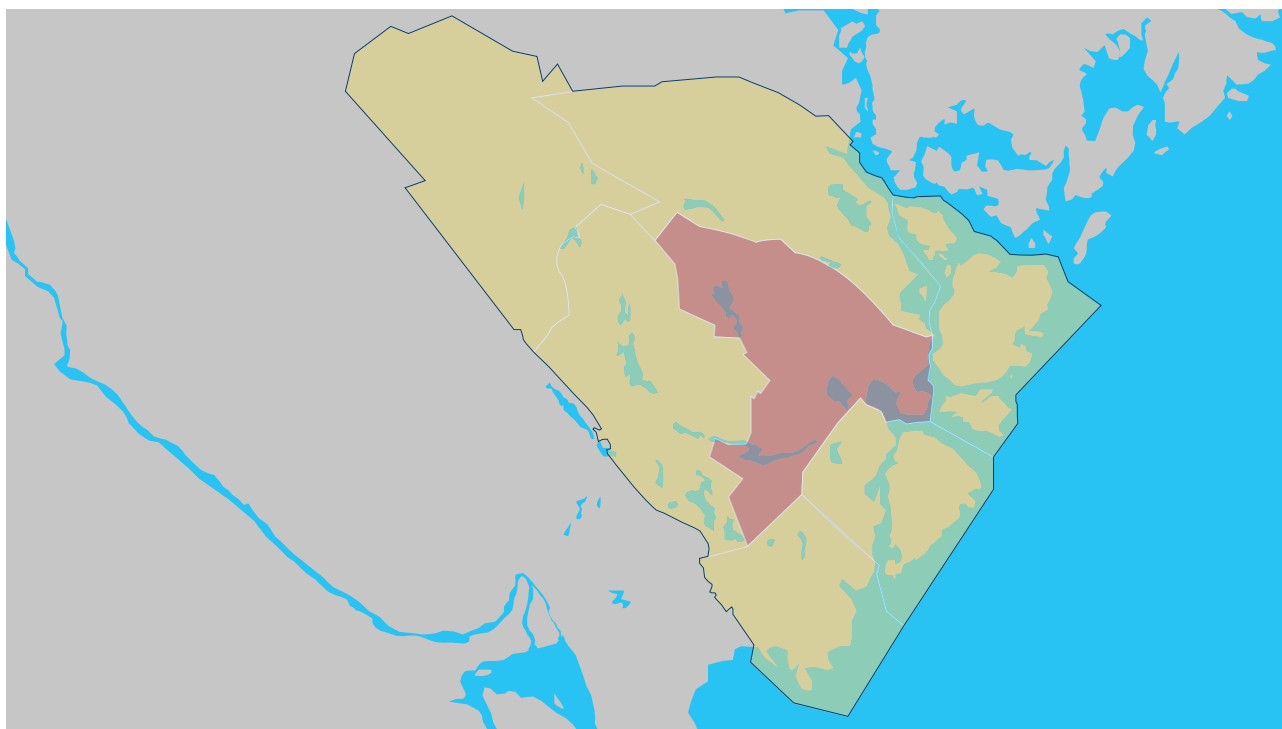
- Bostäder - Pågående
- Bostäder - Ändrad användning
- Centrum - Pågående
- Begravningsplats - Pågående
- Verksamhet - Pågående
- Besöksanläggning - Pågående
- Skola - Pågående
- Kontor - Pågående

Säbrå

Säbrå är en kommunedel för den som vill ha en boendemiljö i en tätort med mycket landsbygdskaraktär. Säbrå har ungefär 2500 invånare och här finns kommunens största kommundelscentrum, Älandsbro. Kommundelen består i huvudsak av ett jordbruks- och skogslandskap med många vattenmiljöer av värde för djur- och växtliv men även populära boendemiljöer och områden för friluftsliv och rekreation.

I Älandsbro kommundelscentrum finns ett större verksamhetsområde i anslutning till Älandsfjärden samt Älands återvinningsanläggning som är en viktig plats för avfallshantering och biogasproduktion. Älandsbro kommundelscentrum ska utvecklas långsiktigt för att knytas

närmare Härnösands tätort. Utveckling av gång-, cykel och rekreationsstråk, bebyggelse och en ökad kollektivtrafik ska minska det upplevda avståndet mellan centrumen.

Bostäder

Storskalig utveckling av bostäder hänvisas i första hand till Älandsbro kommundelscentrum med omnejd. Bostadsbyggandet ska möjliggöra för fler typer av bostäder och upplåtelseformer som kan kompletteras med icke störande verksamheter, grönområden och gemensamhetsytor som exempelvis platser för odling eller en lekpark. Sammanhängande bebyggelse hänvisas till befintliga stråk i riktning mot Härnösands tätort, Sanna färjeläge och mot Ramsås. LIS-områden finns kring sjöarna Stor Vegsjön, Åmsjön och Brunnässjön för att möjliggöra om-, till- och nybyggnation i anslutning till befintlig bebyggelse.

Vägnön kan komma att kompletteras med mer bebyggelse av framförallt småskalig karaktär, exempelvis fritidshus eller enstaka bostäder. Alternativt ny bebyggelse som kan ge mervärden för besöksanläggningen golfbanan och gästhamns verksamheten på Lustholmen. LIS-områden finns på dessa platser för att underlätta utvecklingen.

Kring det planerade gång- och cykelstråket (läs mer under trafikinfrastruktur) mot Härnösands tätort ska nya bostäder ges möjlighet att utvecklas. Här finns även många fritidshus som kan komma att omvandlas till permanenta bostäder.

I anslutning till Byåker, en villagata i närheten av Säbrå kyrka ska ny bebyggelse uppmuntras. Från Byåker är det tre kilometer till Härnösand central men innehar flera av landsbygdens värden. Förslagsvis ska bebyggelse utvecklas som knyter Byåker närmare Bondsjöhöjden, här är det särskilt viktigt att bostadsutvecklingen kompletteras med en tryggare gång- och cykelväg, då många idag cykelpendlar och motionerar efter väg 718. Kring Nässjön

finns en viss bebyggelse som kan kompletteras med fler enskilda bostadshus, här ska dock landskapets värden värnas och allt för stor exploatering i anslutning till vattenområdet undvikas.

Kommundelen har mycket värdefull jordbruksmark som inte ska tas i anspråk för ny bebyggelseutveckling för att värna kulturmiljö, jordbrukslandskapets värden, biologisk mångfald och näringslivet.

Verksamheter och industri

Dagligvaruhandel, bensinstation och andra verksamheter finns i kommunalsceneriet Älandsbro. Det är en service av stort värde för sitt omland då det förutom kommersiell handel blir en plats för möten och gemenskap, vilket i sin tur skapar liv och rörelse. Att service finns lokalt är även hållbart ur transportsynpunkt, då det reducerar antalet resor till tätorten och jämnar ut klyftorna inom kommunen. Kommunalsceneriet har stor potential att utvecklas till ett mer komplett centrum med gemensamhetsytor, gröna miljöer och fler företag. Befintliga verksamheter i Älandsbro ska värnas och fler aktörer/verksamheter uppmuntras till utveckling för att stärka underlaget. Till detta behöver de allmänna ytorna

utvecklas för att göra det mer attraktivt att stanna till och upprätthålla sig i Älandsbro kommunalsceneriet.

Industri- och verksamhetsområdet närmast Älandsfjärden ska ges möjlighet att utvecklas och till viss del ta nya markområden i anspråk. Kommunalsceneriets yta utanför centrumet består till stor del av areella näringar. Det finns flertalet stora jordbruk som ska ges förutsättningar att fortsätta bedriva sin verksamhet och nya typer uppmuntras.

I anslutning till Älands återvinningsanläggning kan fler verksamheter på sikt utvecklas. Området är redan i anspråkstaget för störande verksamhet och kommer att ha ett strategiskt läge i anslutning till framtida E4.

Friluftsliv, idrott och motion

I anslutning till Älandsbro kommunalsceneriet finns ett mindre idrottsområde med fotbollsplan och motionsspår som är av vikt för boende och föreningslivet. Vid kommande utveckling av kommundelen kommer denna plats att få en allt viktigare roll i invånarnas vardag och ska därför upprätthållas och utvecklas tillsammans med dess användare. Det bör dock beaktas att framtida förflyttning av E4 kan komma att påverka detta område negativt. Längst med kuststräckan innan industri- och verksamhetsområdet ska ett mindre friluftsområde och rekreationsstråk utvecklas med enklare faciliteter så som grillplatser, bänkar och skyltning något som blir särskilt viktigt vid kommande bostadsutveckling.

Kommundelen har många upplevelsevärden för friluftsliv som kan lyftas fram tydligare i kommunens friluftsplanning och fritidsutveckling. Skyltade leder med enklare faciliteter så som grillplatser och vindskydd kan utvecklas tillsammans med markägare och invånare i kommundelen. I de västra delarna av Säbrå finns många kulturhistoriskt intressanta områden med fåbodar och lämningar

som kan skapa intressanta besöksmål om de knyts samman med exempelvis en vandringsled. Denna utveckling behöver ske i samverkan med markägare. Vagnö är även ett intressant område för friluftsliv och rekreation som även den bär på kulturvärden i form av fornlämningar och medeltida gravplatser.

Runt Nässjön finns en populärt motions- och rekreationsstråk med fina utsikter mot sjön och Gådeån. Stråket går efter befintlig väg vilket innebär att dessa värden behöver uppmärksammas särskilt om vägen byggs om, den begränsade trafiken och vägområdets utformning gör idag att trafik och motionärer kan samexistera. Slingan kan märkas upp och knytas ihop med exempelvis Gådeåleden och friluftsområdet på Gådeåberget.

Kommundelen har flertalet bergstoppar som är populära besöksmål för lokalinvånarna, exempelvis Uvberget. Dessa kan i samverkan med markägare skyltas upp och göras mer tillgängliga. Till vissa kan vandringsleder knyts samman och anslutningsstråk till besöksmålen utvecklas.

Kulturmiljö

Fäbodvallar finns på flertalet platser i Säbrå kommun. Dessa kan tillgängliggöras och deras värden lyftas fram tillsammans med markägare till områdena, exempelvis som en del av utvecklingen av friluftslivet. Men även lämningar och gravplatser exempelvis kring Stor-Vegsjön och på Vagnön som är av riksintresse. Utveckling av exempelvis bostäder eller åtgärder för friluftslivet på dessa platser behöver ta värdena i beaktning och kan med fördel lyfta fram dem för att skapa mervärden för boende och besökare.

Kulturmiljöerna i Säbrå kommun är främst äldre bybildningar och värdefull bebyggelsestruktur. Furuholmen är ett exempel på nybyggarbyar från 1700-talet, Åm och Brunnäs är exempel på bybildningar från 1800-talet som inte berördes av 1700- och 1800-talets skiften vilket

innebär att de fortfarande har en ålderdomlig bystruktur med tätt liggande och oregelbundet placerade gårdar omgivet av jordbrukslandskap. Byn Bötsle och gården Tuvan har flertalet byggnader från 1800-talet och med den ursprungliga utformning bevarad. Bebyggelsen ligger i höjdlägen och omringas av odlingslandskap av värde.

I Älandsbro återfinns en äldre kvarnmiljö med tillhörande byggnader med högt kulturhistoriskt värde. Norrstigen är den äldre kustvägen som passerar Säbrå kyrka och ansluter befintlig E4 söderut innan Älandsbro kommun- och handelscentrum. Norrstigen var redan under medeltiden en genomfartsled utefter Norrlandskusten. Under 1600-talet gjordes stigen farbar för hjulfordon. Efter Norrstigen finns byn Stig som fick sitt namn efter vägen, byn är även den kulturhistoriskt värdefulla.

Transportinfrastruktur

I kommundelen passerar E4 genom kommun- och handelscentrumet Älandsbro vilket blir en barriär mellan kusten och boendemiljöerna. Ur ett långsiktigt perspektiv planeras E4 att förflyttas utanför kommun- och handelscentrumet och ledas förbi Härnösands tätort istället för genom den. Något som i sin tur kan komma att ha en inverkan på befintlig bebyggelse i kommundelen. Det tidiga förslaget visar på att ny E4 kan komma att utvecklas väster om bostadsområdet Byåker, vilket kan komma att bli en barriär mellan Härnösands framtida tätortsutbredning och det som kan klassas som kommunens landsbygd. Prioriterad gång- och cykelutveckling i kommundelen innefattar omvandlingen av banvallen mellan Härnösand Central och Älandsbro kommun- och handelscentrum, men även utvecklingen av gång- och cykel väg mellan Bondsjöhöjden och Byåker.

RIKTLINJER

- Ny bostadsbebyggelse av olika upplåtelseformer ska utvecklas i och kring Älandsbro kommun- och handelscentrum.
- Fler grönområden och gemensamhetsytor ska utvecklas i Älandsbro kommun- och handelscentrum.
- Ny bostadsbebyggelse uppmuntras i anslutning till befintlig sammanhängande bebyggelse.
- Verksamhets- och industriområdet vid Älandsfjärden ska ges förutsättningar att utvecklas.
- Gång- och cykelstråk ska utvecklas från Härnösand central till Älandsbro för pendling och rekreation.

ATT GÖRA

- Utredda möjligheterna till markförvärf för att skapa gemensamhetsytor och ny bebyggelse i Älandsbro kommun- och handelscentrum.
- Ta fram utvecklingsstrategi för området kring Banvallen mot Älandsbro.
- Samverka med Trafikverket kring förflyttning av E4.

TA HÄNSYN TILL

- Jordbrukslandskapets värden ska värnas vid kommande utveckling, se riktlinjer för areella näringar.
- Korridor för kommande förflyttning av E4 ska beaktas.
- Lämningar från sågverksepoken finns i området kring Älandsfjärden. Det måste beaktas vid kommande utveckling.
- Vagnön är av riksintresse för kulturmiljövård. Här finns lämningar och gravrösen från bronsåldern.
- Området vid källsand är särskilt känsligt för ras och skred vilket behöver beaktas vid utveckling av fler bostäder i området.
- Naturvårdsobjekt av högt värde finns i kommundelen.

LÄS MER:

- Kulturhistoriska miljöer – Härnösands landsbygd. Rapport nr 5, 1983.

N

LIS

Transportinfrastruktur, linje

Väg

Gång- och cykelväg - Huvudstråk

Järnväg

Gång- och cykelväg - Anslutningsstråk

Teknisk anläggning

Energiproduktion - Pågående

Avloppshantering - Pågående

Areell näring

Jordbruk - Pågående

Skogsbruk - Pågående

Natur och friluftsliv

Camping - Ändrad användning

Vandringsled - Ändrad användning

Badplats - Pågående

Gästhamn - Pågående

Naturområde - Pågående

Friluftsområde - Pågående

Transportinfrastruktur

Väg - Ändrad användning

Järnväg - Ändrad användning

Resecentrum - Pågående

Hamn - Pågående

Farled - Pågående

Färjeläge - Pågående

Vatten

Vatten - Pågående

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Bostäder - Pågående

Bostäder - Ändrad användning

Verksamheter - Pågående

Verksamheter - Ändrad användning

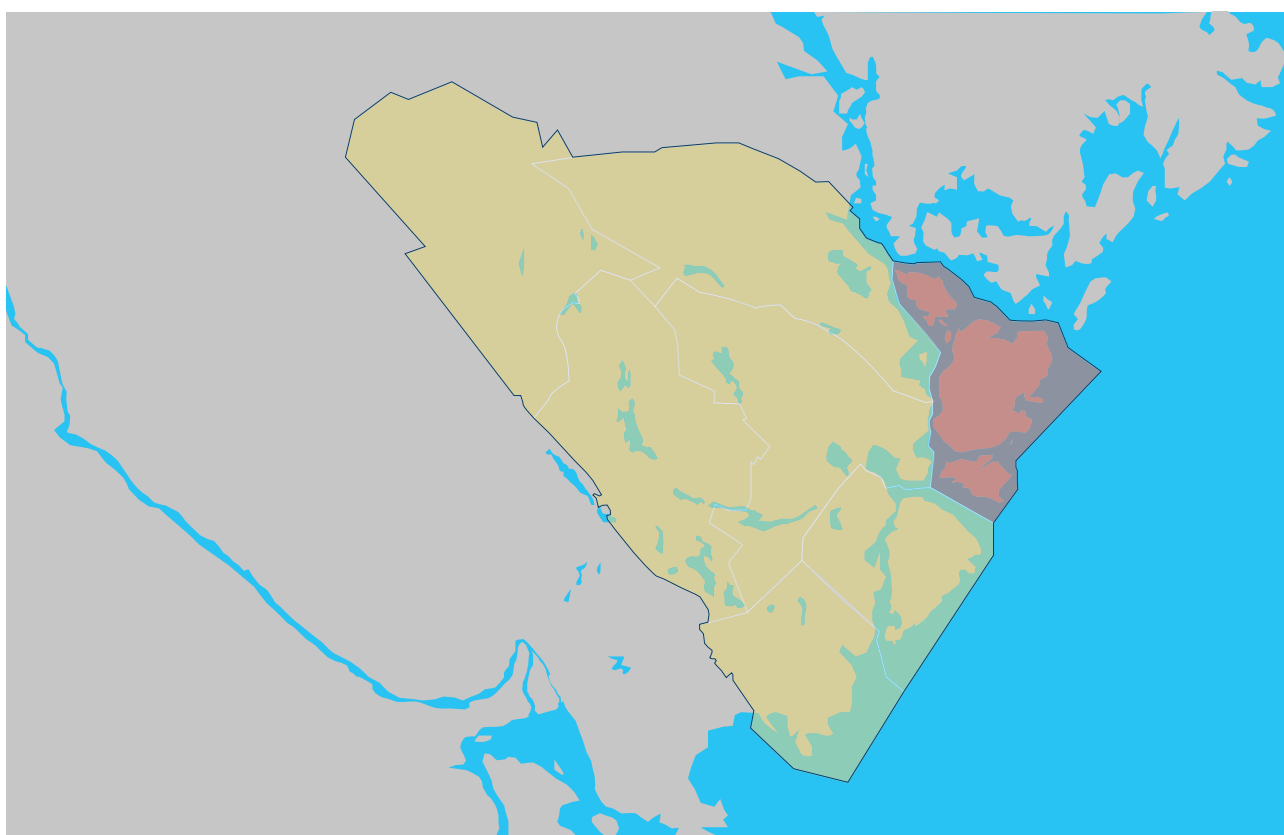
Besöksanläggning - Pågående

Besöksanläggning - Ändrad användning

Annat samhällsviktigt ändamål - Pågående

Öarna

Öarna är en kommundel bestående av Hemsön, Lungön och Åbordsön som är belägna i Härnösands kustband. Begreppet Öarna har skapats för arbetet med översiktsplanen. På Öarna är närmare 150 invånare folkbokförda och hit tar man sig med färja (Hemsön) eller båt. Hemsön är störst till ytan och är den med flest permanent bosatta invånare. Lungön och Åbordsön består till största delen av fritidsbostäder som brukas under sommarhalvåret. Utifrån ortsdialoger genomförda i arbetet framkom att invånarna anser att det är något särskilt med att bo på en ö i havet. Här lever kulturhistorien i gamla fyrar och fiskelägen. Strandhuggen är många och det finns flera fina vyer över Höga Kustens landskap.

Bostäder

Öarna är stora och är förhållandevis oexploaterade. Bebyggelsestrukturen är koncentrerad till specifika områden vilka de flesta är i anslutning till havsmiljön. Öarnas boendemiljöer ska ges möjlighet att utvecklas. På Lungön och Åbord innefattar det framförallt en fritidshusutveckling alternativt bebyggelse för besöksnäringen då dessa öar inte har några anslutningar med transportinfrastruktur. Hemsön kan utvecklas med fler permanenta bostäder. Denna utveckling ska koncentreras kring befintlig bebyggelse och i anslutning till transportinfrastruktur. Detta innebär i första hand en utveckling i anslutning till

Sannasundet, Utanö, Hultom, Dalom och Nordanö för att komplettera befintlig sammanhängande bostadsbebyggelse. LIS-områden finns på några av dessa platser för att möjliggöra för om-, till- och nybyggnationer.

Kommunen har ett markinnehav i Dalom som kan komma att utvecklas för exempelvis besöksnäringen i form av fritidsby eller annan småskalig verksamhet. Det finns höga naturvärden i Dalomsviken i anslutning till området som ska skyddas vid denna utveckling, exempelvis ska restriktivitet gälla kring bryggor i viken.

Verksamheter och industri

Kommundelen Öarna och framför allt Hemsön har många besöksanledningar och ska ges möjlighet att utvecklas därefter. Kommundelen har både höga kultur- och naturvärden som kan tillgängliggöras och lyftas fram som en del i att utveckla besöksnäringen och det lokala friluftslivet. Men det kräver ett helhetsgrepp kring planeringen och samverkan med markägare för att exempelvis utveckla faciliteter och infrastruktur som möter upp besökarens behov. Hemsön behöver särskilt en utveckling av digital infrastruktur som möjliggör för fler att bo och arbeta här i framtiden vilket i sin tur möjliggör för fler fö-

retag i området. Boendeanläggningar så som vandrarhem och camping för besökare ska uppmuntras för att skapa mervärden för fler verksamheter att utvecklas. Vid positiv utveckling av besöksnäringen ska kusttrafik som trafikerar öarna utredas, men det kräver i sin tur utveckling av lämpliga landstigningsplatser.

Sanna färjeläge är en viktig mötesplats och det första mötet med Hemsön för besökare och boende. Här kan service anläggas som gör platsen mer inbjudande, denna utveckling behöver i detta fall ske i samverkan med Trafikverket.

Friluftsliv, idrott och motion

Öarna har alla goda förutsättningar för friluftsliv, rekreation och motion. Men naturen är förhållandevis otillgängligt för besökare. Till viss del för att det kräver båt eller färja för att ta sig ut till öarna, men även för att det idag inte finns särskilt många skyltade eller utpekade friluftsområden, vandringsstråk eller faciliteter. Detta är något som kan utvecklas tillsammans med markägare och boende på öarna. Hultomsberget, Hemsöhatt och liknande bergstoppar på Hemsön kan exempelvis knytas samman med vandringsled. Alla tre öarna kan utvecklas med fler tydliga landstigningsplatser och målpunkter för fritidsbåtar för att möjliggöra för vidareutveckling av besöksnäringen, men också för att styra trafiken från mer känsliga vikar i kustbandet. Hemsön har ett mindre motionsområde med elljusspår, utomhusscen och föreningslokal som upprätthålls av föreningslivet på ön, något som ska fortsatt uppmuntras och utvecklas vid en utökad bebyggelse. Gästhamnar för fritidsbåtstrafiken ska utvecklas i närheten av populära besöksmål på land exempelvis Prästhushamn och Sundhamn. I Prästhushamn finns ett LIS-område som ska möjliggöra utveckling för besöksnäringen och friluftslivet.

Kulturmiljö

I Prästhushamn på Hemsön återfinns kommunens bäst välbevarade fiskelägestruktur med flera sjöbodnar och kokhus. Fiskeläge återfinns även i Sundhamn på Lungön, här finns även ett kapell och kyrkogård. På Lungön återfinns även en fyrplats där det första fyrtornet uppfördes 1861.

Kulturmiljö är exempelvis Sanna gård och Drav gård på Hemsön. Sanna gård har välbevarad träarkitektur i ett präglat odlingslandskap och Dravle gård är ett exempel på sommarhus i snickarglädjestil som

uppfördes i slutet av 1800-talet. Här finns även den för landet kulturhistoriskt intressanta arboretumanläggningen. Daloms bykärna har en för Ångermanland ovanlig placering centralt i en dalbotten, här finns även kommunens enda bevarade rundloge. På Hemsön återfinns Hemsöfästning som är en militärhistorisk plats. Fästningen anlades 1914 för att skydda mynningsviken till Ångermanälven. De batterier (Storråberget och Havstoudd) som är populära besöksmål än idag anlades under 1950- och 1960-talet.

Transportinfrastruktur

Från och inom öarna Lungön och Åbord finns ingen trafikinfrastruktur. Till öarna behöver därför förbättrade landstigningsplatser för kusttrafik och fritidsbåtar utvecklas tillsammans med markägarna om öarna ska kunna vidareutvecklas för besökare. Trafikinfrastrukturen till Hemsön innefattar en linfärja som Trafikverket tillhandahåller, färjan möjliggör för boende och besökare att kunna ta sig till ön men skapar ändå begränsningar för utveckling. Ur ett långsiktigt perspektiv skulle färjan kunna ersättas av en bro, vilket kommer göra Hemsön mer lättillgänglig vilket kan antas ha positiva effekter både på bostadsmarknaden och det lokala näringslivet. Utveckling kommer i detta fall behöva ta hänsyn och anpassas efter den kusttrafik som passerar i Sannasundet.

I väntan på utredning av eventuell bro är det viktigt att färjeläget håller hög status för invånare och besökare. För att skapa förutsättningar för hållbart resande för de boende på Hemsön kan pendelparkeringar för bil och cykel utvecklas i anslutning till färjeläget. En åtgärdsvalsstudie (ÅVS) finns framtagen för området där åtgärder finns utpekade för att öka tillgängligheten och säkerheten.

RIKTLINJER

- Pendelparkeringar, service och annan utveckling av Sanna färjeläge ska verkas för tillsammans med Trafikverket.
- Ny bostadsbebyggelse uppmuntras i anslutning till befintlig sammanhängande bebyggelse.

- Prästhushamn och Sundhamn kan utvecklas för besöksnäringen genom exempelvis gästhamn och faciliteter.
- Utveckling för besöksnäringen ska uppmuntras, särskilt boendemöjligheter som exempelvis camping eller ställplatser.
- Digital infrastruktur som exempelvis bredband/fiber eller likvärdiga lösningar behöver utvecklas till i första hand Hemsön.

ATT GÖRA

- Utveckling av besöksanläggning ska utredas i Dalom.
- Tillsammans med markägare och invånare utveckla friluftslivet och besöksnäringen med exempelvis vandringsleder, skyltning och faciliteter.

TA HÄNSYN TILL

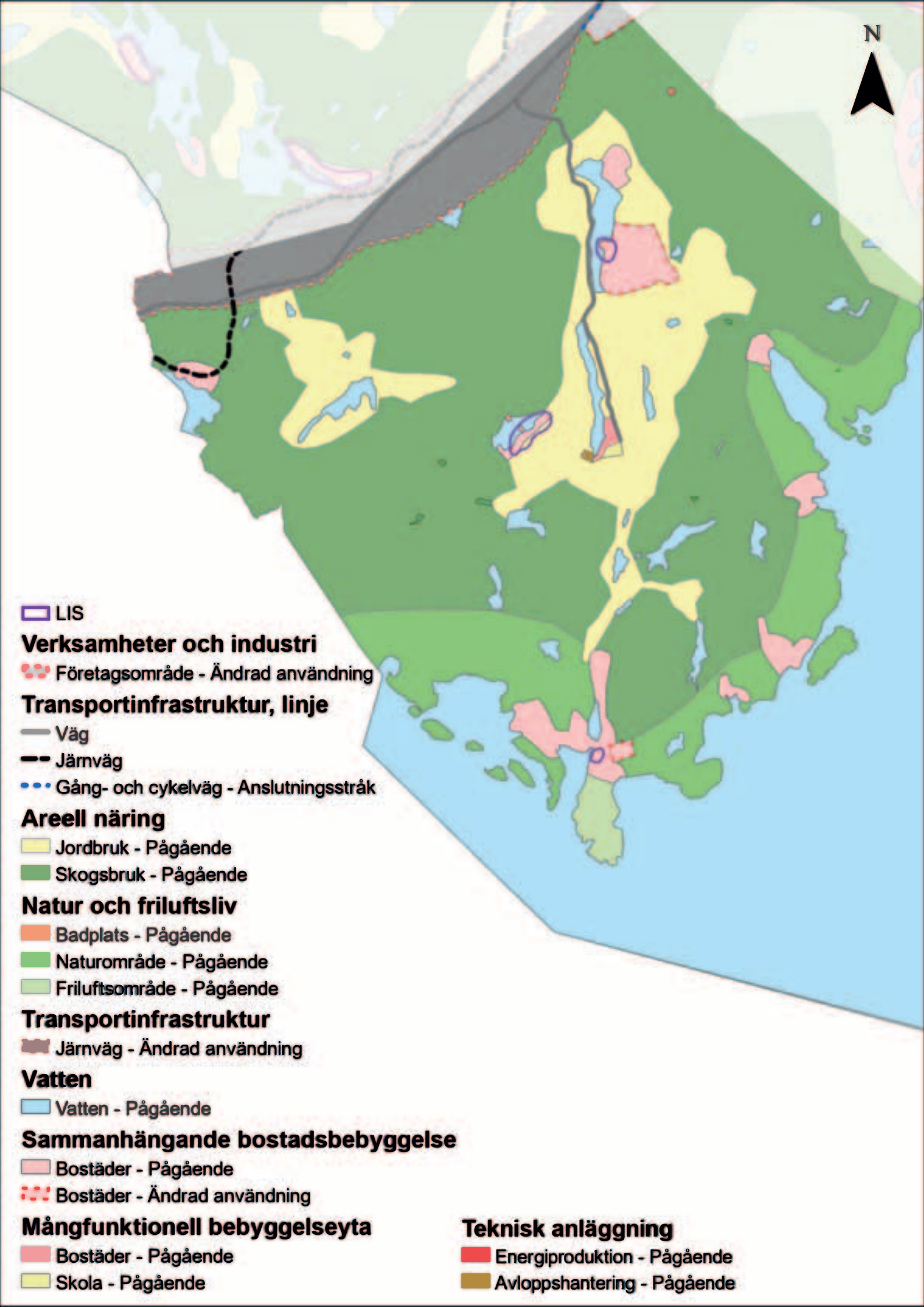
- Många områden på öarna gäller utvidgat strandskydd på grund av platsernas naturvärden, detta ska beaktas.
- Värdefulla kulturmiljöer ska beaktas vid utveckling i framförallt Dalom, Prästhushamn och Sundhamn.
- Höga naturvärden i Dalomsviken ska skyddas vid utveckling.
- Jordbrukslandskapets värden ska värnas vid kommande utveckling, se riktlinjer för areella näringar.
- Mellan Hemsön och Åbordön finns naturvårdsobjekt i vattenområdet med höga värden som ska värnas.

LÄS MER

- Kulturhistoriska miljöer – Härnösands landsbygd. Rapport nr 5, 1983.

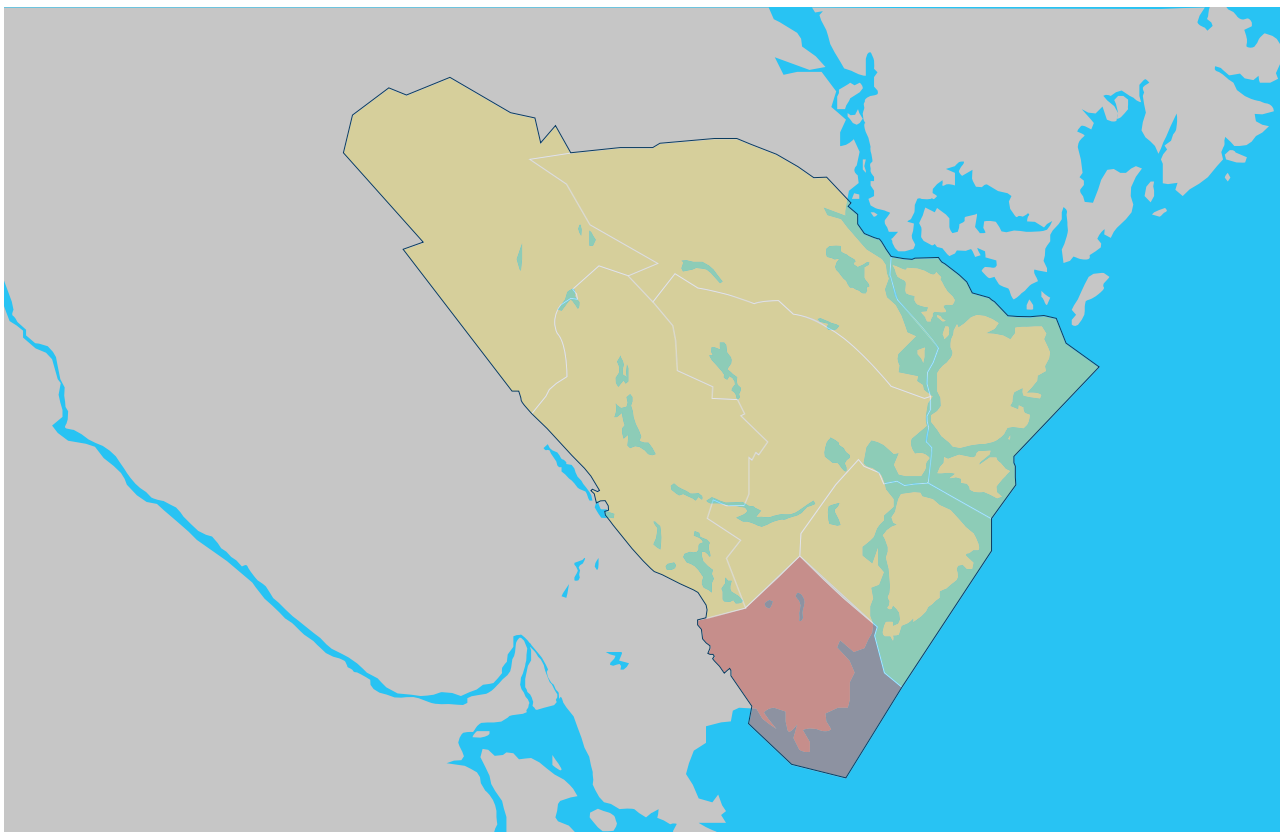

- LIS
- Verksamheter och industri**
 - Företagsområde - Ändrad användning
- Transportinfrastruktur, linje**
 - Väg
 - Järnväg
 - Gång- och cykelväg - Anslutningsstråk
- Areell näring**
 - Jordbruk - Pågående
 - Skogsbruk - Pågående
- Natur och friluftsliv**
 - Badplats - Pågående
 - Naturområde - Pågående
 - Friluftsområde - Pågående
- Transportinfrastruktur**
 - Järnväg - Ändrad användning
- Vatten**
 - Vatten - Pågående
- Sammanhängande bostadsbebyggelse**
 - Bostäder - Pågående
 - Bostäder - Ändrad användning
- Mångfunktionell bebyggelseyta**
 - Bostäder - Pågående
 - Skola - Pågående
- Teknisk anläggning**
 - Energiproduktion - Pågående
 - Avloppshantering - Pågående

Häggdånger

Häggdångers kommunedel är en levande landsbygd med cirka 500 invånare, belägen mellan arbetsmarknadsområdena Sundsvall/Timrå och Härnösand. Kommundelen består till stor del av jordbruks- och skogslandskap och har sina boendemiljöer främst intill sjöarna eller i vikar utefter kusten.

Bostäder

I Häggdångers kommunedel finns en efterfrågan på bostäder för framförallt barnfamiljer, men ett begränsat utbud i dagsläget. Insatser för att skapa en rotation på bostadsmarknaden i Häggdånger, områden för ny bebyggelse och enstaka bostadsutveckling ska uppmuntras för att möta framtida behov av bostäder.

Den befintliga bebyggelsen är främst belägen kring Sjösjön och Kyrksjön i byar som Sjö och Dal men även i vikarna efter havet så som Barsviken, Svenskär och Hästviken. Utöver dessa finns bybildningar som exempelvis Antjärn, Tjärnsjö och By. På dessa platser kan den sammanhängande bebyggelsen kompletteras med fler bostäder och fritidshus i samverkan med markägare och invånare i kommundelen. Ett mindre LIS-område finns i Dal kring en udde som är relativt bebyggd, här möjliggörs för till och nybyggnationer, efterföljande LIS arbete bör utreda att utöka området. Ett annat finns kring Grötsjön

vilket möjliggör för utveckling av enstaka bostäder eller fritidshus.

Omfattande bebyggelseutveckling hänvisas till området kring Häggdångers kyrka och skola för att eftersträva en täthet av blandad bebyggelse som i ett långsiktigt perspektiv kan komma att skapa ett kommunelsentrum. Vid utveckling av verksamheter, handel, service eller allmänna platser för exempelvis idrott och motion ska dessa placeras i detta område.

I Barsviken finns ett kommunalägt markområde som kan möjliggöra för bostads- eller fritidshusbebyggelse alternativt bebyggelse som gynnar besöksnäringen och det lokala friluftslivet. Oavsett utveckling behöver de höga natur- och kulturvärdena i anslutning till platsen beaktas. För att den fortsatta utvecklingen av Barsviken behöver en detaljplan tas fram.

Verksamheter och industri

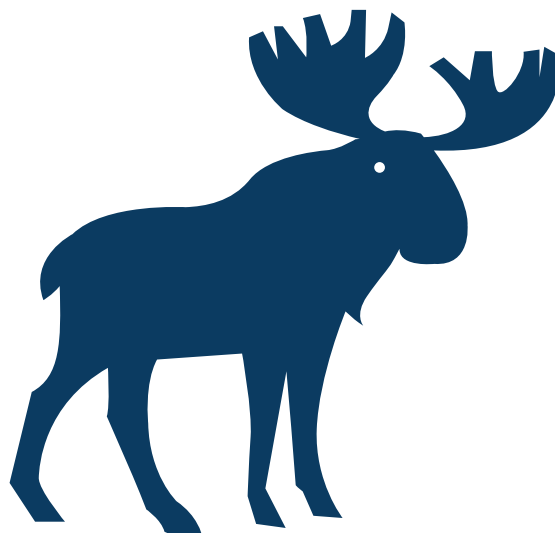
Det finns potential för ett nytt verksamhets- och industriområde i riktning mot Timrå och Sundsvall i anslutning till E4. Järnvägskorridoren för Nya Ostkustbanan täcker stora delar av området kring E4 i Häggdångers kommun vilket begränsar möjligheten till att exakt peka ut utvecklingsområde i översiktsplanen i dagsläget. Vid avsmalnad järnvägskorridor ska i första hand området kring Kittjärn utredas för verksamhet och industriutveckling. Området innefattar ytan över och mellan motorbanan och bergtäkten, här finns goda möjligheter för elanslutning och närhet till E4 för transporter av gods- och människor.

Området är redan i anspråkstaget för störande verksamheter samt har ingen närliggande bostadsbebyggelse. Områdets topografi samt potentiella våtmarker behöver undersökas i nästkommande skede av planeringen.

Barsviken kan vidareutvecklas som ett besöksmål som i sin tur kan generera nya företag till platsen. En gästhamn och förbättrad transportinfrastruktur samt kommunikation kring platsens värden är sätt att lyfta platsen för besökare och nya invånare. LIS-område finns på platsen vilket kan möjliggöra för utveckling av verksamheter som kräver ny, till eller ombyggnation till området.

Friluftsliv, idrott och motion

Barsviken är en populär boende, kultur- och naturmiljö som kan tillgängliggöras för friluftsliv genom vandringsleder med skyltning och enklare faciliteter. Förslagsvis kan en vandringsled utvecklas efter kustlinjen och knyts ihop med befintliga stigar kring Skarpudden. Motionsspår finns idag i anslutning till skolan, en plats som vid utveckling kan kompletteras eller vara utgångspunkt för fler aktiviteter. Gästhamn/naturhamnsplatser kan utvecklas i Barsviken och Svenskär för att tillgängliggöra platsen för besökare från vattnet, vilket i sin tur kan skapa underlag för utveckling mot besöksnäring.

Kulturmiljö

I Barsviken finns sjöbodrar, kokhus och gistvallar tillsammans med lämningar från tiden då Gävlefiskarna började segla upp till viken. Barsvikens fiskeläge i de södra delarna av Häggdånger är välbevarat och har ett kapell från 1727. I anslutning till fiskeläget finns Skarpuddens fyr.

I Bybildningen By ligger gårdarna tätt tillsammans på en höjdrygg med kringliggande odlingslandskap. Bybildningen tillsammans med miljön kring Byån och Byvikens fiskeläge ska ses som en helhetsmiljö av högt värde. Järnåldersgravar finns i byns närhet. Kulturhistoriskt värdefull gårdsbebyggelse återfinns på Dalunds gård som har många byggnader från 1850-talet. I Glons fiskeläge finns en sjöbod och två kokhus bevarade.

Häggdångers kyrka har ett centralt läge i Häggdångersbygden i de södra delarna av Kyrksjön. Kring Kyrksjön finns de äldre bybildningarna: Torrom, Muggård och Skällom. Kyrkans väl synliga och centrala läge och med byarna i en krans runt det öppna odlingslandskapet innehar höga värden. Här finns även järnåldersgravar.

Rogsta by utgörs av spridda gårdar vid en öppen dalgång. Byns höjdläge vid skogskanten, det väl synliga läget från vägen till Häggdångers kyrka och det öppna odlingslandskapet har höga värden. I närhet till byn finns järnåldersgravar.

Transportinfrastruktur

Transportinfrastrukturen inom Häggdångers kommun del behöver utvecklas för att möta kommande bostadsbyggelse och för besökare. Detta gäller framförallt vägen mot Antjärn och sista biten mot Barsviken. Ett gång- och cykelstråk kan vid omfattande utveckling utredas för att möjliggöra för vardags- och arbetspendling till Härnösands tätort. Denna utveckling blir särskilt viktig vid en verksamhetsutveckling i Kittjärn.

Vid utveckling av ett andra stationsläge för tågtrafiken inom Härnösands kommun förespråkas området där framtida E4 och järnväg kommer att mötas vilket utifrån befintligt material kan antas vara kring Antjärn i Häggdånger. På denna plats kan en ny transportnod utvecklas.

RIKTLINJER

- Ny bostadsbebyggelse uppmuntras i anslutning till befintlig sammanhängande bebyggelse.
- Omfattande bebyggelse och utveckling av service ska uppmuntras i området kring Häggångers skola.
- Ny industri- och verksamhetsmark ska tas fram vid avsmalnad korridor för ny järnväg.
- Barsviken ska ges förutsättningar att utvecklas för besöksnäringen och det lokala friluftslivet.

ATT GÖRA

- Utreda möjligheten för gång- och cykelstråk till Härnösands tätort alternativt iordningställa en led för cykling på kulturvägen förbi Värptjärn.
- Planlägga område för industri/verksamheter söder om Härnösands tätort.
- Ta fram detaljplan för Barsviken vid fortsatt utveckling av området.
- Verka för en avsmalnad järnvägskorridor i samverkan med Trafikverket.
- Ta fram detaljplan för framtida kommundelscentrum.

TA HÄNSYN TILL

- Utvecklingen av Barsviken ska ske med varsamhet och hänsyn till platsens kultur- och naturmiljövärden.
- Utveckling av bebyggelse kring Kyrksjön ska ta hänsyn till platsens kulturmiljövärden.
- Begränsa exploatering av obebbyggda platser efter kustlinjen för att bevara kustens höga naturvärden.
- Jordbrukslandskapets värden ska värnas vid kommande utveckling, se riktlinjer för areella näringar.
- Naturvårdsobjekt finns kring Kyrksjön och Barsviket vilket behöver beaktas vid kommande utveckling.

LÄS MER

- Kulturhistoriska miljöer – Härnösands landsbygd. Rapport nr 5, 1983.

- LIS
- Transportinfrastruktur, linje**
 - Väg
 - Järnväg
 - Gång- och cykelväg - Anslutningsstråk

- Areell näring**
 - Jordbruk - Pågående
 - Skogsbruk - Pågående

- Natur och friluftsliv**
 - Badplats - Pågående
 - Naturområde - Pågående
 - Friluftsområde - Pågående

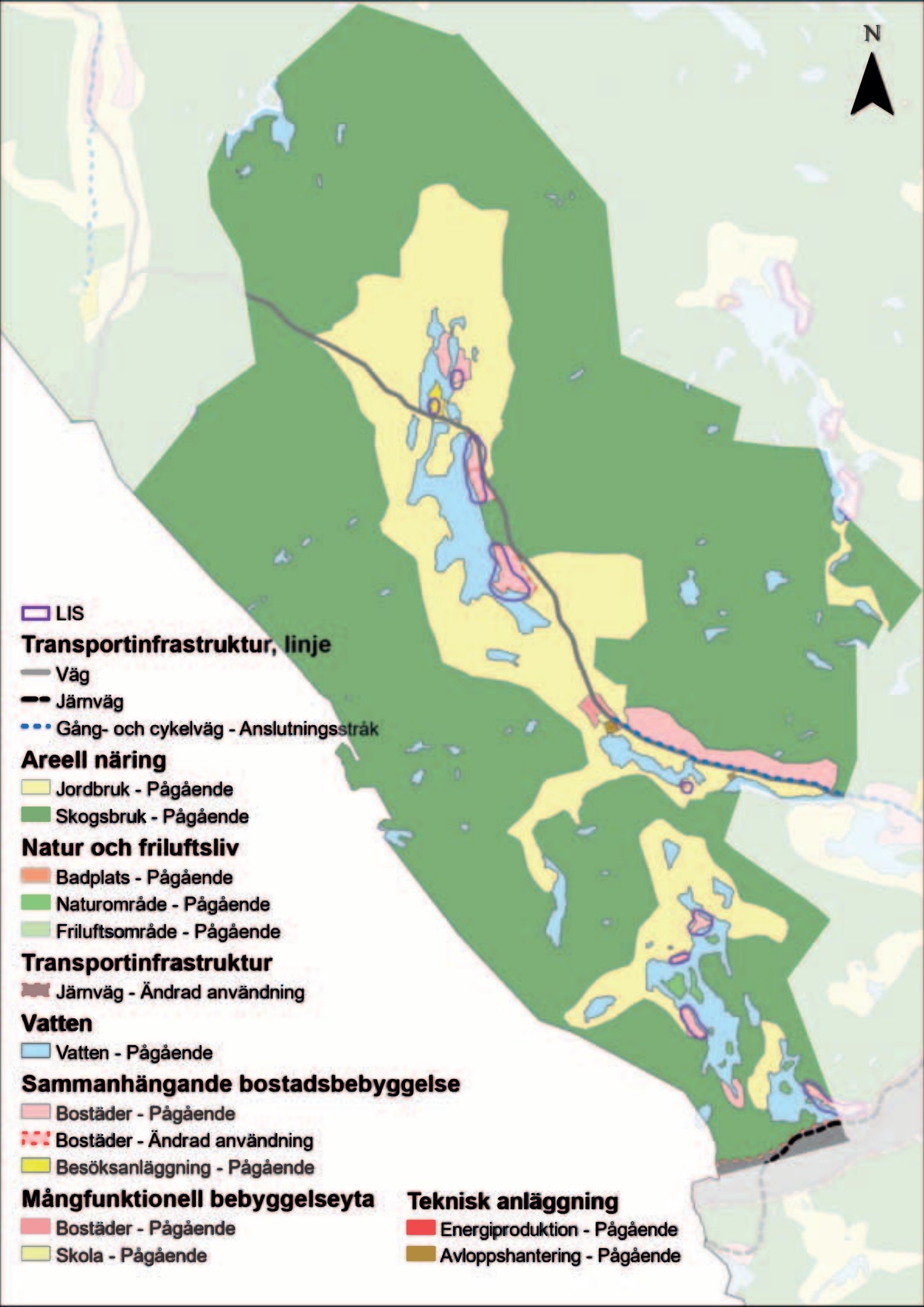
- Transportinfrastruktur**
 - Järnväg - Ändrad användning

- Vatten**
 - Vatten - Pågående

- Sammanhängande bostadsbebyggelse**
 - Bostäder - Pågående
 - Bostäder - Ändrad användning
 - Besöksanläggning - Pågående

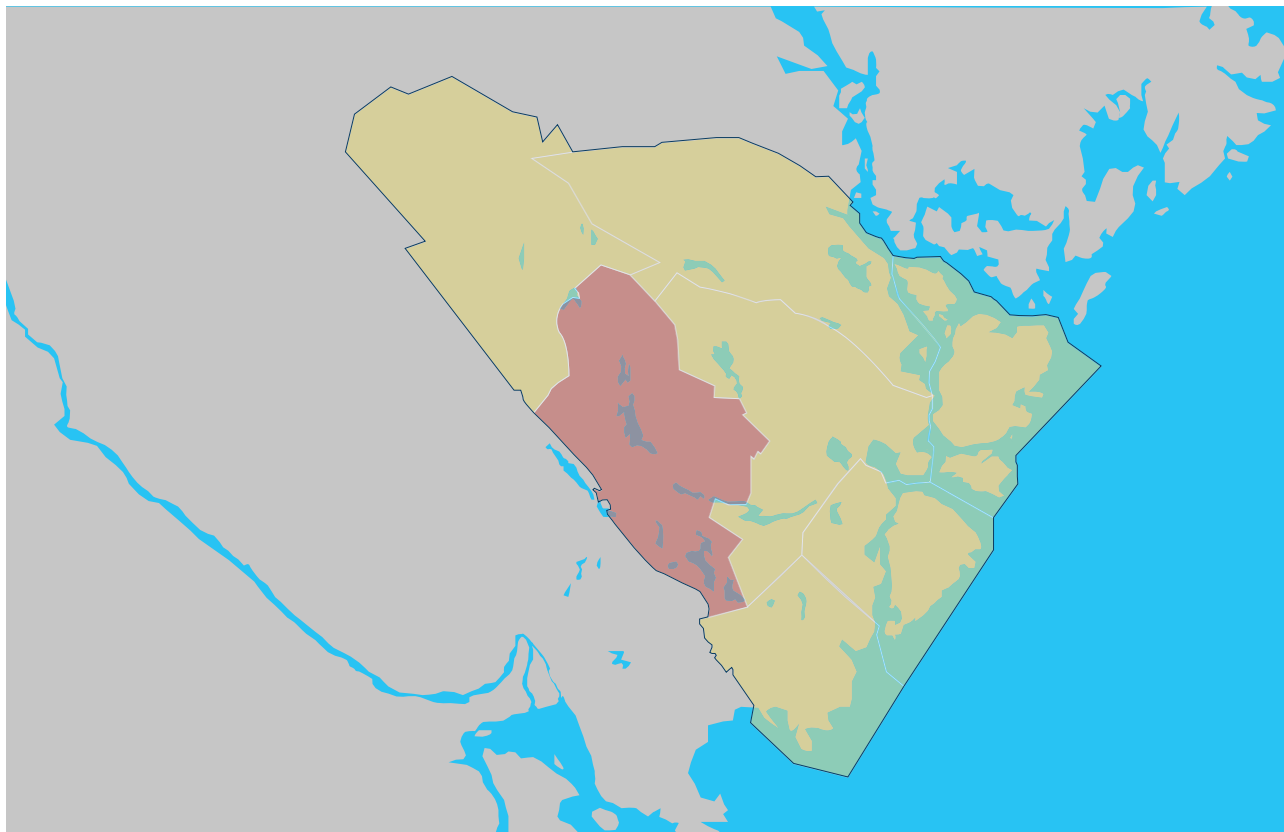
- Mångfunktionell bebyggelseyta**
 - Bostäder - Pågående
 - Skola - Pågående

- Teknisk anläggning**
 - Energiproduktion - Pågående
 - Avloppshantering - Pågående

Stigsjö

Stigsjö ligger i en dalgång som definieras av jordbruk och matkultur. Här bor ungefär 1000 invånare. Landskapet är böljande och gårdarna ligger placerade på höjd ut efter sjöarna. Kommunalscentrumet i Stigsjö är Brunne, en mötesplats med skola, äldreomsorg och service. Kring Brunne består byggelsestrukturen av villakvarter, mindre lägenhetslänga och radhus.

Bostäder

I Stigsjö kommunal ska bebyggelseutvecklingen stärka och komplettera den befintliga sammanhängande bebyggelsen. På många platser i kommunalen i anslutning till sjöar och vattendrag finns många fritidshus som kan antas omvandlas till mer permanenta bostäder på lång sikt. Bostadsutvecklingen ska samspela med landskapsbilden i jordbrukslandskapet för att bibehålla kommunalens identitet och värden. Kring Gussjön, Starred och Öjesjön finns LIS-områden utpekade som ska möjliggöra för ny-, till- och ombyggnationer av bebyggelse som kan möjliggöra att fler bosätter eller utvecklar verksamheter i dessa områden.

I kommunalscentrumet Brunne ska fler boendialternativ utvecklas som exempelvis lägenheter, radhus och plusboenden som skapar en rotation på bostadsmarknaden och möjliggör för fler målgrupper att flytta dit samt att fler äldre ska kunna bo kvar i sin kommunal. Det befintliga lägenhetshuset och radhusen behöver renoveras men kan bli en god start på utvecklingen av mindre boenden på landsbygden. Som ett komplement till bebyggelsen ska fler gemensamhetsytor kunna utvecklas som exempelvis en liten parkmiljö, områden för odling, eller utveckling för spontanidrotten.

Verksamheter och industri

Dagligvaruhandel finns i kommundelscentrumet Brunne, en viktig mötesplats som gör det möjligt för fler målgrupper att bosätta sig här. Men handeln är även viktig för att minska behovet av resande inom kommunen. Befintlig dagligvaruhandel värnas och nya etableringar av service och verksamheter i olika former ska ges förutsättning att utvecklas. I Dala återfinns ett av kommundelens besöksmål, i anslutning till området ska kompletterande

verksamheter ges möjlighet att utvecklas vilket stärker platsen för besökare. Boendemöjligheter ska uppmuntras i kommundelen som exempelvis camping, ställplatser eller vandrarhem, med fördel med närhet till något besöksmål eller naturupplevelser. Invid Gussjön finns en populär dansbana som blir besöksmål under sommartid, här bör fler verksamheter och boendemiljöer uppmuntras för besökare.

Friluftsliv, idrott och motion

Stigsjö har många förutsättningar för friluftsliv och naturupplevelser, de många badplatserna ger en lättillgänglig naturupplevelse under flera årstider. Men även naturreservat så som Brånsåns naturreservat. Gussjön, Brunnesjön och Långssjön är populära vattenmiljöer för friluftsliv och rekreation.

I Brunne kommundelscentrum kan funktioner för idrott och motion som exempelvis ett utegym, eller sponta-

nidrott utvecklas för att stärka mötesplatsen och komplettera bebyggelseutvecklingen. Janne Vängmanleden är en historisk vandringsled som på senare år inte underhållits på grund av många olika markägare. Leden kan ur ett långsiktigt perspektiv utvecklas för att möjliggöra för längre vandringar inom kommundelen.

Kulturmiljö

I Stigsjö kommundel finns flera äldre bybildningar i traditionella höjdlägen och ålderdomlig bystruktur. Dessa är ofta i anslutning till hävdad mark och öppet landskap i traditionellt höjdläge med sluttningar ned mot sjöarna. Byarnas exponerade läge från vägen är av värde. Exempel på dessa bybildningar är Sunne och Uland. I Starred

återfinns två av många av kommunens torpställen som uppfördes efter 1800-talets mitt. Torpen är placerade i utkanten av själva byn Starred. I Ulträ återfinns en värdefull kvarnmiljö med mjölnarboställe och dammanläggning från 1920-talet.

Transportinfrastruktur

Väg 718 är en vältrafikerad väg för vardagspendlare, besökare men även till viss del tyngre trafik. Vägen är en transportled i Härnösands kommun och knyter tätorten mot riksväg 331. Tyngre trafik och framförallt transporter av farligt gods bör på undvikas efter denna vägsträckning, på grund av närheten till områden för dricksvattenförsörjningen. Cykel- och gångstråk ska långsiktigt utvecklas från Härnösands tätort till Brunne kommundelscentrum. Utbyggnaden behöver ske i etapper i enlighet med genomförd åtgärdsvalsstudie (ÅVS) och i dialog med Trafikverket som är vägghållare.

RIKTLINJER

- Utveckla gång- och cykelstråk inom och till Brunne kommundelscentrum från Härnösand central.
- Utveckla Brunne kommundelscentrum med fler mindre bostadsalternativ för att möta behovet från en äldre och yngre befolkning.
- Farligt gods ska i största möjliga mån undvikas efter Stigsjövägen för att skydda dricksvattenförsörjningen vid olyckor.

ATT GÖRA

- Utreda ny detaljplan för Brunne kommundelscentrum som inkluderar ny mångfunktionell bebyggelse.

TA HÄNSYN TILL

- Framtidens dricksvattenförsörjning ska beaktas vid omfattande utveckling av bebyggelse i nära anslutning till Brunne vattenskyddsområde.
- Jordbrukslandskapets värden ska värnas vid kommande utveckling, se riktlinjer för areella näringar.
- Särskilt känsliga områden för ras och skred ska beaktas vid utveckling av bostadsbebyggelse kring Skjollsta.
- Vattensystemet är av Riksintresse för naturvård vilket ska beaktas och inga åtgärder genomföras som kan skada dessa värden.

LÄS MER

- Kulturhistoriska miljöer – Härnösands landsbygd. Rapport nr 5, 1983.

N

LIS

Areell näring

- Jordbruk - Pågående
- Skogsbruk - Pågående

Transportinfrastruktur

- Väg - Ändrad användning
- Järnväg - Ändrad användning
- Resecentrum - Pågående
- Hamn - Pågående
- Farled - Pågående
- Färjeläge - Pågående

Vatten

- Vatten - Pågående

Teknisk anläggning

- Energiproduktion - Pågående
- Avloppshantering - Pågående
- Materialutvinning - Pågående

Sammanhängande bostadsbebyggelse

- Bostäder - Pågående
- Bostäder - Ändrad användning
- Verksamheter - Pågående
- Verksamheter - Ändrad användning
- Besöksanläggning - Pågående
- Annat samhällsviktigt ändamål - Pågående

Transportinfrastruktur, linje

- Väg
- Gång- och cykelväg - Huvudstråk
- Järnväg
- Gång- och cykelväg - Anslutningsstråk

Natur och friluftsliv

- Vandringsled - Ändrad användning
- Badplats - Pågående
- Gästhamn - Pågående
- Naturområde - Pågående
- Friluftsområde - Pågående

Verksamheter och industri

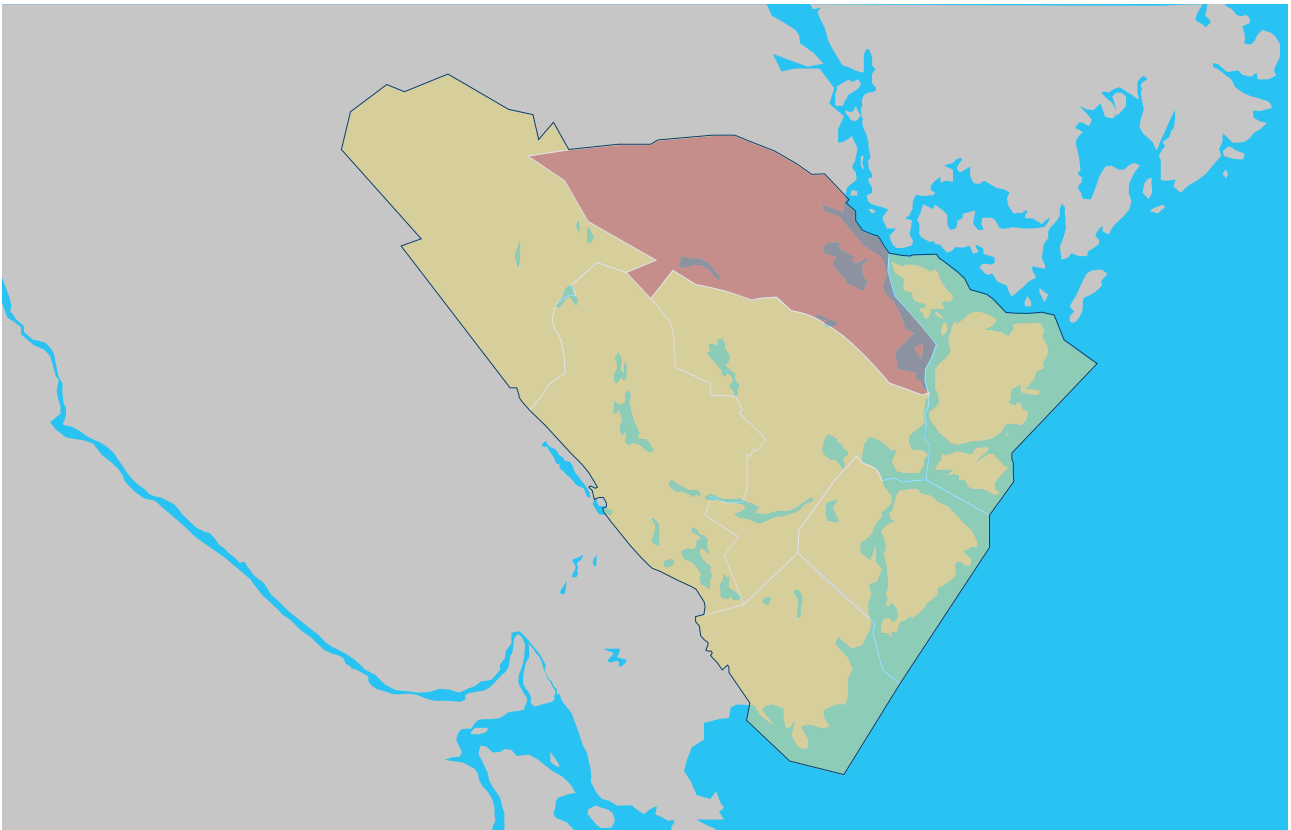
- Företagsområde - Pågående
- Företagsområde - Ändrad användning
- Materialutvinning - Pågående
- Ytkrävande anläggning/offentlig verksamhet - Pågående

Mångfunktionell bebyggelseyta

- Bostäder - Pågående
- Bostäder - Ändrad användning
- Centrum - Pågående
- Begravningsplats - Pågående
- Verksamhet - Pågående
- Besöksanläggning - Pågående
- Skola - Pågående
- Kontor - Pågående

Högsjö

Högsjö erbjuder en boendemiljö i närheten av Höga Kustens karaktäristiska naturmiljöer och kulturlandskapet i Ådalen. Här bor lite mer än 1400 personer och många har ett intresse av natur- och friluftsliv. Kommundelens västra delar definieras av jakt- och fiskeområden och de östra delarna av kusten och skärgårdslivet.

Bostäder

Hälledals kommunscenarium ska ges möjlighet att utvecklas och förtätas med bebyggelse och verksamheter. Områdets allmänna ytor kan utvecklas med gemensamhetsytor tillsammans med de boende, exempelvis genom odlingsmöjligheter eller spontanidrott.

Det finns färdiga detaljplaner för ny bebyggelse i Hälledals kommuncentrum samt i Utansjö som kan lyftas fram som en del av den långsiktiga bostadsutvecklingen i kommundelen. Utansjö kan även utvecklas med fler gemensamhetsytor tillsammans med de boende. Utanför

kommundelscentrumet ska omfattande utveckling av bebyggelse ligga i anslutning till befintliga stråk i Utansjö och Ramvik.

Välångersviken kan kompletteras med mer bostadsbebyggelse, men den ska i detta fall inte förläggas på brukbar jordbruksmark. I dalgången mot Jude finns ett värdefullt jordbrukslandskap med gårdar och mindre byar. Området kan kompletteras med fler bostäder, men även här behöver hänsyn tas till brukbar jordbruksmark.

Verksamheter och industri

Kring brofästet i Mörtsal/Veda ska rastplats, service och verksamheter utvecklas för passerande trafikanter och besökare till Höga Kusten. I ett långsiktigt perspektiv bör området även kopplas ihop med Mörtsals gästhamn för att skapa en sammanhållen enhet och göra det möjligt att byta mellan olika transportslag och upplevelser. Kring området kan vandringsleder eller utsiktspunkter bli en del av besöksmålet. I ett långsiktigt perspektiv ska banvallen mellan Härnösand Central och Mörtsal omvandlas till en led för rekreation och friluftsliv och anslutas till Höga Kustenleden. Leden kommer att ha brofästet som sin sista passage innan Höga Kustenbron vilket kan beaktas i

form av exempelvis service och handel. I Hälledal finns en populär camping (Snibben) som ska ges förutsättningar att fortsatt bedriva sin verksamhet och utvecklas.

Utansjöbruk är ett industriområde som inte har en pågående produktion i dagsläget men som har alla förutsättningar för industriverksamhet i framtiden. Gustavsviks varv är med sin torrdocka ensam i sitt slag efter Norrlandskusten. Det är en styrka som ska tas till vara och verksamheten ska ges möjlighet att vidareutvecklas. Utvecklingen måste dock ta hänsyn till platsens kulturhistoriska värden.

Friluftsliv, idrott och motion

Högsjö är en kommunedel med särskilt goda förutsättningar för friluftsliv, idrott och motion. Kommundelen är tillsammans med Viksjö den kommunedel med störst andel oexploaterad markyta, vilket ger goda förutsättningar för ostörda naturupplevelser. Här återfinns även många av kommunens naturreservat och annan skyddad natur. Det finns flertalet platser i kommundelen med fåbodvallar som kan vara av intresse att tillgängliggöra med utveckling av exempelvis vandringsleder eller längre skidspår tillsammans med markägare. Kommundelen har många vattenområden som är populära för fiske och friluftsliv under flera säsonger.

I Hälledal kommundelscentrum och i anslutning till skolan finns simhall och idrottshall. Mellan kommundelscentrumet och Ramvik finns Torsvalla idrottsområde, med fotbollsplan och flertalet motionsspår som blir populära skidspår på vintern. Dessa värden är viktiga att upprätthålla för framtida utveckling av kommundelen och dess föreningsliv.

Välön är en ö i kustbandet med högt värde för friluftslivet, ön förvaltas av föreningslivet och ska ges möjlighet att utvecklas med exempelvis faciliteter eller annat av värde för friluftslivet och besöksnäringen.

Kulturmiljö

Gustavsvik är ett exempel på ett komplementsamhälle som växte fram under 1800-talet omkring sågverken efter Norrlandskusten. Samhällets bebyggelsestruktur med självbyggda bostadshus utspridda på en bergssluttning är av kulturhistoriskt värde. Av särskilt arkitekturhistoriskt värde är de två tjänstebostäderna från 1922 intill skeppsvarvet. Gustavsviks varv är riksintresse för kulturmiljö och bär på värden som kan lyftas fram inför framtida utveckling av kommundelen. Platsen kan bli ett besöksmål för besökare via vattnet eller land.

Bölen är en bybildning väster om Ramvik. Byns läge på en södersluttning vid en dalgång är karaktäristisk och har höga värden. I byn finns byggnader från sena 1800-talet, den gamla byvägen passerar fortfarande genom byn. De samlade gårdsklungorna är spridda med jämna mellanrum i ett öppet kulturlandskap av höga värden. Ramviks- och

Östbybygdens väl avläsbara förändring från odlingslandskap till sågverkssamhälle är av högt kulturhistoriskt värde.

Utansjö bruks herrgårdsanläggning uppfördes på 1750-talet och har sin likhet i mellansvenska bruksherrgårdar från samma tid, men är istället för sten uppförd i timmer med skickligt utformad träpanel av stenkaraktär. Veda var redan under medeltiden en viktig knutpunkt vid kustlandsvägen och överfarten till andra sidan Ångermanälven. Av äldre bebyggelse finns idag kvar den välbevarade 1700-taletsbebyggelsen på en höjd intill E4. Byggnaderna är av stort kulturhistoriskt och miljömässigt värde.

Högsjö gamla kyrka är kommunens medeltida kyrka. Kyrkan har ett väl synligt läge i ett öppet landskap vid Mörtsjöns norra strand.

Transportinfrastruktur

I Högsjö kommun del är viktig transportinfrastruktur, riksväg 90 och E4 men även mindre vägar som skapar tillgänglighet till kringliggande byar och naturområden. Vid storskalig utveckling av service och verksamheter kring Veda och brofästet behöver ett gång- och cykelstråk utvecklas efter riksväg 90 som ansluter den befintliga gång och cykelvägen vid Snibbens camping. Denna utveckling behöver att ske i samverkan med Trafikverket.

RIKTLINJERN

- Vid utveckling av det detaljplanelagda området i Veda ska samordning av exempelvis trafik och annan utveckling för besöksnäringen samspela.
- Anslutningstråk för gång- och cykel behöver utredas från Snibbens camping mot utvecklingsområdet i Veda.

ATT GÖRA

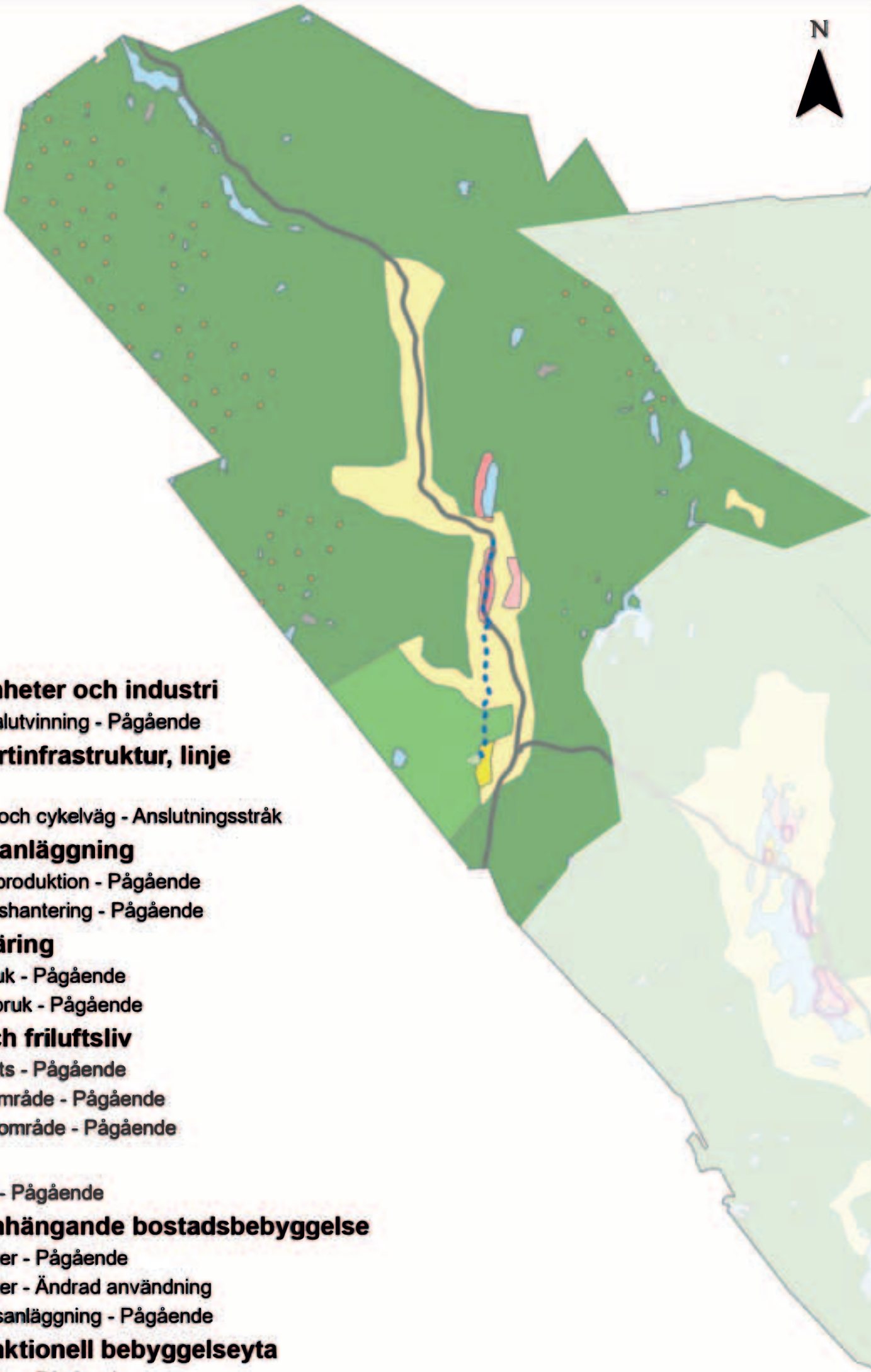
- Lyfta fram byggbar mark och antagna detaljplaner i Utansjö och Hälledal.

TA HÄNSYN TILL

- Gustavsviks varv är ett riksintresse för kulturmiljö vilket ska beaktas vid utveckling av området.
- I Ramvik finns områden med kulturmiljövärden vilka ska beaktas och värnas vid utveckling och renovering.
- Jordbrukslandskapets värden ska värnas vid kommande utveckling, se riktlinjer för areella näringar.

LÄS MER

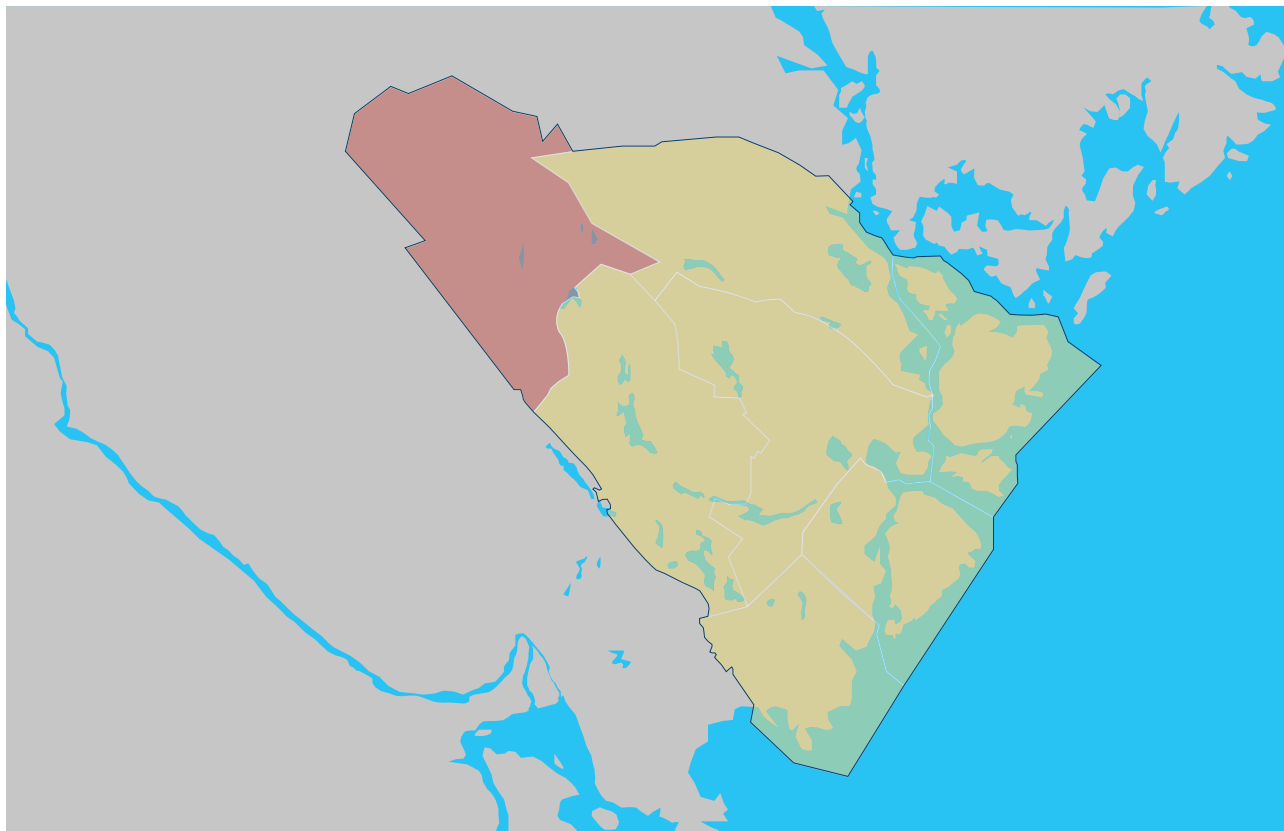
- Kulturhistoriska miljöer – Härnösands landsbygd. Rapport nr 5, 1983

- LIS
- Verksamheter och industri**
- Materialutvinning - Pågående
- Transportinfrastruktur, linje**
- Väg
- Gång- och cykelväg - Anslutningsstråk
- Teknisk anläggning**
- Energiproduktion - Pågående
- Avloppshantering - Pågående
- Areell näring**
- Jordbruk - Pågående
- Skogsbruk - Pågående
- Natur och friluftsliv**
- Badplats - Pågående
- Naturområde - Pågående
- Friluftsområde - Pågående
- Vatten**
- Vatten - Pågående
- Sammanhängande bostadsbebyggelse**
- Bostäder - Pågående
- Bostäder - Ändrad användning
- Besöksanläggning - Pågående
- Mångfunktionell bebyggelseyta**
- Bostäder - Pågående

Viksjo

I Viksjö finns ett lugn och närhet till orörd skog och sjöar. Invånarna i Viksjö lyfter den centrala placeringen med lika långt avstånd till huvudorterna Härnösand, Timrå och Kramfors. I Viksjö kommun del bor ungefär 330 invånare och i kommundelscentrumet finns ett gatustråk med service och villabebyggelse.

Bostäder

I Viksjö kommundelscentrum ska ny bostadsbebyggelse uppmuntras som ett komplement till den befintliga. Här är det särskilt viktigt att bygga för en äldre och yngre befolkning, då många förväntas vilja lämna sina hus, men inte vilja lämna sin kommun del under de kommande åren. Likväl som i andra kommundelscentrum ska Viksjö utvecklas med mångfunktionell bebyggelse, där både icke störande verksamheter, service och företag blandas med bostäder. Dagligvaruhandel finns i kommundelscen-

met Viksjö. Denna typ av grundservice är viktig att den upprätthålls för att fler ska vilja bosätta sig i kommun delen. Det är även en viktig mötesplats och minskar behovet av resande till andra delar av kommunen. Därför ska befintlig dagligvaruhandel värnas och nya etableringar i olika former ges förutsättning att utvecklas. Befintliga detaljplaner gör det möjligt för ny bebyggelse och ska marknadsföras för att skapa nya boendemiljöer.

Verksamheter och industri

Västanå är ett natur- och kulturhistoriskt viktigt besöksmål för boende i Härnösands kommun och kringliggande kommuner. Området ska ges möjligheten att utvecklas till en självklar målpunkt för besöksnäring och friluftsliv under hela året, vilket kan möjliggöra för kom-

mande företagsutveckling mot besöksnäringen i kommundelen. I övrigt är de areella näringarna en stor del av kommundelens näringsliv. Kommundelen kommer att ha möjlighet att utvecklas kraftigt de kommande åren som en del av de vindkraftspengar som går tillbaka till bygden.

Friluftsliv, idrott och motion

Viksjo kommun del har goda förutsättningar för friluftsliv då kommundelen är relativt oexploaterad. Dock har den senaste tidens vindkraftsutbyggnad i kommundelen tagit stora orörda naturområden i anspråk, vilket är av vikt för energiförsörjningen. Men det är dock särskilt viktigt att resterade orörda naturområden för friluftslivet värnas. Kommundelen har flera värdefulla större myrområden som under vinterhalvåret är populära för friluftslivet och längdskidåkning. Sjöarna är populära för fiske året runt, där Eksjön är en sådan av mellankommunalt intresse

tillsammans med Timrå. I Västanå naturreservat finns höga natur- och kulturvärden, befintliga vandringsleder, turistinformation och service som möjliggör för ett tillgängligt friluftsliv. Viksjo badplats är av värde för boende och besökare till kommundelen och ska värnas som en viktig del av boendemiljön. Mjällådalen är ett landskap med höga naturvärden och möjligheter till friluftsliv som kommer att bli ett naturreservat. Här är det populärt att fiska, vandra, paddla och på andra sätt ta del av naturen.

Kulturmiljö

Västanå järnbruk och miljöerna kring dem är av stort kulturhistoriskt intresse vilka ska värnas men även vara en del av utvecklingen av besöksmålet Västanå och Viksjo kommun del. Blåsmaskinhuset, bruksherrgården från järnbrukstiden och flottningsrännan i järn förbi Västanåfallet är av särskilt kulturhistoriskt värde.

Byn Käckelbäcksmön i Viksjo kommun del är värdefull ur kulturmiljösynpunkt. Den oregelbundna bebyggelsestrukturen kring byvägen och husen som är uppförda kring 1800-talet eller 1900-talets första hälft ger platsen dess värden. Byarna Villola och Tappåla visar på ett finskt arv.

Transportinfrastruktur

Väg 331 är ett viktigt regionalt transportstråk genom kommundelen där fortsatt god framkomlighet är av största vikt. Efter transportstråket rör sig flertalet oskyddade cykel- och gångtrafikanter. Framtida gång- och cykelutveckling bör fokuseras till Viksjo kommun delscentrum i första hand och till Västanå friluftsområde i andra hand för att göra det möjligt för de boende att röra sig utan bil på ett tryggt sätt i kommundelen.

RIKTLINJER

- Destination Västanå och området kring platsen ska utvecklas tillsammans med företag, invånare och föreningar.
- Utveckla Viksjo kommun delscentrum med fler mindre bostäder.
- Gång- och cykelstråket bör förlängas inom kommun delscentrumet för att sträcka sig mellan Viksjöns

badplats och Västanåfallet. Utvecklingen ska ske i samverkan med Trafikverket.

TA HÄNSYN TILL

- Västanå är naturreservat och en viktig kulturmiljö vilket bör uppmärksammas särskilt vid utvecklingen av området.
- Mjällådalen är utpekad som riksintresse för Naturvård och utreds för reservatsbildning.
- Särskilt känsliga områden för ras och skred behöver beaktas vid fortsatt utveckling kring Nyhemmanet och Dalen samt Västanå.
- Viksjo vattenskyddsområde ska beaktas för att värna dricksvattenförsörjningen.

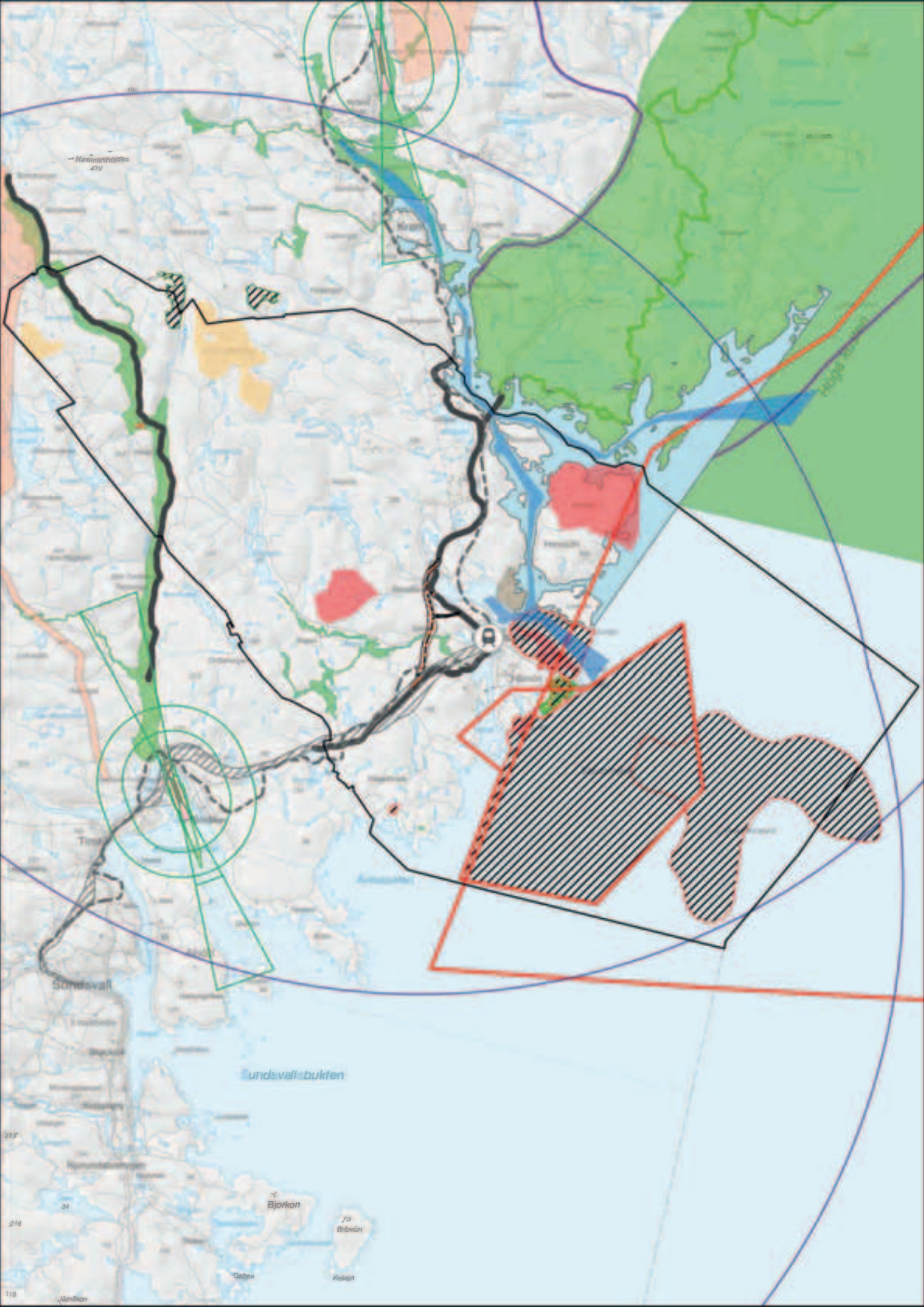
LÄS MER

- Kulturhistoriska miljöer – Härnösands landsbygd. Rapport nr 5, 1983.

Riksintressen

Del 4 Översiktsplan

I det här avsnittet beskrivs riksintressanta miljöer, deras värde och hur Härnösand ska förhålla sig till dem vid kommande utveckling.

Totalkarta - Riksintressen

TECKENFÖRKLARING

- Väg - Planerad eller framtida
- Järnväg - Station för resandeutbyte, befintlig, planerad
- Järnväg - Befintlig
- Järnväg - Framtida eller planerad
- Flygplats - Rullbana, befintlig
- Flygplats - MSA-yltor
- Flygplats - Flyghinder influensområde
- Flygplats - Flygbuller
- Flygplats - befintliga och framtida
- Sjöfart - Farled, befintliga, planerade
- trafikslag - Kn ställningstagande
- trafikslag - Väg - Befintlig
- Sjöövningsområden
- Område med särskilt behov av hinderfrihet
- Influensområden riksintressen
- Influensområden övrigt riksintresse
- Riksintresse/område av betydelse
- Fågeldirektivet, SPA
- Art- och habitatdirektivet SCI, Rikstäckande - ej älvar
- Yrkesfiske - Hav
- Friluftsliv
- Rennäring - Kärnområde
- Anläggningar för energiproduktion - Vindbruk
- Kulturmiljövård
- Naturvård
- Rörligt friluftsliv
- Obruten kust

Vad är ett riksintresse?

Att ett område är av riksintresse markerar att det har värden som bedöms vara betydelsefulla ur nationell synpunkt. Riksintressestatusen utgör ett skydd genom att krav på ändrad mark- eller vattenanvändning inte påtagligt får skada områdets värden.

Vad som påverkar eller skadar ett område som är av riksintresse kan ibland vara svårt att fastställa i en översiktsplan, utan måste i många fall utredas i kommande planeringsskeden och utgå från det specifika fallet eller platsen. Här nedan beskrivs varje riksintresse kortfattat, kommunens syn på riksintressena samt hur de ska hantteras övergripande vid framtida utveckling.

Många riksintressen i Härnösands kommun har gällt under lång tid och kommunen har inte för avsikt att föreslå förändringar i markanvändningen eller andra åtgärder som påverkar dessa negativt. Det finns däremot ibland ett tolkningsutrymme som kräver samverkan och dialog i ett tidigt skede mellan myndighet, kommun och allmänheten.

Kommunen delar i allt väsentligt synen på riksintressena som beslutats av statliga myndigheter.

RIKTLINJER

- Inriktningen är att riksintressena ska respekteras och att inga åtgärder ska tillåtas som påverkar riksintressenas motiv negativt.
- Samverkan och dialog mellan myndigheter och kommunen ska vara en grundförutsättning för att bedriva utveckling i anslutning till riksintressanta miljöer.

LÄS MER

- Boverkets eller Länsstyrelsen Västernorrlands hemsida, sök på riksintressen.

RENNÄRING

Sametinget pekar ut riksintressanta områden för rennäringen. Fem stycken samebyar har vinterbetesmarker i Härnösands kommun. Riksintresseområdet för rennäring berör i huvudsak Viksjö kommundels västra delar, men stora ingrepp i kommunens kringliggande naturområden kan komma att påverka näringen.

De berörda samebyarna som har renbetesområden inom kommunen är sakägare, det gäller även utanför riksintresse-

resseområden för rennäringen, och ska därför involveras i planarbetet i ett så tidigt skede som möjligt. De har rätt till inflytande och ska ha möjlighet att påverka beslut där mark och vatten inom det samiska traditionella området berörs. Rennäringen har ett behov av att kunna förflytta sig inom sin årscykel mellan fjäll och kust, vilket innebär att även Härnösands kommun som är utan fjällområden behöver beakta rennäringens behov.

VINDBRUK

Att ett område anges som riksintresse för vindbruk innebär att det ur ett nationellt perspektiv är särskilt lämpligt för vindkraft och utpekats av Energimyndigheten. Det finns två områden av riksintresse för vindbruk i Härnösands kommun, delar av Hästkullen och Björnlandhöjden i Viksjö kommun. När översiktsplanen antas kommer vindkraft ha etablerats på områden av riksintresse för vindbruk.

YRKESFISKE

Fångstområden av riksintresse i Härnösands kommun är Ångermanälvens mynningsområde och utpekats av Havs och vattenmyndigheten. I den nationella havsplanen är det få ställen i havsområdet som anger användningen yrkesfiske. Det fiske som bedrivs är begränsat, med passiva redskap och kustnära.

FRILUFTSLIV

Naturvårdsverket fastställer riksintressanta områden för det rörliga friluftslivet. I Härnösands kommun är området Smitingen-Härnöklubb, här finns intresseväckande natur- och kulturvärden samt en storslagen natur. Området är artrikt med sällsynta växter och djur.

NATURVÅRD

Naturvårdsverket fastställer riksintressanta områden för naturvård och vilka åtgärder som ska genomföras eller undvikas i områdena. I Härnösands kommun finns fem områden för naturvård samt fem natura-2000 områden.

MUGGÄRDSÄNGEN

I området Muggärdsängen på västra sidan av Kyrksjön i Häggdångers kommundel finns en mycket artrik ängsmark. Artrikedomen kan komma att påverkas negativt av skogsplantering, omfattande bebyggelseutveckling samt lednings- och vägdragningar. För att bevara ängsmarken och dess värden måste dessa åtgärder undvikas, samt marken fortsätta slås.

GÅDEÅNS VATTENSYSTEM

I Gådeåns vattensystem finns reproducerande flodpärlmussla och havsvandrande öring. Brånsån, som är en del av Gådeåns vattensystem, skyddas som naturreservat. Mer information om vad som är tillåtet i området finns på Länsstyrelsen Västernorrlands hemsida (sök på Naturresevat, Brånsån).

BARSVIKEN

I Barsviken i Häggdångers kommundel finns höga urbergsraukar och andra erosionsformer som är mer eller mindre unika för Norrlandskusten.

Gådeåns värden bevaras genom att vattensystemet ska anta ett så naturligt miljötillstånd som möjligt. Åtgärder i området kan vara att reducera onaturliga vandringshinder för fisk och att vägövergångar byggs så att de inte begränsar djurlivet i området. Inga dikningar ska göras, inga torvtäkter inom tillrinningsområdet ges tillstånd och inga främmande arter inplanteras. I stor utsträckning ska träd och vegetation bevaras som en skyddszon längs stranden. Det tätortsnära friluftslivet är populärt i området genom vandringsleden Gådeåleden, Friluftslivet ska kunna samspela med naturvärden i området.

På grund av sin placering i naturen görs bedömningen att raukarna inte är hotade av någon form av exploatering. Däremot kan de utvecklas till ett besöksmål för friluftslivet i ett framtidsperspektiv. I detta fall ska hänsyn tas till de höga naturvärdena.

LJUSTORPSÅN – MJÄLLÅN

Området är präglad av ett av landets mest skyddsvärda nip- och ravinlandskap och är ett reproduktionsområde för havsöring och harr. Området ligger delvis i Timrå kommun.

HÄRNÖKUSTEN

Längs Härnöskusten finns erosions- och abrasionsformer med få motsvarigheter utmed Norrlandskusten. Delar

NATURA-2000

Inom kommunen finns fem områden som klassas som Natura-2000 områden. Värdefull natur i EU samlas i nätverket Natura-2000 och klassas som riksintresse. Natura-2000 har tillkommit med stöd av EU:s habitat- och fågeldirektiv och syftar till att skydda naturtyper, djur och växter samt att förhindra att arternas livsmiljöer förstörs för framtida generationer.

SMITINGEN - HÄRNÖKLUBB

Ett skogs- och bergsområde med vegetationsklädda havsklippor mot öppet hav. Syftet är att bevara och återställa naturtypen. Området är även skyddat som naturreservat.

VÄGSJÖKNÖSEN

Ett kalkrikt naturskogsområde av typen västlig taiga. Det främsta syftet är att bevara och gynna naturtypen västlig taiga. Området är även skyddat som naturreservat.

LATMANSMON

Har raviner med en värdefull population av sötgräs. Det främsta syftet är att bevara och återställa sötgräspopulationen i området.

VÄNTA LITETS GRUND

Grundet har klassats som en av mest värdefulla utsjöbankarna i Bottniska viken (Havsplanen, Bottniska viken, förslag 2019). Den är länets enda utsjöbank och skiljer sig från övriga utsjögrund i Bottniska viken genom sin rika förekomst av blåmusslor. Grundet har även ett stort värde som lekplats för strömming. Området är även Helcom MPA-område vilket innefattar att Sverige har ett internationellt ansvar att trygga de marina värdena i området.

HABBORN

Ett område med skogslandskaps fåglar och andra arter som är beroende av gammal skog, området ligger till stor del i Kramfors kommun.

KULTURMILJÖVÅRD

Riksantikvarieämbetet utpekar kulturmiljöer som är av riksintresse, ibland på förslag från kommunerna, där man anser att det finns värden som är extra viktiga att bevara.

Riksintressen för kulturmiljö skyddas mot ”påtaglig skada” enligt Miljöbalken. Denna lag skyddar också bland annat landskapsbilden där natur- och kulturvärden är av allmänt intresse. Fornlämningar, kyrkor och byggnadsminnen skyddas enligt Kulturmiljölagen. Plan- och bygglagen skyddar all bebyggelse genom krav på varsamhet vid ombyggnad och restaurering.

I Härnösands kommun finns tre områden av riksintresse för kulturmiljövården. Här finns en militär miljö (Gustavsvik), en stadsmiljö (Härnösand) och en fornlämningsmiljö (Vägnön). Läs mer på Länsstyrelsen Västernorrlands hemsida.

GUSTAVSVIK

Motivering: En samlad varvsmiljö med en militärhistorisk bakgrund belägen vid Ångermanälvens utlopp. Örlogsdepå som anlades 1916–1922 och sedan dess har använts som varv för civil verksamhet. Miljön berättar om en tid

då det ansågs finnas en risk för att en fientlig flotta skulle kunna stänga av hela Bottniska viken och använda denna som invasionsområde mot Sverige.

Uttryck för riksintresset: Torrdockan med den ursprungliga lyftkranen fortfarande belägen precis intill. Pumphuset och det höga transformatorhuset från 1916–1922 är centralt belägna och har höga arkitektoniska ambitioner. Byggnaderna manifesterar den moderna tekniska utvecklingen som elektrifieringen innebar. Radhuslängan för tjänstemän är en av landets första och ligger vid infarten till varvsområdet. Delar av järnvägsspåren visar hur varvet tidigare var sammankopplat med stambanan.

HÄRNÖSAND

Motivering: Stifts- och residentstad med mångsidiga förvaltningsfunktioner. Framträdande nyklassicistiska karaktärsbyggnader och en bebyggelse som visar den äldsta strandbundna planstrukturen och gradvis utveckling mot allt större regelbundenhet. Som ”Norrlands Aten” och Lubbe Nordströms ”Öbacka” förknippas Härnösand med en speciell roll i Norrlands historiska utveckling och kulturliv.

Uttryck för riksintresset: Domkyrkan från 1856, den märkliga gymnasiebyggnaden ritad av Tempelman och residenset båda från sent 1700-tal, samt andra stifts-, residens-, skol- och regementsstadens karaktärsbyggnader. Området Östanbäcken med bevarad oregelbunden planstruktur från 1500-talet och träbebyggelse från tidigt 1800-tal. Den inte helt regelbundna rutnätsplanen i stadskärnan, utvidgningarna på Kronholmen och arbetarförstaden Rotudden som tillsammans representerar stadsbyggnadsutvecklingen under 1700-talets slut och 1800-talet. Hammiljöer.

VÄGNÖN

Motivering: Fornlämningsmiljö, typiskt exempel på norrländsk kuströsemiljö med stråk av bronsåldersrösen, delvis samlade i gravfält och där landhöjningsprocessen illustreras.

Uttryck för riksintresset: Anläggningar av varierande former, där många är stora och innehåller kistor av stenhällar. Merparten ligger på en nivå av 25–30 meter över havet, det finns även enstaka lägre liggande rösen och stensättningar (5–15 meter över havet) som dateras till järnålder.

KOMMUNIKATIONER

VÄG

Riksintresse för väg i Härnösands kommun är befintlig och framtida E4, väg 331 och väg 90. De tre sistnämnda kommer att tas bort som riksintressen inom en snar framtid, pga. att Trafikverket sett över sina kriterier för riksintressen. Översiktsplanen kommer att uppdateras efter detta när beslut är fattat.

JÄRNVÄG

Järnvägen (Ådalsbanan) är av riksintresse i Härnösands kommun. Järnvägskorridor för ombyggnation mellan Härnösand – Sundsvall behöver smalnas av för att möjliggöra för den fortsatta översiktsplaneringen. Härnösands kommun har tagit fram ett tidigt förslag på järnvägskorridor som möjliggör för en viss del av den framtida planeringen denna återfinns i mark- och vattenanvändningskartorna.

Härnösands central ingår som en del i ett enligt Trafikverket funktions anpassat nät, för Härnösand ska resecentrum fortsätta utvecklas som kommunens primära transportnod.

SJÖFART

Inom kommunen finns vattenområden utpekade som riksintresse för sjöfart. Det gäller farled 661A, 661B och 663 samt sjöfartsstråk längs kusten.

LUFTFART

Härnösands kommun berörs av influensområdet för hinderytor för Sundsvall-Timrå, Kramfors-Sollefteå och Örnsköldsviks flygplatser (MSA-ytor). Av dessa är Sundsvall-Timrå och Höga Kusten airport av riksintresse. Utveckling av höga byggnader/föremål inom MSA-ytan ska samrådas med respektive flygplats, för att inte skapa ett hinder för flygtrafiken. Byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader etc. som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan skall remitteras till Luftfartsverket. Befinner sig objektet till havs eller i insjö skall även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras.

TOTALFÖRSVARET

Försvarsmakten utpekar områden av riksintresse för totalförsvaret. Mark- och vattenområden som är av riksintresse för att de behövs för totalförsvarets anläggningar, ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Finns olikartade ändamål ska försvarsintresset ges företräde.

Inom Härnösands kommun är Härnös och Skärsvikens skjutfält samt sjöövningsområden till havs av riksintresse för totalförsvaret. Utöver den mark som staten själv äger finns så kallade påverkansområden med avseende på buller och säkerhet, påverkansområden övrigt och påverkansområden med särskilt behov av hinderfrihet.

Inom det området ska alla lov- och planärenden skickas till Försvarsmakten för samråd.

Vid försvarsövningar stängs markområdena av och havsområdena bevakas. Områdena ska därmed inte innebära någon ökad risk för allmänheten ur det hänseendet. För att säkerställa att höga objekt, t.ex. vindkraftverk eller byggnader, inte hamnar i konflikt med Försvarsmaktens tekniska system måste en förfrågan ställas till myndigheten. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför, och högre än 45 m inom, sammanhållen bebyggelse. Läs mer om riksintresse för försvarsmakten på deras hemsida, sök på riksintressekatalog och Västernorrland.

ÖVRIGA RIKSINTRESSEN

Övriga riksintressen som är värdefulla för Härnösands kommun att beakta är obruten kust och rörligt friluftsliv som båda finns i Kramfors kommun. Dessa täcker bland annat området på andra sidan HögaKustenbron och kan

indirekt påverkas vid exempelvis storskalig exploatering i b.l.a. kommundelarna Högsjö och öarna vilket gör storskalig exploatering på dessa platser ska undvikas eller samrådats med Kramfors kommun.

Riksintressen och Översiktsplan 2040

I tabellen redovisas samtliga riksintressen med notering om eventuella konflikter mellan riksintressen och Översiktsplan 2040 och vilka hänsyn som i så fall måste tas. Samtliga riksintressen finns med i plankartorna under riksintresse.

RENNÄRING

Namn	Beskrivning	Kommunens utveckling	Intressekonflikter
	Följande samebyar kan nyttja mark i kommunen för vinterbete: Voernese (Frostviken Norra), Jijnjevaerie, Readtievaerie och Ohredahke samebyar samt Vilhelmina södra.		Vid framtagande av detaljplaner ska berörda samebyar samrådas för att inte göra ingrepp som negativt påverkar intresset.

VINDBRUK

Namn	Beskrivning	Kommunens utveckling	Intressekonflikter
Hästkullen		Kommunens områden av riksintresse för energiförsörjningen är utbyggda vid översiktsplanens antagande.	Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.
Björnlandhöjden		Kommunens områden av riksintresse för energiförsörjningen är utbyggda vid översiktsplanens antagande.	Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.

YRKESFISKE

Namn	Beskrivning	Kommunens utveckling	Intressekonflikter
Högbonden Storön Ångermanälven	Fångstområde lax och sik		Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.

FRILUFTSLIV

Namn	Beskrivning	Kommunens utveckling	Intressekonflikter
Smitingen- Härnöklubb	Hav och kust, ospecificerad skog, hällmark. Kulturupplevelser, surfing, bad.	Camping på Smitingen, platsens värden ska beaktas.	Värderna behöver beaktas och värnas vid utvecklingen av en camping.

NATURVÅRD

Namn	Beskrivning	Kommunens utveckling	Intressekonflikter
Härnökusten	Längs Härnökusten finns erosions- och abrasionsformer med få motsvarigheter utmed Norrlandskusten.		Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset. Men fler besökare kan resultera i en större belastning på naturen vilket behöver beaktas.
Ljustorpsån-Mjällån	Området är präglad av ett av landets mest skyddsvärda nip- och ravinlandskap och är ett reproduktionsområde för havsöring och harr. Området ligger delvis i Timrå kommun.	Utveckling av Viksjö kommun- delscentrum och Västanå.	Vid utveckling av områdena ska värdena beaktas och värnas.
Gådeåns vattensystem	I Gådeåns vattensystem finns reproducerande flodpärlmussla och havsvandrande öring. Brånsån, som är en del av Gådeåns vattensystem, skyddas som naturreservat.		Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.
Barsviken	I Barsviken i Häggdångers kommun del finns höga urbergsraukar och andra erosionsformer som är mer eller mindre unika för Norrlandskusten.	Enstaka kompletterande bebyggelse i anslutning till befintlig bebyggelse.	Enstaka bebyggelseutveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset. Ingen utveckling ska tillåtas som skadar värdena.
Muggårdsängen	I området Muggårdsängen på västra sidan av Kyrksjön i Häggdångers kommun del finns en mycket artrik ängsmark.		Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.

NATURA-2000

Namn	Beskrivning	Kommunens utveckling	Intressekonflikter
Smitingen – Härnöklubb	Ett skogs- och bergsområde med vegetationsklädda havsklippor mot öppet hav. Syftet är att bevara och återställa naturtypen. Området är även skyddat som naturreservat.	Camping på Smitingen, platsens värden ska beaktas.	Värdena behöver beaktas och värnas vid utvecklingen av en camping.
Vägsjöknösen	Ett kalkrikt naturskogsområde av typen västlig taiga. Det främsta syftet är att bevara och gynna naturtypen västlig taiga. Området är även skyddat som naturreservat.		Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.

Latsmansmon	Har raviner med en värdefull population av sötgräs. Det främsta syftet är att bevara och återställa sötgräspopulationen i området.	Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.
Vänta litets grund	Den är länets enda utsjöbank och skiljer sig från övriga utsjögrund i Bottniska viken genom sin rika förekomst av blåmusslor. Grundet har även ett stort värde som lekplats för strömming.	Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.
Habborn	Ett område med skogslandskaps fåglar och andra arter som är beroende av gammal skog, området ligger till stor del i Kramfors kommun.	Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.

KULTURMILJÖVÅRD

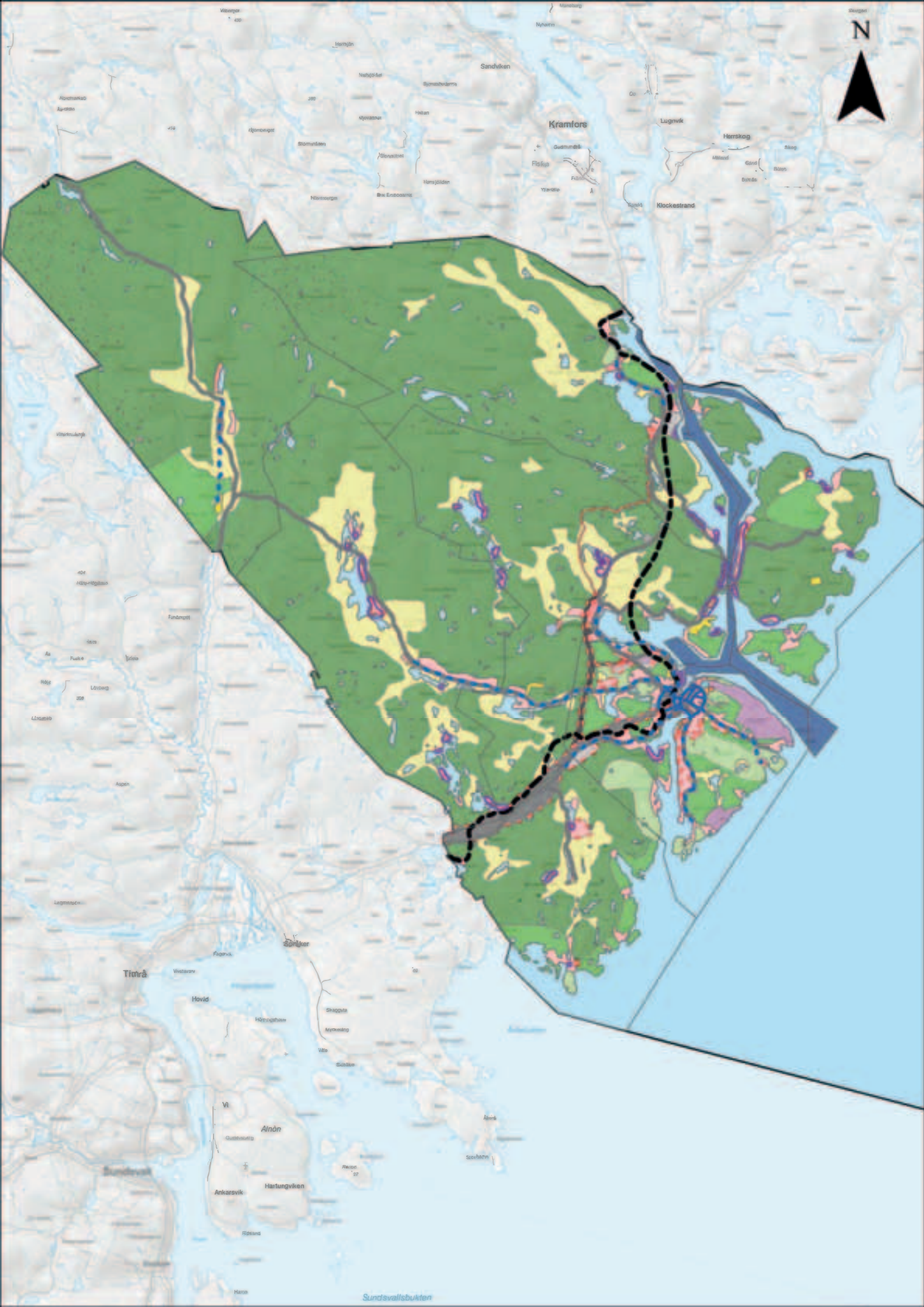
Namn	Beskrivning	Kommunens utveckling	Intressekonflikter
Härnösand Y21	Stifts- och residentstad med mångsidiga förvaltningsfunktioner. Framträdande nyklassicistiska karaktärsbyggnader och en bebyggelse som visar den äldsta strandbundna planstrukturen och gradvis utveckling mot allt större regelbundenhet. Som "Norrlands Aten" och Lubbe Nordströms "Öbacka" förknippas Härnösand med en speciell roll i Norrlands historiska utveckling och kulturliv.	Förtätning och utveckling av tätorten	Utveckling i Härnösands tätort ska ske med varsamhet för kulturmiljövårderna. Stöd vid utvecklingen ska vara gestaltningsprogram och eller byggnadsantikvarisk kompetens.
Vägnön Y22	Fornlämningsmiljö, typiskt exempel på norrländsk kustrossemiljö med stråk av bronsåldersrösen, delvis samlade i gravfält och där landhöjningsprocessen illustreras.	Bostadsbebyggelse Utveckling för friluftslivet	Utveckling och omvandling av fritidshus och ny bebyggelse ska beakta kulturmiljövårderna på platsen. För friluftslivet kan fornlämningsmiljöerna lyftas fram som besöksmål och som lärandemiljöer.
Gustavsvik Y23	En samlad varvsmiljö med en militärhistorisk bakgrund belägen vid Ångermanälvens utlopp. Örlogsdepå som anlades 1916–1922 och sedan dess har använts som varv för civil verksamhet. Miljön berättar om en tid då det ansågs finnas en risk för att en fientlig flotta skulle kunna stänga av hela Bottniska viken och använda denna som invasionsområde mot Sverige.	Verksamhetsutveckling	Vid fortsatt utveckling av verksamheterna kring Gustavsviks varv ska kulturmiljövårderna värnas. Radhuslängans placering och bebyggelsekaraktär ska uppmärksammas som värdefull och skyddas i detaljplan.

KOMMUNIKATIONER

Namn	Beskrivning	Kommunens utveckling	Intressekonflikter
Järnväg befintlig	Ådalsbanan sträcker sig mellan Sundsvall och Långsele. Banan ingår i TEN-nätet samt är utpekad i det strategiska godsnetet.		Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.
Järnväg framtida	Förstudie framtagen för ny sträckning av Ådalsbanan mellan Sundsvall och Härnösand.		Utpekad verksamhetsområdet inom utpekad järnvägs-korridor, vilket står i konflikt med riksintresset. Härnösand prioriterar en utvecklad järnväg högt men anser också att järnvägskorridorrens omfattning begränsar möjligheterna till planering och utveckling. Områdena kommer att beaktas vid den fortsatta dialogen med trafikverket om avsmalnad korridor.
Härnösand C	Ingår i funktionsanpassat nät.		Utvecklingen förväntas ha en god inverkan på intresset.
Väg befintlig	Väg E4 ingår i det av EU utpekade Trans European Transport Network, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse. Väg E4 sträcker sig genom hela Sverige, från Helsingborg till Haparanda, och är en viktig väg för långväga transporter.		Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.
Väg framtida (kommunens förslag)		Förslag på ny sträckning av E4 väster om Härnösand som kan medföra en vägförkortning med nästan 6 km. Förstudie finns.	Inga konflikter ses med riksintresset, mer än kompletteringar som exempelvis av- och påfart vid Saltvik.
Sjöfart befintlig	Sjöfart befintlig består av sjöfartsleder och ankarplats: Strömskatan – Bollstabruk 665 Eggegrund – Gunvorsgrund 56 Härnöklubb – Härnösand 661 N Storön – Veda 663 Älandsfjärdens ankarplats 664		Översiktsplanens utpekade utveckling anses inte stå i konflikt med riksintresset.
Luftfart MSA-yltor			Föreslagen utveckling förväntas inte stå i konflikt med MSA områden och riksintresseområden för luftfart i kringliggande kommuner. Utveckling av höga byggnader/föremål inom MSA-ytan ska samrådats med respektive flygplats.

TOTALFÖRSVARET

Namn	Beskrivning	Kommunens utveckling	Intressekonflikter
Härnöns skjutfält	Riksintresseområdet utgörs av skjutfältet. Den verksamhet som konstituerar riksintresset innebär påverkan på omgivningen genom skottbullen som kan uppfattas som störande och i vissa fall även annan påverkan.	Det är av vikt att friluftslivet kan samspela med försvaret på dessa platser, vilket ska upprätthållas genom god dialog.	Av översiktsplanen föreslagna utveckling förväntas inte stå i konflikt med riksintressena för totalförsvaret. Tidiga samråd ska även ta påverkansområden i beaktning.
Skärsvikens skjutfält	Riksintresseområdet utgörs av skjutfältet. Den verksamhet som konstituerar riksintresset innebär påverkan på omgivningen genom skottbullen som kan uppfattas som störande och i vissa fall även annan påverkan.	Det är av vikt att friluftslivet kan samspela med försvaret på dessa platser, vilket ska upprätthållas genom god dialog.	Av översiktsplanen föreslagna utveckling förväntas inte stå i konflikt med riksintressena för totalförsvaret. Tidiga samråd ska även ta påverkansområden i beaktning.
Sjöövningsområde Härnöns skjutfält	Sjöövningsområden med sprängområden och skjutområden utgör områden av riksintresse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9 § andra stycket miljöbalken.	Det är av vikt att friluftslivet kan samspela med försvaret på dessa platser, vilket ska upprätthållas genom god dialog.	Av översiktsplanen föreslagna utveckling förväntas inte stå i konflikt med riksintressena för totalförsvaret. Tidiga samråd ska även ta påverkansområden i beaktning.
Påverkansområde för buller eller annan risk	Ett område utanför riksintresseområdet för ett öppet redovisat riksintresse, inom vilket en verksamhet eller åtgärd riskerar att påverka funktionen, tillträdet till eller möjligheten att utnyttja riksintresset. Det illustrerar även område där den verksamhet som bedrivs inom riksintresset kan påverka omgivningen.		
Påverkansområde övrigt	Ett område utanför riksintresseområdet för ett riksintresse vilketets funktion omfattas av sekretess, inom vilket en verksamhet eller åtgärd riskerar att påverka funktionen, tillträdet till eller möjligheten att utnyttja riksintresset. Det illustrerar även område där den verksamhet som bedrivs inom riksintresset kan påverka omgivningen.		
Påverkansområde med särskilt behov av hinderfrihet	Ett definierat avgränsat område utanför riksintresseområdet för ett öppet redovisat riksintresse inom vilket höga objekt riskerar att påverka funktionen eller möjligheten att nyttja riksintresset.		

N

Kramfors

Sandviken

Tinrå

Ålnön

Sundsvallsbukten

Ställningstaganden

- MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Teckenförklaringen för totalkartan över mark- och vattenanvändning kan ses på sida 79. Nedan finner du ÖP-modellens kategorisering som totalkartan består av samt ställningstagandet för användningen.

KATEGORI BOVERKET - MÅNGFUNKTIONELL BEBYGGELSE

Områden för Mångfunktionell bebyggelse har tätortsmässig karaktär och innehåller olika servicefunktioner tillsammans med bostäder.

Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
Bostäder	Olika former av bostäder av varaktig karaktär.	Mångfunktionella bebyggelseområden ska fortsätta utvecklas med en blandning av småskalig handel, service och kontor tillsammans med bostäder. Utvecklingen innefattar oftast förtättningsåtgärder, i dessa fall ska grönområden värnas och ny bebyggelse komplettera den befintliga. Smarta och yteffektiva parkeringslösningar ska premieras.
Centrum	Kombinationer av handel, service, tillfällig vistelse, samlingslokaler, kontor och annan jämförlig verksamhet som ligger centralt eller på annat sätt ska vara lätta att nå.	Mångfunktionella bebyggelseområden ska fortsätta utvecklas med en blandning av småskalig handel, service tillsammans med bostäder. I centrum ska det allmänna platserna värnas högt och utvecklas därefter. Här är trygghet och tillgänglighet särskilt viktigt.
Begravningsplats	Områden för begravningsändamål.	Begravningsplatserna i kommunens har en viktig funktion men tillför även gröna värden till bebyggelsen.
Verksamhet	Områden för service, lager, tillverkning med begränsad omgivningspåverkan.	Icke störande verksamheter ska uppmuntras då de skapar en funktionsblandning och tillskapar målpunkter som ger liv och rörelse till närområdet. Verksamheterna får gärna vara synliga för att tillföra en trygghetsskapande effekt.
Kontor	Kontor, tjänsteverksamhet och annan jämförlig verksamhet med liten eller ingen varuhantering.	Områden som i första hand består av kontor och arbetsplatser. Dessa ska ges förutsättningar att utvecklas och få en tydligare koppling mot centrumkärnan. Till dessa områden ska hållbara transportslag alltid prioriteras.
Skola	Förskola, fritidshem, skola och annan jämförlig verksamhet.	Skolorna är viktiga målpunkter för barn och unga, till dessa platser ska en trygg trafikmiljö för barn säkerställas. Skolgårdarna och idrottshallarna är viktiga för sitt närområde, därför ska de värnas och utvecklas därefter.
Besöksanläggning	Områden för verksamheter som riktar sig till besökare. Här ingår kulturella och religiösa verksamheter, idrotts- och sportanläggningar med tillhörande byggnader och övriga besöksanläggningar.	Besöksanläggningar är viktiga målpunkter för besökare och invånare. Utvecklingen av dessa områden ska samspela med trafikplaneringen för att göra dem lättillgängliga. Till kommunens idrottsplatser är en trygg trafikmiljö för barn och unga särskilt viktigt.

KATEGORI BOVERKET – SAMMANHÄNGANDE BEBYGGELSE

Områden för Sammanhängande bebyggelse består huvudsakligen av bostäder och har en tydlig beroenderelation till närliggande orter.

Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
Bostäder	Olika former av bostäder av varaktig karaktär.	Områden med sammanhängande bostadsbebyggelse som kan kompletteras med fler bostäder av olika upplåtelseformer och storlek.
Besöksanläggning	Områden för verksamheter som riktar sig till besökare. Här ingår kulturella och religiösa verksamheter, idrotts- och sportanläggningar med tillhörande byggnader och övriga besöksanläggningar.	Besöksanläggningar ska ges möjligheter att vidareutvecklas då de är viktiga målpunkter för besökare och invånare. Utvecklingen av dessa områden ska samspela med trafikplaneringen för att göra dem lättillgängliga.
Verksamheter	Områden för service, lager, tillverkning med begränsad omgivningspåverkan.	Icke störande verksamheter inom den sammanhängande bostadsbebyggelsen ska uppmuntras då de tillför en funktionsblandning på stadsdelsnivå samt skapar liv och rörelse till sitt närområde.
Annat samhällsviktigt ändamål	Områden för totalförsvarets militära del, räddningstjänsten och liknande samhällsviktigt ändamål.	Områdena ska utvecklas med stort fokus på långsiktiga beredskapsperspektiv. Användningen är förenlig med bostads- och eller verksamhetsutveckling som kan samspela befintlig användning. Tillgängligheten till området är av vikt.

KATEGORI BOVERKET – LIS – LANDSBYGDS-UTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN

Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
	LIS-områden kan framförallt pekas ut i områden som har god tillgång till strandområden och där man kan bygga i viss utsträckning utan att allmänhetens tillgång till stränder hämmas och utan att djurlivet och växtlivet påverkas negativt.	Inom ett LIS-område kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas vid dispens och upphävande av strandskyddet för att möjliggöra för fler bostäder, fritidshus eller verksamheter som kan ha en god inverkan på landsbygdsutvecklingen.

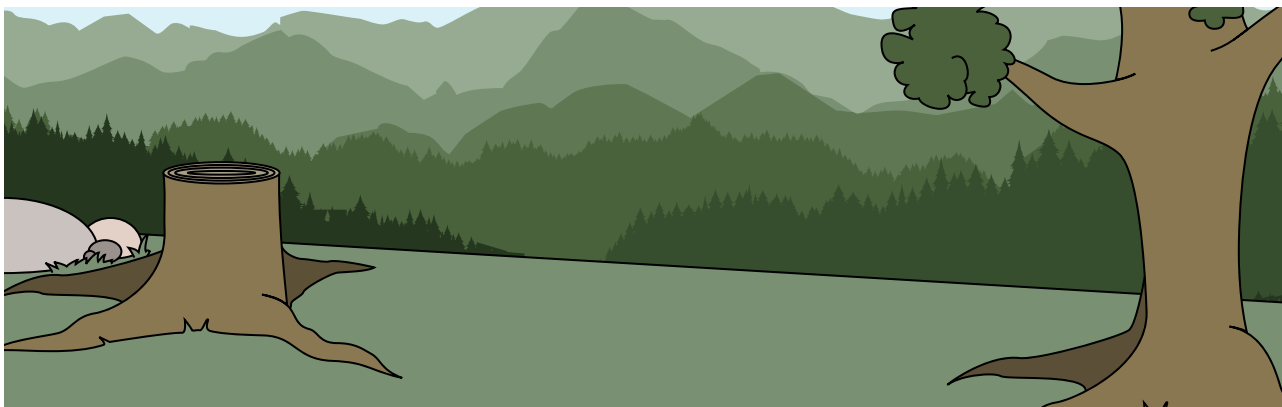
KATEGORI BOVERKET – GRÖNOMRÅDE OCH PARK

Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
Park	Park och parkliknande miljöer som är iordningställda och kräver skötsel.	Grönstrukturen ska prioriteras lika högt som bebyggelsestrukturen för att skapa attraktiva livsmiljöer. Parkerna ska värnas och utvecklas med kvalitet och upplevelsevärden.
Grönområde	Naturmark i tätortsmiljö och när rekreationsområden med en viss skötsel som har betydelse för ett stort omland och bör skiljas ut från övrig bebyggelsemiljö.	Grönstrukturen ska prioriteras lika högt som bebyggelsestrukturen för att skapa attraktiva livsmiljöer. Sammanhängande grönstråk ska utvecklas för att möjliggöra för folkhälsa och biologisk mångfald.

KATEGORI BOVERKET – VERKSAMHETER OCH INDUSTRI

Markanvändning Verksamhet och industri är områden för verksamheter som inte bör blandas med bostäder.

Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
Företagsområde	Samling av flera mindre verksamheter som sammantaget inte bedöms vara förenlig med andra användningar som bostäder.	Företagsområdena är viktiga platser för näringslivsutveckling och som stora arbetsplatser. Områdena ska möjliggöra för ytkrävande och eller störande industrier och verksamheter. Kan innefatta ex. storskalig handel och produktionsindustri. Transportinfrastruktur för person- och godstrafik samt god elförsörjning är särskilt viktigt till dessa områden.
Materialutvinning	Områden där det sker utvinning av naturmaterial, både för markområden och vattenområde, som till exempel gruvor, täkter med mera.	Områden där det sker utvinning av naturmaterial ska inte förläggas i närheten av bostadsbebyggelse. Nya områden ska ses ur ett regionalt perspektiv och stor restriktivitet ska råda för uttag av naturgrus.
Ytkrävande anläggning/offentlig verksamhet	Områden för samhällsviktig verksamhet som länsjukhus, kriminalvårdsanstalt, räddningstjänst eller liknande.	Områdena består av storskaliga samhällsviktiga verksamheter som inte ska blandas med bostäder, däremot kan det blandas med andra störande och ytkrävande verksamheter.

KATEGORI BOVERKET – AREELL NÄRING

Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
Jordbruk	Området har ett speciellt värde för näringen. Näringen ska ha företräde framför andra användningar, men kan utvecklas med enstaka bebyggelse i samspel med landskapet.	Brukbar jordbruksmark ska inte tas i anspråk för exploatering om det inte är av väsentligt samhällsintresse och att annan mark inte finns att tillgå. Ny bebyggelse i dessa områden ska placeras på mark som inte är odlad, gärna i höjdlägen eller i gränsområden mellan jordbruksmark och skog.
Skogsbruk		Områden för skogsbruk består till stor del av stora sammanhängande relativt otillgängliga skogs- och naturområden av värde för ostört friluftsliv, djur och växtliv. Enstaka bebyggelse kan förekomma, men storskalig bebyggelseutveckling bör undvikas.

KATEGORI BOVERKET – NATUR OCH FRILUFTSLIV

Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
Naturområde	Natur och friluftsliv innefattar större sammanhängande områden där värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterade och förvaltas med hänsyn till friluftslivet.	Naturområden till stor del i anslutning till kusten eller tätorter vilket gör dem värdefulla för sin närmiljö. Områdena är av vikt för friluftsliv, djur och växtliv. Enstaka bebyggelse kan förekomma i dessa områden.
Camping		Områden för naturcampingar ska utvecklas med hänsyn och samspel med naturmiljön.
Vandringsled		Längre vandringsleder ska utvecklas för besökare och invånare. I anslutning till lederna ska service, faciliteter och besöksmål ges företräde att utvecklas.
Badplats		Badplatser ska värnas särskilt för folkhälsa, mötesplatser och friluftsliv. Dessa ska inte byggas bort eller privatiseras utan kompletteras med fler användningsområden och för fler säsonger. Tillgängligheten ska vara god och en trygg trafikmiljö premieras.
Friluftsområde		Den vardagsnära naturen i Härnösand är särskilt värdefull och viktig att värna då den är tillgängliga för många målgrupper. Många av dessa är friluftsområden som ska utvecklas med faciliteter som ex. skyltning, bänkar och vindskydd. Skogsbruk ska utföras varsamt och bebyggelseutveckling ska inte förekomma om det inte är för allmänhetens tillgänglighet.
Gästhamn		Utveckling av landstigningsplatser ska utvecklas men undvikas i särskilt känsliga vikar. Faciliteter, besöksmål och service ska ges möjlighet att utvecklas i anslutning till gästhamnarna.

KATEGORI BOVERKET – ANDRA VÄRDEN

Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
Biotopskyddsområden	Allmänna intressen som inte hanteras under mark- och vattenanvändning och som behöver redovisas i sin helhet samtidigt som de kan behöva överlagras annan markanvändning.	Områden för skyddad natur ska värnas. Fler skyddade områden ska tillkomma för att bevara viktiga värden för människa, djur och växtliv.
Naturvårdsobjekt		Områden för skyddad natur ska värnas. Fler skyddade områden ska tillkomma för att bevara viktiga värden för människa, djur och växtliv.
Våtmarker		Våtmarker ska värnas och inte dikas ur då att deras hydrologi är viktig utifrån deras förmåga att effektivt lagra kol, samla upp och rena vatten. Om ingrepp ska genomföras ska dess värden inventeras.
Djur- och växtskyddsområden		Områden för skyddad natur kan värnas. Fler skyddade områden ska tillkomma för att bevara viktiga värden för människa, djur och växtliv.
Naturminnen		Områden för skyddad natur kan värnas. Fler skyddade områden ska tillkomma för att bevara viktiga värden för människa, djur och växtliv.
Naturreservat		Områden för skyddad natur kan värnas. Fler skyddade områden ska tillkomma för att bevara viktiga värden för människa, djur och växtliv.
Utvidgat strandskydd		Det utvidgade strandskyddet innefattar 200 meter från strandlinjen upp på land och ut i vattnet. Något som ska beaktas för att värna höga naturvärden för framtiden.
Kulturmiljövärden		Platserna är populära boendemiljöer och särskilt viktiga att värna ur besöksnäringssynpunkt. Utveckling av dessa områden ska ske med varsamhet till kulturmiljövärdena och antikvarisk kompetens användas.
Byggnadsminnen		Kulturhistoriskt värdefulla byggnader, miljöer och anläggningar ska skyddas som byggnadsminnen. Utveckling i anslutning till dessa ska ske med varsamhet. Nya byggnadsminnen ska uppmuntras.
Odlingslandskap av värde		Odlingslandskap med höga natur- och kulturvärden utifrån inventering från 1993, behöver uppdateras. På dessa platser behöver landskapets värden beaktas särskilt.

KATEGORI BOVERKET – VATTEN

Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
Vatten	Vatten avser såväl öppet hav som kustvatten, sjöar som vattendrag. Användningen Vatten anges för vattenområden som är lämpliga för olika användningar men där det inte är nödvändigt eller möjligt att avgöra den exakta platsen.	Kommunens vattenmiljöer är viktiga för människa, djur och växtliv. Många platser har höga natur- och kulturvärden vilka ska värnas. Kommande utveckling ska beakta vattenförekomsternas status och inte påverka dem negativt. Framtida vattennivåer ska beaktas vid byggnation i närheten av vattenområdet.

KATEGORI BOVERKET – TRANSPORT-INFRASTRUKTUR

Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
Väg	Övergripande vägnät som har betydelse för att trafikförsörjningen.	Övergripande vägnät som är lokalt viktigt för trafikförsörjningen till Härnösands kommundelar. Transporter av farligt gods ska inte genomföras på dessa vägar.
Väg	Större transportleder.	Större transportleder som är lokalt och regionalt viktiga för förflyttning av personer och gods. Vägarna är rekommenderade för farligt gods vilket innefattar att Trafikverkets skyddsavstånd ska gälla för utveckling i anslutning till vägarna. Vägarna passerar genom kommundelscentrum, här ska gång- och cykelvägar utvecklas för att skapa en tryggare trafikmiljö.
Väg	Markreservat	Markreservat för framtida förflyttning av E4 utanför tätorten. Utvecklingen ligger långt fram i tiden men behöver beaktas för att ny bebyggelse inte ska behöva rivas i ett senare skede. Dess exakta placering behöver utredas i samverkan med Trafikverket.
Gång- och cykelväg huvudnät	Gång och cykel presenteras i huvudnät och anslutningsstråk.	I tätorten ska ett sammanhängande gång- och cykelhuvudnät utvecklas. Nätet ska vara orienterbart, tryggt och tillgängligt. Utanför huvudnätet ska behovet styra om det behövs anslutningsstråk. Den exakta placeringen av huvudnätet och anslutningsstråken kommer att utarbetas i kommunens gång- och cykelplan.
Gång- och cykelväg anslutningstråk	Gång och cykel presenteras i huvudnät och anslutningsstråk	Längre cykelstråk i kommunen ska utvecklas för pendling, besöksnäring och friluftsliv. Planeringen av dessa ska utgå från Härnösands central och sträcka sig ut i kommundelarna. Många av dessa är intill statligt vägnät vilket kräver samverkan med Trafikverket.
Järnväg	För såväl persontrafik som godstrafik. Befintlig sträckning.	Järnvägen är en förutsättning för pendling och transporter av varor och gods på ett hållbart sett och ska ges förutsättning att utvecklas för förbättrade restider.
Järnväg	För såväl persontrafik som godstrafik. Utvecklad sträckning av järnvägen – Ostkustbanan.	Ostkustbanans utveckling spelar en central roll i kommunens utveckling och ska därför vara en prioriterad fråga i planeringen. En avsmalnad järnvägskorridor bör utarbetas inom en snar framtid. Framtida tågstopp utpekade i första hand i Anttjärn i andra hand i Mörtsal.
Resecentrum		Trafikplaneringen ska utgå från Härnösand central som primär transportnod. Centralen ska även ses som det första mötet med kommunen utifrån ett besöksnäringssperspektiv vilket ska avspeglas i övrig planering och utveckling av området.
Farled	Allmän farled och andra båtförbindelser.	Härnösands farled ska ses som en viktig del i bevarandet av Härnösands maritima arv, utveckling av besöksnäringen och överflyttningen av gods från väg till sjöfart. Farleden ska hållas öppen för möjlig fortsatt verksamhet.
Hamn	Inklusive anläggningar kopplade till hamnverksamhet, såväl för gods som för persontrafik.	Hamnarna är viktiga för överflyttningen av gods från väg till sjöfart och ska ges rätt förutsättningar för att fortsatt bedriva och utveckla befintlig verksamhet. Områdena ska samspela med annan transportinfrastruktur.
Färjeläge		Färjeläget ska ges möjlighet att utvecklas med pendlarparkeringar, service och faciliteter i väntan på utredning av framtida bro.

KATEGORI BOVERKET – TEKNISK ANLÄGGNING

Underkategori boverket	Beskrivning av kategori	Ställningstagande
Energiproduktion	Ytkrävande storskalig energiproduktion vindkraft.	Inga nya vindkraftsparker ska utvecklas i Härnösands kommun. Befintliga vindkraftsområden ska kunna utvecklas med ny teknik som möjliggör för ökad kapacitet.
Energiproduktion	Ytkrävande storskalig energiproduktion solcellsanläggning.	Områden för solkraft ska utredas och utvecklas i Härnösands kommun som ett komplement till solceller på enskilda byggnader.
Avloppshantering	Exempelvis reningsverk.	Robusta och hållbara lösningar ska eftersträvas vid vatten, avlopp och annan teknisk försörjning. Vid omfattande utveckling eller omvandling av bebyggelse ska kommunalt vatten- och avlopp utredas.
Materialåtervinning	Exempelvis avfallsanläggning, återvinningscentral.	Områden för materialåtervinning ska ges möjlighet att utvecklas för en hållbar hantering av avfall och ett ökat återbruk, men även att utveckla produktion av exempelvis biogas.

Härnösands
kommun

Mitt Härnösand 2040

ÖVERSIKTPLAN

Handlingsplan

Handlingsplan – Översiktsplan 2040

I handlingsplanen presenteras översiktsplanens ”att göra-punkter” och åtgärder för att nå ställningstaganden, dess genomförandetid och ansvarig aktör. Strukturen på dokumentet är densamma som översiktsplanens kapitel och avsnittsindelning.

Handlingsplanen ska ligga till grund för respektive förvaltning/avdelnings verksamhetsplanering och uppdateras vid översiktsplaneringens framtagande av utvecklingsstrategi vid varje ny mandatperiod.

Avsnitt	Att göra	Genomförande	Ansvar
Regionala samband	Fortsatt verka för god samverkan med myndigheter, regioner och kringliggande kommuner.	Fortlöpande	Utvecklingsenheten
Bostads-försörjning	Ta fram en ortsanalys över Härnösands kommundelar.	0-8 år	Utvecklingsenheten
Bostads-försörjning	Utvärdera och marknadsföra obebyggda detaljplaner.	0-4 år	Plan- och bygg avdelningen
Bostads-försörjning	Ta fram en strategi för framtida utveckling av boende, äldrevård och omsorg i kommundelarna.	0-8 år	Utvecklingsenheten samt Plan och byggavdelningen.
Bebyggelse	En översyn av allmänna platser/grönområden i Härnösands tätort och kommundelscentrum som kan tillskapas nya värden eller gemensamhets ytor.	0-4 år	Teknikavdelningen
Bebyggelse	Utreda allmän höjdsättning för bostadsbebyggelse i närheten av vattenområden som kan	0-4 år	Plan- och bygg avdelningen

	komma att få förhöjda vattennivåer i framtiden.		
Bebyggelse	Ta fram ett program för hållbart byggande i Härnösands kommun.	0-4 år	Plan- och bygg avdelningen
LIS	Översyn och utredning av nya LIS-områden som samspelar med områden för bebyggelseutvecklingen i översiktsplanen.	0-4 år	Plan- och bygg avdelningen
Idrott och motion	Utreda områden i kommundelarna utanför tätorten som är möjliga att utveckla för motion och rörelse.	0-4 år	Fritidsavdelningen
Idrott och motion	Utveckla och bredda aktivitetsutbudet på befintliga idrottsområden i Härnösands tätort.		Fritidsavdelningen
Parker, grönområden och grön infrastruktur	Uppdatera grönstrukturplan samt inkludera grönytefaktorer och ekosystemtjänster.	0-4 år	Teknikavdelningen
Parker, grönområden och grön infrastruktur	Inventera och analysera behov av grönområden, parker och allmänna ytor i tätorten och kommundelscentrumen.	0-8 år	Teknikavdelningen
Besöksnäring och turism	Ta fram en handlingsplan för besöksnäringen som tar avstamp i Höga Kusten strategi mot 2030.	0-4 år	Näringslivsenheten
Friluftsliv	Inkludera uppföljning på friluftsmålen i den kommunala friluftspleneringen.	0-4 år	Utvecklingsenheten
Kulturmiljö	Uppdatera äldre Kulturmiljöinventeringar och komplettera med nya inventeringar.	0-4 år	Utvecklingsenheten
Kulturmiljö	Ta fram Kulturmiljöprogram med mål och strategi för kommunens kulturmiljöarbete.	0-4 år	Utvecklingsenheten
Kulturmiljö	Uppdatera detaljplaner för att ge fullvärdigt skydd för kulturmiljöintressanta områden.	0-8 år	Plan- och byggavdelningen

Trafik och transporter	Ta fram en gång- och cykelplan.	0-4 år	Teknikavdelningen
Trafik och transporter	Utveckla gång och cykelstråk på banvallen mellan Härnösands central och Älandsbro kommundelscentrum.		
Trafik och transporter	Vägvisningsplan ska tas fram.	0-4 år	Teknikavdelningen
Trafik och transporter	Åtgärder efter Södra vägen bör genomföras för att öka trafiksäkerheten och tillgängligheten i avvaktan på en ny dragning av E4.	Fortlöpande	Teknikavdelningen i samverkan med Trafikverket.
Trafik och transporter	Uppdatera och ta fram en parkeringsplan för Härnösands kommun.	0-4 år	Teknikavdelningen
Trafik och transporter	Utreda rastplats för godstransporter med alternativa drivmedel vid Mörtsal.	0-4 år	Utvecklingsenheten
Teknisk anläggning	Ta fram vattenskyddsområden med bestämmelser som ger långsiktigt skydd för de kommunala vattentäkter som behöver den typen av skydd.	0-8 år	Härnösands energi och miljö AB
Teknisk anläggning	Kommunen ska medverka till att ta fram en värdering av de kommunala vattentäkterna.	0-8 år	Härnösands energi och miljö AB
Teknisk anläggning	Utreda markområden för utveckling av solfångarfält ska utredas i Härnösand efter testområdet har utvärderats.	0-8 år	Utvecklingsenheten
Teknisk anläggning	Bevaka och eventuellt utreda om kraftvärmeverket i Härnösand kan bli en producent av värme, elektricitet och negativ koldioxidpåverkan.	0-8 år	Härnösands energi och miljö AB
Miljö och risker	Ta fram en handlingsplan för skyfall,	0-4 år	Utvecklingsenheten
Centrala Härnösand	Kontinuerliga utbildningsinsatser och	Fortlöpande	Näringslivsenheten i samverkan med

	dialoger med handel, fastighetsägare och näringsliv för att skapa ett liv mellan husen.		Plan- och byggavdelningen
Centrala Härnösand	Uppdatera detaljplaner i centrum för att skapa planberedskap för framtida utveckling.	0-12 år	Plan- och byggavdelningen
Härnösands tätort	Ta fram/uppdatera planprogram/detaljplan för området Kronholmen.	0-4 år	Plan- och byggavdelningen
Härnösands tätort – Kronholmen/Torsvik	Utreda område för parkeringshus eller liknande yteffektiv parkeringslösning på Kronholmen/Torsvik.	0-4 år	Plan- och byggavdelningen
Härnösands tätort – Södra Sundet	Ta fram planprogram alt. detaljplaner för olika etapper i det utpekade stråket. Nickebostrand etapp 2 ska prioriteras i första hand.	0-4 år	Plan- och byggavdelningen
Härnösands tätort – Södra Sundet	Utreda landstigningsplats och friluftsområde kring Storholmen/Tjärskär på Härnösands södra udde.	0-8 år	Fritidsavdelningen
Härnösands tätort – Södra Sundet	Dialog med Trafikverket kring att utveckla gång- och cykelväg/område fortlöper för att bemöta den ökade trafiken efter vägen.	0-8 år	Utvecklingsenheten
Härnösands tätort – Södra Sundet	Utreda anslutningsstråk för motion och friluftsliv till Vårdkasens friluftsområde från planerade bostadsområden.	0-8 år	Fritidsavdelningen
Härnösands tätort – Vangsta	Utveckla gång- och cykelväg till Hästsportarenan och vidare till Smitingens camping i samverkan med Trafikverket.	0-8 år	Utvecklingsenheten
Härnösands tätort – Vangsta	Skapa anslutningsstråk för friluftsliv, idrott och motion till Vårdkasens friluftsområde.	0-8 år	Fritidsavdelningen
Härnösands tätort – Ytterfälle/Svartvik	Ta fram detaljplaner för områdena Ytterfälle och Svartvik för att möta kommande omvandling	0-4 år	Plan- och byggavdelningen

	av bebyggelse och möjliggöra för fler bostäder i anslutning till den befintliga.		
Härnösands tätort - Friluftsliv	Ta fram utvecklingsstrategi/handlingsplan för de vardagsnära friluftsliv- och motionsområdena.	0-4 år	Fritidsavdelningen
Härnösands tätort - Kulturmiljö	Utbildningsinsatser om tätortens kulturmiljöer till näringsliv, fastighetsägare och invånare ur ett utvecklingsperspektiv.	Fortlöpande	Utvecklingsenheten
Härnösands tätort - Transportinfrastruktur	Omvandling av gång-, cykel och rekreationsstråk på banvallen mellan Härnösand central – Älandsbro kommunalscentrum.	0-8 år	Teknikavdelningen
Härnösands tätort	Utreda placering av tätortens huvudnät för gång- och cykel med tillhörande anslutningsstråk i kommande gång- och cykelplan.	0-4 år	Teknikavdelningen
Härnösands tätort	Utveckla huvudnät och anslutningsstråk i Härnösands tätort.	0-12 år	Teknikavdelningen
Härnösands tätort	Ta fram en planeringsstrategi som hanterar alternativ placering av parkeringar i anslutning till stråket Skeppsbron.	0-8 år	Teknikavdelningen
Säbrå	Utreda möjligheterna till markförvärv för att skapa gemensamhetsytor och ny bebyggelse i Älandsbro kommunalscentrum.	0-8 år	Plan och byggavdelningen
Säbrå	Ta fram planprogram eller utvecklingsstrategi för området kring Banvallen mot Älandsbro.	0-8 år	Plan och byggavdelningen
Säbrå	Samverkan med Trafikverket kring förflyttning av E4.	Fortlöpande	Utvecklingsenheten

Öarna	Utveckling av besöksanläggning ska utredas i Dalom.	0-4 år	Utvecklingsenheten
Öarna	Tillsammans med markägare och invånare utveckla friluftslivet och besöksnäringen med exempelvis vandringsleder, skyltning och faciliteter.	0-8 år	Näringslivsenheten i samverkan med Fritidsavdelningen
Häggdånger	Utreda Antjärn som alternativt stations-, industri- och verksamhetsområde.	0-8 år	Utvecklingsenheten
Häggdånger	Utreda möjligheten för gång- och cykelstråk till Härnösands tätort alternativt iordningställa en led för cykling på kulturvägen förbi Värptjärn.	0-8 år	Utvecklingsenheten
Häggdånger	Planlägga område för industri/verksamheter söder om Härnösands tätort.	0-8 år	Utvecklingsenheten
Häggdånger	Ta fram detaljplan för Barsviken vid fortsatt utveckling av området.	0-8 år	Plan och byggavdelningen
Häggdånger	Utreda behovet av detaljplan för framtida kommundelscentrum.	0-8 år	Plan och byggavdelningen
Stigsjö	Utreda ny detaljplan för Brunne kommundelscentrum som inkluderar ny mångfunktionell bebyggelse.	0-8 år	Plan och byggavdelningen
Högsjö	Lyfta fram byggbar mark och antagna detaljplaner i Utansjö och Hälledal.	0-4 år	Utvecklingsenheten
Viksjö	Utveckla destinationen Västanå tillsammans med företag, invånare och föreningar.	0-8 år	Utvecklingsenheten
Viksjö	Verka för att utveckla en gång och cykelväg genom centrala Viksjö tillsammans med trafikverket.	0-8 år	Teknikavdelningen

Hållbarhetsbedömning - Härnösands kommuns översiktsplan 2040

GRANSKNING

Uppdrag

292465

Titel på rapport: Hållbarhetsbedömning – Härnösands kommuns översiktsplan 2040

Status: Granskning

Datum: 2021-10-28

Medverkande

Beställare: Uno Jonson, Härnösands kommun

Kontaktperson: Maja Nordmark, Härnösands kommun

Konsult: Frida Feil, Tyréns AB

Henrik Sjöberg, Tyréns AB

Anna Engdahl, Tyréns AB

Uppdragsansvarig: Ulrika Bylund, Tyréns AB

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ICKETEKNIK SAMMANFATTNING.....	4
INLEDNING.....	5
BAKGRUND OCH SYFTE.....	5
AVGRÄNSNING.....	5
METOD/LÄSANVISNING	5
MÅL	6
BEHANDLADE ALTERNATIV	9
PLANFÖRSLAG	9
NOLLALTERNATIV	12
ALTERNATIVSKILJANDE	13
BEDÖMNING	15
RIKSINTRESSEN	15
MILJÖKVALITETSNORMER	17
HÅLLBARHETSMÅLEN	20
FÖRSLAG TILL UPPFÖLJNING.....	37
BILAGA 1 OBLIGATORISKT INNEHÅLL I EN MKB	39
BILAGA 2 MAPPNING AV SVERIGES MILJÖMÅL MOT DE GLOBALA MILJÖMÅLEN.....	40

ICKETEKNIK SAMMANFATTNING

Härnösands kommun arbetar med att ta fram en ny kommunövergripande översiktsplan, ÖP, med sikte på år 2040. En översiktsplan kan ses som kommunens avsiktsförklaring och strategiska dokument för utveckling av den fysiska miljön i kommunen.

Som en del i arbetet med översiktsplanen upprättas en hållbarhetsbedömning för att bedöma i vilken utsträckning Härnösands kommuns översiktsplan 2040 kan förväntas medverka till eller motverka en hållbar utveckling. De 17 Globala hållbarhetsmålen ligger till grund för hållbarhetsbedömningen vilken görs på en övergripande nivå. För att bedöma hur utvecklingen kan bli om översiktsplanen för 2040 inte antas jämföras planförslaget med nollalternativet, dvs om gällande översiktsplan 2011–2025 fortsätter att gälla.

ÖP 2040 bedöms påverka hållbarhetsmålen i både positiv och negativ riktning.

Ett av de konkreta mål som formuleras i översiktsplan 2040 är att befolkningen ska öka med 5000 personer till år 2040. När kommunen växer ökar belastningen på miljön och klimatet. Mark tas i anspråk, avfallsmängderna ökar, trafiken ökar och fler bostäder måste försörjas med värme, vatten och avlopp mm. Med en genomtänkt utformning i enlighet med planförslagets strategier och principer om förtätning, bebyggelseutveckling i befintliga bebyggelsestråk samt ställningstaganden och riktlinjer inom områdena teknisk försörjning, trafik och transporter, grönstruktur mm bedöms dock planförslaget generellt bidra till att balansera upp de negativa miljökonsekvenser en befolkningstillväxt kan medföra.

Samhällsplanering innebär en ständig avvägning mellan olika intressen och ett och samma ställningstagande kan ha både en positiv och negativ påverkan på hållbarhet. Utifrån ett klimatperspektiv kan exempelvis förtätning vara positivt men vid förtätning av städer finns risk att andra problem uppstår såsom ökat buller, påverkan på kulturmiljöer och ianspråktagande av grönstruktur exempelvis. I ÖP 2040 redovisas dessa målkonflikter och avvägningar görs på en översiktlig nivå.

Härnösands förslag till ÖP 2040 visar att kommunen har goda intentioner och höga ambitioner för att uppnå en hållbar utveckling. Hur hållbar utvecklingen blir är dock avhängigt själva förverkligandet av översiktsplanen. Kommunen behöver genomföra de att-göra punkter som identifieras i ÖP 2040 samt efterleva de ställningstaganden och den riktlinjer som främjar en hållbar utveckling i kommande plan-, lov, tillstånds och övriga exploateringsfrågor.

I jämförelse med nollalternativet bedöms ÖP 2040 generellt sett ge en bättre vägledning för en hållbar utveckling i kommunen. Det utifrån såväl en ekologisk-, sociokulturell som ekonomisk aspekt.

INLEDNING

BAKGRUND OCH SYFTE

Härnösands kommun arbetar med att ta fram en ny kommunövergripande översiktsplan (ÖP) med sikte på år 2040. *Mitt Härnösand 2040*.

Vid framtagande av en översiktsplan ska en strategisk miljöbedömning göras och en miljökonsekvensbeskrivning, MKB, upprättas. Meningen med det är att integrera miljöaspekter i planeringen och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Begreppet hållbar utveckling brukar ses ur tre aspekter av hållbarhet - ekologisk, sociokulturell och ekonomisk. Förenklat kan sägas att den sociokulturella hållbarhetsaspekten, dvs människors möjlighet att tillfredsställa sina behov, är *målet* med hållbar utveckling. Den ekologiska aspekten utgör grundläggande *förutsättning* för att nå målet och den ekonomiska aspekten brukar ses som *medel* för hållbar utveckling.

Härnösands kommun har valt att göra en hållbarhetsbedömning av översiktsplanen som utgår från de 17 globala hållbarhetsmålen i AGENDA 2030.

Syftet med hållbarhetsbedömningen är att utvärdera i vilken utsträckning som Härnösands kommuns översiktsplan kan förväntas medverka till eller motverka en hållbar utveckling. Avsikten är att hållbarhetsbedömningen även ska uppfylla de krav som ställs på en MKB för en översiktsplan i miljöbalken och plan- och bygglagens mening. *Se bilaga 1 för en MKB:s obligatoriska innehåll enligt miljöbalken.*

AVGRÄNSNING

Hållbarhetsbedömningens tidsmässiga och geografiska avgränsning följer översiktsplanen, dvs kommer att omfatta hela Härnösand kommuns yta med målår 2040. Detaljeringsgraden för hållbarhetsbedömningen är densamma som den kommuntäckande översiktsplanen och det är de aspekter som kan antas ha betydande miljöpåverkan som studeras.

I enlighet med 6 kap. 10§ miljöbalken hölls ett avgränsningssamråd med Länsstyrelsen Västernorrland den 14 januari 2020.

METOD/LÄSANVISNING

Arbetet med hållbarhetsbedömningen har genomförts av Tyréns AB på uppdrag av Härnösands kommun. Arbetet har skett integrerat och parallellt med kommunens översiktsplanearbete. Planförslaget och hållbarhetsbedömningen har varit på samråd under tiden 15 januari-16 april 2021. Inkomna synpunkter under samrådet och kommunens bemötande finns sammanfattade i en samrådsredogörelse. Inför granskningen har vissa revideringar och förtydliganden gjorts i översiktsplanen och hållbarhetsbedömningen.

Det finns en mängd nationella, regionala och lokala mål som är relevanta för den fysiska planeringen. Många av målen hänger ihop och i viss utsträckning överlappar de varandra. Genom att använda de globala hållbarhetsmålen som utgångspunkt för bedömning av Härnösands kommuns översiktsplan skapas en heltäckande och strukturerad metod och presentation av hållbarhetsbedömningens resultat.

För vart och ett av de globala hållbarhetsmålen bedöms översiktsplanens negativa och/eller positiva inverkan på målet. Inverkan bedöms också för nollalternativet, dvs den utveckling som kan förväntas om planförslaget inte antas. En samlad bedömning av konsekvenserna på hållbarhetsmålen med förslag på åtgärder presenteras. Riksintressen och miljökvalitetsnormer redovisas särskilt under egna rubriker.

MÅL

I september 2015 antog FN 17 stycken globala utvecklingsmål och 169 delmål för en bättre värld. Agenda 2030 innebär att alla medlemsländer i FN har förbundit sig att tillsammans uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar utveckling till år 2030. Det övergripande målet är att utrota extrem fattigdom, minska ojämlikhet och orättvisor samt att lösa klimatkrisen.

Figur 1. Globala målen Agenda 2030 (www.globalamalen.se)

Ett sätt att se på de globala hållbarhetsmålen är att dela in dem i en ekologisk, sociokulturell och ekonomisk dimension enligt figuren nedan. Planeten, den ekologiska dimensionen, sätter ramarna i nivån längst ned och därefter kommer de sociala och så småningom även de ekonomiska hållbarhetsmålen. Mål 17 *Genomförande och globalt partnerskap*, kan ses utgöra en verktygslåda för hur de globala målen ska kunna bli verklighet. De globala hållbarhetsmålen ska ses som integrerade och odelbara. Det innebär att det behövs en balans mellan den ekonomiska, sociala och miljömässiga utvecklingen för att nå långsiktig hållbarhet. Inget mål kan uppnås på bekostnad av ett annat.

Figur 2. FN:s Globala mål indelade i ekologisk-, ekonomisk- och social dimension (www.globalamalen.se)

Sverige har antagit ett övergripande Generationsmål och 16 miljökvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Miljömålen kan ses som det nationella genomförandet av den ekologiska dimensionen av de globala hållbarhetsmålen och de är centrala för genomförandet av Agenda 2030. *Se bilaga 2 för hur FN:s Globala mål och Sveriges miljökvalitetsmål bedöms hänga ihop.*

Generationsmålet är det övergripande målet som visar inriktning för Sveriges miljöpolitik. Målet ger vägledning om de värden som ska skyddas och den omställning av samhället som behöver ske inom en generation för att nå miljömålen.

Figur 3. Nationella miljökvalitetsmålen (www.sverigesmiljomal.se)

För att lättare nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen har etappmål formulerats inom en rad områden.

Länsstyrelsen Västernorrland har, med undantag för målet om Storslagen fjällmiljö, antagit de nationella miljökvalitetsmålen som länets regionala mål. Även Härnösands kommun har antagit de 15 miljömålen som sina.

Miljömålen följs upp årligen utifrån ett antal indikatorer. Målen Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö bedöms nationellt och dessa bedöms *uppnås respektive nära att uppnås* 2020. Övriga miljökvalitetsmål följs upp på en regional nivå.

Den senaste miljömålsuppföljningen (2020) visar att inget av de tolv miljökvalitetsmål, som Länsstyrelsen Västernorrland har bedömt, har uppnåtts. Tillståndet är särskilt allvarligt för de miljömål och preciseringar som rör biologisk mångfald. De viktigaste utmaningarna handlar om att bevara en tillräcklig mängd biologiskt värdefull skog, mark och vatten samt att motverka fortsatt fragmentering och förbättra förutsättningarna för ett levande jordbruk i hela länet. För länets vattenmiljöer sker ett omfattande arbete på flera nivåer men tillståndet är alltjämt kritiskt på grund av en omfattande historisk påverkan, liksom nya och pågående verksamheter. Miljömålen Frisk luft och Grundvatten av god kvalitet är *nära* att nå 2020. Trendbedömningen för God bebyggd miljö har ändrats från positiv till neutral i den senaste uppföljningen. Länsstyrelsen konstaterar att mycket arbete pågår ute i kommunerna med förbättrade planeringsunderlag men att det inte räcker. Länsstyrelsen har svårt att bedöma utvecklingen och vad resultaten blir för den bebyggda miljön.

Nedan presenteras ett urval av övriga nationella, regionala och lokala mål som helt eller delvis bedöms vara relevanta för Härnösands kommun när det gäller översiktsplanering och hållbar utveckling.

Nationella mål

- Klimatmål 2045
- Folkhälsomål
- Friluftslivsmål
- Mål för jämställdhet
- Mål för gestaltad livsmiljö
- Kulturmiljömål
- Transportpolitiska mål

Regionala mål

- Regional utvecklingsstrategi Västernorrland-2030

Lokala mål

- Klimatmål 2045 (delmål 2030)
- Tillväxtstrategi med målbild (2021)
- Bostadsförsörjningsprogram med mål 2035

BEHANDLADE ALTERNATIV

PLANFÖRSLAG MITT HÄRNÖSAND 2040

Den övergripande målbilden för planförslaget är att Härnösand ska vara 30 000 invånare och ha 11 5000 arbetstillfällen år 2040.

I översiktsplanen formuleras en strategi som ska sätta ton och riktning för det kommande arbetet med att forma framtidens Härnösand utifrån ett samhällsplaneringsperspektiv. Planeringsstrategin uttrycks genom följande ledord:

Nära och välkomnande – Den fysiska planeringen ska verka för att bygga vidare på Härnösands närhet. Närhet mellan invånare och besökare. Närhet mellan kommundelarna. Närhet mellan kommunen, länet och resten av Sverige. Det här göt vi genom att utveckla befintliga kommundelar med välkomnande entréer och mötesplatser, men även stråken och infrastrukturen som knyter dem samman.

Företagsamt och framåtsträvande – Den fysiska planeringen ska möjliggöra för nya företag, föreningar och verksamheter på strategiska platser. Planeringen ska vara framåtsträvande och göra det enkelt att vara en del av att utveckla Härnösand. Men även vara modig och lämna över planeringen och möjligheten att testa nya idéer och initiativ i den fysiska miljön.

Kretsloppsfrämjande och förnybart – Den fysiska planeringen ska verka för att skapa en plats där människan är i balans med miljön. Samtidigt som vi möjliggör för nya invånare och företag ska naturens värden värnas för att skapa en balanserad helhet. Vi återbrukar före vi producerar nytt och testar nya ändamål för befintliga platser, byggnader och verksamheter.

Multifunktionellt och multikulturellt – Den fysiska planeringen ska eftersträva att anta fler perspektiv, bemöta framtida problem genom gemensamma lösningar. Platser och områden ska ges flera funktioner och skapa en blandning som attraherar fler målgrupper.

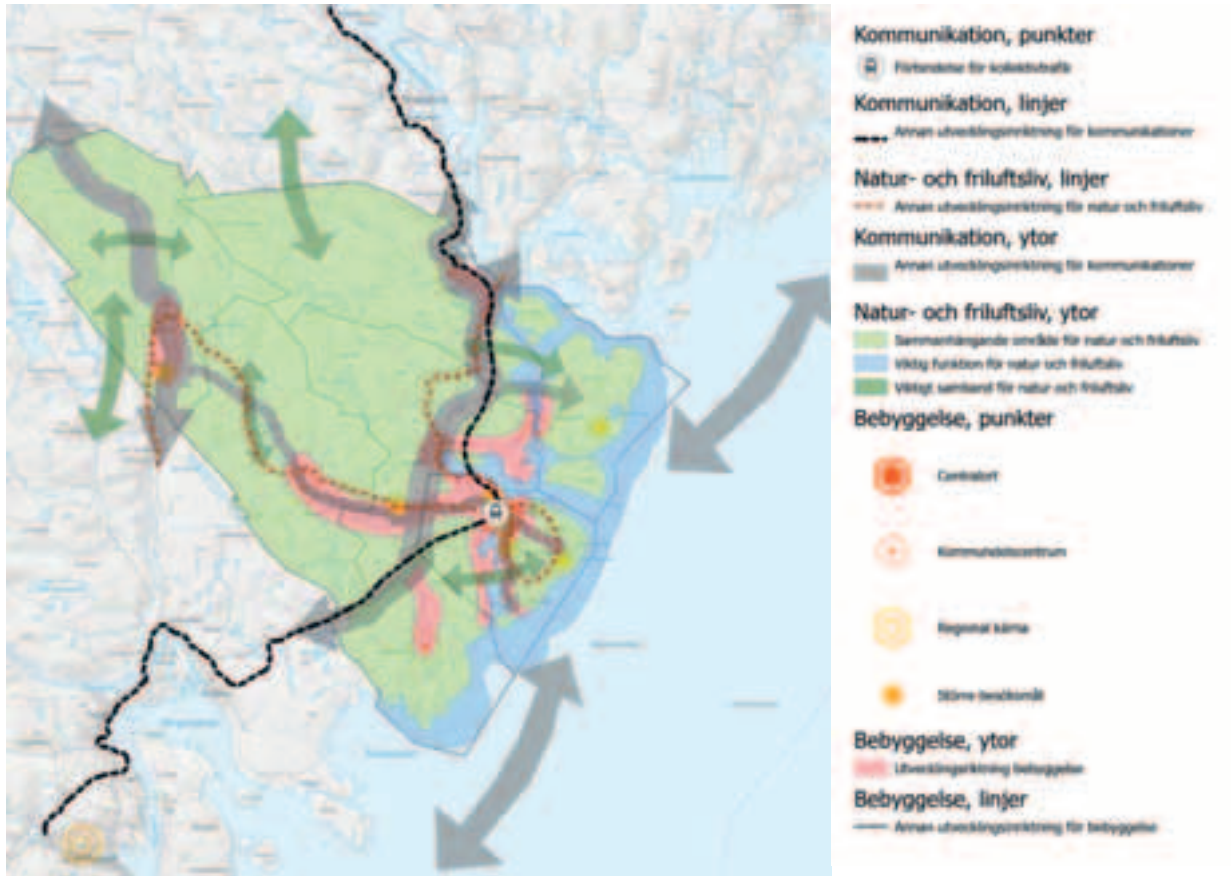
För samhällsplanering i Härnösands kommun ska samtliga globala miljömål vara vägledande. Vid framtagandet av översiktsplanen har kommunen pekat ut följande globala mål som särskilt viktiga:

Förutom de globala målen så lyfter kommunen att två av de nationella miljömålen särskilt har inkluderats i arbetet med översiktsplan 2040. *Generationsmålet* och målet *god bebyggd miljö*. Arbetet med översiktsplanen har också haft ambitionen att inkludera följande perspektiv; folkhälso-, jämställdhet och intersektionellt-, tillgänglighet, barn-, och besöksperspektiv.

Härnösands kommun har som övergripande mål att vara en ledande miljökommun med ett aktivt omställningsarbete till en fossilfri ekonomi. Målet är att all utveckling i Härnösand ska präglas av hållbarhet och ett gemensamt engagemang för att bekämpa klimatförändringarna.

I översiktsplanens utvecklingsinriktning delas Härnösand in i sju kommundelar: Härnösands tätort, Häggdånger, Säbrå, Stigsjö, Viksjö, Högsjö och Öarna (som innefattar Åbord, Lungön och Hemsön). Utvecklingsinriktningen sammanfattas i en kartbild som visar kommunikationsstråk, kommundelscentrum, bebyggelsestråk, större besöksmål och de sju personliga livsmiljöerna.

Figur 4. Karta utvecklingsinriktning ÖP 2040.

För att på bästa sätt forma framtidens Härnösand som fler vill verka och bo i formuleras ställningstaganden och riktlinjer som ska vara utgångspunkt för den fortsatta planeringen i kommunen. Riktlinjer uttrycks bland annat för bebyggelseutveckling, bostadsförsörjning, grönområden, verksamheter och industri, besöksnäring, areella näringar, kultur och kulturmiljöer, transportinfrastruktur, friluftsliv, idrott och motion, natur, vatten, teknisk anläggning samt miljö och risker.

Inom vissa utpekade områden lyfter kommunen fram om det är något särskilt som behöver beaktas i en kommande planering. Detta framgår under rubriken *Ta hänsyn till*. Ytterligare underlag eller åtgärder som kommunen anser är behövliga lyfts under rubriken *Att-göra*.

Den framtida mark- och vattenanvändningen redovisas i text och i karta. Strukturen i översiktsplanen är i linje med Boverkets översiktsplanemodell 2.1.

Nationella mål, planer och program omnämns inte enskilt utan kommunen menar att de behandlas som en integrerad del av planprocessen.

Följande planer och program lyfts som relevanta för planförslaget:

Lokal nivå

- Översiktsplan (1992)
- Översiktsplan 2011–2025
- Planeringsunderlag Vindkraft (tidigare tematiskt tillägg för vindkraft, 2013)
- Planeringsunderlag Landsbygdsutveckling i strandnäraläge (tidigare tematiskt tillägg, 2015)
- Trafikprogram 2015–2050
- Avfallsplan 2018–2020
- Grönplan (1998)
- Tillväxtstrategi Mitt Härnösand 2040 (2021)
- Klimat- och energiplan 2017–2020
- Kulturprogram (2021)
- Bredbandspolicy 2014–2021
- Bostadsförsörjningsprogram 2017–2022
- Gestaltningssprogram (2019)
- Naturvårdsprogram (2009)
- VA-plan (under framtagande)
- Friluftspan (under framtagande)
- Klimatanpassningsplan (under framtagande)

Regional nivå

- Regional utvecklingsstrategi 2030 och tillhörande handlingar
 - Trafikförsörjningsprogram
 - Regional transportplan
 - Energi och klimatplan
 - Besöksnäringssstrategi
 - Smart specialiseringsstrategi
 - Kulturarvsprogram
- Regional vattenförsörjningsplan 2016–2021
- Handlingsplan för grön infrastruktur (2020)
- Utvecklingsinriktning för Sundsvallsregionen (under framtagande)

NOLLALTERNATIV

Härnösands gällande ÖP består av en kommuntäckande del (2012), ett tematiskt tillägg för vindkraft (2013) samt ett tematiskt tillägg för landsbygdsutveckling i strandnära läge (2015).

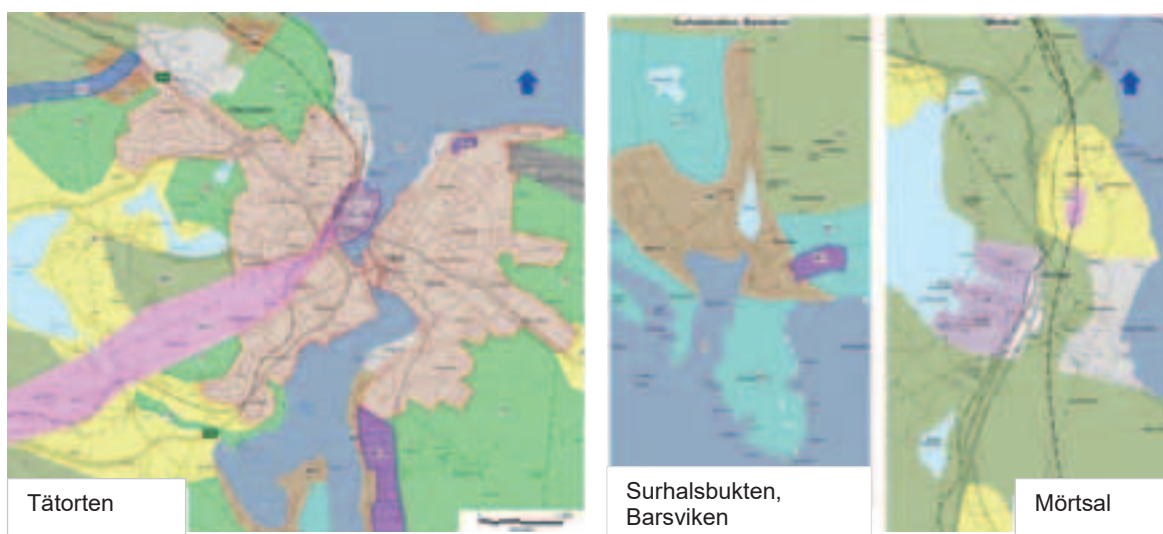
I den kommuntäckande översiktsplanen 2011–2025 uttrycks att planeringen i Härnösands kommun ska vara långsiktigt hållbar ur ett ekologiskt, sociokulturellt och ekonomiskt perspektiv. Kommunens övergripande strategi för byggande av bostäder, industri och handel är att i första hand förtäta områden, i andra hand ska det bebyggas i närheten av befintlig infrastruktur och kollektivtrafikstråk. I tredje och sista hand ska helt nya områden byggas. Vid nybyggnad av infrastruktur ska cykel och gång prioriteras framför kollektivtrafik och sist biltrafik. I planen formuleras även övergripande strategier under rubrikerna Teknisk försörjning, Natur, Demokrati, folkhälsa, trygghet, Säkerhet samt Närings- och arbetsliv.

I ÖP 2011–2025 har framtidsbilder formulerats för att visa den önskvärda utvecklingen i kommunen. Som grund till planen är även det flertalet medborgardialoger som bedrevs runt om i kommunen. All samhällsplanering i Härnösands kommun ska ske med ett genus-, barn-, folkhälso- och tillgänglighetsperspektiv.

Användningen av mark och vatten ska ske på ett sådant sätt att den långsiktiga produktionsförmågan, den biologiska mångfalden samt natur-, kultur- och friluftsvärden bevaras och utvecklas. Den markanvändning som föreslås i planen, ska vara noggrant utredd och särskilt företräde ska ges till utveckling som följer kommunens övergripande ställningstagande rörande minskad klimatpåverkan.

Härnösands kommun hade vid framtagande av ÖP 2011–2025 antagit lokala miljömål som vägledande för en hållbar planering. De lokala miljömålen *Bra boende*, *Nära natur*, *Rena vattnet*, *Ren energi* och *Slut kretsloppen* var kopplade till de nationella miljökvalitetsmålen.

Markanvändningskartorna redovisar nya områden, s.k. utvecklingsområden, för bostäder, infrastruktur, industri samt handel, kontor och service. Kartorna redovisar också generella riktlinjer för de områden där markanvändningen inte föreslås komma att ändras i någon större omfattning.

Figur 5. Markanvändningskartor ÖP 2011–2025

I översiktsplanen har kommunen identifierat ett antal utredningar, analyser och åtgärder som ska genomföras. Dessa s.k. *Att göra-punkter* ska underlätta planeringen för ett hållbart samhälle. I MKB: n till översiktsplanen framgår att kommunen bedömer att det saknas en del behövt underlagsmaterial för att kunna göra en rimlig miljöbedömning.

I tematiskt tillägg för vindkraft (2013) anges sex områden som kommunen bedömer är lämpliga för etablering av vindkraft. I tematiskt tillägg för Landsbygdsutveckling i strandnära läge (2015) pekas LIS-områden ut som utgör cirka fyra procent av kommunens totala strandsträcka. Det handlar i huvudsak om fler bostäder i strandområden som redan är bebyggda samt utvecklingsmöjligheter för besöksnäring.

Figur 6. Karta tv. vindkraftsområden (vindkraftsplan 2013). Karta th. LIS-områden (LIS-plan 2015)

ALTERNATIVSKILJANDE

Planeringsinriktningen i ÖP 2011–2025 är på många sätt lik inriktningen i det nya förslag till ÖP som tagits fram. Det är tydligt att gällande ÖP ligger till grund för det nya planförslaget och det vittnar om att kommunen har en rullande, långsiktig och robust översiktsplanering.

I aktuellt planförslag har ställningstaganden från ÖP 2011–2025 i stor utsträckning förtydligats och konkretiserats. Många av de Att- göra punkter som lyftes i ÖP 2011–2025 har delvis genomförts men ett antal kvarstår såsom att fastställa vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter som uppfyller dagens krav, upprätta kulturmiljöprogram och att uppdatera grönstrukturplanen exempelvis.

Strukturen på plandokumentet och beteckningarna i markanvändningskartorna skiljer sig något åt mellan de olika planerna. Innebörden och vägledningen för de olika områdena bedöms dock i huvudsak vara relativt lika när planförslaget jämförs med ÖP 2011–2025.

Följande konkreta skillnader mellan ÖP 2011–2025 och ÖP 2040 har identifierats:

- *Befolkningstillväxt.* I ÖP 2011–2025 finns inget uttalat mål om att bli fler invånare i kommunen. I ÖP 2040 framgår att kommunen siktar på att bli 5000 fler invånare till 2040. Ställningstagandet härrör från kommunens bostadsförsörjningsprogram 2019–2022 samt från Tillväxtstrategi 2040.
- *Arbetsstillfällena.* I ÖP 2011–2025 finns inget uttalat mål om fler arbetsstillfällena. I ÖP 2040 framgår att kommunen siktar på 11 500 arbetsstillfällena i kommunen vilket är en ökning med cirka 1000 stycken jämfört med år 2019. Ställningstagandet härrör från kommunens Tillväxtstrategi 2040.
- *Riksintressen.* I ÖP 2011–2025 anges två korridorer för riksintresse framtida järnväg, blå och röd. I ÖP 2040 finns endast den blå järnvägskorridoren kvar. I ÖP 2040 markanvändningskarta redovisas korridoren för ny järnväg smalare än riksintresseanspråket längs vissa sträckor för att möjliggöra för bland annat verksamhetsutveckling. Område för Riksintresse Friluftsliv (Smitingen) har tillkommit.
- *Utvecklings-/utredningsområden.* Utvecklingsområde Mörtsal Godsterminal och hållplats för persontrafik, som pekades ut i ÖP 2011–2025 är inte längre aktuellt i ÖP 2040. Anledningen är den utredning som visar att en hållplats här inte är samhällsekonomiskt lönsam.

Utvecklingsområde för bostäder på Sälsten som angavs i ÖP 2011–2025 anges inte som område för bostäder, ändrad användning, i ÖP 2040. Det eftersom detaljplanearbete redan pågår.

Antjärn/Kittjärn pekas ut i ÖP 2040 som område för verksamheter, ändrad användning. Området finns inte med i ÖP 2011–2025.

Områden för bostäder, ändrad markanvändning pekas ut i Ytterfälle-Svartvik, Vangsta, och Bondsjöhöjden -Byåker och längs Gussjön, Sjösjön i ÖP 2040. Områdena angavs inte som utvecklingsområden i ÖP 2011–2025.

- *Vindkraft.* Två områden (Lillsela-Skälandssjön och Lindom) för vindkraft som anges i tematiskt tillägg för Vindkraft (2013) har tagits bort i ÖP 2040.
- *LIS-områden.* Fyra LIS-områden för bostäder (Vid Solumsjön, Gussjön, Nickebostrand och Skatan) som pekas ut i tematiskt tillägg för landsbygdsutveckling i strandnära läge (2015) har tagits bort i ÖP 2040 eftersom detaljplaner redan finns för dessa.

LIS-områden längs Långsjön som pekats ut i tematiskt tillägg (2015) har tagits bort i ÖP 2040 eftersom de inte längre anses vara lämpliga på grund av att de ligger inom primär skyddszon för dricksvattentäkt.

LIS-område för bostäder vid Mörtsjön som pekas ut i tematiskt tillägg (2015) har tagits bort i ÖP 2040 eftersom det inte längre bedöms vara lämpligt.

Därutöver har LIS-områdenas avgränsningar setts över och reviderats något i ÖP 2040 jämfört med tidigare tematiska tillägg.

- *Klimatanpassning.* I ÖP 2040 har behov av klimatanpassningsåtgärder identifierats vid Godstjärn, Gådeån och Gerestabäcken.
- *Statlig havsplanering.* Den statliga havsplaneringen har sedan ÖP 2011–2025 tillkommit som en aktuell fråga att hantera till ÖP 2040.
- *Kultur.* I ÖP 2040 behandlas kultur i en vidare mening än den gör i ÖP 2011–2025.

BEDÖMNING

I följande avsnitt bedöms hur ÖP 2040 påverkar riksintresse, miljö kvalitetsnormer och en hållbar utveckling. Planförslaget jämförs med nollalternativet, dvs en sannolik utveckling om planförslaget inte genomförs utan gällande ÖP 2011–2025 fortsätter att gälla fram till 2040. Bedömningen görs på en övergripande nivå.

RIKSINTRESSEN

Att ett område är utpekad som riksintresse innebär att de innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter. Riksintressen ska behandlas och redovisas i den kommunala översiktsplaneringen så att det blir tydligt hur dessa förhåller sig till andra intressen men också för att avvägningar mellan oförenliga riksintressen ska kunna göras. Ett riksintresse får inte påtagligt skadas.

Inom Härnösands kommun finns idag riksintresse för rennäring, vindbruk, yrkesfiske, friluftsliv, naturvård, kulturmiljövård, kommunikationer, totalförsvaret samt NATURA 2000 områden. Härnösand kommun berörs också av riksintresse för luftfart genom att Sundsvall-Timrå och Högakusten airport är av riksintresse och influensområde för hinderytor (MSA-ytor) ligger inom Härnösands kommun. Övriga riksintressen som är värdefulla att beakta för Härnösands kommun är Obruten kust och rörligt friluftsliv som båda finns i Kramfors kommun. Trafikverket har för avsikt att ta bort riksintresseanspråket för framtida väg Förbifart E4 men det finns i skrivande stund inte något formellt beslut i frågan.

Samtliga riksintressanta områden belyses i planförslaget samt hur kommunen ser på den hänsyn som behöver tas. I följande avsnitt redovisas de riksintresseområden där motstående intressen har identifierats eller där särskild avvägning har gjorts.

Öp 2040

Den samlade bedömningen är att översiktsplanen tagit stor hänsyn till utpekade riksintresseområden.

RIKSINTRESSE KULTURMILJÖ

I ÖP 2040 föreslås ny bebyggelse och förtätning inom område för Riksintresse kulturmiljö, Centrala Härnösand. Kommunen anser att den riksintressanta rutnätsstrukturen ska bevaras men att enstaka undantag från rutnätet ska kunna utredas om det är av ett allmänt intresse. Kommunen ska bevara stadens årsringar och låta varje byggnad bli en representant för sin tid. Det nya som tillförs inom centrala Härnösand ska vara av kvalitet nog att i framtiden utgöra en ny årsring. På en övergripande nivå bedöms inte RI kulturmiljö centrala Härnösand komma att påverkas påtagligt negativt vid genomförande av ÖP 2040. I kommande detaljplanskeden kan dock behov uppstå som innebär att MKB med avseende på riksintresse kulturmiljö behöver upprättas.

RIKSINTRESSE FRILUFTSLIV OCH NATURA 2000

Kommunen har för avsikt att utveckla Smitingen för friluftsliv och besöksnäring. Smitingen-Härnöklubb är utpekad som riksintresse för friluftsliv samt är ett NATURA 2000-område. Området är också delvis skyddat som naturreservat. Någon risk för påtaglig skada på riksintressenas värden bedöms inte föreligga.

RIKSINTRESSE VINDBRUK OCH RENNÄRING

I kommunen finns två utpekade områden för riksintresse vindbruk, del av Hästkullen och Björnlandshöjden i Viksjö kommun. Områdena är delvis redan ianspråkta för vindkraft och kommunen är positiv till förtätning men ser helst att inga nya riksintresseområden för vindbruk pekas ut inom kommunen. Riksintresse rennäring berör också Viksjö kommun och trots att riksintesseområdena inte direkt överlappar varandra kan större ingrepp i kringliggande naturområden komma att påverka rennäringen negativt. Vid exploateringar som kan påverka rennäringen ska berörda samebyar samrådas med.

RIKSINTRESSE KOMMUNIKATIONER OCH NATURVÅRD

Inom utpekade riksintressen för framtida järnväg samt framtida väg- E4 förbifart anser Härnösands kommun att ingen ny bebyggelse bör uppföras för att undvika rivningar vid ett senare tillfälle. Korridoren för ny E4 förbifart går dock rakt igenom Älandsbro centrum och den önskade utvecklingen som kommunen ser i Älandsbro dvs ett kommunscenarium som utvecklas med bland annat bebyggelse, verksamheter och service går inte riktigt hand i hand med det tidigare ställningstagandet om att ingen ny bebyggelse bör uppföras. Kommunen framhåller också att de förespråkar påfart Saltvikslänken framför avfarten närmare Älandsbro centrum som anges i riksintresseanspråket.

Riksintresse för framtida väg- E4 förbifart Härnösand ligger i närheten av vattenskyddsområde Bondsjön. Att undvika negativ påverkan på vattentakten kommer att vara nödvändigt och behöver beaktas i kommande planering.

Både riksintressen för framtida E4 och framtida järnväg passerar över Gådeåns vattensystem som är ett utpekat område av riksintresse för Naturvård. Vattensystemets värden får inte komma till skada och påverkan behöver beskrivas och bedömas i kommande planeringsskede. Härnösands kommun har i sin framtida markanvändningskarta valt att smalna av korridoren för ny järnväg jämfört med Trafikverkets riksintresseanspråk. Kommunen uttrycker att de vill se ett effektivt arbete med avsmalnad riksintessekorridor för att kunna bedriva långsiktig planering i de södra delarna av kommunen. Det gäller bland annat ett utpekat nytt företagsområde i Kittjärn/Antjärn.

RIKSINTRESSE SJÖFART, YRKESFISKE, NATURVÅRD OCH TOTALFÖRSVARET

Både riksintresse för sjöfart och för yrkesfiske överlappar med riksintresse för naturvård Ångermanälvens södra del. Härnösands kommun anser att riksintressena ska samexistera med varandra. Sjöfarten pekas ut som en viktig utvecklingsfråga eftersom målet är att allt mer gods ska flyttas från väg till sjöfart.

Riksintesseområde för totalförsvaret inklusive dess påverkansområde (avseende buller och säkerhet) ligger i områden som också nyttjas flitigt för rekreation och friluftsliv. Kommunen ska fortsätta arbeta för militär närvaro i kommunen samt verka för att friluftslivet kan samspela med försvaret. Det ska bland annat ske genom dialog och information till allmänheten.

Riksintesseområdet för totalförsvaret är också överlappande med riksintressena för yrkesfiske och sjöfart. Kommunen anser att intressena ska samexistera. Finns motstridiga ändamål ska försvarsintresset ges företräde i enlighet med MB 3:10.

Nollalternativ

I ÖP 2011–2025 görs ett allmänt ställningstagande kring hur riksintressen ska beaktas nämligen att *Vid ny markanvändning ska inte riksintressets värden påtagligt skadas*. I planförslaget, ÖP 2040, formuleras mer specifikt hur och vilken hänsyn som ska tas för respektive utpekat

riksintresseområde. Det innebär att planförslaget bedöms ge en bättre vägledning i kommande plan-bygg och tillståndsärenden för kommunen och andra myndigheter när det rör områden för riksintresse.

Sedan ÖP 2025 antogs har riksintresse för Friluftsliv (Smitingen- Härnöklubb) samt två områden för vindbruk pekats ut inom kommunen. En annan förändring som skett är att de utpekade riksintressekorridorerna för framtida järnväg från Härnösand och söderut har gått från två till en korridor. I ÖP 2025 förordades den korridor som nu tagits bort. Ny järnväg från Härnösand och söderut är både i nollalternativet och planförslaget den viktigaste utvecklingsfrågan för kommunen.

MILJÖKVALITETSNORMER

Miljö kvalitetsnormer (MKN) syftar till att uppfylla de gemensamma kraven inom EU. För Härnösands kommuns del är det MKN för utomhusluft och vatten som är aktuellt. MKN för buller gäller också i viss omfattning. Miljö kvalitetsnormer regleras i 5 kap. miljöbalken och i anslutande förordningar.

UTOMHUSLUFT

MKN för utomhusluft finns för bl.a. partiklar, kvävedioxid, kväveoxid, bensen, svaveldioxid, bens(a)pyren och ett antal metaller. Det går i allmänhet inte att fastställa en undre säker halt där hälsoeffekter av luftföroreningar upphör. Partiklar kan exempelvis påverka människors hälsa även vid nivåer under fastställda miljö kvalitetsnormer. Nationella miljömål ligger i många fall lägre än normen. Miljö kvalitetsnormen utgör därför ett minimikrav som alltid ska uppfyllas. Kommunerna är ålagda att kontrollera att MKN för luft inte överskrids. Miljö kvalitetsnormer för utomhusluft ska iakttas vid planering, planläggning, tillståndsgivning samt vid handläggning av anmälningsärenden.

I täta städer med slutna gaturum och mycket trafik finns risk att MKN för utomhusluft överskrids.

Luftkvaliteten i Härnösands kommun är överlag mycket god. Luftmätningar i Härnösand har gjorts sedan 1970-talet. De största utsläppskällorna i kommunen är fordonstrafiken, kraftvärmeverket och SCA BioNorr. Miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft har aldrig överskridits vid mätningar i Härnösands kommun.

ÖP 2040

I ÖP 2040 framgår att kommunens goda luftkvalitet ska värnas och att MKN för utomhusluft ska iakttas vid all planering och myndighetsutövning.

Kommunens målsättning om fler invånare och fler bostäder innebär generellt en ökad biltrafik med risk för negativ påverkan på luftkvaliteten i kommunen. Tack vare kommunens planeringsprinciper för bebyggelse samt prioritering av gång-, cykel och kollektivtrafik bedöms inte påverkan ske i sådan omfattning att det får några större konsekvenser för uppfyllelse av miljö kvalitetsnormerna för luft.

Nollalternativ

Ställningstaganden i ÖP 2011–2025 skiljer sig mot planförslaget i det avseende att det planeras för högre befolkningstillväxt i aktuellt planförslag vilket genererar mer trafik och ger mer utsläpp till luft än nollalternativet. Inte heller i nollalternativet bedöms överskridande av MKN för utomhusluft vara sannolikt.

YT-, OCH GRUNDVATTEN

I Härnösands kommun berörs 134 ytvattenförekomster (vattendrag, sjöar och kustvatten) och 11 grundvattenförekomster av vattendirektivets miljö kvalitetsnormer (kvalitetskrav).

Grundvattenförekomsterna bedöms utifrån kemisk och kvantitativ status. Samtliga grundvattenförekomster har god kemisk och kvantitativ status.

Ytvattnet bedöms utifrån kemisk och ekologisk status. Exploatering eller annan åtgärd får inte leda till att statusen försämras. Miljö kvalitetsnormen för alla ytvattenförekomster är God ekologisk status samt god kemisk status, med undantag av bromerade difenyleter samt kvicksilver och kvicksilverföreningar. De flesta (99 av 134) ytvattenförekomster i kommunen har endast måttlig ekologisk status. Endast 34 av 134 ytvattenförekomster har god status. Sämst status har kustnära vattenförekomster, vilket beror på bland annat övergödning och hydromorfologiska förändringar. När det gäller kemisk status är alla vattenförekomster klassade till uppnår ej god status, främst beroende på halterna av difenyleter samt kvicksilver och kvicksilverföreningar. Halterna av dessa ämnen överskrider i alla Sveriges ytvatten på grund av atmosfärisk deposition och är således inget som översiktsplanen kan styra över.

I Vattenmyndighetens beslut om förvaltningsplan för åren 2016–2021 ingår ett åtgärdsprogram för att uppnå god status i vattenförekomsterna. I åtgärdsprogrammet framgår att nedanstående frågor utgör de vattenmiljömässigt största utmaningarna som behöver hanteras i Bottenhavets vattendistrikt under den kommande förvaltningscykeln:

1. Påverkan från fysiska förändringar av sjöar och vattendrag behöver minska, bland annat genom återskapande av fria vandringsvägar, ekologiskt anpassade flöden och vattenregleringar, återställning av flottleder samt större hänsynstagande till påverkan på vattenmiljön vid jord- och skogsbruksåtgärder.
2. Effekterna på vattenmiljön av miljögifter från både pågående och historiska utsläpp behöver minska.
3. Dricksvattenförsörjningen måste säkras.
4. Försurningseffekterna i sjöar och vattendrag behöver motverkas.
5. Övergödning är fortfarande ett problem i delar av distriktet, företrädesvis längs med kusten och i de södra delarna.

I åtgärdsprogrammet framgår att de åtgärder som åligger kommunerna är att bedriva tillsyn, ta fram strategier för dagvattenhantering, inrättande samt revidering och översyn av vattenskyddsområden och att uppdatera översiktsplanerna med regionala vattenförsörjningsplaner.

För närvarande bedriver Vattenmyndigheten arbetet med ny förvaltningsplan och åtgärdsprogram 2021–2027. Förslaget var ute på samråd våren 2021. När ny förvaltningsplan och åtgärdsprogram är framtagna behöver Härnösands kommun beakta dessa.

Öp 2040

Ökad exploatering leder till en ökande andel hårdgjorda ytor vilket kräver väl genomtänkta dagvattenlösningar för att minimera negativ påverkan av både yt- och grundvatten. Kommunens riktlinjer kring dagvattenhantering och att grönstruktur ska värnas vid förtätning samt att det bör tillföras grönska inom områden där det idag finns mycket hårdgjorda ytor motverkar negativ påverkan.

Flera av översiktsplanens utbyggnadsområden och utvecklingsområden för bostäder, näringsliv/turism eller verksamheter ligger nära sjöar, vattendrag eller kustvatten som omfattas av miljökvalitetsnormer. Störst risk för påverkan på MKN i och med ÖP 2040 bedöms ligga i nybyggnad eller ombyggnad i strandnära lägen och de medföljande riskerna med övergödning, tillförsel av miljöfarliga ämnen samt hydromorfologiska förändringar i strandzonen.

I utredning och miljöbedömning av de utpekade områdena för LIS (landsbygdsutveckling i strandnära läge, 2015) görs bedömningen att utpekade områden inte utgör risk för försämring av vattenförekomsternas status, men att eventuell påverkan på MKN måste följas upp och utredas i varje enskild tillståndsgivningsprocess. I utpekade LIS-områden finns i de flesta fall inte möjlighet att ansluta till kommunalt avlopp, varpå gemensamhetsanläggningar förespråkas.

Även inom områden där pågående markanvändning enligt översiktsplanen är tänkt att fortsätta, för exempelvis skogsbruk och jordbruk, finns en risk för påverkan på MKN vatten. Stora delar av kommunen pekas ut som just pågående markanvändning för dessa näringar och varsamhet kan behöva vidtas för att inte påverka statusen på berörda vattenförekomster. Att det saknas vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter för fyra av kommunens sju kommunala vattenverk innebär också en risk för påverkan på MKN för vatten.

Enligt ÖP 2040 ska hänsyn alltid tas till MKN vid tillståndsgivning av verksamheter som kan riskera att påverka vattenförekomsternas status eller möjligheter att uppnå MKN. Planen ger därmed förutsättningar för ett fortsatt arbete med dessa frågor. Avsaknad av VA-plan som underlag till översiktsplanen 2040 ses dock som en brist.

Då miljökvalitetsnormerna för ett antal vattenförekomster inte uppfylls i nuläget behöver arbetet med att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten intensifieras. Planalternativet innehåller inga konkreta åtgärder som bidrar till förbättringar i så stor omfattning att miljökvalitetsnormerna bedöms kunna uppnås, men bedöms inte heller bidra till försämring. Kommunens avsikt är att beskrivning av tillståndet och påverkanskällor för kommunens kustvatten, sjöar och vattendrag samt lämpliga åtgärder för att nå miljökvalitetsnormerna kommer att ingå i den VA-plan som är under framtagande. Positivt med ÖP 2040 är att status och MKN för kommunens vattenförekomster redovisas som underlag i den digitala markanvändningskartan. På det sättet synliggörs kopplingen mellan föreslagen markanvändning och MKN vatten.

Nollalternativet

Inga alternativskiljande aspekter har identifierats.

BULLER

Miljökvalitetsnormen för buller gäller omgivningsbuller från alla vägar, järnvägar, flygplatser, tillståndspliktiga hamnar samt vissa större, utpekade industrigrenar i kommuner med mer än 100 000 invånare. För hela landet gäller miljökvalitetsnormen för större vägar (över 3 miljoner fordon/år) järnvägar (30 000 tåg/år) och flygplatser (över 50 000 flygrörelser/år).

För kommuner med fler än 100 000 invånare finns krav på att kartlägga omgivningsbuller och upprätta åtgärdsprogram som anges i förordning (2004:675) om omgivningsbuller. Härnösands kommun omfattas således inte av skyldighet att upprätta sådant åtgärdsprogram men som alla andra kommuner ska även mindre kommuner sträva efter att begränsa bullerstörningar. Trafikverket ansvarar för att kartlägga bullersituationen för den statliga infrastrukturen.

HÅLLBARHETSMÅLEN

I följande avsnitt bedöms i vilken utsträckning Härnösands kommuns översiktsplan 2040 kan förväntas medverka till eller motverka en hållbar utveckling. Bedömningen har skett utifrån samtliga globala hållbarhetsmål som delats in i en ekologisk, sociokulturell och ekonomisk dimension. För att bedöma hur utvecklingen kan bli om översiktsplanen för 2040 inte antas jämförs planförslaget med nollalternativet. Eftersom det är mycket som är lika mellan de båda alternativen är det i huvudsak det som skiljer alternativen åt som lyfts fram under rubriken *Nollalternativ*.

EKOLOGISK HÅLLBARHET

Ekologisk hållbarhet handlar om upprätthållande av ekosystemets produktionsförmåga och minskad belastning på natur och människor.

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

ÖP 2040

Härnösands kommun har som målsättning att öka sin befolkning från dagens 25 000 till 30 000 invånare år 2040. Det är en ökning med 20 procent. En ökad befolkning innebär generellt en ökad resursförbrukning och ökat resande vilket i sin tur får en negativ klimatpåverkan. Trots att den nya bebyggelsen i planförslaget planeras i eller i närheten av redan bebyggda områden så innebär det att översiktsplanen påverkar målet *Bekämpa klimatförändringen* i viss negativ riktning. De negativa effekterna kan dock komma att motverkas om de riktlinjer, ställningstaganden och åtgärder som lyfts i översiktsplanen för att bekämpa klimatförändringarna följs och genomförs.

Härnösands kommun har som övergripande mål att vara en ledande miljökommun med ett aktivt omställningsarbete till en fossilfri ekonomi. Målet är att all utveckling i Härnösand ska präglas av hållbarhet och gemensamt engagemang för att bekämpa klimatförändringarna. Den gemensamma politiska viljan och ambitionsnivån är en viktig faktor för ett framgångsrikt hållbarhetsarbete och för möjligheten att nå målluppfyllelse.

Kommunens målsättning om att flytta över transporter från väg till järnväg, att gång- och cykel prioriteras framför kollektivtrafik och därefter fordonstrafik samt verka för klimatneutralt flyg, påverkar hållbarhetsmålet i viss positiv riktning.

Klimatförändringarna för Härnösand kommuns del kommer innebära ökade medeltemperaturer, fler värmeböljor, samt en ökad nederbörds mängd. Vid ökad nederbörd ökar risken för översvämningar, spridning av föroreningar, ökad risk för smittspridning via dricksvatten samt ökad risk för ras och skred. I översiktsplanen formuleras ett flertal riktlinjer inom en rad områden, såsom teknisk försörjning, grönstruktur och bebyggelseutveckling för att förebygga och möta förändringarna. Även ekosystemtjänster lyfts som en viktig del inom samhällsplaneringen som kommunen vill arbeta vidare med. I översiktsplanen identifieras tre områden som är aktuella för klimatanpassningsåtgärder; Godstjärn, Gerestabäcken och Gådeån.

Översiktsplanen påverkar målet *Bekämpa klimatförändringen* i viss positiv riktning även genom ställningstagande som rör bland annat energi, infrastruktur och transporter samt produktion och konsumtion. Läs mer under *Mål 7 Hållbar energi för alla*, *Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* samt *Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion*.

Nollalternativ

Målet om befolkningstillväxt som formuleras i ÖP 2040 riskerar att innebära negativ påverkan på klimatet. Även fast inget sådant tillväxtmål uttrycks i ÖP 2011–2025 finns förutsättningar för i princip lika stor bebyggelseutveckling i båda alternativen. Den markanvändning och de utvecklingsområden som föreslås skiljer sig inte särskilt mycket åt mellan alternativen. I nollalternativet, dvs om ÖP 2011–2025 fortsätter att gälla skulle målet om 3000 nya bostäder som uttrycks i bostadsförsörjningsprogrammet (2019) ändå vara gällande.

Planförslaget bedöms kunna ge bättre vägledning och stöd i arbetet med klimatförändringar och klimatanpassningsåtgärder i jämförelse med nollalternativet. Det finns generellt ett större fokus på klimatfrågan med fler mål, ställningstaganden och överenskommelser både på internationell, nationell och kommunal nivå idag jämfört med när gällande ÖP togs fram. Kunskapsnivån har höjts och planeringsunderlag har tagits fram. Ekosystemtjänster som företeelse i samhällsplaneringen diskuterades inte på samma sätt då som idag.

Säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

ÖP 2040

Genomförande av översiktsplanen kan delvis komma att påverka *Mål 6 Rent vatten och sanitet* i viss negativ riktning. Det eftersom en ökad befolkningsmängd och förtätning av bebyggelse generellt innebär en ökad andel hårdgjorda ytor, ökade utsläpp till mark, luft och vatten samt en ökad konsumtion och mer avfall. Det får till följd att föroreningsbelastningen på sjöar och vattendrag ökar. Konsekvenserna kan dock mildras med rätt åtgärder.

Det är viktigt för Härnösands kommun att säkra dricksvattenförsörjningen för kommunens invånare. Kommunens största vattenverk som försörjer Härnösands tätort tar sitt råvatten från ytvattentäkten Bondsjön. Kommunen saknar en naturlig alternativ reservvattentäkt vilket understryker vikten av att skydda vattentäkten från förorening och andra händelser som kan ske inom vattenskyddsområdet som kan påverka vattenkvaliteten negativt. I nära anslutning till Bondsjöns vattenskyddsområde uttrycker kommunen att det är viktigt att beakta detta vid en eventuell omfattande bebyggelseutveckling.

Mark som pekas ut för en framtida E4 förbifart går i närheten av Bondsjöns vattenskyddsområde. Det är av stor vikt att vattenkvaliteten inte riskerar att påverkas negativt och Trafikverket kommer att behöva hantera frågan vid en fortsatt planering.

För kommunens sju kommunala vattenverk är det endast två (Brunne och Bondsjön) som har fastställda skyddsområden med skyddsföreskrifter som uppfyller dagens krav för ett långsiktigt skydd. Detta är en risk som påtalas i översiktsplanen och något som kommunen har för avsikt att ta fram innan 2040. Om vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter fastställs påverkar det mål 6 i positiv riktning.

Det finns nio kommunala avloppsreningsverk i Härnösand. Kommunen bedömer att de kommunala anläggningarna är dimensionerade så att de klarar att ta emot avloppsvatten från ytterligare bebyggelse utan större ombyggnationer. Undantaget är anläggningarna i Rö Skjollsta där åtgärder krävs och avsikten är att det ska genomföras under hösten 2020.

I översiktsplanen föreslås ett antal utvecklingsområden utanför tätorten där det finns gemensamma eller enskilda avlopp och vattenbrunnar. En ökad utflyttning till områden utan kommunalt vatten och avlopp kan innebära en risk för negativ påverkan på det globala målet *Rent vatten och sanitet*. I planen framgår att olika hänsyn behöver tas inom områden beroende på om det är hög eller normal skyddsnivå som gäller för enskilda avlopp. Gemensamma avloppslösningar ska eftersträvas. För utvecklingsområdet Ytterfälle/Svartvik ska kommunen utreda om det ska försörjas med kommunalt vatten och avlopp, vilket är positivt.

Kommunen är i färd med att ta fram en VA-plan för dricks, spill- och dagvatten. För positiv påverkan på *Mål 6 Rent vatten och sanitet* är det viktigt att slutsatser och åtgärder i VA- planen efterlevs och följs upp.

Nollalternativ

Ställningstaganden, förslag och planeringsinriktning för frågor som rör målet vatten och sanitet skiljer sig inte så mycket åt i nollalternativet jämfört med planförslaget. Att utreda kommunalt VA till Ytterfälle/Svartvik var dock inte aktuellt 2011–2025. Däremot uttrycktes behovet av att fastställa vattenskyddsområden och skyddsföreskrifter redan i ÖP 2011–2025 och kommunen bör verka för att arbetet med att säkerställa långsiktig dricksvattenförsörjning prioriteras på både kommunal och regional nivå.

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

ÖP 2040

I Översiktsplanen föreslås ett antal områden för bebyggelseutveckling i kustområdet. Ungefär 50 procent av Härnösands 12 mil långa kustlinje har bebyggelse inom hundra meter. Genom att exploatera längs kustområden finns det en risk att planen har en negativ påverkan på mål 14 *Hav och marina resurser*. Kommunen framhåller dock betydelsen av att ha en balans mellan att möjliggöra för attraktiva boenden vid havet kontra växt- och djurliv och allmänhetens tillgänglighet till stränderna. Kommunen menar att utveckling av boendemiljöer i närheten av kusten bör hänvisas till prioriterade utvecklingsstråk och i anslutning till redan bebyggda områden. Ett antal områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS områden, pekas ut längs kusten (läs mer under *Mål 15 ekosystem och biologisk mångfald*).

En ökad utflyttning till områden utan kommunalt vatten och avlopp kan innebära en risk för negativ påverkan på det globala målet *Hav och marina resurser*. Läs mer om det under rubriken *Mål 6 Rent vatten och sanitet*.

I ÖP pekar kommunen ut ett antal målpunkter som är lämpliga att utveckla för fritidsbåtar. Mer båttrafik i kustbandet kan ha en negativ inverkan på både natur- och kulturmiljöer. Kommunen menar därför att det är av vikt att styra utvecklingen till specifika platser för att minimera belastningen och lämna delar av kustbandet orörda. Muddring ska undvikas i grunda, vågskyddade områden med vegetation och i lek- och uppväxt områden för fisk.

Kommunen vill verka för att flytta över transporter från väg till sjöfart, möjliggöra för kryssningsfartyg att lägga till vid utsprångskajen och att farleden Nattviken genom centrala Härnösand fortsatt ska hållas öppen. En ökad båttrafik kan medföra risk för negativ påverkan på havet och mål 14. En ökad sjöfart kan både innebära ökade utsläpp i havet (exempelvis avgaser och oljespill) och ökad risk för spridning av förorenade bottensediment. Samtidigt uttrycker kommunen att den miljöskuld som finns i Nattviken i form av förorenande havsbottensediment ska saneras, vilket påverkar mål 14 i positiv riktning.

I översiktsplanen framgår att kommunen ska verka för att miljö kvalitetsnormer för vatten uppnås, att riksintresse för yrkesfiske ska samverka med andra riksintressen i havet, att NATURA 2000 området Vänta litets grund ska värnas samt att den nationella Havsplanen ska beaktas. Detta är ett antal av de riktlinjer som formuleras i ÖP 2040 som kan komma att påverka målet *Hav och marina resurser* i positiv riktning.

Nollalternativ

Ställningstaganden, förslag och planeringsinriktning för frågor som rör målet hav och marina resurser skiljer sig inte så mycket åt i nollalternativet jämfört med planförslaget. I ÖP 2011–2025 uttrycktes inte att kryssningsfartyg vid utsprångskajen eller att kommunen ska verka för mer båttrafik som en viktig utvecklingsfråga för kommunen. Eftersom ÖP 2011–2025 inte heller motverkar att en sådan utveckling skulle kunna vara möjlig bedöms nollalternativet endast innebära en något mindre negativ påverkan på mål 14 Hav och marina resurser.

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem och hejda förlusten av biologisk mångfald.

ÖP 2040

I planförslaget framgår att naturen i Härnösand är en av de viktigaste resurserna inför framtiden och en förutsättning för kommunens identitet, utveckling, hälsa och välmående.

Genomförande av översiktsplanen kan sannolikt komma att påverka mål 15 *Ekosystem och ekologisk mångfald* i både viss positiv och viss negativ riktning. Det framgår i översiktsplanen att det endast är en liten andel av naturen i kommunen som har ett skydd enligt 7e kapitlet miljöbalkens bestämmelser (naturreservat, biotopskyddsområden osv.)

Härnösands kommun ska arbeta för att öka andelen skyddad natur. Kommunen har för avsikt att revidera Naturvårdsprogrammet med åtgärdsplan, inventera naturområden för friluftslivet samt uppdatera Grönplanen med ett ekosystemperspektiv. En gemensam strategi och plan kring dessa frågor är viktigt för att påverka målet *Ekosystem och ekologisk mångfald* i positiv riktning.

Ett område för nya verksamheter pekas ut på Saltvik och det framgår av översiktsplanen att den våtmark som finns i området ska undvikas vid en storskalig etablering. Något kommunen bör uppmärksamma i kommande planering är att även om våtmarken inte tas i direkt anspråk så är våtmarker generellt sårbara och känsliga för förändringar även om det sker i dess närområde. Våtmarker påverkas dessutom negativt av pågående klimatförändringar.

NATURA 2000-områden, naturreservat och biotopskyddsområden behandlas i planen både i text och i karta. Områdena ska skyddas och det bedöms inte finnas några konflikter mellan dessa områden och föreslagen markanvändning. Däremot passerar både den föreslagna sträckningen av ny järnväg söderut och en ny E4-förbifart över Gådeåns vattensystem som är ett utpekade område av riksintresse för Naturvård. Vattensystemets värden får inte komma till skada och Trafikverket kommer att behöva beskriva och bedöma påverkan i kommande väg- och järnvägsplaner samt tillse att vattensystemet inte påverkas negativt.

Viss bebyggelse kommer att planeras inom naturmark vilket generellt bedöms som negativt ur ett klimat-, naturresurs- och ekosystemperspektiv. När jungfrulig mark tas i anspråk finns risk för negativa effekter på lokala arters habitat samt för spridning av växter och djur. Konsekvenserna är dock beroende av vilken utveckling som avses samt vilka värden som finns på platsen. I översiktsplanen pekas områden med kända höga naturvärden ut på karta. För att möjliggöra en utveckling av Ålands återvinningsanläggning pekar kommunen ut område för ändrad markanvändning verksamheter-industri i anslutning till anläggningen. Vid kommande planläggning behöver kommunen ta hänsyn till att Mjösjöbäcken som ligger inom området är ett objekt med höga naturvärden.

Bebyggelse i strandnära läge kan riskera att påverka djur- och växtliv både på land och i vatten på ett negativt sätt. Kommunen pekar ut ett antal s.k LIS-områden där det kan vara möjligt att upphäva eller få dispens från strandskyddet om åtgärden leder till utveckling av landsbygden. Kommunens ställningstagande om att djur- och växtlivet ska värnas även inom eller i anslutning till utpekade LIS-områden ses som positivt utifrån ett naturvårdsperspektiv. Inom utpekade LIS-områden vid Sjösjön, Dalomsviken på Hemsön Barsviken, Ytterfälle och vid Häggsjön finns kända höga naturvärden inom eller i närheten som behöver tas hänsyn till vid en kommande exploatering.

Till största del är kommunens intention att den pågående markanvändningen ska fortsätta och stora arealer är därför utpekade som områden för skogsbruk och jordbruk. Även inom områden med pågående markanvändning är det viktigt att höga naturvärden beaktas och inte riskerar att komma till skada. Ett långsiktigt hållbart brukande av både skog och odlingsmark är viktigt för att bevara en biologisk mångfald.

Nollalternativ

Riktlinjer, förslag och planeringsinriktning för frågor som rör målet ekosystem och biologisk mångfald skiljer sig inte så mycket åt i nollalternativet jämfört med planförslaget. Att kommunen har för avsikt att öka andel skyddad natur uttrycks dock inte i ÖP 2011–2025. Den våtmark som finns i närheten av området som anges för nya verksamheter på Saltvik hade inte heller identifierats i ÖP 2011–2025. Med de naturinventeringar, planer och program som kommunen har för avsikt att ta fram så bedöms ÖP 2040 ge en något bättre förutsättning för att vägleda kommunens arbete framåt när det gäller biologisk mångfald och skyddad natur.

EKOLOGISK HÅLLBARHET

ÖP 2040

- En ökning med 5000 invånare och 3000 nya bostäder till år 2040 innebär en ökad belastning på klimatet och miljön både på land och i vattnet.
- Ökad båttrafik riskerar att påverka havsmiljön negativt.
- Ett antal LIS-områden anges inom eller i närheten av områden med kända höga naturvärden (ej skyddade).
- + Planförslagets planeringsprinciper om förtätning och utveckling av bebyggelse i befintliga bebyggelsestråk motverkar negativa effekter på exempelvis klimatet.
- + Hållbara transportslag såsom gång, cykel och tåg prioriteras.
- + Klimatförebyggande ställningstaganden görs inom bl.a områdena teknisk försörjning, energi och transporter. Ekosystemtjänster ska vara en del i kommunens samhällsplanering. Vid exploatering eller detaljplanering ska lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD övervägas).
- + Ingen utveckling av ny bostadsbebyggelse- eller LIS-områden pekas ut inom områden som är skyddade enligt miljöbalken (NATURA 2000, naturreservat, biotopskyddsområden). Tillgänglighet för allmänheten samt livsvillkor för djur- och växtliv ska beaktas vid kommunens stränder.
- + Alla förorenade områden med riskklass 1 och 2 ska vara åtgärdade till år 2050.
- + Upprättande av VA plan pågår (dricksvatten, dagvatten och avlopp). Vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter ska revideras så att de uppfyller dagens krav för långsiktigt säker dricksvattenförsörjning. Nödvattenplan för den kommunala vattentäkten Bondsjön ska upprättas.
- + Andelen skyddad natur ska öka i kommunen och Naturvårdsprogrammet revideras. Muddring i grunda, vågskyddade områden med vegetation och i lek- och uppväxtområden för fisk ska undvikas. Planeringen ska bidra till att MKN för vattenförekomster uppfylls.

Kommentar och fortsatt arbete

Härnösands kommuns förslag till ÖP 2040 bedöms påverka ekologisk hållbarhet i både negativ och positiv riktning. Planförslagets utvecklingsinriktning, ställningstaganden och förslag har inverkan på mål 6 *Rent vatten och sanitet*, mål 13 *Bekämpa klimatförändringarna*, mål 14 *Hav och marina resurser* och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald*.

De negativa konsekvenserna som ställningstaganden i planen innebär för ekologisk hållbarhet kan motverkas av andra ställningstaganden i ÖP 2040, inte minst när det gäller planeringsprinciperna kring ny bebyggelse och energi. Det är viktigt att ställningstaganden som motverkar negativa effekter får genomslag i kommande planering, tillståndsgivning och prövningar.

Det är viktigt att biologisk kompetens används vid kommande bedömningar av hur en åtgärd kan komma att påverka höga naturvärden och hur det i så fall kan undvikas vid en exploatering.

Det är viktigt att slutsatser och åtgärder i VA- planen efterlevs och följs upp i kommande arbeten. Särskilt med tanke på behovet av att säkerställa långsiktig vattenförsörjning. I VA-planen bör kommunen också visa på åtgärder för att uppfylla MKN för vatten.

Figur 7. Samlad bedömning och kommentarer ekologisk hållbarhet

SOCIOKULTURELL HÅLLBARHET

Sociokulturell hållbarhet handlar om att skapa ett samhälle med goda livsvillkor för alla människor.

Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

ÖP 2040

I Härnösands förslag till översiktsplan pekas ett antal områden ut för ny bebyggelse. I huvudsak handlar det om förtätning i bebyggda områden eller en utveckling i befintliga bebyggelsestråk. Eftersom det kan innebära samnyttjande av teknisk försörjning, infrastruktur, ökat underlag för offentlig och kommersiell service samt fler möten mellan människor m.m. så påverkar det målet om *Hållbara städer och samhällen* i positiv riktning.

Kommunen har bostadsförsörjningsansvar och planerar för 3 000 nya bostäder fram till 2040. Det är viktigt att kommunen verkar för att det skapas ett varierat bostadsutbud vad gäller exempelvis storlek och upplåtelseform i de olika kommundelarna. Det eftersom det gynnar möten mellan människor i olika åldrar och från olika bakgrund. Kommunen har för avsikt att fokusera på barnfamiljer i kommundelarna Häggdånger, Stigsjö, Ålandsbro och Högsjö. Det för att stärka underlag för skolorna som finns i dessa områden. I Brunne kommundelscentrum är avsikten att fler bostadsalternativ (lägenheter, radhus, plusboenden) ska möjliggöras som kan skapa en rotation på bostadsmarknaden så att fler målgrupper kan flytta dit samt att äldre kan bo kvar i sin kommun. Kommunen har också för avsikt att ta fram en strategi för utveckling av boende, äldreomsorg och omsorg i kommundelarna.

Vid förtätning inom städer kan det finnas en risk att gröna stråk och människors s.k. närmatur försvinner. Kommunen framhåller att parktytor ska värnas och utvecklas vid förtätning samt att grönstrukturplanerna ska uppdateras och inkludera grönytefaktor och ekosystemtjänster som en del av planen. Någon stor risk för att kommunen förtätas så mycket så att gröna stråk försvinner bedöms inte föreligga. Det finns nämligen såväl lucktomter som andra hårdgjorda ytor som också kan användas vid en förtätning i staden.

Kommunen menar att grönstrukturen är lika viktig som bebyggelsestrukturen för att skapa attraktiva livsmiljöer. Härnösands kommun ska eftersträva fler gemensamhetsytor och mötesplatser som tilltalar en bred målgrupp. Kommunen uttrycker att genom sin samhällsplanering ska människor uppmuntras till att vistas i det offentliga rummet, detta kan exempelvis vara genom att skapa spännande besöksmål, mötesplatser eller genom att aktivt planera för och stimulera användande av sammanhållna cykel- och gångstråk. En gång- och cykelplan ska tas fram.

Kommunen har för avsikt att ta fram ett planprogram för stadsdelen Kronholmen som kommunen menar har goda möjligheter att utvecklas till en miljöanpassad stadsdel i centrumnära läge. Avsikten är att verksamheter, service och bostäder ska samspela för att skapa en levande miljö som binder ihop handelsområdet Ankaret, Härnösands central och centrum. Närheten till Härnösands central och ny järnväg söderut möjliggör för att Kronholmen kan bli

Härnösands framsida och boendestadsdel för pendlare. Eftersom det är ett gammalt industriområde kommer markundersökningar att vara nödvändiga i kommande planeringsskeden.

Kommunen pekar ut Antjärn/Kittjärn som ett utvecklingsområde för ytkrävande verksamheter och industri tack vare dess strategiska placering. Här möts den framtida järnvägen och den nuvarande och framtida dragningen av E4 vilket gör området strategiskt lämpligt.

Kommunen har tagit fram ett gestaltungsprogram för centrala Härnösand (2019) som ligger till grund för ÖP 2040. Gestaltungsprogrammet är en samling riktlinjer för utformning av det offentliga stadsrummet och visar vilka arkitektoniska principer som ska ligga till grund för byggnader, grönytor och gator. I ÖP 2040 framgår även att kulturmiljöer bidrar till en god bebyggd miljö, är av stor betydelse för utvecklingen av besöksmål och bidrar till kommunens unika karaktär. Kommunen har för avsikt att genomföra kulturmiljöinventeringar i utvecklingsprojekt, upprätta ett kulturmiljöprogram som omfattar hela kommunen samt ersätta detaljplanerna i Östanbäcken och Långgatan med syfte att skydda de höga kulturmiljövärden som områdena besitter. Kommunens riktlinjer angående gestaltad livsmiljö och kulturmiljöer påverkar målet Hållbara städer i positiv riktning.

I ÖP 2040 lyfts *kultur* även i dess vidaste mening. Kommunen menar att kultur är grundläggande för människors välbefinnande och utgör grunden i arbetet för ökad jämlikhet, demokrati och hållbar samhällsutveckling. Konstnärlig gestaltning i den offentliga miljön ska stärkas genom att minst en procent av den totala budgeten avsätts för konstnärlig utsmyckning/gestaltning vid större investeringar och att en procentregeln ska eftersträvas även när kommunen säljer mark för exploatering.

Översiktsplanen pekar ut områden och/eller riktlinjer kring förorenade områden, avfall, buller, och farligt gods. Det vore även fördelaktigt att arbeta med buffertzoner på markanvändningskartan kring områden för tung industri och liknande.

Översiktsplanen påverkar *Mål 11 Hållbara städer och samhällen* i viss positiv riktning även genom ställningstagande som rör friluftsliv, energi, teknisk försörjning, infrastruktur och transporter samt produktion och konsumtion. Läs mer under *Mål 3 Hälsa och välbefinnande*, *Mål 7 Hållbar energi för alla*, *Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* samt *Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion*.

Nollalternativ

Ställningstaganden, förslag och planeringsinriktning för frågor som rör målet Hållbara städer och samhällen skiljer sig inte så mycket åt i nollalternativet jämfört med planförslaget. Även fast inget mål om befolkningstillväxt uttrycks i ÖP 2011–2025 finns förutsättningar för i princip lika stor bebyggelseutveckling i båda alternativen.

Föreslagen markanvändning skiljer sig inte så mycket åt och samma planeringsprinciper kring bebyggelseutveckling är gällande. Riktlinjer har dock konkretiserats och förtydligats inom en rad ämnesområden som grönstruktur, teknisk försörjning och kultur b.l.a. vilket innebär att planförslaget bedöms kunna ge en bättre förutsättning för att vägleda kommunen framåt när det gäller arbetet med långsiktigt hållbara städer.

Säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar

ÖP 2040

Härnösands kommuns översiktsplan 2040 påverkar målet om *Hälsa och välbefinnande* i positiv riktning genom utvecklingsinriktningen och en rad ställningstaganden som görs i planen. Bland annat föreslås en tätare bebyggelsestruktur som ger en förutsättning för att fler människor kan gå och cykla mellan målpunkter. Gång- och cykel ska prioriteras framför kollektivtrafik och sen biltrafik. Många i Härnösand bor redan idag inom 3 km från Härnösands central vilket är en bra utgångspunkt för motion i vardagen. Fler människor, av olika bakgrund, ålder och kön, som rör sig i det offentliga rummet ger också en ökad känsla av trygghet.

Ett antal gång- och cykelstråk från centralorten och ut mot kommundelarna planeras och kommunen har för avsikt att utreda om den gamla banvallen norrut från Härnösands central kan omvandlas till vandringsled/gång- och cykelstråk. Ytterligare åtgärder för att förbättra förutsättningar för god hälsa och välbefinnandet hos invånare och besökare som nämns i planen är; friluftspan ska tas fram, ny sporthall på Högslätten planeras samt att Vårdkasen och Bondsjöhöjdens fritids- och friluftsområden ska utvecklas. Allmänhetens tillgänglighet till stränderna ska också värnas.

Arkitektur, kultur och kulturmiljöer är viktigt för vårt välbefinnande. Kommunen har för avsikt att genomföra en kulturmiljöinventering som kan fungera som underlag i kommande bygg-plan och tillståndsärenden. Kommunen har tagit fram ett gestaltungsprogram som ska vara vägledande för ny- om och tillbyggnader inom Härnösands centrala delar. Kommunen uttrycker också att medel för konstnärlig gestaltning ska avsättas vid större investeringar och när kommunen säljer mark för exploatering.

Kommunen har för avsikt att åtgärda förorenade områden i kommunen (klass 1 och 2) senast innan år 2050. Sanering av förorenade bottensediment i Nattviken, vilka härrör från tidigare industriverksamhet, ska också göras. Markundersökningar kommer att behöva genomföras inom Utvecklingsområdet Kronholmen vid kommande planläggning och vid behov åtgärdas inför exploatering. Åtgärder för att ta bort föroreningar i mark och vatten påverkar målet *God hälsa och välbefinnande* i positiv riktning.

Riktlinjer och ställningstaganden kring behov av trafiksäkerhetshöjande åtgärder längs Södra vägen, att god luftkvalitet ska värnas i kommunen samt att bullerpåverkan ska utredas vid planering av ny bebyggelse och infrastruktur påverkar målet om hälsa och välbefinnande i positiv riktning.

Planförslaget skapar möjligheter för förbättrad folkhälsa genom att erbjuda möjligheter att bo nära stadskärnan, landsbygden samt nära kust, skärgård och hav. Sammanfattningsvis bedöms planförslaget medföra en tillgängligare, säkrare, hälsosammare och mer inkluderande kommun vilket innebär positiva konsekvenser för folkhälsan.

Nollalternativ

Planförslaget bedöms ge möjlighet till bättre vägledning för kommunens kommande arbete med fritid, hälsa och välbefinnande jämfört med nollalternativet. Det eftersom det finns fler konkreta åtgärder som rör i huvudsak fritid i ÖP 2040 jämfört med ÖP 2011–2025.

Säkerställa att alla har tillgång tillförlitlig, hållbar och modern energi till en överkomlig kostnad.

ÖP 2040

En ökad befolkning och 3000 fler bostäder till 2040 innebär generellt ökade transporter, ökad bilanvändning och ökad energianvändning. Därför har översiktsplanen en viss negativ påverkan på mål 7. *Hållbar energi för alla*. Samtidigt så är ambitionen i översiktsplanen att det ska ske en förtätning av bostäder i befintliga bebyggelsestrukturer vilket i sin tur innebär ett ökat underlag för anslutning till fjärrvärme och kollektivtrafik osv, vilket får anses kunna ha en viss positiv inverkan på mål 7. Härnösands kommun uttrycker också att arbete med att förebygga avfall, främja återvinning och ett ansvarsfullt återbruk ska inkluderas i samhällsplaneringen vid exempelvis utvecklingen av nya bostads- och verksamhetsområden. Det särskilt eftersom en ökad befolkning ger ökade avfallsmängder.

Härnösands kommun ska med elmarknaden som möjliggörare skapa förutsättningarna för en hållbar framtid fram till 2040. Kommunkoncernen ska vara självförsörjande på lokalproducerad energi från sol, vind och trädbränslen. Fram till år 2040 ska allt fler klara sig på förnyelsebara energikällor, oavsett om man är boende i eller utanför tätorten. Härnösand ska arbeta för en elektrifierad transportsektor, där fler kan ladda sina elbilar i hemmet och på strategiska platser i kommunen.

Kommunen vill inte att några nya vindkraftsområden ska pekas ut men ser gärna att befintliga vindkraftsområden förtätas. Kommunen har också för avsikt att utreda möjligheten med solfångarfält samt om kraftvärmeverket kan bli en producent av värme, elektricitet och negativ koldioxidpåverkan. Kommunen eftersträvar att uppnå samarbeten och synergieffekter som ökar energieffektiviteten och minskar energispillet. Alla processer där externa och interna verksamheter kan bidra med värme till fjärrvärmenätet ska uppmuntras. Detta påverkar målet om hållbar energi i positiv riktning.

Nollalternativ

Planförslaget bedöms ge möjlighet till bättre vägledning för kommunens och andra myndigheters arbete med frågor som kan komma att ha en positiv påverkan på målet *Hållbar energi* jämfört med i nollalternativet. Frågan har en större tyngd i planförslaget och det finns fler konkreta åtgärder i ÖP 2040 jämfört med i nollalternativet.

Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.

ÖP 2040

I Härnösands översiktsplan 2040 finns riktlinjer som påverkar mål 2 *Ingen hunger* i viss positiv riktning. Det handlar bland annat om att värna jordbrukets produktivitet och att odling ska ha företräde på jordbruksmarken framför annan markanvändning. Kommunen verkar också för närproducerat och en hållbar livsmedelsproduktion. Mål 2 *Ingen hunger* hänger ihop med Mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion*.

Nollalternativ

Planförslaget bedöms ge möjlighet till bättre vägledning för kommunens kommande arbete med hållbar livsmedelsförsörjning. Frågan har en större tyngd i planförslaget och det finns fler konkreta åtgärder i ÖP 2040 jämfört med i nollalternativet.

Säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

ÖP 2040

Utbildning som grundar är ett av ledorden i kommunens Tillväxtstrategi (2021) som i sin tur utgör utgångspunkt för kommunens planförslag. Målet *God utbildning för alla* är dessutom ett av de globala målen som varit prioriterade i kommunens arbete med framtagande av översiktsplanen. I översiktsplanen finns riktlinjer som kan påverka Mål 4 *God utbildning för alla* i viss positiv riktning. Kommunen anser exempelvis att både kulturmiljö och skogsområden ska ses som en del av utbildningsmiljön. Generellt sett så är det dock en ganska svag koppling mellan planförslaget och Mål 4.

Nollalternativ

Inga alternativskiljande konsekvenser har identifierats.

Avskaffa all form av fattigdom överallt.

ÖP 2040

Generellt sett så är det en relativt svag koppling mellan planförslaget och Mål 1 *Ingen fattigdom*.

Nollalternativ

Inga alternativskiljande konsekvenser har identifierats.

Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

ÖP 2040

Mål 5 *Jämställdhet* är ett av de globala målen som varit prioriterade i kommunens arbete med framtagande av översiktsplan 2040. De riktlinjer som finns i ÖP om att blanda verksamheter och bostäder, trygga utemiljöer samt en utbyggd och god kollektivtrafik bedöms öka jämställdheten i ett samhälle. I planen uttrycker kommunen också att vid urval av offentlig konst och gestaltning ska representation vara en prioriterad fråga. I övrigt bedöms det vara en relativt svag koppling mellan planförslaget och *Mål 5 Jämställdhet*.

Nollalternativ

Inga alternativskiljande konsekvenser har identifierats.

Främja fredliga och rättvisa samhällen för hållbar utveckling samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner på alla nivåer.

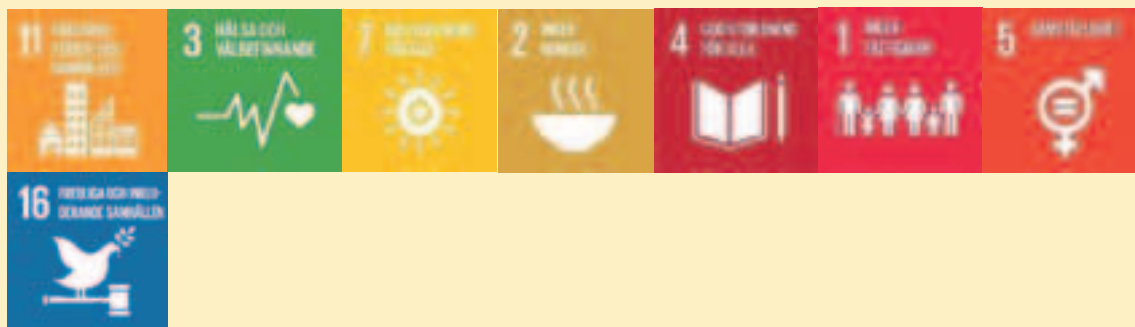
ÖP 2040

Generellt sett så är det en relativt svag koppling mellan planförslaget och mål 16 *Fredliga och inkluderande samhällen*.

Nollalternativ

Inga alternativskiljande konsekvenser har identifierats.

SOCIAL HÅLLBARHET

ÖP 2040

- En ökad befolkning med 5000 personer till år 2040 innebär ökad resursanvändning och mer avfall.
- Förtätning inom bebyggda områden föreslås vilket kan innebära risk för ökade störningar när det gäller bland annat buller.
- + Hållbara transportslag såsom gång, cykel och tåg prioriteras. Vid befintliga och nya handelsplatser är tillgängligheten med gång-, cykel- och kollektivtrafik mycket angelägen. Bra för både hälsan och klimatet. En gång- och cykelplan ska tas fram.
- + Blanda bebyggelse, verksamheter och service på området Kronholmen för en miljöanpassad stadsdel.
- + En blandad bebyggelse ska bidra till att fler människor oavsett ålder, kön eller etnicitet får möjlighet att ta plats i det offentliga rummet. I kommunen ska det vara nära till varandra och till olika målpunkter. En blandad bebyggelse och upplåtelseformer innebär möjlighet att bidra till positiv inverkan på trygghet, jämställdhet och jämlikhet.
- + Grönstruktur ska prioriteras för att skapa attraktiva livsmiljöer. Livet mellan husen ska upplevas trygga, tillgängliga och tilltalande. De flesta i kommunen kommer ha närhet till rekreationsytor i form av grönområden
- + Arkitektur, form och design ska genomsyra utvecklingen för en attraktiv stadsmiljö. Gestaltungsprogram för centrala Härnösand ska vara vägledande. Översiktsplanens inriktning bedöms ge goda förutsättningar för att bevara kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Kommunen ska bland annat upprätta ett kulturmiljöprogram, göra kulturmiljöinventeringar samt skydda höga kulturmiljövärden genom nya detaljplaner för bostäderna i Östanbäcken och vid Långgatan.
- + Friluftslivsplan ska upprättas, fritidsanläggningarna på Höglätten, Vårdkasen och Bondsjöhöjden ska utvecklas samt att gamla banvallen norrut ska omvandlas till cykel-och vandringsled. Översiktsplanens inriktning mot att bli mer gång- och cykelvänlig kommer att påverka folkhälsan positivt.
- + Fram till år 2040 ska allt fler klara sig på förnyelsebara energikällor, oavsett om man är boende i eller utanför tätorten. Möjligheten med solfångarfält samt om kraftvärmeverket kan bli en producent av värme, elektricitet och negativ koldioxidpåverkan ska utredas. Kommunen eftersträvar samarbeten och synergieffekter som ökar energieffektiviteten och minskar energispillet.

Fortsättning på nästa sida.

Kommentar och fortsatt arbete

Härnösands kommuns förslag till ÖP 2040 bedöms påverka sociokulturell hållbarhet i både negativ och positiv riktning. Planförslagets utvecklingsinriktning och många av planens ställningstaganden och förslag bedöms påverka Mål 3 *God hälsa och välbefinnande*, mål 7 *Hållbar energi för alla samt* mål 11 *Hållbara städer*. När det gäller mål 1, 2, 4, 5 och 16 är det generellt en relativt svag koppling till innehållet i ÖP. Kommunen kan dock verka för positiv påverkan på målen i sin övriga verksamhet och genom andra kommunala planer, policies och program.

En översiktlig bullerkartering för områden i nära anslutning till väg/järnväg och annan störande verksamhet skulle kunna tas fram som ett planeringsunderlag för kommande plan-, bygglov- och tillståndsärenden. Även vibrationer kan med fördel hanteras i översiktsplanen.

En fungerande grön infrastruktur gynnar både folkhälsan, biologisk mångfald, ekosystemtjänster och klimatarbetet. Det är viktigt att den uppdaterade grönstrukturplanen får genomslag i kommande plan-, bygglov- och övriga exploateringsärenden.

För en god livsmiljö är det viktigt att planeringsinriktningen i kommunens gestaltungsprogram följs i kommande plan- och bygglovsärenden samt övriga åtgärder som ska genomföras i stadens centrala delar. För exploatering inom område för riksintresse centrala Härnösand kan MKB kulturmiljö komma att bli nödvändigt att upprätta i kommande detaljplaner.

Figur 8. Samlad bedömning och kommentarer Sociokulturell hållbarhet

EKONOMISK HÅLLBARHET

Ekonomisk hållbarhet handlar om god hushållning med och effektivt tillvaratagande av mänskliga och materiella resurser.

Främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

ÖP 2040

Översiktsplanen kan komma att innebära att Mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion* påverkas i viss positiv riktning.

I Härnösands kommun ska självförsörjningsgraden vara hög, både genom småskaligt jordbruk och innovativ storskalig matproduktion. Härnösands kommun ser stora möjligheter med att långsiktigt utvecklas till Norra Sveriges food tech centrum och skapa strategiska sammanhang som stärker utvecklingsområdet. Med food tech menas att med innovation, data och digital teknik förändra produktion, distribution och konsumtionen av mat. Det kan exempelvis röra sig om nya tekniker för odling i stadsmiljöer, försäljning av överblivna livsmedel via nätet eller crowdfunding av andelar i en ko exempelvis. Eftersom utvecklingen likt annan storskalig verksamhet kommer att kräva stora markarealer, kraftfull energiförsörjning, logistiklösningar och avfallshantering så är framtidens livsmedelsindustri inkluderad i kommunens utpekade verksamhets- och industriområden. Detta innebär också att det finns risk för negativ påverkan på andra globala mål såsom *Hållbar energi* och *Minska klimatförändringen* om inte tillfredsställande och hållbara lösningar uppnås.

I planförslaget uttrycker kommunen att odling ska ha företräde på den befintliga jordbruksmarken framför annan markanvändning. Det framgår också att jordbruksmarken behöver brukas för att kunna vara produktiv. Dessa riktlinjer bedöms komma att inverka positivt på uppfyllelse av mål 12.

Det finns sju materialtäkter med miljötillstånd i kommunen, varav en är av naturgrus. Kommunens målsättning är att öka uttag av berg och minska exploateringen av naturgrus samt att se tillståndsgivning av materialtäkter ur ett regionalt perspektiv. Detta bedöms påverka mål 12 i positiv riktning.

Nollalternativ

Planförslaget bedöms ge möjlighet till bättre vägledning för kommunens kommande arbete med frågor som rör målet hållbar produktion och konsumtion. Det eftersom frågan har en större tyngd i planförslaget och det finns fler konkreta åtgärder i ÖP 2040 jämfört med i nollalternativet.

Verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

ÖP 2040

I ÖP uttrycker kommunen att näringslivet ska ges rätt förutsättningar och verktyg för att utvecklas till år 2040. Kommunen menar att goda förutsättningar för etablering och expansion genererar lust och engagemang som i sin tur skapar fler arbetstillfällen, innovationer och företag. En god regional samverkan ska eftersträvas för att lyckas skapa en attraktiv och stark region som lockar nya etableringar och kan tillgodose framtida kompetensförsörjning. Till detta hör att pendlingsmöjligheterna behöver utvecklas inom och utanför regionen för att skapa en större arbetsmarknad. Kommunens ställningstaganden kan komma att påverka Mål 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* i positiv riktning.

Kommunen har i dagsläget en relativt hög andel äldre invånare jämfört med riket. I ÖP 2040 framgår att kommunen siktar på att bli 5000 fler invånare till 2040 och att 3000 nya bostäder ska byggas. Genom en variation av boenden samt andra föreslagna åtgärder för en god boendemiljö ger kommunen en god förutsättning för en demografiskt balanserad inflyttning. Många inflyttare i arbetsför ålder skulle bland annat underlätta kompetensförsörjningen till regionens företag. Kommunens samhällsplanering kan således även på det sättet påverka mål 8 i viss positiv riktning.

Besöksnäringen är en starkt växande bransch och kommunen menar att Höga Kusten som destination aldrig har varit mer attraktiv än nu. Kommunen har för avsikt att skapa en sammanhållen, tillgänglig och tydlig destination i Härnösand genom att ha besöksnäringsspektivet i all samhällsplanering. Regional samverkan lyfts som en nyckelfaktor. En genomtänkt besöksnäringstrategi och regional samverkan kan innebära fler arbetstillfällen och en positiv påverkan på mål 8.

Nollalternativ

Ställningstaganden, förslag och planeringsinriktning för frågor som rör målet *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* skiljer sig inte så mycket åt i nollalternativet jämfört med planförslaget. Planförslaget har dock ett större fokus på besöksnäring där de ställningstaganden och riktlinjer som finns är mer konkretiserade vilket kan komma att innebära att ÖP 2040 bättre kan vara vägledande för kommunen i det framtida arbetet kring besöksnäringen.

Bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

ÖP 2040

Genom ställningstaganden som görs i planförslaget kan mål 9 *Hållbar industri och infrastruktur* komma att påverkas i viss positiv riktning. Kommunen har bland annat för avsikt att verka för att transporter flyttas över från väg till järnväg och båt. Utifrån ett hållbarhetsperspektiv förordar kommunen att ny järnväg söderut prioriteras framför en ny E4

förbifart. Nya Ostkustbanan lyfts som en av kommunens viktigaste frågor för kommunens framtida utveckling. Även de riktlinjer som finns i ÖP som avser bredbandsutbyggnaden i kommunen är en del i en hållbar regionförstoring eftersom det bland annat möjliggör att arbeta på en ort och bo i en annan.

Kommunens ambition att verka för storskalig matproduktion och centrum för foodtech kan innebära att kommunen lyckas locka till sig strategisk kompetens och innovativa företag inom dessa områden. Läs även mer under Mål 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* samt under mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion*.

Nollalternativ

Planförslaget bedöms ge möjlighet till bättre vägledning för kommunens kommande arbete med frågor som kan påverka målet hållbar industri och infrastruktur i positiv riktning. Frågan har en större tyngd i planförslaget och det finns fler konkreta åtgärder i ÖP 2040 när det gäller framförallt hållbart näringsliv och innovationer jämfört med i nollalternativet.

Minska ojämlikheten inom och mellan länder.

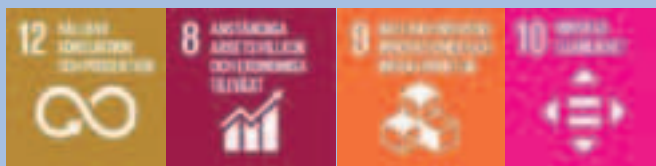
ÖP 2040

Generellt sett så är det en relativt svag koppling mellan planförslaget och mål 10 *Minskad ojämlikhet*.

Nollalternativ

Inga alternativskiljande konsekvenser har identifierats.

EKONOMISK HÅLLBARHET

ÖP 2040

- + Som bilaga till översiktsplanen finns en handlingsplan som visar hur och i vilken takt genomförandet och förverkligandet av översiktsplanen är tänkt att gå till. I den framgår vem eller vilken förvaltning/avdelning som ansvarar för genomförande och när det ska vara genomfört. Detta underlättar även kommande uppföljning av översiktsplanen.
- + Kommunen vill att självförsörjningsgraden i Härnösands kommun ska vara hög, både genom småskaligt jordbruk och innovativ storskalig matproduktion.
- + Härnösands kommun har för avsikt att bli Norra Sveriges food tech centrum.
- + Jordbrukets produktivitet ska värnas och odling ha företräde på befintlig jordbruksmark framför annan markanvändning. Kommunen vill verka för närproducerat och en hållbar livsmedelsproduktion
- + En ny järnväg söderut är kommunens mest prioriterade utvecklingsfråga.
- + Kommunen kan genom att möjliggöra för goda boende- och livsmiljöer locka till sig invånare i arbetsförålder och säkra kompetensförsörjningen för näringslivet. En mer demografisk balans är även positivt ur ett kommunalekonomiskt perspektiv.
- + En god regional samverkan ska eftersträvas för att lyckas skapa en attraktiv och stark region som lockar nya etableringar och kan tillgodose framtida kompetensförsörjning.
- + Översiktsplanens föreslagna mark- och vattenanvändning ger god balans mellan olika typer av markanvändning och för en levande landsbygd.
- + Kommunens planeringsprinciper om förtätning och bebyggelse i befintliga bebyggelsestrukturer sparar markresurser och möjliggör en kostnadseffektiv utbyggnad och driftsekonomi av bland annat teknisk försörjning.

Kommentar och fortsatt arbete

Härnösands kommuns förslag till ÖP 2040 bedöms påverka ekonomisk hållbarhet i viss positiv riktning. Översiktsplanens riktlinjer och ställningstaganden påverkar i huvudsak *Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur* samt *Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion*. När det gäller mål 10 Minskad ojämlikhet är det generellt en relativt svag koppling till innehållet i ÖP. Kommunen kan dock verka för positiv påverkan på målet i sin övriga verksamhet och genom andra kommunala planer, policies och program.

Handlingsplanen som tagits fram för förverkligandet av översiktsplanen kommer att kunna vara ett viktigt inspel för kommunen i kommande budgetarbeten.

Figur 9. Samlad bedömning och kommentarer Ekonomisk hållbarhet

FÖRSLAG TILL UPPFÖLJNING

Enligt lagstiftning, 6 kap 11 § miljöbalken, ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

Hållbarhetsbedömningen av Härnösands förslag till ny översiktsplan 2040 är på en övergripande nivå med utgångspunkt i översiktsplanens kartor samt föreslagna strategier och ställningstaganden. Översiktsplanen är vägledande för kommunens och andra myndigheters efterföljande arbete och hur hållbar utvecklingen blir i Härnösand är avhängigt själva förverkligandet av översiktsplanen. Som bilaga till översiktsplanen har en handlingsplan tagits fram som visar hur och i vilken takt genomförandet och förverkligandet av översiktsplanen är tänkt att gå till. I den framgår vem eller vilken förvaltning/avdelning som ansvarar för genomförande och när det ska vara genomfört. Detta underlättar kommande uppföljning av översiktsplanen.

Kommunen behöver genomföra de att-göra punkter som identifieras i ÖP 2040 samt efterleva de ställningstaganden som främjar en hållbar utveckling i kommande plan-, lov, tillstånds och övriga exploateringsfrågor. Kommunen kan med fördel också arbeta in de kommentarer till fortsatt arbete som framgår under respektive hållbarhetsaspekt i föregående avsnitt.

Uppföljning av ÖP har stor betydelse för att det långsiktiga målet om att en hållbar utveckling ska uppfyllas. Tillståndet i miljön och hälsoläget hos befolkningen bör kontinuerligt och regelbundet kartläggas och utvärderas i vilken grad översiktsplanens strategier för miljö och hälsa får genomslag i kommunens planering och beslutsfattande.

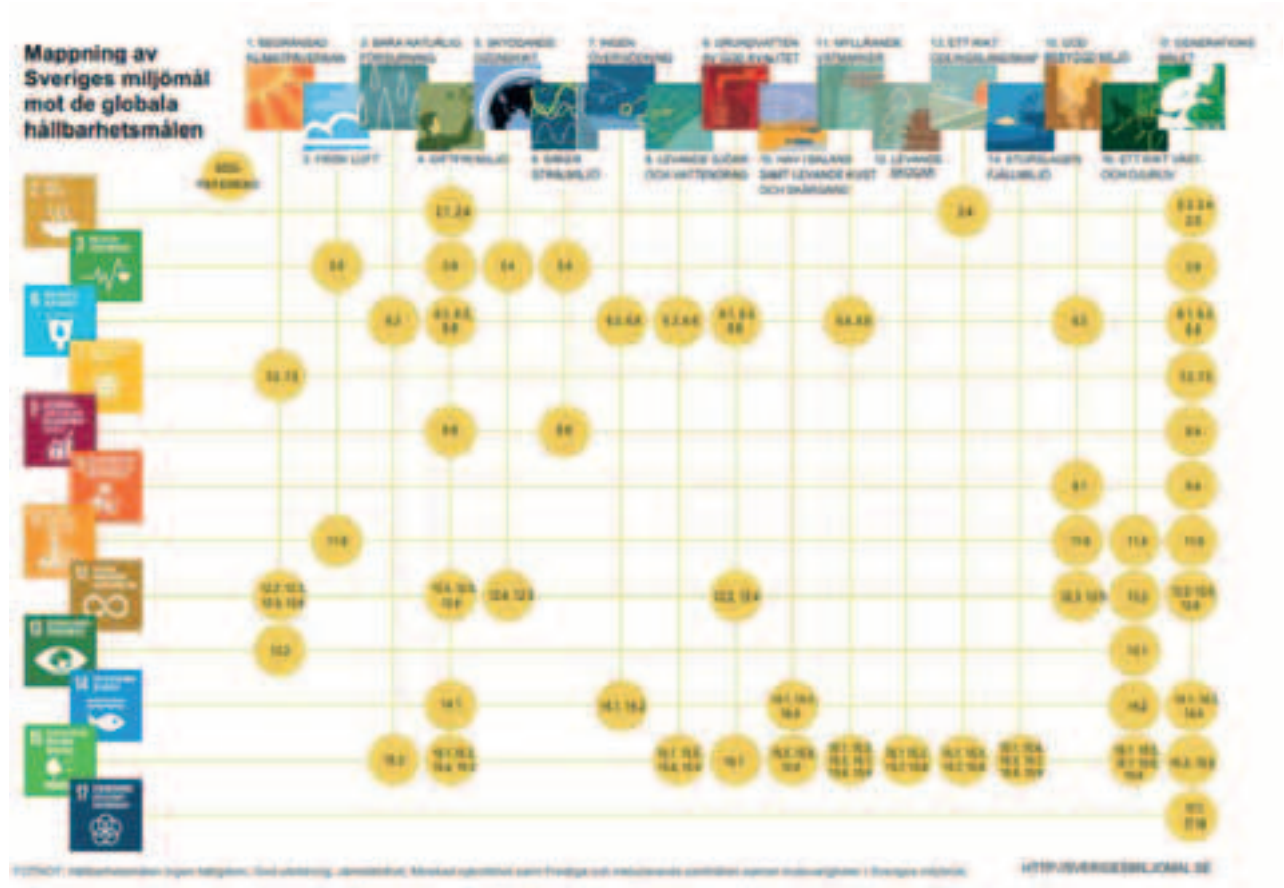
Uppföljning av översiktsplanens påverkan på människa och miljö kan ske i samband med att kommunen tar ställning till planens aktualitet. Uppföljning görs även genom det efterföljande arbetet i kommunen, med bl.a. detaljplaner, andra planer, tillstånd och lov samt miljökonsekvensbeskrivningar som kan vara kopplade till dessa.

BILAGA 1 OBLIGATORISKT INNEHÅLL I EN MKB

En miljökonsekvensbeskrivning i en strategisk miljöbedömning ska innehålla (MB 6 kap 11§):

- En sammanfattning av planens innehåll, dess huvudsakliga syfte och förhållande till andra relevanta planer och program.
- En identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd.
 - Uppgifter om olika aspekter av miljöförhållanden.
 - Miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs
 - Miljöförhållandena i de områden som kan antas komma att påverkas betydligt
 - Befintliga miljöproblem som är relevanta för planen, särskilt miljöproblem som rör ett sådant område som avses i 7 kap miljöbalken eller annat område av särskild betydelse för miljön, och
 - Hur hänsyn tas till relevanta miljö kvalitetsmål och andra miljöhänsyn.
- En identifiering, beskrivning och bedömning av de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen kan antas medföra.
- Uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa betydande negativa miljöeffekter
- En sammanfattning av de överväganden som har gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes
- En redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför
- En icke- teknisk sammanfattning

BILAGA 2 MAPPING AV SVERIGES MILJÖMÅL MOT DE GLOBALA MILJÖMÅLEN

Figur 3. Mappning av Sveriges miljömål mot de globala hållbarhetsmålen. Naturvårdsverket, sverigemiljomal.se.

Mitt Härnösand 2040

ÖVERSIKTPLAN Samrådsredogörelse

Samrådsredogörelse – Översiktsplan 2040

Innehållsförteckning

Samrådsredogörelse – Översiktsplan 2040.....	0
Innehållsförteckning	0
1. Bakgrund.....	1
2. Samrådsprocessen	1
2.1. Marknadsföring.....	2
2.2. Lämna synpunkt	2
2.3. Dialoger	2
3. Inkomna synpunkter	3
3.1. Myndigheter	4
3.2. Kringliggande kommuner	54
3.3. Kommunorganisationen	56
3.4. Föreningar/Företag	62
3.5. Politiska partier	85
3.6. ÖP-Brevlådan.....	107
3.7. Enkätsynpunkter	113
Bilagor	118

1. Bakgrund

Aktualiteten i Härnösands kommuns gällande översiktsplan 2011-2025 har prövats 2016, med slutsatsen att kommunen skulle inleda ett arbete med att ta fram en ny översiktsplan. År 2019 inleddes arbetet med en förvaltningsövergripande dialog för att ta fram inriktning och målbilder för Härnösand år 2040.

Flertalet tidiga dialoger genomfördes med myndigheter, föreningar och invånare om vilka frågor som var viktiga att beakta inför utvecklingen av framtidens Härnösand, men även vilka platser som borde utvecklas, vilka som borde bevaras samt på vilket sätt. De tidiga dialogerna har varit grundläggande för att få en lokal förankring, delaktighet och platskunskap vid framtagandet av samrådsförslag på översiktsplan 2040.

Den 3 december 2020 godkände kommunstyrelsen att förslaget på översiktsplan 2040 skulle gå på samråd under tiden 15 januari – 16 april år 2021.

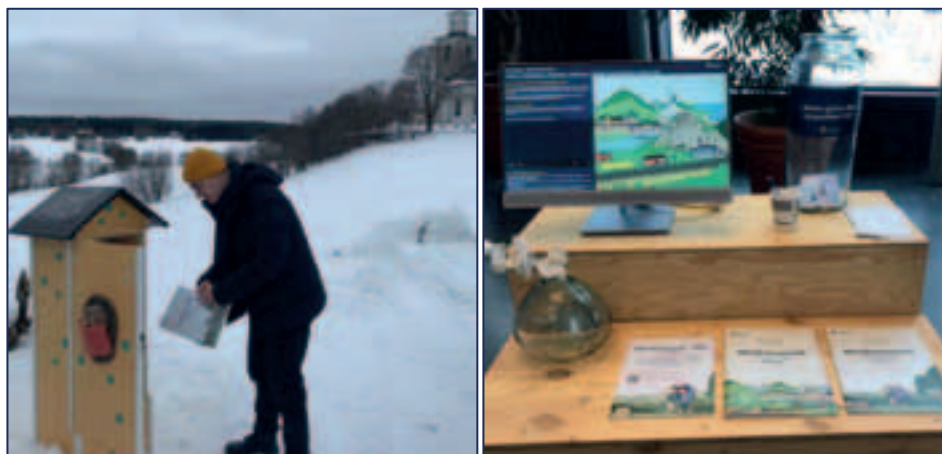

Inriktningen är att ha en färdig granskningshandling november 2021 för att gå för antagande av översiktsplanen våren 2022.

2. Samrådsprocessen

I enlighet med plan- och bygglagen har samrådsförslaget skickats ut på remiss till berörda myndigheter och organisationer, kringliggande kommuner, politiska partier och kommunala bolag (se bilaga 1).

Allmänheten har fått tillgång till dokumenten på många olika sätt. I fysisk form på mötesplats/bibliotek i alla kommundelar, digital form genom möjlighet att läsa och skriva ut dokumenten samt genom en kartberättelse som förenar karta och text för att göra dokumentet mer lättillgängligt. En sammanfattande informationsvideo har varit tillgänglig på hemsidan för de som vill få samrådsförslaget berättat för sig i korthet.

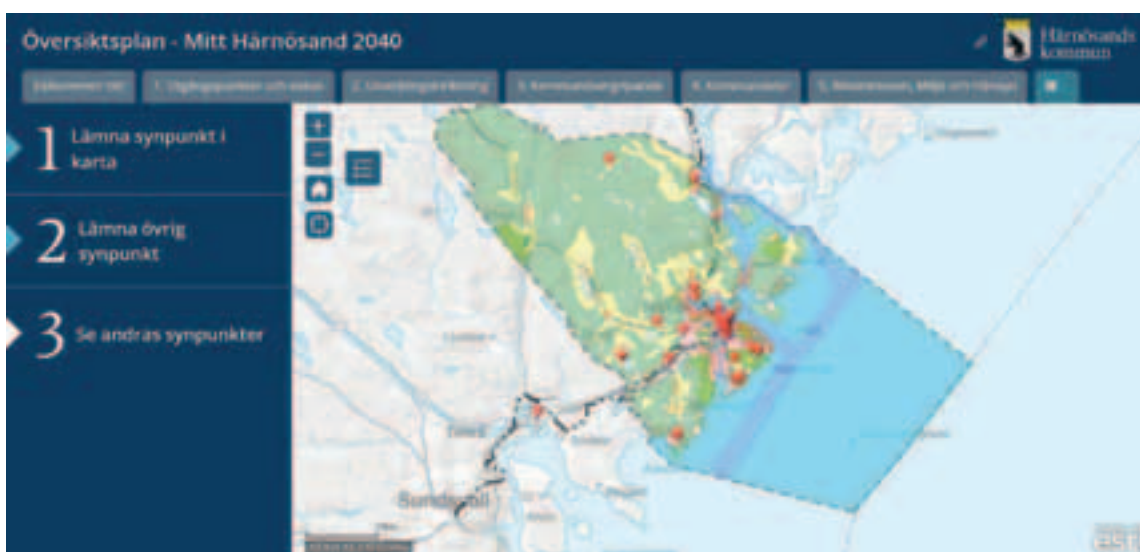
2.1. Marknadsföring

Förslaget har marknadsförts och annonserats i tidningen Ångermanland, lokala tidskriften Yippie och på sociala medier under flera tillfällen av samrådsskedet.

Information om förslagets innebörd och var synpunkter kunde lämnas har även varit ett inslag på olika evenemang som exempelvis företagsfrukost och kulturlunch.

2.2. Lämna synpunkt

Digitala enkäter har funnits aktiva under hela samrådsskedet, där allmänheten har kunnat lämna platsspecifika synpunkter i kartan eller mer generella/övergripande synpunkter gällande struktur eller avsnitt i dokumentet.

En mailkorg med namnet ÖP-brevlådan har även varit tillgänglig för dem som vill maila in bilagor eller längre synpunkter angående förslaget på översiktsplan.

2.3. Dialoger

På grund av pandemin (Cov-19) fick de fysiska dialogmötena omvandlas till digitala möten som kom att genomföras via verktyget ZOOM. Allmänheten kunde anmäla sig på kommunens hemsida för att delta vid något av fyra dialogmöten (24-25/3 och 30-31/3 2021). På grund av lågt deltagarantal vid första mötet fick detta ställas in. De tre övriga mötena har genomförts med allt från 2 till 7 deltagare.

3. Inkomna synpunkter

Synpunkterna är indelade i kategorier utifrån avsändare, vilket kan vara en myndighet, förening, företag eller privatpersoner, men även utifrån vilket avsnitt synpunkten gäller. Hur de inkomna synpunkterna kommer att beaktas i översiktsplanens granskningshandling finns under kategorin svar. Det är bara när en synpunkt kräver ett specifikt svar eller en förklaring som det kommer att skrivas ut, i de andra fallen kommer ett generellt svar att användas.

Synpunkterna i samrådsredogörelsen kan vara nedkortade och sammanfattade för att göra samrådsredogörelsen mer lättläst och enklare att ta del av. Synpunkterna i sin helhet hittas på kommunens diarium under diarienumret KS2020-000535. Särskilt viktiga delar att beakta inom en synpunkt är markerat med fetstil.

Vissa synpunkter kan inte hanteras inom arbetet med översiktsplanen utan kommer att förmedlas till rätt avdelning inom den kommunala organisationen.

Sammanfattning inkomna synpunkter	
Allmänheten	Stycken
Analoga	30
Digital enkät generella synpunkter	14
Digital enkät platssynpunkt	68
Öp-brevlådan (mail)	8
Digital dialog	7
Totalt:	127
Myndigheter	15
Sametinget	
Trafikverket	
Länsstyrelsen	
Försvarsmakten	
Region Västernorrland	
LFV	
SGI	
SGU	
PTS	
Energimyndigheten	
Sjöfartsverket	
Svenska kraftnät	
MSB	
Skogsstyrelsen	
Hav och vattenmyndigheten	
Kommuner	3
Kramfors kommun	
Sundsvalls kommun	
Timrå kommun	
Internt	4
Pensionärsrådet	
HEMAB	

Samhällsnämnden	
HKDEST	
Organisationer/Föreningar	6
Naturskyddsföreningen	
HNEF	
Länsmuseet Västernorrland	
STF Härnösand	
HÄR föreningen	
Vårda Härnösand	
Företag	3
Härnösands Hamn	
Absolicon	
Kalling butik	
Politiska partier	5
Socialdemokraterna	
Socialdemokraterna Stigsjö/Viksjö	
Liberalerna	
Centerpartiet	
Miljöpartiet	

3.1. Myndigheter

Avsändare	Avsnitt	Synpunkt	Svar
Länsstyrelsen Västernorrland	Övrigt	<p>Länsstyrelsen anser att kartbilagan i PDF-format med fördel kan kompletteras med en inledande förteckning samt titel för respektive karta som redovisar kartans syfte. Kartlagren kan med fördel tydliggöras framförallt de olika lagren som är kopplade till utveckling av bebyggelse. Länsstyrelsen bedömer att den övergripande utvecklingsinriktningen och visionen är väl avvägd och ger förutsättningar för en hållbar utveckling.</p> <p>Bebyggelseinriktningen koncentreras till de primära transportstråken och de olika centrumpunkterna samt till områden där det redan idag finns bebyggelse och infrastruktur. Utifrån utvecklingsinriktningens utpekade utvecklingstråk har kommunen angett sammanhängande bebyggelse, mångfunktionell bebyggelse, bebyggelse utvecklingsområden och LIS- områden. Inom de utpekade områdena behöver kommande prövningar ta hänsyn till exempelvis strandskydd, natur- och kulturvärden och riksintressen.</p> <p>De områden som ska förberedas för mer omfattande bebyggelseutveckling är koncentrerade till Härnösands tätort. Länsstyrelsen uppfattar att det är kartlagret ”utveckling av bostäder” som återspeglar den mer omfattande bebyggelseutvecklingen. Länsstyrelsen</p>	<p>Synpunkten kommer beaktas vid revidering av översiktsplanen.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet då strukturen</p>

		<p>anser att samma begrepp konsekvent bör användas i planförslaget som i karttjänsten. I planförslaget är begreppet ”bebyggelseutvecklingsområden”. Om det finns områden i det övriga kommundelarna som omfattas av planer på mer omfattande bebyggelseutveckling så ska det redovisas på liknande sätt.</p> <p>Många av utbyggnadsområdena återfinns intill vatten. Vattenkontakt är ett stort värde för Härnösands kommun, både för ett attraktivt boende, destinationsutveckling och näringslivsutveckling. Det är därför av stor vikt att värdena i vattenområden och tillgång till stränder säkerställs och inte byggs bort. Kommunen kan med fördel utveckla sina resonemang i planförslaget till.</p> <p>Länsstyrelsen anser att hänsynstaganden inom respektive utvecklingsområde bör förtydligas. I delen där Härnösands kommundelar beskrivs kan punkterna kring ”ta hänsyn till” utvecklas. På så sätt kan planförslaget underlätta och ge riktning för kommande prövningar. T.ex. kommundelen Hemsön, hur kan utvecklingen ske för att bevara och bygga vidare på kulturhistorien och hur kan området utvecklas för att tillgängliggöra strandområden och vyer över Höga kustens landskap?</p> <p>Länsstyrelsen saknar också tydligare redovisning av riksintressenas värden i de olika kommundelarna, exempelvis saknas beskrivning av riksintresse för naturvård i flera områden.</p> <p>Länsstyrelsen vill framhålla att avsaknaden av VA-plan och kulturmiljöplan som kunskapsunderlag till översiktsplanen riskerar att försvåra den framtida bedömningen och användbarheten av planförslaget. Det är därför viktigt och positivt att dessa underlag nu arbetas fram.</p> <p>Översiktsplanen redovisar på ett positivt sätt inriktning för kust- och havsområdet. Blåstrukturerna finns redovisade i utvecklingsinriktningen som natur och friluftsliv. Länsstyrelsen saknar dock redovisning av grönstrukturer och hur de ska samspela med b.la. utbyggnadsinriktning, kommunikationer, friluftsliv och besöksmål.</p>	<p>omvandlas i enlighet med boverkets öp-modell 2.1.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>VA-program är under framtagande och kulturmiljö-program är planerat efter antagande av öp.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas och inkluderas i plankartorna.</p>
Länsstyrelsen Västernorrland	Riksintressen	<p><i>Totalförsvaret (3 kap. 9 § miljöbalken)</i></p> <p>Följande riksintressen för totalförsvarets militära del finns öppet redovisade i Härnösands kommun.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Härnön skjutfält med omgivande påverkansområde för buller eller annan risk 	

- Skärsvikens skjutfält med omgivande påverkansområde för buller eller annan risk och område med särskilt behov av hinderfrihet.
- Två stycken påverkansområde övrigt
- Sjöövningsområde

Kommunen bör ge en utförligare beskrivning av dessa områden, dess värden samt exempel på vilka åtgärder som kan medföra påtaglig skada. Dessa finns att läsa i aktuell riksintressekatalog. I översiktsplanen saknas en upplysning om att hela landet utgör samrådsyta för höga objekt. Länsstyrelsen anser att kommunen bör komplettera översiktsplanen med denna information.

I kartunderlaget för översiktsplanen redovisas områden för bebyggelse inom påverkansområde för buller eller annan risk för både Härnön skjutfält och Skärsvikens skjutfält. Inom påverkansområdena riskerar ny bebyggelse att påtagligt skada riksintressena. Utifrån nuvarande underlag är det svårt att bedöma vilken skada föreslagen utveckling kan innebära. **Länsstyrelsen önskar förtydligande gällande vad bebyggelsen inom påverkansområdena innebär samt hur kommunen bedömer att riksintresset tillgodoses för de områdena.**

Läs mer i försvarsmaktens remissvar

Naturvård (3 kap. 6 § MB)

I genomgången av de olika kommundelarna finns rubriken ”ta hänsyn till”. Där nämns i flera fall riksintresseområden för kulturmiljövård och i ett fall ett riksintresse för naturvård. **Riksintressena bör behandlas likvärdigt och nämnas på motsvarande sätt om de kan beröras av föreslagen markanvändning. Till exempel berörs riksintresse Härnökusten (Härnösands tätort), riksintresse Gådeåns vattensystem (Härnösands tätort, Säbrå och Stigsjö) och riksintresse Barsviken (Häggdånger).**

Det finns ett antal ställningstaganden om kommunens riksintressen i planförslaget, men de är ibland mest en redovisning av vilket skydd de har idag. **Länsstyrelsen anser att översiktsplanen kan utvecklas avseende beskrivning av hur de höga värdena i riksintresseområdena ska tillgodoses. Till exempel om förslag om exploatering kommer i eller nära ett sådant område i framtiden.**

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § MB)

Länsstyrelsen vill betona att avsaknad av ett kulturmiljöprogram för kommunens kulturmiljöer gör det

Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.

Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.

Synpunkten kommer delvis att beaktas och skrivningarna uppdateras.

svårt för länsstyrelsen att bedöma hur kommande utveckling och bevarande kommer påverka riksintressen för kulturmiljövård och kommunens kulturmiljöer i stort. **För att kunna ta tillvara på kulturmiljöer så krävs ett bra kunskapsunderlag med tydliga riktlinjer.** För ytterligare synpunkter kopplat till riksintresse för kulturmiljövård och kulturmiljö, se synpunkter under rubriken kulturmiljö.

Friluftsliv (3 kap. 6 § MB)

Det är bra att kommunen har ambitionen att vid utveckling inte påtagligt skada riksintresset för friluftsliv, Smitingen-Härnöklubb. I planförslaget skriver kommunen att området ska göras tillgängligt för fler besökare, där karaktären och naturvärdena ska värnas. **Då ett flertal intressen ska kunna samexistera i området, bl.a. karakteriseras Smitingen-Härnöklubb av höga naturvärden, behöver hänsyn tas även till dessa vid utveckling av området.**

Kommunikationer (3 kap. 8 § MB)

Kommunen har på ett väl strukturerat sätt redogjort för de olika riksintressena för kommunikationer som berörs av översiktsplanen. Det är positivt att riksintressen skyddas från åtgärder som kan skada riksintressena.

Läs mer i trafikverkets remissvar

Riksintresse Flyg

Härnösands kommun berörs av influensområdet för hinderytor (skyddsområde på 90 km kring flygplats där flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen) för Sundsvall, Kramfors-Sollefteå och Örnsköldsviks flygplats. **Av dessa är Sundsvall och Kramfors-Sollefteå flygplatser riksintresse vilket bör redovisas under riksintressen i översiktsplanen.**

Läs mer i LFVs remissvar

Riksintresse rennärning (3 kap. 5 § MB)

Härnösands kommun omfattas till viss del av område (kärnområde av riksintresse 4: Näsåker) som är av riksintresse för rennärningen. **Härnösands kommun utgör renkötselområde för samebyarna Jijnjevaerie, Ohredahke, Voernese och Raedtievaerie.** Dessa områden berörs ofta av exploateringsföretag som t.ex. vindkraft och av i översiktsplanen utpekade LIS-områden.

En förutsättning för att kunna tillgodose rennärningens intressen är dialog med berörda samebyar under hela planeringsprocessen. **Det bör framgå av kommunens ställningstaganden att samråd med berörda samebyar**

Kulturmiljöprogram är planerat efter antagande av öp.

Synpunkten kommer inte att beaktas då det står under "Smitingens havsbad" på s.40.

Synpunkten kommer beaktas.

ska ske vid exploateringar som kan påverka rennäringens bedrivande.

Översiktsplanen är inte tillräckligt tydlig och saknar kartor som visar berörda samebyar. Kommunens riktlinjer tar inte hänsyn till den samiska kulturen och dess markanvändning. Kommunen bör förtydliga att kumulativa effekter för en hel sameby ska belysas vid etablering av nya verksamheter översiktsplanen och miljökonsekvensbeskrivningen är därför bristfällig.

Följande bör finnas i översiktsplanen:

- Vilket inflytande berörda samebyar haft.
- Hur områden av riksintresse för rennäringen beaktas. Riksintresseområdena ska inte ses som statiska gränser utan att samebyarnas kunskap om nyttjandet av markerna måste vägas in vid planering av eventuell exploatering.
- Redovisning över hur en eventuell nybyggnad eller utbyggnad av redan befintlig bebyggelse eller andra etableringar skulle komma att påverka renskötseln.

Läs mer i [Sametingets remissvar](#)

Riksintresse energiproduktion 3:8 MB

I ställningstagande för riksintressen för vindbruk framgår det att kommunen vill motverka att flera områden pekas ut för etablering av vindbruk. **Med anledning av behovet av förnyelsebar energi och den snabba teknikutvecklingen av vindkraft anser länsstyrelsen att översiktsplanen kan ta höjd för eventuell förändrat ställningstagande i framtiden. Översiktsplanen tar sikte på år 2040 och det kan utvecklas nya former av vindkraft på land och vindkraft till havs kan också bli aktuellt.**

Riksintressen övrigt

Länsstyrelsen tycker att det är positivt att kommunen har redovisat del av det angränsande riksintresset för naturvård i Kramfors kommun. **Länsstyrelsen anser att kommunen på liknande sätt kan redovisa riksintresse obruten kust (4 kap. 3 § MB) och riksintresse rörligt friluftsliv (4 kap. 1–2 § MB).** Riksintressen ska ej ses som en statisk gräns och därför kan hänsynstaganden behöva tas även utanför det utpekade riksintresseområdena, i det här fallet kopplat till de värden som finns i Höga kusten, kust o skärgårdsområde samt i ett regionalt perspektiv.

Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.

Se kommentar till sametinget.

Berörda samebyar har fått samråds-handlingen på remiss under samrådstiden. Inga synpunkter har inkommit.

Synpunkten kommer beaktas, vid framtagande av planeringsstrategi alt. Revidering efter kommande nyval enligt förändrad lagstiftning.

			Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Länsstyrelsen Västernorrland	Miljö och natur	<p>Miljö kvalitetsnormer</p> <p><i>Buller</i> Översiktsplanen bör tydligare redovisa att kommunen inte berörs av MKN- buller. Länsstyrelsen vill dock framhålla fördelarna med att även kommuner under 100 000 invånare arbetar för att begränsa buller. I översiktsplanen bör därför en översiktlig bild ges av hur bullersituationen i kommunen ser ut. Med en tydlighet kring var det finns en bullerproblematik ges tidiga signaler kring vilken markanvändning som är lämplig och var det krävs varsamhet eller särskilda åtgärder i detaljplaneringen. Härnösands kommun bör därför klargöra var det finns bullerproblem exempelvis från infrastruktur, såsom väg, flyg, båttrafik och hamnar som från andra verksamheter. För bebyggelse nära väg med tung trafik behöver även risken för vibrationer finnas med i planeringen.</p> <p><i>Vatten</i> Länsstyrelsen bedömer att det saknas underlag för att kunna bedöma hur kommunen anser att MKN-vatten enligt 5 kap. MB ska följas.</p> <p>All exploatering av mark- och vattenområden riskerar att ge negativa konsekvenser för de vattenområden som området berör eller avvattnas till. För att inte försämra status i vattenförekomster och övrigt vatten som berörs av översiktsplanen behöver konsekvenser av exploatering utredas och redovisas varvid även skydds- och försiktighetsåtgärder för att minimera negativ påverkan redovisas. Negativ påverkan som ändå inte kan undvikas kan behöva kompenseras genom ytterligare åtgärder. Målet behöver vara att inga försämringar i vattenmiljön ska ske och att möjligheten att nå kvalitetskrav och miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten inte äventyras eller försvåras.</p> <p>Översiktsplanen bör förtydliga och precisera hur hänsyn till vattendirektivets krav på uppfyllande av MKN ska tas vid åtgärder som rör förändrad markanvändning. Översiktsplanen redovisar ett ställningstagande om att kommunen ska ta sådana hänsyn, men eftersom detta kan sägas vara en lagstadgad skyldighet så ter sig ett sådant påpekande överflödigt utan</p>	<p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet och planbeskrivning och underlagskartor uppdateras.</p>

	<p>närmare precisering och exemplifiering av hur detta ska gå till.</p> <p>Länsstyrelsen vill påpeka att de synpunkter som framfördes i den sammanfattande redogörelsen i stort kvarstår. Framförallt synpunkterna kring integrerat hänsynstagande (och synliggörande därav) till avrinningsområden i översiktsplanen, identifiering och konkretisering av möjliga konfliktområden mellan utvecklingen och MKN för vatten samt möjliga lösningar för dessa och utvecklat resonemang kring LIS-områden och MKN för vatten.</p> <p>Länsstyrelsen vill betona att åtgärder föreskrivna i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram är juridiskt bindande och bl.a. rör implementering i översiktsplanen av hur MKN för vatten skall följas och uppnås.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Överlag är tydliggörande av utvecklingsområden positivt då det skapar goda förutsättningar för riktade åtgärder för uppfyllande av MKN för vatten. • Länsstyrelsen förordar att en VA-plan tas fram för att hantera MKN vatten. <p>En viktig del i översiktsplaneringen är att redovisa vatten som en resurs och tydliggöra miljö kvalitetsnormerna för vatten som en planeringsförutsättning. Under stycket för miljö kvalitetsnormer för vatten hänvisas det dock endast kort till VISS utan att närmare (som översiktligt gjorts under övriga MKN) beskriva rådande läget kring förutsättningarna att nå MKN i kommunen.</p> <p>En tydligare implementering av den nomenklatur som används inom vattenförvaltningen är önskvärd. Detta skulle inte bara knyta ÖP närmare vattenförvaltningsarbetet, utan även undvika ev. missförstånd. Användning av vattenförekomst begreppet och vattenförekomstindelningar hade lämpat sig vid flertalet passager i översiktsplanen och därmed bidragit till åskådliggörande av hänsynen till vattenförvaltningen.</p> <p>Följande punkter nedan belyser några enstaka exempel där exploatering riskerar negativ påverkan på MKN-vatten och tillräcklig redogörelse därav saknas.</p> <p>Kommunen kan b.la se över sina ställningstaganden kopplat till dessa punkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Påverkan på vattenförekomster och övrigt vatten från jord- och skogsbruket. 	<p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet och en översyn av MKN och LIS områden genomförs.</p> <p>Synpunkten kommer delvis att beaktas då översiktsplanen inte enbart är ett dokument för vattenförvaltningen</p>
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • Påverkan på vattenförekomster från ökade vattenuttag till både industriverksamheter och för konsumtion. • Morfologisk störning på sjöar och kustpartier med utpekade LIS- områden. <p><i>Luft</i> Enligt kommunens översiktsplan överskrids inte miljö kvalitetsnormer för luft någonstans i Härnösands kommun. I översiktsplanen har kommunen bedömt att luftkvaliteten som god utifrån mätningar under flertalet år. Det saknas riktlinjer. Länsstyrelsen saknar en bedömning av eventuella konsekvenser kopplat till förslagen utveckling, t.ex om hur förtätning i kommunens tätorter kan komma att påverka luftkvaliteten.</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas och ställningstaganden utvecklas.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet och plandokumentet kompletteras.</p>
Länsstyrelsen Västernorrland	Bebyggelse	<p>Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Länsstyrelsen bedömer att den landsbygdsutveckling i strandnära läge som föreslås i översiktsplanen inte är förenlig med 7. Kap. 18 e § första stycket miljöbalken.</p> <p>Översiktsplanen har en nyckelroll i att hantera bestämmelserna om landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS). Det är därför viktigt att kommunen beskriver och förankrar dessa områden, för att uppnå syftet med gällande lagstiftning. Kommunen behöver kunna visa på att områdena är lämpliga och att syftet med den tillkommande bebyggelsen är sådan som kan stimulera landsbygdsutvecklingen på platsen.</p> <p>Enligt kommunen ska förslagen översiktsplan ersätta nuvarande översiktsplan tillsammans med de två tillhörande tematiska tilläggen, varav ett är landsbygdsutveckling i strandnära läge. Länsstyrelsen anser därför att frågan kring LIS ska vara bättre interagerad i den nya översiktsplanen.</p> <p>Kommunen hänvisar till att läsa mer i underlaget ”Landsbygdsutveckling i strandnära läge, 2015. (tidigare tematiskt tillägg)”. Om det tidigare tematiska tillägget kommer klassas som underlag i framtiden bör kommunen arbeta in den kunskap som finns i underlaget i den nya översiktsplanen.</p> <p>Länsstyrelsens tidigare granskningsyttrande till LIS-planen bör beaktas över utpekandets lämplighet. Då underlaget är flertalet år gammalt kan det inte uteslutas att det finns nya intressen och förutsättningar som kommunen måste ta till beaktande.</p>	<p>Desto fler som väljer att bo landsbygden desto större möjligheter finns det till landsbygdsutveckling. Områdenas lämplighet kommer att ses över.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas och underdata läggas in på respektive område.</p> <p>Synpunkterna nedan kommer beaktas i sin helhet.</p>

Länsstyrelsen undrar också över användarvänligheten vid handläggning av strandskyddsdispenser, hur dokumenten ska förhålla sig till varandra. Några ytterligare synpunkter att ta till beaktande vid revidering av LIS- områden:

- Ett flertal LIS-områden är belägna inom jordbruksmark. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. Kommunen bör se över sina utpekanden i dessa LIS-områden.
- Ett flertal LIS-områden ligger inom område där det finns utpekade risker kopplat till exempelvis ras- och skred eller klimatanpassning. Underlag och kunskap kring t ex klimatförändringar har tillkommit, vilket skulle kunna påverka vilka områden som idag är lämpliga som LIS-områden. Kommunen bör se över sina utpekanden i dessa LIS- områden.
- Kommunen kan också se över storleken på LIS-områdena. Ett flertal LIS-områden är väl tilltagna och kan med fördel koncentreras till mindre områden i närhet av redan befintlig bebyggelse.
- Kunskapen om naturvärden i havsmiljön samt havsstränder har ökat sedan 2012, vilket också bör vägas in vid en översyn av LIS- områdena. Vidare vore det önskvärt att LIS-områdenas syfte (bostäder eller besöksnäring) anges i översiktsplanen.
- Länsstyrelsen tycker att LIS området som ligger inom kommundelen Härnösands tätort vid Pålviken är tveksam. Det finns också flera exempel av LIS-områden som ligger i närhet av kommunens övriga utpekade kommundelscentrum/bebyggelsepunkter. Länsstyrelsen anser att kommunen bör vara restriktiva att föreslå LIS-områden längs länets kuster samt i eller i närheten av tätorter. Inom dessa buffertzoner bör invånarnas behov av närrekreation prioriteras.
- Bland LIS-områdena finns ett flertal föreslagna exploateringsområden som ligger inom riksintresseområde eller andra områden med höga naturvärden. Det gäller till exempel riksintresset Gådeåns vattensystem där ett flertal LIS-områden är utpekade. Det gäller även naturvårdsobjekt med kända höga naturvärden som Dalomsviken, Barsviken, Sjösjön/Kyrksjön och Hæggsjön. Bedömningen av påverkan på naturvärdena verkar inte ha gjorts utan ska

Det går sällan eller aldrig att exakt peka ut platser som är intressanta för utveckling. Härnösands kommun ser ett värde att visa på färre och större områden för utveckling för samordningsfördelar och möjlighet att värna andra platser flera än mindre bitar.

Området kommer att analyseras. Angående närheten till kommundelscentrum, ses detta inte som en nackdel.

Områdena kommer att analyseras.

		<p>göras i samband med dispensärenden. Det är en brist att ingen naturvärdesinventering verkar ha utförts före utpekandet och att det för många områden saknas underlag.</p> <p>• I Ytterfälle-Svartvik vill länsstyrelsen betona att området ligger i nära anslutning till kustlinjen vilket kräver extra varsamhet och att tillgängligheten till vattenområdet för människor, djur och växter beaktas. Området Svartvik-Ytterfälle inkluderar Norra och Södra Fällövik. Dessa vikar utgörs av grunda vågskyddade vegetationsklädda mjukbottnar och är utpekade som naturvårdsobjekt med högt naturvärde av länsstyrelsen. Grunda miljöer är generellt känsliga för grumling, muddring och hydromorfologiska förändringar i strandzonen. Det är därför viktigt att vidta extra varsamhet vid dessa vikar samt att tillgängligheten för fåglar, fisk och växter beaktas. Liksom för Norra Fällövik bör man även i Södra Fällövik ta hänsyn till den kumulativa effekten en ökad exploatering (inklusive bryggor) kan ha på grunda vegetationsklädda vikar.</p> <p>• Dalomsviken är ett utpekat LIS-område som medför en intressekonflikt mellan exploatering och marina naturvärden. Viken har ett högt naturvärde och stranden är i princip oexploaterad. De långgrunda bottenarna i viken är känsliga mot muddring. Länsstyrelsen har identifierat viken som ett naturvårdsobjekt med höga marina värden. I Översiktsplanen anges att bebyggelse ska koncentreras till redan befintlig bebyggelse. Detta ställningstagande stämmer inte för LIS-objektet i Dalomsviken, vars stränder knappt har någon bebyggelse eller bryggor.</p> <p><i>Strandskydd allmänt</i> Länsstyrelsen vill framföra följande som kan kompletteras i texten om strandskydd. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet. Om det finns särskilda skäl får kommunen bevilja strandskyddsdispens från bestämmelserna. Länsstyrelsen granskar och kan överpröva kommunens beslut. Länsstyrelsen beslutar om dispens från strandskyddet inom Natura 2000-områden, naturreservat med flera skyddade områden.</p> <p>Länsstyrelsen noterar att de olika ytor kommunen har pekat ut som utvecklingsområden för bebyggelse i stor utsträckning ligger inom strandskyddat område. I dessa områden finns höga värden för allmänheten och växt- och djurlivet. Det är därför av stor vikt att behålla stränderna</p>	<p>Naturvärdesinventering genomfördes vid framtagande av det tematiska tillägget.</p> <p>Områdena kommer att analyseras.</p> <p>Områdena kommer att analyseras.</p> <p>Texten kommer att kompletteras med denna information.</p>
--	--	--	--

tillgängliga för allmänheten vid utbyggnad av ny bebyggelse och att bevara och skapa goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet.

Länsstyrelsen anser att kommunen kan tydliggöra förutsättningar för dessa ytor särskilt i de områden där det förslagits mer omfattande utveckling. Utvecklingen måste ske i samspel med strandskyddslagstiftningen och beakta de värden som idag finns för allmänheten och den kunskap som finns om områdets naturvärden.

Ett exempel där bebyggelse skulle kunna ge stora negativa konsekvenser på strandskyddet och naturmiljön är i Ytterfälle-Svartvik. I översiktsplanen anges att bebyggelse ska koncentreras till redan befintlig bebyggelse. Detta stämmer inte riktigt vid fastlandssidan av Södra sundet där det idag endast finns lite bebyggelse. Bebyggelse på båda sidor av Södra sundet riskerar att försämra arters konnektivitet (spridningsförmåga). Östra sidan av sundet är i stor utsträckning redan bebyggd.

Fastlandstranden vid Södra sundet är idag relativt oexploaterad. Bebyggelse på båda sidor av sundet riskerar att öka antalet bryggor, vilket sammantaget kan orsaka en betydande fysisk påverkan på strandlinjen och de grunda bottarna i sundet.

Stranden på fastlandssidan om Södra sundet är dessutom brant och kuperad, vilket ökar risken för avrinning från land till havet vid exploatering. Om marken exploateras i ett så starkt kuperat landskap kan mängden näringsämnen och partiklar från land till havet komma att öka. Detta kan i sin tur leda till ökad risk för övergödning samt ökad grumlighet av vattnet. Det är bra att kommunalt avlopp och vatten ska utredas för bostadsutvecklingsområdet Ytterfälle-Svartvik.

Utvidgat strandskydd

Utvidgat strandskydd är en mer korrekt benämning än utökat strandskydd. Kommunen bör redovisa de utvidgade områdena tydligare på sina kartor. Det utvidgade strandskyddet omfattar land- och vattenområdet 200 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Härnösands kommun bör också ta ställning till dessa områden i planförslaget. Speciellt i och med att kommunen kommer behöva ta de utvidgade områdena i beaktande vid kommande prövningar som vid strandskyddsdispenser, bygglov, tillståndsprövning och detaljplaner. De utvidgade områdena finns på sådana platser som kommunen planerar för sin bebyggelseutveckling.

Synpunkten kommer beaktas och kartmaterial och planbeskrivning revideras.

Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.

<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Regionala samband</p>	<p>Mellankommunala frågor</p> <p>En av översiktsplanens roller är att tydliggöra kommunens viljeriktning gentemot angränsande kommuner, samt i nationell och regionala planeringsfrågor, som t.ex. den regionala transportplanen och vattenförsörjningsplanen. Härnösands kommun har i planförslaget delvis angett och bedömt relevanta mellankommunala intressen och koppling till nationella, regionala och lokala mål. Arbetet i Sundsvallsregionen och prioritering av Nya Ostkustbanans och Ådalsbanans utveckling är exempel på ett mellankommunalt och regionalt perspektiv i planeringen.</p> <p>Översiktsplanen kan tydligare redovisa hur kommunens planförslag påverkar de angränsande kommunerna för att lättare identifiera samordningsbehov. Exempelvis kan det tydliggöras hur översiktsplanen förhåller sig mot utvecklingsplanen för Sundsvalls regionen och hur dessa planer fungerar tillsammans.</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas och planbeskrivningen utökas med ett separat avsnitt om mellankommunala intressen.</p>
<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Risker och beredskap</p>	<p>Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion</p> <p>Länsstyrelsen bedömer att bebyggelse och byggnadsverk kan bli olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.</p> <p>Kommunen bör i översiktsplanen redovisa en samlad bild över risker i sin kommun som ett allmänt intresse enligt 2 kap PBL. I detta ingår exempelvis naturolyckor, transportvägar för farligt gods och större anläggningar som kan orsaka tekniska olyckor, bl.a. så kallade 2:4 anläggningar enligt lag om skydd mot olyckor och Sevesoanläggningar. Ett förtydligt strategiskt ställningstagande i översiktsplanen ger långsiktighet i kommunens riskhantering och riskvärdering och utgör ett bra stöd för att hantera riskfrågor i kommande detaljplaner, bygglov och övriga tillståndsärenden.</p> <p>Kommunen kan med fördel läsa vidare i bifogade yttranden från SGI och MSB där det finns hänvisningar till planeringsunderlag som kommunen kan använda sig av i det fortsatta arbetet.</p> <p><i>Ras, skred, erosion</i></p> <p>I en översiktsplan är det lämpligt att översiktligt redovisa geologiska och geotekniska förhållanden samt eventuella risker, som underlag för strategiska val av markanvändning. Det bör särskilt framgå i vilken utsträckning de geotekniska säkerhetsfrågorna är styrande för markanvändningen, det vill säga områden där markens</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas.</p>

stabilitet kan orsaka svårigheter vid planläggning och/eller särskilt behöver utredas i samband med detaljplanläggning eller bygglovgivning. Översiktsplanen ska vara vägledande för kommande detaljplanläggning och bygglovgivning avseende dessa frågeställningar.

En strategi för hur de geotekniska frågorna ska klarläggas bör finnas i översiktsplanens beskrivning.

En sådan strategi bör innehålla:

- **Identifierade områden med osäkra förhållanden eller förutsättningar för försämrad säkerhet med hänsyn till skred och ras i jord och berg, erosion, översvämning**

- **Identifiering av områden där det krävs detaljerade geotekniska utredningar inför detaljplanarbetet**

- **Riktlinjer för eventuella restriktioner beträffande geotekniska förhållanden**

- **Översiktlig bedömning av hur klimatförändringen kan påverka de geotekniska förutsättningarna samt risken för skador på den bebyggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion**

I översiktsplanen nämner kommunen att det finns några inventerade och utpekade platser som kan vara riskområden för ras, skred och erosion.

Länsstyrelsen rekommenderar att dessa områden redovisas i karta. Även ras och slamströmmar är viktiga säkerhetsfrågor att beakta vid branta partier som utgörs av friktionsmaterial och rekommenderar att dessa frågeställningar också tas upp i översiktsplanen.

Ras och skred nämns i en av ortsbeskrivningarna, det nämns att hänsyn till risk för ras och skred ska tas för vissa områden. Vilka dessa områden är framgår inte, texten bör därför kompletteras med det. **Länsstyrelsen anser att frågorna kan vara relevanta att beskriva i fler av ortsbeskrivningarna.**

Farligt gods och riskfyllda anläggningar

Under avsnittet risker har man inte behandlat frågan om farligt gods efter vägarna. Länsstyrelsen saknar en beskrivning om vilka skyddsavstånd som ska gälla. Om man inte kan hålla dessa avstånd krävs särskilda skyddsåtgärder utifrån särskild riskutredning. Detta gäller även transporter av farligt gods på järnväg som löper genom Härnösands tätort.

Det är positivt att kommunen i första hand använder sig av befintliga områden för utveckling av

Synpunkterna kommer inte att beaktas, då dessa finns i planförslaget

Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.

Synpunkterna kommer delvis att beaktas, att säkerhetsavstånd ska beaktas finns men inte exakta avståndet då efterföljande planering hanterar detta.

verksamheter och industrier. Det saknas dock en text som beskriver Trafikverkets syn på risker och avstånd mellan bebyggelse samt statliga anläggningar. Under avsnittet bebyggelse saknas ett kort beskrivande stycke om byggnadsfritt avstånd utanför detaljplaneområden. Länsstyrelsen vill framhålla att även om man klarar angivna skyddsavstånd kan det i vissa fall ändå krävas riskanalyser. Det gäller särskilt farliga verksamheter som kan utgöra en risk om det uppstår ett utsläpp eller händer en olycka som kan få påverkan på farligt godslederna.

I Härnösands kommun finns en Seveso anläggning på den högre kravnivån och två anläggningar på den lägre kravnivån. MSB har tagit fram en vägledning som beskriver hur storskalig kemikaliehantering och dess risker kan hanteras vid etablering av de storskaliga kemikaliehanterande verksamheterna och exploatering i nära anslutning till dessa. I vägledningen förslås bl.a. att ett riskhanteringsavstånd kring storskaliga kemikaliehanterande anläggningar bör finnas som ett planeringsunderlag för kommunens översiktsplan.

Naturolyckor

För alla naturrelaterade händelser bör kommunen redovisa hur den förväntade klimatförändringen påverkar sannolikhet för eller konsekvenser av extrema naturhändelser (översvämningar och skyfall). I detta fall kan det också vara av intresse att belysa hur kommunen kan drabbas av storm, stora skogsbränder, värmebölja och andra typer av naturhändelser som inte alltid kan ges en geografisk placering.

Klimatanpassning

Härnösands kommun har övergripande beskrivit hur kommunen kan komma att påverkas av ett förändrat klimat, och redovisat vilka åtgärder och ställningstaganden som krävs för att minska klimatförändringarnas negativa konsekvenser i översiktsplanen.

Den 1 augusti 2018 ändrades PBL. I 3 kap PBL förtydligas att av översiktsplanen ska det framgå kommunens syn på risken för klimatrelaterade skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion, samt hur sådana risker kan minska eller upphöra ska också framgå. **I översiktsplanen bör kommunen redovisa hur man avser att hantera dessa olika risker, det vill säga om riskerna kan accepteras eller om man avser vidta förebyggande eller andra riskreducerande åtgärder.**

Länsstyrelsen rekommenderar att översiktsplanen kompletteras med en sådan redovisning.

Synpunkten kommer beaktas i sin helhet och planbeskrivningen kompletteras.

I del 3, där de klimatrelaterade riskerna beskrivs, saknas någon beskrivning av varför denna analys finns med i den aktuella översiktsplanen, hur kommunen kommit fram till just dessa områden, och vilka underlag som använts. Klimatanpassning är ett område som inte är så allmänt känt, och då kan det vara pedagogiskt viktigt att lämna en bakgrundsbeskrivning av varför dessa områden har pekats ut och varför kommunen behöver ta hänsyn till dessa klimatrelaterade risker.

De områden där klimatanpassningsåtgärder planeras i kommunen har ökade risker när det kommer till vattenrelaterade händelser, **men det finns ingen analys över hur riskerna för ras, skred och erosion har analyserats och tagits med i den kommunövergripande analysen.**

I kartunderlaget finns dessa risker samlat i ett skikt (Miljö och risker – ras, skred och klimat) men i planhandlingen så hanteras inte markstabilitetens påverkan av ett förändrat klimat. I de kartor som ingår i handlingarna, redovisas områden utmed kusten som riskerar översvämmas år 2100 men det saknas ett resonemang i planhandlingen hur man kommer hantera dessa risker.

Den kommunala skyfallskartering som finns framtagen saknas också i underlaget, och det beskrivs inte heller i hur man identifierat de områden som är i behov av åtgärder.

Vissa LIS-områden och vattenskyddsområden finns inom utpekade, klimatrelaterade, riskområden. Hur ska dessa risker hanteras? Kommunen kan få stöd i sitt fortsatta arbete med hur man analyserar och redovisar klimatrelaterade risker i detta nya metodstöd som är framtagen av Länsstyrelserna i Stockholm och Västra Götaland, men vänder sig till hela landet (Klimatrelaterade risker i översiktsplanering - metodstöd). **Kommunen har identifierat en risk för höjda havsvattennivåer från år 2080. Med anledning av detta bör kommunen även göra ett ställningstagande om placering av bostäder, samhällsviktig verksamhet och andra byggnationer i förhållande till nuvarande havsvattennivåer.**

I avsnittet "Klimatanpassning av bebyggelse" gör kommunen ställningstagandet att "stabilitetsutredningar ska göras vid planläggning och där behov finns vid nybyggnation". Länsstyrelsen vill framhålla att det i samband med detaljplanering alltid ska utföras bedömning av ras, skred och erosion i enlighet med PBL.

Synpunkterna kommer delvis att beaktas. Utvecklingsområdena har utvärderats utifrån dessa aspekter, vissa områden har tagits bort andra har fått ta hänsyn till ställningstaganden eller att göra punkter. Riskområden presenteras som planeringsunderlag.

		<p><i>Krisberedskap</i> Regionala och kommunala risk- och sårbarhetsanalyser ska ha tagits fram under 2019 och kan vara ett viktigt underlag i arbetet med översiktsplaneringen. Arbetet med att stärka samhällets funktionalitet och samhällsviktig verksamhet lägger grunden för samhällets försörjningsberedskap. Det är förmågan att upprätthålla kontinuitet och funktionalitet vid störningar, kriser och krig. Identifiering av samhällsviktig verksamhet kan användas som underlag för arbete med säkerhetsfrågor i fysisk planering.</p> <p>I oktober 2020 tog MSB tillsammans med andra aktörer fram en förenklad och tydligare definition av samhällsviktig verksamhet. Den uppdaterade definitionen lyder: "Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet".</p>	
Länsstyrelsen Västernorrland		<p><i>Totalförsvaret</i> Totalförsvaret och samhällets robusthet är viktiga frågor att belysa i översiktsplanen. Samhällets beredskap bör framgå i översiktsplanen i den mån den fysiska planeringen berörs, exempelvis vad gäller reservvattentäkter och viktig infrastruktur i övrigt. Kommunens tillgång till befintliga skyddsrum är en sådan fråga som ska belysas i översiktsplanen, de är också ett allmänt intresse enligt 2 kap PBL. Skyddsrummen kan påverkas av inanspråktagande av mark i närheten. En karta över landets skyddsrum. Kommunen uppmuntrar permanent boende, fritidsboende samt en ökad besöksnäring på Hemsön. Med anledning av detta bör kommunen även utreda hur den ökade folkmängden som kan antas bo eller vistas på ön kan få ett likvärdigt skydd mot olyckor.</p> <p>Elförsörjningen är ett prioriterat område för totalförsvaret, vilket medför att såväl transmissionsnät som region- och lokalnät utgör essentiella delar av totalförsvaret. Läs mer i svenska kraftnäts remissvar.</p>	Synpunkterna kommer delvis att beaktas. Planbeskrivningarna och planeringsunderlaget kommer uppdateras med denna information.
Länsstyrelsen Västernorrland	Teknisk försörjning	<p><i>Vattenförsörjning/Dricksvattenförsörjning</i> I översiktsplanen framgår det att de naturliga förutsättningarna för kommunal vattenförsörjning i Härnösand är begränsade. Med bland annat detta som utgångspunkt är dom åtgärder som föreslås för att säkerställa en god dricksvattenförsörjning bristfälliga. Den åtgärd i handlingsplanen om att vattenskyddsområden ska inrättas för kommunens vattentäkter är endast en av många åtgärder som krävs för att säkerställa en god dricksvattenförsörjning i kommunen. Andra strategiska åtgärder saknas eller bör kompletteras. Dessa åtgärder</p>	

bör redovisas under ställningstaganden och som åtgärder i handlingsplanen. Det bör framgå i vilka områden som det kan uppstå problem med vattenförsörjningen. I dessa områden bör efterfrågan på vatten från både befintliga och planerade intressenter sammanställas och lösningar redovisas/ utredas.

Det är önskvärt att det framgår vilka åtgärder som krävs för att klara dom övergripande målen i översiktsplanen. Hur påverkar till exempel befolkningsmålet på 30 000 invånare år 2040 dricksvattenförsörjningen?

Det saknas information om vägar som har inskränkningar för trafik med farligt gods, och deras koppling till skyddet av kommunala vattentäkter. **Överväg ett ställningstagande angående inskränkningar för trafik med farligt gods som kompletterande skydd av större dricksvattentäkter. De områden som är markerade som kommunala vattenskyddsområden i kartor bör ses över. Förslag till reviderat vattenskyddsområde för Bondsjö vattentäkt bör beaktas och eventuellt vara med på kartor. Överväg om tillrinningsområden för vattentäkter ska redovisas. Samtliga områden som är värdefulla för vattenförsörjningen bör redovisas i kartor.**

Då det inte finns en fastställd VA-plan att utgå ifrån i framtagandet av översiktsplanen är det extra viktigt att VA-huvudmannen och berörda på samhällsförvaltningen är delaktiga i de moment som berör dricksvatten. Det bör även framgå om och hur den regionala vattenförsörjningsplanen har beaktats i översiktsplanen.

Dricksvattenförsörjningen är sårbar och riskerar att utsättas för olika typer av störningar. Ett förändrat klimat med ökad nederbörd och översvämningar kan innebära ökade problem med spridning av föroreningar. **För en trygg dricksvattenförsörjning behöver kommunen i översiktsplanen därför redovisa, riskvärdera och ta hänsyn till viktiga dricksvattenresurser vid avvägningar om den framtida mark- och vattenanvändningen.**

Olika verksamheter som bedrivs inom vattenskyddsområden, exempelvis miljöfarliga anläggningar eller täkter, kan om olyckan är framme, om det översvämmas eller om ett läckage uppstår, leda till att föroreningar uppstår som kan påverka dricksvattnet. Andra exempel på vad som kan påverka dricksvattnet är förorening och naturligt förekommande ämnen i berggrunden (till exempel radon, uran och arsenik).

Synpunkterna kommer delvis att beaktas. Avrinningsområden kommer inte att inkluderas i plankartorna vid detta tillfälle.

		<p><i>Dagvatten och vatten och avlopp</i></p> <p>Översiktsplanen bör bygga på ett underlag om kommunens långsiktiga vattenförsörjning och omhändertagande av avlopp. En VA-plan bör därför vara synkroniserad med översiktsplanen. För att kommunen ska kunna uppnå syftet med översiktsplanen bör bakgrundsmaterial visa bl.a. dagens situation och i framtiden kommande behov av VA-frågor.</p> <p>Då det inte finns en fastställd VA-plan kan inte länsstyrelsen bedöma förutsättningarna för VA-omhändertagandet för att uppnå en hållbar utveckling. Det finns därför i dagsläget flera frågetecken kopplat till bl.a. kapacitet och dimensionering i ledningsnätet samt omhändertagande och möjligheterna till rening via avloppsreningsverk eller annan rening.</p> <p>En VA-plan behövs för att intentionerna med översiktsplanen inte ska äventyras. VA är en stark grund och förutsättning för utveckling av byggande, turism och besöksnäring samt olika verksamheter inom kommunen. Dagvatten omfattar även tippning av snö. Dessa massor kan innehålla skadliga ämnen och en sådan tippning i havet är olämplig. Länsstyrelsen anser att kommunen bör komplettera planförslaget.</p>	
Länsstyrelsen Västernorrland	Miljö och risker	<p>Förorenade områden</p> <p>Det är positivt att översiktsplanen beskriver hur både potentiellt och konstaterat förorenade områden ska hanteras. Det är också positivt att det framgår att undersökningar ska göras inför exploatering då föroreningar kan finnas i fyllnadsmassor. Det är även viktigt att beakta historiken på området innan undersökningar planeras. Kommunen beskriver på ett bra sätt hur man avser arbeta med markanvändning och föroreningar. Kommunen kan ändå på ett tydligare sätt uppmärksamma föroreningssituationen och särskilt områden där föroreningar kan innebära risker för människors hälsa eller för miljön med hänsyn till pågående eller framtida markanvändning. Vissa kända större förorenade områden nämns i översiktsplanen, som Kronholmen där det finns planer på att utveckla området med bostäder och annan verksamhet, med beskrivning om att det kommer att krävas miljötekniska utredningar och saneringsåtgärder.</p> <p>Gustavsviks varv nämns som ett utvecklingsområde där hänsyn ska tas till att det är riksintresse för kulturmiljö, här bör även noteras att det är ett område som är potentiellt förorenat.</p>	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.

		<p>Enligt handlingsplanen ska sediment i Nattviken saneras i samband med muddring och samtliga prioriterade förorenade områden i kommunen vara åtgärdade till år 2050. Länsstyrelsen ser positivt på kommunens ambitioner. Länsstyrelsen vill också framföra att kommunen kan i översiktsplanen uppmärksamma om förorenat sediment förekommer i sjöar eller på havsbotten i anslutning till förorenade områden. Då nya förorenade områden upptäcks oftare än vad översiktsplanen aktualiseras, kan det vara en fördel att hänvisa till ajourhållet register över förorenade områden i översiktsplanen som ett komplement till det nuvarande kända förorenade områdena.</p>	
<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Natur</p>	<p><i>Havsplanering</i> Länsstyrelsen Västernorrland har på sin webbsida samlat både nyheter inom havsplanering, tips på relevant geodata och informerar löpande om arbetet med den statliga havsplanen Bottniska viken som kommer bli vägledande vid antagande.</p> <p>Utifrån vad Härnösands kommun ser som viktig utveckling för kust och hav så anser länsstyrelsen att följande punkter kan beaktas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utveckla farleder för båtlivet, kartlägg populära naturhamnar och noder för fritidsbåtar. Skapa bra servicepunkter för tankning, avfalls- och latrintömning, sjösättningsramper med mera. • I ett långsiktigt perspektiv kan det på grund av landhöjningen i landets norra delar vara viktigt att planera för nya båtleder, då de gamla inte går att nyttja längre. • KOMPIS projektet i sju kommuner i Uppsala och Gävleborgs län föreslår en norrgående fritidsbåtsfarled som man kan fundera om det finns politiskt intresse att titta närmare på. Projektet finns kort beskrivet i en sammanställning över beviljade bidrag 2017. • Många befintliga platser har föroreningar både på land och på botten som måste tas om hand. Djupbehovet på framtidens självkörande lastfartyg beräknas inom 30 år bli ungefär dubbelt så djupa och många hamnar förbereder sig i tid. <p>Friluftsliv och exploatering finns beskrivet i översiktsplanen. Boverket har i sin guide kring kust- och havsplanering några punkter som kan vara relevant att ta ställning till i översiktsplanen:</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas. Gästhamnar är en del av planförslaget, dessa kan utvecklas med mer faciliteter och service. Resterande delar blir för detaljerat för översiktsplanen i detta skede.</p> <p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas, Framkomlighet till badplatser och friluftsområden är</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Hur säkerställs framkomlighet till och tillgänglighet vid friluftsområden och badplatser, även för personer med funktionsnedsättning. • Om det behövs, föreslå hänsynsområden till länsstyrelsen för att skapa möjligheter till ostörda naturupplevelser. <p>Det är bra att den nationella havsplanen beaktas, men man måste ha i åtanke att den inte omfattar hela kommunens havsområde. Den nationella havsplanen börjar 1 nautisk mil utanför baslinjen.</p> <p>Det är viktigt att det kustnära havsområdet som inte ingår i nationella havsplanen också planeras med hänsyn till de naturvärden som finns vid kusten. Havsområdet närmast kusten innehåller särskilt känsliga naturmiljöer, till exempel grunda vågskyddade mjukbottnar, som inte återfinns i området för den nationella havsplanen. Det är också viktigt att ta hänsyn till de kulturmiljöer och kulturarv som finns under ytan. Härnösand är en gammal sjöfartsstad och här finns en hel del lämningar under ytan. Kommunen kan med fördel beskriva dessa värden i planförslaget och hur hänsyn ska tas.</p> <p>Vänta Litets Grund har höga marina värden och utgör både ett Natura 2000- område samt ett Helcom MPA-område. Sverige har ett internationellt ansvar att trygga de marina värdena i området. Den nationella havsplanen belyser de höga naturvärdena vid Vänta Litets grund. Utveckling i havsområdet som kan påverka dessa värden ska undvikas.</p>	<p>viktiga men kommer att beaktas i friluftsoch fritidsplaneringen s senare skeden. Likväl som ostörda naturupplevelser.</p>
<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Bebyggelse</p>	<p><i>Gestaltad livsmiljö</i></p> <p>Att arkitektur, form och design ska genomsyra utvecklingen för att skapa en attraktiv stadsmiljö och ställningstaganden kring konstnärlig gestaltning i den offentliga miljön, är lovvärt. Även här skulle ett arkitekturprogram kunna bli ett strategiskt verktyg som kan bygga på befintligt gestaltningsprogram och kommande kulturmiljöprogram.</p> <p>Det vore en hjälp vid planläggning och bygglovshantering, anser vi, om kommunen beskrivit stadens moderna kulturarv, vardagsarkitektur och industrihistoria för att definierar vilka värden som ska beaktas vid planering.</p> <p>I dokumentet hållbarhetsbedömning beträffande miljömålet God bebyggd miljö, kan översiktsplanen kompletteras med etappmålen som är tidsatta mellan 2020 och 2025, och som relaterar till detta miljömål; avfall, grönplanering, gång/cykel och kollektivtrafik.</p>	<p>Kommentar: Kommunen bedömer inte att det är behövt att göra det i hållbarhetsbedömningen eftersom det blir på en alltför detaljerad nivå.</p>

Länsstyrelsen Västernorrland	Bostads försörjning	<p>Kommunen har i planförslaget redovisat att de har ett aktuellt bostadsförsörjningsprogram (2017-2022). Kommunen har därmed ett underlag som skapar goda förutsättningar för att bedöma det långsiktiga behovet av bostäder.</p> <p>Länsstyrelsen anser att det kan inkluderas att bostadsförsörjningen ska beakta en högre energieffektivitet, hållbara materialval, och en god inomhusmiljö. Detta gäller både vid nybyggnation och renovering av befintliga fastigheter.</p>	Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.
Länsstyrelsen Västernorrland	Trafikinfrast uktur	<p><i>Gång- och cykel</i></p> <p>Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen prioriterar gång- och cykel samt kollektivtrafik framför biltrafik. Det är bra att kommunen planerar för att ta fram en gång- och cykelplan för centralorten och att det finns ett trafikprogram. Dessa utgör ett bra underlag för framtida planering.</p> <p>Läs mer i trafikverkets remissvar.</p> <p><i>Sjöfart</i></p> <p>Det är positivt att översiktsplanen tydligt tar upp sjöfartens betydelse för kommunen och bl.a. framhåller att sjöfarten är en viktig del i den framtida transportinfrastrukturen och att det framgår att sjöfartens intressen ska skyddas.</p> <p>Om trafiken med stora båtar ökar finns en risk att miljögifter från förorenade bottensediment sprids i vattnet. Saneringen av de miljöfarliga sediment som ligger i Nattviken är mycket bra då dessa är delvis torrlagda vid lågvatten, så båtarna behöver inte gå djupt för att riskera att virvla upp sediment. Det finns även andra sediment som kan innehålla höga halter av miljögifter. Man bör till exempel vara observant på att farleden som går väster om Åbordsön passerar vid Utansjö ett större område med fiberhaltiga sediment. En spridning av miljögifter från bottensedimenten till vattenmassan skulle kunna försämra både kemisk och ekologisk status för kommunens kustvattenförekomster. Den marina miljön kan belastas ytterligare genom de utsläpp (tex. via avgaser, oljespill) som en ökad sjöfart kan generera.</p> <p>Under avsnittet trafik och transport beskriver kommunen att sjöfarten är en viktig del i den framtida transportinfrastrukturen både för gods samt persontransporter. Utsprångskajen är idag av behov av upprustning. Det framgår inte av planförslaget hur kommunen planerar för åtgärdande av utsprångskajen på Härnön.</p>	Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.

<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>		<p>Länsstyrelsen anser att planförslaget innehåller många bra allmänna formuleringar och tankar kring hur kulturmiljöer och kulturhistoriska värden kan tas tillvara.</p> <p>Länsstyrelsen vill dock betona att om kommunen i sin verksamhet ska kunna beakta och ta tillvara kulturmiljöer i specifika ärenden så krävs ett bra kunskapsunderlag och tydliga riktlinjer. Det material som kommunen idag utgår ifrån är ej uppdaterat efter dagsläget, behovet som länsstyrelsen ser det är inte bara en uppdatering av ett befintligt material utan att en ny inventering görs. Det är positivt att kommunen väljer att fokusera på att ta fram ett kulturmiljöprogram, då det är essentiellt med en plan för att bevara, vårda och utveckla bebyggelsen och det bör framgå att det är ett genomgripande arbete som initieras.</p> <p>Kommunen bör beskriva motiven till ett kommande kulturmiljöprogram mer utförligt, det handlar sällan om att endast inkludera senare tiders miljöer utan att analysera och värdera ett urval mer generellt. Den byggda miljön kan förändras snabbt och antagligen har mycket skett sedan majoriteten av underlagen togs fram.</p> <p>Att man i arbetet med översiktsplanen inte har ett fullgott underlag försvårar troligtvis bedömningen av vilka områden i den fysiska miljön som besitter kulturvärden och vari dessa värden består. Detta leder också till ökad svårighet att bedöma vilka förändringar som är möjliga utan att skada värdena.</p> <p>Kulturmiljöprogrammet ska vara ett stöd i den kommunala handläggningen samt att för invånarna ge en god bild av kommunens olika miljöer. Tas detta fram i samtal med invånarna i en medborgardialog kan det nämnas samt vilken form/status det får exempelvis om det är ett tillägg till översiktsplanen. Det går att söka kulturmiljövårdsbidrag från länsstyrelsen för att täcka delar av arbetet med kulturmiljöinventering och kulturmiljöprogram.</p> <p>Att utvecklingen ska ske med varsamhet i fokus är inget som framkommer i översiktsplanen, vilket ur ett kulturmiljöperspektiv är viktigt att betona. För en del områden kommer stor varsamhet krävas vid förtätning, tillbyggnad och yttre förändringar. Detta är något som vanligtvis förtydligas genom beskrivningar och värderingar i ett kulturmiljöprogram men de kulturmiljömässiga konsekvenserna bör även framkomma i översiktsplanen. Länsstyrelsen anser att översiktsplanen kan utveckla innebörden av ”stadens moderna kulturarv, vardagsarkitektur och</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas och kompletteras i planbeskrivningen.</p>
---	--	---	---

		<p>industrihistoria” som ska beaktas vid planering, under rubriken ställningstagande Härnösands tätort. Det finns ett behov av att både ge en historisk bild av kommunens olika delar samt fokusera på dess kulturvärden.</p> <p>Gällande kommande exploatering av Kronholmen är det inte enbart dess rutnät och möjliga stadsmässighet som bör beaktas, utan även områdets sporadiska och något industriella bebyggelseinriktning. En grundlig analys av områdets autentiska värden bör göras, positivt är dock den beskrivna målsättningen att stärka de kulturhistoriska värdena med fokus på blandad bebyggelse med hänsyn till befintlig bebyggelse.</p> <p>För läsbarheten omformulera stycket (under rubriken kulturmiljövård – lokalt värdefulla områden) ”Prioriterade kulturmiljöer ska ses som resurs i samhällsutvecklingen och prioriteras som viktiga besöksmål i all planering som berör besöksnäringen” så att innebörden blir tydligare. Forskning visar att kulturmiljöer är en resurs i samhällsutvecklingen, formuleringen ”prioriterade kulturmiljöer” förvirrar. Kulturmiljön bidrar dessutom till kommunens attraktionskraft både vad gäller besöksnäring och boendemiljö.</p> <p>Under rubrikerna Kulturmiljövård, Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse står att exteriören ska bevaras vid renovering eller förändrad användning av byggnaden. Även interiör kan dock skyddas och bör så göras (efter vad en antikvarisk bedömning visar) I texten nämns antalet byggnadsminnen, det är dock möjligt att särskilja mellan enskilda och statliga byggnadsminnen.</p> <p>Enskilda; Domkapitelhuset, Före detta landsarkivet, Gamla landstatshuset, Rådhuset, S:t Petrilogen, Nybergska huset, Gamla Lasarettet.</p> <p>Statliga; Hemsö fästning och Länsresidenset, Förändrade klimatförhållanden kommer ha en inverkan på kulturmiljön och övriga miljöer, både äldre och nyare bebyggelse i kommunen. Bland annat innebär det en större risk för mögelpåväxt och svampangrepp som kommer av en ökad luftfuktighet. Detta innebär att behovet av skötsel ökar och att högre krav ställs på fastighetsägaren gällande kontinuerligt underhåll.</p>	
Länsstyrelsen Västernorrland	Naturvård	<p><i>Naturvärden</i> Länsstyrelsen anser att översiktsplanen ska kompletteras med ställningstaganden om hur hänsyn</p>	Synpunkterna kommer att

	<p>ska tas till höga naturvärden vid lokalisering av bebyggelse i del 2 av planförslaget. Även under avsnittet om natur saknas tydliga ställningstaganden för att skydda och bevara områden med höga naturvärden.</p> <p>I kommundel Viksjö nämns att Västana friluftsområde är ett natur- och kulturhistoriskt viktigt område. Här kan också gärna nämnas att naturreservatsbildning pågår för Mjällådalen vilket kommer öka områdets betydelse som besöksmål. Detta kan också nämnas för riksintresset i del 3.</p> <p>I del 3 under naturvård står det inledningsvis ” Till skyddad natur räknas nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden (skogliga och övriga)”. I den uppräknningen bör också finnas med Natura 2000-områden, naturminnen och djur- och växtskyddsområden (t.ex. fågelskydd). Även artskyddsförordningen bör nämnas då det är viktigt att känna till att vissa växt- och djurarter och deras livsmiljöer har ett starkt skydd. Naturreservat beslutas är ett bättre ordval än ”pekas ut”. Samma gäller för Natura 2000-områden där beslutade är bättre ordval än ”klassade”. I kartor finns endast riksintressen och skyddade områden för naturvärden redovisade. Andra underlag om områden med höga naturvärden verkar inte redovisas. Det är något som kommunen bör uppdatera planförslaget med.</p> <p>Översiktsplanen ska ge en samlad information om hur kommunen avser att tillgodose de allmänna intressena. Då är det värdefullt om planen innehåller en redogörelse av kommunens värdefullaste naturmiljöer, även sådana som inte redan är skyddade eller ingår i riksintresse. Det kan förbättra möjligheten att göra avvägningar och strategiska ställningstaganden om prioritering av områden och insatser för skydd. Kommunens program för naturvård som togs fram 2009 innehåller en gedigen sammanställning av känd kunskap om värdefull natur i Härnösands kommun. Där sägs att <i>”naturvårdsprogrammet ska utgöra underlag för fysisk planering i kommunen och för verksamhet som påverkar naturmiljön och fungera som utgångspunkt för kommunens naturvårdsarbete i framtiden”</i>. Det bör därför framgå hur detta underlag har använts i ÖP- arbetet och resultatet även visas i kartmaterialet. Naturvårdsprogrammet borde också hänvisas till i planförslaget.</p>	<p>beaktas i sin helhet.</p>
--	--	------------------------------

		<p>Det framgår inte heller om kommunen i ÖP-arbetet använt sig av länsstyrelsens naturvårdsobjekts-skikt, Skogsstyrelsens nyckelbiotop-skikt, GI-materialet med mera tillgängliga underlag.</p> <p>I hållbarhetsbedömningen står att Härnösands kommun ska arbeta för att öka andelen skyddad natur. Bland annat ska det utredas om områdena kring Skarpudden och Lerviken är lämpliga för bildande av naturreservat. Denna information saknas i planförslaget.</p> <p>I hållbarhetsbedömningen står att kommunen har för avsikt att ta fram ett Naturvårdsprogram med åtgärdsplan, inventera naturområden för friluftslivet samt uppdatera Grönstrukturplanen med ett ekosystemperspektiv. Uppdateringen av Grönstrukturplanen finns med i Planförslaget men inte uppdateringen av Naturvårdsprogrammet. I planförslaget anges att 0,7% av Härnösands kommun är skyddad. Länsstyrelsen undrar hur detta är beräknat? Har hela Härnösands areal inkluderats, även havet ut till territorialgränsen och vilket skydd har inkluderats?</p>	<p>Kommentar: Hållbarhetsbedömningen har reviderats i det hänseendet. Kommunen har inte formulerat det ställningstagandet i sitt förslag till ÖP 2040.</p>
Länsstyrelsen Västernorrland	Friluftsliv	<p><i>Friluftsliv</i></p> <p>Länsstyrelsen bedömer att Härnösands kommuns planförslag tar god hänsyn till Sveriges mål för friluftspolitik. En hänvisning till de tio nationella delmålen för friluftsliv saknas. Länsstyrelsen anser att en sådan koppling kan stärka förståelsen till kommunens inriktning i planförslaget om goda möjligheter till ökad naturkontakt genom friluftsliv, vardagsnära natur, grönytor och grönstråk. Förslag till hänvisning är: Sveriges friluftsmål.</p> <p>Länsstyrelsen ser positivt på arbetet med att ta fram en friluftspan i samverkan med friluftslivsforeningar för utveckling av kommunens friluftslivsarbete. Vandringsleder är viktiga stråk för turism och bidrar till god folkhälsa i landsbygd och de befintliga lederna som Janne Vängmanleden samt Härnöleden kan med fördel lyftas fram på karta. Länsstyrelsen ser positivt att kommunen lyfter fram att tillgången till grönområden är av stor betydelse för människors psykiska och fysiska hälsa.</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas, de längre lederna kommer inte kunna lyftas fram i mark och vattenanvändningskartorna, men som en del av planbeskrivningen.</p>
Länsstyrelsen Västernorrland	Natur	<p>Gröninfrastruktur - Länsstyrelsen ser det som positivt att kommunen tagit in ekosystemtjänster och gröna lösningar som en grön tråd i arbetet med översiktsplanen. Fokus i översiktsplanen är dock mestadels grönstrukturen i tätortsnära området. Det saknas resonemang kring betydelsen av att beakta landskapsperspektiv och belysa ekosystemtjänster även i de andra delarna av kommunen,</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas, att värdera grönytor kommer att bli en del av</p>

		<p>exempelvis för att bevara den biologiska mångfalden i ett långsiktigt perspektiv eller för att göra klimatanpassningsåtgärder som erosionsreduktion etc.</p> <p>Länsstyrelsen har tagit fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur. Det finns också ett regionalt kartunderlag som visar var i kommunen det finns ansamlingar av höga naturvärden när det gäller skogliga miljöer och limniska miljöer, så kallade värde-trakter, som med fördel kunde var med i översiktsplanens kartor.</p> <p>Länsstyrelsens kartunderlag naturvårdsobjekt saknas också i översiktsplanen. Det behöver också förtydligas vilka ekosystemtjänster man avser samt hur de ska nyttjas i framtiden.</p> <p>Länsstyrelsen vill uppmärksamma att värdering av grönytorernas funktionalitet och potential att leverera ekosystemtjänster är viktig att beakta. Tillgång och kontinuitet är en god utgångspunkt och utifrån dessa kan grönområden utvecklas och gestaltas för att ytterligare öka i samhällsnytta och värde. Kvalité på grönytan är alltså avgörande för dess möjlighet att ge upplevelsevärden och bidra till biologisk mångfald men också för skydd mot effekter av klimatförändringar som översvämningar eller värmeböljor.</p> <p>God tillgång på vardagsnära natur vid skolor, förskolor, äldreboenden och särskilda boenden är viktig. Möjligheten till att nyttja fördelarna med naturkontakt i pedagogiska sammanhang ökar när tillgången finns i direkt anknytning till verksamheten. Direkta hälsofördelar med god naturkontakt är väl undersökta för personer inom vård och omsorg.</p>	<p>uppdateringen av kommunens grönplan.</p>
	<p>Företagsamhet</p>	<p>Areella näringar <i>Jordbruksmark</i></p> <p>Jord- och skogsbruk av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk, enligt 3 kap 4 § miljöbalken (1998:808). Detta betyder att vid exploatering som berör jordbruksmark, så ska jordbruksmarkens kvalitet beaktas, om den sökta åtgärden behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och varför det inte är tillfredsställande att ta annan mark i anspråk. I avsnittet om jordbruk kan skrivningen ”att begränsa mängden brukbar jordbruksmark som tas i anspråk för andra ändamål” förtydligas.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.</p>

		<p><i>Skogsmark/Skogsbruk</i> Länsstyrelsen föreslår att kommunen bör nämna att skogsbruket även ska vara socialt och ekonomiskt hållbart. Kommunen bör också redovisa hur de vill förvalta sitt eget skogsägande på ett hållbart sätt.</p> <p>Länsstyrelsen ser positivt på kommunens ställningstagande att avverkning av närbelägna skogsområden ska ske i samråd med användarna. Det finns dock inte något stöd i skogsvårdslagen eller miljöbalken att kräva att avverkning i närbelägna skogsområden ska ske i samråd med användarna. Däremot kan kommunen ha ett önskemål om att det bör ske.</p> <p>Specifika vattenhänsynsombändanden och exempel under de punkter som påverkar yt- och grundvatten bör införas. Som exempel finns skydd av biota och natur specifikt omnämnt under de delar som hanterar skogsnäringen, medan vattenskydd/-hänsyn ej omnämns där. Skogsnäring är en areell näring som i allra högsta grad riskerar att påverka både grundvatten och nedströms förekommande vatten.</p> <p>Länsstyrelsen anser att kommunen kan utveckla skrivningarna om försiktigt skogsbruk med stöd av Skogsstyrelsens rådgivande arbete. Det är oklart om inriktningen om försiktigt skogsbruk främst avser kommunens egen skogsförvaltning eller om den även omfattar övriga markägares skogsbruk. Ett skogsbruk med god miljöhänsyn är viktig även för utveckling av besöksnäringen. God samverkan mellan markägare och övriga som upplever skogen på allemansrättslig grund är viktig för att förstå alla de värden som skogen tillför samhället. Kommunen kan bidra till en god dialog gemensamma målbilder för skogsbruk med god miljöhänsyn.</p>	
Länsstyrelsen Västernorrland	Natur	<p><i>Skogslandskapet</i> Sverige har under lång tid dikat ur skogsmark. Nu finns en avsikt från regeringen att arbeta med återvätning och restaurering av urdikade. I Härnösands kommun kan urdikade torvmarker och skogsbruksmarker vara relevanta att återväta om det finns lämpliga arealer för det. Detta arbete kommer att påbörjas under 2020-talet, så det kan vara lämpligt att indikera att man ska identifiera lämpliga sådana marker i Härnösands kommun och arbeta för att tillsammans med skogsägare och länsstyrelsen återväta vissa utpekade marker, vilket även skulle bidra till ökad biodiversitet, utöver minskade utsläpp av koldioxid.</p>	Synpunkten kommer inte att beaktas i detta skede, då det i första hand behöver lyftas som en del av naturvårdsarbetet i kommunen.

<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Teknisk försörjning</p>	<p><i>Transport</i> Framöver kan vi förvänta oss en snabb utveckling relaterat till elektrifiering av tunga transporter. Översiktsplanen kan med fördel omnämna detta och planförslaget kan på olika sätt främja denna utveckling. Exempelvis kan lämpliga platser för snabbbladdning av tunga fordon identifieras eller rutter som är lämpliga för elektrifiering i kommunen visas.</p> <p>Framöver kan vi förvänta oss att antalet elbilar kommer att öka drastiskt. Detta kan komma att påverka elnätet, och det bör därmed nämnas att negativ påverkan på elnätet till följd av detta ska förebyggas med bästa tillgängliga teknik. Utöver kapacitetsförstärkningar kan begrepp som smart laddning av fordon nämnas. Utöver elbilar kan vi i övrigt förvänta oss ett förändrat elnät framöver som digitaliseras mer, mer elintensiv industri, mer mikroproduktion (solceller) och lagringsmöjligheter (t.ex. batterier). Utvecklingen i kommunen bör beakta detta.</p> <p><i>Vindkraft</i> Sveriges geologiska undersökning, SGU, har genomfört en utsiktsanalys för att översiktligt undersöka vilka landområden inom kustzonen som kan påverkas av havsbaserad vindkraft. Även den visuella påverkan på kan behöva ställningstaganden när exploateringen längs kusten ökar. Länsstyrelsen vill upplysa om att för att säkerställa att etablering av vindkraft inte hamnar i konflikt med riksintressen för totalförsvarets militära del som omfattas av sekretess (enligt OSL 15 kap 2§), måste en förfrågan ställas till Försvarsmakten.</p> <p><i>Bredband</i> För information vill Post- och telestyrelsen informera om att Regeringen i oktober 2011 presenterade sin digitala agenda för Sverige. Det övergripande målet i agendan är att Sverige ska vara bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter. År 2016 presenterade regeringen en ny bredbandsstrategi ”Sverige helt uppkopplat 2025”. Målen som ingår är att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • År 2020 bör 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. • År 2023 bör hela Sverige ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet • År 2025 är målen att 98 procent av alla hushåll och företag i hela Sverige bör ha tillgång till minst 1 Gbit/s senast år 2025 	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet,</p>
---	----------------------------	---	--

		<p>En robust och välutbyggd IT-infrastruktur är viktig för att trygga välfärden. It är en central infrastruktur som ligger till grund för många andra områden. En väl fungerande och utbyggd IT-infrastruktur ger goda förutsättningar för bland annan näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Av denna anledning är det angeläget att IT-infrastrukturen hanteras i samhällsplaneringsprocessen.</p>	
<p>Länsstyrelsen Västernorrland</p>	<p>Utgångs- punkter</p>	<p>Social hållbarhet</p> <p><i>Trygghet och brottsförebyggande</i></p> <p>Begreppet trygghet används återkommande i översiktsplanen men är inte definierat, vilket kan skapa förvirring. Begreppen trygghet och säkerhet är för en del svåra att särskilja och ofta ses trygghet som allt för vitt begrepp. Problemet med avsaknad av definition är att allt eftersom planprocessen fortskrider, desto längre bort kommer vi från vad den som skrev meningen menade. Om trygghet inte är tydligt definierat så riskeras det i slutändan bli ett ord upp till läsaren att tolka själv vad det innebär. Det är bra att ha en tydlig definition redan i översiktsplanen så att den sedan tydligt kan löpa genom hela planprocessen för att skapa förståelse för vilken slags samverkan som behöver ske genom hela processen för att kunna skapa ett tryggt och attraktivt samhälle.</p> <p>Olika förslag på definitioner som med fördel kan användas finns på Boverkets hemsida Brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv och åtgärder i samhällsbyggnadsprocessen - PBL kunskapsbanken - Boverket.</p> <p>Det finns inte några mål satta för området trygghet/brottslighet. Har hänsyn tagits till trygghetsanalyser samt till hur brottsligheten ser ut i områden? Det är viktigt att kunna förutse rörelsemönster för att kunna planera säkra och trygga stråk. De stora dragen för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i hela kommunen formuleras i översiktsplanen.</p> <p>De stråk som förbinder olika stadsdelar och detaljplaneområden med varandra är särskilt viktiga ur ett trygghetsskapande och brottsförebyggande perspektiv och bör särskilt uppmärksammas och arbetas med för att inte bli barriärer mellan olika områden. Exempelvis nämns gång- och cykelvägar flera gånger i samband med ordet trygghet men på vilket sätt ska de göras tryggare och/eller säkrare?</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet och texterna utvecklas.</p>

Ordet trygghet nämns ofta kopplat till tillgänglighet. Det är inte alltid som det är tillgängligheten till olika funktioner som ger trygghet utan hur utformningen ser ut. Exempelvis ger en närhet till kollektivtrafik inte en garanterad trygghet och inte heller närheten till grönområden upplevs som en trygghet för alla.

Individens olika livsvillkor i översiktsplanering

Vi ser positivt på att det under rubriken Trafik och Transport nämns att trygghet och tydlighet är nyckelfaktorer för hur människor upplever transportsystemet och att olika grupper har olika behov. Det är viktigt att transportsystemet utformas så att alla människor, oavsett funktionsvariationer, får likvärdiga möjligheter att nå sina målpunkter. Vidare behöver barn kunna röra sig fritt och ha tillgång till platser där de kan vistas och leka. Det förutsätter en anpassad kollektivtrafik och sammanhängande gång- och cykelstråk.

Översiktsplanering bidrar till en god och jämlik hälsa i de avseenden det främjar sunda boende- och närmiljöer på jämlika villkor. Exempelvis närhet till grönområden som stimulerar till fysisk aktivitet och andra goda levnadsvanor som minskar skadliga miljöfaktorer och trafikbuller. Miljöer kan även främja social gemenskap och bidra till trygghet och tillit. Minskad brottslighet och ökad trygghet leder bl.a. till ökad livskvalitet och till trygga uppväxtvillkor för barn och unga. Det bidrar i sin tur till ökad delaktighet och inflytande och minskat utanförskap. Det är därför viktigt att analysera likheter och skillnader i förutsättningar och behov mellan flickor och pojkar, kvinnor och män. Jämställdhet är ett prioriterat område i Agenda 2030 och det omnämns i översiktsplanen att perspektivet ska tas med men i texten finns det inte med något skrivet kopplat till kön. Ord som alla samt invånare används ofta. Det har gjorts ett urval av globala målen och därför är det bra att inkludera dessa i texten. **Vi uppfattar en viss begreppsförvirring gällande hur orden jämställdhet och jämlikhet används.**

För att åstadkomma en god och jämlik hälsa bör planprocessen främja alla individers möjligheter till inflytande och delaktighet – oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsförmåga, sexuell läggning, ålder, socioekonomisk bakgrund och geografisk hemvist.

Här ser vi gärna en beskrivning på vilket sätt de horisontella perspektiven har påverkat skrivningarna

		<p>och hur olika erfarenheter har tagits tillvara i framtagandet av översiktsplanen. Det är positivt att invånardialogerna har en uppdelning på kvinnor och män och en könsfördelning i inflytande i processen i medborgarfrågorna. En fundering är om barn och unga även funnits med i processen med framtagandet av översiktsplanen? Har samråd genomförts med funktionsrättsrörelsen? Vi ser positivt på att barnperspektivet, liksom funktionshinderperspektiv finns med i flera av delarna i planen. Det framgår i texten att en ambition är att inkludera även andra perspektiv. Vi funderar på vilket sätt det har gjorts? Översiktsplanen skulle gynnas av att det tydligare framgick hur perspektiven varit en del av framtagandet.</p>	
Sametinget	Processen	<p>Härnösands kommun utgör renskötselområde för samebyarna Jijnjevaerie, Ohredahke, Voernese och Raedtievaerie. Information om den samiska kulturen och renskötseln som bedrivs i kommunen är ett viktigt kunskapsunderlag. En långsiktig hållbar rennäring ställer krav på att flyttleder, rastbeten, kärnområden och svåra passager fungerar i praktiken, och måste därför beaktas i planeringen. De berörda samebyarna som har renbetesområden inom kommunen är sakägare, det gäller även utanför riksintresseområden för rennäringen, och ska därför involveras i planarbetet i ett så tidigt skede som möjligt. De har rätt till inflytande och ska ha möjlighet att påverka beslut där mark och vatten inom det samiska traditionella området berörs.</p>	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.</p>
Sametinget	Miljömål - Storslagen fjällmiljö	<p>Den samiska traditionella kunskapen och renskötseln är avgörande för att nå Storslagen fjällmiljö. Renen levererar ekosystemtjänster genom att de betar och underhåller växtlighet, alltifrån örter och gräs till lavar. Renen är det viktigaste betesdjuret i fjällen. Sametinget ser att om samerna ska kunna upprätthålla renbetet i fjällen krävs livskraftiga renhjordar. För att kunna bevara fjällområdets värden för renskötseln och bibehålla områdets karaktär av betespräglad, storslaget landskap med vidsträckta sammanhängande områden behöver renen kunna följa sin årscykel och vandra mellan betesmarkerna från fjäll till kust. En exploatering vid kusten eller i skogslandet kan på så vis påverka miljömålet Storslagen fjällmiljö och ska därför beskrivas i översiktsplanen.</p>	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.</p>
Sametinget	Kartor	<p>Sametinget anser inte att översiktsplanen är tillräckligt tydlig och saknar kartor som visar berörda samebyar. Kommunens riktlinjer tar inte hänsyn till den samiska kulturen och dess</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas, beskrivningar kring</p>

		<p>markanvändning. Sametinget anser att kommunen ska förtydliga att kumulativa effekter för en hel sameby ska belysas vid etablering av nya verksamheter.</p> <p>Översiktsplanen och miljökonsekvensbeskrivningen är därför bristfälliga. Följande ska finnas i översiktsplanen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vilket inflytande berörda samebyar haft. • Hur områden av riksintresse för rennäringen enligt 3 kap 5 § miljöbalken beaktas. Riksintresseområdena inte ska ses som statiska gränser utan att samebyarnas kunskap om nyttjandet av markerna måste vägas in vid planering av eventuell exploatering. • Redovisning över hur en eventuell nybyggnad eller utbyggnad av redan befintlig bebyggelse eller andra etableringar skulle komma att påverka renskötseln. • Hur renskötseln bidrar till att nå miljö kvalitetsmålen, särskilt Storslagen fjällmiljö, Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv och Myllrande våtmarker. 	<p>rennäringen kommer att förtydligas. Kartmaterialet kommer dock inte att kunna utvecklas.</p>
Försvarsmakten	Riksintresse	<p>Riksintressen för totalförsvarets militära del är i stort korrekt redovisade i kartunderlaget och beskrivet i text. För ytterligare beskrivning av riksintressen för totalförsvarets militära del kan stöd tas av texten under <i>Bakgrund</i> ovan eller av riksintressekatalogen.</p> <p>Försvarsmakten saknar framför allt en upplysning om att hela landet utgör samrådsyta för höga objekt.</p> <p>Vidare benämns i kartunderlaget de olika utpekade <i>påverkansområdena</i> för riksintressen för totalförsvarets militära del på olika sätt. Utifrån hur Försvarsmakten tolkar de olika lagren så bör de ändras liknande nedan.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ”Riksintressen - Totalförsvaret” till ”Riksintressen - Totalförsvarets militära del” - ”Riksintressen – Totalförsvarets anläggningar” till ”Riksintressen – Område med särskilt behov av hinderfrihet” - ”Riksintressen – Totalförsvarets influensområden” till ”Riksintressen – Påverkansområde för buller eller annan risk” - ”Riksintressen – Övrig påverkan” till ”Riksintressen – Påverkansområde övrigt” 	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.</p>
Försvarsmakten	Bebyggelseutveckling	<p>I kartunderlaget för översiktsplanen redovisas områden för bebyggelse inom <i>påverkansområde för buller eller annan risk</i> för både <i>Härnöns skjutfält</i> och <i>Skärsvikens skjutfält</i>.</p>	

		<p>Inom påverkansområdena riskerar ny bebyggelse att påtagligt skada riksintressena. Utifrån nuvarande underlag har Försvarsmakten svårt att bedöma vilken skada föreslagen utveckling kan innebära.</p> <p>Försvarsmakten önskar förtydligande gällande vad bebyggelsen inom påverkansområdena innebär för utveckling samt hur kommunen bedömer att riksintresset tillgodoses för de områdena.</p> <p>Försvarsmakten får gärna kontaktas för dialog gällande utvecklingen av dessa områden.</p>	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.
Försvarsmakten	Friluftsliv	<p>Det är av stor betydelse att natur-, friluftsområden eller annan störningskänslig verksamhet inte inrättas inom, eller i närheten av övnings- och skjutfälten som kan föranleda bullerkrav och på så vis försvåra och begränsa Försvarsmaktens verksamhet.</p> <p>De områden som i översiktsplanen pekas ut som viktiga friluft-, idrotts- och motionsområden inom områden för totalförsvaret kräver samverkan mellan kommunen och Försvarsmakten gällande hur dessa intressen ska samspela. Det är inom dessa områden av stor vikt med information till allmänheten. Detta mot bakgrund av de incidenter som inträffat under tidigare år där bl. a. rekreativaktiviteter genomförts på Härnöns skjutfält under avlysning.</p> <p>Försvarsmakten får gärna kontaktas för dialog gällande utvecklingen av dessa områden.</p>	Synpunkten kommer inte att beaktas, då planförslaget föreslår precis detta. Ett samspel mellan friluftslivet och försvarsmaktens verksamhet.
Försvarsmakten	Vindkraft	<p>Försvarsmakten vill upplysa om att för att säkerställa att etablering av vindkraft inte hamnar i konflikt med riksintressen för totalförsvarets militära del som omfattas av sekretess (enligt OSL 15 kap 2§), måste en förfrågan ställas till myndigheten.</p> <p>För frågor och fortsatt dialog i ärendet, kontakta handläggaren enligt ovan.</p>	Noterat.
Region Västernorrland	Regionala samband	<p>Regionala samband lyfts stundvis fram väl, men vi ser att fler sakområden i översiktsplanen kan beskrivas ur regionalt perspektiv. Det stärker de kommunala prioriteringarna och bidrar också till att förstärka initiativ och prioriteringar utanför den egna kommunen.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas och ett regionalt perspektiv inkluderas där möjligheterna finns.
Region Västernorrland	Teknisk försörjning	<p>Sakområdet ”Trafikinфраstruktur” i <i>Planförslaget</i> beskrivs generellt bra, men ett antal av styckena kan utvecklas, speciellt de om kollektivtrafiken och järnvägen. Hur kommunen vill driva bredbandsutvecklingen framåt, vilka mål man vill sätta, samt hur den skall samspela med övrig utveckling kan med fördel konkretiseras.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas, men frågan hanteras mer detaljerat i kommunens bredbandspolicy.

<p>Region Västernorrland</p>	<p>Övrigt</p> <p>Samråds- parter</p>	<p>Regionen välkomnar hur planförslaget generellt förhåller sig till den regionala utvecklingsstrategin och andra regionala strategier. Sektionen ”Regionala samband” (s.12) i <i>Planförslaget</i>, förtjänar ett särskilt omnämnande, då den på ett tydligt sätt visar på värdet och därmed vikten av regionala samband. Däremot kan de regionala sambanden stärkas i kartbilderna s. 15 i <i>Planförslaget</i> och i dokumentet <i>Plankartor (samtliga kartor utanför centralorten), som i nuvarande underlag begränsas till kommungränsen. I</i></p> <p><i>Planförslaget</i> är dock den symbolik som finns bra, med Härnösand Central som primär transportnod, utpekade kommundelscentrum som transportnoder med byten mellan olika transport- och trafikslag, samt prioriteringen av gång- cykel- och tågtrafik. Region Västernorrland vill poängtera vikten av att kommunen i det fortsatta arbetet med planförslaget även lyfter fram kollektivtrafik med buss vad gäller ambitionsnivå, riktlinjer för trafikplaneringen, samt prioriterade stråk och bytespunkter, för ett funktionellt och sammanbundet hållbart resande.</p> <p>I löptexten, (<i>Planförslaget</i>) finns ett exempel där den regionala kontexten lyfts fram väldigt väl; under sektionen ”Friluftsliv, idrott och motion” (s. 24), (överbubrik ”Kommunövergripande”) med underrubrik (spalten): ”regionalt perspektiv”. Den underrubriken (spalten) skulle med fördel kunna användas för fler sektioner under ”Kommunövergripande”. Som exempel, ser vi, att sektionerna ”Företagsamhet”, ”Trafikinфраstruktur” samt ”Bebyggelse”, alla särskilt skulle stärkas av en beskrivelse av sakområdet ur ett kommungränsöverskridande perspektiv. På så sätt skulle de kommunala prioriteringarna förstärkas ur ett regionalt perspektiv, samtidigt som inramningen också skulle bidra till att förstärka initiativ och prioriteringar utanför den egna kommunen.</p> <p>I det sammanhanget vill vi också nämna vår fundering om kompletterande remissinstanser, där exempelvis remissyttranden från Nordanstigs och Hudiksvalls kommuner, som del av Sundsvallsregionen; Höga Kusten Airport samt aktörer som E.ON. som är regionnäsägare i Härnösands kommun skulle kunna ge mervärden till processen.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas då mark och vattenanvändningskartorna enbart ska täcka Härnösands kommun till ytan. Däremot utvecklingsinriktningen på s.15 kan ses över.</p> <p>Synpunkten kommer delvis att beaktas och skrivningar gällande kollektivtrafik uppdateras.</p> <p>Synpunkten kommer delvis att beaktas och ett regionalt perspektiv inkluderas där möjligheterna finns.</p> <p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet för granskningskedet.</p>
<p>Region</p>	<p>Utgångs- punkter</p>	<p>Digitalisering är en potential och möjliggörare ”Ibland är digitalisering ett måste för överlevnad och</p>	

Västernorrland		<p>effektivitet, men utgör samtidigt en konkret möjlighet för utveckling.”¹ Givet digitaliseringens horisontella perspektiv hade vi gärna sett att den tydligt lyfts fram som en utgångspunkt och förutsättning för allt utvecklingsarbete under överrubriken ”Utgångspunkter”. Kopplat till detta blir naturligtvis snabbt och stabilt bredband en förutsättning och hygienfaktor.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas i detta skede, då det inte är en av de viktigaste faktorerna för hållbar mark- och vattenanvändning.</p>
Region Västernorrland	Utgångspunkter	<p>En plats attraktivitet påverkas av en mängd olika faktorer. OECD² beskriver ett antal på meso-nivån,³ varav flera även kan beskrivas på mikro-miljön – det vill säga en lokal nivå. De platsspecifika egenskaperna (styrkorna) kommer från olika dimensioner (sakområden) och bildar tillsammans en plats totala attraktivitet – det kan handla styrkor som: en vacker natur, ett strategiskt läge (till exempel längs en transportkorridor) och möjlighet till snabb bredbandsuppkoppling. Med andra ord är det viktigt, om man vill utveckla en plats, att se till helheten och hur dessa sakområden samverkar. Det hade varit önskvärt att kommunen tydligare lyfter fram denna fundamentala och viktiga växelverkansprincip för utvecklingen av en plats, förslagsvis under överrubriken ”Utgångspunkter” i Planförslaget. Vi ser att principen blir mycket viktig om man vill utveckla exempelvis Antjärn i ett bredare perspektiv.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas då den uppfattas av Härnösands kommun som en redan av befintlig del planförslaget.</p>
Region Västernorrland	Bebyggelse-utveckling / Grönområden och parker	<p>Den fysiska planeringen kan skapa förutsättningar för livsvillkor som främjar hälsa och välbefinnande för alla. I Härnösands översiktsplan har hänsyn genomgående tagits till ett folkhälsoperspektiv, en ambition som även beskrivs på s. 11 i Planförslaget.</p> <p>Det finns dock några avsnitt där folkhälsoperspektivet kan förtydligas och i vissa fall kompletteras. I sektionen ”Bebyggelse” (s. 18) beskrivs att närheten i Härnösands kommun är en styrka som ska förstärkas genom att i första hand planera för utveckling av bebyggelse i anslutning till befintliga stråk. Vid planering av ny bebyggelse är viktiga komponenter för en jämlik hälsa att skapa socialt hållbara bostadsområden som motverkar segregation och boendemiljöer som präglas av goda miljöfaktorer som god luftkvalitet, minskat trafikbuller och tillgång till grönstruktur. Ett tillgänglighetsperspektiv ska även kunna beaktas i sektionen.</p> <p>”Parker och grönområden” lyfts fram i en särskild sektion (s. 20), med potential för att skapa hälsosamma</p>	

		<p>miljöer som bidrar till att främja fysisk och psykisk hälsa. Tillgång till grönstruktur har även visat sig utjämna skillnaden i hälsa mellan socioekonomiskt svaga och starka grupper. I den fortsatta planeringen och utvecklingen av gröna stråk i Härnösand bör hänsyn även tas till att närheten och tillgängligheten till ett grönområde har en stor betydelse för användningen och därmed de positiva hälsoeffekterna.</p> <p>Forskning visar att ett grönområde behöver ligga inom 300m från bostaden, arbetsplatsen eller skolan för att besökas ofta. Förutom närheten har också tillgängligheten till områdena betydelse, det vill säga att det finns säkra och trygga vägar dit. Även kvaliteten på utemiljön, dvs upplevelsevärden och användningsmöjligheter har stor betydelse. Gröna bostadsgårdar, parker och grönområden är därför en viktig faktor för att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa.</p>	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
Region Västernorrland	Miljö och natur	<p>Det samlade samrådsunderlaget anses vara funktionellt. Flera planer har identifierats som bakgrund vid miljöuppskattningen av föreslagen ÖP, vilket tyder på en vilja att implementera dessa som en integrerad del av planprocessen – allt vilket sammantaget stärker chanserna till en hållbar tillväxt i länet. Kring just frågan om grön infrastruktur saknas dock länets handlingsplan bland relevanta planer i hållbarhetsbedömningen (MBK5). Den kommunala planprocessen skulle gynna den regionala utvecklingen om naturvårdsinsatserna skulle synkas i den fysiska planeringen – där förutsättningarna för mark- och vattenanvändningen formas.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Region Västernorrland	Miljö och natur	<p>MKB (s. 22-25) bedömer att ett genomförande av bebyggelse i naturmarker bland annat kan påverka ekosystem och ekologisk mångfald både positivt och negativt. I planförslaget (s. 27) framgår att naturen inte behöver pekats ut för ett särskilt användningsområde, men har tilldelats ett antal funktioner för till exempel skogs- och jordbruk och friluftsliv. Även om översiktsplanen är övergripande, rekommenderas kommunen att tydliggöra hur de avser att värna om de anvisade funktionerna då dessa kan inbördes hamna i målkonflikt i den tilltänka bebyggelseutvecklingen där grönområden kan komma att exploateras.</p> <p>Delar av det kommunala markinnehavet är förutom grönytor och parkmarker också skogsmarker.</p>	Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.

		<p>Härnösands kommun äger till exempel delar av den tätortsnära skogen runt centralorten vilket innebär möjligheter för kommunen att realisera dess ekologiska visioner i denna översiktsplan (s. 23).</p> <p>Handlingsplanen uppger att kommunen ska utveckla nya kommunala naturreservat samt uppdatera grönstrukturplanen. Detta skulle kunna förstärkas av en mer utförlig sammanställning av befintliga skyddsåtgärder i form av inventering, nyckelbiotoper, reservat, biotopskydd och naturvårdsavtal samt hur dessa insatser avses att mobiliseras till 2040. Detta skulle också kunna täcka uppgifter om kommunens eget skogsinnehav och dess förvaltning. Här har kommunen utrymme att belysa förmågan och vilja att utveckla och skapa nya ädellövskogar till exempel.</p>	
Region Västernorrland	Kultur	<p>Region Västernorrland står bakom ställningstagandena i ”Kultur”-sektionen (s. 25), men rent generellt ställer vi oss något frågande till obalansen av uppmärksammade kulturmiljöer mellan de olika kommundelarna - där fokus ligger på Härnösands tätort i nuläget. Sammantaget beskrivs dock en kommun med tydliga satsningar på kultur.</p> <p>Gällande underrubriken ”Kulturmiljöer och kulturarv” (s. 26) ser vi att den möjligtvis skulle kunna utvecklas till att tydligare fånga upp den kommunala konst- och kulturscenen, som består av många olika utställnings- och mötesplatser som är viktiga för densamma. Under samma stycke föreslår vi att man redan här lyfter fram att man utgår från ett kulturmiljövårdprogram för varsam utveckling. Detta omnämns i del 3 (s. 53) som det första ställningstagandet under sektion ”Kulturmiljövård” – här tror vi dock att man blandat ihop begreppen och avser det <i>regionala kulturarvsprogrammet</i>.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Region Västernorrland	Kulturmiljö	<p>Vikten av att kulturvärden ska tas tillvara på i plan- och byggprocessen bör ytterligare uppmärksammas under sektionen ”Kulturmiljö” på s. 41. Hänsyn bör inte bara tas till utpekade riksintressen, utan även till andra kulturmiljöer som har kulturella värden av betydelse för allmänheten. Dessa bör skyddas mot åtgärder som kan skada. Boverket beskriver hur kulturvärden ska behandlas i kommunala översiktsplaner på sin webbplats.</p>	
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	<p>Regionen välkomnar ställningstagandet att ”all trafikplanering ska utgå från och vidareutveckla Härnösands Central som transportnod.”⁸. Detta ser vi</p>	

		<p>inte bara är positivt för Härnösand utan även för hela regionens fortsatta utveckling – och knyter an till beskrivningarna om regionförstoring. Även ur ett folkhälsoperspektiv är detta en god utgångspunkt – då många i Härnösand bor inom 3km från Härnösands Central – vilket är en bra utgångspunkt för motion i vardagen. Det är därtill en styrka, att kommunen tydligt ger uttryck för att den lokala fysiska planeringen är en del i det nationella transportsystemet och tydligt skall samspela.</p> <p>I egenskap av hälso- och sjukvårdsorganisation, med många besökare (och sysselsatta) vid vår verksamhet När vården i Härnösand, ser vi dock fortsatta utmaningar och risker med trafiksituationen där – särskilt den södra infarten. Det är positivt att kommunen lyfter att åtgärder kring Södra vägen bör genomföras i Planförslaget (s. 30). Kanske kan denna formulering stärkas ytterligare och även närmare kopplas till just När vården? Vi vill även förtydliga att det inte bara handlar om att hitta en lösning tills E4 dragits om, då platsen har strukturella problem oavsett om trafikflödet på sikt går ner. Med andra ord är en ny trafiklösning, exempelvis en rondell, en långsiktig åtgärd med positiva effekter både på trafiksäkerheten som upplevd tillgänglighet, långt efter E4 dragits om.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas då detta är en del av åtgärderna för södra infarten.</p>
<p>Region Västernorrland</p>	<p>Trafikinfrastuktur</p>	<p>Det är positivt med den tydlighet som Härnösand hanterar GC-vägar i planförslaget, med en redovisning av huvudstråk och anslutningsstråk. Vi instämmer även i potentialen och de möjligheter som pekas ut för att möjliggöra att en större andel förflyttningar utförs med cykel eller gång. Det är positivt ur ett folkhälsoperspektiv, med ökad motion, minskad motortrafik och därmed minskat trafikbuller och bättre luftkvalitet. Region Västernorrland har nyligen tagit fram ett kunskapsunderlag för regionala cykelstråk. Planförslaget stämmer överens med regionens kunskapsunderlag när det gäller stråken mellan Härnösand och Älandsbro respektive mot Södra sundet, samt stråket mot Smitingen som i kunskapsunderlaget redovisas som så kallad fritidscyklning.</p> <p>Vi ser positivt på arbetet med att omvandla banvallen mellan Härnösands central och Älandsbro för arbetspendling, motion och friluftsliv som beskrivs i Planförslaget del 2, sektionen om "Säbrå". Även i stråket mot Brunne finns sträckor med behov av förbättrad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter och potential för ökad cykling. Gång- och cykelåtgärder i stråk längs regionala statliga vägar behöver prioriteras i</p>	

		den regionala infrastrukturplanen som beslutas av Region Västernorrland för att kunna finansieras.	
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	<p>Kollektivtrafiken beskrivs med korta generella riktlinjer och ställningstaganden. Med den höga ambition som Härnösands kommun har avseende fortsatta satsningar på kollektivtrafiken hade detta med fördel kunnat preciseras ytterligare i Planförslaget på sidan 30.</p> <p>Kollektivtrafiksatsningar har potential att leda till ökad folkhälsa, inte minst genom den ökade vardagsmotionen av att man går och cyklar i samband med kollektivtrafikresan.</p> <p>Möjligen är det så att utvecklingen avses beskrivas i uppdatering av trafikprogrammet som omnämns på sidan innan (s. 29), detta skulle gärna med tydlighet i sådana fall få framgå - även på s. 30. Ett alternativ är att en särskild kollektivtrafikplan tas fram - likt man tänker göra för gång- och cykel-perspektivet. Generellt vill vi lyfta fram att den lokala kollektivtrafiken skulle bli mer relevant om den planerades för att i högre utsträckning angöra och kopplas ihop med den regionala och nationella trafiken med tåg och buss. I sammanhanget ser vi därför att ställningstagandet att kollektivtrafik ska planeras utifrån ”/.../ ’hela resan-perspektiv’ /-- -/” (s. 30) som särskilt positivt.</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas.</p> <p>Synpunkten kommer inte beaktas. Då det är redogjort för i planförslaget.</p>
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	<p>Regionen instämmer i beskrivningarna kring potentialen för omvandling av parkeringar på attraktiva platser till förmån för annan verksamhet – ofta miljöer kring vatten och inlopp. Samtidigt vill vi då också lyfta fram vikten av att man då också planerar för alternativa platser.</p> <p>Västernorrland är ett glest befolkat län och även Härnösands kommun består av mer perifera kommundelscentrum där bilen är ett viktigt transportmedel. Ett tydligare grepp kring parkeringar i anslutning till kollektivtrafik och populära besöksmål såsom Härnösands centrum ser vi skulle gynna hela kommunen.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas och skrivningar förtydligas i planbeskrivningen.
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	<p>Planförslaget skulle tjäna på att vidareutveckla resonemangen kring Nya Ostkustbanans betydelse för kommunen. För Härnösands del skulle restider mellan Härnösand och Sundsvall kapas från 59 minuter till 22 minuter för tågresor – de två städerna skulle i princip växa ihop. Effekterna av ett dubbelspår för Härnösands del går knappast att överskatta.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas, då frågan redan belyses mer än andra frågor i översiktsplanen.

		<p>Ställningstagandet kring arbetet för utbyggnad av dubbelspår, skulle med fördel kunna vidgas till att nämna bolaget Nya Ostkustbanan AB och samtliga delägare istället för som nu, endast nämna kommunerna längs Norrlandskusten. Den gemensamma ambitionen att Nya Ostkustbanan ska vara fullt utbyggd 2030-2035 bör även den lyftas fram.</p> <p>Regionen noterar att kommunen pekar ut Antjärn som ett framtida och potentiellt stationsläge för tågtrafik. Förutsättningarna för ett stationsläge i Antjärn, med dagens förutsättningar, exempelvis gällande demografi, arbetstillfällen med mera - är ogynnsamma. Då planen tar sikte på 2040 finns så klart utrymme för att stärka Antjärn och dess närområden, vilket skulle krävas för att ett stationsläge skulle bli aktuellt.</p>	
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	Planförslaget beskriver av flyg stämmer väl överens med inriktningen i den regionala utvecklingsstrategin som lyfter flygets betydelse för långa resor till rimlig restid. Det finns starka samband mellan regional tillgänglighet och utvecklingskraft. Flyget spelar stor roll för tillgängligheten till andra regioner, till viss del till och från Stockholm, men framförallt för näringslivets tillgänglighet till och från andra regioner i världen. Studier gällande flygets betydelse för den regionala ekonomin visar positiva effekter för produktion och sysselsättning. Till detta ska dock frågan om flygets klimatpåverkan läggas och vikten av en snabb omställning till fossilfritt flyg, vilket också riktigt påpekas i planförslaget.	
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	Vår bedömning är att beskrivningarna kring sjöfart och godstransporter är bra, men att det finns ett mervärde om kommunen i översiktsplanen utvecklar skrivningarna om framtidens sjöfart och hur man vill se dess utveckling i förhållande till annan logistik.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Region Västernorrland	Trafikinfrastuktur	Region Västernorrland känner inte till hur behoven av en rastplats för värde- och större godstransporter ser ut och har i dagsläget därför inga synpunkter på planförslaget ställningstagande om att en sådan rastplats ska utredas (s. 46). Dock behöver ansvars och finansieringsfrågan för en sådan utredning klargöras.	
Region Västernorrland	Teknisk försörjning	Bredband beskrivs av Härnösands kommun som: ”/ basen för all utveckling och [...] en viktig utvecklings- och hållbarhetsfråga [...]. Digitalisering och bredbandsutveckling kan ses som en form av trafik som gör kommunen mer sammanhållen och tillgänglig. Den motverkar polarisering genom att ge invånarna liknande	

		<p>förutsättningar/---/”. Vi instämmer fullt ut i detta. Tillväxtverket beskriver bland annat i sin rapport Städer och landsbygder, bredband som en central möjliggörare för synergier mellan stad och land. Även OECD lyfter fram snabb och robust bredbandsuppkoppling som en tydlig plats-baserad egenskap - när en plats ska analyseras utifrån dess styrkor och svagheter.</p> <p>Vi saknar en beskrivning av nuläget i de olika kommundelarna (som varken finns på s.33-34 eller s.42-47 i Planförslaget), och hur kommunen vill driva bredbandsutvecklingen framåt. En aktualiserad kommunal bredbandsstrategi/policy i linje med den nya regionala bredbandsstrategi som arbetats fram, för beslut i mars 2021, ser vi är av vikt. Sammantaget vore det också önskvärt om kommunen kunde konkretisera sina ställningstaganden än mer, exempelvis kopplat till de nationella målen. Även om man på s. 10 i Planförslaget lyfter fram att man inte översiktlig avser redogöra för nationella måldokument, anser vi, att sådana siffror effektivt kan fungera som temperaturmätare och nuläge – det som mäts tenderar att arbetas med.</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas. Skrivningarna harförtydligats och uppdaterad bredbandspolicy utarbetas parallellt med översiktsplan</p>
LFV	Riksintressen	<p>LFV vill i egenskap av sakägare för CNS-utrustning avge följande yttrande:</p> <p>Härnösands kommun berörs av influensområdet för hinderytor (skyddsområde på 90 km kring flygplats där flygplanen påbörjar den sista delen av inflygningen) för Sundsvall, Kramfors–Sollefteå och Örnsköldsviks flygplats. Av dessa är Sundsvall och Kramfors-Sollefteå flygplatser riksintresse vilket bör redovisas under Riksintressen i planen. Flygtrafiken rör sig med fastställda marginaler över den MSA-påverkande ytan, vars höjd är samma som högsta hinder inom ytan. Nya hinder kan ha en negativ inverkan på flygtrafiken. Av översiktsplanen bör framgå att lokalisering av höga byggnader/föremål (exempelvis vindkraft) inom influensområdet ska samrådas med respektive flygplats. Konsekvenser av hinderbegränsande områden och bullerkurvor ska redovisas i planen i form av restriktioner och/eller rekommendationer.</p> <p>I översiktsplanen nämns ingenting om flyghinder för den civila luftfarten. Vad som gäller avseende civil luftfart bör nämnas i alla översiktsplaner för att säkerställa att LFV remitteras i dessa ärenden. LFV vill påminna kommunerna om att följande gäller för civil luftfart:</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas och skrivningar förtydligas i planbeskrivningen.</p>

		<p>Alla byggnadsobjekt oavsett typ som master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader etc. som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan skall remitteras till LFV. Detta gäller oavsett position på svenskt territorium. Befinner sig objektet till havs eller i insjö skall även Kustbevakningen i Karlskrona remitteras. Observera att som en konsekvens av ovanstående skall även alla vindkraftverk som är högre än 20 meter över mark eller vattenyta, oberoende av position, remitteras till LFV. Detta gäller överallt, även inom områden speciellt utpekade för vindkraft.</p> <p>VIKTIGT: I vårt remissvar har LFV inte analyserat konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering.</p>	
Havs- och vattenmyndigheten		Havs- och vattenmyndigheten avstår från att yttra sig över handlingarna i rubricerat mål. Det innebär inte att myndigheten tagit ställning i sakfrågan eller till handlingarna i målet.	
SGU		Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 2021-01-28 tagit emot rubricerad remiss. SGU ger generellt i planremisser inte ett platsspecifikt yttrande, utan hänvisar till SGUs allmänna riktlinjer som bifogas.	
Energi-myndigheten	Teknisk försörjning	Energimyndigheten har inga synpunkter att framföra på denna remiss.	
PTS	Teknisk försörjning	<p>Regeringen presenterade i oktober 2011 sin digitala agenda för Sverige. Det övergripande målet i agendan är att Sverige ska vara bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter.</p> <p>År 2016 presenterade regeringen en ny bredbandsstrategi ”Sverige helt uppkopplat 2025” där det kortsiktiga målet är att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till minst 100 Mbit/s år 2020. På längre sikt är målen att 98 procent av alla hushåll och företag i hela Sverige bör ha tillgång till minst 1 Gbit/s senast år 2025 samt att det bör finnas tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där människor normalt befinner sig senast år 2023.</p> <p>En robust och välutbyggd it-infrastruktur är viktig för att trygga välfärden. Av denna anledning anser vi även att it-infrastrukturen måste in i samhällsplaneringsprocessen på regionnivå samt i alla kommuner.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas genom avsnittet som berör bredbandsutveckling samt i kommunens bredbandspolicy.

		<p>Om planen innebär uppförande av vindkraftverk, kan dessa i vissa fall påverka mottagningen av radiosignaler på ett negativt sätt, speciellt gäller detta för radiolänkförbindelser.</p> <p>PTS har inga ytterligare synpunkter.</p>	
Sjöfartsverket	Trafikinfrastuktur	<p>Sjöfartsverket har inga synpunkter på föreslagen översiktsplan. Sjöfartsverket ser positivt på att planen tydligt tar upp sjöfartens betydelse för kommunen och bl.a. framhåller att sjöfarten är en viktig del i den framtida transportinfrastrukturen och att det framgår att sjöfartens intressen ska skyddas.</p>	
Svenska kraftnät	Bebyggelse	<p>Svenska kraftnät har i dagsläget inga transmissionsnätanläggningar i Härnösand kommun.</p> <p>Svenska kraftnät vill dock påminna om att etablering av storskalig elintensiv verksamhet ställer krav på elnätstrukturen i regionen. Det elnät som behövs för att tillgodose behovet av el tas ofta för givet. I många områden i Sverige utnyttjas transmissionsnätet redan idag fullt ut stora delar av året. Stora elintensiva industri- eller infrastrukturetableringar behöver alltid föregås av noggrann planering och samverkan med områdets berörda elnätägare. Det är distributionsnätägaren som gör en initial bedömning av om verksamheten är så pass stor och elintensiv att det krävs förstärkningar på transmissionsnätets nivå. Efter en initial bedömning har distributionsnätägaren och Svenska kraftnät en dialog om hur det önskade uttaget mest effektivt ska tillgodoses. Normalt behöver Svenska kraftnät alltid involveras vid etablering av verksamheter som förbrukar mer än 100 MW.</p> <p>Vi vill också informera om att förändringar av elnätstrukturen i regionen kan vara anmälningsskyldigt enligt elberedskapslagen.</p> <p>Svenska kraftnätets elberedskapsföreskrift (SvKFS 2013:2) anger såväl vilka anläggningar som vilka typer av förändringar som omfattas av anmälningsskyldigheten. Den planerade förändringen ska i ett så tidigt skede som möjligt anmälas till Svenska kraftnät för att Svenska kraftnät i egenskap av elberedskapsmyndighet ska kunna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa en robust elförsörjning i Sverige.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.</p>
Trafikverket	Bebyggelse	<p>Trafikverket ser positivt på att man i första hand använder sig av befintliga områden för utveckling av verksamheter och industrier.</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att</p>

		Trafikverket saknar en text som beskriver Trafikverkets syn på risker och avstånd mellan bebyggelse samt statliga anläggningar. Under avsnittet bebyggelse saknar Trafikverket ett kort beskrivande stycke om byggnadsfritt avstånd utanför detaljplaneområden.	beaktas. Då detta främst är en del av efterföljande planering och lovgivande.
Trafikverket	Riksintresse	Kommunen har på ett väl strukturerat sätt redogjort för de olika riksintressena som berörs av planen. Trafikverket tycker är det positivt att riksintressen skyddas från åtgärder som kan skada riksintressena. Trafikverket har tagit fram ett förslag på revidering av riksintresseanspråk för kommunikationer, som just nu är ute på remiss. Förslaget innebär bl a att väg 90 och 331 fortsättningsvis inte kommer utgöra riksintressen. Förändringar har också skett i upplägget som innebär att framtida riksintressen (som t.ex. förbifart Härnösand) inte redovisas på karta.	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
Trafikverket	Näringslivs- verksamhet	Kommunen redogör att riskfyllda och miljöstörande verksamheter inte bör placeras i nära anslutning till bostäder etc. Trafikverket tycker att inriktningen borde kompletteras med att verksamheter inte heller bör placeras nära statlig infrastruktur och särskilt de som är utpekade som riksintressen.	
Trafikverket	Miljö och risker alt. Transporter av gods	Under avsnittet risker har man inte behandlat frågan om farligt gods efter vägarna. Trafikverket saknar en beskrivning om vilka skyddsavstånd som ska gälla. Om man inte kan hålla dessa avstånd krävs särskilda skyddsåtgärder utifrån särskild riskutredning. Trafikverket vill framhålla att även om man klarar angivna skyddsavstånd kan det i vissa fall ändå krävas riskanalyser. Det gäller särskilt farliga verksamheter som kan utgöra en risk om det uppstår ett utsläpp eller händer en olycka som kan få påverkan på själva farligt godslederna.	Synpunkten kommer delvis att beaktas, skyddsavstånden kontrolleras och är en del av detaljplanearbetet. Översiktsplanen lyfter att dessa behöver beaktas.
Trafikverket	Trafikinfrast uktur	I kartmaterialet har man lagt en gång- och cykelväg längs med väg 720 mot Smitingen, men det finns det finns inge beskrivning om detta i planförslaget. Trafikverket anser att kommunen bör redogöra i planförslaget varför det är viktigt med en gång- och cykelväg där, liknande som är gjort för väg 719. Då både väg 719 och 720 är regionala vägar borde samverkan ske både med Trafikverket samt Region Västernorrland.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.

		Om gång- och cykelvägarna ska vara statliga behöver de därefter prioriteras in i den regionala transportplanen.	
Trafikverket	Utvecklingsinriktning Häggdånger	<p>På karta nummer 2 i dokumentet över plankartor, har annan markanvändning redovisats på två områden av riksintressekorridoren för Ådalsbanan. De områdena är vid kretsloppsparken inne i Härnösand samt i Antjärn.</p> <p>Vid Antjärn vill man planlägga marken som centrum och företagsområde. Trafikverket bedömer att det inte är lämpligt att redovisa delar av riksintressekorridoren för andra markanvändningsområden.</p> <p>I dagsläget vet man inte vart Ådalsbana kommer att placeras. När linjestudien är genomförd kommer vi veta mer om detta. Härnösands kommun pekar ut en knypunkt i planförslaget/kartorna om ett nytt stationsläge i Antjärn. Detta skulle uppmuntra till en bebyggelseutveckling, samt att området skulle kunna vara lämpligt som kommundelscentrum, där det kan utvecklas verksamheter, service etc.</p> <p>Trafikverket ställer sig något tveksam till att denna punkt skulle vara lämplig som ett stationsområde. Detta eftersom placeringen av en ny E4 samt sträckningen av nya Ådalsbanan inte är fastställda, samt att upptagningsområdet för resande är inte så stort. Trafikverket skulle dock i framtagandet av linjestudien kunna beakta detta önskemål genom att inte omöjliggöra ett framtida stationsläge.</p> <p>Kartmaterialet över riksintressekorridoren som kommunen har använt sig av ser ut att vara en avsmalnad version, det går inte idag att säkerställa att så blir utfallet. Trafikverket ser därför att man använder sig av den hela riksintressekorridoren.</p>	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet. Men Härnösands kommun behöver förbereda för kommande utveckling vid en avsmalnad järnvägs korridor och kommer därför att lyfta dessa i planbeskrivningarna.</p> <p>Korridorerna kommer från boverkets öpmodell.</p>
Trafikverket	Utvecklingsinriktning Stigsjö	<p>Under avsnittet om kommunens utvecklingsinriktning för Stigsjö ska bebyggelseutvecklingen stärka och följa det befintliga jordbrukslandskapet. I kommundelscentrumet ska det ges förutsättningar i första hand att utöka tätortsbebyggelsen samt verksamheter.</p> <p>Man vill att gång- och cykelstråken byggs ut långsiktigt och första etappen som kommunen pekar ut är att säkra cykelstråket mellan Härnösands Central och bostadsområdet Byåker.</p> <p>Trafikverket gjorde en ÅVS längs med väg 718 som avslutades 2017. Utifrån de föreslagna åtgärderna från ÅVS:en upprättade TRV ett beslut om fortsatt hantering efter ÅVS. I samråd med kommunen</p>	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.</p>

		<p>pekade då TRV ut att sträckan Solberg-Brunne skulle prioriteras i första skedet I nuvarande regional transportplan 2018-2029 är också sträckan Solberg-Brunne prioriterad för GC, men ingen projektering har påbörjats ännu. Den inriktningen hade också kommunen i sitt remissvar över transportplanen 2017-10-18.</p> <p>Trafikverket anser för sträckan mellan Härnösands central och Byåker finns det en alternativ väg (väg 721) för gående och cyklister som täcker nästan hela sträckan och där genomfartstrafik av motorfordon dessutom är förbjuden.</p>	
Trafikverket	Utvecklingsinriktning Högsjö	<p>Under detta avsnitt skriver kommunen bland annat om att utveckla området kring brofästet i Mörtsal med bland annat en rastplats. Vandringsleden kan i dagsläget inte gå över Höga Kusten bron, Markeringen på karta 8 bör sluta i Mörtsal. En eventuell rastplats i Mörtsal skulle hamna bredvid statlig infrastruktur vilket betyder att samverkan med Trafikverket behövs, detta borde framgå i texten på sida 32. På sida 32, står de under ställningstagande ”en rastplats för värde- och större godstransporter...” Vad menar man med värde?</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas, kommunen förespråkar att vandrings, gång och cykelled ska kunna gå över Höga Kusten bron.</p> <p>Värdetransport.</p>
Trafikverket	Trafik- och transporter	<p>Under avsnittet Trafik och transport på sida 31, beskriver man att sjöfarten är en viktig del i den framtida transportinfrastrukturen både för gods samt persontransporter.</p> <p>Utsprångskajen idag är i behov av en upprustning. Då kommunen har påbörjat ett arbete med upprustningen borde man lägga till att rusta upp kajen under exempelvis rubriken ”att göra”.</p>	<p>Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.</p>
Skogsstyrelsen		<p>Skogsstyrelsen har följande synpunkter:</p> <p>I översiktsplanen, planförslag, under rubriken ”Skogsbruk” under underrubriken ”Ställningstagande” på sidan 23.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skogsstyrelsen föreslår att kommunen bör nämna att skogsbruket även ska vara socialt och ekonomiskt hållbart. • Skogsstyrelsen föreslår att kommunen bör nämna att kommunen själv äger 925 hektar produktiv skogsmark och redovisa hur 	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.</p>

kommunen vill förvalta sitt skogsägande på ett hållbart sätt.

I översiktsplanen, planförslag, under rubriken ”Skogslandskapet” under underrubriken ”Ställningstagande” på sidan 27.

- **Skogsstyrelsen föreslår att kommunen ska ändra formuleringarna i texten vid ställningstagandena från ska till bör.**

I många fall så ägs skogsmarken av privata skogsägare och kommunen har inget stöd i skogsvårdslagen eller miljöbalken att kräva att privata markägare ska anpassa sitt skogsbruk i skogsområden i anslutning till skolor och förskolor för att de ska kunna utvecklas till att bli en del av utbildningsmiljön. Det finns inte heller stöd i skogsvårdslagen eller miljöbalken att kräva att avverkning i närbelägna skogsområden ska ske i samråd med användarna. Däremot kan kommunen ha ett önskemål om att det bör ske.

I översiktsplanen, planförslag, under rubriken ”Dricksvattenförsörjning” under underrubriken ”Ställningstagande” på sidan 34.

- Skogsstyrelsen föreslår att kommunen bör beakta att inom de planerade vattenskyddsområdena kan det finnas privata markägare som äger skog. **Om kommunen beslutar att inga exploateringar ska tillåtas som kan påverka dricksvattenförsörjningen negativt, så kan det medföra att pågående markanvändning (t.ex. skogsbruk) avsevärt försvåras. Detta kan medföra att markägare har rätt till ersättning från kommunen.**

I översiktsplanen, planförslag, under rubriken ”Gådeåns vattensystem” under underrubriken ”Ställningstagande” på sidan 51.

- Avverkningar som sker i samband med skogsbruk är reglerade enligt skogsvårdslagen och miljöbalken där Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet. I de lagstiftningarna finns det en intrångsbegränsningen som gör att kommunens krav på att träd och vegetation längs stranden i stor utsträckning ska bevaras som en skyddszon kan innebära att pågående markanvändning avsevärt försvåras. **Därför föreslår**

		<p>Skogsstyrelsen att kommunen bör ändra formuleringen i ställningsantagandet så det istället står bör eller att det framgår att en skyddszon ska sparas i så stor utsträckning som det är möjligt.</p> <p>I översiktsplanen, planförslag, under rubriken "Ljustorpsån - Mjällån" under underrubriken "Ställningstagande" på sidan 51.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skogsstyrelsen har samma synpunkter som ovan men föreslår också att kommunen bör förtydliga vad ingrepp i nip- och ravinformationer samt åsbildningar innebär. 	
SGI		<p>De geologiska förhållandena varierar inom Härnösands kommun. Det förekommer både områden med kalt berg och tunna jordtäcken och morän, såväl som områden med mer finkorniga jordarter som lera och silt. Det finns en lång kuststräcka och flera vattendrag som exempelvis Mjällån. Förutsättningar för ras, skred och erosion finns inom många områden. Landhöjningen är relativt stor i området, större delen av kommunen ligger under den s.k. högsta kustlinjen.</p> <p>I en översiktsplan är det lämpligt att översiktligt redovisa geologiska och geotekniska förhållanden samt eventuella risker, som underlag för strategiska val av markanvändning.</p> <p>Det bör särskilt framgå i vilken utsträckning de geotekniska säkerhetsfrågorna är styrande för markanvändningen, det vill säga områden där markens stabilitet kan orsaka svårigheter vid planläggning och/eller särskilt behöver utredas i samband med detaljplaneläggning eller bygglovgivning.</p> <p>Översiktsplanen ska vara vägledande för kommande detaljplaneläggning och bygglovgivning avseende dessa frågeställningar. En strategi för hur de geotekniska frågorna ska klarläggas bör finnas i översiktsplanens beskrivning. En sådan strategi bör innehålla:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identifierade områden med osäkra förhållanden eller förutsättningar för försämrad säkerhet med hänsyn till skred och ras i jord och berg, erosion, översvämning - Identifiering av områden där det krävs detaljerade geotekniska utredningar inför detaljplanarbetet 	<p>Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet och karteringarna redovisas som planeringsunderlag samt beskrivningar uppdateras i planbeskrivningen.</p>

		<p>- Riktlinjer för eventuella restriktioner mot geotekniska förhållanden</p> <p>- Översiktlig bedömning av hur klimatförändringen kan påverka de geotekniska förutsättningarna samt risken för skador på den bebyggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion.</p> <p>MSB har gjort en förstudie och översiktlig kartering av stabiliteten i raviner och slänter i morän och grov sedimentjord i Härnösands kommun 2014. Resultaten från den översiktliga karteringen i Härnösands kommun visar att fortsatt utredningsbehov föreligger i 3 av de 10 undersökta områdena, dessutom förekommer områden som bör hållas under kontroll. Skogsstyrelsen har tagit fram kartunderlag för bedömning av områden där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar. Båda dessa underlag finns i kartvisningstjänst.</p> <p>I [1] nämns i avsnittet ”ras, skred och erosion” att ”det finns några utpekade platser som kan vara riskområden för ras, skred och erosion”. SGI rekommenderar att dessa områden visas i karta.</p> <p>Ras och skred nämns i en av Ortsbeskrivningarna, det nämns att ta hänsyn till risk för ras och skred i vissa områden. Vilka dessa områden är framgår dock inte, texten bör kompletteras med det. Vi undrar också om frågorna är relevanta att beskriva i fler av Ortsbeskrivningarna.</p> <p>I avsnittet ”Klimatanpassning av bebyggelse” gör kommunen ställningstagandet att ”stabilitetsutredningar ska göras vid planläggning och där behov finns vid nybyggnation”. SGI vill här lägga till att det i samband med detaljplanering alltid ska utföras bedömning av ras, skred och erosion i enlighet med PBL.</p> <p>Översiktsplaner som påbörjas efter 1 augusti 2018 ska enligt PBL redovisa kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av klimatrelaterade olyckor som till exempel översvämning, ras, skred och erosion samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. SGI rekommenderar att ÖP kompletteras med en sådan redovisning.</p>	
MSB	Miljö och risker	<p>Kommunen bör i översiktsplanen redovisa en samlad bild över risker i sin kommun som ett allmänt intresse enligt 2 kap PBL. I detta ingår exempelvis naturolyckor, transportvägar för farligt gods och större anläggningar som kan orsaka tekniska olyckor, bl.a. så kallade 2:4 anläggningar enligt lag om skydd mot</p>	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.

		olyckor och Sevesoanläggningar. I översiktsplanen bör kommunen redovisa hur man avser att hantera dessa olika risker, det vill säga om riskerna kan accepteras eller om man avser vidta förebyggande eller andra riskreducerande åtgärder. Ett strategisk ställningstagande i översiktsplanen ger långsiktighet i kommunens riskhantering och riskvärdering och utgör ett bra stöd för att hantera riskfrågor i kommande detaljplaner, bygglov och övriga tillståndsärenden.	
MSB	Miljö och risker	För Härnösands kommun har MSB utfört både en översiktlig stabilitetskartering i finkorniga jordarter samt en motsvarande kartering i morän och grova jordar.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
MSB	Miljö och risker	För alla naturrelaterade händelser bör kommunen redovisa hur den förväntade klimatförändringen påverkar sannolikhet för eller konsekvenser av extrema naturhändelser. I detta fall kan det också vara av intresse att belysa hur kommunen kan drabbas av storm, stora skogsbränder, värmebölja och andra typer av naturhändelser som inte alltid kan ges en geografisk placering.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
MSB	Miljö och risker	I Härnösands kommun finns en sevesoanläggning på den högre kravnivån och två anläggningar på den lägre kravnivån.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
MSB	Miljö och risker	Varje kommun är skyldig att ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Ett handlingsprogram ska antas för varje ny mandatperiod. Kommunens kommunala handlingsprogram och övriga arbete enligt lag om skydd mot olyckor kan vara ett viktigt underlag i arbetet med översiktsplaneringen.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
MSB	Teknisk försörjning	För att vindkraftverk eller andra höga installationer inte ska bli ett hinder för radiokommunikationssystemet bör placeringen av exempelvis vindkraftverk på landsbygden och höga byggnader i tätorter ske i samråd med MSB:s verksamhet för Rakel och ledningssystem. Detta gäller konstruktioner högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Kommunen planerar inte att etablera några nya vindkraftområden, däremot ska befintliga områden teknikutvecklas vilket enligt planen kan innebära att nuvarande kraftverk ersätts med högre konstruktioner i framtiden. I samband med samråd om förslag till placering av områden för vindkraft eller inför andra	Synpunkten kommer delvis att beaktas och skrivningar förtydligas i planbeskrivningen.

		beslut rörande vindkraftverk och höga byggnadsverk bör samråd ske med MSB.	
MSB	Miljö och risker	<p>Totalförsvaret och samhällets robusthet är viktiga frågor att belysa i översiktsplaner. Samhällets beredskap bör framgå i översiktsplanen i den mån den fysiska planeringen berörs, exempelvis vad gäller reservvattentäcker och viktig infrastruktur i övrigt. Kommunens tillgång till befintliga skyddsrum är en sådan fråga som ska belysas i översiktsplanen, de är också ett allmänt intresse enligt 2 kap PBL.</p> <p>Skyddsrummen kan påverkas av ianspråktagande av mark i närheten. En karta över landets skyddsrum finns på: https://gisapp.msb.se/apps/kartportal/enkel-karta_skyddsrum/</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.

3.2. Kringliggande kommuner

Avsändare	Avsnitt	Synpunkt	Svar
Timrå kommun	Regionala samband	<p>Planförslaget lyfter upp mellankommunala frågor som berör Timrå kommun så väl som hela regionen. Noteringar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ser vikten och vill lyfta fram regional samverkan. Härnösand vill att regionen ska utvecklas tillsammans. - Järnväg och tågtrafik är en prioriterad fråga för Härnösands kommun. - Ser Sundsvall-Timrå flygplats som en viktig faktor för regionen. 	
Timrå kommun	Trafikinfrastuktur	Härnösand ser utvecklingen av järnväg och tågtrafik som en prioriterad fråga. Utbyggnaden av järnvägssträckan Gävle-Härnösand är en viktig del för framtidens hållbara samhälle. Timrå ser också vikten i att samarbeta tillsammans mellan kommunerna för att effektivt föra arbetet framåt.	
Timrå kommun	Kartor	<p>– Inga rubriker fanns på någon utav kartorna i Plankartor bilagan, något som gör det svårt att veta vad kartan ska visa på.</p> <p>– Järnvägskorridoren pekades ut endast som järnväg i teckenförklaring.</p> <p>– De riksintressen som är kommunöverskridande visas gå över till Timrå, väldigt bra.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Timrå kommun	Miljö och natur	<p>Det är missvisande att kalla ekosystemtjänster ett planeringsverktyg. Det är något naturligt som man inom stadsplanering snarare kan se som en nyckeltillgång. Annars hur kommunen kan dra nytta av ekosystemtjänsterna är väldigt bra och relevanta.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.

Sundsvalls kommun	Mellan-kommunala intressen	<p>Mellankommunala intressen saknar en egen rubrik. För Sundsvalls del kan vi dock inte se att det är några frågor som direkt berör vår kommun som borde lyftas fram tydligare. Ostkustbanan är ett exempel på ett gemensamt intresse där vi tycker att behoven tydliggörs på ett bra sätt i översiktsplanen.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Sundsvalls kommun	Regionala samband	<p>Den gemensamma utvecklingsinriktningen för översiktsplaneringen utgör ett planeringsunderlag för kommunernas fortsatta översiktsplanering. Det är mycket positivt att Härnösand nyttjat denna inriktning som en grund för fortsatt planering. För att ta nästa steg och göra utvecklingsinriktningen till en del av gällande översiktsplan skulle utvecklingsinriktningen för Sundsvallsregionen behöva ingå i beslutet om antagande av Härnösands översiktsplan. Tydliggör i så fall att beslutet avser de delar som ingår i Härnösands kommun.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Kramfors kommun	Trafikinfrastuktur	<p>Kramfors kommun har tagit del av samrådsförslaget och ser positivt på att Härnösands kommun tar fram en ny översiktsplan.</p> <p>Det finns ställningstaganden kopplade till kollektivtrafik, järnväg och tågtrafik. Beskrivningen av den regionala kollektivtrafiken kopplas tydligt samman med investeringar i järnväg. Kramfors kommun delar synen på att satsningar på Ostkustbanan och Ådalsbanan är viktiga infrastrukturfrågor. Samtidigt kan inte tågtrafiken enskilt försörja transportbehoven i Ådalen och Höga kusten.</p> <p>Många av våra tätorter, småorter och byar har ofta betydande avstånd till tågstationer, vilket gör att detta färdssätt inte är ett reellt och valbart alternativ för många boende, besökare och verksamma. Det behövs även annan regional kollektivtrafik. I nuvarande trafikförsörjningsprogram är Härnösand-Kramfors-Örnsköldsvik ett utpekad prioriterat stråk.</p> <p>I detta stråk anges att Rv90 och E4 ingår (utöver järnvägen), och busslinjerna 90 och 50 ingår i stråkets kollektivtrafikutbud. Kramfors kommun vill betona vikten av att detta utbud upprätthålls och utvecklas för att säkerställa goda kommunikationer för en växande besöksnäring, en god arbetspendling och annat vardagsresande i området. Det hade därför varit önskvärt att betydelsen av denna regionala busstrafik framgår tydligare i planhandlingen, förslagsvis i form av ett ställningstagande.</p> <p>Samrådsförslaget är för övrigt välskrivet och genomarbetat och Kramfors kommun har inget övrigt att erinra.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas och inkluderas som en del av mellankommunala frågor.

3.3. Kommunorganisationen

Avsändare	Avsnitt	Synpunkt	Svar
HEMAB	Teknisk-försörjning	Bredband I delar av kommunen där traditionell fiberutbyggnad inte är möjlig ska andra – Text saknas och HEMAB föreslår att meningen avslutas: ... tekniker prioriteras.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
HEMAB	Teknisk-försörjning	Vattenskyddsområden Inom kommunens vattenskyddsområden ska inga exploateringar tillåtas som kan påverka dricksvattenförsörjningen negativt. Förtydligande: HEMAB tycker det är viktigt att vattenskyddsområden utformas specifikt för att det ska bli tydligt. Att göra allt för stora områden riskerar att försvåra utveckling, viktigt att områden där exploatering inte får ske är definierade på väl författade grunder.	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
HEMAB	Teknisk-försörjning	Avloppsrening I områden utan kommunal avloppsanslutning bör gemensamma lösningar eftersträvas. HEMAB anser att det Inte är samhällsekonomiskt försvarbart att ha kommunalt VA där det redan finns fungerande enskilda lösningar. Inte heller lagenligt. Enligt Lagen om allmänna vattentjänster ska man se till miljö- och hälsomässiga behov. Det finns inte ett generellt krav på allmänna VA. Således bör ett förtydligande om att ställningstagandet syftar till enskilda gemensamma lösningar ske. Enskilda lite större enskilda gemensamma lösningar kan vara bättre både ekonomiskt och miljömässigt.	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
HEMAB	Teknisk-försörjning	Dagvatten Kommunen ska arbeta för att minska påverkan på natur och miljö från dagvatten, genom exempelvis dagvattenrening	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
HEMAB	Teknisk-försörjning	El- och värmeförsörjning Nya etableringar av elintensiva verksamheter, ska i första hand placeras i närheten av befintligt elnät. Förslag på nytt ställningstagande: Nya etableringar av elintensiva verksamheter, ska i första hand placeras i närheten av befintligt elnät,	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.

		alternativt där det är ekonomiskt försvarbart att förlägga en anslutning.	
HEMAB	Teknisk-försörjning	<p>Fjärrvärme</p> <p>Vid nybyggnationer i Härnösands centrala delar ska fjärrvärme som regel erbjudas.</p> <p>Förslag på nytt ställningstagande: Vid nybyggnationer inom kommunen där fjärrvärme finns och planeras finnas ska i första hand fjärrvärme användas.</p> <p><i>Detta för att främja den viktiga nytta som kraftvärme bidrar. Genom att använda mer kraftvärme kan producerade elektriciteten vara en viktig balansförsörjning av förnybar el i ett allt mer elektrifierat samhälle med intermittent produktion från bl.a. vindkraft. Därtill gynnar det kommunen att ställa krav på nyttjande av de tillgångar som finns i det kommunala bolaget.</i></p> <p>Alla nya och befintliga reservanläggningar ska på sikt enbart använda hållbara bränslen.</p> <p>Förslag på nytt ställningstagande: Alla nya och befintliga produktionsanläggningar ska på sikt enbart producera energi med hållbara energislag.</p> <p>Planera för en framtid med en ökad användning av biobränsle från fler branscher.</p> <p>Förslag till ny formulering: Stryks, inryms i andra ställningstaganden.</p>	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.
HEMAB	Teknisk-försörjning	<p>Vattenskyddsområden</p> <p>S.34: Härnösand har totalt sju kommunala vattenverk och varav två är beslutade vattenskyddsområden (Brunne, Bondsjön och Viksjö).</p> <p>Korrigerig: Ändra två till tre beslutade vattenskyddsområden.</p> <p>Materialtäkter</p> <p>S.59: I Härnösands kommun finns sju materialtäkter med miljötillstånd (2019). Sex av dem är av berg/morän, en är av naturgrus. Målsättningen ur miljömålsynpunkt är att öka uttaget av berg och minska exploateringen av naturgrus. En annan målsättning är att se tillståndsgivning av materialtäkter ur ett regionalt perspektiv.</p> <p>Rättning: HEMAB föreslår att det säkerställs att beviljat tillstånd finns för den i stycket beskrivna</p>	Synpunkterna kommer beaktas i sin helhet.

		materialtäkten med naturgrus. Vilket eventuellt även påverkar skrivelsen i ställningstagandet.	
Samhälls-nämnden	Kommun-delarna	Varje kommundels betydelse i dokumentet bör höjas på så vis att det i text ska framgå varje kommundels behov och förutsättningar vad gäller infrastruktur, mark- och vattenanvändning.	Synpunkten kommer delvis att beaktas och inkluderas i planbeskrivningen.
Samhälls-nämnden	Miljö och natur	Vikten av att skydda vatten och dricksvattentäkter bör lyftas högre i hela dokumentet. Särskilt skyddsvärd natur omnämns inte. Det bör finnas ett särskilt stycke som belyser vikten av att inventera och skydda vissa naturtyper. Samhällsnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram en tioårsplan för naturvård i Härnösands kommun.	Synpunkten kommer delvis att beaktas och inkluderas i planbeskrivningen.
Samhälls-nämnden	Teknisk försörjning	Bredbandsutbyggnaden i alla kommundelar är oerhört viktig. Av den anledningen kan det finnas skäl att ytterligare förstärka skrivningar och ställningstaganden om bredband. Utpekade område/områden som är lämpligt för framtida solvärmeanläggning saknas.	Synpunkten kommer delvis att beaktas och inkluderas i planbeskrivningen.
Samhälls-nämnden	Trafikinfrastuktur	Förtydliganden kring transportinfrastruktur. Det som framgår i text bör också synas i kartmaterialet och vice versa. Gällande tågtrafik och den framtida ostkustbanan saknar nämnden utpekade områden för planerade tågstopp norr om Härnösands central. Enligt tidigare utredningar har sådant planerats i Mörtsal. Kommunen bör i översiktsplanen precisera önskemål eller inriktningar rörande infrastruktur som kommunen inte har full rådighet över. Det gäller E4-korridorens sträckning väster om Älandsbro centrum, korridor för eventuell Hemsöbro och möjligheten att passera över Högakustenbron för gående och cyklister. I planen bör framgå lämplig placering av pendlarparkering så som Hemsön, Brunne och Gussjö.	Synpunkten kommer delvis att beaktas och inkluderas i planbeskrivningen.
Samhälls-nämnden	Kommun-delarna	Kommundelarna beskrivs i tämligen kortfattade ordalag, nämnden anser att alla delar kan ges större fokus och utrymme i översiktsplanen. I flera kommundelar finns en äldre befolkning som gärna vill bo kvar men som inte orkar ta hand om större hus själva. Samtidigt finns en yngre generation som vill flytta till landsbygd men det saknas tillgängliga hus eller gårdar. Kommunen kunde mer aktivt peka ut områden som är lämpliga för hyreslägenheter i Brunne, Viksjö, Älandsbro så att de som vill bo kvar kan flytta till mindre och mer praktiskt boende senare i livet. Avsnitten om kommundelarna bör	Synpunkterna gällande kommundelarna kommer delvis att beaktas och blir en del av utökade skrivningar gällande alla kommundelar.

innehålla all information om dessa även om den redan beskrivits under andra delar i ÖP.

Stigsjö

- **Kring hela Gussjön finns mycket bebyggelse även året runt vilket bör beaktas.**
- **Markera på kartan läge för GC-väg från Härnösand till Brunne och vidare till Boda.**

Viksjö

- **Markera tydligare att Viksjö är centrum och servicepunkt för vägen mellan Sundsvall och Sollefteå.**
- **Eksjödammen är inte utmärkt, den bör belysas utifrån att den är problematisk.**
- **Vindkraftens tar inte upp alls i texten om Viksjö. Markera ett centrum för denna.**
- **Mark för möjlig etablering av industri/verksamhet bör identifieras. Kan vara i anslutning till centrum för vindkraften**
- **Markera GC-väg mellan Västanå och badplatsen**

Säbrå

- **Älandsfjärden är ett potentiellt utvecklingsområde för bostäder och rekreation i anslutning till vatten, dock med avstånd till nuvarande industriområde.**
- **Kullamark, vägen mot soptippen är potentiellt utvecklingsområde för småindustri och företag.**
- **Stråk för cykeltrafik mot Högsjö och mot Härnösand som ska utvecklas fram till 2040 finns inritat i karta men saknas i text.**
- **Ökad efterfrågan på att bo på landsbygden bör beaktas i samtliga kommundelar.**
- **Se över LIS-områden.**

Högsjö Ramvik

- **Utansjö industriområde med stor hamn i området möjliggör för större och tyngre etableringar vilket tydligare bör framgå i ställningstagandet.**
- **Hälledal: Här saknas information. Fina vandringsleder, fiskevatten, skidspår.**
- **Rö: Vålångersfjärden, saknas information. Finns ett stort kulturarv.**
- **Högakustenbron och/eller Mörtsal bör utpekas som nod för kollektivtrafik, både buss och lokaltåg.**

		<ul style="list-style-type: none"> • Utveckla Åbordsön. <p>Hemsön</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rita in bro och reservera mark för bro mellan Hemsön och Fastlandet. Det behöver inte vara ett ställningstagande men en förberedelse för ett eventuellt ställningstagande. • Hemsö fästning har blivit intressant för filminspelning. Går det att utveckla området runt. Ny väg? <p>Härnön</p> <ul style="list-style-type: none"> • Markera läge för ny bilväg och ny GC-väg till Smitingen på kartan. <p>Häggdånger</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saknar utpekat område för tågstopp söder om Härnösand. • Värptjärn nämns inte. • Häggdånger har intressanta fornminnen. Från stenåldern finns boplatser vid kusten. Vid Skarpudden finns gravrösen och andra stensättningar i höjd med både bronsålderns och järnålderns kustlinje. <p>Att göra: Detaljplanera för butik i Häggdånger.</p> <p>Detaljplanera bebyggelse i havsvikarna för att skapa fler tomter i attraktivt läge.</p>	
Kommunala Pensionärsrådet	Bostadsförsörjning	<p>VI anser att äldres perspektiv saknas i förslag till ÖP.</p> <p>Beträffande särskilda boenden för äldre saknar vi planering för detta. Se KS /2018-000413 Utredning om behov av särskilda boenden i kommunen. Plan för socialtjänst framför allt avseende de äldres situation, finns ej. Långsiktighet för korttidsboendet.</p>	Synpunkten kommer inte beaktas mer än som en del av bostadsförsörjningen och kommundelarna.
Kommunala Pensionärsrådet	Trafikinfrastuktur	<p>Kollektivtrafik i Hela kommunen, ett villkor för äldres hemmaboende, saknas i dag på väsentliga platser. Avseende handel, saknas plan för dagligvaruhandel i Hälledal som då blir en naturlig mötesplats. Handikapp anpassning av vägar, gator och torg för rullstolar – rullatorer krävs.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas.
Kommunala Pensionärsrådet	Teknisk försörjning	<p>Vad avser vindkraften, bör hänsyn tas till buller och andra olägenheter. Vad innebär ”teknikutveckling” av befintliga vindkraftparker, är det större generatorer, fler verk eller högre torn?</p>	Det innebär all utveckling som gör vindkraftverken mer effektiva.

Kommunala Pensionärsrådet	Trafikinfrastuktur	Planerad G/C led till Mörtsal bör kompletteras med anslutning till Snibbens camping. Turistbyrå/turistinformation värd namnet måste anordnas.	Synpunkten kommer beaktas och campingmöjligheterna lyftas fram. Turistinformation är inte en fråga som kan hanteras inom översiktsplanen.
HKDEST	Utvecklingsinriktning	2 Utvecklingsinriktning I detta avsnitt pekas ett antal platser med besöksmål ut som är viktiga för Härnösands kommun. Vårt förslag är att komplettera dessa med Dala och Murberget.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
HKDEST	Företagsamhet	3 Kommunövergripande Under avsnitt 6 <i>Handel, verksamheter och industri</i> i ställningstaganden står att "Handel på ett naturligt sätt ska integreras med besöksnäringen". Frågan är vad det betyder. Ett förslag för att tydliggöra vad som behöver göras är att följa upp ställningstagandet med en aktivitet under "Att Göra". I avsnitt 7 <i>Besöksnäring och turism</i> under "Att Göra" föreslår vi en ändring gällande att "Ta fram besöksnäringstrategi för Härnösands kommun". Vi föreslår att Härnösands kommun kallar sin lokala strategi för handlingsplan som tar utgångspunkt i Höga Kustens Strategi mot 2030. Under avsnitt 8 <i>Areella näringar</i> skulle vi vilja komplettera med ett ställningstagande om att möjliggöra för en gemensam utveckling av de areella näringarna och besöksnäringen. Det finns ett stort intresse från besökare för den lokala kulturen, maten och drycken. Där har de areella näringarna är en viktig del och det finns stor potential för Höga Kusten att skapa fler produkter och reseanledningar inom detta område.	Synpunkten kommer delvis att beaktas och skrivningen förtydligas. Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.
HKDEST	Trafikinfrastuktur	Under avsnitt 12 <i>Trafik och infrastruktur</i> i ställningstaganden p 5 betonas vikten av att trafikplaneringen ska skapa förutsättningar för ett hållbart resande till lokalt viktiga målpunkter, exempelvis nya bostadsområden och personalintensiva arbetsplatser. Här skulle vi vilja komplettera med viktiga besöksmål. Härnösand Central ska utvecklas som transportnod för Härnösand och kommer därmed att vara besökarnas första möte med Härnösand och kanske även men Höga Kusten. Det är viktigt att besöksnäringsspektivet finns med i övrig planering av området runt Härnösands Central.	Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.
HKDEST	Friluftsliv	4 Kommundelar Det gagnar besöksnäringen att Härnösands pekar ut utvecklingen av gamla banvallen mellan centrala Härnösand och Mörtsal som en framtida del av Höga Kusten-leden. Det kommer att främja	

		utvecklingen av besöksnäringen då vandring i allmänhet och Höga Kusten-leden i synnerhet är en av våra starkaste reseanledningar. Men vi vill också betona vikten av andra tätortsnära vandringsleder. Det finns idag ett stort intresse från besökare för att vandra halv- eller heldagsturer utan övernattnig i tält. Gärna som rundslingor med start och mål på samma ställe. Ur ett hållbarhetsperspektiv är det önskvärt att det går att nå dessa via allmänna kommunikationer.	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet men kommer inte att kunna läggas in i Mark- och vattenanvändningskartorn a. Däremot kommer lederna att lyftas fram i respektive kommunals beskrivning.
HKDEST	Teknisk försörjning	<i>Övriga synpunkter</i> Vi saknar ett resonemang i Översiktsplanen om ladd-infrastruktur. Hur planerar Härnösands kommun för att utveckla ladd-infrastrukturer för el-fordon? Det kommer kanske att vara den viktigaste komponenten för hållbara resor till och inom destinationen i framtiden. Här skulle vi gärna se att Härnösands kommun tog fram en strategi för utbyggnaden av ladd-infrastrukturen.	Synpunkten kommer delvis att beaktas, förtydligande kommer att göras under teknisk anläggning.

3.4. Föreningar/Företag

Avsändare	Avsnitt	Synpunkt	Svar
Länsmuseet Västernorrland	Övrigt	<ul style="list-style-type: none"> Gamla inventeringar bör uppdateras och kompletteras med flera perspektiv där industrisamhällets kulturarv, minoritetgruppers kulturmiljöer och vardasarkitekturen beaktas. Här bör också en diskussion kring urval redovisas, liksom syfte och mål med inventeringarna. Ett program med vision, Syfte, mål och handlingplan för hur kommunen ska abreta med sina kulturmiljöer bör tas fram. Översiktsplanen är idag digital och presenteras med kartor och kortare texter. Nedan sammanfattar Västernorrlands museum kommentarer till befintlig test och presentation på webben. Västernorrlands museum kan bidra med texter och råd i de avsnitt där det saknas i ÖP. Museet kan också vara behjälplig vid framtagning av kulturmiljöprogram. 	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Länsmuseet Västernorrland	Kartor	Saknas: Mark och vattenanvändning – rubriken <i>Kulturmiljö</i> saknas. RI - Lätta att hitta, bra info. Kanske lägga till att det krävs extra varsamhet för förändringsarbeten inom bygglov och exploatering, anlita antikvarisk expert.	Synpunkten kommer beaktas.

		<p>Länk funkar ej, länka till Länsstyrelsens hemsida i stället. https://www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/samhalle/planering-och-byggande/planeringsunderlag.html</p> <p>Ex: https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2e0f9f621636c84402722d1f/1528100477255/Gustavsvik%20v%C3%A4rdebeskrivning%5BY%2023%5D.pdf</p>	
Länsmuseet Västernorrland	Utvecklingsinriktning	<p>Större besöksmål</p> <p>Många små och unika besöksanledningar (<i>Här kanske meningen kan utvecklas för att sammanfatta vilka besöksanledningar som avses? Ofta är det natur och kulturmiljöer som avses men de lyfts sällan fram, till exempel</i>) till olika natur och kulturmiljöer såsom., har skapat en helhet som gör destination Härnösand till ett självklart stopp för besökare till Västernorrland och Höga Kusten.</p> <p>Kulturmiljöerna som viktiga för kommunens självkänsla och identitet bör nämnas på något sätt. Antingen här eller i text under flik Kommunövergripande. Se längre ner i dok.</p>	Synpunkten kommer beaktas i sin helhet.
Länsmuseet Västernorrland	Kulturmiljö	<p>Kommunövergripande</p> <p><i>Kommentar:</i></p> <p>I detta avsnitt bör kulturmiljö nämnas på en mer strategisk nivå och delas upp på samma sätt som naturavsnittet. Flytta delar av text från avsnittet <i>Riksintressen, miljö och hänsyn</i> så att natur och kulturmiljövärden redovisas lika.</p> <p>Här bör inledande texter kring kulturmiljö finnas, vision med kulturmiljöarbetet och varför det är viktigt (se exempel nedan). Vad menas med Kulturmiljö och kulturarv? Vilken betydelse har den för den kommunala identiteten och för människors välbefinnande. På samma sätt som <i>Natur</i> är presenterat här bör kulturmiljö vara.</p> <p>Begrepp se mer RAÄ hemsida. www.raa.se</p> <p>Kulturmiljö</p> <p>Kulturmiljö kan vara såväl enskilda byggnader som helhetsmiljöer. Det är inte bara påkostad arkitektur såsom slott och herrgårdar som äger kulturvärden. Även enkel och vardaglig bebyggelse ett uthus, industrimiljö, en liten gränd eller ett lägenhetshus kan vara intresse för kulturmiljö. Det handlar om vad</p>	Synpunkterna gällande struktur och specifika formuleringar kommer inarbetas i det nya förslaget av översiktsplanen.

man kan utläsa ur en miljö, till exempel i form av levnadsvillkor och resurser i förfluten tid, byggnadstekniker, materialval, stil och form.

Kulturmiljö som resurs

Forskning visar att våra historiska miljöer är viktiga för människor på en rad olika områden. De representerar en platsidentitet, skapar tillhörighet och sammanhang där människor får möjlighet att läsa platsen historia och förståelse för den tid vi lever i idag. Många kulturmiljöer är grunden för turistnäringen och skapar attraktiva boendemiljöer.

Hänsyn

Hänsyn ska tas till kulturmiljö i alla avseenden och särskilt där det anses vara ett allmänt intresse. Vid renovering, planering och utveckling av markanvändning. Flera lagstiftningar skyddar och reglerar ingrepp i kulturmiljön. Läs mer om Härnösands kulturmiljöer och lagstiftning under avsnittet Riksintressen, miljö och hänsyn/*Kulturmiljövård och kulturarv* (1.6)

Härnösands kulturmiljöer

Jordbrukslandskapet, fiskelägen, staden, bruken och institutionerna. Här bör den allmänna texten om Härnösands kulturmiljöer ligga.

Ställningstagande (övergripande, kanske ska några punkter flyttas hit från avsnittet 1:6 kulturmiljö?)

Kommundelar

Kommentar allmänt:

Kommundelarna - lokal identitet och kulturmiljövården

Alla kommundelar bör komplettera med en rubrik "Kulturmiljö" på samma sätt som de redovisas under *Härnösands tätort*. Dessa är viktiga för kommundelarnas identitet och självkänsla.

Här bör nämnas de miljöer som är utpekade i kartan över lokala kulturmiljöer under avsnittet *Riksintressen, miljö och hänsyn*. Till exempel fiskelägen för öarna, Bruken för Viksjö, jordbrukslandskapet i Häggdånger etcetera

Var kommundel bör därför uppdateras med en lista över de miljöer, hus och anläggningar som är viktiga att vårda och utveckla. Arbetet bör göras i samråd med invånare och Västernorrlands museum.

	<p>Härnösand</p> <p>Bra info, men tydliggör vilka delar som kartan beskriver, så utmärkta områden och text hör ihop.</p> <p>Bör inte Murbergets friluftsmuseum nämnas som viktig kulturmiljö och rekreationsområde?</p> <p>Ställningstagande – Kanske formulera så en mångfald av miljöer inkluderas, nu nämna industriarv vardagsarkitektur, modernism och 1700-tal. Hur ser man på 1800-talets bebyggelse?</p> <p>Att göra lägg till efter kulturmiljöinventeringar ”med tydliga råd och riktlinjer”</p> <p>Kronhomen</p> <p>Att göra: uppdatera kulturmiljöinventering för området</p> <p>Ta hänsyn till:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Området omfattas av Riksintresse kulturmiljö, centrala Härnösand. Området ska utvecklas på ett sådant sätt att kommande planering tar hänsyn till områdets kulturvärden, gatustrukturen och viss bebyggelsekaraktär.</i> <p>Vangsta</p> <p>Att göra:</p> <p>Kommentar: identifiera kulturvärden i landskapet, ta fram råd och riktlinjer för bebyggelseutveckling. (gäller alla områden med värdefullt jordbruks- och kulturlandskap) <i>Samråd ÖP – Härnösand 8</i></p> <p>Säbrå</p> <p>Att göra: uppdatera äldre kulturmiljöinventeringar.</p> <p><i>Ange viktiga kulturmiljöer som nämns i kartan för miljö och hänsyn hit.</i></p> <p>Öarna</p> <p>Kulturmiljöerna utgör viktiga kärnvärden för öarna. Särskilt de äldre fiskelägena.</p> <p>Att göra: Identifiera viktiga kulturvärden vid de äldre fiskelägena, ta fram riktlinjer och råd för bevarande av kulturvärden och utveckling av kustnära bebyggelse med hänsyn till områdets kulturmiljöer.</p> <p><i>Ange viktiga kulturmiljöer som nämns i kartan för miljö och hänsyn hit.</i></p> <p>Häggdånger</p>	
--	--	--

		<p>Att göra: Inventera/uppdatera äldre inventering för att identifiera viktiga Kulturmiljöer.</p> <p><i>Ange viktiga kulturmiljöer som nämns i kartan för miljö och hänsyn hit.</i></p> <p>Viksjö:</p> <p>Ta hänsyn till:</p> <p><i>Ange viktiga kulturmiljöer som nämns i kartan för miljö och hänsyn hit.</i></p>	
Länsmuseet Västernorrland	Jordbrukslandskapet	<p>Ställningstagande - Komplettera en punkt</p> <ul style="list-style-type: none"> Jordbrukslandskapets kulturvärden finns i form av äldre byggnads- och brukstraditioner. De bör bevaras och utvecklas har ett kulturvärde vilket kan förstärkas genom strategisk placering av ny bebyggelse och verksamheter som följer och utvecklar det traditionella bebyggelsemönstret på dessa platser. 	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.
Länsmuseet Västernorrland	Riksintressen	<p>Det är lite förvirrande om detta endast gäller riksintressen eller även generella värdena och hänsyn som gäller enligt PBL. Båda texterna är med.se tidigare kommentarer.</p> <p>Bra att de lokala värden är utpekade på kartan, men det är inte så tydligt. Det bör stå i text att man kan klicka på fälten för att se vilka områden som anses särskilt värdefulla.</p> <p>Kulturmiljövård och kulturarv (1.6)</p> <p><i>Texten bör hänvisas till riksintressena först, då hela texten inleds med hänvisning till dem.</i></p> <p><i>Lagstiftning:</i> Kulturmiljöer och kulturvärden skyddas genom olika lagstiftningar. Riksintressen för kulturmiljö skyddas mot ”påtaglig skada” enligt Miljöbalken. Denna lag skyddar också bland annat landskapsbilden där natur- och kulturvärden är av allmänt intresse. Fornlämningar, kyrkor och byggnadsminnen skyddas enligt Kulturmiljölagen.</p> <p>Plan- och bygglagen skyddar all bebyggelse genom krav på varsamhet vid ombyggnad och restaurering.</p> <p>Här finner du de olika lagstiftningarna:(Länka till) PBL KMV, MB</p> <p><i>Lägg till denna rubrik före Fornlämningar</i></p> <p>Riksintressen för kulturmiljö</p>	Synpunkterna gällande struktur och specifika formuleringar kommer inarbetas i det nya förslaget av översiktsplanen.

I Härnösands kommun finns tre områden av riksintresse för kulturmiljövården. Här finns en militär miljö (Gustavsvik), en stadsmiljö (Härnösand) och en fornlämningsmiljö (Vägnön). Läs mer på Länsstyrelsens hemsida:

<https://www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/samhalle/planering-och-byggande/planeringsunderlag.html#0>

Byggnadsminnen – länka till länsstyrelsens hemsida:
<https://www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/samhalle/kulturmiljo/byggnadsminnen.html>

Kulturmiljövård – lokalt värdefulla områden

Koppla de utpekade områdena i respektive kommunedel enligt förslag ovan, viktigt att kulturmiljön nämns redan där då det anses vara ett allmänt intresse. Blir tydligare då när hänsyn ska tas.

Kanske endast de kulturmiljöer som har reellt skydd ska redovisas här och resten under kommunövergripande? Lika oms Naturvärden redovisas. Bara en tanke. Kulturmiljötext bör absolut finnas under rubriken Kommunövergripande oavsett, se förslag på text ovan.

Bra ställningstaganden!

Läs mer: Många av dessa underlag finner ni på Härnösands kommuns hemsida, sök på kulturmiljö. Kan man länka till de olika underlagen som PDF?

Kulturmiljövård – riksintressanta värden

flytta upp detta avsnitt till före "Lokalt värdefulla områden" Samråd ÖP – Härnösand 10

Gatustruktur (Rutnät) Härnösands stad har en typisk planstruktur för det sena 1800-talet som har präglat riksintresset för vår kulturmiljö.? meningen är lite otydlig. Förslag: "Härnösands centrum präglas av olika stadsplanemönster, dels Östanbäckens medeltida stadsplanen från 1500-talet som följer strandlinjen, dels den rutnätsplanen som anlades under 1700-talet med torget i centrum men också det uttryck som stadsbyggnadsideal hade under slutet av 1800-talet utmed Nybrogatan och Skeppsbron". Exempel på det är till exempel den reglerad och rutnätsindelad kvartersstad i Norrstaden/Stenstaden. Osv

"Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

omfattar rubriken även den byggelse som är utpekade i kulturmiljöprogram och skyddad i Dp? I så fall bör (Byggnadsminnen) tas bort.

		<p>Vi kan ses och tala mer om detta med nationella och lokala värden. PBL styr de lokala värdena och är mer ett generellt skydd med varsamhetskravet etcetera. Kanske bör dessa miljöer och text redovisas under rubriken för kommunövergripande och de lagskyddade enligt här? Spelar väl ingen roll, men det bör följa samma princip som skyddad natur för att vara tydligt för läsaren att det finns miljöer där generell hänsyn gäller och andra oms har lagskydd med vårdplaner.</p> <p>Miljö och skada ”Det innebär generellt att nyetableringar, exempelvis av verksamheter eller bostäder, ska ske så att befintlig bebyggelse eller verksamhet inte lider skada, och att befintlig bebyggelse återanvänds så långt som möjligt”</p> <p>Avslutning</p> <p>Kulturmiljö finns överallt där människan varit aktiv. I stort sett inga markytor är idag opåverkade av människan. Det är därför viktigt att det blir tydligt vilka hänsyn vi ska ta till våra historiska miljöer och fornlämningar. Spåren av oss själva. Vilket värde de har och vilken roll de fyller i vårt samhälle. Därför bör kulturmiljövärdena vara tydliga i alla övergripande nivåer. Många gånger marginaliseras frågan att gälla ett särintresse och särskilt utpekade miljöer, då det i själva verket bör hanteras som allmänt intresse, som en del av de självklara behov vi som människor har. Att bli sedda och bekräftade, Kulturmiljöerna kan hjälpa oss att förstå oss själva, det samhälle vi bor i och varandra.</p>	
HÄR-Föreningen	Trafikinfrasstruktur	<p>Vi anser att förslaget att nedprioritera biltrafik och bilparkering i centrala Härnösand gör det omöjligt att bedriva småskalig handel. Vi är övertygad om att bilen kommer att vara det vanligaste fordonet när våra kunder tar sig till och från centrala Härnösand. Speciellt viktigt för oss är att parkeringarna på ”bolagskajen” finns kvar.</p> <p>Eftersom drivmedlet i framtiden kommer att vara icke fossila bränslen vill vi att kommunen planerar för fler möjligheter, och ny teknik för att ladda sin elbil. Tex parkeringsrutor som laddar utan att vara trådbunden. I vår strävan att vara en framtids kommunen bör det planeras för en vätagasstation där framtidens transportfordon kan tanka vätgas.</p>	Synpunkten kommer delvis att beaktas och nya drivmedel lyftas fram tydligare i planbeskrivningen.

		<p>Dessutom måste våra gator vara framkomliga för våra varustransporter samt blåljustrafik och kollektivtrafiken. Dagens småskaliga handelsföretag orkar inte med extra kostnader som ytterligare en omlastning av gods på Saltvikshöjden innan transport till o från handelsföretag i centrum.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parkeringar för bilar i centrum! • Planera för framtidens drivmedel! • Planera och bygg så att våra varor kommer till och ifrån butiker! • Vår vinter påverkar inte bara behov av snöröjning. Den påverkar även vårt sätt att ta oss till och ifrån våra butiker. Tunga kassar är inte bekvämt att cykla eller gå med då det snöar. • Bygg nya cykelleder så att motorfordon och cyklar kan användas. <p>I förslaget finns att parkering ska ersättas med annan verksamhet. Vad är det för verksamhet? Ytterligare cafeer och restauranger? Eller är det tänkt att vi ska bygga bostäder eller butikslokaler på kajkanten?</p>	
Kalling butik	Trafikinfrasstruktur	<p>Trafikplanering</p> <p>I översiktsplanen står det:</p> <p><i>"I centrala Härnösands stadskärna ska handel koncentreras kring torget för att uppnå kommersiell täthet, rörelse till fots- och cykel uppmuntras före andra trafikslag för ett levande centrum"</i></p> <p><u>Ett hinder för handeln.</u></p> <p>Ett levande centrum uppnås INTE om man plockar bort biltrafiken till förmån för cykel och gångtrafikanter. Alla som besöker city har inte möjlighet att gå eller cykla. Vi har ju ett stort upptagningsområde och vill man att kunderna skall stanna till i Härnösand hellre än att åka till Birsta måste man underlätta på alla sätt det går.</p> <p>Cykel/gångtrafik måste kunna samsas med biltrafiken om citys småbutiker skall kunna överleva. Att sätta upp hinder för biltrafiken i city kommer få till följd att handeln flyttas till Ankaret eller Birsta och därmed försvinner kundunderlaget för butikerna i city.</p> <p><u>Trafik över torget.</u></p> <p>I ett flertal småstäder i södra Sverige som jag besökt</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas, då olika miljöer kräver olika lösningar. Parkeringarna är en viktig tillgänglighetsfråga i centrala Härnösand och kommer inte att plockas bort.</p> <p>Synpunkten kommer inte att beaktas i</p>

		<p>under åren har man en helt annan inställning till biltrafik i centrum. Man skiljer inte på bilar och gående utan man ser till att dessa trafikslag kan umgås på ett naturligt och säkert sätt. Bilar kan passera på torg eller andra öppna ytor genom att hastigheten sänks till max 7 km/h. Se exempel i t.ex. Hjo https://hjo.se/trafik--utemiljo/gator-och-torg/stora-torget—ett-gangfartsomrade/ Detta vore perfekt för flödet i centrum och skulle underlätta för in och utfart i korsningen vid Nybrogatan- Skeppsbron.</p> <p><u>Bilparkering.</u> Det måste få finnas gott om parkeringsplatser i centrum och det skall gå snabbt och enkelt att ta sig dit. Att snabbt hitta sin parkeringsplats är ur miljösynpunkt det allra bästa. Här har inget förändrats genom åren.</p> <p>Idag ser man att alla biltillverkare satsar på miljövänliga elbilar och att då tro att vi i Härnösand inte behöver ha parkeringar i city är inte ett smart framtidsstänk. Kombinera detta med ultrasnabba laddstationer för elbilar (350 kW) så får man ett automatiskt stopp i Härnösand för de som t.ex. vill besöka vårt världsarv eller är på en längre resa. Som jämförelse; laddstationen vid Coop har bara 50 kW laddning.</p> <p><u>Yttramde på Trafikprogram 2050</u></p> <p>År 2014 gav jag mina och Köpmannaföreningens synpunkter angående trafikprogrammet 2050. Dessa synpunkter är fortfarande lika aktuella trots att det är 7 (sju) år sedan. Inget har hänt på dessa år!</p>	<p>översiktsplanen då det är för detaljerad, men att utforma gaturummet för att styra hastigheten på trafiken och användandet av gångfartsområden kommer beaktas och inkluderas i planbeskrivningen.</p> <p>Dessa yttranden tillhör ett annat program men kommer att ses över som en del vid revideringen av översiktsplanen.</p>
Kalling butik	Bebyggelse	<p>Boende i centrum.</p> <p><i>”I centrala Härnösands stadskärna ska handel koncentreras kring torget för att uppnå kommersiell täthet, rörelse till fots- och cykel uppmuntras före andra trafikslag för ett levande centrum. Offentliga platser ska värdas högt och liv mellan husen ska eftersträvas”</i></p> <p>Det finns ett antal tomma butiks- och kontorslokaler i city. Ett fåtal har gjorts om till boende medan lokaler i gatuplan varit mycket svårare att göra om för annat ändamål än handel.</p> <p>Här borde man i översiktsplanen sätta upp tydligare mål för hur city skall utvecklas. Inget</p>	<p>Synpunkten kommer inte att kunna beaktas i översiktsplanen då det blir för detaljerat. Men kommer att fördelas till de</p>

		<p>sågs om boendet i city, bara att liv mellan husen skall eftersträvas.</p> <p>En konkret plan för boende i city måste tas fram och aktörer som vill satsa bör också få tydliga fördelar. Ett levande city har man talat om i många år men notera att kommunen inte har upprustat upp city sedan år 2002 (19 år sedan), då det lades ny beläggning och sattes upp belysning samt pollare.</p> <p>Ännu värre är att flera fasader i city inte har rustats upp sedan de byggdes på 60-talet. Här bör kommunen ålägga fastighetsägarna att åtgärda för en trivsammare boendemiljö.</p>	<p>med ansvar för utveckling av centrum.</p>
Härnösands hamn	Trafikinfrasstruktur	<p>Härnösands hamn har nedan synpunkter som vi vill tillföra i ÖP 2040 som vi ser viktiga i hamnens långsiktiga utveckling mot hållbar logistik.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hamnens hela fastighet (Fastlandet 2:22) både med land och vattenområde bör tydligt framgå i kartmaterial i ÖP 2040, då hamnen har behov av expansion genom att bygga både nya kajer, logistik-lokaler och omlastningsytor inom egen fastighet. 2. Hamnen är den ända intermodala omlastningspunkten mellan Timrå och Örnsköldsvik där man har möjlighet att lyfta combi-gods från väg till järnväg genom hamnens industrispår och operativa utrustning. 3. Hamnen har långsiktigt behov av bakupplag som kan fungera som logistikcenter och omlastningspunkter för sjö- och järn- bilgods (Fastlandet 2:97 och Bondsjö 2:9). Vi vill att hamnen expansionsmöjligheter belyses genom denna koppling. 	<p>Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.</p>
Vårda Härnösand	Övrigt	<p>Vi har i vår förening läst förslaget till översiktsplan. Vi i styrelsen var överens om att det är svårt att som lekman bilda sig en uppfattning om vilka synpunkter som efterfrågas. Samtidigt vill man som boende i Härnösand gärna använda sin möjlighet till inflytande.</p> <p>Om förslaget presenterats uppdelat i intresseområden skulle det locka fler att gripa sig an den del som intresserar. T.ex. byggnader,</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas, då strukturen utgår från boverkets Öp-modell och många frågor överlappar varandra vilket gör det särskilt svårt att isolera med i olika delar. Det kommer däremot ses över hur översiktsplanen inom modellens</p>

		<p>transporter, motion, kultur, handel mm kan vara samlat i var sitt dokument.</p> <p>Nu är förslaget anpassat till hur det färdiga dokumentet kommer att vara strukturerat. Det är vår uppfattning att medborgaren vill oftast läsa enbart om sitt intresseområde och blir gärna uttråkad av det tjocka dokumentet.</p>	<p>begränsningar kan göras mer tillgänglig.</p>
<p>Vårda Härnösand</p>	<p>Kultur- miljöer</p>	<p>1) I vår styrelse finns intresse av Kulturmiljön i tätorten. Förslaget kan uppfattas ganska svårläst – hade vunnit på att brytas ner i mindre delar. Det avsnitt som är tydligast presenterat är ”Kulturmiljövård”.</p> <p>Vi presenterar här några reflektioner från Föreningen Vårda Härnösand, som har till uppgift att både verka för bevarande av kulturhistoriskt intressanta byggnader som nödvändig och tidsenlig nyproduktion. Föreningen har i många år varit remissinstans till Samhällsnämnden.</p> <p>Härnösand är rikt på byggnader, intressanta ur både lokal- och riksaspekt. Nämnas kan Tingshuset, Riksbankshuset, Hypoteksbanken, Residenset, Rådhuset och S:t Petrilogen. Alla dessa är skyddade i gällande lagstiftning och vår förhoppning är att uppdatering och komplettering sker kontinuerligt för att möta tidens krav. Vilka byggnader kommer att i framtiden adderas till denna ”lista”. Finns det tankar runt dessa frågor?</p> <p>Härnösands unika Östanbäcken och Långgatan, som ger en känsla av svunna tider, tillhör stadens absoluta pärlor, som måste bevaras till eftervärlden.</p> <p>Uppdatering av detaljplaner och mycket restriktiva förändringar i denna kulturmiljö bör ske. För att en stad skall kännas levande krävs att äldre och yngre arkitektur samsas. Denna ambition upprätthålls bäst genom väl genomtänkta och kloka lagar och förordningar.</p> <p>Härnösandsborna har all anledning att vara stolta över sin stad, som har så många vackra karaktärsbyggnader, parker och statyer.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet, där det inte går att inkludera dem i översiktsplanen kommer de att beaktas vid framtagande av kulturmiljöprogram.</p>
<p>Vårda Härnösand</p>	<p>Friluftsliv, idrott och motion</p>	<p>2) Det finns också intresse i vår styrelse för förutsättningar för Rekreation i tätorten. Förslaget till översiktsplan har under utgångspunkter relaterat till Härnösands kommuns grönplan (1998) under rubriken ”Den sociala aspekten, Befintliga förhållanden och analys”. Enligt Grönplanen är det viktigt att beakta möjligheterna till rekreation</p>	

	<p>oberoende av intresse eller ålder. Det står: ”Skall det därför finnas rekreativsmöjligheter”.</p> <p>Översiktsplanen måste ha en mycket tydligare beskrivning av vad som är rekreation och friluftsliv. Vad menas med rekreation? Har det samma innebörd i hela förslaget? Rekreation har på sid 20 definierats som ”promenad i park” men på sid 40 finns rekreation under rubriken Höga-Kusten Leden och under rubriken Stadens stränder redogörs för ett rekreativsområde mellan Sälsten och Kattastrand.</p> <p>Det sammanfaller med området och problematiken med parkeringar under rubriken Trafik, Transporter. Där står följande. Detta innefattar i första hand området från Silviabron till Utsprångskajen. Var återfinner man Silvia-bron i verkligheten? Ingen i vår styrelse anser att det är ett allmänt vedertaget namn på någon av våra broar. Vattenkonsten som installerades i Nattviken vid jubileet 1985 fick ett namn som innehöll vår Drottning Silvias namn. Mindre nogräknade personer har fortsatt att använda det trots att installationen har skrotats. Det är ett hån mot vår drottning och hör inte hemma i en Översiktsplan.</p> <p>Förslaget har på sid 24 två ställningstaganden: 1) Rekreativ- och friluftsområdenas identitet och karaktär ska styrka dess utveckling och omfattning. 2) Utvecklingen av kommunens rekreativ- och friluftsområden ska ske i samråd med dess användare. Men på sid 56 finns ett undfallande ställningstagande där friluftslivet blir undanträngt. För att ovanstående ställningstaganden ska fungera måste det bytas mot följande: ”Det är därför av vikt att försvaret ska samspela med friluftslivet”. Dvs försvaret ska ta ansvaret!</p> <p>Vad menas med Friluftsliv?</p> <p>Friluftsliv är inte likställt med idrott. Ej heller med motion eller motionsaktiviteter som kan utföras inomhus eller på anläggningsområden. Naturvårdsverket skriver: ”Grundläggande för friluftsliv är att det finns natur”. Det är vår förhoppning att vid framtagande av en plan för Friluftsliv ska det vara just Friluftslivet som ska fokuseras. Idrotten står stadigt med alla sina anläggningar och byggnader.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet och planbeskrivningen uppdateras.</p> <p>Synpunkten har beaktats i sin helhet.</p>
--	--	--

		<p>Slutligen har Föreningen Vårda Härnösands styrelse synpunkter på vad som i plankartorna är markerade som parker. På plankartan är Mellanholmen markerad som park. Mellanholmen har potential att vara en park och ett rekreationsområde. Men med en långtidsparkering på 9 timmar och med cykelbana som korsar gräsytan och därutöver är det sandytor och diverse växtlighet så uppfyller det inte kravet på park. Här har kommunen möjlighet att lyfta Mellanholmen med intressanta planteringar. Hur tänker kommunen utveckla området runt skulpturen?</p> <p>Området på Kanaludden har också blivit markerad som park. Med Kanaludden menar vi området från Mellanholmens östra gångbro fram till Gerestabäckens utlopp. Vad har området för framtidsutsikter att kunna vara en park? Kan vi promenera där bland höga träd och vackra blomsterplanteringar? Det måste ställas särskilt stora krav på gestaltningen av gångvägen runt hotellet och badhuset.</p>	<p>Att enbart planera mellanholmen är för detaljerat för översiktsplanen. Men synpunkten kommer att noteras inför framtida parkutvecklingsprojekt.</p> <p>På Kanaludden planeras parkmiljön att utvecklas.</p>
STF Härnösand	Friluftsliv, idrott och motion	<p>Vi vill skilja på två kategorier av turism. Den ena kategorin är den med personer som från andra delar av Sverige eller världen har Härnösand och Höga kusten som besöksmål, alltså en långväga turism.</p> <p>Den andra kategorin är den som STF Härnösand själva främst företräder, nämligen en lokal turism där personer boende i Härnösand eller i närområdet gör vandringar, studiebesök och guideade visningar i sin egen kommun. I ÖP sammanfaller detta tämligen väl med beskrivningar av frilufts- och naturområden.</p> <p>För den första kategorin, långväga turism ser vi i grunden positivt på en fortsatt utveckling av Höga kusten som besöksmål. Höga kusten har mycket att ge till besökare, och besökare betyder mycket för ortens och regionens näringsidkare inom turistbranschen. Men vi vill ändå höja ett varningens finger för en alltför långt gången utveckling. En turism som tillåts utvecklas alltför storskaligt kan lätt komma i kollision med uttalade hållbarhetsmål.</p> <p>Vi ser redan trängsel på parkeringsplatser, ofrånkomligt markslitage och onödiga nedskräpning på de mest besökta platserna i Höga kusten. Kryssningsbåtarna som lägger till i Härnösand ger mycket positivt till staden, men bidrar också till</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas, skrivningarna i planbeskrivningen ska förtydligas för att belysa skillnaderna.</p> <p>Vid fortsatt utveckling av våra naturmiljöer som besöksmål behöver kontinuerliga insatser genomföras för att hantera exempelvis ökade mängder besökare. Översiktsplanen kan bara ge enskilda förslag på åtgärder, nästa steg blir att hantera varje plats individuellt utifrån dess förutsättningar.</p>

		<p>resursförbrukning och utsläpp av betydande mängder koldioxid. Gärna fortsatt utveckling av långväga turism, men i kontrollerade former som kan balansera hållbarhetsmålen.</p> <p>För den andra kategorin med lokal turism inom den egna kommunen, ser vi bra ambitioner i ÖP. Det gäller allmänt om närhet till naturområden för lokalt friluftsliv, särskilt bra att skolornas behov av nära grönområden beaktas. Flera områden nämns särskilt t.ex. Västanåfallet i Viksjö, Vårdkasberget, Smitingen-Härnöklubb, Fälleberget, Hemsön och Häggdånger. Bra platser, några mer iordningställda för vandringar, andra mer noterade som fin natur. En liten synpunkt vi har här, att det finns behov på flera ställen av viss service, i form av soptunnor att lämna skräp i, och tillgängliga toaletter.</p> <p>Ett exempel är Smitingen där öppen toalett endast finns sommartid när kaféet är öppet. Vi skulle vilja uppmärksamma ytterligare ett fint vandringsområde i skogsmarken väster och nordväst om Älandsbro. Det räcker med en titt på kartan med namn som Fäbodberget, Bötslebodarna, Solumsbodarna, Flattomsbodarna och många fler för att förstå att det är kulturhistoriskt intressanta marker. Här finns gamla fäbodstigar att följa, en del fortfarande ganska intakta, andra överväxta eller omgjorda till skogsbilvägar, men ändå vandringsvänliga. Det skulle vara möjligt att dra en vandringsled genom skogen från t.ex. Utansjö och ned mot Storvegsjön för att så småningom ansluta mot Öjesjön och den gamla Norrstigen.</p> <p>I ÖP är området markerat som skogsbruksmark, men det borde utan konflikt kunna samsas med en småskalig vandringssturism.</p>	<p>Synpunkten om vandringsområden i kulturhistoriska miljöer kommer att lyftas in som förslag under respektive kommunedel. Här behöver utvecklingen ske i samverkan med markägare.</p>
<p>Naturskydds-föreningen</p>	<p>Vision och strategi</p>	<p>Vi står idag inför två mycket stora utmaningar: en klimatkris av globala mått och en kris kopplat till en rekordsnabb utarmning av växt- och djurliv även det på en global nivå. En FN-rapport har visat att jämte klimatförändringarna är förlusten av biologisk mångfald vår tids stora ödesfrågor.</p> <p>Att mål 15 (Ekosystem och biologisk mångfald) därför inte finns med bland de särskilt utpekade målen förvånar oss och rimmar illa med ambitionen att vara en ledande miljökommun. Konsekvenserna av att målet om biologisk mångfald</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas.</p>

	<p>inte betraktas som extra viktigt syns tydligt i planförslaget. Trots att Härnösands kommun har en mycket liten andel skyddad natur jämfört med riksgenomsnittet finns inga konkreta förslag hur denna brist ska åtgärdas.</p> <p>Klimatkrisen kan inte lösas om vi inte samtidigt stoppar utarmning av biologisk mångfald. Även det omvända gäller. I Parisavtalet har man enats om att skogen är en nyckel till att lösa klimatkrisen. Ofta har naturen smartare och effektivare sätt att lösa problem än vi människor. Träden är t.ex. en mycket effektivare "koldioxiddammsugare" än den teknik som idag står till buds för att fånga in och lagra koldioxid. Om vi inte vårdar ekosystemen kommer vi inte att klara av att hantera klimatförändringarna och då kommer även naturen att utarmas. Mycket kol lagras inte bara i ung växande skog utan även i gamla skogar. Vi har bara några årtionden på oss att rädda klimatet och då måste skog och andra växter användas som kolsänka. Men då kan vi inte fortsätta med ett skogsbruk som innebär att det tar mycket lång tid innan en avverkad skog och nyplantering ger ett positivt koldioxidnetto. Klimatkrisen kräver att koldioxidminskningen sker nu. Att avsätta mer mark med skog som reservat är en åtgärd som på kort sikt ökar lagringen av kol i växter och mark. I ömsesidigt samspel ökar då kommunens möjligheter att nå klimatmålen samtidigt som biodiversiteten ökar.</p> <p>I Länsstyrelsens utvärdering av måluppfyllelsen för de regionala miljömålen för Västernorrland konstateras att målet om biodiversitet inte nås och att utvecklingen dessutom går åt fel håll. Så här sammanfattar man läget när det gäller biologisk mångfald:</p> <p><i>Allt fler arter i Västernorrlands län räknas som hotade och värdefulla livsmiljöer påverkas fortsatt negativt av hur vi brukar miljön. Många arter överlever bara i små bestånd och är isolerade från varandra. Det är långt kvar till ett hållbart nyttjande av miljön. Störst negativ inverkan har det omfattande skogsbruket, men även igenväxning av tidigare hävdade gräsmarker.</i></p> <p>Med en stor andel skog har Härnösands kommun ett stort ansvar för att de regionala miljömålen nås. Av översiktsplaneförslaget kan man inte se hur detta ansvar axlas. När inte målet om biologisk</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas, översiktsplanen visar på att Härnösand ska verka för att utöka andelen skyddad natur. Översiktsplanen har inte möjlighet att peka ut nya reservat under denna framtagande, men arbetet pågår parallellt tillsammans med ex. uppdateringen av kommunens naturvårdsprogram.</p> <p>Härnösands kommun verkar för ett långsiktigt hållbart skogsbruk.</p>
--	---	--

		<p>mångfald ses som prioriterat undandrar man sig ansvaret för att bidra till att de regionala och nationella miljömålen nås.</p> <p>Genom att enbart ta upp de globala målen i plandokumentet blir målbilden alltför allmänt hållen. Om man inom miljöområdet utgår från nationella och regionala miljömålen och bryter ner det till kommunal nivå blir det mer konkret vad som krävs för att nå en hållbar utveckling.</p> <p>Exempelvis bör man ställa upp ett konkret mål för hur stor areal skyddad natur kommunen ska ha vid målåret. Man bör även ange etappmål för att kontinuerligt kunna bedöma vilka insatser som krävs för att nå det slutliga målet.</p> <p>I hållbarhetsbedömningen (MKB:n) finns en ganska bra genomgång av sambandet mellan planens mål och de globala målen som kan ligga till grund när de lokala målen ska ställas upp. Eftersom det är planen som är det styrande dokumentet bör en del av detta även ingå i plandokumentet.</p> <p>Begreppet Ekosystemtjänster är en nu för tiden grundläggande metod att ta reda på vilka nyttor människor och samhället har av de olika ekosystemen och delar i ekosystemen. Detta begrepp nämns i översiktsplanen bara under kapitlet om kommunens parker. Naturskyddsföreningen anser att detta begrepp, och särskilt tankesättet bakom det, borde genomsyra hela ÖPn.</p>	<p>Nationella miljömål finns med i hållbarhetsbedömningen.</p> <p>Synpunkten kommer inte beaktas under detta framtagande finns inte möjlighet att ta fram andel areal som ska skyddas. Synpunkten kommer att spelas in till kommunens naturvårdsprogram.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas och skrivningarna i planbeskrivningen förtydligas.</p>
<p>Naturskyddsföreningen</p>	<p>Natur</p>	<p>Naturskyddsföreningen ser skogsekosystemen i ett landskapsperspektiv där interaktionen mellan olika biotoper och markanvändningar stärker möjligheten att nå en rad av de globala hållbarhetsmålen. Hänsyn måste tas till de sammanhang som arter, naturtyper och ekosystem förekommer i istället för att se dem som oberoende enheter.</p> <p>Det är positivt att grönstrukturer ska prioriteras lika högt som bebyggelsestrukturen för att skapa attraktiva livsmiljöer och att ekosystemtjänster ska inkluderas i samhällsplaneringen.</p> <p>Synsättet förefaller dock vara något begränsat och fokusera på naturen som trivsselfaktor för oss människor. Det krävs mer av ett synsätt som utgår från fysiska och funktionella relationer mellan samhället och naturen. För en uthållig utveckling är</p>	

		<p>det avgörande att vi inte försämra förutsättningarna att bevara och förstärka de tjänster som ekosystem erbjuder.</p> <p>Samhällsplaneringen i kommunen har hittills inte i tillräcklig utsträckning beaktat denna aspekt. Ett exempel är Södra sundet som idag blidar en grön-blå kil som sträcker sig från yttre havsbandet ända in till stadens centrum. Den är en av kommunens värdefullaste resurser för ett framgångsrikt arbete med ekosystemtjänster. Stråket med dess värdekärnor, omgivande naturområden och spridningskorridorer hotas nu av exploatering för att skapa attraktiva bostäder och andra anläggningar. Att utnyttja delar av området för bebyggelse behöver dock inte hota förutsättningarna för att bevara och utveckla ekosystemtjänster. Men det krävs ett synsätt som utgår från fysiska och funktionella relationer mellan samhället och naturen.</p> <p>Att bygga attraktiva strandnära bostäder har prioriterats framför en ekologiskt fungerade grönstruktur trots att man i planens ställningstaganden anger att grönstrukturen är lika viktig som bebyggelsestrukturen. För en uthållig utveckling är det avgörande att vi inte försämrar förutsättningarna att bevara och förstärka de tjänsterna som ekosystem erbjuder. Vid den uppdatering som ska göras av kommunens grönstrukturplan bör därför de biologiska förutsättningarna vara utgångspunkten för hur mark och vatten används.</p> <p>Större hänsyn till höga naturvärden och biologisk mångfald måste tas i samhällsplaneringen. Det framgår inte hur Härnösands naturvårdsprogram och grönstrukturplan beaktats i ÖP-arbetet.</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas.</p>
<p>Naturskyddsföreningen</p>	<p>Utgångspunkter</p>	<p>En översiktsplan kan inte göras alltför detaljerad och därför behövs styrande dokument både som underlag för att ta fram planen och för att praktiskt genomföra intentionerna i planen. Flera sådana dokument saknas eller behöver uppdateras.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunens grönstrukturplan (-98), - Miljömålsprogram (upphörde -20) - Naturvårdsprogram (-09) - Friluftsplänen/friluftsprogrammet 	<p>Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet. Kommunens planer och program som är daterade kommer att uppdateras.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - VA-plan - Skogsplan - Plan för tysta och mörka områden 	
<p>Naturskydds-föreningen</p>	<p>Teknisk försörjning</p>	<p>Det framgår inte hur teknisk försörjning påverkas och vilka åtgärder som krävs för att nå de övergripande målen i översiktsplanen. Översiktsplanen bör därför kompletteras med en konsekvensutredning som visar detta.</p> <p>Avsaknaden av en VA-plan innebär att många viktiga ställningstaganden och åtgärder saknas.</p> <p>Översiktsplanen bör kompletteras med fler tydliga ställningstaganden och åtgärder för att säkerställa en säker dricksvattenförsörjning, dagvattenhantering och avloppshantering, både inom tätorter och för berörda med privata lösningar.</p> <p>I den regionala vattenförsörjningsplanen framgår det att det råder brist på vattenförekomster som är lämpliga ur dricksvattensynpunkt. Trots detta finns inga områden i ÖP som skyddar de förekomster som kan vara aktuella som framtida dricksvattentäkter eller reservtäkter.</p> <p>Skyddsvärda vattenförekomster bör sammanställas och redovisas. Klimatet påverkar grundvattennivåer vilket bland annat kan skapa problem för både boende och lantbruk. Det bör förtydligas hur detta ska hanteras.</p> <p>Det framgår att kommunen ska arbeta för att rena dagvattnet i en större utsträckning för att motverka belastning på vår natur och miljö. För att läsa mer om hur detta ska gå till hänvisas man till kommunens VA-Program. Då en VA-plan ännu är under framtagande finns ingen möjlighet att fördjupa sig i detta. Översiktsplanen behöver därför kompletteras med ett stycke om rening av dagvattnet.</p> <p>Stora delar av dagvattennäten i Härnösand har redan kapacitetsproblem och nya exploateringar kan inte endast lösas via LOD som föreslagits i ÖP. Ökad belastning på avloppsnätet på grund av exploateringar och klimatförändringar innebär en ökad risk att spillvattensystem bräddas till dagvattensystem och att orenat avloppsvatten rinner rakt ut i recipienten.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas, då miljökonsekvensbedömningen är en del av översiktsplanehandlingarna.</p> <p>Synpunkterna kommer att beaktas och skrivningar gällande vattenförsörjningen förtydligas. Resterande frågor kommer att hanteras i kommande VA-program.</p>

		<p>Naturskyddsföreningen ser positivt på ställningstagandet att effektivisera befintliga vindkraftsområden istället för att införa nya områden.</p> <p>Att utveckla solenergi i kommunen är positivt men det finns en stor risk att de markarealer som krävs för detta ligger på tätortsnära områden som har höga naturvärden eller som av annan anledning bör skyddas.</p> <p>Alla solfångare behöver dock inte ta ny mark i anspråk. Möjligheterna att använda tak och andra outnyttjade ytor bör kartläggas och möjligheterna att använda dessa ytor för solenergi stimuleras.</p>	
<p>Naturskydds-föreningen</p>	<p>Trafikinfras truktur</p>	<p>I ÖP har en prioritering av trafikslagen gjorts som innebär att gång- och cykeltrafiken ska ha företräde framför biltrafiken. Det är positivt att förhållandena för GC-trafiken ska förbättras med ökad trafiksäkerhet och bättre framkomlighet. Detta ska ske genom att en gång- och cykelplan tas fram. Det finns dock många exempel på hur höga ambitioner i en sådan plan inte leder till ett lyckat resultat.</p> <p>Gång- och cykelbanor utformas utifrån minimimått och gator och vägar för biltrafik får fortsätta att ta stora delar av vår andningsbara luft, våra gemensamma utrymmen och våra offentliga medel i anspråk. Eftersom gångmiljöer är våra allra viktigaste offentliga stadsrum som alla har tillgång till bör en plan för offentliga rum vare den viktigaste uppgiften när stadens trafiknät ska planeras.</p> <p>Gator, torg, kajer och andra offentliga rum är utrymmet mellan husen där människor vistas, förflyttar sig och möts. Ett nätverk av offentliga rum binder samman stadens olika delar. Genom att utnyttja de möjligheter som trafikföreskrifterna ger med gångfartsområden och de nyligen beslutade cykelgatorna (Trafikförordning 2020:842) kan offentliga rum skapas med lokala trafikföreskrifter som är säkra, trivsamma och har god framkomlighet för gång- och cykeltrafik.</p> <p>I planförslaget redovisas ett reservat för förbifart Härnösand som ska vara en övergripande förutsättning i den fysiska planeringen. Eftersom reservatet är ett riksintresse ska det naturligtvis redovisas. Kommunen har inte heller rådighet om och i så fall när förbifarten kommer att byggas. Det är positivt att järnvägsutbyggnaden prioriterats framför vägutbyggnaden men eftersom förbifarten</p>	<p>Kommunen bedömer att det är en konsekvensbedömning som Trafikverket kommer att göra inom ramen för upprättande av vägplan när det är aktuellt.</p>

		<p>ingår i översiktsplanen bör den därför utvärderas i hållbarhetsbedömningen. En så genomgripande förändring av trafiksystemet som förbifarten innebär, får stora förändringar av resmönstret, på färdmedelsvalet och på förändrad tillgänglighet inte bara i kommunen utan också i regionen. Ekologiska, sociokulturella och ekonomisk hållbarhet kommer att påverkas som sannolikt påverkar människor och näringsliv både positivt och negativt.</p> <p>Väg 331 är rekommenderad väg för transporter med farligt gods. Längs hela sträckan inom kommunen går vägen inom Mjällåns riksintresse för naturvård. En olycka med farligt gods riskerar att bli förödande för åns känsliga ekosystem som består av särskilt skyddsvärda fiskarter/stammar och botaniska objekt av högt skyddsvärde. En klarläggning av hur vattenekosystemet och niplandskapet kan skyddas bör genomföras.</p> <p>För att öka möjligheterna att arbetspendla och att ta sig mellan mindre orter inom kommunen bör översiktsplanen peka ut områden vid sidan av alla större vägar, där kommunen kommer arbeta för att gång- och cykelvägar byggs. Detta gäller även de vägar som där Trafikverket är väghållare, till exempel 331, 713 (vid Nässjön), 718 (Viksjävägen), 721 (vid Bondsjön) 720 (till Smitingen) och 719 (till Solumshamn).</p> <p>Översiktsplanen bör ange att skoterleder inte bör gå över vattentäkter.</p> <p>Översiktsplanen bör vara tydligare med att visa vilka gång- och cykelbanor som finns idag, jämfört med dem som man planerar.</p>	
<p>Naturskydds-föreningen</p>	<p>Bebyggelse</p>	<p>LIS-områden –</p> <p>I Samband med att det tematiska tillägget till ÖP om LIS-områden togs fram avsattes ett ganska stort antal områden vid sjöar utspridda över kommunen. I planen saknade vi en grundläggande analys av förutsättningarna och en beskrivning av hur varje enskilt område skulle bidra till landsbygdsutveckling.</p> <p>Resultatet av dessa brister ser man nu. Efterfrågan på att uppföra bostäder har varit liten. Endast ett av LIS-områdena har utgått i den nya översiktsplanen (bortsett från de områden som planlagts) men minskningen borde vara större. I vårt yttrande 2014 över förslaget till LIS-områden gjorde vi</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas. Utpökade LIS-områden har utvärderats utifrån underlag som ras, skred erosion, skyddad natur, värdefull jordbruksmark,</p>

	<p>bedömningen att Lis-områdena bör vara relativt stora men totalt sett begränsas till antalet.</p> <p>För att få några positiva sysselsättningseffekter och förbättrat serviceunderlag krävs en kraftsamling till ett begränsat antal områden. Om den tillkommande bebyggelsen sprids ut alltför mycket nås inte målen med Lis-områden. För att styra exploatörerna behöver det totala utbudet begränsas så att det sker koncentrerade satsningar till de områden man vill stärka. Vi anser att denna bedömning fortfarande är användbar som planeringsförutsättning.</p> <p>En liten andel reservat och att kusten i Härnösand är en av landets mest exploaterade innebär att Härnösands kommun utmärker sig för att vara dålig på att skydda naturen. De LIS-områden längs kusten som avsatts för bostäder innebär ytterligare försämringar och bör därför utgå. Endast verksamheter som gynnar det rörliga friluftslivet och förhöjer naturupplevelsorna bör få komma till. Nya bostäder vid vatten bör endast tillåtas i inlandet men då måste utpekade områden ingå i en strategi som verkligen leder till landsbygdsutveckling. Det är av största vikt att utreda hur dricksvatten och avlopp ska lösas i dessa områden i samband med att dessa pekas ut.</p> <p>Många av de utpekade LIS-områdena är i konflikt med värdefull natur eller kan innebära framtida problem om de bebyggs. Det gäller LIS-områden som ligger inom riksintresseområden eller andra områden med höga naturvärden.</p> <p>Även LIS-områden som är placerade i avrinningsområden till vattenförekomster som kan vara av intresse för dricksvattenförsörjning innebär hot som bör tas på allvar. Planerade exploateringar i LIS-områden minskar möjligheter att klara ställda kvalitetskrav och miljökvalitetsnormer för berörda vattenförekomster.</p> <p>LIS-områden har även pekats ut inom samma områden som är markerade som framtida riskområden för ras, skred och översvämning eller utredningsområden för klimatanpassning. Samtliga av dessa LIS-områden bör tas bort ur planen. Det gäller Gådeåns avrinningsområde med sjöarna Nässjön, Långsjön, Brunnesjön, och Öjesjön samt LIS-området vid Sannasundet på Hemsön.</p>	<p>dricksvattenförsörjning m.m. De områden som är kvar anses lämpliga för bebyggelseutveckling som i sin tur är en del av landsbygdsutvecklingen</p>
--	---	--

<p>Naturskydds-föreningen</p>	<p>MKB</p>	<p>I hållbarhetsbedömningen har nu gällande översiktsplan angetts som 0-alternativet. Förslaget till ny översiktsplan utgår från gällande ÖP som ligger till grund för mycket av det som ingår i nya planförslaget. Många förslag i den nya planen kan man därför även finna i 0-alternativet.</p> <p>I den sammanfattande bedömningen av planens effekter anges ändå att planen medverkar till en hållbar utveckling trots att 0-alternativet innebär samma utveckling.</p> <p>Att enbart ange effekterna som positiva eller negativa ger därför inte en korrekt bild eftersom många av effekterna är neutrala och bör markeras på det sättet (alternativt inte tas upp i utvärderingen). Denna oredlighet att markera effekterna som positiva när de i själva verket inte innebär någon förändring innebär en skönmålning av hur översiktsplanen påverkar ekologisk och annan hållbarhet.</p> <p>Vi har i detta yttrande beskrivit bristerna i kommunens arbete med biologisk mångfald. I den ekologiska hållbarhetsbedömningen anges endast befolkningsökningen som negativ faktor. Men att vi blir fler tar och tar mark i anspråk behöver i sig inte vara någon avgörande negativ faktor men när skyddsvärd natur exploateras måste det bedömas negativt. Det är vilken mark som tas i anspråk som avgör hur bedömningen ska ske. Vi har tagit upp hur LIS-områdena innebär en utarmning av biologisk mångfald som ett av flera andra åtgärder med liknande konsekvenser. Även om förändringen i förhållande till 0-alternativet inte innebär någon försämring är förändringen ändå negativ. Även om miljöbalken endast ställer krav på en utvärdering mot 0-alternativet bör hållbarhetsbedömningen även bedömas mot mål som innebär en långsiktig hållbar utveckling. För att en sådan bedömning ska vara möjlig behöver lokala mål ställas upp på det sätt som vi inledningsvis tog upp.</p> <p>Det är ett utmanande mål som ställs upp i översiktsplanen att människan ska leva i balans med miljön senast år 2045. Den hållbarhetsbedömning som redovisas ger tyvärr inte svar på frågan om vi närmar oss det målet.</p> <p>Det skulle behövas en trendbedömning på samma sätt som sker i den nationella och regionala miljömåls-uppföljningen för att veta om målet är</p>	<p>Hållbarhetsbedömningen kommer inte revideras utifrån naturskyddsföreningens synpunkt. Kommunen bedömer att den uppfyller de krav som ställs på en MKB för Översiktsplan samt ger en övergripande bild av översiktsplanens påverkan på långsiktig hållbarhet utifrån de globala målen.</p>
-------------------------------	------------	---	--

		möjligt att nå med förslaget till Översiktsplan 2040.	
HNEF	Företagsamhet	Vägar, skyltning, mobilnät, internet, parkeringsytor är avgörande parametrar för företagsamheten. Förslag: Mer biogas, laddstationer, gärna en vätgasstation på t ex Saltvik. Bilvägar måste finnas till industri, handel och besöksmål. Tillräckligt bra och breda transportvägar även i centrum så att snöröjningen kan fungera och blåljusfordonen ta sig fram.	Synpunkten kommer till viss del att beaktas.
HNEF	Företagsamhet	Saltvik - Idag fungerar inte mobilnätet. Kommunen bör vara en sammanhållande kraft för att säkerställa den infrastrukturen i samverkan med Post- och telestyrelsen. Vi ser gärna även restauranger på området. Infrastruktur enligt ovan.	Synpunkten kommer att beaktas vid detaljplanering.
HNEF	Företagsamhet	Industri - Grundläggande behov för kommuninnevånare. Industrier som gör oss självförsörjande. Någon/några industrier som ger många arbetstillfällen, jobb som inte kräver akademiker. Visa på den kommunala viljan: Förbered lokalisering, mark, infrastruktur (el, vatten, tillfartsvägar, bredband/fiber etc) så det är enkelt att välja vår kommun vid etablering.	Synpunkten kommer att beaktas genom att utpeka områden för företag och industrietableringar.
HNEF	Handel	Vägnät och parkering behövs även i centrum. Vi ser gärna ett välutvecklat nät för miljöbilar. Bygg ett parkeringshus som ersätter ev borttagna parkeringar*	Synpunkten kommer att beaktas.
HNEF	Besöksnäringen	Förslag: Husbilsparkering bakom Lidl. Riv huset där Y-ekonomi sitter. Fint nära gästhamnen och nya golfbanan. Ny dragning av väg och cykelväg till Smitingen *Tänk på att uteserveringar längs kajen och Nybrogatan har mycket kort säsong och det är ofta kallt och blåstigt.	GC frågan kan hanteras i översiktsplanen och kommer därför beaktas.
HNEF	Areella näringar	Kommunen bör jobba för att vi är självförsörjande på bas-livsmedel. Utveckla näringen! (Just nu finns endast 5 mjölkbönder.) Mathantverk och besöksnäring hör ihop. Livsmedelsproduktion är en egen näring som inte kan sammanblandas med besöksnäring. Digital infrastruktur är avgörande för branschen. Elförsörjningen likaså. Kommer bli brist om det inte säkerställs. Teknikutvecklingen kommer generera ett ökat behov inom en snar framtid	Synpunkten beaktas genom att värna jordbruksmarken samt belysa besöksnäringsspektivet.
HNEF	Bebyggelse	Röd tråd för industrietablering. Infrastruktur, vägar, friluftsliv, service. Allt måste hänga samman.	Översiktsplanen hanterar alla frågor och gör

			avvägningar mellan dem för en bra balans.
HNEF	Teknisk försörjning	Vattenfrågan behöver säkerställas och budgeteras. Dricksvatten för djur och människor. Vatten för vattenlevande organismer. För mer info, prata med våra LRF-representanter	Dricksvattenförsörjningen har beaktats och kommer hanteras mer detaljerat i kommande VA-program.

3.5. Politiska partier

Avsändare	Avsnitt	Synpunkt	Svar
Socialdemokraterna	Utgångspunkter	<p>Grunden för allt arbete med samhällsutveckling utgår från människans behov av ett jämlikt samhälle. Alla människors behov av en trygg och säker boendemiljö ska ligga till grund för den fysiska planeringen i både centrum och kommundelarna. Allt som ska byggas och utvecklas måste utgå från en socialt hållbar utvecklingsmiljö för människor i alla åldrar, med olika bakgrund och funktionsmöjligheter. Översiktsplanens beskrivningar av hur man uppfyller kraven på social hållbarhet bör utvecklas efter dessa linjer.</p> <p>Härnösands styrka är att det är nära mellan staden och landet. Staden har nära till havet och skogarna. Den närheten samt tillgängligheten till god samhällsservice ökar medborgarnas möjligheter till en god livskvalitet. Vi ser det som positivt att ÖP definiera kommundelar och arbetar med dessas möjligheter och utmaningar. Varje kommundels betydelse i dokumentet bör höjas på så vis att det i text ska framgå varje kommundels behov och förutsättningar vad gäller infrastruktur, mark- och vattenanvändning.</p> <p>Indelning av kommundelar kan ses över. De följer nu de gamla socknarna men Säbrå kan tjäna på att delas så att Älandsbro blir egen kommundel. Nu behöver ju inte gränserna mellan kommundelarna ses som skarpa, men vi tror ändå att det kan vara bra att tänka nytt.</p> <p>Det finns mycket bra kartmaterial, men ibland är det svårt att se de fysiska kartorna som ligger under. Samordning mellan kartmaterial och text vad gäller exempelvis transportinfrastruktur kan ses över. Särskilt skyddsvärd natur omnämns inte mycket. Ett särskilt stycke bör belysa vikten av att inventera och skydda olika naturtyper.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet genom tydligare beskrivningar och förklarningar av begrepp och utveckling i kommundelarna. Älandsbro kommer inte att pekas ut som egen kommundel då det begränsar möjligheten att utveckla samband mellan service och omland. För att se kartorna som finns under förespråkas digitala kartor där det går att tända och släcka lager. Skyddad natur kommer att belysas mer.</p>

		<p>Socialt hållbar balans mellan centrum och periferi är viktig. Olika verksamheter, service, omsorg, skolor och kommunikationer ska finnas i hela kommunen. Familjer som flyttar till Härnösand väljer att bo i en kommun där landsbygd och tätort bildar en skön helhet. Härnösand ska eftersträva att behålla och utveckla förutsättningarna för en levande landsbygd och en levande stadskärna. Vår stadskärna ska präglas av människor som är i rörelse. Det ska vara nära till välkomnande mötesplatser för samtal och samvaro.</p>	
<p>Socialdemokraterna</p>	<p>Bostadsförörjning</p>	<p>Det är mycket viktigt att i alla planering vara uppmärksamma på att vi inte får segregerade bostadsområden i kommunen. Där tendenser till bostadssegregering redan finns bör åtgärder sättas in för att motverka segregation. Faktorer som påverkar detta är exempelvis a renoveringsplaner för hus, planerad nybyggnation, underhåll av vägar, gångvägar och grönområden, placering av busslinjer och hållplatser, placering av fritids och förskolelokaler, lekplatser och spontanidrottsplatser.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plusboende på flera ställen i kommunen. • Planera överlag på ett sånt sätt att segregering undviks. • Bra att ÖP betonar Härnösands profil som kommunen för de som vill bo med tillgänglighet till friluftsliv. • Socialdemokraterna betonar värdet av att vi bygger både vertikal – d.v.s. ordentligt höga hus i stan – och horisontellt, dvs nära marken. Därvid kan vi tillvarata både vår potential för utsikter liksom möjligheterna till naturnära/marknära/jordnära livsmiljöer. • Bygg eller köp in mindre hyreshus för att underlätta generationsväxling och inflyttning av yngre, barnfamiljer etc. Sträva efter effektivt och billigt byggande så att många människor har råd att hyra dessa. Många äldre vill bo kvar i hembygden och satsningen på plus/trygghetsboenden ute i kommundelarna bör fortsätta. • Härnösands framtid är ett öppet samhälle där boendeplaneringen skapar miljöer där människor får chansen att umgås utan kategoritänkande. <p>Utomhusmiljöer är väl upplysta och inbjudande och planerade för att skapa trygghet och tillgänglighet. En socialt hållbar boendeplanering omfattar inkludering av utrikes födda som valt att bosätta sig i vår kommun. All integrering utgår från boende och arbete. Därför är det viktigt att det integrerande synsättet på verksamheter,</p>	<p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas och inkluderas i planbeskrivningen. Att bygga högt i en stad som Härnösand kräver sin försiktighet. Här gäller det att ta topografin och den mänskliga skalan i beaktning. Översiktsplanen har inte möjlighet att peka ut specifika platser för Höga hus under detta tillfälle.</p>

		byggande och boendeplanering finns som grund i en översiktsplan.	
	Trafikinfrastuktur	<ul style="list-style-type: none"> • Vikten av att dra E4 utanför stan bör betonas. • Skriv in en tydligt uttalad avsikt att tillsammans med Trafikverket samfinansiera GC-vägar i samtliga kommundelar. • Genomtänkta lösningar för trafik- och parkeringssituationen i centralorten är nödvändigt för att boende utanför centralorten ska kunna använda den service som är koncentrerad bara till centralorten. Det får inte vara så att trafik- och p-lösningar uteslutande utgår från de förhållanden som råder för boende i centralorten. • Bredbandsutbyggnaden i alla kommundelar är oerhört viktig. Av den anledningen kan det finnas skäl att ytterligare förstärka skrivningar och ställningstaganden om bredband. • Kommunen bör i översiktsplanen precisera önskemål eller inriktningar rörande infrastruktur som kommunen inte har full rådighet över. Det gäller E4- korridorens sträckning väster om Älandsbro centrum, korridor för eventuell Hemsöbro och möjligheten att passera över Högakustenbron för gående och cyklist. I planen bör framgå lämplig placering av pendlarparkering i Brunne och Gussjö samt vid färjeläget till Hemsön. 	Synpunkterna beaktas i sin helhet och har inkluderats in planbeskrivningen.
	Företagsamhet	<p>Mark bör reserveras för företagsetableringar, dels i centralorten men även ute i alla kommundelar som i Häggdånger vid E4, Viksjö, Brunne, Hälledal, Utansjö mm. Det kan handla om större och mindre industrier och verksamheter eller turistanläggningar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utpekat område/områden som är lämpligt för framtida solvärmeanläggning saknas. • Vindkraftssatsningen i Viksjö bör följas upp av fortsatta satsningar på verksamhet som stödjer detta. Service, tillverkning eller verksamheter som behöver el. Mark bör avsättas för detta. 	<p>Markinköp finns som att göra punkt.</p> <p>Synpunkterna kommer delvis beaktas. Det finns inga utredda områden för nästa utveckling av solfångarfält. Testanläggningen behöver utvärderas först.</p> <p>Samarbeten med lokala föreningar och företag i Viksjö ska upprätthållas.</p>
		Kommundelarna beskrivs i tämligen kortfattade ordalag, socialdemokraterna anser att alla delar kan ges större fokus och utrymme i översiktsplanen.	Synpunkterna om kommundelarna har beaktas i sin

	<p>I alla kommundelar finns en äldre befolkning som gärna vill bo kvar men som inte orkar ta hand om större hus själva. Samtidigt finns en yngre generation som vill flytta till landsbygd men det saknas tillgängliga hus eller gårdar.</p> <p>Kommunen kan mer aktivt peka ut områden som är lämpliga för hyreslägenheter samt plus/trygghetsboenden i alla kommundelar så att de som vill bo kvar kan flytta till mindre och mer praktiskt boende senare i livet. I varje kommundel bör områden för industri/verksamheter definieras.</p> <p>Det kan vara större områden som exempelvis Utansjö, men även mindre områden för matproduktion, turism mm Avsnitten om kommundelarna bör innehålla all information om dessa även om den redan beskrivits under andra delar i ÖP. Bra att i huvudsak följa sockenindelningar, ingen vits att skapa nya. Men det är viktigt att det blir tydligt vilka faktorer som avgör om en socken blir en kommundel och var områden som exempelvis Ytterfälle hör.</p> <p>Högsjö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utansjö industriområde med stor hamn i området möjliggör för större och tyngre etableringar vilket tydligare bör framgå i ställningstagandet. - Hälledal: Här saknas information. Fina vandringsleder, fiskevatten, skidspår. - Rö: Vålångersfjärden, saknas information. Finns ett stort kulturarv. - Högakustenbron och/eller Mörtsal bör utpekas som nod för kollektivtrafik, både buss och lokaltåg. - Definiera områden för bostadsbyggande, tomter. - Utveckla triangeln Utansjögården/Ramviks Folkets Hus/Högsjö gamla kyrka och Hembygdsgården till ett kulturcentrum för att gynna turismen vid Bron/Södra Brofästet. Det finns många lokala kulturarbetare som kan göra centret till en fin tilldragelse. - Gör en turistattraktion av broområdet: - Uthyrning av fiskeutrustning, kanoter och annat för det ändamålet. Gör Mörtsals hamn till knutpunkt för fiskevård. Inlemma cykelbanan i den knutpunkten. Den som ska gå från Utansjö till Härnösand via Ålandsbro. - I Veda/Mörtsal skulle man ha Bro kafé med Turistinfo för Södra Brofästet med omnejd. En tankstation? En sådan blir ju central. 	<p>helhet. Kompletterande beskrivningar har inkluderats för varje kommundel och en stor del av förslagen har beaktats vid revideringen av planbeskrivningen.</p>
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - Det finns inget som hindrar att man inte skulle kunna ha samarbete med norra sidan, Hotell Höga Kusten och Björkuddens Hotell Restaurang men man ska ge noga akt på det unika med Södra Brofästet med omnejd. - Utöka Snibbens verksamhet. Ha en liten filial till Snibben i Utansjö. Man kunde införliva Utansjögården i det. - Markera läge för affär i Hälledal - Snygga till i Utansjö <p>Säbrå</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nämner nästan bara Älandsbro vilket är en brist. Kanske ska Älandsbro vara ett eget område. - Markera läge för GC längs Stigsjövägen från Säbråvägen till Grofhäll och från Fröland-till Häggdånger. - GC-väg Härnösand Central- Bondsjöhöjden – Byåker-Brunne och Härnösand Central-Säbråvägen-Byåker-Brunne - Det ger möjlighet att cykelpendla till järnvägsstationen där det bör finnas laddställe för elcyklar - Friluftsområdet på Bondsjöhöjden utökas, runt Nässjön. - Kolonilotter i Byåker och Näs. - Stråk för cykeltrafik mot Högsjö och mot Härnösand som ska utvecklas fram till 2040 finns inritat i karta men saknas i text. - Älandsfjärden är ett potentiellt utvecklingsområde för bostäder och rekreation i anslutning till vatten, dock med avstånd till nuvarande industriområde. - Kullamark, vägen mot Älands återvinningsanläggning är potentiellt utvecklingsområde för småindustri och företag. - Ökad efterfrågan på att bo på landsbygden bör beaktas i samtliga kommundelar. - Se över områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). <p>Öarna</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rita in bro till Hemsön och reservera mark för bro på bäge sidor om Sannasundet. Det behöver inte vara ett ställningstagande men en förberedelse för ett eventuellt ställningstagande. - Hemsö fästning har blivit intressant för filminspelning. Går det att utveckla området runt. Behövs det en bättre väg?? - Vilka utvecklingsområden finns på öarna? För verksamheter? För turism? För natur? - Utveckla Åbordsön. 	
--	---	--

	<p>Häggdånger</p> <ul style="list-style-type: none"> - Saknar utpekade område för tågstopp söder om Härnösand. - Värptjärn nämns inte. - Häggdånger har intressanta fornminnen. Från stenåldern finns boplatser vid kusten. Vid Skarpudden finns gravrösen och andra stensättningar i höjd med både bronsålderns och järnålderns kustlinje. - Att göra: Detaljplanera för butik i Häggdånger. - Detaljplanera bebyggelse i havsvikarna för att skapa fler tomter i attraktivt läge. - Samlingspunkt i Torrom - Vandringsled efter kusten kan märkas ut - Kafé i Barsviken - Finns utifrån ett turismperspektiv viktiga historiska och naturmässiga händelser och förhållanden att anknyta till, ex. orkidéer i Häggdånger <p>Viksjo</p> <ul style="list-style-type: none"> - Markera tydligare att Viksjö är centrum och servicepunkt för vägen mellan Sundsvall och Sollefteå. - Regjäl översyn av trafiksituationen i Viksjö, tung och mycket intensiv genomfartstrafik ska samsas med lokal trafik i samma vägstråk. Att cykla eller promenera längs väg 331 upplevs med rätta som livsfarligt! - Eksjödammen är inte utmärkt, den bör belysas utifrån att den är problematisk. - Vindkraftens tar inte upp alls i texten om Viksjö. Markera ett centrum för denna. - Mark för möjlig etablering av industri/verksamhet bör identifieras. Kan vara i anslutning till centrum för vindkraften - Markera GC-väg längs väg 331 mellan Storsvedjan och Viksjö Skans. Gatubelysning längs sträckan. - Mark för bostäder, tomter bör definieras. Finns utifrån ett turismperspektiv viktiga historiska och naturmässiga händelser och förhållanden att anknyta till, ex. svedjefinnar i Viksjö och Viksjö skans (om den finns kvar). <p>Stigsjö</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kring hela Gussjön finns mycket bebyggelse även året runt vilket bör beaktas. Titta över LIS områdena - Markera på kartan på läge för GC-väg från Härnösand till Brunne och vidare till Boda. - Mark för verksamheter/småindustrier - Mark för bostadsbyggande/tomter 	
--	---	--

		<p>Härnösands tätort</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ny bilväg och GC-väg till Smitingen. Måste ritas in i ÖP - vägen till Solumshamn borde få en GC-väg. Det är många joggare och cyklister på denna väg som helt saknar vägren. - -Saknade planeringen av Smitingen till ett campingområde - Utomhusbad på lämplig plats 	
		<p>Trädgårdsstaden Härnösand</p> <p>Satsa mer på varierat odlade och ett ännu grönare Härnösand</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exempel: <ul style="list-style-type: none"> - En rhododendronpark i grönområdet nedanför Brännaskolan o förskolan? - En fruktträdgård i grönområdet vid Landsarkivet? - Utveckla trädgårdar i anslutning till äldre- och plusboenden. - Tänk om vi skulle kombinera Kuststaden med Trädgårdsstaden genom att anlägga "trädgårdar" längs kanalerna? - Fler kolonilottsområden i staden och ett nytt kolonilottsområde stadsnära där vi tillåter småbebyggelse. <p>Allt detta ger upplevelser för oss som bor i kommunen och ger en positiv inverkan på klimat, insektsliv OCH hjälper till att ta hand om stora vattenmängder. Vi kan börja lägga grunden genom arbetsmarknadsprojekt, skolprojekt för ungdomar som behöver något annat än sitta i skolbänken. Det finns massor av möjligheter.</p>	<p>Synpunkten kommer delvis att beaktas, då många av frågorna är för detaljerade för att hanteras i översiktsplanen, exempelvis föreslås fler kolonilottsområden.</p>
Centerpartiet	Vision och mål	<p>Gör Härnösand attraktivt</p> <p>Varför är det viktigt att arbeta med attraktivitet? Idag är intresset att bo strandnära väldigt stort. Byggandet av bostäder och omsättningen av bostäder har inte på länge varit så stort i Härnösand som nu, trots att befolkningsutvecklingen i stort sett stor still. Härnösands kommun är uppenbart en attraktiv kommun att bo i. Saker och ting förändras snabbare, andra faktorer blir viktiga, utvecklingen blir mera oförutsägbar och det krävs mera för att kunna attrahera människor att bo kvar.</p> <p>Frågan är egentligen vad det är som kan planeras och hur flexibel och demokratisk kan Härnösands kommun vara när förutsägbarheten och förutsättningarna kan förändras relativt snabbt. Vi pendlar idag oftare och längre. Arbetsmarknaden tenderar att förändras väldigt snabbt, men med digitalisering m.m så kan människor bo kvar, men byta arbete om pendling och andra villkor medger detta. Då gäller det att kommunen till exempel kan erbjuda bra och attraktiva boenden m.m. Härnösands</p>	

		<p>starka sida idag är tyvärr inte attraktion på arbetsmarknadssidan men däremot finns stor attraktivitet på boendesidan.</p> <p>Attraktiva boendemiljöer kan därmed utgöra en fördel i konkurrensen om människor och kompetens. Platsens attraktionskraft blir alltmer betydelsefull. Människors rörlighet m.m innebär ökade krav på det lokala. Den lokala platsen blir, paradoxalt nog därmed, alltmer betydelsefull. En kommun kan därför i viss utsträckning påverka sin egen konkurrensförmåga genom att arbeta med sin egen attraktivitet för boende, besökare och företag.</p> <p>Efterfrågan idag på strandnära boenden är mycket stor. I ÖP bör redovisas platser och områden där bebyggelsemöjligheterna tydligt redovisas. Fler LIS-områden bör redovisas.</p>	<p>Synpunkten kommer delvis beaktas då områden för bostadsutveckling förtydligas, däremot kommer antalet LIS-områden att minska.</p>
Centerpartiet	Teknisk försörjning	<p>För en Norrlandskommun som Härnösand är bredbandsutbyggnaden i alla kommundelar oerhört viktig. Det är oftast en överlevnadsfråga för företagande och boende. Viktigt att tydliggöra i ÖP att bredband skall finnas på alla ställen i hela kommunen.</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.</p>
Centerpartiet	Trafikinfrastuktur	<p>Ostkustbanan - Trafikmässigt är troligtvis utbyggnad av Ostkustbanan den viktigaste infrastruktursatsningen för Härnösand. Trafikverket har ansvar för utbyggnaden men kommunen bör i ÖP tydliggöra ostkustbanans betydelse och även skapa förutsättningar för ett ev. tågstopp i Mörtsal.</p> <p>Ny E4 sträckning - När det nu i stort sett råder politisk enighet om att en ny E4 sträckning bör ske från Älandsbro till Antjärn bör detta tydligt förstärkas i ÖP.</p> <p>Pendlarparkeringar bör tydligt redovisas med dagens trafikbehov och kommande trafikbehov. Exempel på platser för pendlarparkeringar är Mörtsal, Hemsön, Brunne, Älandsbro, Antjärn m.fl.</p> <p>Bro till Hemsön- ÖP bör tydliggöra möjlighet till ny bro till Hemsön.</p> <p>Parkering på Härnön- ÖP bör tydligt redogöra för hur vi ska täcka behov av parkering på Härnön för fortsatt utvecklad besöksnäring och företag verksamma på ön.</p>	<p>Synpunkterna om trafikinfrastruktur kommer att beaktas och översiktsplanens skrivningar förtydligas i planbeskrivningen.</p>

Centerpartiet	Bebyggelse- utvecklig	Det är viktigt som det framgår i ÖP att lämplig bostadsbebyggelse utpekats. Dock får detta inte vara ett hinder för begränsad bebyggelseutveckling även på andra områden. ÖP bör även mer tydligt markera lämpliga områden för hyreslägenheter, utanför tätorten, i ex.vis Högsjö, Brunne, Viksjö och Ålandsbro.	Synpunkten kommer att beaktas och tydligare beskrivningar inkluderas i planbeskrivningen.
Centerpartiet	Jordbruks- landskapet	Det ska finnas intentioner i ÖP om att värna jordbruksmark och att inte ta jordbruksmarken i anspråk för exploatering mer än nödvändigt. Centerpartiet önskar att det görs en översyn av de områden som pekats ut för bebyggelse så att inte produktiv och bärkraftig jordbruksmark tas i anspråk. Självförsörjningsgraden m.m påverkas om jordbruksmarken minskas. Inom kommunens gränser finns många realistiska områden för en utökad byggnation utan att ta jordbruksmark i anspråk. Det kan inte hävdas att det saknas alternativa områden.	Synpunkten kommer att beaktas och ett tydliggörande mellan areell näring och bebyggelseutveckling genomförs.
Centerpartiet	Kommun- delarnas utveckling	Hållbarhetsperspektiven behöver tydligt genomsyra Härnösands nya ÖP. Till frågorna om landsbygden och orternas utveckling är frågorna om trafik och kommunikation tätt knutna. Såväl bostäder som näringsverksamheter får effekter på trafiken. Kommundelarna med tätorter och landsbygd kan komplettera och avlasta staden, och möjliggöra att hela kommunen utvecklas hållbart. Det är viktigt att ÖP underlättar att Härnösands kommun kan växa och att balans mellan stadens och omkringliggande kommundelarnas tillväxt gynnar alla. Om orterna utanför tätorten och landsbygden utvecklas tydligt blir stadens utmaningar mindre kännbar och stad och land kan komplettera varandra. Centerpartiet ser att olika delar av kommunen har olika förutsättningar att tåla och hantera ett ökat exploateringstryck med den trafik som då tillkommer och vi föreslår därför att man inledningsvis satsar på nybyggnation där trafiklösningarna huvudsakligen redan finns. Bostäder bör först byggas inom kommundelar som redan tål utvecklingstryck och där en befolkningsökning spiller över positivt på kringområdet, t.ex för underlag till kollektivtrafik som på sikt kan byggas ut och förtätas. Det är viktigt att varje kommundels betydelse redovisas så att det framgår vad varje kommundels	Synpunkterna om kommundelarna har beaktats i sin helhet. Kompletterande beskrivningar har inkluderats för varje kommundel och en stor del av förslagen har beaktats vid revideringen av planbeskrivningen.

behov och förutsättningar är vad gäller infrastruktur, mark- och vattenanvändning är. Text och karta ska synkroniseras.

Kommundelarna- Centerpartiet vill att beskrivningar av kommunalar bör förtydligas i planen.

Säbrå/Älandsbro

Mark mot Älandsfjärden

Centerpartiet vill att kommunen undersöker strandområdet längs Älandsfjärden från tillverkningsindustrin Norrlands Trä till kommunens egen avloppsanläggning för att möjliggöra boende, företagande, gång- och cykelstråk, bad- och turistattraktioner m.m. Älandsfjärden är ett potentiellt utvecklingsområde för bostäder och rekreation i anslutning till vatten, dock skall tydligt avstånd ske mot nuvarande industriområde.

Kullamarksvägen mot soptippen är utvecklingsbart för småindustri och företag. Markområden längs vägen bör läggas ut i ÖP för att tydliggöra detta. GC-väg bör anläggas längs gamla järnvägen från Härnösand till Älandsbro och även vidare mot Utansjö.

Högsjö

Runt Högakustenbron finns en stor potential för trafikplats med kollektivtrafik, både buss och tåg men även byte till bil. Detta bör framgå tydligare. Inom Utansjö industriområde med en stor hamn finns goda möjligheter att anlägga större och tyngre företagsetableringar.

Hälledal bör tydliggöras i ÖP så att dess kvaliteter med goda fiskevatten, vandringsleder, skidspår m.m framgår. Inom Rö/Vålånger finns ett stort kulturarv som bör framföras. Åbordsön har förutsättningar för utveckling av fritidsboende med småbåtshamn vid Mörtsal m.m

Stigsjö

Förberedelse för utbyggd GC-väg bör redovisas från Härnösands centrum till Brunne. **Möjlighet finns för bostadsbyggande runt Gussjön både för fritidsboende och åretrunt boende. ÖP bör kompletteras.**

Viksjo

Viksjo centrum som servicepunkt bör utvecklas för boende och industrietablering. Västanå med Eksjödammen m.m bör belysas tydligare i ÖP.

		<p>Hemsön</p> <p>I ÖP bör redovisas marketablering för bro till Hemsön. För besöksnäringen m.m bör Hemsöns kvaliteter med Hemsö fästning m.m mer framtonas.</p> <p>Häggdånger</p> <p>Häggdånger har goda möjligheter för utveckling av boende om vägar m.m rustas upp. Antjärn kan vara en knutpunkt för trafik. Häggdånger har också en intressant historia med fornminnen, gravrösen m.m . De kulturhistoriskt intressanta platserna bör tydliggöras. Vandringsleder och utsiktsplatser bör inventeras och iordningställas.</p> <p>Förutsättningar för ett lokalt centrum bör utvecklas runt kyrkan. Häggdångers närhet till havet och dess havsvikar bör utredas i ÖP för att skapa möjlighet för bostadsbebyggelse med attraktiva tomter.</p> <p>Härnön</p> <p>Härnösands tätort är bra belyst i ÖP och där framgår på ett bra sätt hur Härnösands utvecklingen skall ske. Möjlig ny bilväg och ny GC till Smitingen bör redovisas i ÖP.</p>	
Centerpartiet	Teknisk försörjning	ÖP bör tydliggöra skydd för vatten och dricksvattentäkter. Skyddsvärda områden bör förtydligas.	Synpunkten kommer att beaktas och den primära skyddsزونen för dricksvatten beaktas.
Centerpartiet	Teknisk försörjning	Vindkraft är ett av de viktigaste förnybara energislagen i Sverige. Vindkraft är ett rent och förnybart energislag och andelen el som kommer från just vindkraft ökar snabbt. Vi kan ändå inte nöja oss, utan måste fortsätta jobba för att den förnybara energiproduktionen ska kunna fortsätta att växa.	
Centerpartiet	Övrigt	Centerpartiet vill även ta upp frågor om arbetstillfällen, integration och utbildning - AIU	
		ÖP som i huvudsak avser kommunens planering rörande mark och vatten är ett viktigt styrdokument och riktlinje för kommunens framtida utveckling. Centerpartiet anser det dock viktigt att beröra ett par delar som vi anser särskilt viktiga för kommunen idag och i framtiden och vi vill lyfta utbildning, integration och arbetstillfällen. Dessa tre delar kan inte direkt kopplas till just planeringen av kommunens mark och vattenanvändning men om vi vänder på det så vill vi att områdena ska lyftas in och prioriteras i kommunens framtida utvecklingsplaner.	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet och har varit en del vid framtagande av nya områden för ex. företag.

Centerpartiet	Övrigt	<p>Härnösand har idag en svagt differentierad arbetsmarknad med tyngdpunkt inom tjänstemannasektorn.</p> <p>Centerpartiet anser det viktigt att kommunen skapar förutsättningar och bistår en stärkt och utvecklad differentiering av arbetsmarknaden och vill därför att initiativ till satsningar inom industri och gröna näringar ska både uppmuntras och prioriteras när det gäller planering av kommunens mark. Med en mer differentierad arbetsmarknad kommer Härnösand att få se fler i arbete, färre med försörjningsstöd och kommunen kommer få ett starkare näringsliv.</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas genom att peka ut nya områden för verksamheter/industr i samt värdet av areella näringar.</p>
Centerpartiet	Utgångs- punkter	<p>Härnösand har det senaste decenniet tagit emot många nya medborgare vilket är positivt för kommunen. Det som är mindre positivt är att kommunen inte lyckats behålla de nya medborgarna i samma utsträckning som de kom hit. Orsaker till att man inte valt att bo kvar i kommunen är flera och vi kommer inte att gå in på dem närmare. Vi tror dock att man med en bättre integration så skulle fler välja att stanna kvar och bidra till kommunens utveckling.</p> <p>Centerpartiet anser att kommunen kan bli bättre på integration och att det är viktigt att kommunen tar steg för att skapa förutsättningar för en bättre integration.</p> <p>Traditionellt är föreningsliv en naturlig väg in i ett samhälle och en bra väg att lära känna en ny kultur och nytt språk. Centerpartiet anser att det är viktigt att kommunen skapar förutsättningar och bistår föreningslivets arbete inom integration och med kommunens resurser vad gäller planering av mark och vatten m.m prioriterar initiativ som främjar integration.</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas och föreningslivets behov förtydligas.</p>
Centerpartiet	Övrigt	<p>Härnösand, har historiskt varit en tung spelare när det gäller både skola och högre utbildning. Tyvärr har kommunen de senare åren, i något högre omfattning, saknat högre utbildningar vilka har flyttats till andra orter. Centerpartiet anser att Härnösand har goda förutsättningar att öka omfattningen på högre utbildningar inom flera områden såsom sjöfart, försvar, beredskap och sjukvård m.m. Centerpartiet anser att kommunen i ÖP ska prioritera satsningar och initiativ inom de nämnda områdena sjöfart, försvar, beredskap och sjukvård. Behovet av arbetskraft inom både sjukvård och sjöfart är stort och vi tror att behovet är i ökande inom samtliga nämnda områden.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas då det inte kan hanteras inom översiktsplanen.</p>
Liberalerna	Övrigt	<p>Rent generellt känns Översiktsplanen verklighetsfrånvärd med sitt stuprörstänk under flikarna Kommunövergripande och Kommundelarna. Vi invånare rör oss på ett helt annat sätt inom och utanför kommunen än på det sätt som</p>	

		<p>översiktsplanen ger sken av. Det här måste vi ta höjd för. Vi lockar inga nybyggare med att de kan cykla eller ta bussen till Saltvik och köpa bräderna till bygget.</p> <p>Vi måste även ta höjd för att barnfamiljer, äldre invånare och invånare med funktionsvariation ska kunna bo utanför centrala Härnösand och ändå rörelsefrihet i hela kommunen. Vi ser inga aktiviteter som pekar ut att göra det möjligt att ”låta hela Sverige leva”. All ära till cykeln som transportmedel, men den har begränsningar vid normfrånskridande fysik, tyngre transporter och längre sträckor. Vi tror att mer krävs av Härnösand för att locka människor att flytta hit och stanna kvar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bra boenden i kommunens alla kommundelar • Bra skolor med goda kunskapsresultat • Förutsättningar för företag att etablera sig i kommunen; god infrastruktur, telekommunikation, bredband med mera. • Möjlighet till smidig rörelse inom hela kommunen och utanför. • Trygghet i hela kommunen • Härnösand ska öka självförsörjande graden genom att uppmuntra och värna om den närodlade produktionen • Härnösand ska utöka sitt kommunala beredskapslager i händelse av naturkatastrofer, krig med mera. • Härnösand ska verka för att transporter med miljöfarligt gods inte passerar i stadskärnan. 	<p>Synpunkten kommer att beaktas.</p> <p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet och har inkluderats i plandokumentet.</p>
	Utgångspunkter	<p>Liberalerna föreslår att perspektiven kompletteras med nedanstående perspektiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Företagsperspektivet • Integrationsperspektivet • Klimatperspektivet • Hållbarhetsperspektivet 	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas då dessa perspektiv inkluderas och är en del av planhandlingen ur andra aspekter.</p>
	Regionala samband	<p>Vi anser att framställningen av ”Sundsvallsregionen” som geografisk enhet i Översiktsplanen inte ger Härnösand de bästa möjliga förutsättningarna. Det finns förväntningar på att kunna arbeta och leva utanför de större städerna och Härnösands kommun kan ta vara på möjligheten att vara den ”närliggande mindre staden” men behöver då lyftas som det istället för en av Sundsvalls förorter.</p> <p>Det går alternativt att peka ut Härnösand som en del av det internationellt kända ”Höga Kusten” med dess lockande närhet till natur och friluftsliv. Senare i Översiktsplanen lyfts planerna på att koppla samman Härnösand med Höga Kusten-leden vilket är ett steg i den riktningen. Det tar lika lång tid att ta tåget till och från</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas då det är båda de regionala samarbetena som Härnösands kommun deltar i.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.</p>

		Örnsköldsvik som till Sundsvall, en närhet som ger både studie- och arbetstillfällen. Samma tåg går via Kramfors och flygplatsen "Höga Kusten Airport" vilket bör utnyttjas för att stärka samverkan mellan Höga Kustens kommuner.	
	Utvecklingsriktning	<p>Det är bra utvecklingsinsatser som planeras i Översiktsplanen men eftersom det är en plan som sträcker sig fram till 2040 tycker vi att den ska kompletteras med ytterligare visionära aktiviteter. Dit hör:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Främja företagande. • Värna, stimulera och underlätta för kommunens småskaliga producenter. • Utöka antalet arbetstillfällen i Härnösands kommun. <p>Vi anser att Härnösands kommun måste stimulera företagande och utöka statliga arbetstillfällen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verka för skolor med hög kvalitet med strävan efter goda kunskapsresultat. • Verka för utökade möjligheter till högre utbildning i Härnösands kommun. • Värna om och satsa på yrkeshögskolan. • Verka för att etablera utbildningar inom akvaponi. Ett utbildningsområde som passar väl in i Härnösands kommun med tanke på de utvecklingsinsatser som vi kan se inom Foodtech i kommunen. • Verka för att våra boenden för äldre är de bästa tänkbara. • Verka för att alla invånare ska känna sig trygga i hela kommunen och under alla timmar på dygnet. • Ge möjlighet att leva inom alla kommundelar i kommunen. 	Synpunkten kommer delvis att beaktas i den mån synpunkterna berör framtida mark- och vattenanvändning.
	Bebyggelse	<p>LIS -</p> <p>Liberalerna anser att Härnösands kommun ska ta höjd för statliga utredningen SOU 2020:78 Utredning om översyn av strandskyddsreglerna Syftet med SOU 2020:78 är att;</p> <ul style="list-style-type: none"> • identifiera förhållanden utifrån vilka strandskyddsreglerna kan differentieras med hänsyn till att tillgången till sjöar och stränder varierar i landet, liksom befolkningstäthet och exploateringsstryck samt förutsättningar för djur- och växtliv och ange hur dessa förhållanden kan mätas och sättas i relation till varandra, • föreslå åtgärder som ökar lokalt inflytande, • föreslå de författningsändringar som krävs i dagens strandskyddsregler för att den variation av skyddsbehov som finns i landet ska få genomslag i strandskyddsreglerna utifrån de skäl som anges inledningsvis, • utvärdera den nuvarande strandskyddslagstiftningen med avseende på hur ändamålsenlig, effektiv och legitim dess tillämpning är i olika delar av Sverige, 	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.

		<ul style="list-style-type: none"> • vid behov föreslå ytterligare åtgärder för att uppnå syftena med reformen enligt ovan, samt säkerställa ett differentierat, effektivt, ändamålsenligt och legitimt strandskydd, • beakta möjligheten till regelförenklingar. 	
	Parker och grönområden	<p>Tillägg under "Att göra":</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planera för stadsnära ängsmark, för att bidra till den biologiska mångfalden. 	Synpunkten kommer att beaktas som en del av utvecklingen av grönområden-parker.
	Företagsamhet	<p>Besöksnäring och turism - Här föreslår Liberalerna följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablera en camping vid Smitingens havsbad i Härnösand. • Ställplatser för husbilar inom samtliga kommundelar. • Viksjö är ett populärt område för friluftsliv. Här kan kommunen prata med exempelvis SCA för att utöka antalet naturcampingar. • Småbåtshamnen i Högsjö, Mörtsal. • Utveckling av en vandringsled på Hemsön. • Kontakt med skoterklubben och skogsägare om vandring på skoterleder sommartid. 	Synpunkten kommer till viss del att beaktas och inkluderas med skrivningar i respektive kommundel.
	Företagsamhet	<p>Arella näringar - Här lyfter författarna fram Härnösands kommun som centrum för Food Tech, därför vill vi i Ställningstagande lägga till:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunen ska verka för högre utbildning inom akvaponik. 	Synpunkten kommer inte att beaktas då frågan inte kan hanteras inom översiktsplaneringen.
	Trafikinfrastuktur	<p>Under Ställningstagande (första delen) står: "För all trafikplanering ska följande prioriteringsordning gälla: 1) Gång och cykeltrafik, 2) kollektivtrafik, 3) biltrafik"</p> <p>För oss liberaler är det viktigt att hela landet ska leva: att alla kommunens invånare behandlas lika på så sätt att de kan transportera sig mellan de olika kommundelarna och utanför kommunen. Det är viktigt i klimat- och feministiskt perspektiv att utveckla gång- och cykeltrafik men med en geografiskt stor kommun är det också viktigt att inte fastna i ett stadsperspektiv: sträckorna blir för långa för att alla oavsett fysiska förutsättningar och ålder ska kunna förflytta sig längs gång- och cykelvägar. Kollektivtrafiken ger fler transportmöjligheter, även inräknat redan nämnda perspektiv, dock är den ännu begränsad till vissa tider och sträckor vilket ger bilen ett högt värde för rörelsefriheten. Med bil kan kommunens invånare transportera skrymmande last så som matkassar och bräddor, och ta sig hela vägen mellan valda hållpunkter.</p> <p>Parkeringar</p>	

		<p>Vi tror sammantaget på att balansera trafikplaneringen och inte prioritera enligt föreslagen ordning. För ett jämlikt Härnösand</p> <p>I det inledande stycket skriver författarna ”I Härnösands kommun bor en stor del av befolkningen inom tre kilometer från Härnösands central”. Det stämmer inte överens med hur vi rör oss inom och mellan kommundelarna och utanför kommunen. Kommunens långväga invånare och besökare behöver parkeringsplatser i Härnösands stad när de ska besöka Härnösands citykärna. Liberalerna vill inkludera alla kommunens invånare och potentiella invånare; oavsett ålder, fysiska förutsättningar och avstånd; genom att underlätta för jämställda transporter. Det kan vara bra att se över parkeringsytorna och hur de bäst kan användas, men i planeringen måste hänsyn tas till att inte alla kan komma till fots. Vi föreslår därför att texten ses över.</p>	<p>Plandokumentet kommer revideras och förtydliga detta.</p>
	<p>Kommundelar</p>	<p>Härnösands kommuns Översiktsplan har i nuläget ett tydligt fokus på staden och saknar en visionär plan för landsbygden. Att ”Låta hela Sverige leva” bör vara en av de högst prioriterade visionerna i Översiktsplanen genom att sträva efter bästa möjliga förutsättningar inom alla kommundelar.</p> <p>För samtliga kommundelar (förutom öarna) vill Liberalerna lyfta fram följande aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimulera företagande. Dit hör bland annat god telekommunikation och fiber. • Värna, stimulera och underlätta för kommunens småskaliga producenter. • Sträva efter goda kunskapsresultat i skolan. • Verka för trygg och funktionell vård och omsorg. • Förbättra marknadsföringen av kommundelarnas besöksplatser. Det kan vi göra genom utvecklad skyltning, men också med hjälp av digitala plattformar. <p>Under var kommundel listas de aktiviteter vi vill lägga till i Översiktsplanen i respektive kommundel.</p> <p>1. HÄRNÖSANDS TÄTORT</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förändra och förbättra kollektivtrafiken genom att utöka turtätheten och öka biljettkostnaden. • Bredda och trygga vägar ut på södra Härnön. Förslaget att området bör kompletteras med gång- och cykelstråk är bra men räcker inte. Populära områden för barnfamiljer, så som Solum och Nickebostrand, kräver säkra trafikmiljöer vilket vägarna behöver utvecklas för. • Öppna upp milspåret. Planera automatiserade bommar med fortifikationsverket. 	<p>Synpunkten kommer till viss del beaktas. Synpunkten kommer till viss del att beaktas och inkluderas i planhandlingen. Resterande frågor kan inte hanteras inom ramen för översiktsplanen.</p> <p>Synpunkten kommer till viss del att beaktas och inkluderas i plandokumentet.</p> <p>Synpunkten kommer delvis att beaktas. Resterande är för detaljerat för</p>

	<p>Planerna för Nybrogatan Det beslut som röstades fram av (S, MP, V och KD) vid Samhällsnämndens januarimöte kommer att försvåra stadstrafiken avsevärt. Det kommer att bli en utökad och onödig bilkörning som sannolikt kommer att inverka negativt på miljön. Boendemiljön vid dessa gator kommer också sannolikt försämrats. När det gäller Nybrogatan planeras det för trädplantering i mitten av gatan eller refug. Sikten kommer att försämrats p g a träden för bilförarna och dessa hinder kommer dessutom att försvåra snöröjningen och ställa till med problem för uttryckningsfordonen. Snöröjningen kommer även att försämrats på de gator där biltrafiken kommer att öka. Vi vet dessutom att det redan idag är problem med den på dessa gator. I förslaget ingår även att ta bort parkeringar längs Storgatan. Liberalerna anser att den minskning av parkeringsplatser som planeras även vid kajen måste ersättas. Vi ska värna de kommuninvånare som behöver besöka centrala Härnösand. Vi ska värna de besökare som kommer till Härnösand.</p> <p>2. SÄBRÅ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verka för underhåll av gång- och cykelvägen mellan Älandsbro och Härnösand. • Utveckla besöksmålet U-berget i Finsvik, Älandsbro; sätta upp skyltar till, förbättra parkeringsmöjligheter och ordna grillplatser. <p>3. ÖARNA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbeta för tryggare vägar på Hemsön. • Utveckla besöksmålet Hemsön genom en vandringsled. <p>4. HÄGGDÅNGER</p> <ul style="list-style-type: none"> • Säkra övergången över E4 i Antjärn. • Utveckla vandringsleder. • Utveckla marknadsföring och skyltning till kulturplatser. • Utveckla gästhamnar och landstigningsplatser. <p>5. STIGSJÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förbättra underhåll av kanotleden. <p>6. HÖGSJÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Peka ut vindkraftsfria zoner. • Förbättra kommunikation. <p>7. VIKSJÖ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kvoten av vindkraftverk är uppfylld (se 1.2 Vindbruk) • Förbättra kollektiv kommunikation till Sundsvalls kommun. • Förbättra trafiksäkerheten för väg 331. 	<p>översiktsplanen. Parkeringar kommer att ersättas med mindre ytkrävande alternativ.</p> <p>Underhåll är en förvaltningsfråga. Lokala besöksmål ska utvecklas i samverkan med markägare.</p> <p>Synpunkterna kommer delvis att beaktas. I första hand genom att inkluderas som en del av planhandlingen. I de fall de inte beaktas är det för att det inte är en fråga översiktsplanen kan hantera.</p>
--	---	---

		<p>•Göra en enkätundersökning för att få en bild över efterfrågan på trygghetsboende.</p>	
	<p>Riksintressen</p>	<p>I förslag till ÖP 2040 på kommunens hemsida framgår följande text på sidan 49: ”Det finns två områden av riksintresse för vindbruk i Härnösands kommun, delar av Hästkullen och Björnlandhöjden i Viksjö. Härnösand ställer sig positiv till teknikutveckling i befintliga vindkraftsområden, men vill motverka att fler områden pekas ut för etablering av vindbruk. När översiktsplanen antas kommer vindkraft till viss del ha etablerats på områden av riksintresse för vindbruk”.</p> <p>Så långt gott och väl kan man tro. Men av plankartan på hemsidan är ”riksintresse för vindbruk” redovisad på sidan 15 och för vindkraft markerat området kring Björnlandhöjden verkar till ytan vara väsentligt större (t.ex. ända mot bebyggelse i byn Storsela) jämfört med utpekat område i nu gällande ÖP?</p> <p>Dessutom rymmer hemsidan även underlag till ÖP, ”Tematiskt tillägg för Vindkraft”. Man får en känsla av att det är underlaget till nuvarande ÖP inte kommande då texten är motsägelsefull i förhållande till viss återhållsamhet i ovanstående. Frågan borde ställas till förvaltningen vad som är syftet med underlaget!</p> <p>Vindkraft är mycket arealkrävande. T.ex. upptar vindparkerna Hästkullen och Björnlandhöjden i Viksjö en yta som är större än arean för centralorterna i Ångermanlands fyra kommuner tillsammans. Vindkraften en instabil energikälla. T.ex. de kallaste vinterdagarna när energibehovet är som störst blåser det inte mycket. Vattenkraften, som kan magasinera vatten, har blivit en backup som t.ex. kan nyttjas vid perioder av kyla.</p> <p>Vindkraften påverkar det omgivande landskapet, medför buller, vandrande skuggor och blinkande lanternor som är störande för boendemiljön. Det lågfrekventa bullret från vindkraftverk är skadligt för människor. Risk för iskast från vindkraftverk kräver skyddsområden runt om vindkraftverken på flera hundra meter, vilket begränsar rörelsefriheten. Fågelliv och fladdermöss drabbas.</p> <p>Möjligheter till avstyckning av tomter och bostadsbebyggelse försvåras, vilket samt med landskapspåverkan påverkar fastighetsvärdena negativt.</p> <p>SAMMANTAGET FÖRESPRÅKAR LIBERALERNA ATT TILLÄMPA KOMMUNAL VETORÄTT SÅ ATT</p>	<p>Riksintresseområdena för vindbruk kommer från energimyndigheten. Att områdena är utpekade som riksintressesanta för vindbruk innebär inte att hela ytan ska exploateras.</p>

		INGA NYA TILLSTÅND FÖR VINDKRAFT BEVILJAS I KOMMUNEN UTÖVER REDAN BEVILJADE.	
	Riksintressen	Förslag på komplettering under Ställningstagande: <ul style="list-style-type: none"> • Yrkesfisket ska kunna samexistera med totalförsvaret, sjöfarten, fritidsfisket, boendemiljöer samt ta hänsyn till höga naturvärden som finns i kommunens havsmiljöer. 	Synpunkten kommer att beaktas.
	Miljö och natur	Naturvård och skyddad natur Se stycket "skyddad natur i Härnösand" nedan. Anders påpekade att siffrorna behöver kontrolleras. Förslag på komplettering under Ställningstagande: <ul style="list-style-type: none"> • Härnösand ska arbeta för att väcka intresse hos invånarna att vara ute i skog och mark. • Härnösand ska verka för att tillgängliggöra sina skogar och marker för invånarna. Det gör vi genom att upprätta vindskydd, eldstäder, märka upp leder med mera. • Härnösand ska värna äganderätten. 	Synpunkten kommer till viss del att beaktas, nya skrivningar kommer att inkluderas i handlingen gällande tillgänglighet, något som är ett verktyg i den fysiska planeringen för att väcka intresse. Resterande synpunkter kan översiktsplanen inte hantera.
Liberalerna	Miljö och natur	Endast naturreservat och skogliga biotopskyddsområden ingår i uppgiften om att 0,7 % av arealen i Härnösands kommun är skyddad. Vi vill påpeka att kommunen är bättre än så, för det finns ju många fler former av skyddad natur. På Länsstyrelsens hemsida räknas därtill upp t.ex. följande: Natura 2000, biotopskydd (i annan mark än skogsmark), djur- och växtskyddsområden, landskapsbildsskydd, naturminne, naturvårdsavtal, riksintresse för naturvård, strandskyddsområde (i riket finns t.ex. 346.143 km insjöstränder och vattendrag) och vattenskyddsområde. Vidare registrerar Skogsstyrelsen nyckelbiotoper, d.v.s. ett område i skogen som i och med sina höga naturvärden har en mycket stor betydelse för skogens växter och djur. Lägg till att större delen av den svenska skogsmarken är certifierad genom sina ägare. Enligt certifieringssystemets riktlinjer görs frivilligt avsättningar av produktiv skogsmark. Tills nu har 5 % av den produktiva skogsmarken frivilligt avsatts till naturskog. Framgent kommer den siffran att öka. Någon uppgift på kommunnivå har Skogsstyrelsen inte kunnat presentera, men i Västernorrlands län är 70.000 hektar produktiv skogsmark frivilligt avsatt, d.v.s. nästan dubbelt så stor yta som är avsatt till naturreservat.	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet och planhandlingen förtydligas med denna information.
	Riksintressen	FORLÄMNINGAR Förslag på tillägg under Att göra: <ul style="list-style-type: none"> • Förbättra skyltningen till kommunens fornlämningar 	Synpunkten kommer till viss del att beaktas. Inte alla kan eller bör skyltas

			till, men värdet som fornlämningarna utgör kan lyftas fram vid utvecklingen av kommunen.
	Riksintressen	<p>Totalförsvaret</p> <p>Förslag på tillägg under Att göra:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förbättra tryggheten för friluftslivet på Härnön genom att starta upp en dialog med försvaret om kulfång vid Björnpasset. <p>Förslag på komplettering under Ställningstagande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Många av Härnösands militära områden är även viktiga natur och friluftsområden för invånare och besökare. Det är därför av vikt att friluftslivet kan samspela med försvaret. Det kräver goda dialoger och informativa insatser till allmänheten från kommunens sida. Här vill vi tillägga att informationen ska vara på flera språk. Vi önskar även automatiserade bommar. 	Synpunkten kommer inte att beaktas då det anses för detaljerat för översiktsplanen.
Socialdemokraterna Viksjö/ Stigsjö	Bebyggelse	<p>Planberedskap för bostadsbyggande i de mindre tätorterna, men kanske inte helt nödvändigt att köpa in marken. Planberedskap för industri-/företagsetableringar i alla kommundelar och speciellt längs E4-stråket, även utanför centralorten, t.e.x i Antjärn. Här bör kommunen äga något markområde på olika platser för att vara snabbfotade.</p> <p>Centralorten är även till för boende i omlandet! Offentlig och kommersiell service är till allra största delen koncentrerad till ”stadskärnan”. Kommunens storlek gör det heller inte lämpligt med flera alternativa platser för dessa funktioner. Konsekvensen måste då vara att trafik planeras så att denna service är tillgänglig för alla, även för de som inte kan ta sig till centralorten gåendes eller med cykel. Tänk in parkering och gator även för biltrafik. (sid 37).</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas som ett att göra punkt.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas och finns som en del av planförslaget.</p>
Socialdemokraterna Viksjö/ Stigsjö	Trafikinfrastuktur	<p>Kommunikationerna måste säkras! Detta är särskilt viktigt i ett corona- och post-coronaperspektiv som öppnar nya möjligheter för kommunen. Ska arbetsgivare acceptera att personal arbetar på distans måste långsiktigt stabil bredbandsförbindelse finnas att använda. Glöm inte Hemsön, Lillsela, Villola, Käckelbäcksmön m. fl.! Att prova annan teknik än nedgrävd fiber kan underlätta på vissa platser. Det är ingen hedrande statistik Härnösand visar upp vad gäller tillgång till bredband på landsbygden!</p> <p>Fysiska kommunikationer både med personbil och kollektivtrafik måste långsiktigt lösas. Här räcker det</p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas och inkluderas i planförslaget.</p> <p>Synpunkten kommer delvis att</p>

		<p>inte med att kunna ta sig till Härnösands centralort, här måste vi utgå ifrån och underlätta en utvidgad arbetsmarknadsregion där särskilt de som bor utanför centralorten kan höra till de som har sin arbetsplats i annan kommun.</p> <p>Daglig Post- och tidningsdistribution måste garanteras då de tendenser till glesare utdelning alltid först drabbar boende utanför centralorterna, boende som ofta också har en bristfällig bredbandsförbindelse eller av andra skäl är beroende av post och tidning.</p> <p>GC-vägar måste utvecklas för korta förflyttningar i kommunens mindre orter. Då gång- och cykeltrafik hänvisas till allmänna vägar, ofta tungt trafikerade, måste detta vara ett mål. Vi ser behoven av utbyggda GC-vägar på många mindre orter men t.ex sträckan Storsvedjan - Viksjö Skans längs den tungt trafikerade väg 331 kanske är det mest akuta då väg 331 till stor del även fungerar som lokalgata. Den tunga trafiken är bara delvis knuten till den nu pågående vindkraftsutbyggnaden. Liknande behov finns kring Brunne och väg 718 i riktning mot Härnösand samt sträckan Byåker - Bondsjö.</p>	<p>beaktas och inkluderas i planhandlingen</p> <p>Synpunkten kommer inte att beaktas då översiktsplanen inte har rådighet över dessa frågor.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas och finns i plandokumentet.</p>
Miljöpartiet	Trafikinfrasstruktur	<p>Utpekade gång- och cykelstråk till Häggdånger bör finnas lyftas fram i stycket om cykel och inte bara under Kommundelar.</p> <p>- Vi anser att det bör finnas ett tydligt ställningstagande för ett tågstopp i Mörtsal.</p> <p>- Vi tycker att regionala tåg är en del av den totala kollektivtrafiken vilket bör framgå i stycket om lokal kollektivtrafik.</p> <p>- Miljöpartiet föreslår att behålla ett liknande ställningstagande som i Översiktsplanen 2011-2025: Sundsvall-Timrå Airport kan bevaras tills ett mer hållbart alternativ för resande med motsvarande korta restider till Stockholmsregionen finns. Flygtrafiken förlorar sin funktion när järnvägen byggs ut och förbättras. Härnösands kommun ska inte äga eller finansiera lokala flygplatser.</p> <p>-Vi anser att ställningstagandet om farleden genom Nattviken (s.32) bör strykas. Inget ställningstagande rörande detta behöver göras i översiktsplanen.</p>	<p>Synpunkten kommer inte att beaktas, då gång och cykel hanteras övergripande.</p> <p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.</p> <p>Synpunkten kommer delvis beaktas.</p> <p>Synpunkten kommer att beaktas.</p>
Miljöpartiet	Friluftsliv	<p>Det är Miljöpartiet i Härnösands åsikt att det inte bara faller på kommunen att informera om försvarsmaktens närvaro och aktiviteter i kommunen. Vi föreslår att ersätta nuvarande text (s.56) med följande: <i>Många av Härnösands militära områden är även viktiga natur och friluftsområden för invånare och</i></p>	<p>Synpunkten kommer att beaktas.</p>

		<i>besökare. Det är därför av vikt att friluftslivet kan samspela med försvaret. Det kräver goda dialoger och informativa insatser från berörda myndigheter.</i>	
Miljöpartiet	Företagsamhet	Vi anser att det är viktigt att tydligt ta ställning för att småskalig livsmedelsproduktion ska möjliggöras och uppmuntras för att öka självförsörjningsgraden.	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.
Miljöpartiet	Bebyggelse	Vi anser att ett ökat fokus på integrations och jämlikhet behöver genomsyra stycket om bostadsförsörjning. <ul style="list-style-type: none"> • Överlag behöver vikten av grönstruktur förstärkas och förtydligas. Framförallt bör kopplingen till välmående och attraktivitet för besöksnäringen i centrum förtydligas. • Vi anser att stadsnära odlingar med livsmedelsproduktion är av stor vikt. Vi efterfrågar en formulering om att grönområden i stadskärnan ska uppmuntras att användas till odling. 	Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet, genom förtydligande skrivningar.
Miljöpartiet	Natur	Miljöpartiet efterfrågar skarpare skrivningar om vardagsnära skog och skyddade naturområden. I översiktsplanen ska Härnösands kommun uttrycka en ambition om att i skogsområden och skyddad natur ska biodiversiteten öka. Våtmarkernas betydelse för ersionsskontroll, vattenrening, biologisk mångfald och mycket mer är svåra att överskatta. Det är viktigt att Härnösands kommun i översiktsplanen uppmärksammar detta genom att under rubriken Natur tillföra ett stycke om våtmarker. Miljöpartiet i Härnösand anser att översiktsplanen behöver utvecklas i avseende på vilket sätt planen ska bidra till att miljö kvalitetsnormer för vatten kan uppnås. Det gäller vattendrag, sjöar, kustvatten och grundvatten. Påverkan på vattenkvalitet av dagvatten är en viktig aspekt att ta hänsyn till vid exploatering av mark. Miljö kvalitetsnormen visar vad recipienten tål. Ersätt meningen “Ekosystemtjänster är ett planeringsverktyg som visar på sambandet mellan naturen och samhällsekonomin.” med meningen “Ekosystemtjänster är ett verktyg för att synliggöra de fördelar som människor får av naturen och dess ekosystem.”	Synpunkten kommer att beaktas. Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet. Synpunkten kommer delvis att beaktas, skrivningen har reviderats.
Miljöpartiet	Teknisk försörjning	Det finns en oerhört potential i solenergi, både när det gäller el, fjärrvärme och vätgas. Härnösand ska ligga i framkant och bejaka solkraftens utveckling, det kan gälla solceller, solfångarfält och innovativa typer av solkraftverk. Miljöpartiet ställer sig bakom de generella	

	<p>skrivningarna i planförslaget men föreslår ett par förtydliganden nedan.</p> <p>Förslag till ställningstagande:</p> <p>Möjligheter att använda tak för solanläggningar ska uppmuntras och underlättas.</p> <p>Småskalig energiproduktion ska möjliggöras och uppmuntras.</p> <p>Att göra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fler markområden för utveckling av solfångarfält ska utredas i Härnösand efter [att] testområdet har utvärderats. <p>Skyddet av Härnösands kulturmiljöer ska utformas så att solesproduktion inte generellt omöjliggörs.</p>	<p>Synpunkterna kommer att beaktas i sin helhet.</p>
--	---	--

3.6. ÖP-Brevlådan

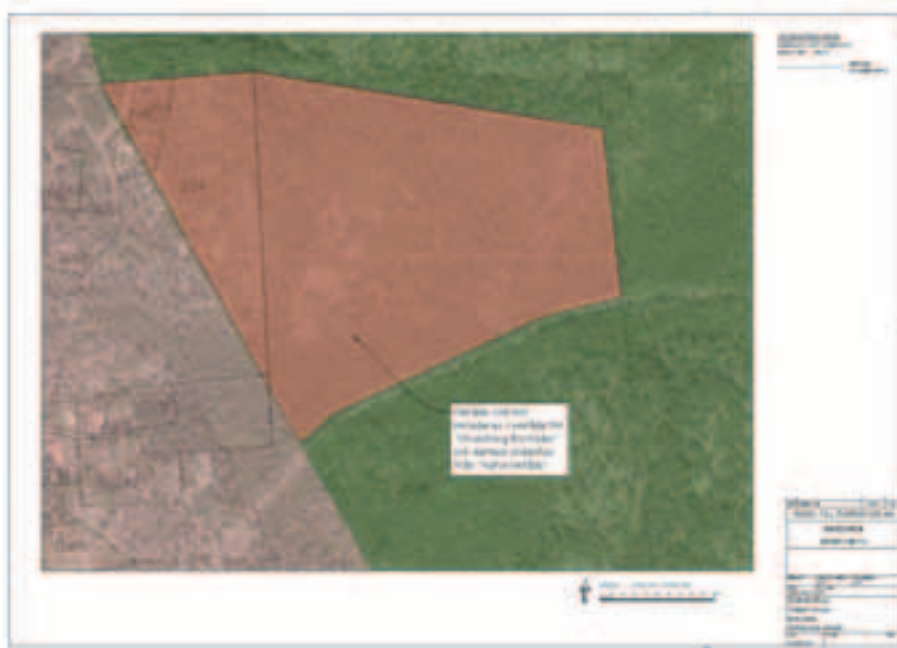
Älandsbro - Centerpartiet

Vårt önskemål:

Vi vill att kommunen undersöker strandområdet längs Älandsfjärden från tillverkningsindustrin Norrlands Trä till kommunens egen avloppsanläggning, se bifogad kartsnitt, för att undersöka möjligheten till boende, företagande, gång- och cykelstråk, bad- och turistattraktioner m.m. Detta för att med planstöd m.m ska möjliggöra annan markanvändning än idag av den berörda strandsträckan.

Svar: Synpunkten kommer att beaktas delvis, då området lämnas som naturmark vilket kan möjliggöra för framtida utveckling. I området ska dock både bostadsbebyggelse, gång- och cykel samt näringslivsutveckling samspela.

Häggdånger – Privatperson

Svar: Synpunkten kommer att beaktas och ett utvecklingsområde lyftas fram i Barsviken.

Häggdånger

.... I västra ändan av Sjösjön finns ett fantastiskt vackert område som vore lämpligt att exploatera för villabyggen. Det finns enligt min beräkning plats för minst 10-15 villor. Att på detta område göra en gemensam anläggning för värme, jord/berg och sjövärmearläggning. Borra för gemensam vattenanläggning samt mitt bästa förslag: Minns Ni när Hemab för något år sedan hade en slambil för komprimeringsanläggning? Ett bra förslag, men det visst för dyrt?! Att nu göra en sådan anläggning för samtliga villor där avloppet samlas på ett ställe och där "fasta fekalier komprimeras och komposteras". Ev. att man anlägger en rötkammare för komp. För att ta hand om gasen innan man komprimerar det fasta materialet. För att detta ska gå att genomföra måste hela projektet genomföras som en helhet. Inte bebyggas av enskilda köpare. Jag har även tänkt en planlösning som p.g.a. markens lutning ner mot sjön gör att ingen tomt/bygge behöver skymma utsikten för någon.... Läget ... Ja lagom långt från E4:an så att man inte störs av ev.trafikljud. Närhet till Timrå-Sundsvall och Härnösand. Numera och ännu....Bussar till Sundsvall och Härnösand.

Svar: Synpunkten kommer att beaktas delvis, då området innefattar en stor del jordbruksmark.

Idrott och motion

Hej. I planförslaget står det att idrottshallar i första hand skall planeras till Högslättens idrottsområde. Under att göra sägs "Planera för en ny idrottshall på Högslättens idrottsområde". Men nu läser jag att det skall byggas en ny idrottshall på fastlandet. Hur rimmar det?

Svar: Synpunkten kommer att beaktas och korrigeras i planhandlingen.

Övrigt

Den digitala presentationen kräver förutom datorinnehav att man kan hantera alla digitala kartor. Möjligheten för allmänheten att läsa den är begränsad. Härnösands bibliotek är stängt förutom utlåning och det är inte möjligt att sitta kvar vid platsen som ni lagt ut ett exemplar av Översiktsplanen på.

Jag blev uppmanad att lämna platsen. Tryck upp 10 exemplar och lämna till biblioteket för utlåning. Alltså registreras in i bibliotekets rutiner.

Tänk på demokratin!

Svar: Synpunkten kommer inte att beaktas då översiktsplanen varit utställd i flera exemplar i alla kommundelar under samrådsskedet. Bibliotekets restriktioner med 30 minuters läsning under pandemin kommer att vara upphävda inför granskningskedet.

Naturvård

Hej!

En fråga om Naturvård. Förslaget till Översiktsplan 2040 har nedanstående skrivning under Naturvård: Men den nuvarande Översiktsplanen har räknat upp 4 naturvårdsprojekt som är prioriterat att arbeta med. Varför återfinns de inte i den kommande Översiktsplanen? Har de försvunnit? Och på vilket sätt? Är Översiktsplanen ett levande styrdokument? Eller sätts den på hyllan och glöms bort?

Svar: Synpunkten kommer att beaktas och naturvård lyftas fram tydligare i planhandlingen.

Utgångspunkter

Jag läser i förslaget till Översiktsplan att ett av perspektiven är Jämställt och intersektionellt perspektiv:

- Vad menas i detta sammanhang med intersektionellt perspektiv?
- Var i Översiktsplanen kan jag läsa att ett jämställt perspektiv har använts?
- Var i Översiktsplanen kan jag läsa att ett intersektionellt perspektiv har använts?
- Eller menar ni att bägge perspektiven finns samtidigt?

Jag frågade efter ett exempel där jämställdhetsperspektivet har används eftersom jag inte hittar det i dokumentet. Detsamma frågade jag om intersektionellt perspektiv. Du kan inte bara säga att ni har använt det när det inte går att läsa det. Ordet intersektionellt är ett uttryck som inte är förståeligt för majoriteten av Härnösands invånare. Ditt medskickade förklaring är inte detsamma som används inom universitetsvärlden. Jag har själv i mina studier gjort intersektionella analyser och då är det flera faktorer som påverkar.

Här ett citat från Diskrimineringsombudsmannen (DO): Med ett intersektionellt perspektiv menas att uppföljningen inte bara bör integrera ett jämställdhetsperspektiv utan även

uppmärksamma och beakta de skillnader som finns mellan olika grupper av män och kvinnor baserat på faktorer såsom könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, ålder, sexuell läggning och funktionsnedsättning.

Ni använder ofta begreppet invånare eller besökare men det är ju inte en homogen grupp. Det är män eller kvinnor, unga eller gamla, olika etnisk tillhörighet och olika funktionsvariabler. Hur ska jag kunna se det som Mitt Härnösand när dokumentet är skrivet som att alla invånare är lika?

Svar: Synpunkten kommer att beaktas och begreppet förklaras tydligare i avsnittet om Utgångspunkter.

Teknisk anläggning

Vi skulle vilja att angränsande mark reserverades för framtida eventuell utbyggnad av solvärmeparken! Jag kan ge en lång motivering varför det är bra om ni behöver och kommer gärna och presenterar vårt företag och våra planer. **Se bifogade kartor med kartpunkter inritade** för utökat solfångarfält vid Högsletten. Vi har lagt in yta så att elljusspåret inte ska beröras. Däremot får man korrigera sträckningen i viss mån för stigar i området.

Med vänliga hälsningar,
Absolicon Solar Collector AB

Svar: Synpunkten kommer delvis att beaktas men inte ur det enskilda fallet. Däremot kommer solkraftsanläggningar att fortsätta utredas ur ett helhetsperspektiv, där den specifika platsen kommer att ingå.

Bebyggelse

Då vi går in och tittar på kartan som bl a täcker in Torrom 6:21/Barsviken 404 kan vi se att en del av vår tomt är markerad som "Landsbygdsutveckling i strandnära lägen". Hur tänker ni där? I detta sammanhang är det viktigt att vara medveten om att Lantmäteriets kartor inte kan utgöra ett rättssäkert underlag då det gäller fastighetsgränser. Då det gäller Torrom 6:21 så löper den östra tomtgränsen längs bäcken som rinner från Viksjön, drygt 70 meter längs denna ut till havet enligt gällande köpekontrakt daterat den 4 september 1925, registrerat vid Ångermanlands södra domsaga den 30 dec 1926. Som ni nu markerat i era underlag har ni inkluderat en del av vår tomt inkl en byggnad.

Vi föreslår att om ni ska använda detta kartunderlag så bör ni inte minst ur rättssäkerhetssynpunkt se till att en korrekt tomtmätning i samarbete med Lantmäteriet genomförs utifrån gällande underlag för att kartunderlaget ska bli korrekt. Som det nu är så blir underlaget allvarligt missvisande och kan utgöra grunden för ogrundade diskussioner om tomtgränser etc. Detta är inte acceptabelt!

Svar: Synpunkten kommer inte att beaktas då Översiktsplanen är ett övergripande dokument. Området utpekad som LIS-område är inte exakt inmätt och kommer inte heller att mätas in exakt då detta hanteras vid ansökan om strandskyddsdispens i nästa skede.

Friluftsliv, idrott och motion

Skogen kring Kappelsberg och Vagnsta

Vi har kolonilotterna, ett vindskydd med eldstad vid pulkabacken, ett till vindskydd längre bort mot Ridhuset. Finns fornlämningar i skogen från järnåldern ändå bort till järnåldersgravarna vid Vagnsta.

Det första skogsområde du lär känna som nyanländ, ovan att vara i skogen, inte har bil. Skulle kunna göras mer reklam för. Alltså området innan vändplan för bussen och bort till kolonilotterna vore perfekt. Bussen går dit, nära att gå till om du bor på Härnön. Ibland måste det skyltas och visas på att det finns för att folk ska hitta dit. Jag vet inte vem som äger den skogen? Det var dagens tankar.

Svar: Synpunkten kommer att beaktas i sin helhet.

Trafikinфраstruktur

Jag skulle tycka att det vore lättare att ta bussen, om bussen hade en mer skyddad men ändå central plats i Härnösand. Dessvärre är jag en person som tycker att Härnösand inte behöver alla centrala parker och då syftar jag på parken mellan biblioteket, den vuxenskolan, Hedda Wising samt kyrkan. Jag tycker att det vore bättre om det vore en central busshållsplats där och låta den busshållsplats som är på Nybrogatan vara en plats enbart för av- och påstigning - ej en plats att stanna på och platsen för att stanna på mellan kyrkan, biblioteket mf.

Svar: Synpunkten kommer inte att beaktas då Härnösands stadspark är ett viktigt grönområde ur både natur- och kulturmiljöperspektiv.

3.7. Enkät synpunkter

Synpunkter från allmänheten som inkommit via enkäter. Vissa synpunkter är för detaljerade för att kunna hanteras direkt i översiktsplanen, men dessa fördelas ut till ansvarig avdelning och omvandlas till de övergripande riktlinjerna.

Ålder	Kön	Synpunkt	Svar
20-30	Hon	Jag tycker att det här hade varit en bra plats för grillplatser och promenadstråk!!	Synpunkten kommer beaktas.
30-45	Han	Dessa fritidshus bör inte kunna vara inom området för friluftsliv. I tidigare samrådsförslag från kommunen ska detta område, fastigheten Skedom S:14 undantas från detta friluftsområde. Tacksam om viljeriktningen fortsätter så.	Synpunkten kommer beaktas.
5		Vad är meningen med: "Ett flersäsongsperspektiv ska appliceras när badplatser och liknande områden i kommunen planeras och utvecklas." Från vilket av de 5 perspektiven är detta önskvärt? Vad är ett flersäsongsperspektiv? Det återfinns under Badplatser. Vågsurfing hör inte hemma under utveckling av badplatser. Vågsurfing finns det ytterst få utövare i Härnösand och ska inte förekomma så specificerat i en Översiktsplan.	Synpunkten kommer beaktas. Flersäsongsperspektiv innefattar att en badplats kan användas under flera säsonger exempelvis för vinterbad, skridskor, grillning m.m.
30-45	Han	Enligt förra översiktsplanen har ni räknat upp under Naturvård flera områden. Varför har de helt plötsligt blivit strukna. "Härnösands kommun har prioriterat att arbeta med fyra naturvårdsprojekt; Godstjärn, Åland- sån, Vålön och Lövudden. Av dem är Godstjärn och Ålandsån klassade utifrån Länsstyrelsens Naturvärdesklassning. "	Synpunkten kommer beaktas. Dessa är inte strukna utan finns kvar men presenteras i underlag så som naturvårdsprogrammet.
Under 20	Han	Friluftslivet ska inte behöva gissa sig till var försvaret håller till. Skyltningen svår att hitta. Det är försvaret som ska ta hänsyn till friluftslivet och se över skyltningen. n. Det går inte att söka på Högslätten n så att den finns vid alla stigar och korsningar	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Nybrogatan har en blå heldragen linje. det innebär cykelbana. Men kommunens plan för Nybrogatan är att cyklar är inte välkomna. Har ni redan gått ifrån Översiktsplanen??	Synpunkten kommer inte beaktas. Huvudnätet för gång och cykel är inte fastslaget, utan dess placering kommer att utredas i kommande gång- och cykelplan.
Över 60	Hon	Cykeltrafiken är i handelsområdet hänvisad till körbanorna. Det finns en bred trottoar för gångtrafikanter. Skyltningen som finns gäller gående. Infarten till Coop har varken trottoar eller cykelbana. Här får alla med rullator eller barnvagn gå på körbanan eftersom drive-in till MAX kapade trottoaren. Det måste omedelbart ändras eftersom ni skriver att gång- och cykel ska ha första prioritet.	Synpunkten kommer beaktas.
Över 60	Han	Jag är förvånad över att Öjesjön, om är ett område av riksintresse (naturvård) omfattas av översiktsplanen för utbyggnad av nya bostäder i strid mot strandskyddet !	Synpunkten kommer beaktas.
30-45	Hen	Avser man ta tillfället i akt med ny regionaltågsstation söder om centralorten när Ådalsbanan dras om enligt blå korridor?	Synpunkten kommer beaktas, en transportnod föreslås utvecklas i mötet mellan E4 och järnväg i södra Härnösand.
30-45	Han	Det behövs en sammanhängande cykelväg mellan bostadsområden Bondsjöhöjden och Murbergetsskola	Synpunkten kommer beaktas.

Alder	Kön	Synpunkt	Svar
20-30	Han	Jag vill se snabbare tåg till Sundsvall och Stockholm samt möjligheter att bo nära till tågstationen - i nuläget finns det inga fina/lämpliga bostäder i området som skulle passa mig.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Korsningen Skeppsbron/Nybrogatan känns otroligt otrygg som gående och cyklist. Bilarna kör för snabbt och jag känner mig nervös att gå över gatan här.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Längst Nybrogatan finns det få övergångsställen för människor att gå över gatan	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bilar kör för snabbt här och gång- och cykel övergångsstället är otydligt. Bilarna stannar inte för cyklister. Skyltar behövs.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Korsningen behöver en bättre lösning för cyklister. Det finns ingenstans att få vara först framför bilarna	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Jag känner mig otrygg när jag går till Vårdkasen. Det finns ingen trottoar	Synpunkten kommer beaktas.
		Den här gata har ingen trottoar - bara en tunnel och trottoarer som länkar ej ihop. Jag känner mig förvirrad och otrygg när jag går här.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Jag vill få en cykelbana längst Nybrogatan att skydda mig från en av Härnösands mest trafikerade gator.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Jag vill ta bussen hit även under vintern.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Det behövs en större service utbud nära till stranden och vattnet	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Ankaret känns som en asphalt ödemark. Flera träd behövs i Härnösand.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Fixa till en sten trottoar som passar miljön av Östanbäcken.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Direktflyg till en större Europeisk stad behövs. T.ex Amsterdam med KLM, Frankfurt med Lufthansa så man kan byta där. Varför kan man inte ta bussen till flygplatsen? Varför behöver Sundsvall, Kramfors och Örnsköldsvik sin egen flygplats?	Synpunkten kommer inte att beaktas då det inte är en fråga som kan hanteras inom översiktsplanen.
Under 20	Han	Fixa Utsprångskajen	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bygga E4:n utanför staden och gör om vägen in till stan som en aveny med träd längst gatan	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bredare trottoar behövs	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Mer liv och offentlig konst nära Konsthallen	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Flytta McDonalds och Lidl in till staden eller gör om dem som en del av multifunktionella bebyggelse	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bygga inte framför Magasinen byggnader.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Övergångsställe behövs	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Övergångsställe behövs	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Trottoar behövs	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bygga parker/gröninfrastruktur i Norrstan/Skeppsbron	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Ta bort parkeringen i Härnösands finaste läge.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Ta bort långtidsparkering vid Simhallen	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Ta bort skräpiga bussarna som bara står här. Området känns sunkigt.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Istället för att bygga nya bostäder, använder dem gamla byggnader som står tom. Gamla flickskolan, seminariet osv.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bussar till Sundsvall på helgen	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Gångöverställen känner otrygga. Gör om dem och minska biltrafikens hastighet.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bättre gång- och cykel infrastruktur behövs längst Skeppsbron. Varför finns det nästan inga övergångsställe?	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Tillåta fler andrahandsbutiker att öppna upp på Kronholmen. Återbruksgalleria	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Kafe/bar/service/restaurang behövs i Östanbäcken. Man vill ha möjligheter att vistas i Härnösands äldste område.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Ta bort tungtrafik från ön	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Service behövs vid tågstationen. Kaffe möjligheter finns inte tidigt på morgonen. En kiosk vore bra.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Riva Dollarstore. Fulaste byggnad i Härnösand.	Synpunkten kommer inte att beaktas.
20-30	Han	Trottoar vid vattnet behövs samt bänkar	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Rusta upp Härnösands finaste gata som leder till Domkyrkan. Bättre trottoarer behövs.	Synpunkten kommer beaktas.

20-30	Han	Fler uteservering och intressanta punkter behövs vid torget	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Kommunen borde jobba för gårdsförsäljning att stötta dem som producerar gin/öl t.ex.	Synpunkten kommer beaktas.
20-30	Han	Bevara bion. Även om corona pandemin slår hård mot sin ekonomi. Kommunen måste se till att det finns en bio även i framtiden. En bio med större fokus på independent film och kultur vore bra.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Han	Smitningen, detta område skulle behöva utvecklas så att fler kan uppleva denna härliga plats. Satsa på en bra cykelväg dit. Fler bussar vore bra för Härnösandsborna men också turisterna.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Han	Tycker Härnösand ska ta inspiration från "Forest cities". Både täcka byggnader med växter men också blanda in mer grönt i områden med mycket hårdyta för en grönare stad. Exempelvis längs Skeppsbron och vid Härnöverken.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Han	Det borde finnas mer att göra på våra grönområden. Aktiviteter, sittplatser och servering. På det sättet kan vi locka människor att vistas och mötas utomhus.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Hon	Det är bra att man i den nya översiktsplanen satsar på fler gång och cykelvägar. Att inte göra de som bor i staden bilberoende. Utgå från människans välbefinnande. Staden skulle bli trevligare om vi kunde begränsa bilismen.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Hon	Detta område skulle vara en attraktiv plats för boenden. Industrimiljöer som skulle kunna omvandlas till fina boenden.	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Hon	Skapa fler sociala mötesplatser nära/vid vattnet. Det borde finnas mer allmänna bryggor tex hamnen vid skeppsbron(båda sidorna) och eventuellt södra sundet .	Synpunkten kommer beaktas.
Under 20	Han	Främja lokal handel. Ser gärna att det dyker upp affärer med lokalt producerade produkter. Kanske en gemensam yta för exempelvis REKO:s produkter. Allmänt ge förutsättningar för lokal handel i framtiden.	Synpunkten kommer beaktas.
30-45	Han	Tänk gärna att andra användningsområdet för kajen kan tänkas ex bostäder eller uteaktivitetsområde (många vill fiska från kanten t.ex.) istället för att rikta in sig på kryssningsmottagande.(som enligt mig lämpar sig bättre på den nuvarande djuphamnen) Då annars bussar måste ta sig över bron och det är längre från handelsområdet och butiker och det är främst bostäder som är på den sidan..	Synpunkten kommer beaktas.
30-45	Han	Universitet backen är knepig för smal för parkering och ingen vändplats, folk använder t.o.m. gångbanan. Borde göras om till gågata (med cykeltrafik) och endast tillåta varuleveranser. Parkering borde hänvisas till skolans stora parkering. På gamla stället vid teatern vad det också en bit att gå.	Synpunkten kommer beaktas.
Över 60	Han	Skärsviken har så många både fasta och säsongsmässiga invånare att utbyggnaden av fiber borde forceras. Telia hotar släcka ner sitt nät och bergen i nord-väst gör att mobila lösningar inte fungerar för vare sig telefoni eller internetanslutning.	Synpunkten kommer beaktas.
45-60	Hon	Gång- och cykelväg	Synpunkten kommer beaktas.
45-60	Hon	Friluftsliv/sport/turist: Dalarna har Tällberg & Siljan, Sundsvall har Sidsjön. Härnösand kan ta tillvara stråket härifrån ut till Stigsjö för camping, badplatser, cykel- och vandringsturism. "Tiny-houses" i skogsmiljö, naturnära passivhus utfördelade utan att för den skull förstöra befintlig landskapsintryck. Just här är det solnedgång, passande med em/kvällsdopp. Wild swimming är en het trend nu, passar i sjöar. Knyt ihop tågresenärer som enkelt kan ta sig ut, t ex hyr elcyklar för en helgtur. Många mindre camping/husbilsplatser, automatiserade. Inte en stor. Härnösands cykelklubbs favoritsträckor borde fungera även för mer vältränade turister. Enkla ställen för vintertältning.	Synpunkten kommer beaktas.
Över 60	Hon	Cykel/promenadväg från kyrkogården ung till solumshamn	Synpunkten kommer beaktas.

Över 60	Han	Här behövs en fortsättning av cykelväg mot Sundsvall. E4:an är livsfarlig att cykla på.	Synpunkten kommer beaktas.
Över 60	Han	Cykelled mellan Häggdånger och Härnösand behövs.	Synpunkten kommer beaktas.
Över 60	Han	Telia erbjuder mobilt bredband. Dålig lösning eftersom mobiltäckningen är dålig. Vi behöver fiberbredband, där man är säker att få kontakt med sjukvård och räddningstjänst!	Synpunkten kommer beaktas.

Ålder	Kön	Avsnitt	Synpunkt	Svar
30_45	Hon	Miljö och risker	Jag saknar ett stycke om störande ljus eller ljusföroreningar. Lightpollution är ett förhållandevis nytt begrepp men betydelsen är att starka sken på natten har negativ inverkan på djur och växter och även på människans upplevelse. Nattlevande djur påverkas negativt av belysning. Det kan påverka deras orienteringsförmåga mm. Härnösand kommun har också ambitioner att öka turismen. En del av det turister vill uppleva är norrsken och stjärnklar natthimmel, det försvåras av störande ljus.	Synpunkten kommer beaktas.
45_60	Hon	Trafikinfrastuktur	GC-väg parallellt med E-4 sträckan Kittjärn Hulle, Tjärnsjö, motorbanan i Häggdånger. Det är en viktig gång och cykelväg för oss som bor i Häggdånger ur många aspekter, att till vardags kunna cykla till jobb och skola ligger i tiden ur hälsoaspekt, miljömål och för besöksnäring är det en förutsättning att det går att vandra från Medelpad till centrala Härnösand. Jag vill att frågan lyfts till beslut om när genomförande skall ske och inte bara är en viljeinriktning. Mvh Synnöve Häggdin	Synpunkten kommer beaktas.
Över_60	Hon	Utgångspunkt	Enligt barnkonventionen som blev lag 2020 ska barn och ungas synpunkter beaktas. Hur har ni i arbetet följt lagen?Varför har ni inte gjort indelning av ålder så att även barn och unga kan vara med och lägga synpunkter?	I det tidiga dialogskedet har barn från gymnasiet inkluderats i arbetet och genomfört dialog med andra i åldern mellan 15-25.
20_30	Han	Utgångspunkt	Begreppet " intersektionellt perspektiv" hör inte hemma i ett dokument som ska läsas och förstås av allmänheten . Vet författarna och de som undertecknat dokumentet vad det betyder? (2 politiker och 1 kommundirektör) Med ett intersektionellt perspektiv menas att uppföljningen inte bara bör integrera ett jämställdhetsperspektiv utan även uppmärksamma och beakta de skillnader som finns mellan olika grupper av män och kvinnor baserat på faktorer såsom könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, ålder, sexuell läggning och funktionsnedsättning.	Synpunkten kommer beaktas.
45_60	Han	Samrådsprocessen	Sökfunktionen som inte fungerar gör att det är väldigt svårt att lägga in synpunkter. Det måste finnas andra sätt än detta för oss vanliga medborgare. Det är diskriminering och alla med kognitiv funktionsnedsättning, dvs digitalt handikappad har inte möjlighet att komma till tals.	Synpunkten kommer inte att beaktas, då planhandlingen även funnits i fysisk form i alla kommundelar men möjlighet att lämna synpunkt.
45_60	Han	Samrådsprocessen	När jag söker på platser i Härnösand t ex Höglätten så hamnar jag ute på en sverigekarta. Varför? Var finns instruktionerna till att lämna synpunkt?	Synpunkten kommer beaktas.
45_60	Hon	Teknisk anläggning	Jag har synpunkter som gäller en lämplig och utpekad område för vindkraft. Lillsela / Skäländsjön På detta område hade SCA Vind AB planerat bygga vindkraft. Men efter noggrann analys av området har SCA Vind kommit fram att avsluta projekteringen av Vindpark Lillsela. Beslutet grundade sig på höga naturvärden som finns i området.. Efter SCA Vinds analys går det inte förena med vindkraftsbygge. Jag tycker att detta område som inte är lämplig för att bygga vindkraft inte får vara längre i översiktsplanen. Mvh Petra Schuchlinski Lillsela 231	Synpunkten kommer beaktas.
30_45	Han	Kommunövergripande tr	Sänk hastigheten i tätort och bostadsområden. För att gynna för fotgängare och cyklister krävs inte bara mera cykel och gångvägar. Sänk hastigheterna från 50 km/ till 30 eller 20 km/h särskilt när det saknas GC-vägar. Om cykling och gående blir det smidigaste och snabbaste sättet att ta sig fram i tätorten kommer allt fler att välja det.	
30_45	Han	Utgångspunkter	Släck vägbelysningen i mellan kl. 01-06. För att samhällsutvecklingen ska genomsyras av hållbarhet krävs inte enbart utbyggnad av förnyelsebar energi. Vi bör även bli bättre på att hushålla. Släck väg/gatubelysningen under nattens mest stillsamma timmar för att minska på energiförbrukningen.	Synpunkten kommer beaktas.
Över_60	Hon	1. Friluftsliv 2. Trafik och transporter 3. Härnösands tätort 4. Stigsjö	1. a) Området runt Nässjön bör finnas med i en Friluftsplän för Härnösands kommun. Som ex ett rikt fågelliv, promenadstråk, cykelturer i området då den kopplas ihop med Bondsjöspåren. BIK får tillgång till fler träningsmöjligheter så även cykelklubbar mm. 2. Ta fram en gång och cykelplan där denna sträcka finns med, Bondsjöhöjden - Helgumsbro. Förutom plan bör denna åtgärd vidtas omgäende. 3. Grön infrastruktur knyter samman friluftsområden 4. Påbörja gång och cykelstråk till Stigsjö från Härnösands central till Brunne, första etapp kan vara till Helgumsbro.	Synpunkten kommer beaktas.
30_45	Hon	Natur	Saknar stycke om särskilt skyddsvärd natur. Det bör i ÖP framgå att det finns områden i kommun som är särskilt skyddsvärd och kan även tillkomma områden efterhand som kommunen inventerar skyddsvärda naturområden. Dessa ska visas hänsyn i händelse av exploatering och att friluftsentressen kan komma att konflikteras av dessa områden.	Synpunkten kommer beaktas.
Under_20	Han	Trafikinfrastuktur	Det är bra att ha med ungdomars perspektiv på kommunikation. Skapa busstider anpassade till barn + ungdomar. Bra att det är gratis för barn.	Synpunkten kommer beaktas.
45_60	Hon	Trafikinfrastuktur	Många vill bosätta sig utanför centrum, och många flera hade nog pendlat mer miljövänligt om det hade varit gång- och cykelvägar längs med några av de mest trafikerade vägarna i kommunen. Det gäller bland annat Stigsjövägen. Det är till exempel inte så långt till Säbrå kyrka, men det är både farligt och inte speciellt behagligt att cykla eller gå längs vägen. Tror även att flera hade använt en sådan möjlighet till att löpa, träna, gå på promenad i det här området.	Synpunkten kommer beaktas.
45_60	Hon	Helheten	1. Tänk att alla ska kunna bo här och arbeta över hela världen, du behöver inte vara storbolag för att ha kunder globalt. Många, små nisch 2. Mer lokal turism, tänk oljetoppen är nådd vilket medför relativprisförändringar. helg- och korttidsturism. Jobba några veckor på annan plats turism. Friare / enklare / billigare men kanske mer/fler och större del av året, olika behov. 3. Förtäta / försköna / förstärk. Planera in områden för tiny-house trenden, flera bostäder på olika platser = mindre. Flera mindre platser för båtuthyrning. Automatisk hantering. 4. erbjud platser för kollektivhusbyggande, 1:a målgrupp äldre inflyttade. 5. Odlä överallt, fler och mindre växthus inbakade på olika platser. Vart har vi spillvärme? 6. Design/Arkitektur som generell landskapsidé: Eftersom vi INTE tidigare varit turistplats kan det hanteras modernt, med tydliga design/arkitekt-ideer som draghjälp. Kunskapsstaten = kunskapsurism? 7. Makerspace - gemensamma med många hantverkare.	Synpunkten kommer beaktas.

Ålder	Kön	Avsnitt	Synpunkt	Svar
45_60	Hon	Grönområde och park / Areell näring	Möjliggöra utrymme för fler kolonilotter samt gemensamma odlingsprojekt med integration och samarbete med skolor gällande hållbar utveckling och självhushåll. Spara fler grönområden till ångar för entomologin och dess betydelse för ekosystemet. Ett växthus för allmänheten som kan ta emot större grupper där man även kan få lära sig mer om växternas och klorofyllens värde för människan i samhället.	Synpunkten kommer beaktas.
Över_60	Han	Centrala Härnösand	Minska inte på parkeringsplatser. Viljan att handla i centralorten minskar ifall det försvinner parkeringsplatser. Viktigt att "bolagskajen" finns kvar som parkerings yta. Titta på fler ladd stationer.	Synpunkten kommer delvis att beaktas. Förslaget innefattar inte att ta bort parkeringar som behövs utan placera dem i andra lägen.
20_30	Han	Miljö och risker	Räddningstjänsten Höga kusten – Ådalen vill göra ett ställningstagande gällande framtidens VA nätverk. Brandpost nätverket bör konstruerat på ett sådant sätt att kapaciteten är utformad efter framtidens krav. I översiktsplanen under kapitlet relativa planer och program finns inte Räddningstjänsten Höga kusten – Ådalen med handlingsprogram. Handlingsprogrammet har en stor relevans inom vilka ramar en stad kan utvecklas därför bör den finnas med där.	Synpunkten kommer beaktas.
Över_60	Han	Totalförsvaret	Ambitionen att förena friluftsliv med militär verksamhet rimmar illa med verkligheten. Nu när regementet återupprättats i Sollefteå är det bäst att flytta skjutbanor dit.	Synpunkten kommer inte att beaktas, då översiktsplanen inte har rådighet över försvarsmaktens verksamhet.
Över_60	Han	LIS	Behovet av strandnära tomter har inriktning på dyra bostäder som ska locka höginkomsttagare. En särskild inriktning på ungas behov av billiga bostäder bör också ingå i planen.	Synpunkten kommer att beaktas.
Över_60	Han	Sjöfart och flyg	Förhoppningar om att flyget ska blir fossilfritt och att vi ska verka för att använda Sundsvall-Timrå Airport är inte en kommunal fråga för Härnösand. Härnösand har ingen flygplats och ska inte ha någon. Förhoppningar framförs att kryssningsfartygen ska gynna Härnösand genom utbyggnad av Utsprångskajen, Här vore bra att påpeka att också sjöfarten bör bli fossilfri.	Synpunkten kommer att beaktas.

Bilagor

Bilaga 1

Karta till Härnösands hamns synpunkt

Kommunstyrelseförvaltningen
Hanna Viklund, 0611-348117
hanna.viklund@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Markanvisningsavtal, del av fastigheten Härnösand Seminariet 18

Förslag till beslut

Tillväxtavdelningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna upprättat förslag till markanvisningsavtal med Smedjan samhällsfastigheter på del av fastigheten Härnösand Seminariet 18.

Beskrivning av ärendet

Ett förslag på markanvisningsavtal har upprättats med Smedjan samhällsfastigheter, (nedan kallad exploatören).

Domstolsverket har växt ur sina befintliga lokaler på Pumpbacksgatan och har sedan 2017 av och till haft dialog med kommunen för att hitta en plats för nyetablering. Sedan 2019 har kommunen och domstolsverket fört en dialog kring seminarieskolans befintliga byggnader. Domstolsverket har gjort en förstudie där man tittat på olika lösningar för att få etableringen att fungera med sitt lokalprogram, och har kommit fram till att Seminarieskolan i kombination med en nybyggnation skulle fungera för deras krav.

Domstolsverket har nu gett exploatören i uppdrag att jobba vidare med projektet och vidare undersöka möjligheterna för etableringen.

Fastigheten ligger inom riksintresse för kulturmiljövård, vilket ställer höga krav på gestaltning och placering av en eventuell nybyggnation i området, vilket exploatören är medveten om.

Detta avtal har kommit tillstånd med anledning av att exploatören under markanvisningstiden ska utreda möjligheterna att bygga om befintliga lokaler samt uppföra en ny byggnad på området för domstolsverkets verksamhet.

Markanvisningsavtalet är skrivet på 2 år, räknat från den dag kommunstyrelsens beslut om att godkänna markanvisningsavtalet vunnit laga kraft. Tillväxtavdelningen medges rätt att förlänga avtalet i ytterligare 12 månader om exploatören aktivt driver projektet framåt.

Den dag exploatören kan visa hur projektet ska realiseras äger exploatören rätt att förvärva del av fastigheten Seminariet 18 till en överenskommen

köpeskilling om 11 800 000 kr, vilket ska beslutas av kommunfullmäktige.

Socialt perspektiv

Etableringen bidrar till att kvarter seminariet som under en tid varit en otrygg plats för tillhåll och vandalisering kommer att bli en trygg och säker plats i staden.

Ekologiskt perspektiv

En etablering på detta område bedöms inte medföra en betydande inverkan på det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Utbyggnationen kan leda till ökade skatteintäkter och fler arbetstillfällen i Härnösand.

Beslutsunderlag

Härnösands kommun har upprättat ett förslag på markanvisningsavtal, vilket avser del av fastigheten Härnösand Seminariet 18.

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Hanna Viklund
Mark- och exploateringshandläggare

Bilagor

Bilaga 1 Förslag på markanvisningsavtal med tillhörande bilagor

MARKANVISNINGSAVTAL del av fastigheten Härnösand Seminariet 18

Följande avtal om markanvisning avseende del av fastigheterna Härnösand Seminariet 18, har träffats mellan Kommunen och Exploatören:

Kommunen

Härnösands kommun (Org. nr 212000-2403)
87180 Härnösands kommun

(nedan kallad Kommunen)

Exploatören

Smedjan samhällsfastigheter (559070-1552)
Köpmanbergsvägen 1
824 55 Hudiksvall

Kontaktperson: Henrik Fredriksson
Mail:henrik@stromtorpet.se
Tel: 070-5441126

(nedan kallad Exploatören)

§ 1 Bakgrund

Domstolsverket har växt ur sina befintliga lokaler på Pumpbacksgatan och har sedan 2017 av och till haft dialog med kommunen för att hitta en plats för nyetablering. Sedan 2019 har kommunen och Domstolsverket fört en dialog kring Seminarieskolans befintliga byggnader. Domstolsverket har gjort en förstudie där man tittat på olika lösningar för att få etableringen att fungera med sitt lokalprogram, och har kommit fram till att Seminarieskolan i kombination med en nybyggnation skulle fungera för deras krav. Domstolsverket har nu gett Exploatören i uppdrag att jobba vidare med projektet och vidare undersöka möjligheterna för etableringen.

Fastigheten ligger inom riksintresse för kulturmiljövård, vilket ställer höga krav på gestaltning och placering av en eventuell nybyggnation i området, vilket Exploatören är medveten om.

Detta avtal har kommit tillstånd med anledning av att Exploatören under markanvisningstiden ska utreda möjligheterna att bygga om befintliga

Handwritten signatures and initials

lokaler samt bygga en ny byggnad på området för Domstolsverkets verksamhet.

§ 2 Förutsättning

Detta avtal gäller under förutsättning att kommunstyrelsen i Härmösands kommun beslutar om markanvisning enligt detta avtal. Om kommunstyrelsen inte beslutar att godkänna avtalet eller om kommunstyrelsens beslut inte vinner laga kraft är detta avtal till alla delar förfallet utan ersättningsskyldighet för någon av parterna. Parternas gemensamma avsikt är att i bästa samförstånd lösa eventuella hinder för avtalets genomförande.

3 § Detaljplan

Område är planlagt för allmänt ändamål, planbestämmelser finns att läsa i detaljplan Södra brännan, 2280-P92/1221/1, bilaga 2.

§ 4 Markanvisning

Kommunen anvisar härmed till Exploatören fastigheten del av Härmösand Seminariet 18, se markerat område i bifogad karta, bilaga 1. Området är ca 9300 kvadratmeter. Den exakta arealen bestäms i samband med försäljning och avstyckning. Anvisningen ger Exploatören möjlighet att undersöka förutsättningarna för kommande etablering.

Under markanvisningstiden ska Exploatören ha tät dialog med tillväxtavdelningen på Härmösands kommun för att informera hur projektet tar form.

Markanvisningsavtalet gäller i 2 år räknat från att kommunstyrelsens beslut om markanvisning enligt § 2 vunnit laga kraft.

Äganderätten till Fastigheten övergår först på Tillträdesdagen (se § 7).

§ 5 Markanvisningsavgift

Vid detta avtals undertecknande skall Exploatören erlagga en markanvisningsavgift på 100 000 kr. Markanvisningsavgiften ska sättas in på kommunens bankgirokonto: 5576-5218. Betalningen ska märkas med "markanvisning seminariet- Smedjan samhällsfastigheter".

§ 6 Köpeskilling

Exploatören betalar Härmösands kommun en köpeskilling om 11 800 000 kr. Beslut om försäljning av fastigheten ska tas av kommunfullmäktige.

Priset ligger fast i 24 månader räknat från kommunstyrelsens beslut om markanvisning enligt § 2.

I samband med undertecknandet av detta markanvisningsavtal ska Exploatören betala in en markanvisningsavgift, på 100 000 kr, enligt § 5. Denna markanvisningsavgift, ska tillgodoräknas som del av betalning av den ovan angivna köpeskillingen, den dag Exploatören förvärvar fastigheten. Om Exploatören väljer att inte fullfölja markanvisningen och köpa fastigheten har Hämösands kommun rätt att behålla markanvisningsavgiften.

§ 7 Tillträde, köpebrev och återgångsklausul

Ett köpekontrakt ska upprättas den dag Exploatören kan uppvisa hur projektet ska realiseras.

Vid köpekontraktets undertecknade ska handpenning på 10 % av köpeskillingen erläggas. Resterande del av köpeskillingen erläggs kontant på Tillträdesdagen. När Exploatören erlagt köpeskillingen överlämnar Kommunen kvitterat köpebrev till Exploatören.

Om dessa villkor för köpekontraktets upprättande inte uppfylls inom 24 månader från det att kommunstyrelsens godkännande av detta avtal vunnit laga kraft ska markanvisningen återgå om förlängning ej sker enligt § 13.

§ 8 Kostnader och intäkter

Löpande avgifter såsom skatter, räntor och andra kostnader för fastigheten erläggs av Kommunen vad avser tiden före tillträdesdagen och av Exploatören vad avser tiden efter tillträdesdagen. Fastighetsskatt ska därvid vara en kostnad som periodiseras som andra kostnader.

Motsvarande fördelningsprincip gäller för intäkter härrörande från fastigheten.

Exploatören är medveten om att denne står för all ekonomisk risk avseende planering, projektering och genomförande inom markanvisningens ram.

§ 9 Fastighetsbildning, rättigheter, lagfart mm

I samband med att köpekontrakt upprättas eller när bygglovsansökan lämnas in till kommunen ska Hämösands kommun ansöka om avstyckning av det aktuella markområdet. Ett servitut för infart på båda sidor av befintlig byggnad, samt rättigheter för nya ledningar till kvarvarande del av Seminariet 18, ska bildas i samband med avstyckningen. Exploatören bekostar avstyckningen. Fastighetsbildning får inte ansökas med detta markanvisningsavtal som grund.

Exploatören ansvarar för att söka och bekosta lagfart för den nybildade fastigheten. Köpehandlingarna ska ligga till grund för lagfartsansökan.

ca

§ 10 Besiktning och andra undersökningar av fastigheten

Exploatören äger, oavsett tillträdestidpunkten (se § 5), rätt att under markanvisningstiden disponera markanvisningsområdet för grundundersökningar och övriga byggförberedande åtgärder som krävs. Kommunen skall dock informeras innan sådana undersökningar/åtgärder genomförs.

Eventuell om dragning och flytt av ledningar i marken och inom byggnaderna bekostas av Exploatören, alternativt ledningsägaren i samband med ombyggnation.

§ 11 Miljö- och sanering

Det finns inget som tyder på att markanvisningsområdet är förorenat.

§ 12 Återtagande

Om markanvisningen inte har tagits i anspråk inom 24 månader är parterna överens om att markanvisningen förfaller, enligt § 4. Marken ska anses vara ianspråktagen, i enlighet med denna paragraf, den dag köpekontrakt upprättats, enligt 7 §.

Parterna är även överens om att kommunen ska ha rätt att återta markanvisningen under markanvisningstiden om det är uppenbart att Exploatören inte avser eller förmår att genomföra projektet på det sätt som avsågs vid undertecknandet av markanvisningen. Exploatören är medveten om att återtagen markanvisning inte ger denne någon rätt att få ersättning för nedlagda kostnader.

§ 13 Förlängning

Förlängning av markanvisningen kan medges vid särskilda skäl. En förutsättning för förlängning är att Exploatören aktivt drivit projektet framåt och att försening inte beror på exploatören. Tillväxtavdelningen har rätt att förlänga markanvisningen i ytterligare 12 månader utan nytt beslut från kommunstyrelsen.

§ 14 Avbrutet projekt

Projekt som avbryts under genomförandeprocessen till följd av myndighetsbeslut, kommunalt beslut eller liknande ger inte Exploatören rätt till ny markanvisning som kompensation. Vid kommunala beslut som är hänförliga till och beror på myndighetsbeslut utgår inga ersättningar.

§ 15 Skadeståndsansvar

Exploatören är gentemot Kommunen ansvarig för eventuella skador och andra åtgärder som med avseende på detta avtal vidtages eller underlätes av

Exploatörens anställda samt av Exploatörens anlitade entreprenörer och leverantörer.

§ 16 Överlåtelse

Exploatören har rätt att överlåta markanvisningen till dotterbolag, eller annan part som anvisas av domstolsverket. En eventuell överlåtelse ska skriftligt godkännas av Kommunen.

Vid en överlåtelse av markanvisningsavtalet ska Exploatörens kvarstående åtaganden enligt detta avtal överföras på övertagande part på samma villkor. Detta gäller även vid överlåtelser i flera led.

§ 17 Tvist

Tvist rörande tolkning eller tillämpning av detta avtal ska i första hand lösas i samförstånd mellan Kommunen och Exploatören. Om en samförstånds lösning inte kan uppnås ska tolkningen av detta avtal avgöras enligt svensk lag och av svensk allmän domstol. Ångermanlands Tingsrätt ska vara första instans.

§ 18 Avtalsexemplar

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Härmed sand 2021-

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Hanna Viklund
Mark och exploateringshandläggare

Härmed sand 2021-11-11

Namn ~~Hanna Viklund~~ Hanna Viklund

Namn Hanna Viklund

Bilagor till avtalet

Bilaga 1: Kart över markansvisningsområdet, markerad med blå begränsningslinje

Bilaga 2: Detaljplan 2280-P16/8

Bilaga 3: Detaljplan, tillägg 22-HÄR-66-07-28/3

du

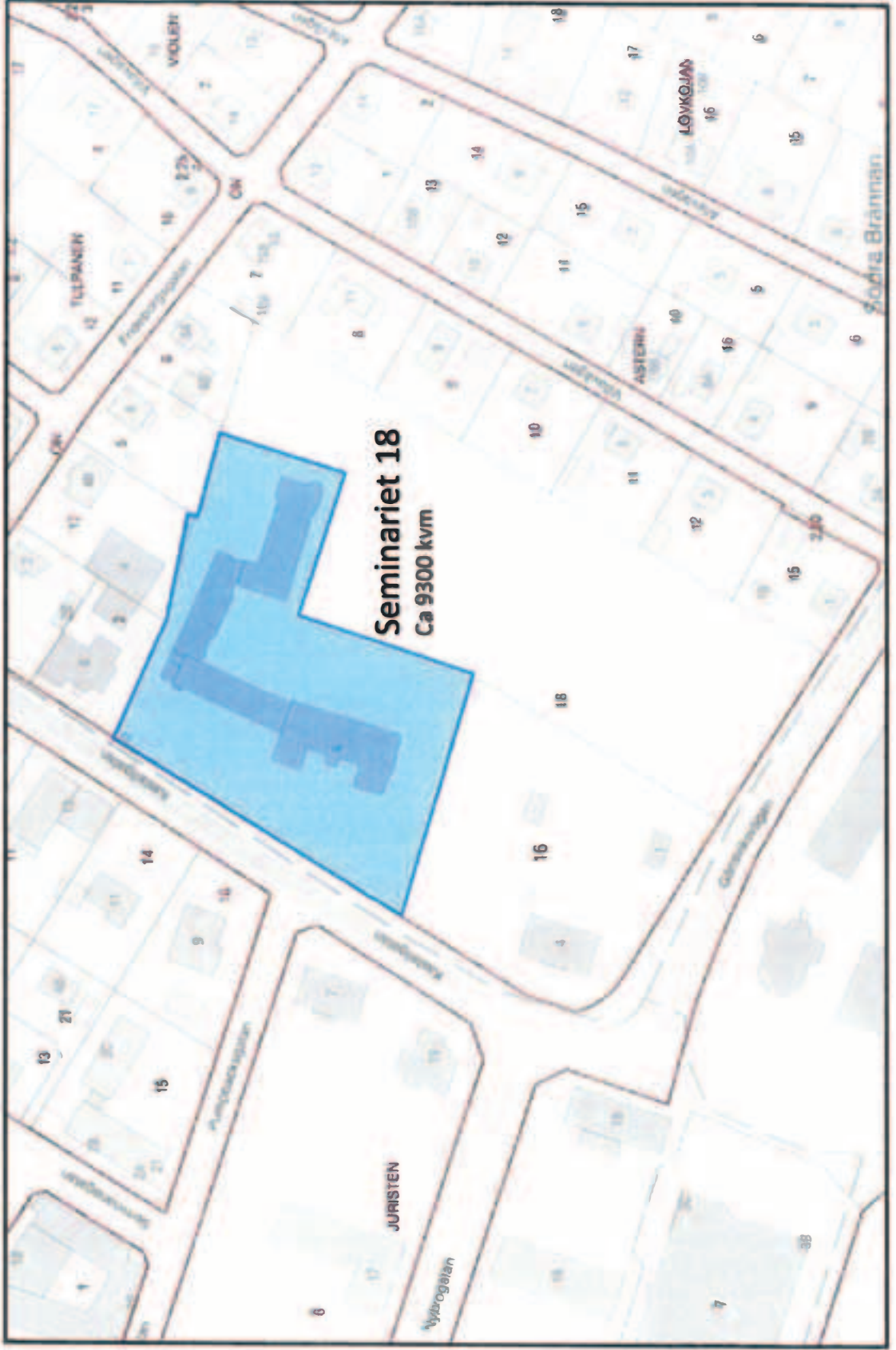

**Härnösands
kommun**

Kommunstyrelseförvaltningen

KS2021-451

**Kartbilaga 1,
MARKANVISNINGSAVTAL,
del av fastigheten Härnösand Seminarieriet 18**

HÄRNÖSAND 400719

Förslag till
utvidgning av stadsplanerna
för del av

HÄRNÖSAND

(Södra Brannan)
uppport i stadsarkitekturkontoret
i Härnösand i mars 1945

STADSPLANEKARTA

Stadsplan för Södra Brannan, Härnösand, utgiven den 18 juli 1946.

Stadsplan för Södra Brannan, Härnösand, utgiven den 18 juli 1946.

Stadsplan för Södra Brannan, Härnösand, utgiven den 18 juli 1946.

Stadsplan för Södra Brannan, Härnösand, utgiven den 18 juli 1946.

Stadsplan för Södra Brannan, Härnösand, utgiven den 18 juli 1946.

- Stadsplan för Södra Brannan, Härnösand, utgiven den 18 juli 1946.
- Stadsplan för Södra Brannan, Härnösand, utgiven den 18 juli 1946.
- Stadsplan för Södra Brannan, Härnösand, utgiven den 18 juli 1946.
- Stadsplan för Södra Brannan, Härnösand, utgiven den 18 juli 1946.
- Stadsplan för Södra Brannan, Härnösand, utgiven den 18 juli 1946.

Akt nr:

22 - HÄR - 1946 - 07 - 19

AU\$22-H\$ER-1946-07-19

Avskrift.

N:o 131-131-1946.

Gustaf etc.

K u n g l. M a j : t finner- efter framställning av stadsfullmäktige i Härnösand, i anledning varav utlåtanden avgivits den 9 januari 1946 av länsstyrelsen i Västernorrlands län och den 3 juli 1946 av byggnadsstyrelsen - gott att, jämlikt 3 § stadsplanelagen, fastställa ett av stadsfullmäktige vid sammanträde den 11 september 1945 antaget förslag till ändring och utvidning av stadsplanen för del av staden (Södra Bränn^{en}), vilket förslag, innehållande jämväl stadsplanebestämmelser, angivits å en av stadsarkitektkontoret i Härnösand i mars 1945 upprättad, den 16 maj 1945 och den 17 juli 1945 reviderad karta med därtill hörande beskrivning.

Detta meddelas länsstyrelsen till egen och vederbörandes kännedom och efterrättelse, varjämte avskrifter av förslaget till stadsplanebestämmelser samt av byggnadsstyrelsens utlåtande bifogas. Stadsplanekartan, bestämmelseförslaget och beskrivningen, försedda med påskrift att de tillhöra Kungl. Maj:ts beslut, överlämnas härjämte för att vederbörande tillställas.

Stockholms slott den 19 juli 1946.

Under Hans Maj:ts

Vår allernådigste Konungs och Herres frånvaro,

Dess tillförordnade regering:

Axel Gjörës

Allan Vougt

Gunnar Myrdal

Herman Zetterberg

A. Berger.

Gustaf
Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Utan avgift.

11

Avskrift.

Avskrift av förslag till stadsplanebestämmelser för del av Härnösand (Södra Brännan m.m.) (se en av stadsarkitektkontoret i Härnösand i mars 1945 upprättad, den 16 maj 1945 och den 17 juli 1945 reviderad karta.)

1 §.

Stadsplaneområdets användning.

1 mom. Byggnadskvarter.

- a) med A betecknat område får användas endast för allmänt ändamål.
- b) med B betecknat område får användas endast för bostadsändamål.
- c) med J betecknat område får bebyggas endast med vattentorn eller därmed jämförlig byggnad.
- d) Inom stadsplaneområdet får byggnad ej uppföras eller lokal inredas för sådan verksamhet, som kan väntas medföra sanitär olägenhet för närboende eller eljest störa trevnaden.

2 mom. Säkerhetsområden.

- a) Med St betecknat område får bebyggas endast med transformatorstation eller därmed jämförlig byggnad.

2 §.

Byggnadssätt.

Inom med F betecknat område få huvudbyggnader endast uppföras fristående. Inom varje fastighet får endast uppföras en huvudbyggnad, samt där byggnadsnämnden så prövar lämpligt en uthusbyggnad.

3 §.

Hushöjd.

1 mom. Inom med I, II och IV betecknat område får byggnad icke uppföras till större höjd än respektive 5,2, 7,6 och 14,0 meter.

2 mom. Inom med J betecknat område får byggnad icke uppföras till större höjd än vad anläggningen kräver.

4 §.

Våningsantal.

Inom med I, II och IV betecknat område får byggnad uppföras med respektive högst en, två och fyra våningar.

5 §.

Takfall.

Tak får givas en lutning mot horisontalplanet av högst 25 °.

6 §.

Områden, som icke eller endast delvis få bebyggas.

1 mom. Med punktprickning betecknat område får icke bebyggas.

2 mom. Av tomt, som omfattar med F betecknat område, skola minst

tre fjärdedelar lämnas obebyggd.

7 §.

Undantag.

Inom område, som enligt 1 § är angivet för bostadsändamål, må även inredas lokaler för samlingssalar, garage, handel och hantverk i den utsträckning byggnadsnämnden prövar detta lämpligt.

Tillhör Kungl. Maj:ts beslut

den 19 juli 1946.

Stockholm i Kommunikationsdepartementet

Ex officio:

C.-A. v. Schéele.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

C.-A. v. Schéele.

W. A. F.

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

W. A. F.

Tillhör Kungl. Maj:ts beslut av den 19 juli 1946,
betygas å tjänstens vägnar:

Anders Jansson
Stadsarkitekt.

Beskrivning till

förelag till

utvidgning av stadsplanen

för del av

HÄRNÖSAND

(Södra Brunnan)

uppgjort å stadsarkitektkontoret i Härnösand

i april 1945

Förelaget är avfattat å karta i ett blad (Stadsplanskarta)
och i särskild handling (Stadsplanebestämmelser)

Förelaget åtföljes av terräng- och illustrationskarta i ett blad,
samt avloppsplan i ett blad.

Gillande stadsplan har fastställts av Kungl. Maj:st den 26 jan. 1917.
Gillande särskilda föreskrifter med avseende å byggnadsverke samtens
ordnande ha fastställts av Kungl. Maj:st den 7 febr. 1919.

Förelaget anknuter utmed Kastellgatan till en av Kungl. Maj:st den
26 jan. 1917 fastställd stadsplan och omfattar ett tidigare icke
stadsplanlagt område öster om denna gata. Stadsplanområdet läge
och omfattning framgår av bifogade karta över staden.

Gatunktet är disponerat i huvudsaklig överensstämmelse med
redan befintliga gator och vägar. En del mindre gator, som icke
äro nödvändiga för vare sig kommunikation eller tillfäst till tom-
terna, hava borttagits. Glasviksvägen har ritats och lagts intill
Gamla kyrkogården. Volontärvägens södra gräns har justerats.

Bestämmelserna för bebyggelsen ha utformats i anslutning till
inom området befintlig bebyggelse. Huset har därvid icke konnat
tagas till existerande småindustrier, som icke äro önskvärda inom
ett bostadsområde. De kunna dock tillse vidare kvarligga i omvandling
omfattning utan oligenhet för de kringboende.

Stadsplan 185 å Härnösand vilken anslutningsområdet ligger,

har utlagts för allmänt ändamål.

Området omkring vattentornet har i förelaget upptagits såsom park. Ett parkområde har även intagits i området mitt och ett mindre parkstråk utmed Gläsvikavägen. I nordöstra delen har något parkområde icke reserverats på grund av riskerna till obebyggda skogsområden.

Hirnsand den 5 april 1945.

Audis Jansson

Stadsarkitekt.

En ^{and} ett förslag till revidering, innebär ^{and} att den tidigare föreslagna 3 meter breda gång- och cykelbanan i Förlängningen av Vangstegatan mellan Tegvägen och Kastellgatan skall ersättas med en 8 meter bred gata, har av drifselkannaren och berörda markägare skriftligen godkänts. Det förliggen^{de} reviderade förslaget har därför i detta avseende omarbetats, men överensstämmer i övrigt med det den 5 april 1945 daterade stadsplanoförslaget.

Hirnsand den 31 maj 1945.

Audis Jansson

Stadsarkitekt.

På grund av framställning från markägare om ändrad disposition för bebyggelsen utmed Torngatan har förslaget den 17 juli 1945 reviderats. Revideringen innebär att byggnadstomterna utmed Torngatan inom det kvarter som begränsas av Torngatan, Åkervägen, Vangstegatan och Kapellgatan får byggas med tvåvåningshus, medan återstående del av kvarteret intill Vangstegatan i enlighet med det ursprungliga förslaget får byggas med envåningshus. De av revideringen berörda markägarna ha skriftligen godkänt förslaget.

Hirnsand den 17 juli 1945.

Audis Jansson

Stadsarkitekt.

Tillhör Kungl. Maj:ts beslut av den 19 juli 1946, betygas å tjänstens vägnar

Anders Jansson
Stadsarkitekt.

Förslag till utvidgning av stadsplanen
för del av
H Ä R N Ö S A N D
/Södra Brännan/
uppgjort å stadsarkitektkontoret
i Härnösand i april 1945

Stadsplanebestämmelser.

Beteckningarna hänföra sig till stadsplanekartan.

1 §.

Stadsplaneområdets användning.

1 mom. Byggnadskvarter.

- a/ Med A betecknat område får användas endast för allmänt ändamål.
- b/ Med B betecknat område får användas endast för bostadsändamål.
- c/ Med J betecknat område får bebyggas endast med vattentorn eller därmed jämförlig byggnad.
- d/ Inom stadsplaneområdet får byggnad ej uppföras eller lokal inredas för sådan verksamhet, som kan väntas medföra sanitär olägenhet för närboende eller eljest störa trevnaden.

2 mom. Säkerhetsområden.

- a/ Med St betecknat område får bebyggas endast med transformatorstation eller därmed jämförlig byggnad.

2 §.

Byggnadsätt.

Inom med F betecknad område få huvudbyggnader endast uppföras fristående. Inom varje fastighet får endast uppföras en huvudbyggnad, samt där byggnadsnämnden så prövar lämpligt en uthusbyggnad.

3 §.

Hushöjd.

- 1 mom. Inom med I, II och IV betecknat område får byggnad icke uppföras till större höjd än respektive 5,2, 7,6 och 14,0 meter.
- 2 mom. Inom med J betecknat område får byggnad icke uppföras till större höjd än vad anläggningen kräver.

4 §.

Våningsantal.

Inom med I, II och IV betecknat område får byggnad uppföras med respektive högst en, två och fyra våningar.

5 §.

Takfall.

Tak får givas en lutning mot horisontalplanet av högst 25°.

6 §.

Områden, som icke eller endast delvis få bebyggas.

1 mom. Med punktprickning betecknat område får icke bebyggas.
2 mom. Av tomt, som omfattar med F betecknat område, skola
minst tre fjärdedelar lämnas obebyggd.

7 §.

Undantag.

Inom område, som enligt 1 § är angivet för bostadsändamål må även inredas lokaler för samlings-salar, garage, handel och hantverk i den utsträckning byggnadsnämnden prövar detta lämpligt.

Härnösand den 5 april 1945.

Anders Janson
Stadsarkitekt.

Avekrift.

ÖVERLÄMNAS TILL
Länsarkitekten i Härnösand
FÖR KÄNNEDOM
KUNGL. BYGGNADSTYRELSEN

Underdånigt utlåtande

angående ändring och utvidgning av stadsplanen för området Södra
Brännan i Härnösand.

Byggnadstyrelsen, som icke har något att erinra och som
delar stadsarkitektens i tjänsteutlåtandet den 31 maj 1945 ut-
talade mening angående de av vissa ägare av mark inom området
framställda anmärkningarna, tillstyrker fastställelse av försla-
get. Stockholm den 3 juli 1946.

Underdånigst:

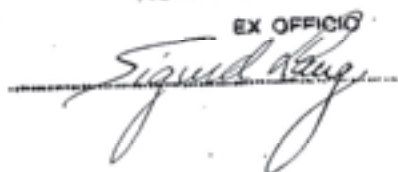
Henning Leo

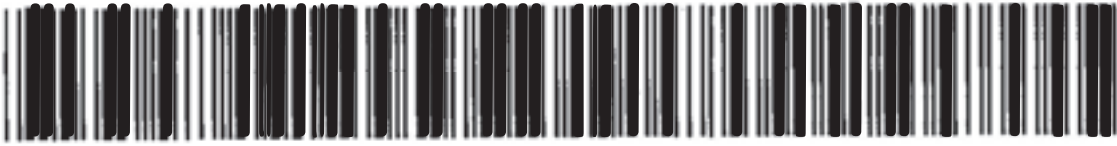
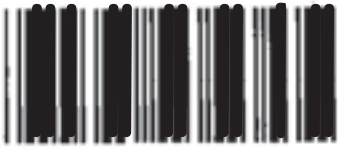
Hans Quiding

/Sigurd Lang

VIDIMERAS

EX OFFICIO

Akt nr:
2280-P92/1221/1

AUS2280-P92/1221/1

Länsstyrelsen
Västernorrlands län

MEDELANDE OM
BESLUT OM ÖVERPRÖVNING
LAGAKRAFTBEVIS

Planenheten
Bass C Zetterquist

2023-159-93

Härnösands kommun
Plan- och byggkontoret
Box 1005
871 29 HÄRNÖSAND

Beslut om prövning enligt 12 kap 1 § PBL

Kommunfullmäktige i Härnösands kommun har 1992-12-21 antagit ändring av detaljplan för SÖDRA BRÄNNAN.

Länsstyrelsen har 1993-01-13 enligt 12 kap 2 § PBL beslutat att inte pröva kommunens beslut enligt 12 kap 1 § PBL.

1 KARTA

Enligt 13 kap 4 § PBL får detta beslut inte överklagas.

Lagakraftbevis

Då kommunens beslut inte överklagats enligt 13 kap 2 § PBL har beslutet vunnit laga kraft **1993-01-20**.

Christina Zetterquist
Christina Zetterquist

Kopia till:

Fastighetsbildningsmyndigheten	+	antagandebeslutet
Kommunkansliet	+	-"
Lantmäteriet	+	-"
<u>Planenheten</u>	+	-"

2280-P92/1221/1

2280-P92||1221||

HÄRNÖSANDS KOMMUN

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Sammanträdesdatum

Blad

Kommunfullmäktige

1992-12-21

Plats och tid Kommunfullmäktiges sessionssal, Rådhuset, kl 18.30-22.00

Beslutande Se bilaga

93. 01. 00.
2023-159-93
2020-6308-92
2021-9101-92

Övriga deltagande Bengt Lindstedt, kanslichef
Peter Jansson, socialchef
Charlie Wallin, miljöchef
Thomas Nordmark, avdelningschef barnomsorgen
Lars Fröberg, sekreterare

Utses att justera Göran R Hedberg och Sussie Lindstedt
Justeringens plats och tid Kommunkansliet 1992-12-29, kl 15.00

Underskrifter Sekreterare Lars Fröberg Perogrifer 132-149
Ordförande Charli Nylund
Justierande Göran R Hedberg Sussie Lindstedt

BEVIS

Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ Kommunfullmäktige

Sammanträdesdatum 1992-12-21

Datum för anslags uppsättande 1992-12-30

Datum för anslags nedtagande 1993-01-21

Förvaringsplats för protokollet Kommunkansliet

Underskrift Lars Fröberg

Utdragsbestyrkt

1992-12-21

98. 01. 05.

2023-157-93

§ 139

92/PB0032

061.313

Södra Brännan - ändring av detaljplan

Byggnadsnämnden har vid sammanträde 1992-10-19, § 207 a, behandlat förslag till ändring av detaljplan för Södra Brännan. Planförslaget har varit utställt under tiden 1992-09-07--10-05. Till förslaget hör tillägg till planbestämmelser, planbeskrivning, genomförandebeskrivning samt redogörelse över samråd och utlåtande.

Byggnadsnämnden föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta förslag till ändring av detaljplan för Södra Brännan.

- - -

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige beslutar enligt byggnadsnämndens förslag.

- - -

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

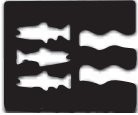
Kommunfullmäktige beslutar

att anta förslag till ändring av detaljplan för Södra Brännan.

- - -

Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

J. Å. S.

Ändring av detaljplan för SÖDRA BRÄNNAN

Kommunfullmäktige i Härnösands kommun har 1992-12-21 antagit ovanstående detaljplan.

Länsstyrelsen beslutar enligt 12 kap 2 § PBL att inte pröva kommunens beslut enligt 12 kap 1 § PBL.

Enligt 13 kap 4 § PBL får detta beslut inte överklagas.

Beslut i detta ärende har fattats av bitr länsarkitekt Bo Halvarsson med byråassistent Christina Zetterquist som föredragande.

Bo Halvarsson
Bo Halvarsson

Christina Zetterquist
Christina Zetterquist

Ändring av detaljplan för SÖDRA BRÄNNAN, Härnösands kommun
fastställd 460719

HÄRNÖSANDS LÄN
Kommun

Tillägg till PLANBESKRIVNING

nr. 93 -02- 1 0

Dnr.....

Handlingar

Plankarta med tillägg till planbestämmelserna samt beskrivning och genomförandebeskrivning
Fastighetsförteckning
Utdrag ur adresskarta 1:2 000
Inventeringskarta med hyresfastigheter 1:2 000
Detaljplan (stadsplan) 460719 plankarta med bestämmelser och beskrivning i separata handlingar

Omfattningen av gällande detaljplan (stadsplan 460719)

Detaljplanen begränsades ursprungligen av Kastellgatan, Volontärvägen, Brännavägen och Gånsviksvägen. Planändringar S21128, 561127, 570323, 700625, 720912 och 770712 har inneburit att 1946 års plan numera omfattar knappt 3/4 av den ursprungliga ytan.

Kommunala beslut i övrigt

Byggnadsnämnden beslutar 900521 och 900728 att uppdraga till stadsarkitekten om upprättande av förslag till nya planbestämmelser för detaljplan 460719.

Bakgrund

Frånsett ett allmänt område där högskolan ligger är kvartersmarken inom planområdet bebyggd med bostadshus. Tjugo (20) fastigheter är bebyggda med flerbostadshus och etthundrasjuttioen (171) med småhus (en till två lägenheter).

Inom kvarteren Tulpanen och Prästkragen har förtätning skett med radhusbebyggelse som uppförts på dispens efter 1950. Fastigheterna är i enskild ägo.

En stor del av den ursprungliga bostadsbebyggelsen har tillkommit på 1930 - 1940-talet. Gällande detaljplan tillåter att en fjärdedel av fastigheterna får bebyggas.

För flertalet av fastigheterna är byggrätten inte fullt utnyttjad.

Det låga markutnyttjandet har inneburit en bebyggelsemiljö med tilltalande rymlighet och mycken grönska som är kännetecknande för en trädgårdsstads karaktär.

Syfte

Det har bedömts angeläget att ytterligare bekräfta planområdets miljövärden och verka för ett bevarande. På senare år har en tendens blivit märkbar att söka tillstånd för ersättande av befintlig småskalig bebyggelse med radhus eller flerbostadshus huvudsakligen genom sammanslagning av fastigheter. De nya bestämmelserna som införs syftar därför till att motverka spekulation och ökad exploatering.

Fastighetsindelning

Fastighetsindelning skall följa gällande fastighetsplan (tomtindelning). Närmare motivering i Tillägg till genomförandebeskrivning.

Detaljplaneändringen

En ytterligare begränsning av bygggrätten för bostadsbebyggelsen har bedömts vara orättvis och olämplig med tanke på de varierande husstorlekarna, som i så fall kan utgöra hinder för fastighetsägarnas praktiska behov av att bygga till sina hus och uppföra komplementbyggnader som garage, uthus m m.

Detaljplaneändringen består därför i att bestämmelser införs om att högst två lägenheter får inredas inom med F betecknat område (befintliga flerbostadshus med tre eller flera lägenheter accepteras). Gällande planbestämmelser saknar uppgift om minsta avstånd till fastighetsgräns för komplementbyggnader varför en sådan bestämmelse tillägges.

Härnösand 1992-07-20

Håkan Stjernholm
Stadsbyggnadschef

Torsten Bäckman
Stadsplanarkitekt

Laga kraft 1993-01-20 92

Ändring av detaljplan för SÖDRA BRÄNNAN, Härnösands kommun
fastställd 460719

Tillägg till GENOMFÖRANDEBESKRIVNING

Fastighetsbildning

Planändringen syftar till att bevara bebyggelsemönstret. Det har till väsentlig del sin grund i fastighetsindelningen. Endast smärre gränsändringar som ansluter till den befintliga bebyggelsen och dess nuvarande användning kan genomföras. Att lägga ihop fastigheter motverkar syftet med planen.

Genomförandetiden

Genomförandetiden för underliggande plan har gått ut. Genom ändringen förhindras ersättande av en- och tvåfamiljshus med flerbostadshus, vilket överensstämmer med syftet i underliggande detaljplan.

Den nya genomförandetiden behöver därför endast gälla själva ändringen.

Då avsikten med ändringen är att bevara befintlig bebyggelsemiljö har genomförandetiden satts till 15 år.

Härnösand 1992-04-10

Torsten Bäckman
Torsten Bäckman
Stadsplanearkitekt

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på grundkartan Fastighetsägare, adress Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom plånområdet

Astern 1	Elise Heimersson Frideborgsgatan 12 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 2	Einar Leander Frideborgsgatan 14 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 5	Bengt Westman Allévägen 5 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 6	Bo Åsberg Allévägen 3 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 7	Konrad Bylund Allévägen 1 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 8	Leif Jonsson 1/2 Ann-Charlotte Sandelin 1/2 Villavägen 2 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 9	Birgit Wiklund 1/2 Kjell Wiklund 1/2 Villavägen 4 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 10	Marie Häggkvist 1/2 Tomas Bystedt 1/2 Villavägen 6 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 11	Per Olof Strömmer Villavägen 8 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 12	Hans Solax 1/2 Ingela Matsson 1/2 Villavägen 10 871 60 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på grundkartan Fastighetsägare, adress Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Astern 13	Rolf Åberg 1/2 Wivi Anne Libell 1/2 Villavägen 10 B 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 14	Sally Evelina Sörlin, dödsbo Allévägen 9 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 15	Lisa Edlund Allévägen 7 871 60 HÄRNÖSAND
Astern 16	Ulf Ekwall 1/2 Kristina Ekwall 1/2 Villavägen 6 A 871 60 HÄRNÖSAND
Blåklinten 2	Göte Andersson Vangstagatan 38 871 62 HÄRNÖSAND
Blåklinten 3	Lennart Wiklander Vangstagatan 40 871 62 HÄRNÖSAND
Blåklinten 4	Bengt Allan Häggbladh Vangstagatan 42 871 62 HÄRNÖSAND
Blåklinten 5	Ale Lundgren 1/2 Brita Lundgren 1/2 Vangstagatan 36 871 62 HÄRNÖSAND
Blåklockan 1	Karl Folke Björklund Vangstagatan 44 871 62 HÄRNÖSAND
Blåklockan 2	Margit Berggren 1/2 Harald Berggren 1/2 Vangstagatan 46 871 62 HÄRNÖSAND
Blåklockan 3	Per Adolf Andersson, dödsbo Vangstagatan 48 871 62 HÄRNÖSAND

-1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på grundkartan	Fastigheter, adress	Anm
------------------------------	---------------------	-----

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Blåklockan 4	Björn Sjöström 1/2 Katarina Engblad 1/2 Vangstagatan 50 871 62 HÄRNÖSAND	
Blåsippan 1	Rolf Gustav Skogström 1/2 Harriet Ingmari Skogström 1/2 Vangstagatan 22 871 62 HÄRNÖSAND	
Blåsippan 2	Arvo Isakson Vangstagatan 24 871 62 HÄRNÖSAND	
Blåsippan 3	Stig Ragnar Andersson Östanbäcksgatan 5 871 31 HÄRNÖSAND	
Blåsippan 4	Jan Persson 1/2 Anita Persson 1/2 Brunnshusgatan 28 871 33 HÄRNÖSAND	
Blåsippan 5	Åke Tjernström Trädgårdsgatan 32 A 852 32 SUNDSVALL	
Grönkullan 1	Göran Svedberg 1/2 Runa Svedberg 1/2 Kapellgatan 2 871 60 HÄRNÖSAND	
Grönkullan 2	Mats Lundqvist 1/2 Inger Nilerdal 1/2 Kapellgatan 4 871 60 HÄRNÖSAND	
Grönkullan 3	Ingvar Blomberg Kapellgatan 6 871 60 HÄRNÖSAND	
Grönkullan 4	Lars Nordlander 1/2 Marita Eriksson 1/2 Kapellgatan 8 871 60 HÄRNÖSAND	

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på grundkartan Fastigheter, adresser Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Grönkullan 5	Lars Bertil Eliasson Kapellgatan 10 871 60 HÄRNÖSAND
Grönkullan 6	Jörgen Johansson 1/2 Aina Johansson 1/2 Kapellgatan 12 871 60 HÄRNÖSAND
Grönkullan 7	Eric Liljeström 1/2 Pia Åsberg 1/2 Kapellgatan 14 871 60 HÄRNÖSAND
Grönkullan 8	Mikael Gustavsson 1/2 Anneli Öhman 1/2 Kapellgatan 16 871 60 HÄRNÖSAND
Grönkullan 9	Jörgen Fröberg 1/2 Ann Timan 1/2 Kapellgatan 18 871 60 HÄRNÖSAND
Grönkullan 10	Artur Arvidsson 1/2 Margit Arvidsson 1/2 Kapellgatan 20 871 60 HÄRNÖSAND
Gullvivan 2	Börje Hansson 1/2 Anita Hansson 1/2 Torngatan 4 871 62 HÄRNÖSAND
Gullvivan 3	Elin Kristina Wiklöf Torngatan 6 871 62 HÄRNÖSAND
Gullvivan 4	Erik N Eriksson Torngatan 8 871 62 HÄRNÖSAND
Gullvivan 5	Karl Bertil Andersson Vangstagatan 13 871 62 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändrig av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på grundkartan	Fastigheter, adresser	Anm
------------------------------	-----------------------	-----

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Gullvivan 6	Sven-Erik Blom 1/2 Iréne Nilsson 1/2 Vangstagatan 11 871 62 HÄRNÖSAND	
Gullvivan 9	Sigrid Terese Forhaug Torngatan 2 871 62 HÄRNÖSAND	
Gullvivan 10	Mikael Holmström 1/2 Marita Holmström 1/2 Vangstagatan 9 871 62 HÄRNÖSAND	
Gullvivan 11	Thor Gunnar Johansson Villavägen 22 871 62 HÄRNÖSAND	
Hyacinten 1	Karin m Gilliusson 1/2 Torsten O R Gilliusson 1/2 Kastellgatan 12 B 871 33 HÄRNÖSAND	
Hyacinten 2	Lennart Björk 1/2 Gerd Björk 1/2 Kastellgatan 14 871 33 HÄRNÖSAND	
Hyacinten 3	Näslunds Hyresfastigheter Kommanditbolag Klockarvägen 36 870 30 NÖRNINGRÅ	
Hyacinten 4	Svea Sofia Bystedt Vangstagatan 2 871 62 HÄRNÖSAND	
Hyacinten 5	Hans Gustav Mogensen 1/2 Märta Mona-Lisa Mogensen 1/2 Tegvägen 5 871 62 HÄRNÖSAND	
Hyacinten 6	Bertil Jonsson Kastellgatan 38 871 33 HÄRNÖSAND	

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på
grundkartan

Fastigheter, adresser

Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Hyacinten 7	Magnus Nordstrand Frideborgsgatan 3 871 60 HÄRNÖSAND
Hästhoven 1	Nils Westin Floragatan 8 871 62 HÄRNÖSAND
Hästhoven 2	Robert Reher 1/2 Britt-Marie Reher 1/2 Åkervägen 13 871 62 HÄRNÖSAND
Hästhoven 3	Alice Strandberg Brännavägen 69 871 60 HÄRNÖSAND
Hästhoven 4	Folke Törnlund 1/2 Marianne Törnlund 1/2 Åkervägen 9 871 62 HÄRNÖSAND
Hästhoven 5	Runa Andersson Torngatan 17 871 62 HÄRNÖSAND
Hästhoven 6	Leif Olof Hildemar Engman 1/2 Karin Ingegerd Engman 1/2 Torngatan 15 871 62 HÄRNÖSAND
Hästhoven 7	Jonas Arvid Reinhold Berglund, dödsbo Torngatan 13 871 62 HÄRNÖSAND
Hästhoven 8	Anette Ekberg 1/2 Erik Johansson 1/2 Torngatan 11 871 62 HÄRNÖSAND
Hästhoven 9	Örjan Mohlund 1/2 Lena Mohlund 1/2 Floragatan 2 871 62 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på grundkartan	Fastigheter, adresser	Anm
---------------------------	-----------------------	-----

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Hästhoven 10	Karl Gunnar Wallin Floragatan 4 871 62 HÄRNÖSAND	
Härnösand 11	Carl-Öije Segerlund 1/2 Brita Segerlund 1/2 Floragatan 6 871 62 HÄRNÖSAND	
Hästhoven 12	Per-Åke Englund 1/2 Anna-Lena Englund 1/2 Volontärvägen 18 871 62 HÄRNÖSAND	
Kattfoten 1	Olle Wester 1/2 Ingmari Wester 1/2 Torngatan 10 871 62 HÄRNÖSAND	
Kattfoten 2	Axel Tjälldén Torngatan 12 871 62 HÄRNÖSAND	
Kattfoten 3	Per Ramström 1/2 Ann Ramström 1/2 Torngatan 14 871 62 HÄRNÖSAND	
Kattfoten 4	Lena Bylund 1/2 Håkan Karlström 1/2 Torngatan 16 871 62 HÄRNÖSAND	
Kattfoten 5	Christer Lindqvist Torngatan 18 871 62 HÄRNÖSAND	
Kattfoten 6	Stefan Nordin 1/2 Marie-Louise Sahlén 1/2 Torngatan 20 871 62 HÄRNÖSAND	
Kattfoten 7	Åke Billander 1/2 Ingegärd Ulander 1/2 Åkervägen 5 871 62 HÄRNÖSAND	

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
 ändring av detaljplan Södra Brännan fastställt 460719

Beteckning på
 grundkartan

Fastigheter, adresser

Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Kattfoten 8

Karl Ivar Jonsson
 Åkervägen 3
 871 62 HÄRNÖSAND

Kattfoten 9

Sten Erik Forsberg 1/2
 Karin Thérèse Linnarsson 1/2
 Åkervägen 1
 871 62 HÄRNÖSAND

Kattfoten 10

Kjell Olof Jonsson
 Vangstagatan 25
 871 62 HÄRNÖSAND

Kattfoten 11

K L Vincent Högström
 Vangstagatan 23
 871 62 HÄRNÖSAND

Kattfoten 12

Helen Forsberg 1/2
 Johannes Bajomi 1/2
 Vangstagatan 21
 871 62 HÄRNÖSAND

Kattfoten 13

Kjell Eriksson
 Vangstagatan 19
 871 62 HÄRNÖSAND

Kattfoten 14

Holger Pettersson
 Vangstagatan 17
 871 62 HÄRNÖSAND

Kattfoten 15

Sven-Erik Wiklander
 Vangstagatan 15
 871 62 HÄRNÖSAND

Krokusen 3

Gösta Svensson
 Villavägen 23
 871 62 HÄRNÖSAND

Krokusen 5

Lars Karlsson 1/2
 Eva-Karin Karlsson 1/2
 Tegvägen 10
 871 62 HÄRNÖSAND

Krokusen 6

Kjell Bäckvall 1/2
 Wibeke Marsling 1/2
 Tegvägen 12
 871 62 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på
grundkartan

Fastigheter, adresser

Anm

Avdelning A, Fastigheter.

Inom planområdet

Krokusen 7	Karin Grund Villavägen 21 B 871 62 HÄRNÖSAND
Krokusen 8	Kurt Mellberg Fröland 26 871 91 HÄRNÖSAND
Krokusen 9	Gösta Toreskog Volontärvägen 6 871 62 HÄRNÖSAND
Krokusen 10	Lars Lindström 1/2 Yasmine Lindström 1/2 Volontärvägen 8 871 62 HÄRNÖSAND
Krokusen 11	Lars Lindström 1/2 Yasmine Lindström 1/2
Krokusen 12	Lars Olof Hemmingson 1/2 Kristina Hemmingsson 1/2 Vangstagatan 3 871 62 HÄRNÖSAND
Lövkojan 2	Kjell H Lager Frideborgsgatan 16 B 871 60 HÄRNÖSAND
Lövkojan 3	Beatrice Almström Kapellgatan 17 871 60 HÄRNÖSAND
Lövkojan 4	Bertil Nilsson 1/2 Karin Lübeck 1/2 Kapellgatan 15 871 60 HÄRNÖSAND
Lövkojan 5	Lars Gunnar Henning Häggdånger Sjö 20 871 91 HÄRNÖSAND
Lövkojan 6	Eva Falk Kapellgatan 11 871 60 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på
grundkartan

Fastigheter, adresser

Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Lövkojan 7

Lars Harry Sundin
Kapellgatan 9
871 60 HÄRNÖSAND

Lövkojan 8

Bertil Petersén 1/2
Ingrid Petersén 1/2
Kapellgatan 7
871 60 HÄRNÖSAND

Lövkojan 9

Hans Sjöberg 1/2
Marie Sjöberg 1/2
Kapellgatan 5
871 60 HÄRNÖSAND

Lövkojan 10

Elisabet Christoffersson
Kapellgatan 3
871 60 HÄRNÖSAND

Lövkojan 12

Helmer Leander Wikman, dödsbo
Allévägen 2
871 60 HÄRNÖSAND

Lövkojan 13

Sten Sjödin 1/2
Hagavägen 6
856 41 SUNDSVALL

Claes-Göran Stolpe 1/2
Fredsgatan 29
852 35 SUNDSVALL

Lövkojan 14

Karin Sandström 1/2
Mats Eriksson 1/2
Allévägen 6
871 60 HÄRNÖSAND

Lövkojan 15

Kjell Nordstrand
Allévägen 8
871 60 HÄRNÖSAND

Lövkojan 16

Dick Tjernström 1/2
Eva Tjernström 1/2
Allévägen 10
871 60 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på
grundkartan

Fastigheter, adresser

Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Lövkojan 17	Bengt Sune Kristoffersson Allévägen 12 871 60 HÄRNÖSAND
Lövkojan 18	Ulf Kassberg 1/2 Allévägen 14 871 60 HÄRNÖSAND
	Ingrid Kassberg 1/2 Allévägen 14 871 60 HÄRNÖSAND
Lövkojan 19	Staten Byggnadsstyrelsen 106 43 STOCKHOLM
Lövkojan 21	Ulf Andersson 1/2 Kapellgatan 1 871 60 HÄRNÖSAND
	Ake Jansson 1/2 Mosstigen 38 871 40 HÄRNÖSAND
Prästkragen 1	Olle Palm 11/40 Stina Palm 11/40 Hans Mattsson 9/40 Cecilia Hamilton 9/40 Volontärvägen 20 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 8	Bo Norell Gärdesvägen 5 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 9	Peter Norell 1/2 Eva-Lill Hammarberg 1/2 Gärdesvägen 3 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 10	Anna Lisa Holmgren 1/2 Garvaregatan 3 871 31 HÄRNÖSAND
	Anders Högström 1/2 Vangstugatan 35 871 62 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på grundkartan Fastigheter, adresser Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Prästkragen 11	Nils Gustav Markström 1/2 Karin Margareta Markström 1/2 Vangstagatan 33 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 13	Kurt Dahlin 1/2 Helmy Dahlin 1/2 Åkervägen 4 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 14	Ruben Svanberg 1/2 Christina Svanberg 1/2 Åkervägen 6 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 19	Björn Amnow 1/2 Elisabeth Hammarström 1/2 Åkervägen 8 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 20	Raimo Honkanen 1/2 Märiet Bretz 1/2 Åkervägen 2 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 21	Raimo Honkanen 1/2 Märiet Bretz 1/2
Prästkragen 22	Peter Johansson 1/2 Monica Svensson 1/2 Vangstagatan 31 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 25	Ulrica Wiklander 1/2 Mikael Näktergal 1/2 Volontärvägen 22 A 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 26	Gösta Dahlberg 1/2 Ingegerd Dahlberg 1/2 Volontärvägen 22 B 871 62 HÄRNÖSAND

11992-04-115

Fastighetsförteckning tillhörande 11992-05-26 upprättad
 ändring av detaljplan Södra Brännan fastställt 460719

Beteckning på
 grundkartan

Fastigheter,, adresser

Amm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Prästkragen 27	Hedvig Wennerbring Volontärvägen 22 C 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 28	Nils Göran Nyberg 1/2 Barbro Nyberg 1/2 Volontärvägen 22 D 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 29	Håkan Hammargren 1/2 Åsa-Lena Granqvist 1/2 Volontärvägen 22 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 30	Ake Höglund 1/2 Marianne Höglund 1/2 Volontärvägen 22 F 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 31	Ulla Frykestig Gärdesvägen 9 H 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 32	Betty Jonsson Gärdesvägen 9 G 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 33	Karin Birgitta Modin Gärdesvägen 9 F 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 34	Carl Aspholm 1/2 Barbro Aspholm 1/2 Gärdesvägen 9 E 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 35	Eva Benglund 1/2 Stellan Benglund 1/2 Gärdesvägen 9 D 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 36	Mikael Nyberg 1/2 Kristin Sjödin 1/2 Gärdesvägen 9 C 871 62 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på
grundkartan

Fastigheter, adresser

Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Prästkragen 37	Margareta Nordlund 1/2 Gunnar Sjödin 1/2 Gärdesvägen 9 B 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 38	Hans Njord 1/2 Britten Njord 1/2 Gärdesvägen 9 A 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 39	Ivan Nilerdal 1/2 Ruth Nilerdal 1/2 Åkervägen 10 A 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 40	Sture Davidsson 1/2 Margareta Davidsson 1/2 Åkervägen 10 B 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 41	Svea Larsson 1/2 Nils Larsson 1/2 Åkervägen 10 C 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 42	Karin Björk Åkervägen 10 D 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 43	Rolf Jonsson 1/2 Gun Jonsson 1/2 Åkervägen 10 E 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 44	Birgitta Isander 1/2 Lars Isander 1/2 Åkervägen 10 F 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 45	Anneli Maria Gustavsson Gärdesvägen 7 871 62 HÄRNÖSAND
Prästkragen 46	Paul Gustavsson 1/2 Gerd Wiborgh 1/2 Gärdesvägen 7 871 62 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
 ändring av detaljplan ~~Södra Brännan~~ fastställt 460719

Beteckning på
 grundkartan

Fastigheter, adresser

Ann

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Riddarsporren 5	Seved Granberg 1/2 Gun-Britt Lidén 1/2 Vangstagatan 39 871 62 HÄRNÖSAND
Riddarsporren 6	Calle Lundkvist Smedsgatan 7 871 45 HÄRNÖSAND
Riddarsporren 7	Jan Lundgren 1/2 Kerstin Lundgren Malm 1/2 Gärdesvägen 4 871 62 HÄRNÖSAND
Riddarsporren 8	Bert Sellgren Gärdesvägen 6 871 62 HÄRNÖSAND
Riddarsporren 9	BRF Riddarsporren Vangstagatan 5 871 62 HÄRNÖSAND
Riddarsporren 10	Anders Viotti 1/2 Lisbeth Olauson 1/2 Gärdesvägen 8 871 62 HÄRNÖSAND
Seminariet 2	Ulf Kassberg Allévägen 14 871 60 HÄRNÖSAND
Seminariet 3	Rolf Rydberg 1/2 Laila Nilsson 1/2 Kastallgatan 10 871 33 HÄRNÖSAND
Seminariet 5	Björn Eklund 1/2 Lisbeth Eklund 1/2 Frideborgsgatan 6 871 60 HÄRNÖSAND
Seminariet 6	Erik Albert Oloth Frideborgsgatan 8 871 60 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
 ändring av detaljplan Södra Brännen fastställd 460719

Beteckning på
 grundkartan

Fastigheter, ättinesser

Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Seminariet 7	Kjell Nordim 1/2 Britt-Marie Nordim 1/2 Frideborgsgatan 10 871 60 HÄRNÖSAND
Seminariet 8	Nils Valdemar Edin Garvaregatan 8 871 31 HÄRNÖSAND
Seminariet 9	Torsten Strandberg 1/2 Gunilla Strandberg 1/2 Villavägen 9 871 60 HÄRNÖSAND
Seminariet 10	Birgitta Sundin Villavägen 7 871 60 HÄRNÖSAND
Seminariet 11	Christer Nylén 1/2 May Nylén 1/2 Villavägen 5 871 60 HÄRNÖSAND
Seminariet 12	Karl Eric Westberg 1/2 Christina Westberg 1/2 Villavägen 3 871 60 HÄRNÖSAND
Seminariet 13	Nils Vilhelm Wiklund 1/2 Eva Wiklund 1/2 Villavägen 1 871 60 HÄRNÖSAND
Seminariet 16	Staten Byggnadsstyrelsen
Seminariet 17	Ulf Kassberg
Snödroppen 1	Per Anders Sjönesson Sjödim Trumpetgatan 35 871 61 HÄRNÖSAND
Snödroppen 2	Per Gunnar Henriksson Kapelgatan 23 871 60 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på grundkartan	Fastigheter, adresser	Anm
<u>Avdelning A, Fastigheter</u>		
Inom planområdet		
Snödroppen 3	Klara Elisabeth Lundholm Kapellgatan 25 871 60 HÄRNÖSAND	
Snödroppen 4	Bo Andersson Kapellgatan 27 871 60 HÄRNÖSAND	
Snödroppen 5	Karl Nikolaus Bergström Vangstagatan 20 871 62 HÄRNÖSAND	
Snödroppen 6	Monica Westerlund Vangstagatan 18 871 62 HÄRNÖSAND	
Snödroppen 7	Ivar Hjalmar Öberg Vangstagatan 16 871 62 HÄRNÖSAND	
Snödroppen 8	Härnösands Industriverk Box 304 871 26 HÄRNÖSAND	
Snödroppen 9	Berit Mårths 1/2 Leopold Eriksson 1/2 Allévägen 22 871 60 HÄRNÖSAND	
Snödroppen 10	Håkan Karlsson 1/2 Ingrid Karlsson 1/2 Allévägen 20 871 60 HÄRNÖSAND	
Snödroppen 11	BRF Snödroppen i Härnösand Frideborgsgatan 15 B 871 60 HÄRNÖSAND	
Stormhatten 2	Mikael Skoglund 1/2 Karin Wikner 1/2 Brännavägen 45 871 62 HÄRNÖSAND	

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på
grundkartan

Fastigheter, adresser

Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Stormhatten 3	Stormhatten Daghemsförening Brännavägen 43 871 62 HÄRNÖSAND
Stormhatten 4	Erik Andreas Andersson Brännavägen 41 871 62 HÄRNÖSAND
Stormhatten 5	Anna-Lena Lundblad Gärdesvägen 10 871 62 HÄRNÖSAND
Stormhatten 6	Jan Nordin 1/2 Birgitta Nyberg 1/2 Gärdesvägen 12 871 62 HÄRNÖSAND
Stormhatten 7	Lars Candell 1/2 Inger Candell 1/2 Gärdesvägen 14 871 62 HÄRNÖSAND
Stormhatten 8	Bertil Knapp Eriksson 1/2 Anna Knapp Eriksson 1/2 Gärdesvägen 16 871 62 HÄRNÖSAND
Stormhatten 9	Kenneth Wallgren Volontärvägen 26 871 62 HÄRNÖSAND
Stormhatten 10	Björn Wallgren Volontärvägen 28 871 62 HÄRNÖSAND
Stormhatten 11	Karin Jonsson Volontärvägen 30 871 62 HÄRNÖSAND
Tulpanen 1	Näslunds Hyresfastigheter Kommanditbolag
Tulpanen 2	Hilda Nordin Vangstagatan 10 871 62 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
 ändring av detaljplan Södra Brännan fastställt d 460719

Beteckning på
 grundkartan

Fastigheter, adresser

Ann

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Tulpanen 4	Tom Fähræus 1/2 Kerstin Fähræus 1/2 Villavägen 17 871 62 HÄRNÖSAND
Tulpanen 8	Hans Sundqvist 1/2 Helén Karlström 1/2 Tegvägen 4 A 871 62 HÄRNÖSAND
Tulpanen 9	Åsa Hällberg 1/2 Lars Hällberg 1/2 Tegvägen 6 C 871 62 HÄRNÖSAND
Tulpanen 11	Kjell Sören Sundquist 1/2 Britta Ingeborg Elisabet Sundquist 1/2 Frideborgsgatan 7 871 60 HÄRNÖSAND
Tulpanen 12	Karl Erik Nordlander 1/2 Barbro Nordlander 1/2 Frideborgsgatan 5 871 60 HÄRNÖSAND
Tulpanen 13	Inger Bergquist 1/2 Conny Bergquist 1/2 Tegvägen 6 A 871 62 HÄRNÖSAND
Tulpanen 14	Thomas Norrmark 1/2 Willa Abrahamsson 1/2 Tegvägen 6 B 871 62 HÄRNÖSAND
Tulpanen 15	Tomas Näsman 1/2 Marie-Louise Näsman 1/2 Tegvägen 4 B 871 62 HÄRNÖSAND
Tulpanen 16	Björgitta Ghadim 1/2 Bo Flodim 1/2 Tegvägen 4 C 871 62 HÄRNÖSAND

11992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 11992-05-26 upprättad
 ändring av detaljplan Södra Brännen fastställd 460719

Beteckning på
 grundkartan

Fastigheter, adresser

Ämn

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Tulpanen 17	Åke Hansson Theodor Hellmansväg 70 871 51 HÄRNÖSAND
Tulpanen 18	Gösta Rune Emanuel Åslund Frideborgsgatan 9 871 60 HÄRNÖSAND
Tulpanen 19	Hans Klasson 1/2 Monika Forsberg 1/2 Vångstagatan 12 A 871 62 HÄRNÖSAND
Violen 1	Ruben Eriksson 1/2 Anne-Marie Eriksson 1/2 Villavägen 20 871 62 HÄRNÖSAND
Violen 6	Hans Georg Aru 1/2 Ella Aru 1/2 Allévägen 13 871 60 HÄRNÖSAND
Violen 7	Meritus Fastigheter AB Adv C-J Lindgren Box 6056 200 11 MALMÖ
Violen 8	Gösta Johansson Villavägen 18 871 62 HÄRNÖSAND
Violen 9	Lennart Öhman Villavägen 16 871 62 HÄRNÖSAND
Vitsippan 3	Lars Sjölund 1/2 Kerstin Mångbäck 1/2 Tegvägen 7 871 62 HÄRNÖSAND
Vitsippan 4	Gunnar Wärsén 1/2 Eva Lundin 1/2 Vångstagatan 11 871 62 HÄRNÖSAND

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på
grundkartan

Fastigheter, adresser

Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Vitsippan 5	Karin Kristina Norberg Kastellgatan 18 871 33 HÄRNÖSAND
Vitsippan 7	Anne-Marie Haglund 1/2 Volontärvägen 4 871 62 HÄRNÖSAND
	Per Haglund 1/2 Eriksbergsgränd 3 B 871 32 HÄRNÖSAND
Vitsippan 8	Lena Lundqvist 1/2 Stefan Widmark 1/2 Tegvägen 9 871 62 HÄRNÖSAND
Vitsippan 9	BRF Vitsippan 9 AB Adeförvaltning Box 307 751 05 UPPSALA
Ön 2:18	Härnösands kommun Box1005 871 29 HÄRNÖSAND
Ön 2:19	John Olof Strandbergs dödsbo
Ön 2:25	Härnösands kommun
Ön 2:26	Thor Gunnar Johansson
Ön 2:27	Information saknas
Ön 2:28	Härnösands kommun
Ön 2:29	Härnösands kommun
Ön 2:30	Härnösands kommun
Ön 2:32	Härnösands kommun
Ön 2:33	Härnösands kommun
Ön 2:35	Härnösands kommun

1992-04-15

Fastighetsförteckning tillhörande 1992-05-26 upprättad
ändring av detaljplan Södra Brännan fastställd 460719

Beteckning på
grundkartan

Fastigheter, adresser

Anm

Avdelning A, Fastigheter

Inom planområdet

Ön 2:52

Härnösands kommun

Avdelning B, Samfälligheter

Prästkragen S:1

Delägare: Prästkragen 25 - 44

Förvaltning:
Prästkragens samfällig-
hetsförening

Tulpanen S:1

Delägare: Tulpanen 9, 13, 14

Tulpanen S:2

Delägare: Tulpanen 8, 15, 16

Håkan Stjernholm
Stadsbyggnadschef
Lantmätare

Mats Stattin
Markingenjör

Kommunstyrelseförvaltningen
Henrik Olsson 0611-348276
Henrik.olsson@hamosand.se

Kommunstyrelsen

Markanvisning, del av fastigheten Härnösand Mörtsal 2:13

Förslag till beslut

Tillväxtavdelningen föreslår kommunstyrelsen besluta

att godkänna upprättat förslag till markanvisningsavtal, vilket avser del av fastigheten Härnösand Mörtsal 2:13.

Beskrivning av ärendet

Rasta Sverige AB (nedan kallad exploatören) avser att exploatera del av fastigheten Mörtsal 2:13 med en fullserviceanläggning innefattande bland annat restaurang, mötesplats, hotell och ställplatser riktat till resande.

Markanvisningsavtalet är skrivet på 24 månader, räknat från den dag kommunstyrelsens beslut om att godkänna markanvisningsavtalet vunnit laga kraft.

Markanvisningsområdet är ca 25 000 kvm, med option att kunna utöka området med ytterligare 50 000 kvm. Priset för marken är satt till 120 kr per kvm.

I det fall exploatören avser att bebygga fastigheten på annat sätt än vad gällande detaljplan medger, har exploatören rätt att ansöka om och bekosta en planändring under markanvisningstiden.

Enligt gällande detaljplan är det trafikverket som är huvudman för allmän platsmark inom planområdet. Exploatören ansvar för att förhandla och komma överens med trafikverket, gällande utbygganden av allmänplatsmark inom detaljplanen, dvs gata och grönområden.

Tillträde till marken sker först när bygglov för en serviceanläggning har beviljats och vunnit laga kraft.

Socialt perspektiv

Senaste åren har antalet gästnätter och besökare i Höga Kusten ökat markant. En serviceanläggning och mötesplats söder om Höga kusten bron kommer att förstärka den norra delen av Härnösands kommun. Anläggningen kommer att hålla öppet under större delen av dygnet vilket genererar många arbetstillfällen och ökad service i närområdet. En serviceanläggning kommer att bidra till en positiv inverkan på det sociala perspektivet både för

boende i området, näringen och turister.

Ekologiskt perspektiv

Exploatören kommer att verka för att ha ett stort utbud av förnybara och fossilfria drivmedel, vilket bidrar till en hållbarare framtid. I övrigt bedöms inte etableringen medföra en betydande inverkan på det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Byggnation av en serviceanläggning bidrar till positiva effekter för besöksnäring, handel och övrigt näringsliv i kommunen och Höga Kusten.

Beslutsunderlag

Härnösands kommun har upprättat ett förslag på markanvisningsavtal, vilket avser del av fastigheten Härnösand Mörtsal 2:13, med tillhörande karta.

Uno Jonsson
Tillväxtchef

Henrik Olsson
Utvecklare mark- och exploatering

Bilagor

Bilaga 1 Förslag på markanvisningsavtal

Dnr KS 2021-

MARKANVISNINGSAVTAL del av fastigheten Härnösand Mörtsal 2:13

Följande avtal om markanvisning avseende del av fastigheterna Härnösand Mörtsal 2:13, har träffats mellan Kommunen och Exploatören:

Kommunen

Härnösands kommun (Org. nr 212000-2403)
871 80 Härnösands kommun

(nedan kallad Kommunen)

Exploatören

Rasta Sverige AB (556618-7141)
Sisjö Kullegata 5
436 32 ASKIM
Kontaktperson: Mikael Tervaniemi
Tel: 070 – 926 25 85
Mail: micke@rasta.se
(nedan kallad Exploatören)

§ 1 Bakgrund

Detta avtal har kommit tillstånd med anledning av att exploatören vill utreda möjligheterna att exploatera fastigheten med en serviceanläggning/mötesplats riktat till resande. Markanvisningen gäller för den i avtalet aktuella fastigheten, del av Mörtsal 2:13, se bilaga1, (nedan kallad fastigheten)

§ 2 Förutsättning

Detta avtal gäller under förutsättning att kommunstyrelsen i Härnösands kommun beslutar om markanvisning enligt detta avtal. Om kommunstyrelsen inte beslutar att godkänna avtalet eller om kommunstyrelsens beslut inte vinner laga kraft är detta avtal till alla delar förfallet utan ersättningsskyldighet för någon av parterna. Parternas gemensamma avsikt är att i bästa samförstånd lösa eventuella hinder för avtalets genomförande.

3 § Detaljplan

Ovanstående består av två olika detaljplaner:

Detaljplan Mörtsal 2:13 m.fl, 2280-P98/0609/1, bilaga 2

Mörtsal 2:13 Rastplats, 2280-P03/1217/2, bilaga 3.

Område är planlagt för bla centrum, handel, restaurang, service och bilverkstad.

§ 4 Markanvisning

Kommunen anvisar härmed till Exploatören del av fastigheten Härnösand Mörtsal 2:13, redovisad i bifogad karta, bilaga 1. Området är ca 25 000 kvadratmeter, med option att kunna utöka med ytterligare 50 000 kvadratmeter i direkt anslutning till detta område.

Anvisningen ger Exploatören möjlighet att undersöka förutsättningarna för kommande byggprojekt och för att hitta samarbetspartner, samt förhandla om- och komma överens med Trafikverket gällande allmänplatsmark inom planområdet.

I det fall exploatören avser att bebygga fastigheten på annat sätt än vad detaljplanen medger, har exploatören rätt att ansöka om och bekosta en planändring under markanvisningstiden. En eventuell planändring ska göras i samråd med tillväxtavdelningen vid Härnösands kommun.

Exploatören har under markanvisningstiden rätt att marknadsföra projektet. Exploatören ansvarar för att bekosta och inhämta eventuella tillstånd som krävs, exempelvis bygglov och eventuellt tillstånd från Trafikverket.

Under markanvisningstiden ska exploatören kalla tillväxtavdelningen till minst 2 möten per år för att redovisa hur projektet tar form.

Markanvisningsavtalet gäller i 24 månader räknat från att kommunstyrelsens beslut om markanvisning enligt § 2 vunnit laga kraft.

Anläggningsavgift för vatten, avlopp och el tillkommer enligt gällande VA-taxa vid tid för byggstart. Exploatören ska inom markanvisningstiden inhämta prisuppgifter för detta hos HEMAB.

Äganderätten till Fastigheten övergår först på Tillträdesdagen (se § 7).

§ 5 Markanvisningsavgift

Vid detta avtals undertecknande skall exploatören erlägga en markanvisningsavgift på 15 000 kr. Markanvisningsavgiften ska sättas in på kommunens bankgirokonto: 5576-5218. Betalningen ska märkas med "markanvisning Mörtsal – Rasta Sverige AB".

§ 6 Köpeskilling

Exploatören betalar Härnösands kommun en köpeskilling om 120 kr per kvm.

Priset ligger fast i 24 månader räknat från kommunstyrelsens beslut om markanvisning enligt § 2.

I samband med undertecknandet av detta markanvisningsavtal ska exploatören betala in en markanvisningsavgift, på 15 000 kr, enligt § 5. Denna markanvisningsavgift, ska tillgodoräknas som del av betalning av den ovan angivna köpeskillingen, den dag exploatören förvärvar fastigheten. Om exploatören väljer att inte fullfölja markanvisningen och köpa fastigheten har Hämösands kommun rätt att behålla markanvisningsavgiften.

§ 7 Tillträde, köpebrev och återgångsklausul

Ett köpekontrakt ska upprättas den dag Exploatören kan uppvisa hur projektet ska realiseras.

Tillträde till fastigheten sker först när bygglov har beviljats och övriga tillstånd samt finansiering är klara.

Vid köpekontraktets undertecknade ska handpenning på 10 % av köpeskillingen erläggas. Resterande del av köpeskillingen erläggs kontant på Tillträdesdagen. När Exploatören erlagt köpeskillingen överlämnar Kommunen kvitterat köpebrev till Exploatören.

Om dessa villkor för köpekontraktets upprättande inte uppfylls inom 24 månader från det att kommunstyrelsens godkännande av detta avtal vunnit laga kraft ska markanvisningen återgå om förlängning ej sker enligt § 13.

§ 8 Kostnader och intäkter

Löpande avgifter såsom skatter, räntor och andra kostnader för fastigheten erläggs av Kommunen vad avser tiden före tillträdesdagen och av Exploatören vad avser tiden efter tillträdesdagen. Fastighetsskatt ska därvid vara en kostnad som periodiseras som andra kostnader.

Motsvarande fördelningsprincip gäller för intäkter härrörande från fastigheten.

Exploatören är medveten om att denne står för all ekonomisk risk avseende planering, projektering och genomförande inom markanvisningens ram.

§ 9 Fastighetsbildning, lagfart mm

Exploatören ansöker om och bekostar fastighetsbildnings- och andra förrättningsåtgärder som är erforderliga för genomförandet av detta avtal och framtida exploateringen. Fastighetsbildning får inte ansökas med detta markanvisningsavtal som grund.

Exploatören ansvarar för att söka och bekosta lagfart för den nybildade fastigheten. Köpehandlingarna ska ligga till grund för fastighetsbildnings- och lagfartsansökan.

§ 10 Besiktning och andra undersökningar av fastigheten

Exploatören äger, oavsett tillträdestidpunkten (se § 7), rätt att under markanvisningstiden disponera markanvisningsområdet för grundundersökningar och övriga byggförberedande åtgärder som krävs. Kommunen skall dock informeras innan sådana undersökningar/åtgärder genomförs.

Exploatören ska innan Tillträdesdagen ha undersökt och besiktat fastigheten för dess geotekniska förutsättningar. Vid detta avtals undertecknande känner inte kommunen till några markföroreningar på fastigheten

Eventuell omdragning/flytt av ledningar i marken bekostas av exploatören, alternativt ledningsägaren.

Exploatören har ansvar för att bekosta och undersöka om det finns behov av arkeologiska utgrävningar och undersökningar på fastigheten. Diskussion ska föras mellan parterna hur ett eventuellt påträffat arkeologiskt fynd ska hanteras.

§ 11 Miljö- och sanering

Det finns inget som tyder på att markanvisningsområdet är förorenat.

§ 12 Återtagande

Om markanvisningen inte har tagits i anspråk inom 24 månader är parterna överens om att markanvisningen förfaller, enligt § 4. Marken ska anses vara ianspråktagen, i enlighet med denna paragraf, den dag köpekontrakt upprättats, enligt 7 §.

Parterna är även överens om att kommunen ska ha rätt att återta markanvisningen under markanvisningstiden om det är uppenbart att Exploatören inte avser eller förmår att genomföra projektet på det sätt som avsågs vid undertecknandet av markanvisningen. Exploatören är medveten om att återtagen markanvisning inte ger denne någon rätt att få ersättning för nedlagda kostnader.

§ 13 Förlängning

Förlängning av markanvisningen kan medges vid särskilda skäl. En förutsättning för förlängning är att exploatören aktivt drivit projektet framåt och att försening inte beror på exploatören. Tillväxtavdelningen har rätt att förlänga markanvisningen i 12 månader.

§ 14 Avbrutet projekt

Projekt som avbryts under genomförandeprocessen till följd av myndighetsbeslut, kommunalt beslut eller liknande ger inte exploatören rätt till ny markanvisning som kompensation. Vid sådana beslut utgår ersättning

endast i de fall när de är hänförliga till ett kommunalt beslut. Ersättning utgår i dessa fall endast för faktiskt medlagda kostnader. Vid kommunala beslut som är hänförliga till och beror på myndighetsbeslut utgår inga ersättningar.

§ 15 Skadeståndsansvar

Exploatören är gentemot Kommunen ansvarig för eventuella skador och andra åtgärder som med avseende på detta avtal vidtages eller underlåtes av Exploatörens anställda samt av Exploatörens anlitade entreprenörer och leverantörer.

§ 16 Överlåtelse

Exploatören kan under processen hitta samarbetspartners för att utveckla fastigheten. Exploatören medges därför rätt att överlåta markanvisningen till annat bolag efter överenskommelse med tillväxtavdelningen Härnösands kommun.

Vid en överlåtelse av markanvisningsavtalet ska Exploatörens kvarstående åtaganden enligt detta avtal överföras på övertagande part på samma villkor. Detta gäller även vid överlåtelser i flera led.

§ 17 Tvist

Tvist rörande tolkning eller tillämpning av detta avtal ska i första hand lösas i samförstånd mellan Kommunen och Exploatören. Om en samförstånds lösning inte kan uppnås ska tolkningen av detta avtal avgöras enligt svensk lag och av svensk allmän domstol. Ångermanlands Tingsrätt ska vara första instans.

§ 28 Avtalsexemplar

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Härnösand 2021-

Härnösands kommun
Uno Jonsson
Tillväxtchef

Härnösands kommun
Henrik Olsson
Utvecklare Mark- & exploatering

Önt: 2021-

Mikael Tervanen

Bilagor till avtalet

Bilaga 1: Kart över markens visningsområdet, markerad med röd begränsningslinje, optionsområdet markerad med grön begränsningslinje

Bilaga 2: Detaljplan Mörtsal 2:13 m.fl., 2280-P98/0609/1

Bilaga 3: Detaljplan Mörtsal 2:13 Rastplats, 2280-P03/1217/2

**Härmösands
kommun**

Kommunstyrelseförvaltningen

**KS2024
Bilaga 1**

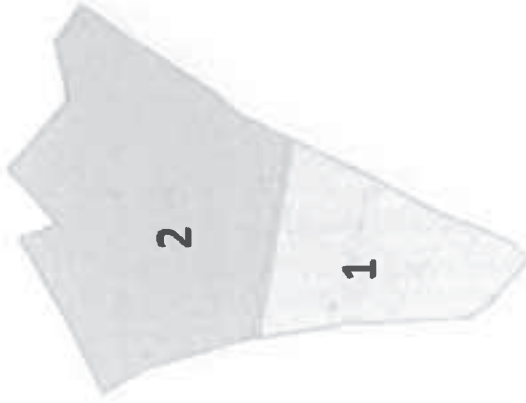
Kartbilaga, Markanvisning Härmösandi Mörtel 2:13

Kartbilaga, Markanvisning Härnösand Mörtösa 2:13

Veda

Veda

Teknisk plan

Teknisk plan

Mörtösa

Mörtösa

- 1: Markanvisningsområde**
- 2: Optionsområde**

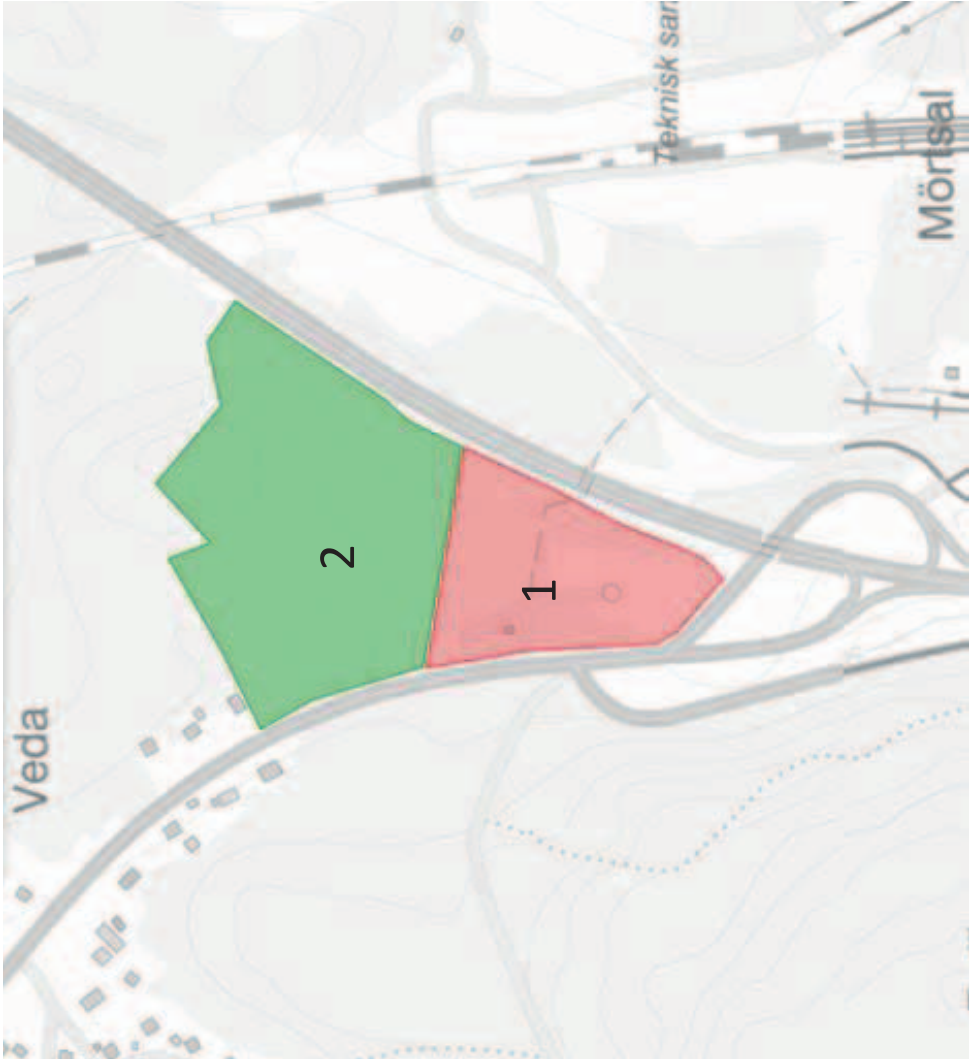

Kartbilaga, Markanvisning Härnösand Mörtsal 2:13

Kartbilaga, Markanvisning Härnösand Mörtsal 2:13

- 1: Markanvisningsområde
- 2: Optionsområde

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom området med nedanstående beteckningar. Endast angiven beteckning är tillåten. Bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet

GRÄNSER

- Planområdesgräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmänna platser

- GENOMFART** Genomfartstråk
- LOKALGATA** Lokalttrafik
- PARK** Anlagd park
- NATUR** Naturområde

Centrumområde

- C** Centrum för handel, service, mindre verkstad, kontor, samlingslokaler och restaurang
- C** Centrum för handel, service, kontor, restaurang och hotell
- B** Bostadsområde
- F** Fritidsområde

UTFORMNING AV ALLMÄNNA PLATSER

- allé** Föreskriven höjd över nollplanet
- allé** Planterade träd i två rader

UTNYTTJANDEGRAD

- e, 00** Störstabyggnadsarea i procent av fastighetsarea
- Minsta tomtstorlek är 500 m²
- Minsta tomtstorlek är 2000 m²

BEGRENSNING AV MARKENS BEBYGGANDE

- Marken** får inte bebyggas
- Marken** skall var tillgänglig för gemensamhetsanläggning
- Marken** skall vara tillgänglig för allmänna underjordiska ledningar
- Marken** skall vara tillgänglig för allmän gång- och cykeltrafik

MARKENS ANORDNANDE

- +0,0** Föreskriven höjd över nollplanet
- Vegetation** Befintliga träd och annan vegetation skall behållas. Siktröjning är tillåten
- Vegetation** Befintliga träd och annan vegetation skall behållas. Siktröjning är tillåten
- Markens höjd** får inte ändras

Utlett får inte anordnas

Högsta byggnadshöjd i meter

Högsta antal våningar

- entréer** Entréer skall placeras mot närmaste lokalgata
- Fasadmot 190 och E4 skall ges en fasaddämpning så att ljudnivån inomhus ej överskrider 40 dB(A)

STÖRNINGSKYDD

- m** Verksamheten får inte vara störande för omgivningen
- skydd** Pumpar och andra möjliggörande anläggningar får ej förekomma
- Marken utformas för att utgöra del av buleskydd mot E4

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandetiden är 10 År från ändrad planen vinner laga kraft

Byggnader, mark, vegetation och gator skall utföras i enlighet med intentionerna i planbeskrivningen

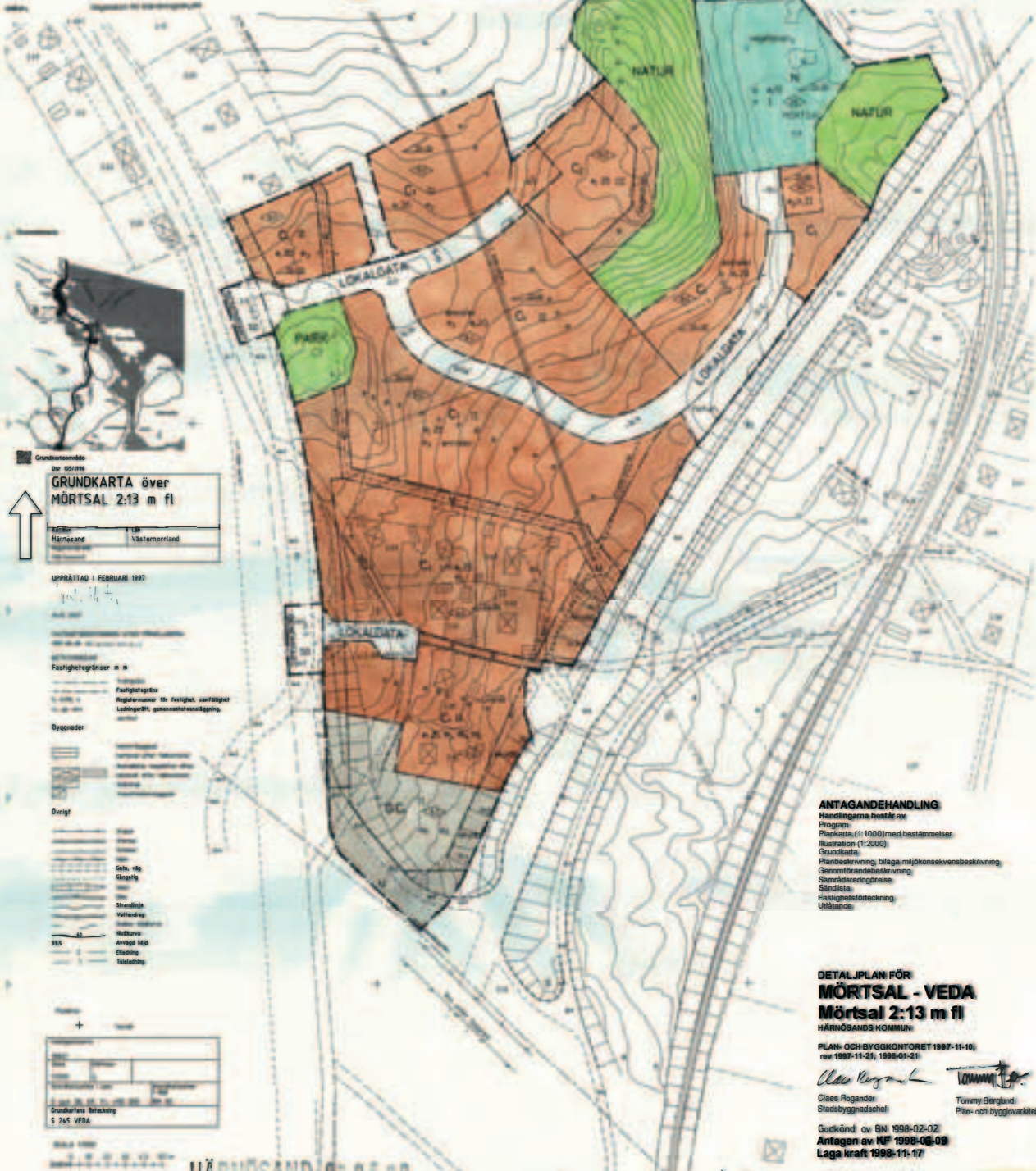
Ändrad lovplikt, lovplikt med villkor

- Mark** krävs för fällning av träd

Huvudmannaskap

Kommunen är inte huvudman för allmän plats

Illustrationslinje

GRUNDKARTA ÖVER MÖRTSAL 2:13 m fl

1:1000
Härnösand Västernorrland

UPPRÄTTAD I FEBRUARI 1997

- Fastighetsgränser** m m
- Byggnader**
- Övrigt**

ANTAGANDEHANDLING
Handlingarna består av:
Program
Plankarta (1:1000) med bestämmelser
Illustration (1:2000)
Grundkarta
Planbeskrivning, bilaga, miljökonsekvensbeskrivning
Genomförandebeskrivning
Samrådsredogörelse
Sändlista
Fastighetsförteckning
Uttåtande

DETALJPLAN FÖR MÖRTSAL - VEDA
Mörtsal 2:13 m fl
HÄRNÖSANDS KOMMUN

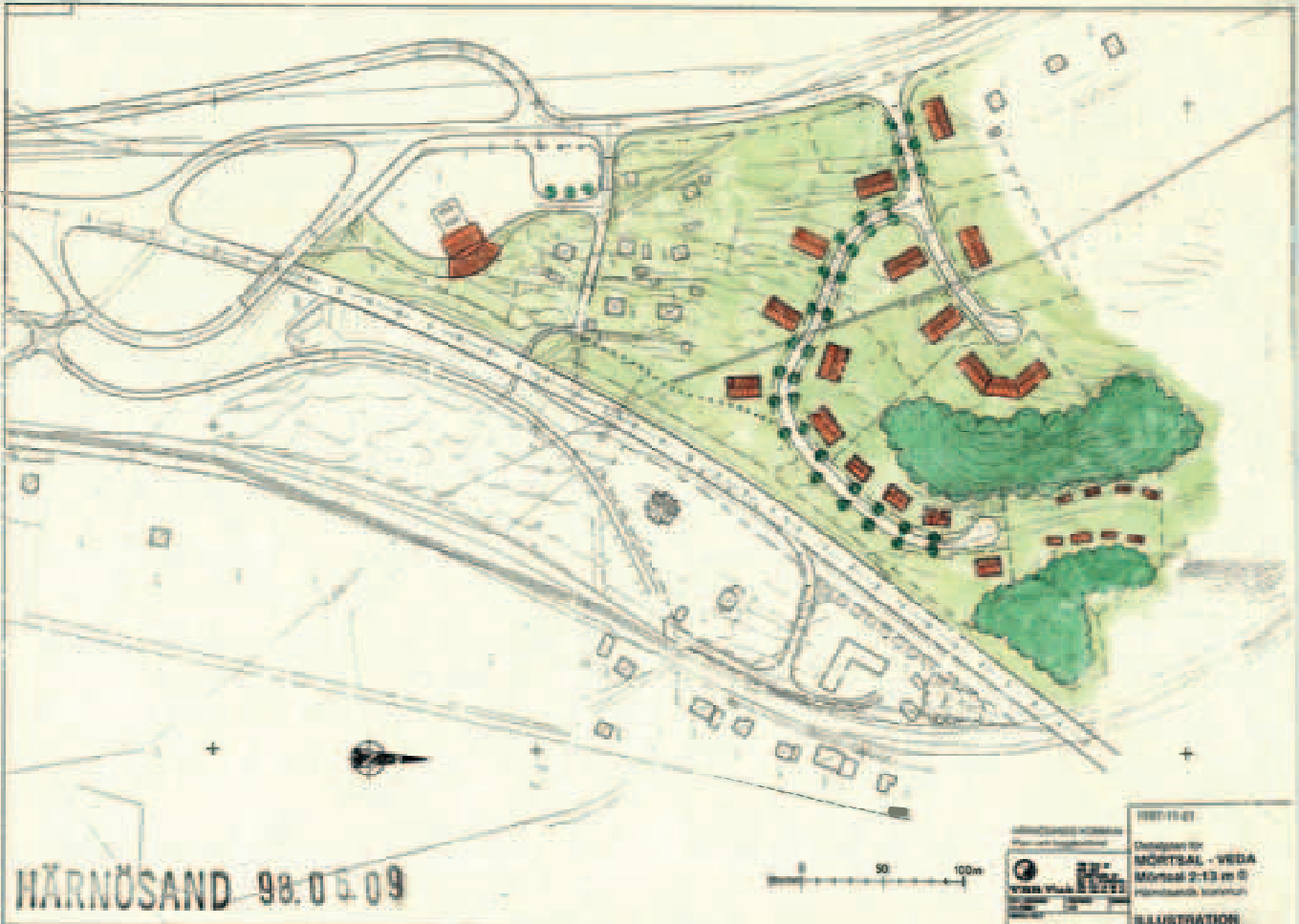
PLAN- OCH BYGGKONTORET 1997-11-10
rev 1997-11-21, 1998-05-21

Class Rogander
Stadsbyggnadschef

Tommy Gierglund
Plan- och bygglovarkitekt

Godkänd av BN 1998-02-02
Antagen av KF 1998-06-09
Laga kraft 1998-11-17

981117 403

HÄRNÖSAND 98.05.09

VERA 10-01
Designed for
MORTSAL - VEDA
Mörtsal 2-13 nr 0
VERA 10-01
ILLUSTRATION

HÄRNÖSAND 1998-06-09 2

Akt nr:
2280-P98/0609/1

AUS2280-P98/0609/1

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTERNORRLANDS LÄN

BESLUT

1998-06-25

202-5229-98

Detaljplan för MÖRTSAL-VEDA, Mörtsal 2:13 m fl

Kommunfullmäktige i Härnösands kommun har 1998-06-09 antagit ovanstående detaljplan.

Länsstyrelsen beslutar enligt 12 kap 2 § PBL att inte pröva kommunens beslut enligt 12 kap 1 § PBL.

Enligt 13 kap 4 § PBL får detta beslut inte överklagas.

Beslut i detta ärende har fattats av biträdande länsarkitekt Bo Halvarsson med byråassistent Christina Zetterquist som föredragande.

Bo Halvarsson

Christina Zetterquist
Samhällsbyggnadsenheten

Härnösand

2280-P98/0609/11

POSTADRESS
871 86 HÄRNÖSAND

BESÖKSADRESS
Nybrogatan 14-15

TELEFON
0611-29 000 (Växel)

POSTGIRO

Enligt sändlista

Detaljplan för VEDA-MÖRTSAL Mörtsal 2:13 m fl, Härnösands kommun

Ni har genom skrivelser som inkom till Härnösands kommun 1998-07-06 och till länsstyrelsen 1998-07-22 överklagat kommunfullmäktiges beslut 1998-06-09 att anta detaljplan för Veda-Mörtsal, Mörtsal 2:13 m fl.

Ni skriver bl a att Er boendemiljö blir kraftigt försämrad om detaljplanen verkställs och Ni vill att Era fastigheter Mörtsal 2:33 resp 2:37 ska bli inlösta.

Ni har därefter träffat avtal med Härnösands kommun om inlösen av fastigheterna. Köpekontrakt har upprättats för fastigheten Mörtsal 2:37 1998-08-20 och för fastigheten Mörtsal 2:33 1998-09-07. Kommunen tillträder med äganderätt fastigheterna 1998-11-01.

Kommunstyrelsen har vid sammanträde 1998-09-22 beslutat att godkänna köpekontrakten. Detta beslut vann laga kraft 1998-10-15.

I skrivelser som inkom till länsstyrelsen 1998-08-31 och 1998-09-23 har Ni återkallat Era överklaganden. En av de klagande har villkorat sin återkallelse med att köpeskillingen skall ha erlagts, kommunens beslut vunnit laga kraft och kommunen därigenom blivit lagfaren ägare till hans fastighet.

Beträffande den villkorade återkallelsen kan nämnas att en fastighetsägares rätt att föra talan förfaller när hans fastighet övergått i annans ägo. Köpehandlingen i det aktuella fallet innehåller en förklaring av säljaren att han både försålt och överlåtit fastigheten i fråga. Med hänsyn härtill och då kommunens beslut att inköpa fastigheten har vunnit laga kraft, får äganderätten till den berörda fastigheten anses ha övergått till kommunen och säljaren förlorat rätten att föra talan mot antagandebeslutet.

Länsstyrelsen avskriver ärendena från vidare handläggning.

Den som vill klaga över detta beslut, skall skriva till regeringen, Inrikesdepartementet, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, samhällsbyggnadsenheten, 871 86 HÄRNÖSAND.

Skrivelsen skall ha kommit in inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet. I skrivelsen skall Ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv även namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer 203-5904, 5905-98.

I handläggningen av detta ärende har deltagit bitr länsarkitekt Bo Halvarsson, beslutande, byråsekreterare Gerd Ahman, föredragande och l:e länsassessor Håkan Englund.

Bo Halvarsson

Gerd Ahman
Samhällsbyggnadsenheten
Plan- och naturresurser

Sändlista

Arne Forsberg, Mörtsal 1201, 870 15 UTANSJÖ

Etel Wikström-Forsberg, Mörtsal 1201, 870 15 UTANSJÖ

Lennart Nilsson, Mörtsal 1205, 870 15 UTANSJÖ

Kopia till:

Härnösands kommun

Samhällsbyggnadsenheten

HÄRNÖSANDS KOMMUN
Kommunfullmäktige

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum
1998-06-09

Plats och tid Kommunfullmäktiges sessionssal, Rådhuset, kl 15.00-02.00

Beslutande Se bifogat namnförteckning

Länstyrelsen
Härnösand

Ink 1998-06-23

Dnr 202-5229-98

202-6814-97
10226-97
10229-97

Övriga deltagande Per Falkman, lönekamrer och Börje Hägglund, redovisningskamrer (§ 68), Jan Björinge, kommunchef samt Anders Emnegard, kommunssekreterare

Utses att justera Sten Nordin och Maj-Lis Andersson

Justeringens plats och tid Kommunledningskontoret, måndagen den 15 juni, kl 16.00

Underskrifter Sekreterare Anders Emnegard Paragrafer 53-76

Anders Emnegard

Ordförande

Birgitta Ågebrant

Birgitta Ågebrant

Justerande

Sten Nordin

Sten Nordin

Maj-Lis Andersson

Maj-Lis Andersson

BEVIS

Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ Kommunfullmäktige

Sammanträdesdatum 1998-06-09

Datum för uppsättande av anslag 1998-06-18

Datum för redtagande av anslag 1998-07-09

Förvaringsplats för protokollet Kommunledningskontoret

Underskrift

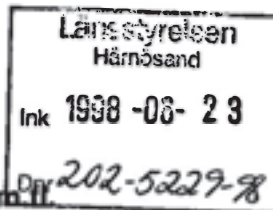
Anders Emnegard

Anders Emnegard

Utfärgsbestyrkande

§ 64

KS 98/076.214

Detaljplan för Mörtsal-Veda, Mörtsal 2:13 m.fl.

Kommunfullmäktiges beslut

att anta detaljplan för Mörtsal-Veda, Mörtsal 2:13 m.fl. enligt byggnadsnämndens förslag 1998-02-02.

Bakgrund

Ärendet har tidigare behandlats av:
Kommunstyrelsens arbetsutskott, 1998-03-17, § 48,
Kommunstyrelsen, 1998-03-31, § 41.

Byggnadsnämnden beslutade 1998-02-02 att överlämna förslag till detaljplan för Mörtsal-Veda, Mörtsal 2:13 m.fl. till kommunfullmäktige för antagande. Syftet med detaljplanen är att ge planmässiga förutsättningar för en flexibel utbyggnad av exploateringsområdena kring den nya trafikplatsen i Mörtsal samt inom området närmast brofästet kring den nya Högakustenbron utmed europaväg 4. Planen syftar också till att i så hög grad som möjligt utnyttja den speciella plats som Högakustenbron skapar kring sina båda landfästen och området intill.

Bilaga

1. Byggnadsnämnden, protokollsutdrag 1998-02-02, § 3 med planbeskrivning, miljökonsekvensbeskrivning, genomförandebeskrivning och samrådsredogörelse

700 MA SW

Plan- och byggkontoret

1997-11-21
rev 1998-01-21

Detaljplan för
VEDA - MÖRTSAL
Mörtsal 2:13 m.fl.
Härnösands kommun

Lantmäterimyndigheten
Västernorrlands län

Ink. 1998-01-27

Dnr

PLANBESKRIVNING

HANDLINGAR

Detaljplanen består av plankarta med bestämmelser, illustration, planbeskrivning, genomförandebeskrivning, samrådsredogörelse, utlåtande och fastighetsförteckning. En miljökonsekvensbeskrivning medföljer detaljplanen som bilaga.

BAKGRUND.

I och med den nya dragningen av E4 med Högakusten bron över Ångermanälven vid Utansjö, skapas en kommunikationspunkt mellan Veda och Utansjö. Bron som sådan och porten till Höga kusten kan ge ett underlag för diverse vägservice- och turistanläggningar. Dessa och kommunikationsläget i sig kan i sin tur ge intresse för andra verksamhetsetableringar, som i sin tur kan ge behov av bostäder och annan service.

Härnösands kommun anser att bron därigenom ger en uppmärksamhet till detta område som är både regional och nationell, kanske till och med internationell. Det vore slöseri med en sådan resurs som bron utgör ur marknadsförings-synpunkt om bron och dess närmaste omgivning inte används optimalt. För att detta ska vara möjligt måste marken kring brofästena göras tillgänglig för framför allt bilister men även för turistbussar mm. Att åstadkomma detta är inte enbart en kommunal fråga utan framförallt en regional fråga.

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Planen syftar till att ge planmässiga förutsättningar för en flexibel utbyggnad av exploateringsområdena kring den nya trafikplatsen i Mörtsal samt inom området närmast brofästet kring den nya Högakustenbron utmed Europaväg 4. Planen syftar också till att i så hög grad som är möjligt utnyttja den speciella plats som Högakustenbron skapar kring sina båda landfästen och området intill.

Planprogrammets intentioner med avseende på vilken ambitionsnivå utformningen av de mera varaktiga verksamheterna och omgivande miljöer ska uppnå,

kvarstår som ett kriterium av betydelse även i den färdiga detaljplanen. Att ambitionsnivån måste sättas högt är en följd av platsens belägenhet invid den nya Högakustenbron, där uppmärksamheten och fokuseringen på bron och dess omgivning, fordrar en omsorg utöver det ordinära. Platsen kommer under överskådlig tid att utgöra en blickpunkt och blir därmed en "fasad mot omvärlden".

En av de bärande ideerna i planen är att skapa ett område - ett samhälle med arbetsplatser - som har karaktär av ett ordnat sammanhållet samhälle utan den mängd oanvända och ohanterade ytor som en mängd skyddszoner i regel skapar. Syftet är att åstadkomma något av ett verksamheternas trädgårdsstad. I området ska en mängd olika verksamheter samsas och förhoppningsvis med den mångfald och den intensitet som karakteriserar framgångsrika städer och samhällen.

Slutsatsen av ovan förda resonemang är att en kvalitativt hög nivå på gestaltning och utformning av byggnader, tomter och platser utmed i första hand E4 och R90, är nödvändig för att entrén till Höga kustenbron ska bli så tilltalande som möjligt. Av denna anledning finns i denna planbeskrivning och i tillhörande bestämmelser, anvisningar för utformningen av mark, natur och bebyggelse.

Planområdet består idag av delvis slutavverkad skogsmark med berg i dagen, ett antal enbostadshus och trafikleder - R90 och E4 vars trafikströmmar sammanstrålar i Mörtsals trafikplats. Trafikmängden på trafiklederna kommer i framtiden att tillsammans ha minst samma omfattning som E4 har nu, varför miljöstörningar är att förvänta i och omkring vägområdena. På grund av detta har bestämmelser införts om hastighetsbegränsning utmed R90.

Planen följer de intentioner som finns redovisade i det planprogram som tagits fram i oktober 1996 och som antagits av byggnadsnämnden och av kommunfullmäktige under 1997. Denna planbeskrivning är i stora delar ett utdrag ur detta planprogram.

Möjliga verksamheter är sådana som inryms i användningsbestämmelsen (C) CENTRUM, såsom butiker, service, kontor, bio, bibliotek, teater, kyrka, föreningslokaler, restauranger osv.

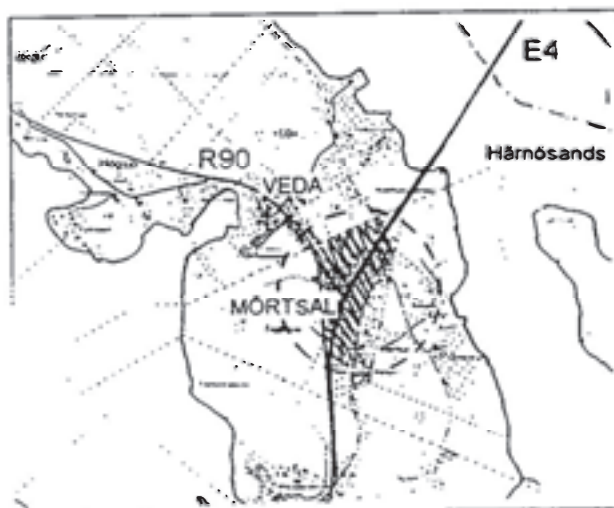
Andra verksamheter är BILSERVICE (G).

På grund av (C) bestämmelsens varierande verksamhetsmöjligheter är det nödvändigt att precisera denna användning i ett antal nivåer som syftar till att skilja ut de mer utrymmeskrävande och störande funktioner från övriga verksamheter.

De befintliga bostäderna inom planområdet ska på sikt ersättas med de funktioner som tidigare omnämnts som huvudverksamheter, dock med undantag för övermättningsrum i kombination med andra verksamheter. Förändringen av de nuvarande bostäderna inom planområdet aktualiseras först

i samband med eventuella bygglov, fastighetsbildning och andra genomförandeåtgärder.

PLANDATA

Området är beläget ca 20 km norr om Härnösand. Det gränsar i väster mot R90, i norr mot järnvägen, i öster mot E4 och i söder mot Mörtsals trafikplats.

Planområdet omfattar ca 9 ha. Inom planområdet finns både privat- och kommunalägd mark. Den privatägda marken är huvudsakligen sådan mark som kan hänföras till de befintliga bostäderna.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Planområdet finns upptaget i 1992 års översiktsplan för Härnösands kommun där följande redovisas:

"I och med en ny draging av E4 med Högakustenbron över Ångermanälven vid Utansjö skapas en kommunikationsknutpunkt mellan Veda och Utansjö. Bron som sådan och porten till Höga kusten kan ge ett visst underlag för diverse vägservice- och turistanläggningar. Dessa och kommunikationsläget i sig kan i sin tur ge intresse för andra verksamhetsetableringar, som i sin tur kan ge behov av bostäder och annan service. Mot denna bakgrund bör en beredskap byggas upp för att ta emot och även aktivt marknadsföra områdets kvalitéer. En studie av hur området kring brofästet kan utnyttjas har gjorts, men en mer fullständig profilering och marknadsstudie bör utarbetas. Det bör finnas en stark idé om vad området ska kunna bli för att en marknadsföring ska kunna bli framgångsrik".

Området är icke detaljplanlagt. En miljökonsekvensbeskrivning har framtagits under hösten 1996 och medföljer som bilaga till denna detaljplan.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Natur

Området kring Högakustenbrons södra landfäste ingår i det storskaliga och storslagna Högakustenområdet. Här möts skogsdominerad bergkullterräng med

höjder upp mot 300 meter över havet och fjordlikt inträngande vikar från Bottenhavet.

Sedimentjorden ger upphov till vassbildning vid älvstranden i Lerviken. I området upp mot Veda samhälle växer barrskog som i höjdpartiet övergår i hållmark med gles tallskog. Hästhuvudberget söder om landfästet består också av hållmark med glest stående tallar. Markvegetationen utgörs av mossor, lavar och blåbärsris. Båda dessa hållmarkspartier har relativt branta sluttningar ut mot havet.

Mellan Hästhuvudberget och Mörtsalsviken finns ett kalhygge med högre bonitet. I denna del finns också en barktipp som är under avveckling.

En mindre areal jordbruksmark finns närmast i Mörtsal. Småhusbebyggelse av mindre omfattning finns i Vedastrand och Mörtsal. I Veda och Utansjö finns tätare bebyggelse.

Mellan brofästet och Vedastrand finns tät skog som inom planområdet är delvis slutavverkad. Den kvarvarande skogen utgörs framför allt av gran och tall med inslag av löv.

Inom planområdet bör eftersträvas att exploateringar utförs så att få omstruktureringar av marknivåer blir nödvändiga. Av den anledningen skall dominerande släntutfyllnader och upplag undvikas mot i första hand E4 och R90. Vissa avsnitt inom planområdet har fixerats vid nuvarande marknivåer.

Stängsel och plank får ej förekomma utmed E4 och R90. Där så erfordras av trafiksäkerhetsskäl skall dessa utföras i samråd med Härnösands kommun för att tillgodose att planområdet får en karaktär som överensstämmer med de intentioner som omnämns i denna planbeskrivning.

Den befintliga vegetationen inom planområdet som inte regleras i bestämmelserna skall vid en framtida exploatering hanteras varsamt så att grönsstrukturens karaktär bibehålls i nuvarande omfattning, se illustrationen.

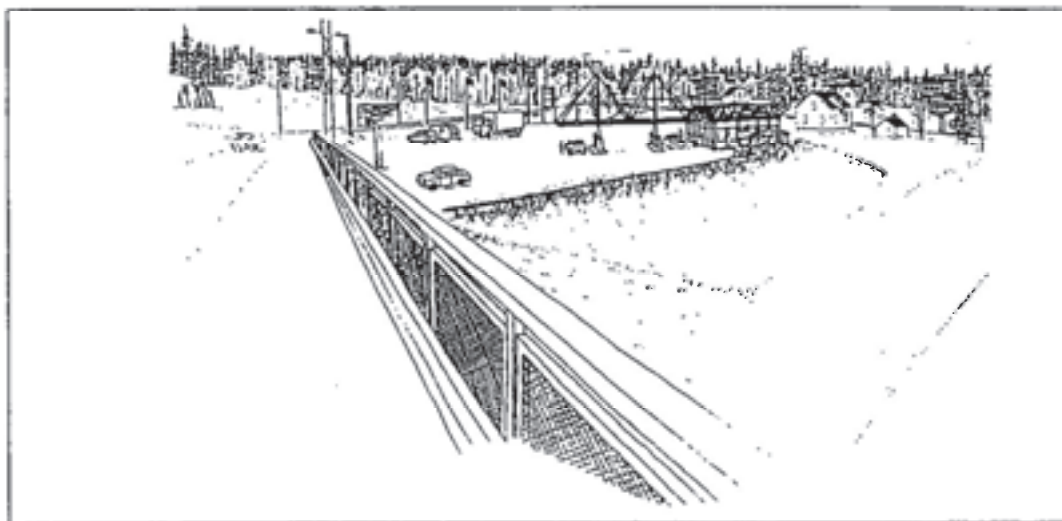
För områden markerade NATURRI i detaljplanen avses skötselplaner upprättas i samband med framtida exploateringar.

Geoteknisk utredning har utförts av VBB Viak där resultatet finns redovisat i rapporten "VEDA detaljplan, Höga kusten bronns södra del - Mörtsal, Översiktlig geoteknisk undersökning". I denna rapport konstateras att merparten av planområdet utgörs dels av kohesionsjord på morän, dels morän. I övriga delar av planområdet finns partiella områden med berg, tunt moränlager på berg, sand på kohesionsjord samt torv.

Bebyggelseområden

Inom planområdet finns sex bostadshus. För planens genomförande i denna del förutsätts att det längst i söder belägna bostadshuset (Mörtsal 2:42) rivs för att ge plats åt bilservice. Denna samt grannfastigheten Mörtsal 2:35 löses in av kommunen.

Mellan Hästhuvudberget och Vedastrand finns en platå som i planen avgränsats som friluftsområde (N). På grund av sitt natursköna läge med utsikt över Ångermanälven och den nya Högakustenbron lämpar sig detta område mycket väl för sådana ändamål som exempelvis campingplatser och andra likvärdiga anläggningar som ryms inom denna bestämmelse. Detaljplanens avgränsning ska inte ses som en slutgiltig exploateringsgräns för detta ändamål då en expansion är fullt möjlig strax norr om området.

Bebyggelseutvecklingen inom planområdet styrs väldigt mycket av faktorer som är svåra att förutsäga i dagsläget. Önskvärt är dock att planområdet byggs ut successivt så att anslutningen mot friluftsområdet (N) avslutar exploateringen inom detta delområde. Bilserviceområdet (G) kan fungera som en egen utbyggnadsetapp.

För de byggnader som kommer att lokaliseras närmast utmed E4 gäller att de fasader som exponeras mot E4 skall i första hand utföras i trä eller puts. Fasadbeklädnader bör ej utföras i plåt eller keramiska fasadskivor med frilagd ballast. Om plåt förekommer i övriga delar av byggnaden bör endast en ringa del av den nämnda fasaden/fasaderna utföras i plåt, dock ej av keramiska skivbeklädnader med frilagd ballast.

Stora sammanhängande platta taktytor på en och samma byggnad bör ej förekomma inom planområdet. Mindre delvolymmer med platta tak accepteras. Byggnad skall lokaliseras så att betydande olägenheter ej uppstår i samband med olika funktionslösningar med avseende på inlastnings- och

angöringsförhållanden. En utpräglad baksideskaraktär i direkt anslutning till E4 är därför ej acceptabel.

Tillkommande byggnader skall utföras radonsäkra i enlighet med gällande lagstiftning.

Tillkommande byggnaders fasader mot R90 och E4 skall ges en sådan konstruktion och uppbyggnad att ljudnivån inomhus ej överskrider 40 dBA

Trafik

Trafikmängden år 2000 på E4 förbi Utansjö beräknas till 7700 axelpar/årsdygn. Andelen tung trafik beräknas vara omkring 15%

Andelen tung trafik blir betydligt större på E4 (25%) än på R90 (8%). Enligt Vägverkets arbetsplan kommer E4 att dimensioneras för 90 km/h, medan R90 över viadukten vid Mörtsals trafikplats, planeras för 50 km/h. Genom Veda samhälle blir enligt samma arbetsplan, R90 liksom nu hastighetsbegränsad till 70 km/timme.

Planområdet får sin huvudsakliga trafikförsörjning från R90 genom två korsningar strax norr om Mörtsals trafikplats. Dessa utförs i plan som två trevägskorsningar.

De lokalgator som fördelar trafiken inom planområdet utföres med en beläggning av i första hand grus, alternativt likvärdiga vägbeläggningar. Illustrationen visar på en karaktär av bygator som ger ett intryck som inte är i första hand industrigatans karaktär, utan som mer påminner om något traditionsbundet och småskaligt. I detta ingår följaktligen vägbeläggningen som ett viktigt karaktärsdrag men även planteringarna och alléerna ger stadga och form åt området som helhet och delar på ett naturligt sätt in området i tydliga rumsliga enheter. Andra anledningar till valet av vägbeläggning är att möjliggöra att dagvattnet kan omhändertas lokalt vilket förutsätter ett genomsläppligt material.

Vägnätet inom området byggs ut i den omfattning som en etapputbyggnad kräver.

Möjlighet till bussomstigning i närheten av Mörtsals trafikplats kan bli intressant i framtiden. Det är troligt att nya resmönster kommer att växa fram efter att Högakustenbron tagits i bruk. För boende i Överdal och Nora områdena i Kramfors kommun kommer den snabbaste vägen till Kramfors tätort att gå genom den nya förbindelsen genom Härnösands kommun.

I nuläget finns inga speciella gång- och cykelvägar inom planområdet. En gångtunnel under E4 har anlagts mitt för de sju bostadshusen. Den nya lokalvägen mot Utansjö kommer också att bli en lämplig cykelväg. Gång- och cykel förbindelser inom planområdet sker dels som blandad trafik på gata, dels

som separata gc-stråk. Dessa gator och gc-stråk säkerställs med hjälp av gemensamhetsanläggningar.

Passagerartrafik - turisttrafik - kan eventuellt vara möjligt från färjeläget vid Vedastrand. I övrigt kan älvstranden angöras av småbåtar.

Till denna detaljplan bifogas en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som beskriver störningseffekterna av buller, vibrationer, avgaser och stoft. Utöver detta finns i denna MKB medtaget risker för olyckor med farligt gods, en bedömning av skyddvärda miljöer samt ett avsnitt med olika överväganden om hur området ska exploateras.

Observeras bör att denna MKB bygger på antagandet att högsta tillåtna hastighet utmed R90 begränsas till 70 km/h enligt Vägverkets arbetsplan. Senare studier har visat på behovet av en begränsning till 50 km/h och därmed minskar i första hand buller- och vibrationseffekter proportionellt mot hastighetsminskningen. I denna studie har följande framkommit med avseende på vägtrafikbuller utmed R90 inom planområdet och där beräkningar är utförda med antagandet att bullervall inte erfordras och hastighetsbegränsningen är 50 km/h, 10 % tung trafik och 4700 åmd:

Gränsvärden utomhus = 55 dBA ekvivalent nivå
Gränsvärden inomhus = 30 dBA "

Fastigheten Mörtsal 2:33

Utomhusvärde - frifält, ekvivalentnivå = 54 dBA
Inomhusvärde, ekvivalentnivå = 29 dBA

Fastigheten Mörtsal 2:35

Utomhusvärde - frifält, ekvivalentnivå = 52 dBA
Inomhusvärde, ekvivalentnivå = 27 dBA

Slutsatsen blir att bullervall längs R90 inte behövs när hastigheten reduceras till 50 km/h.

Utmed E4 har i planen markerats ett område som av trafiksäkerhetsskäl ej får bebyggas med minsta avstånd av 20 meter från vägområdet.

De färdigställda bullervallarna ges en skyddsbestämmelse i detaljplanen som ska förhindra att deras egenskaper förändras tekniskt och funktionellt på ett sätt som minskar deras bullerdämpande effekt.

De bullerproblem som kan uppstå kring Mörtsal 2:37, löses med erforderliga åtgärder för att minska ljudnivåerna. Vaghållaren ansvarar vid påkallat behov för genomförandet av dessa åtgärder.

Parkeringbehovet löses för varje enskild fastighet.

Teknisk försörjning

Mörtsalsområdet, dvs orterna Utansjö och Veda i Härnösands kommun, försörjs med dricksvatten från Härnösands vattenverk. Kapaciteten att försörja ytterligare vattenabonnenter i Mörtsalsområdet är mycket god. Vid etableringar på en nivå över 50 meter över havet kan en tryckstegring erfordras. Huvudvattenledningen Oringen - Hälledal skär rakt igenom planområdet. Möjligheterna att ansluta nya abonnenter är mycket god.

Avloppsvattnet leds i ett eget avloppsledningsnät till Mörtsals reningsverk. Beroende på ledningarnas status och omfattningen av nyanslutningar kan förbättringar av ledningsnätet krävas. Inga industrier av betydelse är anslutna.

Planområdet har en avloppsanslutning genom en ledning som korsar nya E4 nära gångtunneln och går vidare ner mot avloppsreningsverket. Ledningens passage under nya E4 är ersatt med rör som har en diameter av 200 mm. I övrigt har ledningarna en klenare dimension.

Avloppsreningsverket fungerar normalt mycket bra. Eftersom reningsverket är dimensionerat för 1000 personekvivalenter (pe) och anslutna pe för närvarande är cirka 550, finns det utrymme för ytterligare anslutningar.

Dagvatten avses omhändertas lokalt. Som förutsättning för detta krävs bland annat lämplig mark att infiltrera i. Grunden består till stor utsträckning av morän som sannolikt har en tillräcklig genomsläpplighet för nuvarande situation. För att inte få ökade ytflöden skall därför marktäckning utföras i genomsläppligt material. Den ökning av ytflödena som byggnaderna innebär skall så långt möjligt infiltreras på den egna fastigheten. Därför har en minsta gräns för tomts storlek införts.

Genom planområdets område går idag en 12 kV- luftledning från en transformatorstation vid Utansjö bruk norrut genom Veda upp mot Hälledal. Denna ledning kommer att ersättas med en markförlagd ledning inom planområdet. Denna åtgärd genomförs i samband med nyexploateringar och regleras med ledningsrätt. Transformatorkapaciteten inom området är begränsad men ytterligare anslutning kan vara möjlig. Vid full utbyggnad måste transformatorstationen ersättas.

Sophanteringen löses separat för varje fastighet.

För uppvärmning av byggnader och lokaler skall - i enlighet med målen för kommunens energiplan - användning av fossila bränslen undvikas. Om det ej är möjligt skall fossila bränslen med låg svavelhalt användas.

Administrativa frågor

Inom det område som i detaljplanen avgränsats som friluftsområde (N), råder utökad marklovpåklit med avseende på trädfällning. Trädfällning inom detta område skall utföras mycket sparsamt. Siktröjning i begränsad omfattning är tillåten.

Härnösands kommun är ej huvudman för allmän platsmark.

Inlösen, se genomförandebeskrivningen.

Planens genomförandetid är 10 år.

Medverkande tjänstemän

Underlaget till denna planbeskrivning utgörs delvis av ett tidigare utarbetat planprogram. Detta planprogram har författats av VBB arkitekter genom Sverker Cajmatz och Stefan Söderlund.

Detaljplanen har författats och utarbetats av Claes Rogander, Tommy Berglund, Curt Anderson och Ewa Fällgren - Härnösands kommun.

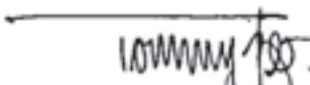
REVIDERING

Efter utställning har plankartan reviderats med:

- 1) Att lägga till beteckningen "natur₁" (vegetation för bländningsskydd) i området mellan nya lokalgatan och E4. Området är lokalgata enligt planen. Revideringen godkänd av vägverket.
- 2) Avståndet mellan byggrätt och vägområde för R90 utökas till 12 meter. Revideringen godkänd av vägverket.

Efter utställningen har också planbeskrivningen reviderats under rubriken teknisk försörjning med text om rekommenderade uppvärmningssätt.

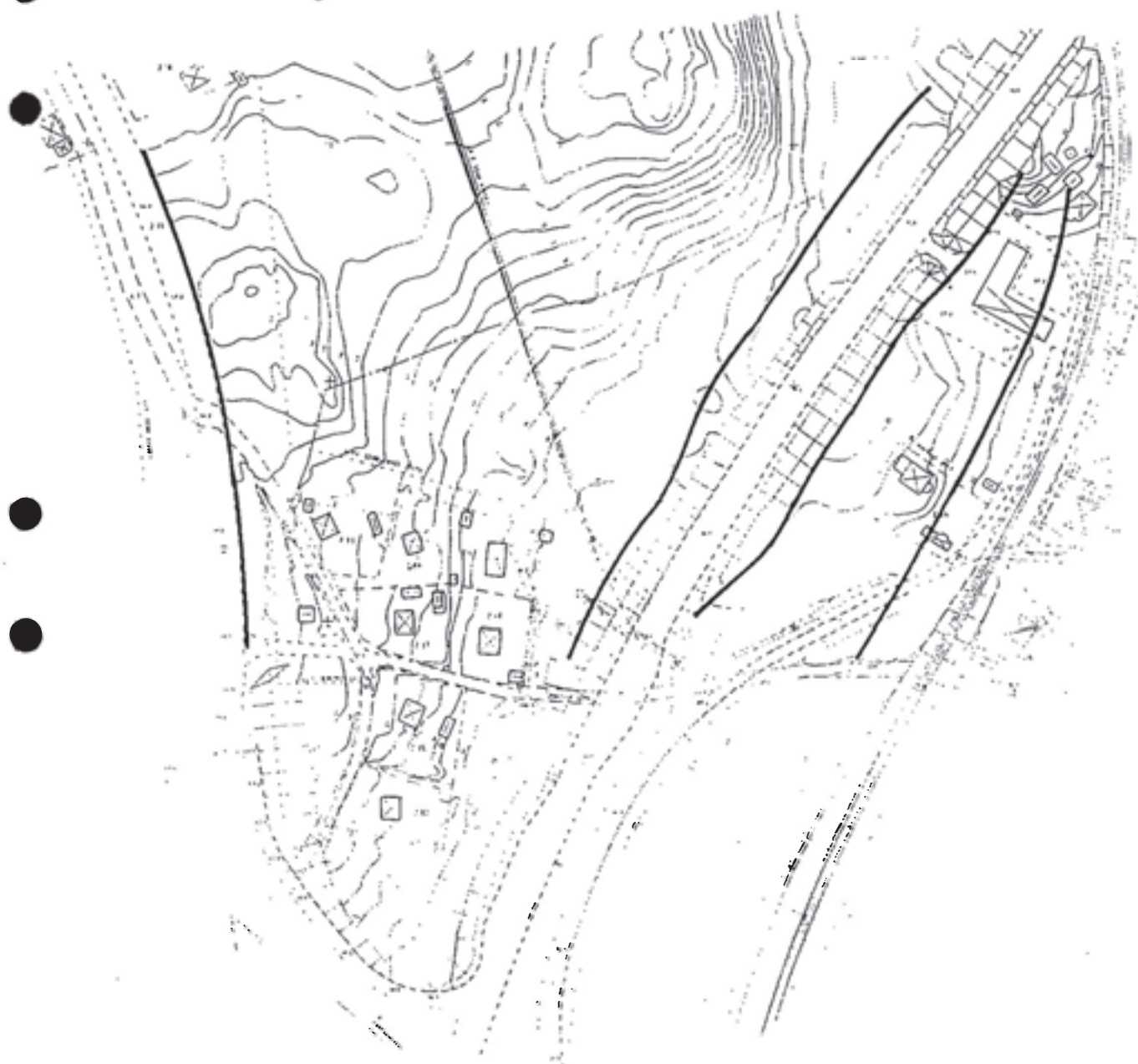

 Claes Rogander
 Stadsbyggnadschef

 Tommy Berglund
 Plan- och bygglovarkitekt

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

BULLER OCH VIBRATIONER

Enligt de riktvärden som utarbetats av Naturvårdsverket, Vägverket med flera accepteras en ljudnivå på maximalt 55dB(A) utomhus vid permanentbostäder. Utomhus vid arbetslokaler är motsvarande gräns 65 dB(A). Utmed den nya E4 och anslutningen av R90 har redan åtgärder vidtagits i form av bullervallar för att minska bullerstörningarna.

Buller från väg- och tågtrafik

———— Gräns för 65 dBA (ekvivalent ljudnivå). För låg gäller endast dagtrafik.

Det kan konstateras att några hus inom planprogrammets område kommer att få ljudnivåer som överstiger 55 dB-gränsen med maximalt 1 dB.

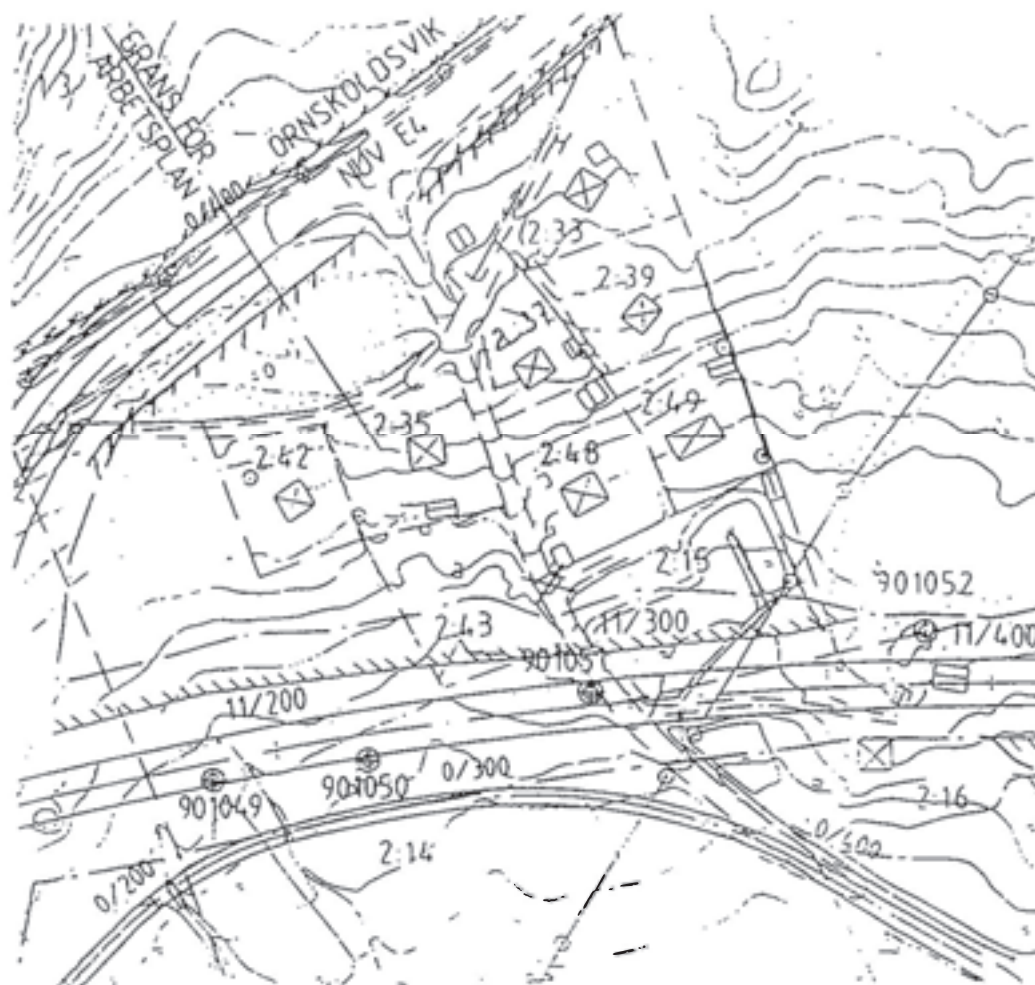
Enligt de beräkningar som gjordes i miljökonsekvensbeskrivningen för nya E4 skulle inga hus komma att störas av vibrationer från den nya vägen.

Den tillkommande trafiken som alstras av de nya verksamheterna inom området kommer inte att påverka bullervärdena som framräknats för nya E4. Däremot kan den interna trafiken inom området skapa bullerproblem. Eftersom trafikmängderna blir små kan man knappast räkna fram ekvivalenta ljudnivåer. Det rör sig i stället om momentana störningar när ett enskilt fordon passerar. Bland annat av detta skäl är det olämpligt att förlägga verksamheter som medför buller och alstrar stor mängd tung trafik inne bland bostadshusen. I det fortsatta arbetet kan det visa sig att det i något speciellt fall kanske måste vidtas bullerdämpande åtgärder. I MKB för nya E4 redovisas bullernivåer för varje fastighet separat före och efter bullerbegränsande åtgärd. (Redovisas som bilaga till planprogrammet).

AVGASER OCH STOFF

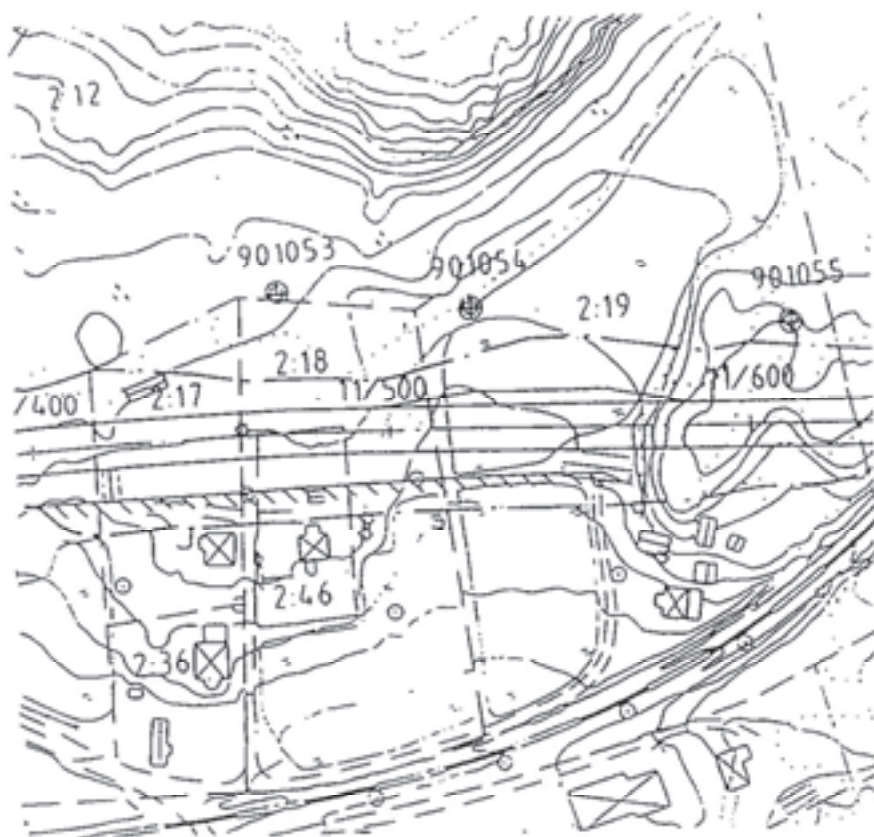
I MKB för nya E4 redovisas de lokala och regionala effekterna av luftföroreningarna med nybyggd E4 i jämförelse med befintlig väg (0-alternativet). Slutsatsen är att föroreningsmängderna totalt sett minskar med den nya vägen. Effekterna av intern trafik inom området är av samma art som när det gäller buller. Verksamheter som innebär stor påverkan av avgaser och stoff på intilliggande bostäder bör undvikas.

För avloppsreningsverk finns ett generellt skyddsområde på 200 - 400 m med anledning av eventuella luktproblem från reningsprocessen. Eftersom Mörtsals avloppsreningsverk är helt inbyggt och inte har någon behandling av avloppsvatten utomhus, är luktproblemen relativt små. Delområdet söder om E4 berörs av 400 metersradien från verket. Permanent bebyggelse innanför 200 m från verket bör inte planeras utan särskild utredning.

BILAGA BULLERDÄMPANDE ÅTGÄRDER

Fastighet	Ekvivalent ljudnivå (dB(A))		Ljudnivå efter åtgärd	
	Utomhus	Inomhus	Utomhus	Inomhus
Mörtsal 2:42	62,5	36,6	56,0	30,0
2:35	62,5	36,6	56,0	30,0
2:48	62,5	36,6	55,0	29,0
2:37	57,0	31,0	53,0	27,0
2:49	62,5	36,6	56,0	30,0
2:39	57,0	31,0	53,0	27,0
2:33	60,9	34,9	55,2	29,2
2:16	Inlösen			

Anm. Åtgärd: bullerskärm, ny E4 1,5 m hög.
bullerskärm, bef E4 2,5 m hög.

Fastighet		Ekvivalent ljudnivå (dB(A))		Ljudnivå efter åtgärd	
		Utomhus	Inomhus	Utomhus	Inomhus
Mörtsal	2:17	63,5	37,5	55,0	29,0
	2:36	57,6	31,6	54,5	28,5
	2:46	63,2	37,3	55,1	29,1
	2:19	56,1	30,1	54,7	28,7

Anm. Åtgärd: bullerskärm 115m högg.

Plan- och byggkontoret

1997-11-21

**Detaljplan för
MÖRTSAL - VEDA
Mörtsal 2:13 m fl
Härnösands kommun**

GENOMFÖRANDEBESKRIVNING

ORGANISATORISKA FRÅGOR

Detaljplan upprättas av Härnösands kommun. Avses vara klar tidigt 1998.

Markförvärv. Kommunen äger stora delar av planområdet. Övrig mark som kan bli aktuell för förvärv handhas i första hand av de inblandade parterna utan kommunens medverkan. Kan bli aktuellt under hela genomförandetiden.

VA-ledningar. Området utgör kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp. Ledningar med tillräcklig kapacitet finns i viss utsträckning redan i området. Nya ledningar dras av kommunen i samband med aktuella etableringar. Kan bli aktuellt under hela genomförandetiden. Dagvatten omhändertas lokalt.

Elförsörjning. Viss komplettering inom området är möjlig. Därefter måste nuvarande transformatorstation bytas. Elnätet ägs av Härnösand Elnät AB.

Gator. Gator och vägar i området byggs ut av kommunen eller exploatör alltefter att behov föreligger. Kan bli aktuellt under hela genomförandetiden.

Parker. Parker anläggs av kommunen eller av exploatör. Kan bli aktuellt under hela genomförandetiden.

Skötselplan. Skötselplan för naturområden i planen avses upprättas inför exploatering.

Bebyggelse. All bebyggelse i området uppförs genom privata exploatörer. Kommunen har ej för avsikt att bygga hus i planområdet.

Genomförandetid. Genomförandetiden sätts till 10 år från det att planen vunnit laga kraft.

Telekablar

Vid utbyggnad av området ansvarar resp byggherre för att kontaktas med Telia för utsättning eller flytt av telekablar.

FASTIGHETSÄTTSLIGA FRÅGOR

Huvudman för allmän plats

Kommunen är ej huvudman för allmänna platser inom planområdet. Därför avses en eller flera gemensamhetsanläggningar bildas och samfällighetsföreningar för att förvalta denna/dessa. Avsikten är att samtliga fastigheter i området skall ingå i någon gemensamhetsanläggning. Inledningsvis förväntas dock kommunen ha stor andel i gemensamhetsanläggningen/arna. Exakt tidpunkt för att lägga över hela driften av allmänna platser (parker, natur och gator) går ej att ange i dag. Tidpunkten beror bl a av principiella beslut om denna typ av frågor i kommunfullmäktige.

Servitut

I den södra delen av planområdet behövs några servitut (se plankarta) för att lösa tomtutfarter till allmän plats eller till gemensamhetsanläggningen enligt ovan.

EKONOMISKA FRÅGOR

Planekonomi

I huvudsak är avsikten att kommunen initialt bekostar de olika insatser som behövs för att göra området utbyggbart: bygger gator, VA-nät, avfart, står för eventuellt nödvändiga fastighetsköp mm. Alla kostnader som kan hänföras till E4-projektet förväntas dock vägverket ta kostnaderna för. T ex gångväg i områdets södra del, bullerskydd och avvattning från områden ovanför R90. Eventuellt kan vissa delar av området komma att byggas ut av någon exploatör i samband med företagsetablering eller annat.

Drift och underhåll är tänkt att ligga under samfällighetsföreningens/arnas förvaltning.

Buller

Bulleråtgärder bedöms utifrån beräkningsmallar som utarbetats bl a. av naturvårdsverket. Enligt dessa bedöms inga bullerproblem uppstå i området på grund av de av vägverket vidtagna åtgärderna. Skulle vid en utbyggnad av området bullerproblem ändå uppstå är väghållaren ansvarig för att genomföra erforderliga åtgärder för att minska bullret.

Inlösem

Planen utformas för att undvika inlösem av fastigheter. Inlösem kan dock komma att göras av kommunen eller av exploatör.

Investeringskostnader för planem

Investeringskostnader har mycket överslagsmässigt beräknats till:

- vägar och gator (exkl genomfarter)	1.100 kkr
- vatten och avlopp	800 kkr
- ev fastighetsköp	300-800 kkr

El-fodning

Kostnaderna för omläggning av luftkabel till markkabel regleras mellan nätägaren och kunderna.

TEKNISKA FRÅGOR

Utförande

Gator i området kommer att utföras för blandad GC- och biltrafik. Gatorna i områdets nordvästra del avses ej bli asfalterade. I övrigt asfalteras gator och avfarter.

För grönområdena i planen - parkmark och natur - avses skötselplaner upprättas.

Belysning behövs troligen inte längs de nya gatorna i inledningskedet. Eventuellt senare behov får provas av gemensamhetsanläggningen.

Skötsel av natur

Skötsel av naturområden i planen skall göras enligt skötselplan.

Dagvatten

Dagvatten avses i huvudsak omhändertas lokalt. För att möjliggöra detta skall marktäckning utföras med genomsläppligt material samt fastigheterna ges tillräcklig storlek för att möjliggöra lokalt omhändertagande.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Denna genomförandebeskrivning har utarbetats av Claes Rogander, stadsbyggnadschef, och Curt Anderson, exploateringschef.

Claes Rogander
stadsbyggnadschef

11997-111-112

Fastighetsförteckning tillhörande detaljplan upprättad i juli 1997
 för VEDA - MÖRTSAL, MÖRTSAL 2:13 M FL, Härnösands kommun

Beteckning på
 rundkartan

Fastighetsägare adress

And

AVDELNING A, FASTIGHETER

Inom planområdet

Mörtsal 2:13	Härnösands kommun 871 80 HÄRNÖSAND	
Mörtsal 2:33	Nils Arne Forsberg Etel Wikström-Forsberg Mörtsal 1201 870 15 UTANSJÖ	½ ½
Mörtsal 2:35	Håkan Bergström Gudrun Bergström Mörtsal 1207 870 15 UTANSJÖ	½ ½
Mörtsal 2:37	Lennart Nilsson Mörtsal 1205 870 15 UTANSJÖ	
Mörtsal 2:39	Marie Dahlgren Violvägen 17 918 311 SÄVAR	
Mörtsal 2:42	Härnösands kommun	
Mörtsal 2:48	Karl-Erik Hultin Gurli Hultin Mörtsal 1213 870 15 UTANSJÖ	½ ½
Mörtsal 2:49	Artur Roland Östlund Hilda Östlund Mörtsal 1215 870 15 UTANSJÖ	½ ½

Utom planområdet

Mörtsal 1:33	Gräningeverkens ABB 873 800 BOLLSTABRUK	
--------------	--	--

1997-11-12

Fastighetsförteckning tillhörande detaljplan upprättad i juli 1997
 för VEDA - MÖRTSAL, MÖRTSAL 2:13 M FL, Härnösands kommun

Bezeichnung på
grundkartan

Fastighetsägare, adress

Avm

Mörtsal 2:9	SJ Fastighetsdivisionen Region Nord Box 864 851 24 SUNDSVALL	
Veda 2:18	Johan Valdemar Könberg Margareta Lovisa Könberg Veda 1005 870 15 UTANSJÖ	½ ½

AVDELNING B, SAMFÄLLIGHETER

Inom planområdet

Mörtsal s:1	Graningeverkens AB		Mörtsal 1:3, 1:20, 1:23, 1:25
	Stig Erik Lennart Pettersson Mörtsal 1245 870 15 UTANSJÖ		Mörtsal 1:26, 1:28 1:30
	Ingmarie Brodén Mörtsal 1247 870 15 UTANSJÖ		Mörtsal 1:27, 1:29
	Tore Gustavsson db Ethel Elenora Gustavsson Murkelstigen 383 144 40 RÖNNINGE	½ ½	Mörtsal 1:31
	Berit Elisabet Mörck Rönngatan 133 871 52 HÄRNÖSAND	½	Mörtsal 1:33
	Erik Göran Mörck Mörtsalvägen 444 870 15 UTANSJÖ	½	
	Härnösands kommun		Mörtsal 1:36

1997-11-12

Fastighetsförteckning tillhörande detaljplan upprättad i juli 1997
för VEDA - MÖRTSAL, MÖRTSAL 2:13 M FL, Härnösands kommun

Beteckning på
grundkartan

Fastighetsägare, adress

Anm

Mörtsal s: 1	Bo Zeitz Eva Zeitz Mörtsal 1237 870 15 UTANSJÖ	½ ½	Mörtsal 1:37
	Grängeverkens AB Härnösands kommun		Mörtsal 2:12, 2:29 Mörtsal 2:13
	Arne Karlsson Karin Karlsson Finsvik 2863 870 10 ÅLANDSBRO	½ ½	Mörtsal 2:23, 2:24, 2:25
	Michael Lindberg Eva-Britt Lindberg Mörtsal 1223 870 15 UTANSJÖ	½ ½	Mörtsal 2:26, 2:27
	Robert Fors Erstaviks Kvarnväg 22 133 36 SALTSJÖBADEN		Mörtsal 2:28

AVDELNING C, LEDNINGSRÄTTER

- Lr VA 2280-81/137, 87/76 Ledningsrätt (vattenledning) till förmån för Härnösands kommun. Belastar Mörtsal 2:13
- Lr E 2280-87/92 Ledningsrätt (starkström) till förmån för Härnösand Enhet AB, Box 304, 871 26 Härnösand. Belastar Mörtsal 2:13 och s:1
- Lr E 2280-95/19 Ledningsrätt (starkström) till förmån för Härnösand Enhet AB. Belastar Mörtsal 2:13.
- Lr T 2280-90/143 Ledningsrätt (tele) till förmån för Telia AB. Belastar Mörtsal 2:13

199711112

Fastighetsförteckning tillhörande detaljplan upprättad i juli 1997
 för VEDA-MÖRTSAL, MÖRTSAL 2:13 M.F.L. Härnösands kommun

Bezeichnung på
 rundkartan

Fastighetsägare, adress

Ärnr

AVDELNING D, SERVIDUT

Mörtsal 1:3 2:13, 2:33, 2:35, 2:37, 2:39, 2:42, 2:48, 2:49, Veda 2:18
 Fastigheterna belastas av servitut angående vattenledning m m till förmån för Härnösands kommuns fastighet Högsjö-Dal 2:91.

Mörtsal 2:48, 2:49
 Fastigheterna belastas av servitut angående kraftledning till förmån för Graningeverkens AB:s fastighet Sollefteå Förse 1:214.

AVDELNING E, GEMENSAMHETSANLÄGGNINGAR

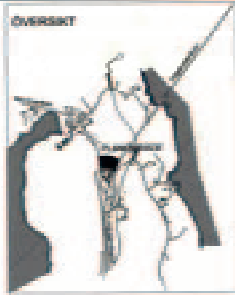
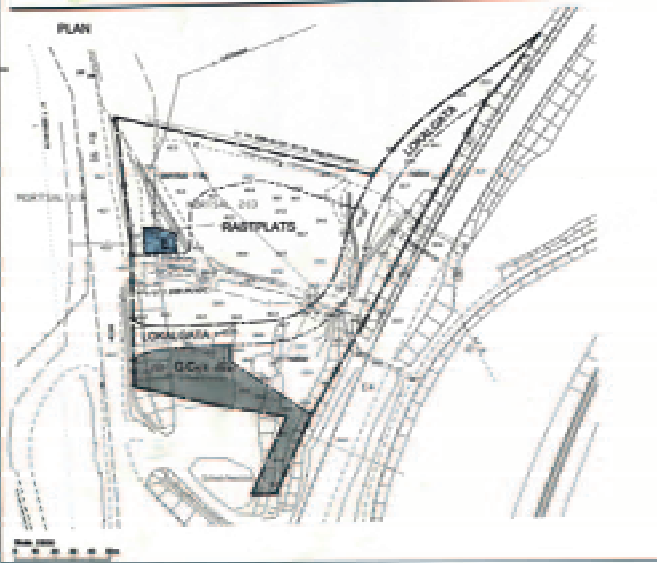
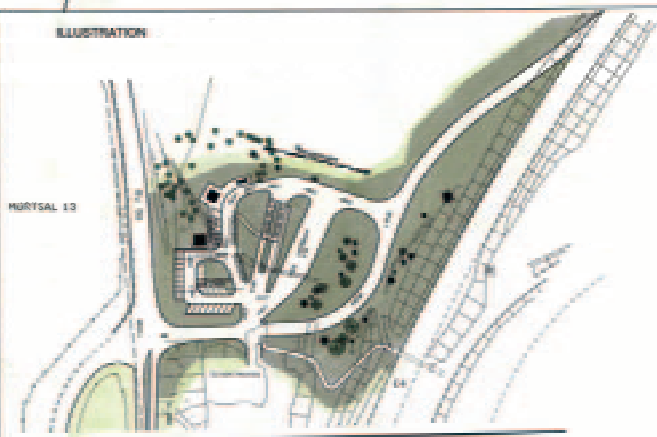
Inom planområdet

Mörtsal ga: 1 Mörtsal-Utansjö Enskilda vägsamfällighet
 Inge Bergqvist
 Bjässholmen 1786
 870 15, UTANSJÖ

Mats Stattin

Mats Stattin
 Markingenjör

HALLINGSCENTRUM 2003 12-170

PLANSTÄMMELSER

Övergripande planer och detaljplaner för utvecklingen av området. Planer som gäller för området och som är tillämpliga på den avsedda utbyggnaden.

Siktningsplan
Plan för utvecklingen av hela kommunen.
Kommunstyrelsens beslut 1996/1030.

AMVÄNDRING AV MARK OCH VÄTEN
Allmänna planer:
OMRÅDEPLAN Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
KARTPLÅN Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.

UTSICHTNING AV ALLMÄNNA PLATSER
A 0:98 Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
0:98 Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
S 0:98 Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
D 0:98 Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.

UTSICHTNING AV ALLMÄNNA PLATSER
A 0:98 Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
0:98 Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
S 0:98 Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
D 0:98 Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.

MARKENS ANKORRÄNDE
S 0:98 Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
D 0:98 Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.

MÄLLNINGARSTYRNING
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.

STADEN I ÖVERSIKTEN: Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.

- ÖVERSIKTEN: Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.
Kommunstyrelsens beslut 2001/1030.

BESLUTSFAKTA	
Ärendenummer	Övergripande planer och detaljplaner
MÖRTSAL 2:13, RASTPLATS	
MÖRTSAL 2:13, RASTPLATS	
2003-12-17	
Handläggare	Handläggare
Utskriftsdatum	Utskriftsdatum

2280-P08/1217/2

Akt nr:
2280-P03/1217/2

AUS2280-P03/1217/2

Detaljplan för del av Mörtsal 2:13, (rastplats Mörtsal), Härnösands kommun

Stadsbyggnadsnämnden i Härnösands kommun har 2003-12-17 antagit ovanstående detaljplan.

Länsstyrelsen beslutar enligt 12 kap 2 § PBL att inte pröva kommunens beslut enligt 12 kap 1 § PBL.

Enligt 13 kap 4 § PBL får detta beslut inte överklagas.

Beslut i detta ärende har fattats av chefen för samhällsbyggnadsavdelningen/länsarkitekt Leif Kåsthag med byråassistent Eva Nordqvist som föredragande.

Leif Kåsthag

Eva Nordqvist
Samhällsbyggnadsavdelningen

Plats och tid Stadshusets sammanträdeslokal kl. 08.15-15.30

Beslutande
Eva Goës, ordförande
Tommy Wedin, tjänstgörande ersättare
Gunnel Rydmark
Mats Mattson, tjänstgörande ersättare
Nils-Erik Biberg, tjänstgörande ersättare
Evert Ljungström, vice ordförande
Mathias Rönnqvist
Stig Hammarstedt
Eivind Ekebjörk, tjänstgörande ersättare

Länsstyrelsen
Härnösand
Ink 2003-12-30
Dnr 402-14544-03

Ej tjänstgörande ersättare:
Margareta Kullerstedt
Hans Thunell
Per-Olof Tejbo

Övriga deltagande
Claes Rogander, stadsbyggnadschef
Stig Åkerman, 1:e byggnadsinspektör
Monika Bertgren, planekolog
Tommy Berglund
Lars Lundgren, gatuchof
Jan-Erik Boström, ekonom
Curt Andersson, exploateringschef
Ewa Fällgren, plantekniker
Birgitta Andersson, sekreterare

Utses att justera Nils-Erik Biberg

Justeringens plats och tid Stadsbyggnadskontoret 2003-12-22 kl 10.00

Underskrifter
Sekreterare Birgitta Andersson
Ordförande Eva Goës
Justerande Nils-Erik Biberg

Paragrafer 165 - 191

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ Stadsbyggnadsnämnden

Sammanträdesdatum 2003-12-17

Datum för uppsättande av anslag 2003-12-22 Datum för nedtagande av anslag 2004-01-12

Förvaringsplats för protokollet Stadsbyggnadskontoret

Underskrift Birgitta Andersson

2280-P03/1217/2

§ 184

SBN 01/0033.214

Mörsal 2:13 (Rastplats Mörsal), del av, antagande av detaljplan

Tidigare behandlat 2003-04-29 § 61 då stadsbyggnadsnämnden beslutade att sända ut detaljplaneändringen för samråd.

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Planteknikern anför:

Syftet med planändringen är att möjliggöra för Vägverket att anlägga en rastplats söder om Högakustenbron.

Då ändringen är av ringa omfattning har s k enkelt planförfarande tillämpats.

Rubricerat förslag har varit på samrådsremiss under tiden 2003-05-23 till 2003-06-20.

Inkomna synpunkter redovisas i bifogat särskilda utlåtande, (bil 184A).

Stadsbyggnadskontoret föreslår stadsbyggnadsnämnden besluta

att godkänna det särskilda utlåtandet samt;

att enligt PBL 5 kap 29 § anta detaljplan för del av Mörsal 2:13 (Rastplats Mörsal).

BESLUT

Stadsbyggnadsnämnden beslutar på ordförandens förslag

att godkänna det särskilda utlåtandet samt

att enligt PBL 5 kap 29 § anta detaljplan för del av Mörsal 2:13 (Rastplats Mörsal).

**Detaljplan för del av
Mörtsal 2:13 (Rastplats)
Härnösands kommun**

SÄRSKILT UTLÅTANDE

Rubricerad detaljplan har varit utsänt för samråd under tiden 2003-05-23 till 2003-06-20. Samrådshandlingarna har skickats till statliga och kommunala myndigheter och förvaltningar enligt sändlista samt till berörda fastighetsägare enligt fastighetsförteckning. Information har också presenterats på kommunens webbplats. Fullständiga handlingar har funnits uppsatt i entrén till stadshuset. Inkomna synpunkter har tillsammans med kommunens kommentarer sammanställts i denna samrådsredogörelse.

Inkomna yttranden utan erinran

Inkomna yttranden utan erinran har inkommit från

- Banverket, Mellersta banregionen, Gävle
- Lantmäterimyndigheten
- Fritid- Kultur- och Ungdomsförvaltningen, Härnösands kommun
- Miljökontoret, Härnösands kommun

Inkomna yttranden med erinran eller synpunkter

Länsstyrelsen Västernorrlands län

Länsstyrelsen anser att planbestämmelsen om högsta tillåtna hastighet 50 km/tim är olämplig som planbestämmelse och bör tas bort. Också utformningsbestämmelserna R₁ och natur bör ses över. De finns på plankartan men dessa beteckningar motsvaras inte av någon bestämmelse.

Kommentar: Planbestämmelsen om högsta hastighet 50 km/h tas bort.

Index för bestämmelsen R₁ saknas på kartan. Kartan kompletteras med detta. Utformningsbestämmelsen natur har fått index 1 på kartan, index tas bort.

Länsstyrelsen påtalar att i genomförandebeskrivningen, under rubriken "Fastighetsrättsliga frågor", bör framgå vem som är huvudman för planen.

Kommentar: Under rubriken "Fastighetsrättsliga frågor" i Genomförandebeskrivningen kompletteras första stycket med meningem "Vägverket blir då huvudman för dessa områden".

Länsstyrelsen har vidare synpunkter på rubriken "Huvudmannaskap" i genomförandebeskrivningen där det framgår att Vägverket ansvarar för anläggandet av rastplat-

sen, in- och utfarter m m samt även för sanering av ev markföroreningar. LS vill att rubriken ändras till "Ansvar/Ansvarsfördelning".

Kommentar: Rubrikan kommer att ändras till Ansvar/Ansvarsfördelning.

Nyadals intresseförening

Intresseföreningen bifaller detaljplanen och noterar med tillfredsställelse att miljöhänsyn tas vid utformningen av rastplatsen. Föreningen önskar att en rekreationsyta för barn om möjligt anläggs.

Västernorrlands läns Trafik AB

Länstrafiken har tidigare ställt sig positiv till en utbyggnad av en omstigningsplats i Mörtsal i anslutning till E4. Under processen med upphandlingen av kusttrafiken har behovet av en omstigningsplats längs E4 kommit att ifrågasättas. Detta beroende på att när Botniabanan är klar, och ett eventuellt resecentrum byggts, kommer behovet av omstigning att vara i anslutning till järnvägen och inte till E4.

Skulle en omstigning vid E4 byggas idag anser man att det finns risk för att den kostar stora pengar och att den inte kommer att användas i någon större utsträckning. Om en omstigning ändå kommer att byggas förordar Länstrafiken Vägverkets alt 3. Avkörningsramperna bör då göras så breda att buss och bil kan köra om varandra då det kan vara många resenärer som kommer till eller hämtas vid hållplatsen med bil.

Kommentar: Det tar lång tid innan den nya järnvägen är byggd och den nya mötesstationen finns på plats. Härnösands kommun har bedömt att fram tills dess finns behov av en omstigningsplats i Mörtsal.

I framtiden kan utformningen av rastplatsen möjligen utvecklas enligt Vägverkets förslag alternativ 3.

Länstrafiken anser att den hållplats på riksväg 90 som på illustrationen föreslås tas bort ska vara kvar tills vidare.

Kommentar: Texten HPL SLOPAS tas bort från illustrationen.

Härnösand Energi & Miljö AB (HEMAB)

Nivåerna för uppfyllning som skall ske för lokalgatans på 3,5 – 5 meter över befintlig marknivå är inte acceptabelt anser HEMAB. Detta innebär en fyllning på mellan 4 till 7,5 meter över va-ledningarna. Framtida drift och underhåll av ledningarna blir då omöjlig. Det är även osäkert om ledningarna tål denna belastning. Genomförs projektet krävs ombyggnad/flyttning av va-ledningar och att kostnaderna för detta ingår i projektet.

Kommentar: Synpunkterna beaktas i det fortsatta projekteringsarbetet.

HEMAB skriver att ingen avloppsledning finns till planområdet. Äldre spillvattenledning är bortproppad öster om E4.

Kommentar: I planbeskrivningen undrar rubriken "Teknisk försörjning" läggs till: Ingen avloppsledning finns till planområdet.

Huvudvattenledningen för vattenförsörjningen mot Hälledal/Ramvik (Högsjöledning-
en) ligger som redovisats norr om planområdet men den går även genom planområ-
det efter att den passerat E4 skriver HEMAB. För arbetet med den del av denna led-
ning som går genom planområdet krävs extra noggrann planering.

*Kommentar: I plenbeskrivningen under rubriken "Teknisk försörjning" första stycket
stryks meningen "planområdet korsas...." skrivs i stället " och går även genom plan-
området för ett sedan passera under E4".*

Dagvatten från planområdet förutsätts tas om hand lokalt eller leds till befintliga
öppna diken.

*Kommentar: I planbeskrivningen under rubriken "Teknisk försörjning" skrivs andra
stycket om med formuleringen: Dagvatten omhändertas i störst möjliga mån lokalt
och genom grönytor och genomsläpplig esfalt samt leds till befintliga öppna diken.*

Förslag till ombyggnad av va-ledningsnätet ska redovisas på arbetsritning till HEMAB
för godkännande.

Högsjö Företagareförening

Föreningen godtar förslaget till detaljplan och lovar kommunen stort verbalt stöd om
den planerade rastplatsen är färdigställd innan Höga Kustenbrons 10-årsjubileum.
Man är dock inte positivt inställd till grushögarna (schaktmassor) som finns i området.
Enligt föreningen har högarna funnits där i flera år och de som bor i området
betraktar schaktmassorna som en skamfläck, skithög. Om högarna inte går att flytta,
täck över dem med matjord och planera gärna några fina växter där föreslår man.

Mörtsals samfällighetsförening

Gång- och cykelvägen bör förses med belysning, vara så bred att den utan hinder
går att snöröja och inte byggs med för brant lutning. Gångtunneln måste ordnas så
att den blir snö-, is- och vattenfri. Man anser att gång- och cykelvägar bör anordnas
så att de som vill gå eller cykla fram till bron eller eventuellt över dem skall kunna
göra det obehindrat.

Barn och övriga gående måste kunna ta sig till busshållplatsen utan att riskera att bli
påkörda. Avslutningsvis vill man betona att avfarten norrifrån inte får bli en genväg
för de som färdas mot Kramfors, utan denna avfart endast är till för fordon som ska
använda rastplatsen.

*Kommentar: Gång- och cykelvägens samt tunnelns slutliga utförande har inte lagts
fast i detaljplanen.*

Entré Höga Kusten

Entré Höga Kusten har inga erinringar mot planen och man ser med tillfredsställelse att en trivsamt mötesplats skapas på södra sidan Ångenmanälven. Där ska man kunna njuta av anblicken av Högakustenbron, få service och information. Man räknar med att de anläggningar med service- och säljarfunktioner som planeras skall helst anläggas och absolut drivas av privata, kunniga entreprenörer. Det är nödvändigt att den nuvarande trafikplatsen riksväg 90 – E4 får en bättre lösning än den idag.

Länsmuseet Västernorrland

Länsmuseet anser att om stenmur och befintlig växtlighet får vara kvar och skyddas vid anläggandet av rastplatsen ska denna kunna byggas utan att några kulturhistoriska värden förändras.

Kommentar: Se planbeskrivningen under rubriken "Kulturhistoria".

Härnösand 2003-12-17

Claes Rogander

Stadsbyggnadschef

Ewa Fällgren

Plantekniker

Kompletterande samråd har hållits efter samråd tidens slut med Västernorrlands läns Trafik AB och Vägverket Region Mitt.

Fastighetsförteckning till detaljplan för Mörtsal 2:13, rastplats i Härnösands kommun, upprättad i maj 2003

Beteckning på kartan

Ägare/Innehavare, adress

Övrigt

FASTIGHETER INOM PLANOMRÅDET

Mörtsal 1:3

Scaninge Timber AB
873 80 Bollstabruk

Mörtsal 2:13

Härnösands kommun
871 80 HÄRNÖSAND

FASTIGHETER UTANFÖR PLANOMRÅDET

Mörtsal 1:3

Scaninge Timber AB

Mörtsal 2:13

Härnösands kommun

ANLÄGGNINGSSAMFÄLLIGHETER INOM PLANOMRÅDET

Mörtsal ga:3

Mörtsals Samfällighetsförening
c/o IngMarie Brodén
Mörtsal 1247
870 15 UtansjöUtfartsvägar &
vändplatser, gång och
cykelväg, vägbelysning

RÄTTIGHETER INOM PLANOMRÅDET

Mörtsal 2:13

Härnösands kommun

Belastas av Lr V 81/137,
87/76 till förmån för
HEMAB.
Belastas av Lr T 90/143
till förmån för Telia.
Belastas av Lr E 95/19
till förmån för HEAB.
Belastas av serv. V
45/439, 45/440, 45/441,
45/442, 45/447 till förmån
för HEMAB.
Belastas av nyttjanderätt
för telehus mm till förmån
för Telia.

RÄTTIGHETER UTANFÖR PLANOMRÅDET

Mörtsal 1:3

Scaninge Timber AB

Belastas av Lr T 84/19
till förmån för Telia

Fastighetsförteckning upprättad av

Mats Stattin
Markingenjör

SAMRÅD

Sändlista för Mörtal 2.13, Rastplats

Markägare, enligt fastighetsförteckning

Missiv på kommunens hemsida

Länsstyrelsen (8 ex därav 3
fullständiga)

Lantmäterimyndigheten

Comkarta (Telia AB Accessnät Nord)

Vägverket

Jernhusen

Banverket

Kramfors kommun, Ulf Breitholtz

Härnösands Elnät AB

Härnösands Energi- och Miljö AB

Länsmuseet Västernorrland

Länstrafiken

Swebus

Bussbranschföreningen

Näringslivsutveckling i Härnösand AB

Handelsanställdas Förbund

Företagarna i Härnösands Kommun

Härnösands Köpmannaförening

Vårda Härnösand

Härnösands Turism

Entré Höga Kusten

Högsjö Bygdeutveckling

Högsjö Företagarförening

Högsjö Hembygdsförening

Nyadals Intresseförening

Hotell Högakusten Hornöberget

Härnösands kommun,

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

"

kommunstyrelsen

Brottsförebyggande rådet, Yvonne Thunberg

Stadsbyggnadskontoret Curt Anderson

Claes Rogander

Tommy Berglund

Lars Lundgren

Stig Åkerman

Birgitta Andersson

Miljökontoret

Fritid-, kultur- och ungdomsförvaltningen

Räddningstjänsten

Socialförvaltningen

Stadsbyggnadsnämndens ordförande, Eva Goës

Stadsbyggnadsnämndens vice ordförande, Evert Ljungström

Dnr SBNO1/00332/14

Lagakraft 2004-01-12

ANTAGANDEHANDLING

Detaljplan för del av
MÖRTSAL 2:13 ((Rastplats Mörtsal))
Härmösands kommun

PLANBESKRIVNING

Samrådshandlingarna består av:

Plankarta med bestämmelser och illustration
Planbeskrivning
Genomförandebeskrivning

Särskilt utlåtande
Fastighetsförteckning
Förteckning över samrådsrets
Grundkarta

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Vägverket avser att anlägga en rastplats söder om Högakustenbron. Rastplatsen ska bli en inflyttad servicebyggnad, bussomstigningsplats, pendelparkering och parkeringsytor för person- och lastbilar. För att möjliggöra detta måste gällande plan ändras då bestämmelserna inte innefattar en rastplats. Söder om rastplatsen, mot trafikplatsen finns i gällande plan en yta som kan användas för trafikservice i form av bensin, servering etc. Området ändras i storlek men inte i användning.

PLANDATA

Läge

Planområdet är beläget söder om Högakustenbron i kilen mellan vägarna E4 och riksväg 90 ca 20 km norr om Härmösand.

Areal

Planområdet omfattar ca 2 000 m².

Markägoförhållanden

Marken inom planområdet ägs av Härmösands kommun.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

Översiktsplanen från 1992 redovisar området som tätortsbegyggelse vilket innebär bebyggelse och anläggningar förutsätter normal detaljplanering. I översiktsplanen står också följande: "Tätortsutveckling mellan Utansjö och Högakustenbron i anslutning till den nya bron. Området kan komma att innehålla dels vägservice

akt 2280-PO3/1217/2

anläggningar, dels verksamheter som har nytta av ett läge intill bron och anslutningen mellan E4 och Riksväg 90".

Fördjupade översiktsplan för ny linjesträckning Ådalsbanan Härmösand – Veda antagen av kommunfullmäktige 020930 berör planens närområde.

Detaljplan

För planområdet gäller detaljplan som är fastställd 1998-11-17. Gällande detaljplan för aktuellt planområde medger centrum för handel, service, mindre verkstad, kontor, samlingslokaler, bilservice och restaurang. Genomförandetiden har inte gått ut.

Program

Något behov av planprogram finns inte. De förändringar som föreslagits motverkar inte en positiv utveckling av planområdet och dess omgivning med hänsyn taget till bland annat miljöeffekter. Planens syfte överensstämmer också med översiktplanen.

Övriga planer

"Resecentrum Högakustenbron" är en förstudie som gjorts med syfte till att på sikt kunna utveckla ett resecentrum för lokal och regional utveckling. Ett led i detta är anläggandet av en bussomstigning/rastplats.

Vägverket har utarbetat en förstudie (våren 1999) och en områdesanalys som redovisar en ungefärlig disposition av området samt en studie, dat 020402, beträffande alternativa åtgärder. Planen ritas enligt alternativ 2 i denna studie.

Avtal

En överenskommelse från 1998 finns om att rastplatsen skall byggas av Vägverket.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivning har tagits fram av Vägverket Konsult på uppdrag av Vägverket Region Mitt. Delar av denna MKB har används i denna planbeskrivning och i genomförandebeskrivningen.

Övriga kommunala beslut

Stadsbyggnadsnämnden beslöt 2001-03-07 § 17 att uppdra åt stadsbyggnadskontoret att påbörja planarbetet med ändring av detaljplan för del av Mörtsall 2:13 m fl. Detta för att möjliggöra anläggande av en rastplats.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Natur

Mark och vegetation

Rastplatsen skall anpassas till det vackra och dramatiska landskapen i Högakusten området och i så hög grad som möjligt utnyttja den speciella plats som Högakustenbron skapar kring sitt södra landfäste. Vegetationen har ett stort värde både ur landskapsbildssynpunkt och för miljön kring den blivande rastplatsen där för bör de få solitärer som finns i området sparas.

Markområdet som står till förfogande för rastplatsen lutar kraftigt mot öster. Terrängen är också mycket kuperad med en nivåskillnad på cirka 10 meter.

Kravet som finns på bullervallar försvann när bostadshusen revs i området. Vallarna utmed E4 och riksväg 90 kan av den orsaken nu tas bort och istället användas som fyllnadsmassor för terrängmoduleringen.

Anläggningen kommer påtagligt att förhöja områdets attraktivitet och också underlätta för t ex bensinstationsverksamhet att etablera sig i området.

Geotekniska förhållanden

SGU:s översiktliga jordartskarta visar att marken består av hållmark och morän med inslag av områden med grovsilt.

Kulturmiljö

I planområdets norra del finns en ca 60 meter lång stenmur som bör skyddas. Den har ett kulturellt värde (omfattas av kap 7 § 5 miljöbalken) utan också värdefull för miljör för bl a insekter och ödlor. För stengårdsgårdar föreligger biotopskydd enligt 7 kap 11 § miljöbalken. Om stengårdsgården rivs krävs särskilda skäl för dispens.

Byggnader och rastplatsens utformning

Rastplatsen utformas med en slinga inom vilken anordnas plats för parkeringsplatser, rastmöbler och uppställningsplatser för husvagnsekipage. Vidare planeras ett utrymme för bussar och lastbilar med släp. En större busshållplats med utrymme för bussemstigning och en pendelparkering ska också finnas på rastplatsen.

Ett område nord-nordväst inom rastplatsen är avsatt för att möjliggöra uppförande av servicebyggnader, plats för informationstavlor m m. Byggnader inom serviceområdet kan innehålla toaletter servering, soprum etc.

Belysningsanläggningen bör utformas så att den sedd från E4 och riksväg 90 i mörker bidrar till att ge trafikanterna en klar och entydig bild av rastplats och inte ingår som en del av vägmiljön.

Området söder om rastplatsen är avsatt för en framtida bensinstation.

Byggnadskultur

Inga byggnader som är av kulturhistoriskt värde finns inom planområdet eller i dess närhet.

Friytor

Rekreation och friluftsliv

Högakustenbron ligger i ett mycket naturskönt landskap som har stora potentialer för friluftsliv. För de som färdas på E4 och vill stanna och ta del av landskapet finns, framförallt söder om bron små möjligheter att hitta lämpliga rastställen. Genom projektet förbättras betydligt möjligheterna att stanna och rastat intill E4 och Högakustenbron.

Naturmiljö

Idag består den södra delen av området till stor del av upplagsmassor och en steril vägkantemiljö. Norr om upplaget finns övergivna villaträdgårdar, ett skogshygge och slyskog. På berget i den norra delen av området växer tallhedskog med rik

markvegetation. Det finns inga utpekade naturvärden i området. Trädgårdarnas vegetation försvinner förutom vissa karaktärsträd och vegetationsridåer som sparas. För naturmiljön medför ingreppet små konsekvenser.

Gator och trafik

E4 är en nationell stamväg och det i särklass viktigaste kommunikationsstråket genom Norrland. Vid trafikplatsen söder om planområdet ansluter riksväg 90 till E4. Riksväg 90 är ett regionalt stråk som bland annat leder till Kramfors och Sollefteå. På E4 söder om Mörtsal är trafikmängden cirka 6 000 fordon per dygn varav cirka 900 är tunga fordon. Riksväg 90 har en trafikmängd på cirka 3 400 fordon per dygn, cirka 350 av dessa är tunga fordon. På E4 norr om Mörtsal är trafikmängden cirka 4 200 fordon varav cirka 880 utgörs av tunga fordon. Samtliga trafikmängder är från år 2000.

Högakustenbron medför en stor turisttillströmning vilket leder till trafiksvårigheter och ett stort behov av rymliga rastplatser med trafikservice i direkt anslutning till E4. I dagsläget finns parkeringsplatser utmed vägen och en turistinformation/hotellanläggning på Hornöberget vid bronns norra landfäste. Flera trafikanter väljer att stanna vid parkeringarna på bronns norra sida vilket gör att speciellt parkeringen för södergående trafik ofta är överfull. I området saknas också plats för bussomstigning och pendelparkering.

Expressbussen mellan Sundsvall och Haparanda går längs E4 via Högakustenbron med cirka fem turer/dag i vardera riktningen. E4 trafikeras också av mer långväga bussar. Längs riksväg 90 går flera busslinjer, dels mot Kramfors, dels längs "gamla E4" via Lunde. Totalt rör det sig om cirka 13 turer/dag i respektive riktning.

In- och utfart

Anslutning till området med in- och utfart sker från riksväg 90 mitt för korsningen med väg 723 mot Utansjö. Bussbolagen som trafikerar E4 stannar inte gärna på hållplatser som medför stora fördröjningar eftersom restiden är en viktig faktor i konkurrensen mellan olika färdmedel. För att underlätta för södergående trafik planeras en direktramp från E4. Det primära syftet med rampen är att underlätta

för södergående busstrafik att angöra omstigningshallplatsen. Rampen kan eventuellt också utgöra avfartsramp för trafik från E4 norrifrån mot väg 90.

Gång- och cykeltrafik

Det finns inte någon gång- och cykelväg längs E4 och riksvägen 90 idag. Trots det är gång- och cykeltrafik tillåten på riksväg 90, E4 och över Högakustenbron eftersom utsikten vid Ångermanälven och Högakustenbron är ett populärt turistmål. Vägarnas utformning och höga fordonsmängder är dock ingen bra miljö för oskyddade trafikanter.

En GC-port finns under E4 där gående har möjlighet att nå rastplatsen. Möjlighet finns att bygga en ny gång- och cykelväg enligt illustrationen på plankartan.

Ådalsbanan

Härnösands kommun har framfört önskemål om ett framtida stationsläge öster om E4 i Mörtsal för att utveckla området till en knutpunkt mellan flera viktiga kommu-

nikationsstråk. Detta ligger dock långt från liden. Man får då ta ställning till hur eller om man ska kunna anlägga en trafiktekniskt acceptabel anslutning till rastplatsen.

Buller

Det är framförallt bebyggelse längs riksväg 90 cirka 0,3 km nordväst om planområdet som kan beröras av buller från rastplatsen. En bedömning är att buller till skillnad från rastplatsen är litet i den relativt bullerstödda miljön som närheten till de båda vägarna och järnvägen innebär. Bullervallen utmed E4 kommer att terrängmoduleras och anpassas till rastplatsens topografi. Moduleringen innebär ingen försämring ur bullersynpunkt. Bullervallen längs riksväg 90 tas i anspråk för infartsväg och parkeringsytor därför att den inte längre fyller någon funktion eftersom villabebyggelsen har försvunnit.

Teknisk försörjning

Området ligger inom kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp. Ingen avloppsledning finns till planområdet. Högsjölledningen går parallellt utanför planområdets norra gräns och går även genom planområdet för att sedan passera under E4.

Dagvatten omhändertas i största möjliga mån lokalt och genom grönytor och genomsläpplig asfalt samt leds till befintliga öppna diken.

Genom planområdet går en 12 kV-luftledning.

Källsorteringsanläggning planeras inom planområdet.

Telia äger en automatstation som är placerad i planområdet. Denna station förutses vara kvar. Det finns också ett antal underjordiska kablar och en luftledning.

Administrativa frågor

Genomförandetid

Genomförandetiden har satts till 5 år från den dag planen vinner laga kraft.

Medverkande tjänstemän

Detaljplanen är upprättad av Stadsbyggnadskontoret, Härnösands kommun.

Härnösand 2008-12-177

Claes Rogander
Stadsbyggnadschef

Ewa Fällgren
Pjäntekniker

Lagakraft 2004-01-12

ANTAGANDEHANDLING

Detaljplan för del av
MÖRTSAL 2:13 ((Rastplats Mörtsal))
Härnösands kommun

GENOMFÖRANDEBESKRIVNING

ORGANISATORISKA FRÅGOR

Tidplan

Detaljplanen upprättas av Härnösands kommun. Avses vara klar våren 2003.

Start för byggandet av rastplatsen är inte utsatt.

Arbetsplan

Har utförts av Vägverket.

Markarbeten

Utförs genom Vägverkets försorg.

Vatten- och avloppsledningar

Området ligger inom kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp. Omläggningar eller nya ledningar som orsakas av byggandet av rastplatsen utförs genom Vägverkets försorg.

Elförsörjning

Omläggningar eller nya ledningar som orsakas av byggandet av rastplatsen utförs genom Vägverkets försorg.

Telekablar

Telia äger en automatstation som är placerad i planområdet. Denna station förutses vara kvar. Vid projektering skall hänsyn tas till det utrymme som behövs för automatstationen. Det finns också ett antal underjordiska kablar och en luftledning. Om nya ledningar eller omläggningar behövs, genomförs detta genom Vägverkets försorg.

Genomförandetid

Genomförandetiden är 5 år efter det att planen vunnit laga kraft.

Ansvar/Ansvarsfördelning

För anläggande av in- och utfarter, lokalgata, byggnader och anläggningar innefattande rastplatsen ansvarar Vägverket. Vägverket ansvarar även för sanering av eventuella markföroreningar.

FASTIGHETSÄTTSLIGA FRÅGOR

Marken inom planområdet ägs av Härnösands kommun. Områdena betecknade rastplats, natur och lokalgata uppläts med vägrätt. Vägverket blir då huvudman för dessa områden. Detta förutsätter att Vägverket gör en arbetsplan.

Lantmäteriförrättning behövs för bildande av fastighet för bensinstation och service, samt ledningsrätt för telestation och eventuella ändringar av ledningsrätter och gemensamhetsanläggning.

EKONOMISKA FRÅGOR

Detaljplanen bekostas av Härnösands kommun. Vägverket står för kostnaderna för byggandet av rastplatsen och lokalgatan inklusive naturmark samt drift och underhåll.

En överenskommelse träffades 1998-04-27 mellan Vägverket Region Mitt och Härnösands kommun angående inlösen av fastigheterna Härnösand Mörtsal 2:33, 2:39, 2:43 och 2:49. Detta har genomförts och kostnaderna delades lika mellan parterna. Vidare bestämdes att rastplatsen ska byggas av Vägverket.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Denna genomförandebeskrivning har utarbetats av Stadsbyggnadskontoret, Härnösands kommun.

Härnösand 2003-12-17

Claes Rogander
Stadsbyggnadschef

Ewa Fällgren
Plantekniker

Kommunstyrelseförvaltningen
Pernilla Unander
pernilla.unander@harnosand.se

Kommunfullmäktige

Personalpolitisk policy

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att anta Personalpolitisk policy, samt

att policyn börjar gälla 2022-01-01.

Beskrivning av ärendet

Den nu gällande personalpolitiska policyn förlängdes att gälla ett år, till och med 2021-12-31, för att det skulle finnas mer tid för att arbeta igenom en revidering.

Arbetet med att ta fram en reviderad version av policyn påbörjades under våren. Kommunstyrelsens arbetsutskott utsåg en bred politisk beredningsgrupp som tillsammans med HR stöd har processat och tagit fram ett förslag till personalpolitisk policy.

I tidigt skede kom gruppen fram till att man ville förändra skrivningar så att det tydligare skulle framgå vad Härnösands kommun erbjuder och förväntar sig som arbetsgivare.

Beredningsgruppen landade i att organisationskultur och förhållningssätt har en direkt koppling till invånarnas upplevelse av våra välfärdstjänster. Därför fanns ett behov av att identifiera vilken organisationskultur och vilka förhållningssätt som ska vägleda oss i vår kommun för att skapa nytta för de vi är till för. Revideringen har tagit sikte på att identifiera och formulera arbetsgivarens viljeinriktning för att vara en modern och attraktiv arbetsgivare. Vilket bland annat har lett fram till nya formuleringar av de personalpolitiska områdena där arbetsgivarens viljeinriktning förtydligats.

Policyn beskriver arbetsgivarens personalpolitiska viljeinriktning och är det styrande dokumentet för oss som arbetsgivare. Policyn gäller för alla

förvaltningar, chefer och medarbetare i Härnösands kommun. Den föreslås följas upp och återrapporteras i respektive nämnds verksamhetsberättelse.

So cialt perspektiv

Policy n tydliggör arbetsgivarens förhållningssätt till mångfald och jämställdhet och att det ska vara en naturlig del av allt internt arbete. Ärendet har i övrigt ingen social anknytning.

Ekologiskt perspektiv

Ärendet har inte någon påverkan på miljön.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ärendet har inte någon direktpåverkan på ekonomin.

Ärendet påverkar inte lag och avtal inom området.

Lars Liljedahl
Kommundirektör

Pernilla Unander
HR-chef

Bilagor

Bilaga 1 Personalpolitisk policy, version 1.2

Personalpolitisk policy

Dokumentnamn	Personalpolitisk policy	Dokumenttyp	
		Policy	
Fastställd/upprättad av	Kommunfullmäktige	Datum	Diarienummer
		2022-01-01	KS2021-000450
Dokumentansvarig/processägare	Kommunstyrelseförvaltningen	Version	Senast reviderad
		1.2	Giltigt o m
			2025-12-31
Dokumentinformation	Personalpolitisk policy		
Dokumentet gäller för	Alla nämnder och förvaltningar inom Härnösands kommun		
Annan information			

Innehåll

1	Personalpolitisk policy	3
1.1	Organisationskultur.....	3
1.2	Våra förhållningssätt	3
1.3	Jämställdhet och mångfald.....	4
1.4	Medarbetarskap.....	4
1.5	Chef.....	4
1.6	Kompetensförsörjning	5
1.7	Arbetsmiljö och hälsa	5
1.8	Uppmärksamma och premiera	5
1.9	Uppdrag och uppföljning	6

1 Personalpolitiskpolicy

Härnösands vision – ”Vi bygger en hållbar framtid”

Att arbeta i Härnösands kommun är ett välfärdsarbete och vårt främsta uppdrag är att ge god service till våra invånare och gäster. För att nå kommunens mål och vision behövs engagerade medarbetare och chefer. Det är därför viktigt att vi arbetar för att vara en modern och attraktiv arbetsgivare som tar tillvara medarbetares kompetens, erbjuder flexibla arbetsätt och arbetsmodeller som gör att arbetslivet blir hållbart över lång tid hos oss.

Policyns syfte är att vägleda och aktivera till handlingar och beslut som bidrar till att vi strävar mot visionen samt att innehållet förverkligas och efterlevs.

Detta dokument ska se som ett komplement till lagar och avtal inom personalområdet.

1.1 Organisationskultur

Vår kultur ska präglas av tillit, nyfikenhet och lärande. Det ska kännas tryggt och naturligt för alla att berätta både om det som fungerar bra och det som behöver förbättras. I den gemensamma kraften av vår samlade kompetens och framåtanda finner vi framtidstro och en trygghet i att vi gemensamt klarar utmaningar vi ställs inför. Vi är övertygade om att vårt förhållningssätt till varandra och vårt arbete har en direkt koppling till invånarnas upplevelse av våra välfärdstjänster.

1.2 Våra förhållningssätt

Vår förväntan är att alla anställda:

- Bemöter våra invånare och varandra på ett professionellt och respektfullt sätt
- Tar aktivt ansvar för sitt arbete, sitt lärande och sin egen utveckling
- Tar ansvar för de relationer som uppstår i det dagliga arbetet
- Bidrar till helheten i vårt gemensamma uppdrag utifrån den arbetsplats man arbetar på

Som arbetsgivare erbjuder vi:

- Intressanta och värdeskapande arbeten som gör skillnad för våra medborgare
- En samskapande och lärande organisation där medarbetares idéer och förslag tas tillvara
- Heltid som norm för tillsvidareanställda

- Ett aktivt arbetsmiljöarbete som skapar förutsättningar för ett hållbart arbetsliv i en heltidsorganisation
- Möjlighet till kompetensutveckling utifrån verksamhetens behov.
- Flexibla arbetsplatslösningar där det är möjligt

1.3 Jämställdhet och mångfald

Vi är övertygade om att jämställdhet och mångfald främjar utveckling och höjer kvalitén i våra verksamheter. För oss är begrepp som respekt, lika värde och värdet av olikheter vad jämställdhet och mångfald handlar om.

Vi vill:

- Att vår personalpolitiska policy ska läsas ur det perspektivet då jämställdhet och mångfald finns med i alla delar – precis som det ska vara i verkliga livet
- Att jämställdhetsarbetet och mångfaldsarbetet integreras och blir en naturlig del av allt internt arbete

1.4 Medarbetarskap

I Härnösands kommun är alla medarbetare varav några har ett chefsuppdrag. Ett aktivt medarbetarskap och ett gott ledarskap är varandras förutsättningar för en framgångsrik verksamhet. Ledarskap handlar om att driva utveckling, ta ansvar för helheten och samla människor i riktning mot ett gemensamt mål, det kan fler än chefer göra.

I Härnösands kommun förväntas ett aktivt medarbetarskap, ett medledarskap där alla samarbetar för att nå verksamhetens uppdrag, där alla tar ansvar och driver utveckling inom ramen för uppdraget.

Vi vill ha medarbetare som är:

- Trygga och tar ansvar för sina uppdrag
- Kreativa, lär nytt och utvecklas
- Engagerade som visar arbetsglädje och stolthet

1.5 Chef

Att vara chef är ett förtroendeuppdrag. Chefer är arbetsgivarens företrädare med uppdrag att styra, leda och säkra verksamhetens funktion och kvalitet utifrån de fastställda politiska målen. Chefer ska skapa förutsättningar för engagemang och delaktighet bland medarbetarna så att medarbetarna kan omsätta engagemanget i bra verksamhet.

Vi vill ha chefer som är:

- Säkra och tar ansvar för hela VEPA (verksamhet, ekonomi, personal och arbetsmiljö) uppdraget
- Initiativrika utvecklare som är nyfikna och modiga

- Tydliga ledare som är kommunikativa och motiverande

1.6 Kompetensförsörjning

När behovet av kompetens förändras ser Härnösands kommun en utvecklingspotential i alla medarbetare. I vår strävan mot att ha en verksamhet med hög kvalitet är arbetet med både ledarutveckling och medarbetarutveckling centralt. Att ge våra medarbetare möjlighet till kompetensutveckling samt att visa på interna karriärvägar stärker Härnösands kommuns attraktivitet hos både nuvarande medarbetare och framtida medarbetare.

Vi vill:

- Ha en trygg och långsiktig kompetensförsörjning som säkerställer att vi har rätt person på rätt plats
- Uppmuntra till livslångt lärande, utveckling och att tänka nytt

1.7 Arbetsmiljö och hälsa

Det systematiska arbetsmiljöarbetet är en naturlig och integrerad del i verksamheten.

Arbetsmiljöarbetet ska fokusera på hälsofrämjande och proaktiva åtgärder och även omfatta arbetsanpassning. Förutsättningen för det hälsofrämjande arbetet är att chefer och medarbetare tillsammans verkar för att behålla och utveckla friskfaktorer som leder till hälsa och ett hållbart arbetsliv. Hälsofrämjande och förebyggande arbete ska bedrivas på alla nivåer i hela organisationen, det vill säga på organisations-, grupp och individnivå, som leder till friska arbetsplatser med en bra och säker arbetsmiljö.

Vi vill:

- Att arbetsmiljöarbetet ska vara en naturlig del i verksamhetsplaneringen
- Ha fokus på främjande och förebyggande åtgärder

1.8 Uppmärksamma och premiera

Härnösands kommuns medarbetare ska inspireras och motiveras till arbetsinsatser som utvecklar verksamheten och leder till ökad målluppfyllelse. Stolthet och meningsfullhet växer när man får vara till nytta för dem man är till för och i det får uppskattning från sin omgivning.

Vi vill

- Att goda insatser och resultat ska uppmärksammas, premieras och firas på olika sätt

1.9 Uppdrag och uppföljning

Policyn beskriver arbetsgivarens personalpolitiska viljeinriktning och är det styrande dokumentet för oss som arbetsgivare. Övriga dokument och processer inom det personalpolitiska området ska alltid utgå från detta dokument och vad som särskilt uttrycks i lag och avtal.

Ansvar för den övergripande personalpolitiken vilar på Kommunstyrelsens arbetsutskott, som är personalutskott.

Personalpolitiska policyn vänder sig till alla förvaltningar, chefer och medarbetare i Härnösands kommun.

Förvaltningscheferna ansvarar för att verkställa denna policy med tillhörande styrande dokument.

Den personalpolitiska policyn följs upp och återrapporeras i respektive nämnds verksamhetsberättelse.

Ekonomiavdelning

Jeanette George, 0611 34 80 16
jeanette.george@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Verksamhetsbidrag för år 2022

Förslag till beslut

Kommunledningskontoret föreslår kommunstyrelsens besluta

att bevilja verksamhetsbidrag till Härnösands kvinnojour Föreningen Kvinnogemenskap med 673 000 kr för verksamhetsåret 2022, varav 69 000 kr till tjejjouren, samt

att kostnaden belastar kommunstyrelsens budget 2022.

Beskrivning av ärendet

En ansökan om verksamhetsbidrag för år 2022 har inkommit från Kvinnojouren till socialnämnden. Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen att bevilja verksamhetsbidrag till Kvinnojouren utifrån att budgetmedel finns avsatta hos kommunstyrelsen. Kommunstyrelseförvaltningen har inget att erinra och förslår kommunstyrelsen besluta enligt socialnämndens beslut.

Socialt perspektiv

Kvinnojouren fyller en viktig uppgift och roll i samhället för att stötta våldsutsatta kvinnor och barn.

Verksamheter som kvinnojouren och tjejjouren finns för att vid behov av skydd omgående tillgodose det till barnen och deras mamma.

Kommunen arbetar aktivt med nollvision av våld i nära relationer och Härnösands kommun erbjuder stöd och hjälp till dom som har utsatts för hot eller våld av en närstående och vill förändra din situation.

Ekologiskt perspektiv

Bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Kommunstyrelsen har budgeterat för kostnaden 2022.

Beslutsunderlag

Socialnämndens protokollsutdrag 2021-11-18 § 130

Socialförvaltningens tjänsteskrivelse, 2021-11-15

Ansökan om verksamhetsbidrag

Härnösands kvinnojurens verksamhetsberättelse 2020

Kvinnojour balansrapport 2020

Kvinnojour resultatrapport 2020

.

Anna Bostedt
Kanslichef

Jeanette George
Kommunsekreterare

Bilagor

Socialhämnadens protokollsutdrag 2021-11-18 § 130

Socialförvaltningens tjänsteskrivelse, 2021-11-15

Ansökan om verksamhetsbidrag

Härnösands kvinnojurens verksamhetsberättelse 2020

Kvinnojour balansrapport 2020

Kvinnojour resultatrapport 2020

Härnösands kommun

Individ- och familjeomsorgen, Lisbeth Sander

För kännedom

Socialnämnden, Krister Fagerström McCarty, Birgitta Alevård, Margareta Tjärnlund.

Föreningen Kvinnogemenskap, Härnösands Kvinno- och tjejjours ansökan om verksamhetsbidrag för år 2022

Kvinnojouren har två anställda personer (1,75), en öppen besökslägenhet, som även fungerar som kontor samt ett skyddad boende i en separat lägenhet.

Ytterligare ca 15 kvinnor ingår i det ideella jourarbetet som utförs utanför kontorstiden, kvällar, nätter och på helger. Den ideella kvinnojourens aktiva arbetsinsats, förutom beredskapstiden, uppgick under fjolåret till 154,5 timmar, vilket motsvarar ca 19 arbetsdagar. I den aktiva insatsen ingår även den tid de ideella deltagit i utbildningar.

För en 100 % tjänst, det skyddade boendet, och verksamhetskostnader söks det årligen kommunala medel. Sedan 2017 har vi även sökt kommunala medel för vår besökslägenhet, vilket beviljats för alla år utom 2020 och 2021.

(Det skyddade boendet består av en 4-rumslägenhet där två kvinnor med barn kan bo samtidigt. De bor kollektivt men har var sitt eget sovrum.)

För en 75 % tjänst och vissa verksamhetskostnader har vi historiskt sett årligen sökt statliga medel via Socialstyrelsen.

Statliga bidrag från Socialstyrelsen kan ej sökas för verksamhet och personal i skyddat boende.

- Kvinnojourens utgifter för grundverksamheten är lönekostnad för två tjänster (1,75), hyreskostnader, utbildning och fortbildning av jourkvinnor, telefonkostnader, kontorsmaterial, försäkringar, hemsidor mm. Fortlöpande drift, komplettering och ersättning av inventarier i lägenheterna såsom möbler, tvättmaskin, och tv etc.

Besökslägenheten är oerhört viktig för att ta emot stödsökande kvinnor, för samtal i en lugn och trygg miljö. Utan den försvinner en stor del av kvinnojourens möjligheter att ge kvinnor och barn det stöd de behöver i svåra och utsatta situationer.

I vår nuvarande besökslägenhet kan polis hålla förhör, advokater ha genomgångar och socialtjänsten ha samtal med boende kvinnor och barn i en lugn miljö, även då det bor andra familjer i boendelägenheten.

Kvinnojouren tar emot många samtalsbesök här av stödsökande kvinnor.

I besökslägenheten håller vi även utbildning av nya jourkvinnor, tar emot studiebesök av grupper där vi ger information om vår verksamhet och har styrelsemöten.

Om vi pga minskade ekonomiska bidrag måste avveckla besökslägenheten blir konsekvenserna förödande för vår verksamhet. Kontoret kommer iså fall inhysas (kontor och besöksrum) i det skyddade boendets lektrum för boende barn. Det är direkt olämpligt att vi

ska driva den övriga verksamheten i en familjs tillfälliga hem och även ur arbetsmiljösynpunkt för personalen.

Besökslägenheten är numera även en lokal för den nystartade tjejjouren och dess verksamhet. Här har de sitt kontor, där deras chatt utförs, men är även utgångspunkt för annan verksamhet som en tjejjour jobbar med samt en mötesplats för de ideella jourtjejerna och verksamhetsledarna.

Kvinnojouren

Vi ser att 2020 var det en ordentlig minskning i antalet kontakter till vår kvinnojour. Vilket såklart beror på pandemin. Trots detta hade vi ungefär lika många samtalsbesök och utförde nästan lika många stödåtgärder jämfört med 2019. En förklaring till att vi ändå haft många besök för samtal är att de kvinnor som bött hos oss har varit i stort behov av många samtal och stöd. Boendet har ju varit fullbelagt under större delen av 2020.

Den stödchatt som startades upp under 2020 har blivit mer välbesökt under 2021 vilket troligen beror på att den ligger på riksorganisationen ROKS:s plattform numera, och därmed hittas av fler stödsökande kvinnor.

Något som verkligen skiljer sig från tidigare år är att vi redan under 2021 års första 5 månader fått neka boendeförfrågningar lika många gånger som vi gjorde under hela 2020.

Statistik för Kvinnojouren 2019 och 2020 samt dagsläget för året kan ses i bilaga 1.

Tjejjouren

Deras verksamhet har under 2021 utvecklats och stödchatten har kunnat utökas till att vara varje lördag, 19-21, från varannan lördag som det var inledningsvis. Chatten är mycket välbesökt, vid varje chattillfälle är 5–12 chattar igång samtidigt, men ändå är det flera i kön som de ideella inte hinner prata med. De stödsökande är alltid anonyma och jourtjejerna har alla avlagt ett tystnadslöfte.

De vanligaste ämnena de möter är om någon form av ohälsa (123 st) som tex nedstämdhet, ångest och ensamhet. Sedan är det flera samtal om våld och självskada (34st), sexuellt våld (6st), sex mot ersättning (6st), men även andra typer av våld. Det förekommer även mer allmänna samtal (39 st) om tex kroppen, att vara kär samt om familjen. Åldern på de som söker stöd är mellan 8–30 år, men de allra flesta ligger i åldersspannet 13-18.

Statliga medel för 2022

Då det ännu inte utlyst några medel för Statsbidraget för kvinno- och tjejjourer, för 2022, har vi fortfarande inte kunnat söka några medel från Socialstyrelsen, för såväl kvinnojouren som tjejjouren.

Om det kommer att finnas medel att ansöka, ska de iså fall täcka en 75 % tjänst för kvinnojouren samt viss administration och revision.

Framtida behov och utmaningar

Vi ser många olika nya utmaningar framöver.

Eftersom färre kvinnor kontakter oss just nu, med stor sannolikhet pga Covid-19, har vi redan idag förbättrat möjligheten att komma i kontakt med oss genom att erbjuda möjligheten att chatta. Det sker idag enbart genom vår anställda personal. Det är fler och fler som söker sig till Kvinnojourens stödchatt. Vi tittar därför på möjligheten att utöka chattiderna till andra tider än kontorstid. Detta innebär dock i förlängningen att vi behöver erbjuda utbildning till vår ideella jour. Vi tittar även på möjligheten att chatta på andra språk än svenska.

Samarbete med kommunen har påbörjats med samtal om hur kvinnojouren och tjejjouren kan bidra till att nollvisionen, om våld i nära relation, ska nås. Ett arbete som vi ser fram emot. Vi hoppas att vi ska kunna göra flera olika insatser i samarbete med kommunen för att nå flera olika målgrupper, både kvinnor, män och ickebinära, nyanlända, mfl.

Tjejjouren

Härnösands tjejjour startades upp igen under 2020, som en del i föreningen. Deras verksamhet sker enbart på ideell basis idag. Föreningens ansökan om statliga medel för 2020–2021 gjordes redan 2019. Då fanns inga planer på att även bedriva tjejjour så därför söktes inga medel för tjejjourens verksamhet under 2021.

Behovet av tjejjouren är stort, många tjejjourer runt om i landet vittnar om ett ökat tryck nu i samband med utbrottet av Covid-19. Tjejjouren riktar sin verksamhet mot de unga tjejerna och flickorna som är deras främsta målgrupp. En grupp som kvinnojouren inte når på samma sätt i deras verksamhet. I led med kommunens nollvision om våld i nära relation kommer tjejjourens verksamhet vara en viktig pusselbit för att nå ut med information, stöd och hjälp till unga tjejer.

Inför 2022 ska arbetet inom Tjejjouren intensifieras och byggas upp och då behövs medel som ska täcka vidareutbildning av nuvarande tjejjour, utbildning av nya jourtjejer, inköp av utbildningsmaterial, tryck av eget material samt administrativa kostnader som telefon etc. Då detta är ett mer omfattande arbete är behovet av en personal om 50% för tjejjouren av stor vikt för att kunna skapa en hållbar verksamhet. En anställd personal är därför önskvärt för att kunna vidareutveckla tjejjourens viktiga arbete. Under tjejjourens uppstart 2020 togs det mycket stöd av andra tjejjourer för att tex utbilda nya jourtjejer. Pandemin har även bidragit till att utåtriktad verksamhet inte kunnat genomföras.

Under 2022 ska internutbildningar göras i egen regi. Tjejjouren vill även bygga upp bra nätverk med tex skolor, fritidsgårdar, fältassistenter, polis. Detta blir svårt utan en personal som kan göra detta dagtid eftersom alla ideella har jobb/skola i dagsläget. Med en anställd personal på tjejjouren kommer den utåtriktade verksamheten i ex skolor att underlättas men det gäller även möjligheten att föreläsa och sprida kunskap samt delta vid olika framtida evenemang som sker under dagtid.

Lokaler och internetkostnader delas med Kvinnojouren.

Mer utförlig lista på tjejjourens verksamhetskostnader för 2022 ses i bilaga 2.

Planer för tidigare årsöverskott

Vår arbetsplan är att eventuellt överskott från våra hyresintäkter ska täcka följande års lokalhyra för vår besökslägenhet, samt vissa verksamhetskostnader. Nu vet vi att denna intäkt kan variera väldigt mycket från år till år. 2020 års hyresintäkt täcker ganska precis omkostnaderna för vår kontorslokal samt verksamhetens grundkostnader för 2021. Övrigt överskott från 2020 utgörs av våra så kallade guldpengar som ska gå till våra stödsökande på olika sätt.

Som det ser ut idag kommer 2021 års hyresintäkt att täcka upp för kontorslokal samt största delen av verksamhetens grundkostnader för 2022.

Det vi inte har täckning för i dagsläget är den del som vi brukar söka från Socialstyrelsen. Då vi ännu inte vet om eller vilka medel vi kan söka innebär det att vi behöva ansöka om en mindre summa för verksamhetskostnaderna från kommunen för 2022.

Utöver detta så har vi flera planerade projekt vi behöver ha i beaktande för våra sparade medel efter pandemin).

- **Offentlig föreläsning**

Under november 2021 planerar vi att erbjuda allmänheten en föreläsning med inbjuden föreläsare i ett aktuellt ämne.

Budget 35 000 kr.

- **Upprustning av skyddade boendet**

Det skyddade boendet är hårt slitet så många möbler kommer under 2021 att behöva bytas ut.

Budget 30 000 kr.

- **Uppdatering av hemsidan**

Kvinnojourens hemsida behöver uppdateras och planer finns att köpa in den tjänsten under hösten 2021.

Budget 15-20 000 kr.

- **Avvecklingskostnader**

Eftersom beviljade medel från kommun och stat kan variera väldigt mycket år från år, är avvecklingskostnader något som vi alltid behöver ha i åtanke. Då en ny förordning om statliga medel för vår verksamhet är på gång vet vi inte vad det kommer innebära för oss. I utredningen står det till och med att fler organisationer inom verksamhetsområdet kommer att kunna söka bidraget vilket leder till att mindre kommer att komma kvinno- och tjejjourerna till godo. Fortsätter trenden med att vi inte får in medel från stat och kommun i den omfattning som krävs för vår grundfinansiering är avveckling av verksamheten ett alternativ som vi måste vara förberedda på. Då är det bla lönekostnader och hyreskostnader som behöver betalas, men även städning och flytt av inventarier.

Preliminär kostnad: 260 000 kr

- **Nya lokaler - flyttkostnader**

Behovet av nya lokaler kvarstår i allra högsta grad eftersom de nuvarande lokalerna, efter mer än 30 år på samma adress, är kända och kan medföra en säkerhetsrisk för boende. En flytt till nya lokaler kommer att vara mycket kostsam. Detta eftersom två lägenheter, en fyra och en trea, ska packas, tömmas och städas i flytten. En flytt till nya lokaler kommer med stor sannolikhet även innebära höjda hyreskostnader.

Flyttkostnader: 63 000 kr

- **Guldpengar**

En mycket stor del av våra sparade medel är uppbyggda av de gåvor och donationer som skänkts till oss och är öronmärkta för de kvinnor och barn vi kommer i kontakt med. Gåvorna är oftast skänkta med förbehållningen att de ska gå till kvinnor och barn så vi kan inte använda dem till ordinarie verksamhet.

Dessa pengar kommer vi självklart använda till våra stödsökande kvinnor och barn på olika sätt. Det kan handla om att betala en skilsmässa, en flyttfirma som kan hämta hennes saker, från den våldsutövande mannens hem, på ett säkert sätt.

Guldpengarna ska hjälpa till och sätta guldkant på våra stödsökandes tillvaro genom att bidra till att de kan få delta på olika aktiviteter som annars inte är möjligt. Det kan handla om att få åka på badhus, djurpark, köpa nya ytterkläder, inköp av resväskor så de inte behöver lämna vårt boende med sina kläder i påsar. Vi köper även in väskor till alla barn som bor i vårt boende under året. En väska som beroende på ålder på barnet innehåller olika saker men tex nalle, tandborste/tandkräm, ritblock/skrivblock, pennor mm.

Vi bidrar efter de stödsökandes behov och vår förmåga från år till år.

För 2022 ansöker föreningen Kvinnogemenskap/ Härnösands Kvinnojour och Tjejjour om sammanlagt 944 000 kr för vår grundverksamhet samt för hyreskostnad för vårt skyddade boende.

Grundverksamhet vi söker medel för består av:

- 100 % tjänst på kvinnojouren **505 000 kr**
- 50% tjänst på tjejjouren **241 000 kr**
- Ett verksamhetsbidrag för kvinnojouren **30 000 kr***
- Ett verksamhetsbidrag för tjejjouren **69 000 kr**

Samt hyreskostnad för skyddade boendet (ca 99 000 kr)

* med förbehåll att vi inte får möjlighet att söka statliga bidrag i motsvarande omfattning för revisions och administrativa kostnader.

Med stort tack för tidigare bidrag ser vi fram emot en generös behandling av denna ansökan.

Härnösand 24 maj 2021

Styrelsen för Härnösands Kvinnojour Föreningen Kvinnogemenskap

Norra Kyrkogatan 29 B

871 32 Härnösand

0611-244 55

harnosand@roks.se

PG 496 16 90-7

Bilaga 1

Statistik 2019

- Vi hade kontakt med 106 olika kvinnor, varav 74 har varit helt nya kontakter för året. Totalt tog vi emot 277 kvinnobesök i vår lägenhet för bla stödsamtal, vid 46 av de tillfällena följde det med barn. Under året genomförde vi 773 st stödåtgärder, 711 för kvinnor och 62 för barn
- Under 2019 har 26 personer bott i kvinnojurens skyddade boende, 14 kvinnor och 12 barn i sammanlagt 513 dygn, fördelat på 348 kvinnodygn och 165 barndygn.
- Under 2019 hänvisade vi 8 st kvinnor och många barn till andra alternativ på grund av platsbrist

Statistik 2020

- Vi hade kontakt med 65 olika kvinnor, varav 49 har varit helt nya kontakter för året. Totalt tog vi emot 212 kvinnobesök i vår lägenhet för bla stödsamtal, vid 96 av de tillfällena följde det med barn. Under året genomförde vi 601 st stödåtgärder, 493 för kvinnor och 108 för barn
- Under 2020 har 16 personer bott i kvinnojurens skyddade boende, 8 kvinnor och 8 barn i sammanlagt 604 dygn, fördelat på 315 kvinnodygn och 289 barndygn.
- Under 2020 hänvisade vi 12 st kvinnor och många barn till andra alternativ på grund av platsbrist

Statistik 2020 januari – 9 maj

- Vi har hitintills i år haft kontakt med 36 olika kvinnor, varav 25 är helt nya kontakter för året. Vi har haft samtalsbesök med kvinnor vid 96 olika tillfällen och vid flertalet av dessa har barn varit med.
- 3 personer har det hitintills bott i jurens skyddade boende, 1 kvinna och 2 barn under totalt 390 boendedygn, varav 260 barndygn.
- Vi har varit tvungna att hänvisa 12 kvinnor och ett flertal barn till andra alternativ pga platsbrist

Bilaga 2

Ansökan om medel för Tjejjouren Härnösand från Härnösands kommun 2022

Anställning 50%:

- Lön inkl sociala avgifter 240 000 kr

Administrativa kostnader:

- kontorsmaterial
- kostnader för internet (delas med Kvinnojouren)
- telefoni
- Office-paketet
- Teams-licens
- inköp av broschyrer, utbildningsmaterial och böcker

Totalt = ca 6 000 kr.

Egen hemsida:

- Uppbyggnad av en egen hemsida Kostnad ca 20 000 kr

Utbildningar:

- Utbildningar för nya jourtjejer - Hyra för lokal, mat och dryck. Ca 1500kr/utbildning.
- Vidareutbildning för verksamhetsledare och jourtjejer, exempelvis Motiverande samtal, utbildningar via Roks osv. anmälningsavgifter och resekostnader ingår även i totalsumman

Totalt = 18 500 kr

Reklam/marknadsföring:

- Marknadsföring på sociala medier
- Annons i lokaltidning
- Stickers med info

Totalt = 11 000 kr

Event:

- Delta på Härnösands stadsfest samt andra enskilda och/eller gemensamma event. Ca 4 000 kr.

Engagemang för Nollvisionen:

- till exempel hyra badhuset en kväll (800 kr/timmen för stora bassängen, för alla bassänger 1 200 kr/timmen), kurs i självförsvar (ca 500 kr) föreläsningar, HBTQ-kväll/porr-kväll/trygghetskväll, trygghetspromenad för att se över tryggheten i Härnösand, quiz, tipspromenad.

Totalt = ca 8 500 kr

Aktivitet för våra jourtjejer:

- Sommarmiddag/picknick. Ca 1 000 kr

Socialnämnden

§ 130

Dnr 2021-000187 1.1.3.0

Organisationsbidrag 2022 - Härnösands Kvinnojour

Socialnämndens beslut

Socialnämnden föreslår kommunstyrelsen besluta

att bevilja Härnösands kvinnojour Föreningen Kvinnogemenskap 673 000 kr för verksamhetsåret 2022, varav 69 000 kr går till tjejjouren, samt

att överlämna ärendet till kommunstyrelsen för vidare beslut.

Yrkanden

Maj Andersson (S) yrkar på att den av socialförvaltningen föreslagna att-satsen; *att bevilja Härnösands kvinnojour Föreningen Kvinnogemenskap 639 000 kr för verksamhetsåret 2022, ändras till;*

att bevilja Härnösands kvinnojour Föreningen Kvinnogemenskap 673 000 kr för verksamhetsåret 2022, varav 69 000 kr går till tjejjouren.

Samtliga ledamöter och tjänstgörande ersättare yrkar bifall till förslag enligt yrkande från Maj Andersson (S).

Propositionsordning

Ordförande finner att det finns ett förslag till beslut; enligt yrkanden om ändring av liggande att-sats.

Ordförande finner att Socialnämnden beslutar enligt förslaget.

Bakgrund

Kvinnojouren ansöker inför 2022 om 944 000 kr vilket motsvarar kostnaderna för:

- 100 % tjänst Kvinnojour 505 000 kr
- 50 % tjänst på tjejjouren 241 000 kr
- Verksamhetsbidrag Kvinnojouren 30 000 kr
- Verksamhetsbidrag Tjejjouren 69 000 kr
- Hyreskostnad Skyddat boende 99 000 kr

Socialnämnden

§ 130. Fort

Kvinnojourens verksamhet omfattar 1,75 % personal och två lägenheter varav en används som kontor (besökslägenhet) och en som boendelägenhet ("skyddat boende"). Kvinnojouren beviljades 768 500 kr i organisationsbidrag verksamhetsåret 2019, 576 000 kr för verksamhetsåret 2020 och 629 000 kr för verksamhetsåret 2021. Ett minskat bidrag som motiverades av att Kvinnojouren 2018 redovisade ett eget kapital på närmare 1,1 mnkr. Statliga medel för verksamhetsåret 2021 har beviljats av Socialstyrelsen med 681 000 kr vilket enligt föreningens uppgift täcker kostnaderna för 75 % tjänst samt kostnader för revisor, visst tryck- och kontorsmaterial. Av resultatrapport och balansrapport för 2020 framgår att föreningen gör ett positivt resultat motsvarande 319 243 kr vilket innebär att det egna kapitalet ökat till 1 629 903 kr.

Kvinnojourens verksamhet är mycket angelägen och utgör ett viktigt stöd för kvinnor i utsatta situationer. Kvinnojourens verksamhet är särskilt viktig för de kvinnor som av olika anledningar inte vill söka kontakt med socialtjänsten. Kvinnojouren har därför en mycket viktig funktion att skydda och stödja kvinnor och det är av största vikt att kommunen har en fungerande kvinnojourensverksamhet.

Socialförvaltningens inställning är att Härnösands kvinnojour Föreningen Kvinnogemenskap ska beviljas ett årligt organisationsbidrag som ger föreningen möjligheter att bedriva en verksamhet med kvalitet och hög tillgänglighet för utsatta kvinnor i Härnösands kommun. Föreningen Kvinnogemenskap (Kvinnojouren i Härnösand) redovisar 2020 ett eget kapital på 1 692 903 kr. Kvinnojouren har inför fjolårets ansökan ombetts att beskriva framtida behov utifrån det faktum att föreningen har ett sparad kapital. De kostnader som föreningen tar upp i 2021 års ansökan är avvecklingskostnader (130 000 kr) och flyttkostnad till en eventuellt ny lokal (63 000 kr). Kvinnojourens kapital är fortfarande i den storleksordningen att det bedöms rimligt att föreningen även inför 2022 kan finansiera en del av kostnader av det egna kapitalet.

Individ- och familjeomsorgen (IFO) Härnösands kommun har haft två placeringar på Härnösands kvinnojour under det senaste året. Kvinnojouren i Härnösand har ofta fullt eftersom de tar emot kvinnor från andra kommuner samt att pandemin påverkat intaget och att de har renoverat under året. IFO har då placerat i andra kvinnojouurer och fått betala mellan 1700–1900 kr per dygn i dessa jouurer. Kvinnojouren får in intäkter från andra kommuner när de tar emot placeringar från dem. Förutom kvinnojourens verksamhet har IFO en kvinnofridslägenhet och en manslägenhet för att kunna lösa frågan om skyddat boende. Hyrorna uppgår till en kostnad på 102 000 per år.

Socialnämnden

§ 130. Fort

I årets ansökan ansöker Kvinnojouren om 69 000 kr för verksamhetskostnader kopplade till Tjejjouren. Tjejjouren är en viktig verksamhet som absolut bör stöttas ekonomiskt genom ett kommunalt organisationsbidrag. Tjejjourens verksamhet startade upp på nytt under 2021 och ett bidrag på 35 000 kr istället för 69 000 kr anses därför vara rimligt för att täcka de faktiska kostnaderna under 2022.

Bedömning

Socialnämnden förslag är att bevilja Härnösands kvinnojour Föreningen Kvinnogemenskap 639 000 kr i organisationsbidrag för verksamhetsåret 2022.

Detta motsvarar kostnaderna för

- boendelägenhet (99 000 kr)
- 100 % tjänst Kvinnojour (505 000 kr) samt
- 35 000 kr verksamhetsbidrag till Tjejjouren.

Övriga kostnader för Kvinnojourens verksamhet år 2022; 50 % tjänst på tjejjouren 241 000 kr och verksamhetsbidrag Kvinnojouren 30 000 kr bedöms inrymmas i föreningens egna kapital. Föreningen bedöms trots detta ha tillräckligt eget kapital för att ändå kunna möta framtida behov och utmaningar.

Socialt perspektiv

Utifrån ett barnperspektiv är det viktigt att verksamheter som kvinnojouren och tjejjouren finns för att vid behov av skydd omgående tillgodose det till barnen och deras mamma. Tjejjourens verksamhet är viktigt vid behov av stöd i vissa frågor.

Beslutsunderlag

Socialförvaltningen, tjänsteskrivelse 2021-10-27.

Ansökan om verksamhetsbidrag för år 2022, 2021-05-24.

Härnösands kvinnojours verksamhetsberättelse 2020.

Kvinnojour Balansrapport 2020.

Kvinnojour Resultatrapport 2020.

Kvinnogemenskap

Härnösands Kvinnojours Verksamhetsberättelse för 2020

1. INLEDNING

Härnösands Kvinnojour - föreningen Kvinnogemenskap - bildades 1985 av politiskt aktiva kvinnor i Härnösand.

Kvinnogemenskap i Härnösand är en partipolitiskt, religiöst obunden samt separatistisk ideell kvinnoförening där feminism, kvinnosolidaritet och kvinnogemenskap är grundläggande för föreningens arbete.

Härnösands Kvinnojour är medlem i Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige.

Målet med verksamheten är

- Att med en feministisk grundsyn verka för kvinnors och flickors ökade rättigheter i samhället och mot mäns och pojkars våld och förtryck mot kvinnor, flickor och barn.
- Att hjälpa och stödja flickor, kvinnor och barn som blivit utsatta för psykiskt och/eller fysiskt våld, sexuella övergrepp eller som på annat sätt blivit hotade, kränkta eller förnedrade.

I verksamheten ingår

- Att ge individuellt stöd till utsatta flickor, kvinnor och barn.
- Att ge skyddat boende till kvinnor med eller utan barn i akuta situationer.
- Att bedriva jourverksamhet.
- Att genom opinionsbildande verksamhet förändra samhällets attityder till kvinnoförtryck.
- Att påverka myndigheter och politiska instanser till ett ökat ansvarstagande då det gäller att hjälpa flickor, kvinnor och barn samt förebygga våld och förnedring av flickor och kvinnor.

Kvinnogemenskaps styrelse, personal samt den ideella jousen har ett gemensamt ansvar för föreningens verksamhet.

2. ORGANISATION

Styrelse

Ordförande samt personalansvarig:	Christina Lindberg
Kassör:	Frida Persbo
Övriga ledamöter:	Helen Böhn, Britt-Marie Scander Frida Persbo, Lisbet Åberg
Revisorer:	Astrid Westerlund, Camilla Lundin
Suppleant:	Birgitta Hult
Firmatecknare:	Christina Lindberg, Frida Persbo
Valberedning:	Maria Kringstad, Margareta Viklund

Föreningen har under året haft nio öppna protokollförda styrelsemöten: 14/1, 10/2, 12/3, 15/4, 14/5, 25/8, 29/9, 15/10, 11/11,

Möten för endast styrelsen:

23/4 med tjejjouren, 5/5 styrelsen ang Tjejjouren.

Alla styrelsemöten har skett via telefonmöten under våren, förutom 2 st med tjejjouren, styrelse och personal. Under hösten har vi haft tillgång till större lokal i gamla brandstationen och har då kunnat haft några fysiska styrelsemöten, förutom nov och dec, då det blev telefonmöten pga covid-19.

Sommarmiddag åts på Brunnhusgatan på Britt-Maries uteplats 16 juni.

”Julmiddag” blev i digital form 9 december pga. Covid -19.

Kvinnojourens årsmöte samt konstituerande möte hölls den 12 Mars i gamla Brandstationens lokaler på Hovsgatan.

Roks årsmöte hölls digitalt, 19-23 augusti. Alla motioner och proportion flyttas till nästa årsmöte. Helen Böhn blev invald som styrelseledamot i Roks. Mia Olsson och Frida Persbo deltog digitalt.

Medlemmar

Kvinnogemenskap i Härnösand hade i början av året 15 medlemmar som stödjer föreningen via medlemsavgift, 100 kronor per år. Föreningen har under året beställt Pins som sålts för 100kr/medlem. Det har genererat totalt 59 stödmedlemmar i slutet av 2020. Förutom det har många valt att stötta föreningen med att köpa en pin, utan att vilja vara medlem.

Ideella jouren

Sammanlagt har 16 kvinnor varit aktivt engagerade i det ideella jourarbetet under året. **Den Ideella jourens arbetsinsats har sammanlagt uppgått till ca 154,5 timmar, vilket motsvarar ca 19,3 hela arbetsdagar.** Insatsen har bland annat bestått av att prata med stödsökande kvinnor i telefon på tider utanför kontorstiden, stödåtgärder som tex installation av nya boende i jourlägenheten eller kvälls och helgbesök i skyddade boendet. Den aktiva tiden har rapporterats som ca 100 timmar förutom beredskapstiden.

Under 2020 gavs också många möjligheter till vidareutbildning för ideella jouren vilket också tydligt avspeglas i statistiken som rapporterad tid.

Alla ideella jourkvinnor har genomgått Kvinnojourens egen utbildning och många har även fått vidareutbildning som arrangerats av bland annat Roks och Länsstyrelsen.

Inom den Ideella jouren finns stor kompetens, erfarenhet och variation. Många har lång yrkeserfarenhet med vidareutbildningar inom sina yrkesområden. Några är politiskt verksamma.

Beslut togs i februari -20 om att jourkvinnorna och personalen ska få utbildning i samtalsstödet ”freda”. Detta blev framflyttat pga Covid samt att utbildaren Camilla Sundstöm (kvinnofridssamordnare) Härnösands Kommun senare under året gick på föräldraledighet.

Handbok delas ut till alla aktiva jourkvinnor.

Anställda och Ideella blev erbjuden självförsvarsutbildning av taekwondo klubben i Härnösand vid 1 tillfälle.

Personal

Under året har Kvinnojouren haft följande anställda,

- Frida Persbo tillsvidareanställd, 100 % tjänst
- Maria Olsson, provanställd på 6 mån from 200107 på 75 % tjänst.

Lokaler

Föreningen Kvinnogemenskap förfogar över två lägenheter.

- En fyrrumslägenhet, ett skyddat boende, för kvinnor och barn. Boendelägenheten har två sovrum, med sammanlagt åtta sängplatser, ett lekrum för barn samt ett gemensamt kök och vardagsrum.
- En trerumslägenhet som är en öppen mötesplats. Den fungerar som besökslägenhet för våldsutsatta kvinnor som vill ha rådgivning/stödsamtal, polis och socialtjänst kan träffa kvinnorna här för samtal och förhör. Den används även för bland annat administration, utbildning, nätverksträffar, samverkan och andra möten.

Teknik

Kvinnojouren och tjejjouren har ansökt och fått medel från Roks tekniklyft. Medlen är använda till 4 nya datorer med programvara. 2 nya telefoner (en till Tj och en till KJ) 4 headset samt en bärbar projektor.

KJ har även säkrat upp IT systemet med krypterade sidor, där förvaras bla personuppgifter. Kvinnojouren har även ett nytt webbhotell.

Jouren installerade chattfunktion 13/5. Hemsidan är uppdaterad med en ”chattknapp” som tar den stödsökande direkt till chattportalen.

Kvinnojouren har under året även installerat touch Point – ett växelsystem som möjliggör att lättare arbeta utanför kontoret.

Under hösten -20 installerades teams, som möjliggjort digitala möten.

Det finns numera även ett gästnätverk till boendelägenheten.

Arbete

Personalen har under året arbetat med att uppdatera kvalitetsledningssystemet samt gjort en kvalitetssäkring av alla GDPR uppgifter med en sammanställning med ansvarig och uppföljningsdatum.

Pin: Beslut togs i början av året att sälja pins för 100kr till de som vill vara stödmedlemmar. Föreningen beställde totalt 750 st pins i två olika omgångar och har sålt men även delat ut till alla tidigare stödmedlemmar, ideella och styrelsen. Under året genererade kampanjen att bli stödmedlem när man köper pinsen i 44 st nya medlemmar. Utöver det såldes 42 st och ett 10-tal har delats ut till bla föreläsare och andra som hjälp föreningen ideellt.

Bidrag med förslag till Kommunens 0 – vision lämnades till Anna-karin Hasselborg 31/5.

För Kvinnojouren har Covid -19 inneburit att vi haft färre platser i skyddade boendet. Personalen har heller inte kunnat ta emot studiebesök eller haft uppsökande verksamhet i den omfattning de önskat. Under året upplevdes en mindre efterfrågan av våra tjänster, en förväntad reaktion på samhällets nedstängning och arbete hemifrån. Personalen delade ut en stor mängd visitkort samt satte upp våra affischer till vårdcentraler, öppna förskolor, tingsrätten,

polisen, apotek mfl. Allt för att försöka nå ut till kvinnor med vår kontakt formation.

Sedan april månad har kvinnojouren stängt en plats i det skyddande boendet, pga Covid -19.

Föreningen fyllde 35 år 2020 och planerade att fira 35-års jubileum med att erbjuda allmänheten på flera olika föreläsningar av Anna-Karin Hasselborg, Simon Häggström samt Roks ordförande Jenny Westerstrand.

Denna föreläsningdag skulle hållas i november i samband med 25 november och FN:s dag om avskaffande av mäns våld mot kvinnor.

Pandemin kom dock emellan och då vi vill nå så många som möjligt men även ha en fysisk träff så bokades allt av men planeras till hösten 2021 istället, i mindre omfattning.

3. JOURVERKSAMHETEN

Kvinnojouren har även under detta år kunnat bedriva jourverksamhet dygnet runt via mobiltelefon. Det innebär att då ingen befinner sig på jourkontoret vidarekopplas alla samtal till en mobiltelefon där en ideell jourkvinna svarar. Vi har sett det som betydelsefullt att de som ringer har möjlighet att direkt få prata med en person och ska i möjligaste mån slippa mötas av en telefonsvarare.

Förfrågningar och kontakter

Under 2020 tog vi emot 864 förfrågningar via telefon och mail. Av dessa kom många från kvinnorna själva (577st) och de övriga från olika myndigheter, anhöriga, grannar, goda vänner, andra jourer mm.

Under 2020 har Kvinnojouren haft kontakt med 65 olika kvinnor varav 49 har varit helt nya kontakter (varav 15 helt anonyma), de övriga 16 hade föreningen kontakt med även föregående år.

Hälften av de kvinnor som kontaktat Kvinnojouren har haft ett ursprungsland utanför Sverige. Detta har många gånger inneburit språksvårigheter och vi har tvingats att köpa tolktjänster.

Flera har haft olika former av hedersrelaterade problem och några av kvinnorna har varit offer för fruimport.

De allra flesta som sökt Kvinnojouren har varit utsatta för hot om död eller hot om våld, misshandel eller olika typer av trakasserier och förföljelser. Andra kontakthanledningar har varit vårdnadsproblematik och sexuella övergrepp

Besök

Under 2020 har vi tagit emot 212 kvinnobesök för samtal, stöd eller praktisk hjälp. Ibland har också barn varit med, vi har haft 96 besök av barn.

Behovet av samtalsbesök är stort och många kvinnor har gjort flera besök. Personalen försöker alltid att vara tillgängliga så snabbt som möjligt när samtalsbesök efterfrågas.

Stödåtgärder

Kvinnojouren har under året genomfört 601 stödåtgärder, varav 493 för kvinnor och 108 stödåtgärder har varit riktade till barn.

En stödåtgärd kan vara att följa hjälpsökande kvinnor till advokater, rättegångar, sjukvård, BVC, MVC, BB, sociala myndigheter, polis m.m. Det kan också vara att hjälpa till med att ansöka om skyddade personuppgifter, svenskt medborgarskap, bostadsbidrag och liknande. En stödåtgärd kan också vara att bistå med att handla åt boende familjer, titta på lägenheter, hjälpa till med flytt, följa med barn till skolan och dagis eller att hjälpa till vid överlämning av barn till annan vårdnadshavare. Andra stödåtgärder kan vara att ta kontakt med bostadsföretag, bank, försäkringskassa, skolor, daghem och olika andra myndigheter som Skatteverket, migrationsverket, ambassader etc. för stödsökande och boende familjer.

Kvinnojouren har också tagit emot begagnade kläder och saker från privatpersoner som sedan förmedlats till behövande som boende och tidigare utflyttande familjer. Julklappar har skänkts både från företag och privata i Härnösand.

Det skyddade boendet

Under 2020 bodde 16 personer, 8 kvinnor och 8 barn, i vårt skyddade boende, en kvinna bodde vid två olika tillfällen. Dessa kvinnor och barn bodde under sammanlagt 600 dygn, fördelat på 311 kvinnodygn och 289 barndygn.

Vistelsetiden i boendet har varierat från 3 till 118 dygn.

På grund av platsbrist i boendelägenheten har personalen, under året, varit tvungna att hänvisa 12 stödsökande kvinnor till andra alternativ. Sedan april har vi bara haft plats för en kvinna, med eller utan barn, pga Covid - 19, mot normalt två platser.

Ett problem som kvarstår även detta år är att bristen på lediga bostäder gör att boende kvinnor blir kvar onödigt länge i det skyddade boendet och ibland tvingas flytta tillbaka till den man som var anledningen till vistelsen i vårt boende.

En av boendekvinnorna flyttade tillbaka hem till sin man. Tre flyttade till eget nytt boende och en kvinna kunde återvända hem då mannen flyttat till annan kommun och hon fått personlarm. En kvinna flyttade med hjälp av socialtjänsten till annan kommun.

De boende kvinnorna under detta år kom från 5 olika ursprungsländer, Sverige, Sierra Leone, Norge, Thailand och Eritrea.

Hälften av boende kvinnorna tog kontakt med Kvinnojouren själva och de övriga kom via socialtjänst, från andra kommuner.

Åldern på de boende kvinnorna har varierat från 24 år till 45 år och åldern på de medföljande barnen har varierat från 1 år till 6 år.

Anledningarna till boendebehovet har varit våld mot kvinnor och mot barn, sexuellt våld, hot om våld, hot om död, kontroll och trakasserier. I något fall har det funnits olika typer av hedersrelaterad problematik.

Förövarna har varit äkta män, fd äkta män, sambor, pojkvänner fd pojkvänner. I majoriteten av fallen har förövaren varit svensk, bara i två av fallen, var förövaren en man med utländsk härkomst.

Föreningen kan se att behovet av hjälp av Kvinnojouren, via telefon, mail, besök, samtal samt boende på jouren kvarstår år från år. Kvinnojouren har även detta år tvingats hänvisa flera stödsökande kvinnor vidare till andra boendealternativ på grund av att vi haft våra boendeplatser upptagna. Det har till och med blivit nästan en fördubbling av hänvisningar från 2019, då det var 8 st.

Behovet av vår typ av verksamhet är konstant. Vi befarade en mycket stor minskning i kontakter från stödsökande kvinnor när pandemin slog till. Många andra länder har visat på att mäns våld mot kvinnor ökat avsevärt när pandemin drog fram. Visst kan vi se en minskning i antal kvinnor som kontaktat oss men den har ändå legat på en relativt hög nivå sett över tid.

Föreningen har tagit beslut om att erbjuda ”lånetelefon” till särskilt utsatta kvinnor.

4. UTÅTRIKTAD VERKSAMHET

UTBILDNING OCH KONFERENSER

Jourkvinnor och personal har under året deltagit i:

29/1 Kvalitetsarbete för ideella via länsstyrelsen
 1/2 Roks barnansvarig träff
 3/2 It- säkerhet via länsstyrelsen
 29/4 Roks utbildning i chattverktyg
 6/5 , Webinar serie Hur stoppar vi tortyrporr och sexhandel - 4 delar 27/5, 3/6, 10/6, 17/6 m bla riksdagsledamöter, polis
 16/6 Sveriges kvinnolobby, digitalt seminarium om Surrogathandel
 16/6 Riskhantering och riskbedömning
 27/8 Roks och terrafem om fruiimport och förslaget om 6årsregel
 4/9 Barn och ungas utsatthet för våld
 7/9 Unizon via fb ” upphandling – att köpslå om kvinnors och barns liv”
 20/10 webbutbildning Lst ” våld mot äldre med funktionsnedsättning”
 21/10 webbutbildning Lst ”Våld mot kvinnor med funktionsnedsättning”
 13/10, 20/10, Brottsofferfonden. Riva hinder,
 2/11 Grooming och sugerdating på nätet
 19/11Handledning av Vårsta (traumaenhet) till personalen.
 20/11 Lst Riskhantering och riskbedömning i våldets tecken.
 26/11 Roks Unizon – våld mot kvinnor
 4/12 Brottsofferf. Heder
 8/12 Barns utsatthet på nätet
 9/12 Lst Prostitution och människohandel
 10/12 Lst Kraftsamlingsdag i gemensamma arbetet mot mäns våld mot kvinnor.
 5/12 Utbildningspaket från Terrafem i samarbete med Roks, 9 lördagar kl 9-12.
 Från dec -20 – jan -21.

Kvinnojourens personal har medverkat, informerat, föreläst och utbildat:

- Kvinnojouren har varit behjälpliga med att svara på frågor kring rörelsen för nystartad Kvinnojour i Åre, vid några olika tillfällen under 2020 via telefon och zoom.
 8/3 var KJ inbjudna av ” fika med feminister” vi träffades på Waynes Cafe.
 6/6 informerade Ladies circle om verksamheten samt tog emot ett bidrag
 18/8 Inbjudna till S-kvinnors möte att presentera föreningen via Zoom
 28/9 Studiebesök hos Sollefteå KJ
 29/9 Personal håller webbaserad föreläsning om IT-säkerhet för bibliotekspersonal
 20/10 Elever från Jensen gymnasium Lund gör intervju om KJ
 22/10 Elever från Mittuniversitet gör intervju om KJ via zoom

25/11 Personal skulle leda en digital tjejmiddag i samarbete med Härnösands bibliotek och studieförbundet Bilda. Tema våld i nära relationer. Ställdes in pga för få deltagare. Planer finns att göra om det under 2021.

25/11 Internationella dagen mot mäns våld mot kvinnor: Digital ljus och skomanifestation på våra sociala medier.

STUDIEBESÖK

Få studiebesök har gjorts under året, delvis beroende på Corona pandemin.

- 2 polisaspiranter kommer på studiebesök 5 feb
- 3 polisaspiranter kommer på studiebesök 1 sept
- 15/10 Hushållningssällskapet kommer och uppvaktar och lämnar över beviljad ansökan till TJ med 25 000kr

MEDIA

12/3 TÅ intervju med tjejjouren

7/4 Frida intervjuas av TÅ ang covid -19

8/4 TÅ ang Corona/ färre kvinnor söker stöd

16/4 P4 västernorrland intervju ang läget för jourer pga covid-19

Marsnumret av Yippi har reportage om Tjejjouren

JOURUTBILDNING

Kvinnojourens studiecirkel startade 21/9 med 10 kvinnor anmälda (9 träffar)

9:e gången är för kvinnor som valt att bli jourkvinnor. Sista träffen flyttas till jan -21 pga Covid -19.

Utvärdering efter studiecirkeln visar att vi fick en nöjdhet med 3,5 poäng av totalt 4. 6 av de 10 kvinnorna, valde att bli jourkvinnor med start under våren -21.

SOCIALA MEDIER

- Kvinnojourens hemsida www.kvinnojouren.com.
- Facebook
- Under April -20 har vi även tillgång till Instagram
- 13/5 börjar föreningen med chatt 4 dagar i veckan a'2 timmar och from v 45 är chatten öppen tis, fred 10-12. Under året har inte någon som sökt Kvinnojouren via chatten. Personalen har varje vecka gjort inlägg på FB och instagram om öppettider.

5. NÄTVERK/SAMARBETE

Vi har under året bland annat nätverkat med
30/1 Personal och tjejjour besöker Sundsvalls tjejjour Skogsrå.
20/5 Möte med Härnösands bibliotek och studieförbundet Bilda om framtida samverkan. Planerar att anordna tjejmiddagar med diskussioner kring våld i nära relationer.

Härnösands kommun, Socialförvaltning

Andra socialtjänster i länet och i landet

Polismyndigheten

Länsstyrelsen Västernorrland

Västernorrlands Kvinnojourer och andra Kvinnojourer i landet

Roks, Riksorganisationen för tjejjourer och Kvinnojourer i Sverige.

6. Ekonomi

Kvinnojouren

Beviljade ansökningar

- Ansökan om medel från Brottsofferfonden till studiecirkel (brottsofferfonden.) fick hela beloppet; 28 820kr.
- Ansökan om medel från Brottsofferfonden till informationsbroschyrer, bokbord (brottsofferfonden) sökt 23 500kr, fick 16 000kr
- Ansökan från Roks tekniklyft beviljades med 50 000kr som delas med tjejjouren
- Ansökan Aurorafonden om 4000 + 8000kr nov -20. Beviljats med 4000kr 13/11-20, samt 8000kr dec -20.
- Ansökan om ytterligare 15 000kr av Roks tekniklyft beviljades i dec -20.
- Ansökan Aurorafonden Roks. Sökt 8000kr, delas med TJ.

Ansökning som väntar på beslut

- Ansökan om statsbidrag (utvecklingsmedel för 2021)

Ej beviljade ansökningar

- Ansökan om medel för föreläsning (brottsofferfonden), Simon Häggström/avslag
- Ansökan till Socialstyrelsens utvecklingsmedel för 2020./avslag

Tjejjouren

Beviljade ansökningar

- Ansökan från Roks tekniklyft beviljades med 50 000kr som delades med kvinnojouren.
- Ansökan till Margit Grafströms stiftelse (uppstart tjejjour) 25 000kr
- Ansökan Aurorafonden om 4000 + 8000kr nov -20. Beviljats med 4000kr 13/11-20, samt 8000kr dec -20.
- Ansökan om ytterligare 15 000kr av Roks tekniklyft beviljades i dec -20.
- Ansökan Aurorafonden Roks. Sökt 8000kr, delas med TJ.

Ej beviljade ansökningar

- Sökt startbidrag för tjejjour Dan och Janes stiftelse feb./ avslag
- Ansökan till Socialstyrelsens utvecklingsmedel för 2020./ avslag

Kommunens organisationsbidrag

Vi ansökte om ett organisationsbidrag på 781 000 kr från Härnösands kommun. Bidraget skulle täcka Kvinnojourens grundverksamhet för 2020.

I den summan räknar vi in:

- En 100 % tjänst med sociala avgifter – 479 000 kr
- Ett verksamhetsbidrag – 125 000 kr
- Skyddade boendet 97 000 kr
- Kontorslokalen 80 000 kr

Härnösands kommuns socialnämnd biföll den 19 juni 2019 vår ansökan avseende kostnaden för skyddade boendet samt personalkostnaden. Medlen för det skyddade boendet (97 000) betalas aldrig ut, då den hyresfakturan går direkt till kommunen.

Nämnden beviljade inte några medel för verksamhetskostnader eller för kontorslägenheten med hänvisning till föreningens sparade kapital.

Statliga medel

Socialstyrelsen beviljar sedan 2006 medel till arbete för att utveckla och förstärka kvinnojoursverksamhet.

Sedan 2012 ansöker Kvinnojouren medel direkt från Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen beviljar inte medel till något som rör det skyddade boendet och Kvinnojourens verksamhet där, förutom vissa säkerhetshöjande åtgärder. I övrigt anser Socialstyrelsen att kommunerna har det fulla ekonomiska ansvaret för det skyddade boendet.

Medel sökta hos Socialstyrelsen för verksamhetsåret 2020

- **Statsbidrag:** ansöktes om 659 700 kronor, till 75 % tjänst med sociala avgifter, annonsering, trycksaker, utrustning, revisorsgranskning, handledning och administration och vi **beviljades 400 000 kronor.**

Med hjälp av medel från Socialstyrelsen har vi täckt en 75 % tjänst under 2020, som vi ansökte till. Utöver det så har vi finansierat en stor del av kvinnojourens administrativa utgifter samt revisorsgranskningen.

Hysesintäkter

De hysesintäkter som kommit in under året har bidragit till att vi kunnat behålla den öppna kontorsverksamheten. Här har vi fortsatt kunnat ta emot stödsökande för samtal såväl i telefon som på plats. Här förvaras de kläder som vi kan dela ut till stödsökande vid behov. I normala fall har vi även vår studiecirkel samt styrelsemöten här men pga pandemin har det inte skett detta år i samma utsträckning.

Utöver kontorslokalen har det även finansierat det förbrukningsmaterial vi behöver såsom toapapper, glödlampor, tvättmedel, städmaterial och hygienartiklar men också basvaror i kyl/frys och i skafferi, samt blöjor och välling.

Intäkterna för 2020 har även bidragit till att finansiera de pins som föreningen beslutade köpa in. De har även finansierat den chatt-tjänst som köptes in under året från Umeå kvinnojour, såväl som den tekniska support för att installera den nya tekniken som köpts in under året.

Roks tekniklyft

Kvinnojouren och tjejjouren har ansökt och fått medel från Roks tekniklyft, med 50 000kr, samt ytterligare 15 000kr i en andra ansökan då medel fanns kvar. Medlen är använda till 4 nya datorer med programvara för både kvinnojouren och tjejjouren. 2 nya telefoner (en till Tj och en till KJ) 4 headset samt en bärbar projektor.

Brottsofferfonden

De medel som brottsofferfonden beviljat oss har dels sett till att vi kunnat erbjuda en bra utbildning för att utbilda nya jourkvinnor. Den planerade informationsprojektet kommer flyttas till 2021 pga pandemin.

Sammanfattning beviljade medel

De beviljade kommunala och statliga medlen har tillsammans bidragit till att vi kunnat behålla våra två anställda samt det skyddade boendet. Det statliga

bidraget har även täckt en del av våra administrativa kostnader som tex våra telefoner, skrivarpapper, internet, samt revisorskostnaderna för bokslut. Sänkt arbetsgivaravgift mars-juni pga Covid -19 bidrog med lägre personalkostnader för denna period.

Vi har också kunnat behålla vår ideella telefonjour som tillsammans med personal möjliggjort en tillgänglighet dygnet runt och ett skyddat boende för utsatta kvinnor/barn där vi under året sammantaget gett skydd åt 14 personer i 600 boendedygn.

Kostnaderna för att uppdatera föreningens tekniska utveckling har säkrats genom riksorganisationen ROKS beviljade medel. Detta har behövts för att kunna möta den utveckling i att nå stödsökande som vid pandemin riskerade bli mer isolerade med sin förövare.

De beviljade medlen från Socialstyrelsen, kommunen, brottsofferfonden, Roks teknikmedel och hyresintäkter har inneburit att vi har haft lika stor tillgänglighet som vanligt, genom ideella juren, två anställda och därigenom kunna säkerställa verksamhetens kvalité med att

- ha jourverksamhet dygnet runt
- kunna installera behövande i skyddat boende, dygnet runt
- avsätta tid för boende kvinnor och barn
- tillgodose boende barns behov
- ta emot besökande kvinnor för rådgivning och stödsamtal
- ta emot anhöriga på samtalsbesök
- ta emot studiebesök
- delta i nätverk
- ha en utåtriktad verksamhet,
- informera och utbilda internt och externt
- knyta nya kontakter med utsatta kvinnor
- delta i vidareutbildningar

Gåvor

Gåvor till föreningen under året från såväl företag som privatpersoner går nästan uteslutande till att hjälpa kvinnor och barn som vi är i kontakt med. Detta eftersom dessa pengar oftast är villkorad på så vis. Pengarna kallar vi guldpengar. Nedan listas några av dessa gåvor.

- Göran Thordne har till minnet av sina föräldrar skänkt 20 000kr
- Alrico har vid flera tillfällen skänkt leksaker
- Lady cirkel gav en gåva i juni på 50 600kr + 700kr delas lika med Tjejjouren.

- Länsförsäkringar 7 000kr
- Frimurarna 10 000kr
- Restaurang APA, skänkte ca 100 julpaket.
- Bostadsrättsföreningen koltrasten skänkte 5 000kr
- Soroptimisterna har skänkt 10 000kr till tjejjouren

7. Tjejjourens verksamhetsberättelse 2020

Vi startade vår tjejjour i början av 2020 och den drivs helt ideellt. Syftet med jouren är att arbeta förebyggande mot mäns våld mot tjejer och kvinnor, samt att stötta, stärka och lyssna.

Vi har en anonym stödchatt som för närvarande är öppen på lördagar kl 19-21.

Verksamheten

Vår ambition under året 2020 var att bygga upp jouren, etablera kontakt med kommun och andra organisationer, värva och utbilda nya jourtjejer, att starta igång vår stödchatt samt att delta på Härnösands stadsfest och anordna olika utbildningar eller event. På grund av corona var det svårt att genomföra detta och mycket fick ställas in. Vi skapade tidigt en kontakt med Tjejjouren Skogsrå i Sundsvall, som vi fortsatt samarbetade med under året. Vi fick chansen att delta i deras grundutbildning för nya jourtjejer, varav två utbildningar anordnades för att värva jourtjejer till verksamheten - en i maj och en i december. Vi skapade en egen hemsida via Roks och öppnade vår anonyma stödchatt i september. Under året upprättade vi kontakt med bland annat Härnösands kommun, länsstyrelsen, Soroptimisterna Härnösand, Ungdomshus Kåken och ungdomsmottagningen.

Medlemmar

Vid årets början hade föreningen tre medlemmar (verksamhetsledare) och vid årets slut 13 medlemmar. Under året har 11 nya medlemmar värvats. Av 13 medlemmar är nio stycken aktiva jourtjejer.

Möten och kommunikation

Verksamhetsledarna har träffats regelbundet, ca två gånger i månaden. Vi har haft medlemsmöten ungefär 5 gånger under året (mellan maj-december) och vi har också kommunicerat med medlemmarna genom vår Facebook-grupp och chatt. Utåt sett har vi främst kommunicerat genom sociala medier - Facebook och Instagram. Vi har även kommunicerat utåt genom intervjuer med lokaltidningar och radio.

Utbildningar

Under året har alla jourtjejer haft möjlighet att delta i de utbildningar och seminarier som anordnats av Roks.

Slutord tjejjouren

Det har gått bra för oss under året och många har velat hjälpa till att driva föreningen framåt. Trots begränsningar på grund av corona, vilket gjort att mycket fick ställas in och skjutas upp, så lyckades vi värva och utbilda många jourtjejer till verksamheten samt starta och hålla igång vår stödchatt på lördagar. Vår förhoppning är att vi under 2021 kan driva en mer utåtriktad verksamhet och anordna olika former evenemang eller workshops samt etablera fler samarbeten med andra organisationer.

Verksamhetsledare Emelie, Johanna och Sally
Tjejjouren Härnösand

8. SLUTORD

Kvinnojournörelsen, i form av föreningen Kvinnogemenskap, har funnits på plats i Härnösands kommun sedan hösten 1985. En kunskapsbank om mäns våld mot kvinnor har byggts upp under dessa trettiofem års samlade erfarenheter.

Kvinnojouren har blivit en aktör som andra instanser och myndigheter i samhället ofta använder sig av.

Behovet av vår verksamhet kvarstår år från år.

Antalet telefonsamtal från kvinnor, boendenätter i skyddat boende och av jouren utförda stödåtgärder för kvinnor och barn samt samtalsbesök på jouren är relativt konstant, även detta år trots en pandemi.

Svårigheterna att hitta en ny bostad medför en längre boendetid på jouren och att vi inte har kunnat ta emot andra stödsökande kvinnor som haft behov av boende. Då vi bara har haft en plats öppen för boende pga pandemin har även detta bidragit till att vi inte kunnat erbjuda plats för alla stödsökande kvinnor i behov av plats.

Vår Kvinnojour erbjuder stor tillgänglighet genom att förutom personal på kontorstid även ha en ideell jour som tar emot de hjälpförfrågningar som kommer under kvällar, nätter och helger.

Många kvinnor som tar kontakt med jouren har uppskattat möjligheten att få vara anonyma vid samtal och besök.

Vi vet att vår verksamhet är viktig för så många.

Vi har känt stort stöd från Härnösands kommun för våra insatser och har fått gehör för vår verksamhet både bland lokala politiker och bland tjänstemän.

Kommunens årliga finansiering av Kvinnojourens grundverksamhet är en förutsättning för föreningens arbete. Vi ser dock med oro på att inte bli beviljade medel för vår verksamhetskostnad samt för vår kontorslokal där mycket av vårt arbete sker.

De statliga medlen har också haft en stor betydelse för verksamheten. De har möjliggjort att vi kan ha två personer anställda vilket är nödvändigt för att kunna bedriva verksamhet med både telefonrådgivning, samtalsbesök, kvinnor och barn i skyddat boende och samtidigt ha en utåtriktad verksamhet.

I nuläget vet vi inte om och hur nya och framtida medel från Socialstyrelsen kommer att vara tillgängliga för Kvinnojouren. Nya riktlinjer kan komma att påverka hela den nuvarande och framtida verksamheten.

Organisationer och företag som på olika sätt stöttat vår förening under året är Ladies Circle Härnösand, Roks Aurorafond, Frimurarna, Dennis Marzouki (APA), Länsförsäkringar, bostadsrättsföreningen koltrasten, Soroptimisterna samt många privatpersoner genom bland annat uppträdanden, gåvor och i swish-kampanjer på Facebook och Instagram.

Dessa medel har gjort det möjligt för oss att på olika sätt och mer direkt kunnat bidra med en guldkant på utsatta familjers vardag.

Styrelsen vill framföra sitt varma tack till var och en som på ett eller annat vis, gjort en insats eller visat Kvinnojouren sitt stöd.

Styrelsen

Christina Lindberg

Lisbet Åberg

Frida Persbo

Helen Böhn

Britt-Marie Scander

Balansrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 20-01-01 - 20-12-31

Resultatenhet: Hela företaget

Period: 20-01-01 - 20-12-31

		Ing balans	Period	Utg balans
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillgångar				
1220	Inventarier	130 680,43	0,00	130 680,43
1229	Ack avskrivn inventarier	-130 680,43	0,00	-130 680,43
S:a Materiella anläggningstillgångar		0,00	0,00	0,00
S:a Anläggningstillgångar		0,00	0,00	0,00
Omsättningstillgångar				
Fordringar				
1610	Fordringar anställda	0,00	300,00	300,00
1630	Avräkning skatter & avgifter	599,00	3,00	602,00
1680	Övr. kortfr fordr för utlägg	975,00	0,00	975,00
1790	Interimsfordringar	4 784,00	-4 484,00	300,00
S:a Fordringar		6 358,00	-4 181,00	2 177,00
Kassa och bank				
1910	Kassa	9 303,00	-5 208,00	4 095,00
1920	PlusGiro	148 360,83	36 834,97	185 195,80
1950	Övriga bankkonton	1 700 569,79	-200 000,00	1 500 569,79
S:a Kassa och bank		1 858 233,62	-168 373,03	1 689 860,59
S:a Omsättningstillgångar		1 864 591,62	-172 554,03	1 692 037,59
S:A TILLGÅNGAR		1 864 591,62	-172 554,03	1 692 037,59
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital				
2010	Eget kapital	-1 097 073,79	-213 585,83	-1 310 659,62
2019	Redovisat resultat	-213 585,83	-105 657,14	-319 242,97
S:a Eget kapital		-1 310 659,62	-319 242,97	-1 629 902,59
Kortfristiga skulder				
2510	Skatteskulder	-14 741,00	1 792,00	-12 949,00
2710	Personalens källskatt Frida	-7 994,00	-164,00	-8 158,00
2711	Personalens källskatt Eva	-2 165,00	2 165,00	0,00
2712	personalens källskatt Maria	0,00	-5 452,00	-5 452,00
2730	Uppl soc avg	-10 420,00	-6 100,00	-16 520,00
2880	Skuld erhållna bidrag	-21 736,00	21 736,00	0,00
2910	Upplupen lön	-12 366,00	12 366,00	0,00
2990	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-484 510,00	465 454,00	-19 056,00
S:a Kortfristiga skulder		-553 932,00	491 797,00	-62 135,00
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		-1 864 591,62	172 554,03	-1 692 037,59
BERÄKNAT RESULTAT***		0,00	0,00	0,00

Resultatrapport

Preliminär

Räkenskapsår: 20-01-01 - 20-12-31

Resultatenhet: Hela företaget

Period: 20-01-01 - 20-12-31

	Perioden	Period fg år	Periodbudget
Rörelsens intäkter mm			
Nettoomsättning			
3740 Öresutjämnin	0,00	1,57	0,00
S:a Nettoomsättning	0,00	1,57	0,00
Aktiverat arbete för egen räkning			
3810 Hyresintäkter	243 700,00	39 400,00	0,00
S:a Aktiverat arbete för egen räkning	243 700,00	39 400,00	0,00
Övriga rörelseintäkter			
3900 Medlemsavgifter	5 900,00	1 700,00	1 700,00
3910 Erhållna statliga bidrag	400 000,00	378 264,00	400 000,00
3920 Erhållna kommunala bidrag	477 500,00	673 500,00	477 500,00
3985 Brottsofferfonden	25 964,00	0,00	0,00
3989 Erhållna "Guldpengar"	191 914,68	171 341,00	30 000,00
3990 Övr ersättn och intäkter	84 000,00	18 000,00	16 000,00
3998 Erhållna "guldpengar" till Tjejjouren	67 500,00	0,00	0,00
S:a Övriga rörelseintäkter	1 252 778,68	1 242 805,00	925 200,00
S:a Rörelseintäkter mm	1 496 478,68	1 282 206,57	925 200,00
Bruttovinst	1 496 478,68	1 282 206,57	925 200,00
Rörelsens kostnader			
Övriga externa kostnader			
5010 Lokalhyra	-81 436,00	-79 790,00	81 000,00
5410 Förbrukningsinventarier	-79 905,36	-26 989,10	0,00
5460 Förbrukningsmaterial	-10 416,50	-19 454,30	15 000,00
5800 Resekostnader	-6 018,00	-12 489,00	1 200,00
5910 Annonsering	-12 251,00	-131,00	200,00
6110 Kontorsmaterial	-8 205,64	-10 927,82	6 000,00
6150 Trycksaker	-29 369,00	-8 063,00	4 000,00
6211 Fast telefoni	-16 403,00	-13 278,66	14 000,00
6250 Porto	-2 476,00	-1 695,00	1 000,00
6310 Företagsförsäkringar	-5 981,00	206,00	8 000,00
6530 Redovisningstjänster	-12 963,00	-12 581,00	13 000,00
6540 ADB-tjänster	-3 212,00	-3 487,00	4 300,00
6570 Bankkostnader	-1 100,00	-1 388,00	1 400,00
6981 Föreningsavgifter avdragsgilla	-1 419,00	0,00	0,00
6982 Föreningsavgifter ej avdragsgilla	-2 250,00	0,00	0,00
6990 Övr främmande tjänster	-10 045,00	-666,00	7 500,00
6994 Utbetalda "Guldpengar"	-57 435,26	-31 163,83	20 000,00
S:a Övriga externa kostnader	-340 885,76	-221 897,71	176 600,00
Personalkostnader			
7010 Löner Eva	0,00	-239 467,00	0,00
7012 Lön Maria	-260 132,00	0,00	265 000,00
7210 Lön Frida	-323 547,00	-350 655,00	352 000,00
7310 Företagsförsäkringar-Personal	-4 348,00	-11 884,00	4 000,00
7330 Bilersättningar	-732,22	-2 122,03	2 000,00
7510 Arbetsgivaravgifter Frida	-118 409,00	-110 169,00	110 765,00
7511 Arbetsgivaravgifter Eva	0,00	-32 568,00	0,00
7512 Arbetsgivaravgifter Maria	-63 349,00	0,00	83 051,00
7533 Särskild löneskatt pensionsk	-6 106,00	-11 626,00	14 000,00
7570 AMF enligt avtal	-43 842,00	-26 985,00	28 000,00
7610 Utbildning	-650,00	-33 677,00	500,00
7611 Utbildning-Tjejjouren	-2 504,73	0,00	0,00
7670 Tidningar facklitteratur	-438,00	-2 003,00	0,00
7681 Föreningsavg avdr gill	-750,00	-750,00	750,00
7690 Övriga personalkostnader	-11 464,00	-24 762,00	9 200,00
S:a Personalkostnader	-836 271,95	-846 668,03	869 266,00
S:a Rörelsens kostnader inkl råvaror mm	-1 177 157,71	-1 068 565,74	1 045 866,00
Rörelseresultat före avskrivningar	319 320,97	213 640,83	1 971 066,00

Resultatrapport

Preliminär

	Perioden	Period fg år	Periodbudget
Rörelseresultat efter avskrivningar	319 320,97	213 640,83	1 971 066,00
Rörelseresultat före finansiella intäkter och kostnader	319 320,97	213 640,83	1 971 066,00
Resultat från finansiella investeringar			
Räntekostnader och liknande resultatposter			
8423 Ränta skattekontot	-78,00	-55,00	0,00
S:a Räntekostnader och liknande resultatposter	-78,00	-55,00	0,00
S:a Resultat från finansiella investeringar	-78,00	-55,00	0,00
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	319 242,97	213 585,83	1 971 066,00
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	319 242,97	213 585,83	1 971 066,00
Resultat före skatt	319 242,97	213 585,83	1 971 066,00
Beräknat resultat	319 242,97	213 585,83	1 971 066,00
8999 Redovisat resultat	-319 242,97	-213 585,83	0,00

Kanal: Diarie
Från: Linda Ångman
Skickat: 2021-11-22 14:04:30
Till: KS
Ämne: Till KS för beslut - 2021-000187 Tjänsteskrivelse - Organisationsbidrag 2022, Hämösands Kvinnojour
Bifogade filer: Beslut-2021000187-SOC-§ 130.docx, Kvinnojour Resultatrapport 2020.pdf, Kvinnojour Balansrapport 2020.pdf, Hämösands kvinnojour verksamhetsberättelse 2020.pdf, Ansökan om verksamhetsbidrag för år 2022, 2021-05-24.pdf, Tjänsteskrivelse.doc

Till KS för beslut.

Mats Collin, 0611-34 83 40
mats.kollin@harnosand.se
Akram Heidari, 0611-34 83 81
akram.heidari@harnosand.se

Socialnämnden

Organisationsbidrag 2022 - Härnösands Kvinnojour

Förslag till beslut

Socialförvaltningen föreslår socialnämnden föreslå kommunstyrelsen besluta

att bevilja Härnösands kvinnojour Föreningen Kvinnogemenskap 639 000 kr för verksamhetsåret 2022, samt

att överlämna ärendet till kommunstyrelsen för vidare beslut.

Beskrivning av ärendet

Kvinnojouren ansöker inför 2022 om 944 000 kr vilket motsvarar kostnaderna för:

- 100 % tjänst Kvinnojour 505 000 kr
- 50 % tjänst på tjejjouren 241 000 kr
- Verksamhetsbidrag Kvinnojouren 30 000 kr
- Verksamhetsbidrag Tjejjouren 69 000 kr
- Hyreskostnad Skyddat boende 99 000 kr

Kvinnojourens verksamhet omfattar 1,75 % personal och två lägenheter varav en används som kontor (besökslägenhet) och en som boendelägenhet ("skyddat boende"). Kvinnojouren beviljades 768 500 kr i organisationsbidrag verksamhetsåret 2019, 576 000 kr för verksamhetsåret 2020 och 629 000 kr för verksamhetsåret 2021. Ett minskat bidrag som motiverades av att Kvinnojouren 2018 redovisade ett eget kapital på närmare 1,1 mnkr. Statliga medel för verksamhetsåret 2021 har beviljats av Socialstyrelsen med 681 000 kr vilket enligt föreningens uppgift täcker kostnaderna för 75 % tjänst samt kostnader för revisor, visst tryck- och kontorsmaterial. Av resultatrapport och balansrapport för 2020 framgår att föreningen gör ett positivt resultat motsvarande 319 243 kr vilket innebär att det egna kapitalet ökat till 1 629 903 kr.

Kvinnojourens verksamhet är mycket angelägen och utgör ett viktigt stöd för kvinnor i utsatta situationer. Kvinnojourens verksamhet är särskilt viktig för de kvinnor som av olika anledningar inte vill söka kontakt med socialtjänsten. Kvinnojouren har därför en mycket viktig funktion att skydda

Datum
2021-11-15Dnr
SOC/2021-000187

och stödja kvinnor och det är av största vikt att kommunen har en fungerande kvinnojoursverksamhet.

Socialförvaltningens inställning är att Härnösands kvinnojour Föreningen Kvinnogemenskap ska beviljas ett årligt organisationsbidrag som ger föreningen möjligheter att bedriva en verksamhet med kvalitet och hög tillgänglighet för utsatta kvinnor i Härnösands kommun. Föreningen Kvinnogemenskap (Kvinnojouren i Härnösand) redovisar 2020 ett eget kapital på 1 692 903 kr. Kvinnojouren har inför fjolårets ansökan ombetts att beskriva framtida behov utifrån det faktum att föreningen har ett sparad kapital. De kostnader som föreningen tar upp i 2021 års ansökan är avvecklingskostnader (130 000 kr) och flyttkostnad till en eventuellt ny lokal (63 000 kr). Kvinnojurens kapital är fortfarande i den storleksordningen att det bedöms rimligt att föreningen även inför 2022 kan finansiera en del av kostnader av det egna kapitalet.

Individ- och familjeomsorgen (IFO) Härnösands kommun har haft två placeringar på Härnösands kvinnojour under det senaste året. Kvinnojouren i Härnösand har ofta fullt eftersom de tar emot kvinnor från andra kommuner samt att pandemin påverkat intaget och att de har renoverat under året. IFO har då placerat i andra kvinnojurer och fått betala mellan 1700–1900 kr per dygn i dessa jurer. Kvinnojouren får in intäkter från andra kommuner när de tar emot placeringar från dem. Förutom kvinnojurens verksamhet har IFO en kvinnofridslägenhet och en manslägenhet för att kunna lösa frågan om skyddat boende. Hyrorna uppgår till en kostnad på 102 000 per år.

I årets ansökan ansöker Kvinnojouren om 69 000 kr för verksamhetskostnader kopplade till Tjejjouren. Tjejjouren är en viktig verksamhet som absolut bör stöttas ekonomiskt genom ett kommunalt organisationsbidrag. Tjejjourens verksamhet startade upp på nytt under 2021 och ett bidrag på 35 000 kr istället för 69 000 kr anses därför vara rimligt för att täcka de faktiska kostnaderna under 2022.

Bedömning

Socialnämnden förslag är att bevilja Härnösands kvinnojour Föreningen Kvinnogemenskap 639 000 kr i organisationsbidrag för verksamhetsåret 2022.

Detta motsvarar kostnaderna för

- boendelägenhet (99 000 kr)
- 100 % tjänst Kvinnojour (505 000 kr) samt
- 35 000 kr verksamhetsbidrag till Tjejjouren.

Övriga kostnader för Kvinnojurens verksamhet år 2022; 50 % tjänst på tjejjouren 241 000 kr och verksamhetsbidrag Kvinnojouren 30 000 kr bedöms inrymmas i föreningens egna kapital. Föreningen bedöms trots detta ha tillräckligt eget kapital för att ändå kunna möta framtida behov och utmaningar.

Socialt perspektiv

Utifrån ett barnperspektiv är det viktigt att verksamheter som kvinnojouren

Datum
2021-11-15Dnr
SOC/2021-000187

och tjejjouren finns för att vid behov av skydd omgående tillgodose det till barnen och deras mamma. Tjejjourens verksamhet är viktigt vid behov av stöd i vissa frågor.

Mats Collin
Förvaltningschef

Akram Heidari
Verksamhetschef

Bilagor

Bilaga 1 Kvinnojourens skrivelse angående organisationsbidrag daterad
Härnösand 24 maj 2021.

Kommunfullmäktige

Valärenden 2021

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta

att välja Tomas Pålsson (L) som ersättare i arbetslivsnämnden efter Elna Lundgren (L),

att utse Jan-Ola Nordin (M) som nämndeman vid Ångermanlands tingsrätt efter Gunnar Westman (M) och

att hos Länsstyrelsen begära att den som står närmast i ordning utses till ny ledamot i kommunfullmäktige efter Ebba Hansson (S).

Bakgrund

Fullmäktige ska välja nya ersättare och ledamöter efter de förtroendevalda som avsagt sig sina uppdrag i nämnderna och i kommunstyrelsen med mera. Val av nya ersättare och ledamöter till fullmäktige sker genom begäran hos Länsstyrelsen.

Redovisning av kommunstyrelsens uppdragsbeslut t o m 2021-11-30 KS 20-514

Kommunledningskontoret

Uppdraget	KS- beslut, datum samt §	Ansvarig för ärendet	Kommentarer	Pågående Avslutat
Uppföljning revisionsgranskning om investeringsprocessen att uppdra åt kommundirektören att se över budget- och uppföljningsprocessen	2018- 09-04 § 148	Kommundirektören	Ingår i projekt "Styrleden".	Pågår. 2021 års budgetprocess blev en "göra och samtidigt lära process" – givetvis också starkt påverkad av pandemin. Planeringen inför 2022 års budget presenterades vid december KS 2021. Ambitionen är att 2022 års budgetprocess sedan är grunden för årshjulet även kommande år. Boksluts- och budgetkonferensen genomfördes den 23/2. Vid KS sammanträde (2/3) beslutades om preliminära planeringsförutsättningar. KF beslutade om budgetramar 2022 vid junisammanträdet. Ett årshjul samt en schematisk bild över såväl budgetprocessen som kommunens stymodell beräknas kunna presenteras för KS under våren 2022.
Permutation av Sjökapten Johan Nybergs donationsstiftelse att uppdra till kommundirektören att återkomma till kommunstyrelsen med förslag på utformning och plats.	2020- 01-07 § 10	Kommundirektören		Pågår. Samhällsnämnden har ansvaret för att inom en ram på 100 tkr färdigställa en minnesplats för fred. Minnesplatsen kommer att ligga på Mellanholmen nere vid havet och beräknas kunna invigas under våren 2022.
Riktlinjer för fullgörande av kommunstyrelsens uppsiktsplikt att uppdra till förvaltningen att implementera rutiner och innehåll för uppsiktspliktens punkter för nämnder och bolag,	2020- 05-06 § 45	Kommunstyrelse- förvaltningen		Pågår. Delrapporter kommer att bestå av det konkreta arbete som KS genomför med början med Härnösandshuset vid februarsammanträdet 2021. Slutrapport i början av 2022.
Inrättande av Fritidsbank att uppdra till kommundirektören att, i samverkan med berörda förvaltningar och bolag, utreda möjligheterna att inrätta en permanent fritidsbank 2021, samt att redovisa utredningen av en permanent fritidsbank 2021 till kommunstyrelsen oktober.	2020- 06-02 § 96	Kommundirektören		Pågår. Kontrakt på lokal tecknat i slutet av augusti (Magasinsgatan). Lokalerna är nu klara för inflytt och verksamheten beräknas komma igång före jul.

<p>Planprogram Skeppsbron att uppdra till kommundirektören att upprätta planprogram för området Silviabron- Skeppsbron-Sälsten.</p>	<p>2020- 09-08 § 120</p>	<p>Kommundirektör</p>		<p>Pågår Finns nu också upptaget med en tidigt bedömd totalkostnad i den 10-åriga investeringsplanen som presenterades på Budgetkonferensen 23/2-2021. Ytterligare en politisk dialogdag på temat "Framtidens Härnösand" genomfördes måndag 21/6- 2021. 2 fokusfrågor: Farled genom Härnösand och Utsprångskajen. En 10-årig investeringsbudgetplan föreslås KF under våren 2022 men redan vid dagens sammanträde kommer den mest tidskritiska investeringsobjektet (Nybron) upp till beslut innan ärendet går vidare till KF</p>
<p>Motion - Tillgänglighet att uppdra till kommundirektören att tillse att arbetet med en tillgänglighetsguide återupprättas och görs tillgänglig för lokaler och byggnader där kommunen bedriver verksamhet, att rutiner för att inkludera tillgänglighetsrådets expertis inför nybyggnationer eller ändringar i lokaler där kommunen bedriver verksamhet upprättas och genomförs.</p>	<p>2020- 12-01 § 196</p>	<p>Kommundirektör</p>		<p>Pågår. Tillgänglighetsguide är på plats (publicerad på webben) sedan våren 2021. Rutiner för att inkludera TGR's expertis inför nybyggnationer, mm kommer att arbetas fram under hösten.</p>
<p>Uppdrag heltidsinförande inom socialnämndens verksamheter under 2021 att uppdra till kommundirektören att till kommunstyrelsens sammanträde i december 2020 återkomma med en konkretiserad plan för heltidsinförande inom socialnämndens verksamheter under 2021.</p>	<p>2020- 10-06 § 163</p>	<p>Kommundirektör</p>		<p>Pågår enligt reviderad och covid-19- anpassad plan. Planen siktar alltså på att heltid är norm på Socialförvaltningen senast 2021-12-31. Ett antal riktlinjer har nu förhandlats med facket inför de pilotprojekt som startat från maj där nu 6 olika enheter inom särskilt boende, hemtjänst och omsorgen deltar. Socialnämnden har ökat andelen heltider från 69% till 80% under det senaste året. Piloterna ligger på 92%. Kommunen i sin helhet har ökat från 84% till 89%. Utbildningsinsats genomförd för förtroendevalda (övergripande nivå) och chefer (fördjupning av tidigare utbildningar) under november. Styrgruppen kommer att följa arbetet även under 2022 för att säkra att alla verksamheter omfattas av heltidsinförandet.</p>
<p>Långsiktig underhållsplan för fritidsanläggningar (rapport idrottshall)</p>	<p>2021- 01-05 § 11</p>	<p>Kommundirektör</p>		<p>Pågår. Sker i samarbete mellan Lokalförsörjningsenheten och fritidsavdelningen. Ny delredovisning på februarisammanträdet 2022</p>

<p>att uppdra till kommundirektören att genomföra en utredning av standard och underhåll av de gymnastik- och idrottsbussar som kommunen hyr, att Öbacka Hallen ska inkluderas i utredningen, samt att återrapporteringen till kommunstyrelsen ska ske senast december 2021</p>			
<p>Kommunstyrelsens uppsiktsplikt 2021 – verksamhetsrapport samhällsnämnd att uppdra till kommundirektören att initiera en utredning tillsammans med samhällsförvaltningen som belyser hur samhällsnämndens investeringsprojekt som omfattar flera år, kan budgeteras under projektets tidsperiod och att återrapportering av utredningen sker senast i september 2021 till kommunstyrelsen.</p>	<p>2021-02-02 § 26</p>	<p>Kommundirektör</p>	<p>Pågår. Vid budgetkonferensen presenterades en plan för Härnösands "stora" investeringar under åren 2022 – 2031. ÖP gruppen har frågan uppe på sina sammanträden (stående punkt). Den långsiktiga investeringsbudgeten kommer att behöva revideras årligen och tjänsteorganisationen skulle behöva ytterligare några månader på sig under 2021 för att presentera en än mer genomarbetad 10-årig investeringsbudget. Målbild klart i oktober och med en politisk bred dialog som 2019/2020 under tidig höst. Ytterligare en politisk dialogdag på temat "Framtidens Härnösand" genomfördes måndag 21/6. 2 fokusfrågor: Farled genom Härnösand och Utsprångskajen. Även om investeringen i en ny "Nybro" - i och med dagens KS-sammanträde - föreslås beslutas av KF så behöver den politiska beredningsprocessen fortsätta ytterligare en tid för att skapa en bred politisk samsyn när det gäller övriga stora investeringsprojekt inom ramen för "Framtidens Härnösand". Det handlar då bland annat om Utsprångskajen, Nybrogatan, Skeppsbron och ett nytt äldreboende. T</p> <p>Parallellt med ovanstående så kommer tjänsteorganisationen att utreda eventuella konsekvenser av RKR's hållning när det att långstidsförhyrda lokaler: Att dessa lokaler ska betraktas som finansiell leasing och hur den förändringen påverkar koncernens finansiella ställning och i slutändan Kommuninvests syn på Härnösands koncern möjlighet att låna till förmånliga villkor.</p>

<p>E-förslag - Nedskräpning vid ÅVS Härnösand att avslå förslaget om kamerabevakning samt att uppdra till kommundirektören att föra dialog med den ansvariga aktören FTI kring möjliga vägar för att komma till rätta med problematiken med nedskräpning</p>	2021-09-07 § 147			<p>Ytterligare ett möte har genomförts med FTI (som ansvarar): En kommunikationsplan som låter oss göra riktade insatser mot områden som har ÅVS:er som är speciellt nedskräpade kommer att ta fram. Framförallt ÅVS:erna vi Murberget, Tullporten och Kronholmen. Hemab har informationsansvaret men Kommunikationsavdelningen på kommunen och FTI kommer också vara delaktiga i planen. Samverkan med fastighetsägare lyftes också och då främst Härnösandshus då det är Hhus som äger hyresfastigheterna vid bland annat Murberget och Tullporten.</p>
<p>God och nära vård Västernorrland att uppdra till kommundirektör, Lars Liljedahl, att slutligt fastställa och underteckna programdirektivet för Härnösands kommuns räkning</p>	KF 2020-02-22 § 8			<p>Pågår. Programdirektivet är "nästan klart för utskick" till kommunerna enligt avstämning med Regionen i förra veckan. Härnösands kommun har genomfört en "Open Space" den 15/9 där även Region Västernorrland deltog. Projektledare anställd sedan i våras.</p>
<p>Kommunstyrelsens uppsiktsplikt – verksamhetsrapport skollnämnd 2021 att ge kommundirektören i uppdrag att initiera och samordna en utredning för att tydliggöra ansvaret för det kommunala skolväsendet i kommunen och hur skollnämndens systematiska kvalitetsarbete kan utgöra ett kunskapsunderlag inför kommande budgetprocesser</p>	KS 2021-04-07 § 66			<p>Pågår. Målbilden är att skollnämndens SKA-arbete ska utgöra ett kunskapsunderlag i samband med att budgetarbetet inför 2023 påbörjas.</p>
<p>Kommunstyrelsens Uppsiktsplikt 2021 - verksamhetsrapport socialnämnden</p>	KS 2021-06-01 § 119			<p>Pågår. Målbild: Förslag på riktlinje presenteras vid majsammanträdet 2022</p>

att uppdra till kommundirektören att återkomma med förslag på revidering av riktlinje för uppföljning av privata utförare				
E-förslag – Kameraövervakning att avslå förslaget om kamerabevakning samt att uppdra till kommundirektören att föra dialog med den ansvariga aktören FTI kring möjliga vägar för att komma till rätta med problematiken med nedskräpning.	KS 2021-09-07 § 147	Kommundirektör		Klart. Samtal med entreprenören som meddelat att de regelbundet följer läget och ordningen vid kommunens återvinningsstationer. (Utgår till nästa KS)
Ekonomisk uppföljning av skolnämnden och socialnämnden att ge kommundirektören i uppdrag att säkerställa tillräckliga personalresurser på ekonomiavdelningen så att uppföljningen kan genomföras	KS 2021-11-02 § 187	Kommundirektör		Arbetet pågår och upplevelsen är att vi tar viktiga steg i rätt riktning. Medarbetarsamtal genomförs i skrivande stund, Arbetsgruppen jobbar med stöd av ledning och extern konsult på att ringa in vilka arbetsuppgifter som läggs över på annan kollega.
Kommunstyrelsens uppsiktsplikt 2021 att kommundirektören, inför formerandet av ett nytt målprogram för kommunen, ges i uppdrag att tillsammans med kommunens bolag undersöka förutsättningarna för ett införande av ett målprogram för koncernen som helhet, för att synliggöra på vilket sätt bolagens egna mål kan bidra till kommunens övergripande mål	KS 2021-11-02 § 193	Kommundirektör		Arbetet kommer att påbörjas under andra halvan av december med målbilden att Årsplan 2023 ska innehålla ett målprogram för koncernen som helhet.
Hysesavtal nytt vård- och omsorgsboende inom fastighet Saltvik 2:35 att uppdra till kommundirektören att teckna avtal inom givna förutsättningar,	KS 2021-11-02 § 195	Kommundirektör		I och med Kommunfullmäktiges beslut den 22/11 kan Härnösands Hus nu handla uppbyggnationen av SoL-boendet.

<p>att uppdra till kommundirektören att återkomma till kommunstyrelsen om förutsättningarna förändras, att undertecknat avtal ska delges kommunstyrelsen</p>				
<p>Hysesavtal och tilldelning av investeringsmedel - ny idrottshall inom fastighet Fastlandet 2:24 samt Myrans naturgräsområde att uppdra till kommundirektören att teckna avtal inom givna förutsättningar, att uppdra till kommundirektören att återkomma till kommunstyrelsen om förutsättningarna förändras, att undertecknat avtal ska delges kommunstyrelsen</p>	<p>KS 2021- 11-02 § 197</p>	<p>Kommundirektör</p>		<p>I och med Kommunfullmäktiges beslut den 22/11 kan Härnösands Hus nu handla upp byggnationen av den nya idrottshallen.</p>

Kommunstyrelseförvaltningen
Jeanette George, 0611 34 80 16
jeanette.george@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Anmälan av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta
att godkänna redovisning av delegationsbeslut.

Delegationsbeslut

Delegationsbeslut omsättning av lån 2021-11-16 nytt lån nr KI 140396

Jeanette George
Kommunsekreterare

Bilaga – Delegationsbeslut

Kommunstyrelseförvaltningen
Johan Lindén, 0611-34 80 97
johan.linden@harnosand.se

Delegationsbeslut – Omsättning av lån

Beslut

Lån KI 104009 har omsatts i nytt lån KI 140396.

Beskrivning av ärendet

Enligt delegationsordningen punkt 3.4.1 har ekonomichef rätt att på delegation fatta beslut om "Omsättning av lån eller omplacering av lån för förändrade villkor".

Lån KI 104009, lånebelopp 50 mnkr, med förfalldatum 2021-11-16 har omsatts i nytt lån KI 140396 med förfalldatum 2024-06-19.

Bedömning/kommentarer

Det tidigare lånet KI 104009 hade rörlig ränta kopplat till index STIBOR3M + marginal. Någon amortering av lånet gjordes inte.

Det nya lånet 140396 är även det med rörlig ränta kopplat till index STIBOR3M + marginal och förfaller till betalning med förfalldatum 2024-06-19. Amortering sker på detta lån med 0,5 mnkr/kvartal.

Johan Lindén

Bilagor
Lånevital

Delges
Kommunstyrelsen

Kommunstyrelseförvaltningen
Jeanette George, 0611 34 80 16
jeanette.george@harnosand.se

Kommunstyrelsen

Anmälan av ärenden för kännedom till kommunstyrelsen 2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att ärendena för kännedom läggs till handlingarna.

Protokoll Härnösandshus 2021-09-14	1
Protokoll Kommunfastigheter 2021-06-14	6
Protokoll Kommunfastigheter 2021-09-14	7
Protokollsutdrag KF-presidieberedning 2021-11-09 § 61 – Valhämnens budget 2022	11
Ekonomisk uppföljning skolnämnden per oktober	14
Ekonomisk uppföljning socialnämnden per oktober	19
Attestförteckning 2021-11-04	23
Härnösands kommuns revisorer – Uppföljning granskning av insatser för vuxna	25
Revisorernas bedömning KTM delår 2021	39
Sollefteå kommunstyrelsens protokollsutdrag – HK Destination besöksnärringsstrategi	60
Länsstyrelsen - Beslut om fördelning av anvisningar år 2022 till kommuner i Västernorrlands län	64
Deklaration för stark demokrati	68

Jeanette George

Kommunsekreterare

Bilaga – Anmälan av ärenden för kännedom

AB HÄRNÖSANDSHUS**SAMMANTRÄDESPROTOKOLL NR 4**Datum: **2021-09-14**Paragraf **28 - 36****Plats och tid:** AB Härnösandshus konferensrum "Valsen" kl. 13.00 – 15.00**Närvarande ledamöter:** Karl Hultin. Ordförande
Catrine Rehnström
Karl-Ejnar Björner
Tomas Frejarö
Annette Nordin**Närvarande ersättare:** Mats Höglund via Skype
Wafaa Abdo
Sven Westerlund
Roland Stenberg**Ej närvarande:** Anders Nordström
Josephine Jonsson representant för Unionen**Övriga deltagande:** Göran Albertsson, VD
Annika Rodling
Christina Viklund
Jörgen Sjölund
Clemens Brännström
Ingemar Wiklund representant för Fastighets**Utsedd justerare** Annette Nordin**Underskrifter**

Sekreterare

Ordförande

Justerare

Bilagor:

§ 28 Mötets öppnande
Ordförande Karl Hultin öppnade mötet och hälsade alla välkomna.

§ 29 Val av justerare
Annette Nordin utsågs att justera dagens protokoll.

§ 30 Godkännande av dagordning
Anmälan av övriga frågor:
Dagordningen lästes upp och godkändes.

§ 31 Föregående protokoll
Föregående protokoll nr 3 2021 behandlades och lades till handlingarna.

§ 32 Uthyrningsläge / ekonomi

Uthyrningsläget

Vakansläget redovisades per den 1 september 2021.

	Vanliga	Stud.lgh	Totalt	
2021	36 st	1 st	37 st	2,23%
2020	27 st	1 st	28 st	1,69%
2019	26 st	2 st	28 st	1,57%
2018	10 st	14 st	24 st	1,29%
2017	8 st	18 st	26 st	1,50%

Ekonomi

AB Hämösandshus resultatrapport per 2021-06-30 redovisades.
Se rapport med förklarande text enligt bilaga till kallelsen.

Styrelsen beslutade

att godkänna resultatrapporten per juni 2021, samt

att lägga rapporten till handlingarna.

KTH

AB Hämösandsshuskoncernens delårsrapport per 2021-08-31 redovisades. Se rapport med förklarande text enligt bilaga till kallelsen.

Styrelsen beslutade

- att godkänna koncernens delårsrapport per augusti 2021, samt**
- att lägga delårsrapporten till handlingarna.**

Rapport skuldhantering

Aktuell lånesituation redovisades per 31 augusti 2021.

	2021	2020	2019
Låneskuld (mkr)	520,4	551,0	564,5
Genomsnittlig ränta	0,62%	0,71 %	0,91 %
Räntebindningstid	2,2 år	2,3 år	2,6 år

Hyresgästundersökning

En eventuell hyresgästundersökning diskuterades. Beslutades att inte genomföra någon sådan i slutet av detta år utan avvakta till vår/försommar 2022.

Organisationsförändringar

Informeras om att Christina Viklund från och med 1 september 2021 kommer att arbeta som ekonomichef. Annika Rodling kommer att arbeta som marknadschef samt med kommunikations- och affärsutvecklingsfrågor.

Marknadsinformation

Pågående marknadsprojekt redovisades.

§ 33

Projektredovisning

Pågående projekt redovisades enligt bilaga till kallelsen.

§ 34

Fastighetsförändringar

Information pågående ombyggnationer

VD redogjorde över statusen för de pågående ombyggnationer som är aktuella.

Anhörigcenter Vågmannen

Ombyggnad av vakanta verksamhetslokaler till nya kommunala verksamhetslokaler för anhörigcenter på fastigheten Vågmannen 13.

Rapport lämnades:
Tilldelningsbeslut har lämnats.
Uppstatsmöte den 2021-09-16.
Slutbesiktning vecka 44.

Ringens dagcenter

Ev ombyggnad av lokaler till ett LSS-boende på fastigheten Kapellsberg 1:4.
Rapport lämnades:
Projektering uppskjuten.

Selam Utmarksstigen

Ombyggnad av kommunens verksamhetslokaler till sex nya lägenheter på fastigheten Kullen 1:32.
Rapport lämnades:
Ombyggnationerna klara.
Uthyrning har påbörjats, 4 st lägenheter är uthyrda.
Inflyttning den 1 oktober 2021.

§ 35

Övriga frågor

Boende för äldre i Brunne

Kommunstyrelsen har givit Härnösandshus i uppdrag att genomföra en marknadsundersökning för ett boende särskilt anpassat för äldre i Brunne.

Härnösandshus har låtit genomföra en marknadsundersökning som visar på att det finns ett stort intresse bland äldre för ett trygghetsboende i Brunne.

Styrelsen har givit vd i uppdrag att vidare undersöka möjligheterna till att bygga ett trygghetsboende i Brunne.

Vid denna undersökning har möjligheterna att uppföra ett s.k. SABO Kombohus Trygg undersökts. Trygghetsboendet är ett flerfamiljshus som finns att handla upp i ett utförande om tre till sex våningar.

Undersökningen har sammanfattningsvis visat på att en byggnation av ett boende för äldre i Brunne medför en rad svårigheter och dålig lönsamhet.

- Varken Härnösandshus eller Härnösands kommun äger byggbar mark i Brunne
- Detaljplanen begränsar möjligheterna att bygga ett tillräckligt stort flerfamiljshus av typen Kombohus Trygg för att få lönsamhet i projektet
- En detaljplaneändring krävs för att kunna bygga centralt i Brunne
- Kalkylen för ett tre våningshus med 17 lägenheter visar å ett nedskrivningsbehov efter uppförandet
- Risken för vakanser är betydande vid en byggnation av ett flerfamiljshus med 17 lägenheter

Styrelsen beslutade

att inte gå vidare med planerna på ett boende för äldre i Brunne.

Övrig information

Det informerades att styrelseordförande och vd har haft ett digitalt möte, en s.k. verksamhetsdialog med kommunens utredare Petra Werner.

Vidare har lekmannarevisorerna, genom det sakkunniga biträdet Lena Medin från KPMG, genomfört en fördjupad granskning av bolagets verksamhet

Önskemål om eventuella ämnen eller studiebesök inför en kommande styrelsedag ska lämnas senast den sista september.

§ 36**Avslutning**

Ordförande tackade alla närvarande och avslutade mötet.

Justeringslista

Karl-Einar Björner
Annette Nordin
Catrine Rehnström
Tomas Frejarö

**AB HÄRNÖSANDS
KOMMUNFASTIGHETER****SAMMANTRÄDESPROTOKOLL NR 4**

Datum: 2021-06-14

Paragraf 28

Plats och tid: PER CAPSULAM

Närvarande ledamöter: Karl Hultin, ordförande
Catrine Rehnström
Karl-Ejnar Björner
Tomas Frejarö
Annette Nordin

Övriga deltagare Göran Albertsson

**§ 28 Val av representanter till styrelsen i Härnösand Handel AB
Styrelsen beslutade**

- att utse Karl Hultin, Karl Einar Björner och Göran Albertsson till ordinarie ledamöter i styrelsen för Härnösand Handel AB, samt
- att utse Catrine Rehnström till suppleant i styrelsen för Härnösand Handel AB

Vid protokollet

Göran Albertsson
Catrine Rehnström
Tomas Frejarö

Protokolljusterare

Karl Hultin
Karl-Einar Björner
Annette Nordin

**AB HÄRNÖSANDS
KOMMUNFASTIGHETER****SAMMANTRÄDESPROTOKOLL NR 5**

Datum: 2021-09-14

Paragraf 29 - 37

Plats och tid: AB Härnösandshus konferensrum "Valsen" kl. 15.00-16.00

Närvarande ledamöter: Karl Hultin. Ordförande
Catrine Rehnström
Karl-Ejnar Björner
Tomas Frejarö
Annette Nordin

Närvarande ersättare: Mats Höglund via Skype
Wafaa Abdo
Sven Westerlund
Roland Stenberg

Ej närvarande: Anders Nordström
Josephine Jonsson representant för Unionen

Övriga deltagande: Göran Albertsson, VD
Annika Rodling
Jörgen Sjölund
Clemens Brännström
Ingemar Wiklund representant för Fastighets
Natalie Klasson presentation via Teams §35

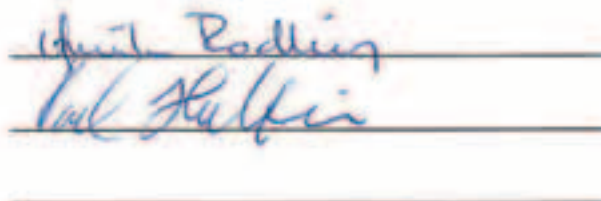
Utsedd justerare Annette Nordin

Underskrifter

Sekreterare

Ordförande

Justerare

Bilagor:

§ 29 **Mötets öppnande**
Ordförande Karl Hultin öppnade mötet och hälsade alla välkomna.

§ 30 **Val av justerare**
Annette Nordin utsågs att justera dagens protokoll.

§ 31 **Godkännande av dagordning**
Anmälan av övriga frågor:
Informationspunkten 8 stryks och flyttas till nästa styrelsemöte.
Dagordningen lästes upp och godkändes.

§ 32 **Föregående protokoll**
Föregående protokoll nr 3 och 4 2021 behandlades och lades till handlingarna.

§ 33 **Uthyrningsläge/ekonomi**

Ekonomi.

AB Härnösands kommunfastigheters resultatrapport per 2021-06-30 redovisades.
Se rapport med förklarande text enligt bilaga till kallelsen.

Styrelsen beslutade

att **godkänna resultatrapporten per juni 2021, samt**

att **lägga rapporten till handlingarna.**

AB Härnösands kommunfastigheters resultatrapport per 2021-08-31 redovisades.

Se rapport med förklarande text enligt bilaga till kallelsen.

Styrelsen beslutade

att **godkänna resultatrapporterna per augusti 2021 samt**

att **lägga rapporten till handlingarna.**

§ 34 **Projektredovisning**
Pågående projekt redovisades enligt bilaga till kallelsen.

§ 35 Fastighetsförändringar

Information pågående ny- och ombyggnationer

VD redogjorde över statusen för de pågående ombyggnationer som är aktuella.

Vård- och omsorgsboende

Projektrapport lämnades samt skisser och bilder på tänkt planlösning redovisades.

Se rapport med förklarande text enligt bilaga till kallelsen.

Styrelsen beslutade

- att genomföra investeringen i ett nytt vård- och omsorgsboende på Saltvik.
Investeringen i ett nytt vård- och omsorgsboende överstiger 25 mkr vilket innebär att ett beslut i kommunfullmäktige krävs före beslut i företaget. Därför uppdras vd**
- att skriva fram ett ärende till kommunfullmäktige i Härnösand, samt**
- att begära att bolagets borgenstak höjs med 66 mkr till sammanlagt 163 mkr.
Under förutsättning att kommunfullmäktige i Härnösand godkänner investeringen ges vd i uppdrag**
- att genomföra investeringen i ett nytt vård- och omsorgsboende på Saltvik.**
- att under 2021 eller 2022, för företagets räkning, nyupplåna, d.v.s öka företagets skulder med maximalt 85 mkr för investering i ett nytt vård- och omsorgsboende på Saltvik.**

Idrottshall Fastlandet

Arkitekt Natalie Klasson a och d arkitektkontor presenterade via Teams hur arbetet med framtagning av Sporthallen gjorts.

Preliminär tidplan samt bilder och skisser redovisades.

Simhallen/Hotellet

VD redogjorde för förslaget på hur området mellan Hotellet och Simhallen ska vara utformat.

klf

§ 36 Övriga frågor

Information - Förvärv av aktier i Härnösand Handel AB
Punkten stryks och flyttas till nästa styrelsemöte.

§ 37 Avslutning

Ordförande tackade alla närvarande och avslutade mötet.

Justeringslista

Karl-Ejnar Björner

Annette Nordin

Catrine Rehnström

Tomas Frejarö

Wx

Kommunfullmäktiges presidieberedning

§ 61

Dnr 2021-000421 1.1.1.1

Valnämndens budget 2022

Kommunfullmäktiges presidieberednings beslut

Kommunfullmäktiges presidieberedning beslutar

att fastställa valnämndens budget för år 2022 samt

att valnämnden får rätt att revidera budget 2022 om personalkostnaden stiger mer än beräknat.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Eva Olstedt Lundgren (L) och Göran Norlander (S).

Propositionsordning

Ordföranden finner att det endast finns ett förslag till beslut, liggande förslag.

Ordföranden frågar om kommunfullmäktiges presidieberedning avser besluta enligt liggande förslag.

Ordföranden finner att kommunfullmäktiges presidieberedning har beslutat enligt liggande förslag.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag valnämnden 2021-10-20 § 5

Budget 2022 valnämnden

Valnämnden

§ 5

Dnr 2021-000005 1.2.4.1

Budget 2022

Valnämndens beslut

Valnämnden föreslår kommunfullmäktiges presidieberedning besluta

att fastställa valnämndens budget för år 2022, samt

att valnämnden får rätt att revidera budget 2022 om personalkostnaden stiger mer än beräknat.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Sig-Britt Ahl (S), Rolf Larsson (M) och Michael Möller Christensen (V).

Yrkanden

Ordförande Sig-Britt Ahl (S) yrkar följande:

att valnämnden fastställer valnämndens budget för år 2022, samt

att valnämnden får rätt att revidera budget 2022 om personalkostnaden stiger mer än beräknat.

Propositionsordning

Valnämndens ordförande finner att det endast föreligger ett förslag till beslut, ordförandes förslag.

Ordförande frågar om valnämnden avser besluta i enlighet med ordförande förslag.

Ordförande finner att valnämnden beslutar i enlighet med ordförandes förslag.

Bakgrund

Valnämnden går igenom ett förslag till budget 2022.

Beslutsunderlag

Förslag till budget 2022 från ekonomiavdelningen

Budget Valnämnden 2022	Utfall 2018 (tkr)	Utfall 2019 (tkr)	Budget- förslag 2022
Intäkter	977	797	1175
bidrag från Valmyndigheten	494	569	620
kommunala skattemedel	483	228	555
Kostnader	-882	-797	-1175
personalkostnader	-792	-699	-889
lokalkostnader	-60	-44	-60
förbrukningsmaterial/inventarier			-30
kontorsmaterial och trycksaker			-30
tele-, IT-kommunikation och postbefordran			-6
transporter			-55
annonser och information			-40
Övriga kostnader	-30	-44	-65
Resultat 2018	+95 tkr	+10	

Ev nya arvodesnivåer bör beaktas i budgetförslaget.

Ekonomisk uppföljning Skolnämnden oktober 2021

Utfall och helårsprognos

Nämndens budgetavvikelse är för perioden januari till oktober -7,2 mnkr. De största avvikelserna vad gäller verksamhetsområden återfinns inom förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, förvaltningsövergripande samt gymnasieskola.

I prognosen som upprättades i samband med delårsbokslutet beräknades skolnämndens helårsutfall avvika mot budget med 19,9 mnkr vid årets slut. Per den sista oktober har prognosen reviderats. Nya beräkningar indikerar att avvikelsen per den sista december kommer att bli ett underskott på 16,3 mnkr. Detta innebär att prognosen har förbättrats med 3,6 mnkr. Den stora förklaringen till varför prognosen har förbättrats är att statsbidrag som tillhör 2020 reserverades på balanskonto i årsbokslutet 2020 i väntan på godkänd redovisning från Skolverket. Under oktober månad har dessa redovisningar blivit godkända, och har således resultatförts. Dock är dessa intäkter av extraordinär karaktär eftersom de hör till 2020, och därmed är detta ingen företeelse som förbättrar resultatet för skolnämnden på sikt.

Nedan presenteras de största avvikelserna per verksamhet. Pilarna i tabellen visar trendriktningen för den nya reviderade prognosen i förhållande till prognosen som upprättades vid delårsbokslutet. Pil som pekar uppåt (↑) innebär att prognosen har förbättrats. Pil som pekar nedåt (↓) visar att prognosen har försämrats. Pilarnas riktning visar således inte om verksamheten prognostiseras med över- eller underskott vid årets slut, utan endast skillnaden mellan prognostillfällena.

(tkr)	Januari-okt			Helår					Trend riktning	Trend linje
	Budget	Utfall	Avvikelse	Budget	prognos avvikelse Aug	Prognos avvikelse okt	Skillnad prognoserna			
Skolnämnd	1 230	973	257	1 476	145	219	74	↑		
Musik- o kulturskola	8 183	7 474	709	9 844	68	73	5	↑		
Öppen förskola	1 059	713	346	1 282	198	210	12	↑		
Förskola	120 694	124 529	-3 835	144 652	-8 089	-7 214	875	↑		
Pedagogisk omsorg	909	1 796	-887	1 091	-996	-1 005	-9	↓		
Fritidshem	18 539	20 127	-1 588	22 269	-4 396	-3 401	993	↑		
Förskoleklass	13 935	10 488	3 447	16 784	2 700	3 168	468	↑		
Grundskola	220 207	217 640	2 567	264 769	-5 128	-1 300	3 828	↑		
Förvaltningsövergrip vht	16 067	18 998	-2 931	19 190	-398	-2 368	-1 970	↑		
Grundskoleklass	10 767	10 801	-34	12 926	742	463	-279	↓		
Gymnasieskola	96 794	102 086	-5 292	115 803	-4 851	-5 293	-442	↓		
Gymnasiesärskola	8 710	8 861	-151	10 529	113	-36	-148	↓		
Effis	655	430	226	786	13	212	199	↑		
Resultat	517 748	524 914	-7 166	621 400	-19 881	-16 275	3 606	↑		

För verksamhetsområde förskola är utfallet per den sista september ett underskott på 3,8 mnkr. Underskottet beror till stor del på högre personalkostnader vilka för perioden avviker med 4,7 mnkr. Även kostnader för köp av huvudverksamhet överstiger periodens budget med 0,8 mnkr. Intäkterna för perioden dämpar underskottet för tillfället. Den största budgetavvikelsen för intäkter gäller sjuklönekompensationen från Försäkringskassan och den uppgår till 1,3 mnkr. Prognosen som upprättades i samband med delårsbokslutet pekade på ett underskott om 8,1 mnkr vid årets slut, där personalkostnader utgör 4,5 mnkr. I den reviderade prognosen ser underskottet ut att bli något mindre. I den nya prognosen beräknas underskottet bli 7,2 mnkr. En förbättring med nära 0,9 som beror på minskade kostnader för köp av verksamhet och måltider. Dock ser personalkostnaderna ut att bli ytterligare 0,5 mnkr högre jämfört med prognosen per sista augusti, vilket ger ett beräknat underskott på 5,0 mnkr för personalkostnaderna inom förskolan. Om inga åtgärder vidtagits under året skulle prognosen varit ytterligare 1,0 mnkr sämre. "Nattis" som är barnomsorg på kvällar, nätter och

helger och ingår i verksamhet för förskola prognostiseras med ett underskott på nära 0,4 mnkr. Andra orsaker till det förväntade underskottet är bland annat minskat statsbidrag för "Mindre barngrupper i förskolan" för höstterminen om 1,2 mnkr.

Verksamhetsområde fritidshem har ett utfall till och med oktober som visar ett underskott om 1,6 mnkr. Personalkostnader avviker från budget med 3,3 mnkr för perioden. Det som bidrar till att underskottet för perioden mildras är att skolpeng för elever inskrivna på fritids ej betalats ut i den omfattning som beräknats när budgeten lades. Det kan vara en effekt av den rådande pandemin eftersom vårdnadshavare kan arbeta hemifrån och behovet av plats på fritidshem minskar för dessa familjer. Den uppdaterade prognosen för verksamhetsområdet indikerar en minskning av det befarade underskottet med nästan 1,0 mnkr. Kostnaderna för personal ser ut att minska under kvarvarande månader av året. Den tidigare prognosen pekade på ett underskott om 4,4 mnkr där 5,5 mnkr bestod av personalkostnader. Antagande görs också att antalet elever vid fritidshem kommer att vara fortsatt lägre vilket bidrar till att lägre belopp i skolpeng betalas ut under hösten än vad som budgeterats. Dock förväntas en viss ökning av behovet av fritidshemsplats under höstterminen. Den största minskningen jämfört med budgeterat antal är inom den kommunala fritidshemsverksamheten

Vad gäller avvikelsen för förskoleklass på 3,5 mnkr beror det främst på att personalkostnaderna är lägre än periodens budget. Årsprognosen som gjordes per den sista augusti för verksamhetsområdet beräknades bli ett överskott om 2,7 mnkr. Nya beräkningar indikerar på att prognosen kommer att förbättras med nära 0,5 mnkr och således summera till ett överskott om 3,2 mnkr.

För verksamhetsområde grundskola prognostiserades i samband med delårsbokslutet ett underskott på 5,1 mnkr. Personalkostnaderna prognostiseras vara högre än budget dock finns beviljade statsbidrag från Skolverket som till viss del täcker ökade kostnader. Budgetavvikelsen för perioden januari till och med oktober uppvisar ett överskott jämfört med periodens budget om 2,6 mnkr. Förklaringen till den positiva avvikelsen är främst att bidrag från Skolverket som avser 2019 och 2020 resultatförts. Dessa bidrag hade reserverats på balanskonto i väntan på godkänd redovisning. Den nya prognosen gällande grundskolan revideras således till ett underskott om 1,3 mnkr. Det bör påpekas att denna förbättring av oktobers utfall och således även den reviderade prognosen är av extraordinär karaktär då bidragen hör till föregående år. Verksamhetsområdet påverkas dock av de lägre intäkterna från Migrationsverket.

Verksamhetsområde förvaltningsövergripande har en avvikelse jämfört med periodens budget på 2,9 mnkr. Där beror underskottet till största delen på lägre statsbidrag än budgeterat för perioden och lägre kostnader för konsult- och administrativa tjänster samt kompetensutveckling. Personalkostnader är högre än budget vilket beror på att en del av personalkostnaderna tillhör annat verksamhetsområde. Ny årsprognos pekar mot ett underskott vid årets slut på 2,4 mnkr.

Gymnasieskolans verksamhetsområde uppvisar fram till och med oktober ett underskott jämfört med budget på 5,3 mnkr. Detta förklaras av lägre bidrag från Migrationsverket samt att köp av verksamhet från externa huvudmän är högre än budgeterat. Elevunderlaget spelar en stor roll i både intäkter och kostnader jämfört med budget. Under en tid på vårterminen har gymnasieskolans verksamhet bedrivits på distans. Eleverna har inte ätit på skolan under distanstiden och istället har de fått ersättning för detta. I redovisningen syns det genom att bidrag till enskilda överstiger budget samtidigt som kostnader för måltider är lägre. I prognosen per den sista augusti beräknades gymnasieskolans verksamhetsområde bli ett underskott på 4,9 mnkr jämfört med årsbudgeten. Nya beräkningar visar att prognosen försämras med närapå 0,4 mnkr. Det beror på de minskade bidragen från Migrationsverket.

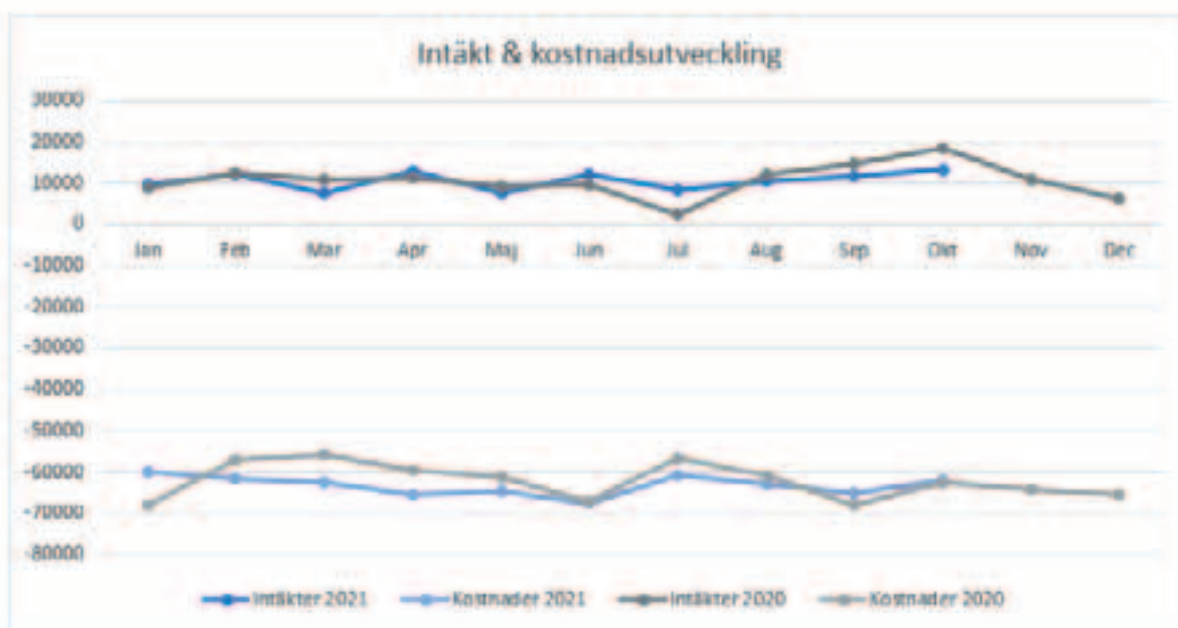
Även intäkterna för försäljning av verksamhet beräknas bli lägre än jämfört med förra prognosen, samtidigt som kostnaderna för köp av verksamhet ser ut att öka något. Personalkostnaderna ser dock ut att bli cirka 1,0 mnkr lägre än den beräkning som gjordes i augustiprognosen.

Covid-19

Kostnader för covid-19 relaterade åtgärder för perioden januari till och med oktober är de samma som vid förra månadsskiftet, det vill säga 6,3 mnkr. Personalkostnader på 3,3 mnkr är den största posten. Andra kostnader avser matersättning för högstadie- och gymnasieelever som studerat på distans, extra städkostnader, extra lokal för matsal, inköp av förbrukningsinventarier samt kontorsmaterial. Intäkter för sjuklönekompensation i samband med pandemin och som avser januari till september uppgår till 2,4 mnkr. I samband med delårsrapporten beräknades prognosen för covid-19 relaterade kostnader uppgå till 7,4 mnkr medan intäkterna för sjuklönekompensationen beräknades bli 3,1 mnkr. Detta beräknas i en ny prognos per sista oktober bli förändrat till 6,5 för kostnader samt 2,4 mnkr för intäkter. Det statliga stödet för sjuklönekompensationen har upphört. Kompensationen var beslutat att gälla sjuklöner till och med september och betalades ut under oktober. Kostnaderna är liksom sjuklönekompensationen inte budgeterad för året.

Intäkts- och kostnadsutveckling 2021 jämfört med 2020

I denna del av rapporten följer en analys över intäkts- och kostnadsutvecklingen för skolnämnden mellan åren 2020 och 2021. De övre linjerna visar intäkter och de nedre linjerna visar kostnader. De grå linjerna representerar 2020 och de blå linjerna står för 2021. Intäkter är interna och externa intäkter exklusive tilldelade skattemedel.

Skolnämndens intäkter står till största delen av externa intäkter. Majoriteten av dessa intäkter är bidrag från staten där Skolverket samt Migrationsverket är de största bidragsgivarna. Därutöver finns även bidrag från andra statliga myndigheter så som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Även intäkter som kommer av försäljning av verksamhet (när andra kommuner köper skolplats för elever i Härnösands kommun) är en stor intäktspost för skolnämnden.

Vid analys av intäkterna ser vi att nivån på dessa inte fluktuerar nämnvärt mellan månaderna respektive år. Detta beror på att kända intäkter periodiseras linjärt över året för att redovisas i den period (månad) intäkten hör hemma. Inte heller skiljer sig nivån på intäkterna mycket mellan åren.

Visserligen har intäktskurvan för 2020 (den övre grå) en dipp i juli det året, för att sedan öka kommande månader. Anledningen till detta är av redovisningsteknisk karaktär. Intäkterna som hör till juli har fångats upp i redovisningen först efter att månaden har passerat. I oktober 2020 har intäktskurvan en ökning. Detta förklaras av den sjuklönekompensation som betalats ut av Försäkringskassan till följd av ökade kostnader för sjukskrivningar under covid-19 pandemin.

Vad gäller intäkterna för 2021 (den blå övre kurvan) har de främst påverkats av ett minskat bidrag från Migrationsverket avseende både asyl- och schablonersättning. Denna minskning har dock vägts upp av andra bidrag från Skolverket, men även sjuklönekompensationen från Försäkringskassan. Sjuklönekompensationen har inte budgeterats för året, då beslut om kompensationen förlängts allt eftersom. Vissa bidrag från Skolverket har inte varit kända vid tiden för budgetering då. Delar av bidragen för "Läxhjälp 2020" samt "Likvärdig skola 2020" som har varit reserverade på balanskonto i väntan på godkänd redovisning. Redovisning för dessa bidrag godkändes under oktober månad 2021 och bidrar således till att intäkterna ökar i oktober då dessa resultatförts.

De största kostnadsposterna för skolnämnden utgörs av personalkostnader, köp av verksamhet (när Härnösands kommun köper skolplatser av annan huvudman, kommunal eller fristående), måltider, lokalhyror samt läromedel. På kostnadssidan ser vi att linjerna fluktuerar mer över tid, dock skiljer sig inte de båda årskurvorna åt särskilt mycket.

I början av åren är kostnaderna för 2020 högre än jämfört med 2021. Efter sommarmånaderna är kostnadskurvorna på liknande nivåer i förhållande till varandra. Båda åren har högre kostnader i juli, vilket kan hänföras dels till kostnad uttag av personalens semester men även kostnader för sommaröppen verksamhet i både förskola och fritidshem som ofta bemannas av temporär personal.

De stora läromedelsinköpen görs vanligtvis under senare delen av vårterminen, för att därefter bli levererade lagom till start av det nya läsåret på hösten. Kostnader för läromedel uppstår således främst i början av höstterminen, det vill säga i augusti och september.

Kostnader för oktober 2020 ökar jämfört med september 2020 och kommer sig främst av ökade kostnader för köp av verksamhet. Det är också något som syns i statistiken över elever hos andra huvudmän. Under 2021 har dessa kostnader varit mer stabila och där vi kan vi även skönja en viss minskning av dessa kostnader under höstterminen jämfört med vårterminen.

Kostnaderna för personal bedöms i den reviderade prognosen per oktober 2021 att plana ut och inte ge ett fullt så stort underskott som prognostiserats i samband med delårsbokslutet. Den reviderade prognosen indikerar att kostnadskurvan beräknas för november och december att vara i ungefär samma linje som tidigare månader.

Skattemedelstildelning och prognos nettokostnad

För 2021 uppgår skolnämndens skattemedelstildelning till 621 400 tkr. nettokostnaderna för 2021. I den reviderade prognosen per sista oktober beräknas dock kostnaderna uppgå till totalt 637 675 tkr vid årets slut. Detta innebär då att budgeten för året överskrids med ungefär 16 300 tkr.

(tkr)				
	Skattemedel 2021	Prognos oktober nettokostnad 2021	Skattemedel 2022	Diff skattemedel 2022/prognos nettokostnad 2021
Skolnämnd	621 400	637 675	621 411	-16 264
varav covid-19		4 100		
Extra ordinärt		-3 900		

I det befarade underskottet ingår nettokostnader för covid-19 relaterade åtgärder till ett belopp av 4 100 tkr. Dessa kostnader beräknas inte kvarstå under 2022. I prognosen finns även extraordinära intäkter på 3 900 tkr som avser bidrag för tidigare år. Dessa intäkter är bidrag från Skolverket. Just eftersom bidragen avser tidigare år ska denna resultatförbättring ses som av extraordinär karaktär. För tillfället förbättras utfallet men på sikt innebär det ingen ekonomisk förbättring för skolnämnden.

Skattemedelstildelningen inför 2022 ser ut att vara i nivå med tilldelningen för 2021. Dock kommer nämnden att få högre kostnader för måltider under 2022 då kostenheten höjer portionspriserna. Skolnämnden har i skattemedelstildelningen för 2022 fått utökad ram till följd av detta för att kunna bemöta det höjda kostpriset. En annan skillnad i skattemedelstildelningen mellan åren är att för 2022 ingår inte några budgetmedel för årets lönerrevision. Budgetmedel för ökade löner kommer då som en tilläggsbudget först efter att de nya lönerna har blivit kända. Så att jämföra skattemedelstildelningen rakt av mellan åren blir därför inte helt rätt. Ändå kvarstår det faktum att om nettokostnaderna behålls på samma nivå som under 2021 uppstår ett underskott jämfört med budget på 16 264 tkr.

Ekonomisk uppföljning Socialnämnden oktober 2021

Utfall och helårsprognos

Nämndens budgetavvikelse är för perioden januari till oktober uppgår till -38,2 mnkr. Den enskilda månaden visar ett underskott motsvarande 5,0 mnkr.

I prognosen som upprättades i samband med delårsbokslutet beräknades socialnämndens helårsutfall avvika mot budget med 36,9 mnkr vid årets slut. Per den sista oktober har prognosen reviderats. Nya beräkningar indikerar att avvikelsen per den sista december kommer att bli ett underskott på 42,4 mnkr. Detta innebär att prognosen har försämrats med 5,5 mnkr. De största förklaringarna till varför prognosen har försämrats är att hemtjänsten går sämre än tidigare lagd prognos och att Covid-19 kostnaderna har blivit högre att prognosticerats.

Nedan presenteras de största avvikelserna per område. Pilarna i tabellen visar trendriktningen för den nya reviderade prognosen i förhållande till prognosen som upprättades vid delårsbokslutet. Pil som pekar uppåt (↑) innebär att prognosen har förbättrats. Pil som pekar nedåt (↓) visar att prognosen har försämrats. Pil som pekar åt höger (→) visar att det är samma prognos som föregående prognostillfälle. Pilarnas riktning visar således inte om områdena prognostiserats med över- eller underskott vid årets slut, utan endast skillnaden mellan prognostillfällena.

(tkr)	Jan-Okt			Helår				Trend linje	
	Budget	Utfall	Avvikelse	Budget	prognos avvikelse Aug	Prognos avvikelse okt	Skillnad prognoserna		Riktning prognos
Socialnämnd	1 365	1 350	15	1 638	0	0	0	→	—
Förvaltningsledning	38 354	28 731	9 623	46 147	11 100	11 100	0	→	—
IFO	61 821	57 755	4 066	74 102	3 800	4 100	300	↑	↘
Försörjningsstöd	15 913	13 495	2 418	19 094	1 800	2 800	1 000	↑	↘
Hemtjänst	85 975	118 736	-32 761	102 328	-32 300	-38 400	-6 100	↓	↘
OOF	139 853	137 901	1 952	167 084	2 700	2 400	-300	↓	↘
Pers. ass	24 402	28 455	-4 052	29 280	-5 000	-4 900	100	↑	↘
SÄBO	115 310	126 427	-11 117	136 878	-10 800	-11 300	-500	↓	↘
Hälso- och sjukvård	40 172	48 484	-8 312	47 873	-8 200	-8 200	0	→	—
Resultat	523 165	561 334	-38 169	624 424	-36 900	-42 400	-5 500	↓	↘

Förvaltningsledningen redovisar ett överskott på 9,6 mnkr. Den främsta anledningen är en engångsintäkt på 7 mnkr som avser återsökning av kostnader för covid-19 som Socialnämnden hade i december 2020. Dessa intäkter är inlagd under förvaltningsledning. Prognosen visar på överskott på 11,1 mnkr. I prognosen är det beräknat att socialförvaltningen får en intern intäkt på motsvarande 1 mnkr, från KS som avser ökade kostnader som beror på införande av heltidsprojektet.

Individ- och familjeomsorg visar ett överskott motsvarande 4,1 mnkr. Detta beror främst på grund av lägre personalkostnader och placeringskostnader för HVB (Hem för vård eller boende). Prognosen inom Individ- och familjeomsorg visar på ett positivt överskott på 4,1 mnkr. Det är en förbättring på 0,3 mnkr.

Försörjningsstöd inklusive "Jobsatsningen" visar ett ackumulerat överskott på 2,4 mnkr. Anledningarna är lägre kostnader för utbetalt ekonomiskt bistånd motsvarande 2,9 mnkr. intäkterna är lägre än budgeterat motsvarande 0,7 mnkr. Prognosen för Försörjningsstöd visar på ett överskott på 2,8 mnkr, vilket är en förbättring på 1 mnkr sedan prognosen i augusti.

Hemtjänsten (Hemtjänstpeng, Kommunal hemtjänst och nattpatrull) redovisar ett underskott på totalt 32,8 mnkr. Underskottet på 8,8 mnkr som rör hemtjänstpeng beror på att fler hemtjänststimmar än

budgeterat har utförts. Underskott på 14,4 mnkr som den kommunala hemtjänsten redovisar beror på att personalkostnaderna är högre än budgeterat. Intäkterna erhålls baserat på utförd tid hos brukare. Den kommunala hemtjänsten utför mer tid än budgeterat och har därmed mer intäkter, men kostnaderna är betydligt högre. Intäkterna överstiger budget med 8,8 mnkr medan kostnaderna överstiger med 23,3 mnkr varav personalkostnaderna överstiger med 19,9 mnkr. Nattpatrullen och covid-19 teamet (teamet är nedlagt) redovisar ett underskott på 9,5 mnkr. De vill säga att det både är volymen som är högre än budgeterat samt att den kommunala hemtjänsten inte klarar att utföra uppdraget inom den beviljade timkostnaden. Nämnden prognosticerar inom hela hemtjänsten inkl nattpatrullen en försämring jämfört med föregående prognos med 6,1 mnkr. Helårsprognos på hela hemtjänstområdet visar på ett underskott motsvarande 38,4 mnkr.

Omsorg om funktionshindrade visar ett utfall på överskott motsvarande 2,0 mnkr. Inom omsorg om funktionshindrade följer externt placerade budget. Individuella insatser visar ett överskott motsvarande 1,0 mnkr. Egna boenden och daglig verksamhet visar ett överskott motsvarande 0,9 mnkr. Nämnden prognosticerar ett överskott på 2,4 mnkr vilket är en försämring på 0,3 mnkr.

Personlig assistans visar ett underskott motsvarande 4,1 mnkr. De främsta anledningarna är fler brukare än budgeterat både där kommunen har hela kostnadsansvaret och där kommunen har kostnadsansvaret för de första 20 timmarna. Prognosen för personlig assistans visar på ett underskott på 4,9 mnkr vilket är en förbättring på 0,1 mnkr.

Särskilt boende redovisar ett underskott motsvarande 11,1 mnkr. Den främsta anledningen är att personalkostnader avviker med 8,6 mnkr mot budget och inhyrd personal med 1 mnkr. Anledning till höga personalkostnader är exempelvis utökad grundbemanning av personal för att minska risken för spridning av Covid-19 och extra chefer främst under jan-april. Särskilt boende prognosticerar ett underskott på 11,3 mnkr. Vilket är en försämring på 0,5 mnkr jämfört med tidigare prognos.

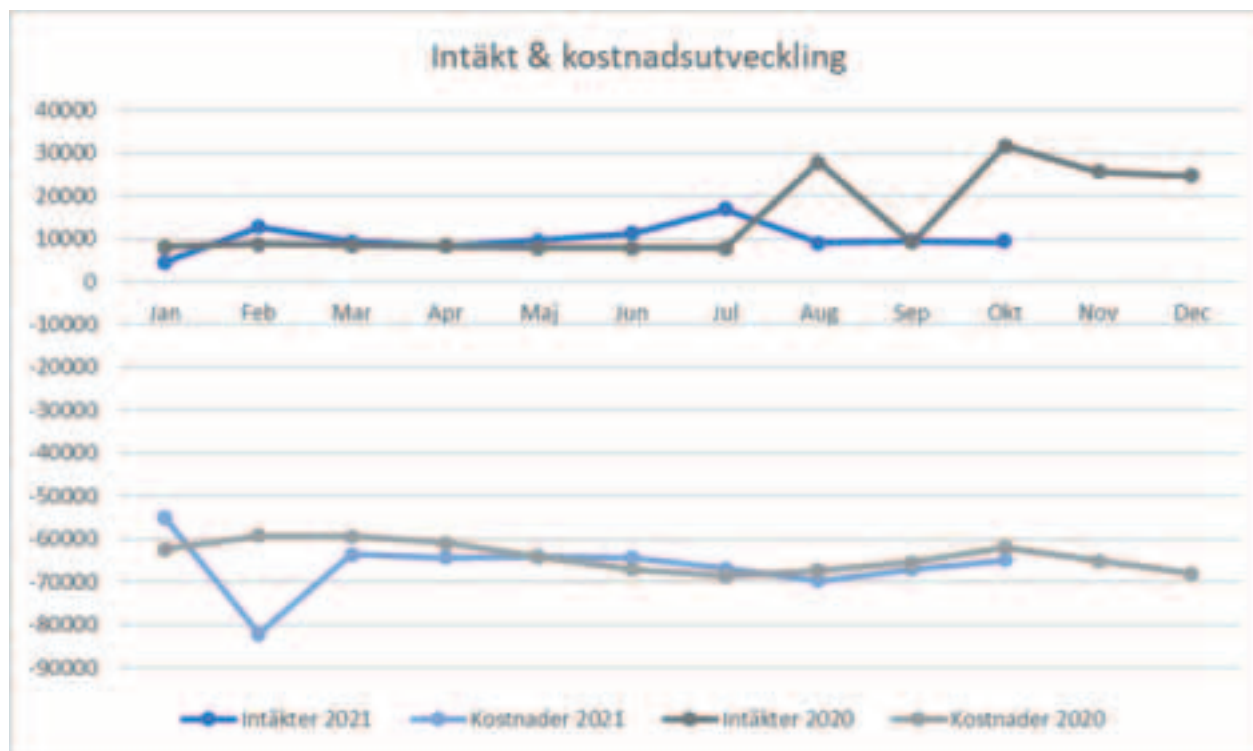
Hälso- och sjukvården redovisar ett underskott motsvarande 8,3 mnkr. De främsta avvikelserna är kostnader för inhyrd personal på 8,7 mnkr tidigare under året. Den enskilda månaden visar ett underskott motsvarande 0,3 mnkr. Prognosen på helår för Hälso- och sjukvården visar samma som föregående prognos dvs ett underskott på 8,2 mnkr. En anledning till att prognosen förbättras är att nämnden har beviljats ett statsbidrag för insatser som främjar ett hållbart arbetsliv inom vård och omsorg.

Covid-19

Socialnämndens Covid-19 kostnaderna ackumulerat till oktober är 25 mnkr och prognosen på helår ligger på 26 mnkr. Covid-19 kostnaderna var betydligt högre första halvåret, men har minskat i takt med vaccineringarna. Covid-19 intäkten på 7 mnkr är inte inräknad i detta belopp eftersom det avser 2020. Nämnden har fått sjuklönekompensation från försäkringskassan på 3,7 mnkr som skall motsvara ökade sjuklönekostnader inom förvaltningen. Dock behöver denna kompensation inte stämma överens med verkliga utfallet pga. den utgår från hela kommunens sjuklöner och förvaltningarna får en viss procent på det.

Intäkts- och kostnadsutveckling 2021 jämfört med 2020

Diagrammet visar intäkts- och kostnadsutvecklingen för socialnämnden mellan åren 2020 och 2021. De övre linjerna visar intäkter och de nedre linjerna visar kostnader. De grå linjerna representerar 2020 och de blå linjerna står för 2021. Intäkter är exklusive tilldelade skattemedel.

Socialnämndens intäkter 2020 har stora variationer på slutet av året pga uppbokningar och beslut om Covid-19 intäkterna. Intäkterna under 2021 visar en ökning mellan jan och feb men det beror bara på att inget månadsbokslut gjordes i jan och därmed bokades det inte upp intäkter för den perioden. Juli fick vi en extraordinär intäkt på 7 mnkr som hörde till återsökning av covid-19 kostnader för 2020.

Socialnämndens kostnader 2021 visar en alldeles för låg kostnad i jan och för hög i feb som beror på att inga uppbokningar av kostnader gjordes i jan. Kostnaderna har legat lägre än 2020 i början av året men högre mellan maj-juli. Efter juli månad redovisar nämnden en lägre kostnad jämfört med 2020.

Covid-19 kostnaderna och en del verksamhetsförändringar som gjorts inom förvaltningen gör det svårt att på ett enkelt sätt jämföra mellan åren.

Skattemedelstildelning och prognos nettokostnad

För 2021 uppgår socialnämndens skattemedelstildelning till 624,4 mnkr. I den reviderade prognosen per sista oktober beräknas dock kostnaderna uppgå till totalt 666,8 mnkr vid årets slut. Detta innebär då att budgeten för året överskrids med ungefär 42,4 mnkr.

(tkr)				
	Skattemedel 2021	Prognos oktober nettokostnad 2021	Skattemedel 2022	Diff skattemedel 2022/prognos nettokostnad 2021
Socialnämnd	624 424	666 824	638 898	-27 926
varav covid-19		-26 020		
Extra ordinärt		7 000		

I det befarade underskottet ingår nettokostnader för covid-19 relaterade åtgärder till ett belopp av 26 mnkr. I prognosen finns även extraordinära intäkter på 7 mnkr som avser återsökning av covid-19 kostnader avseende 2020. Socialnämndens resultat rensat från dessa två poster landar på 647,8 mnkr. Det är 9 mnkr högre kostnader än budgetramen för 2022. Det går inte jämföra prognosen med skattemedelstildelningen för 2022 utan att förstå vad skillnaden mellan ramarna för dessa två år består av. I ramen för 2022 ingår även en hel del utökningar exempelvis ca 11 mnkr för nya verksamheter och vi har en minskad ram på 7 mnkr för försörjningsstöd när ALF satsar på bland annat BEA-anställningar. Andra skillnader i ramförändringen är inflation och en mindre del av nämndens beräknade volymökning.

ATTESTANTFÖRTECKNING

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

Gäller från och med 2021-11-04

Ansvär	Verksamhet	Ansvarsnamn	Attestant	Ersättare	Beloppsgräns Drift	Beloppsgräns Investering	Notering
* 100001	Generell attest kommunen	Lars Liljedahl	Lars Liljedahl	Anna Bostedt	60 000 000	40 000 000	Ersättare borttagen
* 100002	Generell attest kommunen	Johan Lindén, Anna Bostedt	Johan Lindén, Anna Bostedt	Anna Bostedt, Lina Högdal, Uno Jonsson	60 000 000	40 000 000	Ny attestant och ersättare
100003	Generell attest	Lars Liljedahl	Lars Liljedahl	Anna Bostedt	40 000 000	40 000 000	
101001	Politisk ledning	Andreas Sjölander	Andreas Sjölander	Christina Lindberg, Carl-Fredrik Edlén	50 000	50 000	
101030	Kommunstyrelse	Andreas Sjölander	Andreas Sjölander	Christina Lindberg, Carl-Fredrik Edlén	50 000	50 000	
102001	Förvaltningsledning	Lars Liljedahl	Lars Liljedahl	Anna Bostedt	3 000 000	5 000 000	Personliga utlägg KS presidium
102010	Förvaltningsledning	Lars Liljedahl	Lars Liljedahl	Anna Bostedt	3 000 000	5 000 000	Personliga utlägg KS presidium
103001	HR-avdelning	Pernilla Unander	Pernilla Unander	Lars Liljedahl	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg kommundirektör
103010	HR-avdelning	Pernilla Unander	Pernilla Unander	Marcus Sellin	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg kommundirektör
103011	Lönkontor	Marcus Sellin	Marcus Sellin	Pernilla Unander	300 000	300 000	
103014	HR-enheten	Marie Englund	Marie Englund	Pernilla Unander	300 000	300 000	Personliga utlägg personalchef
103015	Lön-enheten	Marcus Sellin	Marcus Sellin	Pernilla Unander	300 000	300 000	Personliga utlägg personalchef
104001	Ekonomiavdelning	Johan Lindén, Lars Liljedahl	Johan Lindén, Lars Liljedahl	Linda Högdal	40 000 000	10 000 000	Ny attestant
104010	Ekonomiavdelning ledning och adm	Johan Lindén, Lars Liljedahl	Johan Lindén, Lars Liljedahl	Linda Högdal	40 000 000	10 000 000	Personliga utlägg kommundirektör KS presidium, ny attestant
104011	Moms	Marie Åkerlund	Marie Åkerlund	Elin Nydahl	40 000 000	0	
104012	Redovisningsenhet	Linda Högdal	Linda Högdal	Johan Lindén, Lars Liljedahl	300 000	300 000	Personliga utlägg ekonomischer, ny ersättare
104013	Upphandlingsenheten	Linda Högdal	Linda Högdal	Johan Lindén, Lars Liljedahl	300 000	300 000	Personliga utlägg ekonomischer, ny ersättare
104014	Controllerenheten	Johan Lindén, Lars Liljedahl	Johan Lindén, Lars Liljedahl	Linda Högdal	300 000	300 000	Personliga utlägg kommundirektör KS presidium, ny attestant
105001	Kommunledningskontor	Anna Bostedt	Anna Bostedt	Lars Liljedahl	1 000 000	1 000 000	
105010	Kansli- och utvecklingsenhet	Anna Bostedt	Anna Bostedt	Lars Liljedahl	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg kommundirektör
105011	Kostenhet	Marie Holmberg	Marie Holmberg	Ulrika Olsson, Kia Olsson	300 000	300 000	Personliga utlägg kanslichef
105011	Område 051	Anders Kjellberg	Anders Kjellberg	Marie Holmberg, Kia Olsson	300 000	300 000	Personliga utlägg kanslichef
105011	Område 052	Kia Olsson	Kia Olsson	Marie Holmberg, Ulrika Olsson	300 000	300 000	Personliga utlägg kostchef
105011	Område 053	Ulrika Olsson	Ulrika Olsson	Marie Holmberg, Kia Olsson	300 000	300 000	Personliga utlägg kostchef
105014	Överförmyndarenheten	Jonas Nyberg	Jonas Nyberg	Anna Bostedt	300 000	300 000	Personliga utlägg kanslichef
105020	Lokalförädlingsenhet	Eric Liljestrom	Eric Liljestrom	Anna Bostedt	300 000	300 000	Personliga utlägg kanslichef
106001	Tillväxtavdelning	Uno Jonsson	Uno Jonsson	Lars Liljedahl	1 000 000	1 000 000	
106010	Utveckling	Uno Jonsson	Uno Jonsson	Petra Forsström	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg kommundirektör
106012	Näringsutveckling och turism	Petra Forsström	Petra Forsström	Uno Jonsson	300 000	300 000	Personliga utlägg tillväxtchef
106013	Hjth Coast Invest	Mikael Amnisepp	Mikael Amnisepp	Uno Jonsson	300 000	300 000	Personliga utlägg tillväxtchef
106021	Kulturenhet	Elisabeth Oxelhöjd	Elisabeth Oxelhöjd	Susanne Hägglund	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg tillväxtchef
106020	Kulturenhet	Elisabeth Oxelhöjd	Elisabeth Oxelhöjd	Susanne Hägglund	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg tillväxtchef
106021	Härnösands bibliotek	Susanne Hägglund	Susanne Hägglund	Elisabeth Oxelhöjd	300 000	300 000	Personliga utlägg tillväxtchef
106030	Sambiblioteket	Uno Jonsson	Uno Jonsson	Petra Forsström	2 500 000	300 000	
107001	Kommunikationsavdelning	Tomas Wahlund	Tomas Wahlund	Lars Liljedahl	1 000 000	1 000 000	
107010	Kommunikationsavdelning	Tomas Wahlund	Tomas Wahlund	Lars Liljedahl	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg kommundirektör
108001	IT-avdelning	Lena Salomonsson	Lena Salomonsson	Patric Groop	1 000 000	1 000 000	
108010	IT-avdelning	Lena Salomonsson	Lena Salomonsson	Patric Groop	1 000 000	1 000 000	Personliga utlägg kommundirektör
108012	IT-driftenhet	Patric Groop	Patric Groop	Lena Salomonsson	300 000	300 000	Personliga utlägg IT-chef
109001	Utveckling och bidrag	Uno Jonsson	Uno Jonsson	Johan Lindén, Lars Liljedahl	20 000 000	10 000 000	Ny ersättare
109010	Utveckling och bidrag	Uno Jonsson	Uno Jonsson	Johan Lindén, Lars Liljedahl	20 000 000	10 000 000	Ny ersättare

4

150000	*****	Kommunstyrelsen verksamhet	Johan Linder, Lars Liljedahl	Lars.Liljedahl@harnosand.se	Linda Högdal	40 000 000	10 000 000	Ny attestant
150000	092000	Kommunstyrelsen verksamhet	Lena Salomonsson	lena.salomonsson@harnosand.se	Johan Linder, Linda Högdal	500 000	0	Ny ersättare
201010	*****	Generell östst	Göran Norlander	goran.norlander@harnosand.se	Kristoffer Bodin, Eva Olsson-Lundgren	50 000	50 000	
202010	120000	Kommunfullmäktige	Göran Norlander	goran.norlander@harnosand.se	Kristoffer Bodin, Eva Olsson-Lundgren	50 000	50 000	
203010	130710	Revision	Sigrid Thörnlund	sigrid.thornlund@harnosand.se	Bo Anders Öberg, Ingrid Flodin	50 000	50 000	
050*	*****	Allmänna val	Sig-Britt Ahl	sig-britt.ahl@harnosand.se	Jeanette Geor IE, Sonja Hedenberg	50 000	50 000	
050000	*****	Finans	Johan Linder, Lars Liljedahl	Lars.Liljedahl@harnosand.se	Linda Högdal	40 000 000	10 000 000	Ny attestant
050000	*****	Finans	Johan Linder, Lars Liljedahl	Lars.Liljedahl@harnosand.se	Linda Högdal	40 000 000	10 000 000	Ny attestant

Denna attestantförteckning visar vilka personer som har beslutatskrift för ett eller flera ansvar och verksamheter.
Attestantförteckningen är upprättad i enlighet med fastställt attestreglemente och dess tillämpningsanvisningar.

Delegationsbeslut

Datum

2021-11-29

Underskrift

Johan Linder

S. Dahl

Härnösands kommuns revisorer

Till
Socialnämnden

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium
Kommunstyrelsen

2021-11-11

Revisionsrapport ”Uppföljande granskning av insatser för vuxna”

KPMG har på uppdrag av kommunens revisorer genomfört en uppföljande granskning av insatser för vuxna.

Revisionen önskar att socialnämnden lämnar synpunkter på de slutsatser som finns redovisade i rapporten senast den 25 februari 2022. Av svaret ska det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Svaret skickas till Lena Medin, KPMG (mailadress lana.medin@kpmg.se) för vidarebefordran till revisorerna.

För Härnösands kommuns revisorer

DocuSigned by

Ingrid Flodin
Vice ordförande

DocuSigned by

Bo-Anders Öberg
2:a vice ordförande

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

Rapport

Härnösands kommun

KPMG AB

2021-11-11

Antal sidor 13

Härnösands kommun

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

2021-11-11

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	4
3	Tidigare granskning av insatser för vuxna (2019)	5
4	Resultat av uppföljningen	7
4.1	Styrning och uppföljning	7
4.2	Samverkan	9
5	Slutsats och rekommendationer	12

Härnösands kommun

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

2021-11-11

1 Sammanfattning

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en uppföljande granskning av kommunens arbete kring insatser för vuxna med fokus på samarbete mellan socialförvaltningen, regionen och arbetslivsförvaltningen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Granskningen syftar till att bedöma om ansvariga nämnder vidtagit beslutade åtgärder.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunens arbete kring insatser för vuxna till viss del är ändamålsenlig. Vi bedömer att arbetet kring kvalitetsledningssystemet behöver färdigställas för att kunna upprätthålla ett systematiskt uppföljnings och förbättringsarbete av myndighetsutövningen. Vi bedömer även att samverkan gentemot regionen fortsatt behöver stärkas.

Vi konstaterar att arbetet med processkartläggningen inte är färdigställd. Det finns inte heller några upprättade processer för ekonomi- och vuxenenheten. Faktum är att vi inte kan se att det skett något arbete i kvalitetsledningssystemet bland annat eftersom det inte finns några rutiner, checklistor, riktlinjer etc. för myndighetsutövningen inom ekonomi- och vuxenenheten. Vi kan däremot inte förkasta att det inte skett/ pågår ett arbete med att bygga upp kvalitetsledningssystemet.

Vidare kan vi konstatera att ASI (Addiction Severity Index) som utredningsmetodik används i stor utsträckning och i de fall där det är möjligt. I och med införandet av UBÅT (Uppföljning och Beskrivning av Åtgärder) som uppföljningsstöd har uppföljning möjliggjorts samtidigt som uppföljning av varje insats sker i samband med avslut.

Vi konstaterar att samverkan internt inom socialförvaltningen upplevs fungera bra och att det finns tydlighet i rutiner för den interna samordningen i enskilda ärenden. Vi konstaterar även att samverkan mellan arbetslivsförvaltningen och socialförvaltningen fungerar bra och det upplevs finnas tydlighet i beställningar och tillhörande rutiner.

Vidare konstaterar vi att det fortsatt finns samverkansproblematik med regionen i Västernorrland. Vi noterar att det bedrivs arbete för att förbättra och möjliggöra en bredare samverkan bl.a. genom behandlingskonferenser.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi socialnämnden att

- följa upp och säkerställa arbetet med kvalitetsledningssystemet, se avsnitt 3.2
- följa upp och säkerställa möjligheter för att fortsätta utveckla samverkan med regionen, se avsnitt 3.3

Härnösands kommun

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

2021-11-11

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Härnösands kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en uppföljande granskning av kommunens arbete kring insatser för vuxna med fokus på samarbete mellan socialförvaltningen, regionen och arbetslivsförvaltningen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Revisionen bedömer att det finns en risk att beslutade åtgärder inte genomförts fullt ut i enlighet med de svar som revisionen erhållit. Det finns också en risk för att vidtagna åtgärder inte fått avsett effekt.

Med anledning av ovanstående drar kommunens revisorer slutsatsen i sin riskanalys, att det är angeläget att genomföra en uppföljning av granskningen som genomfördes år 2019

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om ansvariga nämnder vidtagit beslutade åtgärder.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Om åtgärder vidtagits i syfte att följa upp och säkerställa arbetet gällande kvalitetsledningssystemet?
- Om en standardiserad utredningsmetodik används i utredningsförfarandet?
- Om det finns upprättade rutiner och riktlinjer gällande den interna samverkan?
- Om det finns en ändamålsenlig och fungerande samverkan med regionen?
- Om det sker en systematisk uppföljning av verksamheterna?

Granskningen omfattar de rekommendationer som den tidigare granskningen omfattade.

Granskningen avser socialnämnden och arbetslivsnämnden.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Socialtjänstlagen (2001:453)
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

Härnösands kommun

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

2021-11-11

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument såsom: kvalitetsberättelse, rutin för intern samordning i enskilda ärenden samt verksamhetsplan.
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner däribland enhetschef ekonomi och vuxenenheten, förvaltningschef arbetslivsförvaltningen samt arbetsmarknadschef.

Rapporten är faktakontrollerad av enhetschef ekonomi och vuxenenheten och förvaltningschef arbetslivsförvaltningen.

Härnösands kommun

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

2021-11-11

3 Tidigare granskning av insatser för vuxna (2019)

Under 2019 genomfördes en granskning av kommunens arbete kring insatser för vuxna med fokus på samarbetet mellan socialförvaltningen, regionen och arbetslivsförvaltningen. Denna granskning syftade till att på en övergripande nivå bedöma om kommunens arbete kring vuxna med missbruksproblematik var tillräcklig och ändamålsenlig.

Granskningen visade bl.a. att det fanns upprättade rutiner för myndighetsutövningen däremot var inte processerna i kvalitetsledningssystemet upprättade. ASI som utredningsmetodik ansågs användas i allt för liten omfattning. Samtidigt som det inte fanns någon evidensbaserad metod som personalen i verksamheterna arbetade efter.

Vidare framkom att samverkan internt fungerade bra däremot fanns svårigheter i samverkan mellan LSS¹ och socialpsykiatrins verksamheter och individ och familjeomsorgen på grund av avsaknad av rutiner och riktlinjer.

Samverkan externt mellan socialförvaltningen och regionen fungerade relativt bra om än att samarbetet upplevdes personbundet och sårbart. Trots upprättade överenskommelser kring samverkan mellan kommunerna i regionen och region Västernorrland finns stora problem kring att upprätta samordnade och samtidiga insatser kring individer med samsjuklighet.

Uppföljning av verksamheten skedde i begränsad utsträckning och en systematisk uppföljning behövde komma till stånd. Det noterades även finnas problem vid uppföljningsmomenten av den samordnade individuella planen (SIP)

Den sammanfattande bedömning var att det fanns rutiner för arbetet kring vuxna med missbruksproblem. Däremot behövde arbetsmetodiken utvecklas för att kunna bedriva ett adekvat uppföljningsarbete samt att samverkan internt och externt behövde utvecklas och säkerställas.

Utifrån bedömning och slutsats rekommenderades socialnämnden att:

- följa upp och säkerställa arbetet med kvalitetsledningssystemet
- säkerställa att en standardiserad utredningsmetodik används i utredningsförfarandet
- upprätta rutiner och riktlinjer i den interna samverkan
- se över och utveckla samverkan med regionen för att få en fungerande verksamhet
- upprätta en systematisk uppföljning av verksamheterna

¹ SFS 1993:387 Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade

Härnösands kommun

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

2021-11-11

Socialnämndens svar²

I och med införandet av ett nytt verksamhetssystem, med start hösten 2020, har verksamhetsutvecklare inom socialförvaltningen påbörjat ett omfattande arbete för att säkerställa processer och flöden inom alla områden inklusive handläggning av ansökningar och bistånd till personer med missbruksproblematik. Denna processkartläggning gör att man kan upptäcka brister och risker vilket är en förutsättning för att kunna förbättra och upprätthålla kvalitet enligt kvalitets och ledningssystemet.

Verksamheten har under många år använt ASI för att bedöma rätt form av insats. Enligt revisionen används ASI i för liten omfattning, framför allt gällande uppföljning av ASI vilket stämmer. Orsaken har varit att handläggarna upplever att de inte haft möjlighet att prioritera ASI före akuta insatser.

Verksamheten kommer under 2021 att medverka i ett forskningsprojekt genom Umeå universitet, ESTR med koppling till ASI.

Alla handläggare vid vuxenenheten kommer att delta i ett utbildningsprogram EPI, Effektiv Planering av Insatser för missbruk som är kopplat till ASI. Fokus ligger på att bedömning av klienters behov, planering av insatser och uppföljning av vad som uppnåtts för klienterna. Detta förutsätter att handläggarna använder ASI och uppföljning ASI.

Verksamheten upplever inte att det saknas riktlinjer och rutiner i den interna samverkan. Roller och uppdrag har förtydligats och arbetet fortgår.

Däremot är samverkan med regionen komplicerad och i alltför stor grad personberoende. Ett omfattande arbete pågår inom regionens verksamheter kring Nära Vård, hur det kommer att påverka gruppen vuxna missbrukare är dock oklart. Utvecklingsarbetet kring en länsövergripande Beroendemottagning ses som mycket positivt och kan komma att bli en plattform för en utvecklad samverkan med regionen kring gruppen vuxna missbrukare.

² Socialnämnden 2020-10-29, § 137

Härnösands kommun
Uppföljande granskning av insatser för vuxna

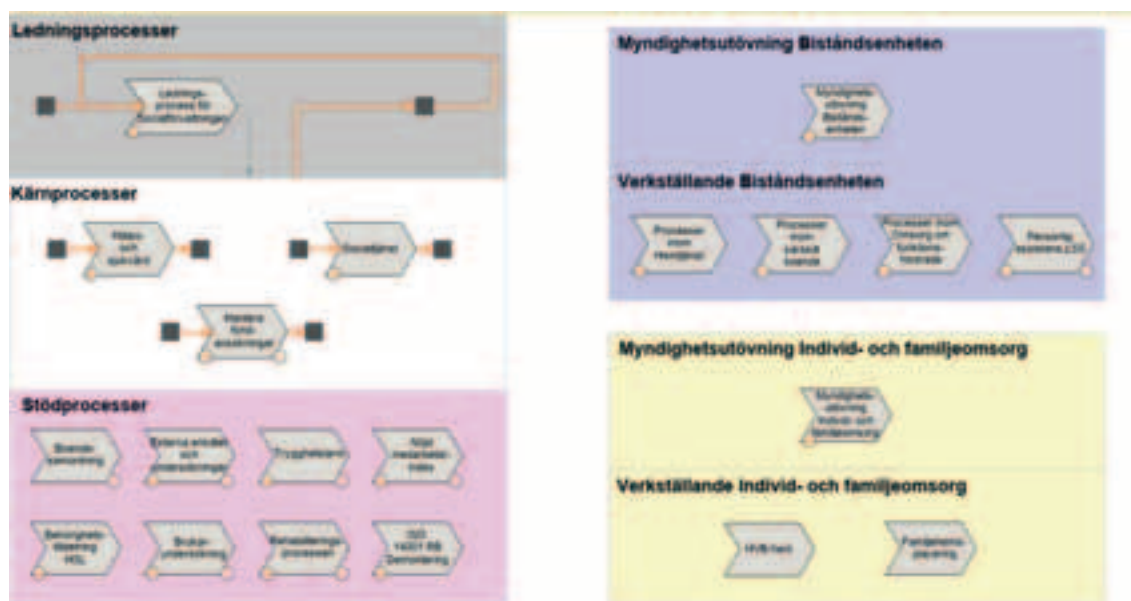
2021-11-11

4 Resultat av uppföljningen

4.1 Styrning och uppföljning

Som tidigare nämnts uppmärksammades i granskningen under 2019 att det fanns upprättade rutiner och riktlinjer kring handläggning och dokumentation inom Individ och familjeomsorgen (IFO).

Av Kvalitetsberättelsen för år 2020³ framkommer att det pågår ett aktivt arbete med processkartläggning och framtagande av rutiner inom IFO. Vi har även tagit del av aktuella rutiner och checklistor samt fått bekräftat att det pågår översyner och revideringar av de nuvarande rutinerna. Vidare framkommer att det under 2020 påbörjats ett arbete med införandet av det nya verksamhetssystemet. Det nya verksamhetssystemet ersätter två befintliga verksamhetssystem vilket också ska leda till effektivare hantering kring systemet.

Figur 1: Processkartläggning myndighetsutövning IFO, källa: Härnösands kommuns intranät.

Kvalitetsberättelsen framhäver att kvalitetsarbetet under 2020 främst inriktats på att kartlägga och säkerställa myndighetsprocesserna. Tanken är att processkartläggningen i ledningssystemet ska ge förutsättningar att kunna bedriva ett likartat och rättssäkert myndighetsutövande. Under 2021 är tanken att arbetet ska fortskrida samt utveckla webbaserade utbildningar i kvalitets- och ledningssystemet så att verksamheterna i sin tur kan arbeta aktivt med att förankra och utbilda sina medarbetare. Ledningssystemet är tänkt att användas för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet samt planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. Enligt intervjuade är kvalitetsledningssystemet under uppbyggnad och tanken är att processerna ska ligga

³ Socialnämnden 2021-03-18, §34

Härnösands kommun

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

2021-11-11

som ett flöde där samtliga processer finns beskrivna. Vi kan dock endast se att det finns processkartor med tillhörande rutindokument inom myndighetsutövningen inom biståndsenheten samt inom individ- och familjeomsorgens barn- och familjeenhet. Vi noterar att vi inte tagit del av något handlingsplan/ tidsplan för färdigställandet av kvalitetsledningssystemet.

Av verksamhetsplanen för IFO år 2020-2022 framgår att manualbaserade metoder såsom ASI och Audit⁴ och Dudit⁵ ska användas. En uppföljning av antalet ska även äga rum kvartalsvis. Vi kan däremot inte se att det lyfts fram några särskilda planerade insatser för vuxna i socialnämndens verksamhetsplan för år 2021⁶. Det framgår dock av kvalitetsberättelsen att det inom IFO bedrivits ett arbete med att utöka användandet av ASI som utredningsmetodik.

Enligt intervjuade sker utredningar enligt ASI i merparten av fallen. Det förekommer däremot att ASI inte kan genomföras t.ex. vid akuta placeringar, kognitiva funktionsnedsättningar eller vid tvångsvård.

Socialtjänsten använder sig av NetKlient som är ett program där ASI, ADAD⁷ och uppföljningsstödet UBÅT återfinns. I de fall där ASI utredningar genomförs kan även förslag på lämplig insats ges för klienten. Uppföljning av insatser sker i uppföljningsstödet UBÅT där samtliga åtgärder registreras. Det kan handla om ASI-utredningar, Audit, HVB-placering etc. Varje avslutad insats följs upp med ett tiotal frågor till klienten där de själva får skatta och utvärdera insatsen. Utöver det har även ansvarig handläggare möjlighet att utvärdera åtgärd genom att svara på frågor kring hur åtgärden utförts och hur väl den passar klienten i fråga.

Enligt intervju sker även uppföljning av öppenvården där det inledningsvis fanns stora ambitioner att kunna särskilja olika öppenvårdsprogram men på grund av ett en kraftigt ökad ärendemängd från mars månad, efter en tid under pandemin där både aktualiseringar och försörjningsstöd minskat, har detta bromsats. Tanken var att dela upp insatserna för att i uppföljningen kunna urskilja de klienter som är i enskild behandling, ÅP-grupp⁸ och TSF-grupp⁹.

På grund av pandemin har det inte skett fysiska träffar och varit möjligt att upprätthålla samma typ av uppföljning i HVB-hemmen vilket anses ytterst nödvändigt. Detta kommer dock att återupptas utifrån lättnader av restriktioner.

Vidare framkommer av verksamhetsplanen att verksamheten ska följas upp genom öppna jämförelser, verksamhetsberättelse samt statistik och nyckeltalsredovisning.

⁴ Alcohol Use Disorders Identification Test

⁵ Drug Use Disorders Identification Test

⁶ Socialnämnden 2021-01-28, § 9

⁷ Adolescent Drug Abuse Diagnosis

⁸ Återfallsprevention

⁹ Tolvstegsfrämjande gruppbehandling med inriktning mot Tolvstegsprogram

Härnösands kommun

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

2021-11-11

4.1.1 Bedömning

Vi konstaterar att arbetet med processkartläggningen inte är färdigställd. Det finns inte heller några upprättade processer för ekonomi- och vuxenheten. Faktum är att vi inte kan se att det skett något arbete i kvalitetsledningssystemet då vi inte heller noterar att det finns några rutiner, checklistor, riktlinjer etc. för myndighetsutövningen inom ekonomi- och vuxenheten upplagda i kvalitetsledningssystemet. Vi kan däremot inte förkasta att det inte skett/ pågår ett arbete med att bygga upp kvalitetsledningssystemet men vi har inte tagit del av någon handlingsplan eller några dokument som stärker detta.

Vi bedömer att det är av vikt att arbetet med kvalitetsledningssystemet färdigställs för att kunna säkerställa och systematiskt utveckla kvalitet och rättssäkerhet i myndighetsutövningen. Vi rekommenderar att socialnämnden följer upp och säkerställer arbetet med kvalitetsledningssystemet.

Vidare kan vi konstatera att ASI som utredningsmetodik används i stor utsträckning och i de fall där det är möjligt. I och med införandet av UBÅT som uppföljningsstöd har uppföljning möjliggjorts samtidigt som uppföljning av varje insats sker i samband med avslut vilket vi ser positivt på. Vi ser även positivt på att det sker uppföljningar av öppenvården.

4.2 Samverkan

Den påvisade bristen gällande den interna samverkan i 2019 års granskning avsåg samverkan mellan myndighetssidan och verkställighetssidan inom LSS- och socialpsykiatrins verksamheter. Enligt uppgifter ansågs inte samverkan ske naturligt detta i brist på riktlinjer kring samverkan mellan myndighet- och verkställighetssidan vid samtida insatser.

Intervjuade upplever att samverkan fungerar bra internt inom socialförvaltningen. Samverkan sker enligt rutinen för intern samordning i enskilda ärenden ska handläggare i samband med utredning eller under ärendets gång få kännedom om det redan pågår eller finns behov av insatser från annat verksamhetsområde. Kontakt ska tas med handläggare för det aktuella området för att tydliggöra insatsernas innehåll och mål samt ansvarsfördelning mellan berörda personalgrupper på verkställighetssidan. Det framgår att det är önskvärt med en gemensam samordningsträff innan ny insats påbörjas. I dessa fall kan mallen för samordnad individuell plan (SIP) användas. Om personal i sin tur på verkställighetssidan uppmärksammar behov av andra insatser ska återkoppling ske till ansvarig handläggare.

Enligt intervjuer finns en rutin mellan socialförvaltningen och arbetslivsförvaltningen gällande arbetsmarknadsinsatser där socialtjänsten skickar ett beställningsformulär till arbetslivsförvaltningen på ett uppdrag gällande den enskilda klienten. När uppdragsbeställningen är bekräftad får socialtjänsten i sin tur ett bekräftelsemejl med ärendenummer som sedan noteras i akten. När sedan arbetsmarknadskonsulent kallar personen till kartläggningen meddelas socialtjänsten om när t.ex. en praktik kan påbörjas eller om arbetslivsförvaltningen av olika anledningar inte kan ta emot klienten. Enligt intervjuer framkommer dock att socialförvaltningen i regel gör en enkel kartläggning om insatser som kan vara aktuella. Det händer dock att beställningen

Härnösands kommun

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

2021-11-11

enbart innehåller namn och personuppgifter. För att vara aktuella för en arbetsmarknadsinsats krävs att personen i sig är inskriven på Arbetsförmedlingen.

Intervjuade upplever fortsatt att samverkan mellan socialförvaltningen och arbetslivsförvaltningen fungerar bra. Det upplevs även finnas upprättade och väl fungerande rutiner kring samverkan. Kring individen finns ett sammanhållet stöd från det att en klient blivit aktualiserad. I det fall då det finns behov av kontakt med andra huvudmän finns stöd i att kunna knyta kontakt med dessa. Vid intervjuer framkommer att det finns ett långsiktigt arbete mot att göra stegförflyttningar mot egenförsörjning eller studier. Det upplevs även finnas en regelbunden dialog tillsammans med socialtjänsten kring vilka typer av insatser som går att utveckla. Det upplevs finnas ett bra stöd från politiken där det är tydligt att socialbidragen ska minska ytterligare samtidigt som sysselsättningen ska öka. Målet är att under nästa år kunna sysselsätta ca 500 personer samtidigt istället för nuvarande 400 personer. Det sker samtidigt uppföljningar på individnivå för att kunna utvärdera och kartlägga varje sysselsättningsplats som kommunen erbjuder.

Vid granskningen som genomfördes 2019 konstaterades att det fanns stora problem kring samverkan mellan kommunen och regionen gällande upprättandet av samordnade och samtidiga insatser. Den överenskommelse om samordning och samarbete kring samordnade och tidiga insatser som Region Västernorrland och länets kommuner ingick i 2017 är än idag oförändrad. Det framgår dock att det skapats ett projekt¹⁰ tillsammans med regionen kring samsjuklighet för att hitta samverkansformer. Där fokus lagts på samsjuklighet kring missbruk och psykisk ohälsa. Det lyfts dock att det fortsatt finns samverkansproblematik med regionen. Det framkommer även att det vid start på projektet fanns väldigt skilda förväntningar på vad samverkansprojektet skulle gå ut på och att det finns problematik i att hitta lösningar.

Utöver detta finns behandlingskonferenser där socialsekreterare/handläggare deltar tillsammans med psykiatrik på regionen. Under samverkanskonferenser kan socialsekreterare givet samtycke från klient lyfta ärenden där personer kan behöva insatser både från öppenspsykiatrik och socialtjänsten samtidigt. I dessa konferenser kan även kommunalpsykiatrik, behandlare vid kommunens resursteam och läkare delta vid behov och om den enskilde har insatser via dessa. Vidare kan även anonyma ärenden lyftas för att få konsultation och information om vad respektive organisation kan erbjuda. Om problem uppstår och om gruppen stöter på hinder eller inte är överens har chefer från socialtjänsten samt öppenvårdpsykiatrik möten för att se över lösningar.

Behandlingskonferenserna äger rum en gång per månad och är även det en del av projektet. Då detta är projektbaserad finns ett slutdatum den sista december 2021 men intervjuade upplever att den typen av samverkan måste fortsätta, om än i andra former, för att förbättra samverkan mellan kommunen och psykiatrik inom regionen.

Detta till trots upplevs samverkan ha blivit mycket bättre och det finns mycket kvar att göra för att få en fullt ut fungerande samverkan. Däremot upplevs det inte vara ett prioriterat område i regionen och det uppges finnas fall där läkare skriver fel

¹⁰ Samverkansprojektet ingår i programmet God och nära vård i Västernorrland som bildats av Region Västernorrland och länets sju kommuner.

Härnösands kommun

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

2021-11-11

anmälningar där orosanmälningar blir LVM¹¹ samt upprättade behandlingsrutiner som inte fungerar. LVM-processen har dock setts över där socialtjänsten tillsammans med regionen sett över den för att inte hamna i oenigheter kring vem som gör vad i varje enskilt ärende. Det lyfts vid intervjuer att det även finns exempel på väldigt bra ärenden där samtliga parter lyckats hitta lösningar istället för att slå ifrån sig och lägga över ansvar och kritisera varandra.

4.2.1 Bedömning

Vi konstaterar att samverkan internt inom socialförvaltningen upplevs fungera bra och att det finns tydlighet i rutiner för den interna samordningen i enskilda ärenden. Vi konstaterar även att samverkan mellan arbetslivsförvaltningen och socialförvaltningen fungerar bra och det upplevs finnas tydlighet i beställningar och tillhörande rutiner. Vi ser även positivt på att det sker ett långsiktigt arbete för att göra stegförflyttningar mot egenförsörjning eller studier samt att det sker uppföljningar på individnivå för att kartlägga och utvärdera sysselsättningsplatser.

Vidare konstaterar vi att det fortsatt finns samverkansproblematik med regionen i Västernorrland. Vi noterar att det bedrivs arbete för att förbättra och möjliggöra en bredare samverkan bl.a. genom behandlingskonferenser. Vi bedömer dock att det är av vikt att samverkan fortsätter att utvecklas för att minska sårbarhet och tidigare upplevd problematik kring personbundenhet. Vi rekommenderar därför att socialnämnden följer upp samt säkerställa möjligheter för att fortsätta utveckla samverkan med regionen.

¹¹ Lagen om vård av missbrukare i vissa fall

Härnösands kommun

Uppföljande granskning av insatser för vuxna

2021-11-11

5 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunens arbete kring insatser för vuxna till viss del är ändamålsenlig. Vi bedömer dock att arbetet kring kvalitetsledningssystemet behöver färdigställas för att kunna upprätthålla ett systematiskt uppföljnings och förbättringsarbete av myndighetsutövningen. Vi bedömer även att samverkan gentemot regionen fortsatt behöver stärkas.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi socialnämnden att:

- följa upp och säkerställa arbetet med kvalitetsledningssystemet, se avsnitt 3.2
- följa upp och säkerställa möjligheter för att fortsätta utveckla samverkan med regionen, se avsnitt 3.3

Datum som ovan

KPMG AB

Oskar Nordmark

Certifierad kommunal revisor

Lena Medin

Certifierad kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Kommunalförbundet

2021-10-29

Kollektivtrafikmyndigheten i
Västernorrlands län

Revisorerna

Till
Kommunfullmäktige i Ånge, Sundsvall,
Timrå, Härnösand, Kramfors, Sollefteå
och Örnsköldsvik

Regionfullmäktige

För kännedom
Direktionen
Kommunalförbundet
Kollektivtrafikmyndigheten i
Västernorrlands län
Org nr 22200-2923

Revisorernas bedömning av delårsrapport per 2021-08-31

Vi, av Regionfullmäktige utsedda revisorer, har uppdraget att bedöma om resultatet i delårsrapport per 2021-08-31 är förenligt med de mål som direktionen beslutat om. Bedömningen avser de mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning, såväl finansiella som för verksamheten.

Bedömningen är baserad på en översiktlig granskning av delårsrapporten, inriktad på övergripande analys och inte på detaljer i redovisningen. Granskningen har utförts enligt god revisions sed i kommunal verksamhet.

Vår samlade bedömning är att resultatet i delårsrapporten inte är förenligt med de finansiella mål och de verksamhetsmål som direktionen beslutat om som är av särskild betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Som stöd för vår bedömning åberopas bifogad rapport.

Härnösand 2021-10-29

Mikael Gäfvert

Åke Söderberg

Thomas Jäarf

Översiktlig granskning

-Delårsrapport per
2021-08-31

Kommalförbundet
Kollektivtrafikmyndigheten
i Västernorrlands län

Innehåll

Sida

1. Sammanfattning	
1.1 Räkenskaperna och delårsrapporten	[4]
1.2 Underlag för revisorenas bedömning	[5]
2. Inledning	
2.1 Syfte och revisionsfråga	[7]
2.2 Avgränsning	[8]
2.3 Revisionskriterier	[9]
2.4 Ansvarig nämnd	[9]
2.5 Metod	[9]
3. Resultat av granskningen	
3.1 Förvaltningsberättelse	[11]
3.2 Bedömning av direktionens mål med betydelse av god ekonomisk hushållning	[11]
3.2.1 Finansiella mål och verksamhetsmål	[12]
3.3 Balanskravet	[13]
3.4 Resultaträkning	[14]
3.5 Balansräkning	[15]
3.6 Redovisningsprinciper	[16]

1. Sammanfattning

Sammanfattning

Vi har av Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska delårsrapporten per 2021-08-31. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Kommunalförbundets revisorer ska enligt Kommunallagen 12 kap bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som förbundsdirektionen beslutat. Revisorernas uttalande avges i revisorernas bedömning av delårsrapporten.

Vårt uppdrag är att granska delårsrapporten för att ge revisorerna tillräckligt underlag för sin bedömning.

1.1 Räkenskaper och delårsrapporten

De väsentligaste slutsatserna från granskningen kan sammanfattas enligt följande:

- Kommunalförbundets resultat för delåret uppgår till 0 mkr (0 mkr). Då kommunalförbundet finansieras av medlemmarna via bidrag tillämpar kommunalförbundet en fördelningsmodell för fördelning av intäkter och kostnader mellan medlemmarna. Nettokostnaden för respektive medlem ligger sedan till grund för vad de ska betala i medlemsbidrag för att kommunalförbundet ska gå med +/- 0.
- Kommunalförbundets nettokostnad för delåret uppgår till -415,4 mkr (396,6). Prognosen för helåret uppgår till -606,8 mkr, vilket är 14,2 mkr högre än budget. Den högre prognostiserade nettokostnaden förklaras främst av ökade kostnader om 37,5 mkr till följd av omförhandlade trafikavtal, vilket motverkas av högre prognostiserade intäkter om 23,4 mkr. Ökningen av intäkter jämfört med budget förklaras främst av intäktsföring av tidigare skuld förda bidrag om 12,7 mkr.
- Kommunalförbundets balanskravsresultat beräknas uppgå till 0 mkr för 2021.

Periodisering av förutbetalda kostnader, vi har i vår granskning noterat att posten för förutbetalda kostnader är onormalt låg, föregående år uppgick posten till 24,8 mkr och vid årsskiftet 25,7 mkr, vid delåret 2021 uppgår periodiseringarna endast till 2,5 mkr. Vilket skulle kunna innebära att det i resultaträkningen per 2021-08-31 redovisats för höga kostnader. I prognosen ska kommunalförbundet enligt uppgift tagit hänsyn till detta. Utredning ska ske under hösten för korrekt hantering till årsskiftet.

Vi har inte identifierat några väsentliga felaktigheter i delårsboksutslutet, och i granskningen har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsboksutslutet inte, i allt väsentligt, är upprättat i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning.

Sammanfattning forts.

1.2 Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål

Enligt bestämmelser i kommunallagen ska förbundsdirektionen i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsboks slutet är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för den ekonomiska förvaltningen.

Vad gäller god ekonomisk hushållning så hänvisar RKR till kommunallagen där det betonas vikten av att mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning utvärderas för hela koncernen, dvs kommunalförbundet och dess koncernföretag gemensamt. Vi bedömer att målen för god ekonomisk hushållning inte omfattar eller har utvärderas för koncernen som helhet.

Vi delar förbundsdirektionens bedömning att resultatet i delårsrapporten inte är i enlighet med målen för god ekonomisk hushållning.

Sundsvall 2021-10-29

Juristfirma av:
Lars Skoglund
FÖRETAGETS C.F.

Auktoriserad revisor

Juristfirma av:
Lena Medin
FÖRETAGETS C.F.

Certifierad kommunal revisor

2. Inledning

Inledning

Av lag om kommunal bokföring och redovisning framgår att kommunalförbund ska upprätta minst en delårsrapport som ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret, det vill säga minst sex månader och högst åtta månader. Det är även den rapport som faller inom ramen för denna period som ska behandlas av kommunfullmäktige och som revisorerna ska göra en bedömning av.

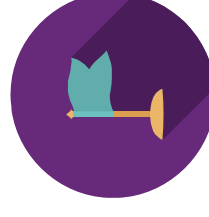
Kommunalförbundets revisorer ska enligt 12 kap i kommunallagen bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat (2 §). Revisorernas uttalanden avges i revisorernas bedömning av delårsrapporten.

2.1 Syfte och revisionsfråga

Granskningen syftar till att översiktligt bedöma om:

- ✓ Kommunalförbundets delårsrapport har upprättats i enlighet med kommunallagen, lag om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.
- ✓ Resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som förbundsdirektionen beslutat, som är av betydelse för god ekonomisk hushållning

Resultatet av vår granskning utgör underlag för revisorernas utformning av uttalandet till förbundsdirektionen.

Inledning forts.

2.2 Avgränsning

Vår granskning omfattar delårsrapporten per 2021-08-31.

Vår granskning har skett i den omfattning som följer av God revisionsordning i kommunal verksamhet, främst såsom denna definieras av SKR och Skyrev. Det innebär att vi planerat och genomfört den översiktliga granskningen för att med begränsad säkerhet försäkra oss att delårsrapporten inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En översiktlig granskning är begränsad i omfattning och riktar i huvudsakligen in sig på intervjuer och analyser. De granskningsåtgärder som vidtas gör det inte möjligt att sammantaget skaffa en sådan säkerhet kring alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en fullständig revision utförts.

Vår granskning av redovisningen utgår från en bedömning av väsentlighet och risk.

Granskningen har inte som syfte att identifiera brottsliga handlingar, t ex förskingring.

I delårsrapporten har vi översiktligt granskat resultat- och balansräkning samt tillhörande noter. Övriga delar har enbart granskats med utgångspunkt från att informationen är förenlig med informationen i de finansiella delarna.

Denna rapport sammanfattar i avvikelseform våra väsentligaste iakttagelser från granskningen.

Inledning forts.

2.3 Revisionskriterier

Vi har bedömt om delårsrapporten i allt väsentligt följer:

- ✓ Kommunallag (KL) och lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- ✓ God redovisningssed, definierad av Rådet för Kommunal Redovisning, RKR, och Sveriges Kommuner och Regioner, SKR
- ✓ Interna regelverk och instruktioner
- ✓ Förbundsdirektionens beslut

Vi har bedömt om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de av förbundsdirektionen beslutade målen för ekonomi och verksamhet som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

2.4 Ansvarig nämnd

Granskningen avser förbundsdirektionens delårsrapport som enligt 11 kap 16 § Kommunallagen ska behandlas av förbundsdirektionen.

Rapporten är faktakontrollerad av ekonomiavdelningen.

2.5 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- ✓ Dokumentstudie av relevanta dokument
- ✓ Intervjuer med berörda tjänstemän
- ✓ Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi
- ✓ Översiktlig analys av resultat- och balansräkningen

3. Resultat av granskningen

Resultat av granskningen

3.1 Förvaltningsberättelse

Enligt 13 kap. 2 § LKBR ska en delårsrapport innehålla en resultaträkning, en balansräkning och en förenklad förvaltningsberättelse. RKR preciserar i rekommendation 17 vad förvaltningsberättelsen ska innehålla minimum för att motsvara kraven på en förenklad förvaltningsberättelse.

Vi anser att kommunalförbundets förvaltningsberättelse uppfyller kraven vilka preciseras i RKR R17.

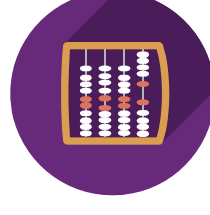
3.2 Bedömning av direktionens mål med betydelse av god ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagens bestämmelser ska förbundsdirektionen i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning.

Kommunalförbundets sammanfattande bedömning är att förbundet inte kommer att uppnå god ekonomisk hushållning vid årets slut. Bedömningen baseras främst på att det finansiella målet inte uppnås.

Vi delar kommunalförbundets sammanfattande bedömning att förbundet inte kommer att uppnå god ekonomisk hushållning vid årets slut.

Vad gäller god ekonomisk hushållning så hänvisar RKR till förarbeten till kommunallagen där det betonas vikten av att mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning utvärderas för hela koncernen, d v s kommunalförbundet och dess koncernföretag gemensamt. Vi bedömer att målen för god ekonomisk hushållning inte omfattar koncernen som helhet.

Resultat av granskningen forts.

3.2.1 Finansiellt mål och verksamhetsmål

Vi konstaterar att direktionen gjort en sammantagen bedömning av huruvida god ekonomisk hushållning kommer att uppnås. Bedömningen är att god ekonomisk hushållning inte kommer att uppnås utifrån prognoserna.

Bedömningen baseras på följande utvärdering av de tre övergripande målen (under senare avsnitt i delårsrapporten finns en redovisning av de indikatorer som hör till respective mål):

Målområde	Verksamhetens mål	Arvsprognos	Måloppfyllelse
Resenär	Vi ska resurseffektivt öka det totala kollektiva resandet	Nej målet uppfylls inte	Bedömningen är att målet inte kommer att uppfyllas. Antalet resor i Västernorrlands län har minskat kraftigt till följd av covid-19 pandemin.
Hållbarhet	Minskad negativ miljöpåverkan	Nej målet uppfylls inte	Bedömningen är att målet inte kommer att uppfyllas
Hållbarhet	Resurseffektiv kollektivtrafik	Nej målet uppfylls inte	Bedömningen är att målet inte kommer att uppfyllas. Antalet resor i Västernorrlands län har minskat kraftigt till följd av covid-19 pandemin.

Vi delar direktionens bedömning att resultatet i delårsrapporten inte är förenligt med god ekonomisk hushållning.

Vi ser positivt på att direktionen i delårsrapporten har tagit in ett avsnitt om åtgärder för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Resultat av granskningen forts.

3.3 Balanskravet

Ett kommunalförbund ska enligt kommunallagen göra en avstämning av balanskravet och detta ska redovisas i förvaltningsberättelsen. Kommunalförbundet redovisar en bedömning av balanskravsresultatet i förvaltningsberättelsen. Av delårsrapporten framgår det att kommunalförbundets prognostiserade balanskravsresultat uppgår till 0 mkr.

Det finns inget balanskravsresultat att återställa från tidigare år.

Beräkningen som ligger till grund för kommunalförbundets balanskravsresultat innehåller enligt vår bedömning inga väsentliga felaktigheter.

Resultat av granskningen forts.

3.4 Analys av Resultaträkning

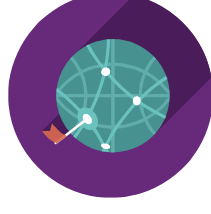
Ett kommunalförbunds långsiktiga utveckling är beroende av att intäkterna ökar mer än kostnaderna för att inte urholka det egna kapitalet.

Belopp i mkr	2021-08-31	2020-08-31	Prognos 2021	Budget 2021
Verksamhetens nettokostnader	-415,4	-369,6	-606,8	-592,6
Subventioner	68	92,7	114,7	155,6
Medlemsbidrag	347,4	276,9	492,1	437,0
Årets resultat	0	0	0	0

Kommunalförbundets nettokostnader uppgår till -415,4 mkr vilket är 45,8 mkr högre än samma period förra året. Det förklaras främst av ökade kostnader om 47,3 mkr. Ökningen förklaras främst av omförhandlade trafikavtal samt att tidigare vidarefakturerade kostnader för fordonshyra nettoredovisats. Minskade intäkter relaterat till subventioner är hänförligt till minskat resande under Corona pandemin.

Kommunalförbundets årsprognos uppgår till -606,8 mkr, vilket är 14,2 mkr högre än budget. Ökningen mot budget förklaras främst av högre kostnader om 37,5 mkr vilket förklaras av samma som ovan. Detta motverkas av högre prognostiserade intäkter om 23,4 mkr. Ökningen av intäkter förklaras främst av intäktsföring av tidigare års skuld förda bidrag om 12,7 mkr samt högre intäkter avseende fordonshyra om 31 mkr som tidigare nettoredovisats enligt ovan. Detta motverkas av lägre biljetintäkter om totalt 35,2 mkr. Vidare prognostiserar kommunalförbundet även med att ersättning om 15 mkr kommer att erhållas för förlorade intäkter till följd av Corona Pandemin, vilka inte fanns med i budget då möjligheten att söka dessa medel inte var beslutad när budgeten lades. Totalt sökt belopp uppgår till 26 mkr, det som finns med i prognosen är på samma nivå som det som erhöles för 2020.

Vi har i vår granskning noterat att det finns en risk för ej periodiserade kostnader i bokslutet per 21-08-31, se vidare under avsnitt 3.5.

Resultat av granskningen forts.

3.5 Balansräkning

	2021-08-31	2020-12-31	Sammanställd 2021-08-31	Sammanställd 2020-12-31
Balansomslutning	183,4	246,8	540,4	253,8
Redovisat eget kapital	1,3	1,3	-0,1	1,3
Redovisad soliditet	0,7%	0,6%	neg	0,6%
Omsättningsstillgångar	164,6	227,8	227,1	248,3
Avsättningar	0,0	0,0	14,9	4,0
Långfristiga skulder	0,0	0,0	274	0,3
Kortfristiga skulder	182,0	245,5	251,6	248,1
Balanslikviditet	90,5%	92,8%	90,3%	100,1%

Balansomslutningen för kommunalförbundet minskar med 63,4 mkr jämfört med bokslutet. På tillgångssidan är minskningen är främst hänförlig till lägre saldo på bank till följd av negativt kassaflöde samt minskade förutbetalda kostnader. På skuldsidan förklaras minskningen av lägre skuld till medlemmarna.

Vi har i vår granskning noterat att posten för förutbetalda kostnader är onormalt låg, föregående år uppgick posten till 24,8 mkr och vid årsskiftet 25,7 mkr, vid delåret 2021 uppgår periodiseringarna endast till 2,5 mkr. Vilket skulle kunna innebära att det i resultaträkningen per 2021-08-31 redovisats för höga kostnader. I prognosen ska kommunalförbundet enligt uppgift tagit hänsyn till detta. Utredning ska ske under hösten för korrekt hantering till årsskiftet.

Balansomslutningen för koncernen uppgår till 540,4 mkr vilket är en ökning med 286,6 mkr. Ökningen förklaras av att det delägda bolaget AB Transitio som av kommunalförbundet ägs till 5% numera ingår i koncernen.

Resultat av granskningen forts.

3.6 Sammanställd redovisning

Enligt lag om kommunal bokföring och redovisning 12 kap 2§ ska den sammanställda redovisningen omfatta de juridiska personer i vilka kommunen/förbundet har ett betydande inflytande. Av författningskommentarerna framgår att ett betydande inflytande förutsätts föreligga när kommunen/förbundet innehar minst 20 % av rösterna i en annan juridisk person. Det finns dock möjlighet att göra avsteg från principen om företaget har en ringa omsättning eller balansomslutning. Vidare framgår det av 2 kap 5§ andra stycket att den juridiska personen ändå ska anses vara ett kommunalt/förbunds koncernföretag, om det har särskild betydelse för kommunens/förbundets verksamhet eller ekonomi. Det framgår av RKR R16 att särskild ekonomisk betydelse föreligger, om den kommunala/förbunds koncernens andel av företagets omsättning eller omslutning överstiger 5% av kommunens/förbundets skatteintäkter och generella stadsbidrag.

I RKR R17 Delårsrapport är det upp till varje kommun/förbund att avgöra om de kommunala/förbundets bolagen ska omfattas av delårsrapporten. Att de kommunalförbundets bolag ska ingå torde dock vara nödvändigt eftersom det är direktionens mål för hela kommun/förbundskoncernen som ska bedömas.

Kommentar

I den sammanställda redovisningen ingår förutom kommunalförbundet följande enheter:

Västernorrlands Läns Trafik AB, 100 %

Bussgods i Västernorrland AB, 100%

Norrtåg AB, 25%

AB Transitio, 5%

I delårsboks lutet 2021-08-31 redovisas för första gången AB Transitio som ägs till 5% och anses ha en särskild ekonomisk betydelse för kommunalförbundet.

Resultat av granskningen forts.

3.6 Redovisningsprinciper

I delårsrapporten ska enligt RKR R17 samma beräkningsmetoder användas som i den senaste årsredovisningen eller, om dessa principer eller metoder har ändrats, en beskrivning av karaktären på och effekten av förändringen. Upplysningar ska även lämnas kring säsongsvariationer, cykliska effekter som har påverkan på verksamheten, karaktären och storleken på jämförelsestörande poster, effekten av ändrade uppskattningar och bedömningar samt förändringar i väsentliga ansvarsförbindelser.

I delårsrapporten anges under avsnittet ”Redovisningsprinciper” att redovisningen skett enligt god kommunal redovisningssed med vilket avses i överensstämmelse med LKBR och RKR:s rekommendationer. Vi bedömer däremot att uppgifterna om säsongsvariationer och/eller cykliska effekter är bristfälliga.

kpmg.com/socialmedia

The information contained herein is of a general nature and is not intended to address the circumstances of any particular individual or entity. Although we endeavor to provide accurate and timely information, there can be no guarantee that such information is accurate as of the date it is received or that it will continue to be accurate in the future. No one should act on such information without appropriate professional advice after a thorough examination of the particular situation.

© 2021 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

The KPMG name and logo are registered trademarks or trademarks of KPMG International.

Certificate Of Completion

Envelope Id: 7C3BA6E4AC504D0A8E094A61D3BD5CF5	Status: Completed
Subject: Please DocuSign: Rapport delår KTM 2021 slutlig.pdf	
Source Envelope:	
Document Pages: 18	Signatures: 2
Certificate Pages: 2	Initials: 0
AutoNav: Enabled	Envelope Originator:
Envelopeld Stamping: Enabled	Marlene Olsson
Time Zone: (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna	PO Box 50768
	Malmö, SE -202 71
	marlene.olsson@kpmg.se
	IP Address: 90.129.205.62

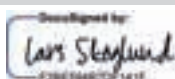
Record Tracking

Status: Original	Holder: Marlene Olsson	Location: DocuSign
10/29/2021 1:54:36 PM	marlene.olsson@kpmg.se	

Signer Events

Lars Skoglund
lars.skoglund@kpmg.se
KPMG AB

Security Level: Email, Account Authentication
(None)

Signature

Signature Adoption: Pre-selected Style
Using IP Address: 195.84.56.2

Timestamp

Sent: 10/29/2021 1:56:07 PM
Viewed: 10/29/2021 2:56:45 PM
Signed: 10/29/2021 2:56:52 PM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Not Offered via DocuSign

Lena Medin
lena.medin@kpmg.se
KPMG AB

Security Level: Email, Account Authentication
(None)

Signature Adoption: Pre-selected Style
Using IP Address: 185.224.57.161

Sent: 10/29/2021 1:56:07 PM
Viewed: 10/31/2021 11:06:55 AM
Signed: 10/31/2021 11:07:07 AM

Electronic Record and Signature Disclosure:
Not Offered via DocuSign**In Person Signer Events****Signature****Timestamp****Editor Delivery Events****Status****Timestamp****Agent Delivery Events****Status****Timestamp****Intermediary Delivery Events****Status****Timestamp****Certified Delivery Events****Status****Timestamp****Carbon Copy Events****Status****Timestamp****Witness Events****Signature****Timestamp****Notary Events****Signature****Timestamp****Envelope Summary Events****Status****Timestamps**

Envelope Sent	Hashed/Encrypted	10/29/2021 1:56:08 PM
Certified Delivered	Security Checked	10/31/2021 11:06:55 AM
Signing Complete	Security Checked	10/31/2021 11:07:07 AM

Envelope Summary Events	Status	Timestamps
Completed	Security Checked	10/31/2021 11:07:07 AM

Payment Events	Status	Timestamps
-----------------------	---------------	-------------------

 Nämnd
Kommunstyrelsen

Datum 2021-11-02

Tid Kl. 08:30-16:00

Plats Sollefteåsalen, Kommunhuset

Beslutande Enligt närvaro- och tjänstgöringslista

Övriga Närvarande

Anna Forsberg, sekreterare, §§ 175-193
 Niklas Nordén, TF Kommundirektör, §§ 175-193
 Mia Karlsson, HK Dest, § 176
 Christina Friberg, Fastighetsägarna Mitt-Nord, § 175
 Lars-Olof Wengelin, HR, § 180
 Örjan Abrahamsson, Skolchef, § 175, § 181
 Ann-Katrin Lundin, Socialchef, § 175
 Siv Sjödén, biträdande Skolchef, § 181
 Åsa Eriksson, Avfallschef, § 182
 Åke Gullersbo, Tekniskchef, § 182
 Lisbeth Boman, handläggare, § 185
 Hamed Hassani, Översiktsplanerare, § 186
 Mattias Axelsson, TF Ekonomichef, § 188

Underskrifter

Sekreterare
 Anna Forsberg §§ 175-193

Ordförande
 Johan Andersson (C) §§ 175-193

Justerare
 Åsa Sjödén (S) §§ 175-193

Bevis om justering

Justeringen har tillkännagetts genom anslag på kommunens officiella webbanslagstavla.

Myndighet Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum 2021-11-02

Anslaget sätts upp 2021-11-05 tas ner 2021-

Förvaringsplats för protokollet Kommunstyrelseförvaltningen, kommunhuset, Sollefteå

Underskrift

§ 176

Dnr KS 229/2021

**Höga Kusten Destinationsutvecklings besöksnäringstrategi
2022-2030****Beslut**

Kommunstyrelsen beslutar

att ställa sig bakom Höga Kusten Destinationsutvecklings strategi för perioden 2022-2030

Information

Mia Karlsson, Höga Kusten Destinationsutveckling. Inleder med att presenterar statistik för besöksnäringen i Höga Kusten 2021. 13 % positivt kontra 2019 i Sollefteå kommun. Resultatet är ingen slump utan frukten av ett hårt jobb av entreprenörer. Informerar om vision, mission och mål 2030 för besöksnäringen i Höga Kusten. Mätbara mål och strategiska områden mot 2030 har tagits fram. Agerande tillsammans gör oss starkare.

Ärendebeskrivning

Höga Kusten Destinationsutveckling AB har sedan 2014 i uppdrag av sina ägarkommuner, Härnösand, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik, att arbeta för att utveckla besöksnäringen i Höga Kusten strategiskt, långsiktigt och hållbart med målsättningen att bidra till att skapa 800 nya jobb fram till 2025. Sedan 2017 ligger också ansvaret för den gemensamma turistservicen hos Höga Kusten Destinationsutveckling. Vid bolagets bildande antog styrelsen i Höga Kusten Destinationsutveckling en strategi för bolagets arbete för åren 2014-2016. Den följdes sedan av en ny strategi för åren 2017-2020.

Den positiva utvecklingen i Höga Kusten de senaste åren har skett tack vare ett gott samarbete mellan många involverade aktörer. Såväl från offentlig sektor som från det privata näringslivet och föreningslivet. För att fortsätta den positiva utvecklingen har en gemensam strategi tagits fram för Höga Kustens utveckling. Strategin berör hela besöksnäringssystemet, inte bara Höga Kusten Destinationsutveckling AB.

Bakgrund

Under 2021 har en ny besöksnäringstrategi för Höga Kusten tagits fram. För att utveckla en destination krävs samverkan, förståelse och engagemang mellan flera olika intressenter. En tydlig och gemensam vision och struktur är grundläggande för ett långsiktigt hållbart destinationsutvecklingsarbete.

Strategin är framtagen genom en bred process där intressenter från hela besöksnäringssystemet deltagit. Ett stort antal workshops hölls under vintern 2020/2021 i större och mindre grupperingar för att diskutera Höga Kustens tillgångar tillsammans med trender inom besöksnäringen och en analys av omvärldens krav. Det har resulterat i vision, mål och strategiska utvecklingsområden för att ta Höga Kusten till nästa nivå.

Nämnd

Kommunstyrelsen

Höga Kusten Destinationsutveckling har lett arbetet och Kairos Future har bistått med processledning och framtidsanalys.

Strategin är fastställd av styrelsen för Höga Kusten Destinationsutveckling AB.

En nivå till mot 2030 - Höga Kustens besöksnäringstrategi

I visionen fastslås att Höga Kusten alltid ska sträva efter en nivå till och att Höga Kusten ska bli en plats dit allt fler längtar – både som besökare och boende. För att precisera ambitionerna har det tagits fram några kvantitativa mål som kommer hjälpa till att kontinuerligt kunna se om man är på väg mot rätt håll, mot visionen. Höga Kustens strategi mot 2030 är direkt kopplad till flera av

de 17 globala målen i Agenda 2030, med särskilt fokus på mål 8, mål 11, mål 12 och mål 13. Målsättningarna är att 2030 har turismens omsättning fördubblats, är besöksnäringen koldioxidneutral, är lokalborna besöksnäringens främsta företrädare samt att 2030 betraktas Höga Kusten som internationell toppklass.

Utifrån omvärldens utmaningar, Höga Kustens egna styrkor och svagheter samt visionen och målen har fem strategiska områden med tillhörande delstrategier identifierats. Dessa är:

A. Öka attraktionskraften

1. Lägereldsorienterad produktutveckling och innovation
2. Öka investeringsgraden och locka fler investerare

B. Stärk systemet

3. Fördjupad samverkan
4. Förenkla och underlätta företagande och entreprenörskap

C. Lyft kommunikationen

5. Stärk platsvarumärket
6. Bygg personliga kundrelationer
7. Smart digitalisering

D. Hellre hållbart

8. Hållbarhet i allt
9. Fler besökare under hela året

E. Turistanpassa tillgängligheten

10. Utveckla infrastruktur och öka tillgängligheten

Förvaltningens bedömning

Näringslivsenheten har tagit del av strategin och finner den genomarbetad med bra bredd och tydligt framtidsfokus.

Beslutsunderlag

Förvaltningsyttrande Thomas Östlund, KS 229/2021-2

”En nivå till mot 2030 - Höga Kustens besöksnäringstrategi”, KS 229/2021-1

Nämnd

Kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att allmänna utskottet föreslår kommunstyrelsen att besluta att ställa sig bakom Höga Kusten Destinationsutvecklings strategi för perioden 2022-2030

Skicka till
HK Dest
Medlemskommunerna
Ansvarig handläggare

Länets kommuner, e-post:
kommun@harnosand.se
kommun@kramfors.se
timra.kommun@timra.se
kommun@solleftea.se
sundsvalls.kommun@sundsvall.se
ange@ange.se
kommunen@ornskoldsvik.se

Migrationsverket, e-post:
migrationsverket@migrationsverket.se
bosattningsenheten@migrationsverket.se

Beslut om fördelning av anvisningar år 2022 till kommuner i Västernorrlands län

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen i Västernorrlands län beslutar att fördelning av mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning genom anvisning till kommuner i Västernorrlands län (kommunal) för kalenderåret 2022 ska ske enligt **Bilaga 1** till detta beslut.

Redogörelse för ärendet

Regeringen har beslutat att 7 500 nyanlända ska omfattas av anvisning till landets kommuner år 2022. I förordning (2016:40) om fördelning av anvisningar till kommuner framgår det vidare att 109 nyanlända ska anvisas till Västernorrlands län år 2022.

Länsstyrelsen ska, enligt 5 § förordningen (2016:39) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (bosättningsförordningen), besluta om kommunal.

En kommun är skyldig, enligt 5 § lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (bosättningslagen), att efter anvisning ta emot en nyanländ för bosättning i kommunen. Lagen gäller för nyanlända under vissa förutsättningar.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Tillämpliga bestämmelser framgår av redogörelse för ärendet. Vid fördelningen av anvisningar mellan kommuner ska, enligt 7 § andra stycket i bosättningslagen, hänsyn tas till kommunens arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, sammantagna mottagande av nyanlända och ensamkommande barn samt omfattningen av asylsökande som vistas i kommunen. När kommunalen beslutas får, enligt 6 § bosättningsförordningen, kommunernas förutsättningar att tillhandahålla bostäder beaktas utöver dessa kriterier.

Kommuntalen i Västernorrland beslutas utifrån genomförd dialog med kommunernas politiskt ansvariga i varje kommun. I beslutet tas även hänsyn till kommunernas möjligheter till ett hållbart mottagande utifrån läns specifika förutsättningar. Kommuntalen som beslutas ger förutsättningar att upprätthålla uppbyggda verksamheter för både nyanlända och ensamkommande i syfte att kunna säkerställa en kapacitet och beredskap i länets mottagandet på lång sikt.

Överklagan

Enligt 9 § i bosättningslagen kan detta beslut inte överklagas.

Upplysningar

Om länstalen revideras under innevarande kalenderår får, enligt 7 § bosättningsförordningen, även kommunalen revideras. Enligt samma paragraf får kommunalen också revideras under innevarande kalenderår efter överenskommelse mellan kommuner inom länet eller närliggande kommuner, under förutsättning att kommunalen sammantaget inte blir lägre än länstalet.

Länstalet omfattar enbart nyanlända personer som anvisas enligt bosättningslagen. Därutöver kommer även nyanlända personer med uppehållstillstånd som på egen hand ordnat bostad i kommunen samt direktinresta anhöriga till nyanlända personer att bosätta sig i kommunerna på egen hand, genom så kallad självbosättning.

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Daniel Gustafsson efter föredragning av integrationsutvecklare Sara Brundin. I beslutets beredning har även enhetschef Stina Pettersson deltagit.

Daniel Gustafsson
Länsråd

Beslutet är undertecknat digitalt.

Bilaga

Bilaga 1. Kommuntal år 2022 för kommuner i Västernorrlands län

Bilaga 1

Kommuntal år 2022 för kommuner i Västernorrlands län

<u>Kommun</u>	<u>Kommuntal</u>
Härnösand	10
Kramfors	10
Sollefteå	5
Sundsvall	30
Timrå	14
Ånge	20
Örnsköldsvik	20

Deklaration för en stark demokrati

Vi värnar alla människors lika värde, de grundläggande fri- och rättigheterna och rättsstatens principer och tar avstånd från diskriminering, extremism, främlingsfientlighet, korruption och rasism. Vi vill bidra till att demokratin står sig stark även i framtiden genom att:

- verka för att fler får en god kunskap och medvetenhet om det demokratiska systemet
- arbeta för att fler deltar aktivt och står upp för demokratin
- bidra till ett samtalsklimat som kännetecknas av öppenhet och respekt

Vi behöver agera nu för att säkra en stark demokrati även i framtiden. Demokratin får aldrig tas för givet.

ANDREAS SJÖLANDER
KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE

PETER ÖRN
ORDFÖRANDE

